

T.C
İnönü Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Temel İslâm Bilimleri
İslâm Hukuku Anabilim Dalı

53010

17 NO' LU (H.1156-1157 M.1743-1744)
ADANA ŞER'İYE SİCİLİ TRANSKRİPSİYON
VE
KATALOĞU

YÜKSEK LİSANS TEZİ

53010

Tez Yöneticisi
Prof. Dr. Zahit AKSU

Hazırlayan
Metin CEYLAN - 9303

MALATYA -1996

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

53010

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	1
GİRİŞ.....	2
I- Şer'îye Sicili.....	3
A- Tarifi.....	3
B- Muhtevası.....	4
a- Kadılar Tarafından Düzenlenen Belgeler.....	4
b- Mahkemenin Dışından Gelen Belgeler.....	7
II- a) Kâdı.....	9
b) Kâdı Yardımcıları.....	10
III- Adana'nın Kısa Tarihçesi	12
IV- Adana 17 no'lu Şer'îye Sicili Hakkında Kısa Bilgi	13
KISALTMALAR.....	15
V- Belgelerin Tasnifi	16
VI- Özetler	23
VII- Metin Transkripsiyonu.....	103
VIII- Sonuç	498
IX- İndex	500
X- Kaynakça	513
XI- Asıl Metin Fotokopisi	514

ÖNSÖZ

Hukuk biliminde hukuk kaynaklarının yazılı olması önem arz etmektedir. Aynı zamanda bunların tatbikatlarının yazılı olması uygulama açısından daha da önemlidir. Ülkeler çok güzel hukuk kaynaklarına sahip olabilirler. Fakat bunların uygulamasına titizlik gösterilmediği takdirde istenilen sonucu almak mümkün değildir.

Osmanlı Devleti hukuk tatbikatı ile ilgili değişik görüşler bulunmaktadır. Osmanlı hukuk tatbikatının İslam Hukuku ile ilişkisi olmadığı, kendine has bir uygulama olduğu veya sırf taklitçi bir tatbikat olduğu şeklinde iddialar ileri sürülmektedir. Bu düşüncelerin haklılık derecesi ve Osmanlı hukuk tatbikatının sıhhatli bir değerlendirmesi için başvurulması gereken kaynakların başında Şer'îye sicillerini gördüğümünden araştırmama böyle bir defterle başladım.

Bunun için defterlerin ileride toplu kataloğu ve bu sahada yapılacak çalışmaların daha düzenli olması amacıyla Milli Kütüphane'de alfabetik sırayla mikrofilme alınan Adana defterleri içinden 17 no'lu Şer'îye Sicili (1156/1743-1157/1744) defterini tez konusu olarak seçtim.

Çalışmama konu olan Adana 17 no'lu Şer'îye Sicili (1156/1743-1157/1744) gerek dönemi ve gerekse içerisinde mevcut belgelerin çeşitliliği açısından bu sahada çalışanlara yardımcı olacağı, aynı zamanda Şer'îye siciline ilgi duyan araştırmacıların bu sahaya ilgilerini daha da artıracacağı kanaatindeyim.

Osmanlı Devleti hukuk tatbikatının Şer'îye sicili adı verilen defterlerle günümüze kadar intikal ettirilmesi çok önemli bir olaydır. Bu defterlerden ülkemizde ve daha önceleri Osmanlı Devleti hudutları içinde bulunan değişik din ve mezheplere sahip ülkelerde de binlercesi bulunmaktadır. Bu sahada yapılan çalışmalar sahanın genişliği dikkate alınırsa çok az sayılır. Buna rağmen konuya giderek artan bir ilginin bulunması sevindiricidir.

Çalışmamda önce defterde mevcut belgeler ve kadı hakkında açıklayıcı bilgiler verdim. Sonra metin özetlerini, metin transkripsiyonunu, sonucu, indeksi ve asıl metin fotokopisini vermeyi uygun gördüm. Çalışmalarım esnasında yardımlarını esirgemeyen başta tez danışmanım Prof. Dr. Zahit AKSU olmak üzere tüm hocalarıma ve aynı sahada beraber çalıştığım arkadaşlarıma burada teşekkür etmeyi borç bilirim.

GİRİŞ

Toplumda huzur ve güvenin sağlanmasında adaletin yeri büyüktür. Tüm devletlerin tatbik ettiği hukuk sistemi ne olursa olsun bunun tatbikatında karşılaşılabilecek çeşitli problemler vardır. Bu problemlerden biri de hiç kuşkusuz hangi hükmün kime, ne zaman, nerede, nasıl tatbik edildiğinin bilinmesidir. Bu da bizi hukukda şekle götürür. Şekil hukukda önemli bir yer tutar. Yapılan işlemlerin şekle uygunluğu suistimali önlemede önemli bir unsurdur. Hukuk tatbikatının en önemli şekil unsurlarından biri yazılı olmasıdır. Hukuk kurallarının yazılı olması kadar tatbik edilen hukuk kurallarının da yazılı olması uygulamada birliği sağlamada, elde sağlam delil bulundurmada, ileride çıkacak ihtilaflarda müracaat edebilme gibi bir çok pratik faydaları olduğu gibi sonraki nesiller için örnek teşkil etme ve tarihi kaynak olma özelliği de vardır.

Osmanlı Devleti de tatbik ettiği hukuk sistemi tatbikatını yazılı belgelerde toplamış ve sonraki nesillere bu belgelerin intikali mümkün olabilmıştır. Yaklaşık altı yüzyıl boyunca idaresi altında bulunan topluma tatbik eylediği hukuku kadılar tarafından gittikçe gelişme gösteren bir usul içerisinde verilen hükümlerin yazıldığı dışarıdan gelen ferman, berat, buyuruldu vs'nin süretlerinin geçirildiği şer'îye sicili veya kadı sicili denilen defterlerin günümüze dek intikali mümkün olabilmıştır.

Şer'îye sicillerini bugünkü mahkeme dosyalarına benzetmek doğru değildir. Çünkü bu defterlerde, sadece yargı kararları değil, bugün birçok idare, kurum ve kuruluşun görev alanına giren konularda da sayısız belge bulunmaktadır. Bu nedenle şer'îye sicillerini sadece hukuk tarihi ve tatbikatı bakımından önemli saymak eksik bir değerlendirme olur. Muhtevasının çeşitliliğinden dolayı hukukî önemi dışında askerî, idarî, iktisadî, ictimai ve tarihî bakımdan da çok önemlidir.

Şer'îye sicilleri üzerinde yapılacak çalışmalar, genelde İslam Hukuku'nun kabil-i tatbik olup olmadığı tartışmalarına¹, özelde Osmanlı tatbikatı için ileri sürülen şer'î ve

¹ - Bkz. SCHACHT, Josef, İslam Hukuku'na Giriş, Çev. Doç. Dr. Mehmet DAĞ, Dr. Abdulkadir ŞENER, sh. 85-93, Ankara-1977

örfî hukuk ayırımının² ve sırf taklid olduğu görüşünün ne derecede isabetli olup olmadığına ışık tutacaktır. Hukuk açısından görülen bu fayda yanında Osmanlı Devleti'nin devlet yapısı, işleyişi, ictimâî, iktisadî, askerî yapısı hakkında çok önemli bilgilerin bulunabileceği bir kaynak olmasından araştırmacılara yardımcı olacaktır.

Defterin muhtevasının iyi anlaşılabilmesi için öncelikle şer'îye sicili ve ardından bu defterin tutulmasına önemli rol ve sorumluluk üstelenen kâdı ve yardımcıları hakkında kısa bir bilgi vermeyi uygun görüyorum.

I- ŞER'İYE SİCİLİ

A) Tarifi:

a) **Sicil:** Kelime anlamı olarak okumak, kaydetmek, ve karar vermektir. İstılâhî anlamı ise insanlarla ilgili tüm hukuki olayları kadıların verdikleri karar suretlerini, hüccetleri, i'lam, fermân vs. yargıyı ilgilendiren çeşitli kayıtları ihtiva eden kadı veya kadının görevlendirdiği kişilerce tutulan defterlere şer'îye sicili denmektedir.³

Kısaca şer'îye sicili şer'î mahkemelerin tarih sırasıyla tutulan kayıtlarına verilen addır. Bu kayıtlar:

1- Kadı tarafından verilen hükümler,

2- Herhangi bir hadiseyi, bir şehadeti, bir ikrarı, bir hibeyi resmiyet kazanması istenen bir hususu belirtenler,

3- Devlet merkezinden gelen bütün fermanlar, beratlar, emirler, tebliğlerin kadı tarafından incelenip sıhhatleri tespit edildikten sonra deftere yazılanları ihtiva ederler.⁴

Şer'îye sicillerinin iyi anlaşılması için mahdar ve sakk-ı şer'î kavramlarının bilinmesinde fayda vardır.

b) **Mahzar:** Sözlük anlamı huzur ve hazır olmaktır. Terim olarak iki anlama gelmektedir.

1- Kadının kararına esas teşkil etmeyen tarafların iddia ve delillerini hukuki dava ile ilgili yazılı beyanlardır. Kadı taraflarla ilgili bilgiyi hazırlamak ve müzakere etmek üzere yazılı hale getirir. Bunlar davanın görülmesinde kadıya yardımcı malzeme olur. Mahzar bazan sicille eş anlamlı olarak da kullanıldığı vakidir.

² - Bkz. BARKAN, Ömer Lütfi, Türkiye'de Toprak Meselesi, sh. 300, İstanbul-1980. İNALCIK, Halil, Osmanlı İmparatorluğu Toplum ve Ekonomi, sh 320, İstanbul-1993.

³ - Ahmet, AKGÜNDÜZ, Şer'îye Sicilleri T.D.A.V. yay. I. sh.11, İstanbul-1988.

⁴ - Mehmet Zeki, PAKALIN, Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü, III. sh. 343.

2- Herhangi bir mesele hakkında düzenlenen yazılı belgenin muhtevasının doğruluğunu i'lâm için belgenin altında meclisde hazır bulunan ve meseleye vakıf olan başta subaşı, çavuş ve muhızır gibi görevli kişilerin yazılı olarak tahrir ettikleri şahadet beyanlarına ve imzalarına da mahzar denir.⁵

c) Sakk-ı Şer'î: Sakk kelimesi farça çek kelimesinin arapçalaştırılmış şekli olup sözlükte berat, hüccet, temessük, tapu tezkiresi ve kısaca yazılı belge anlamlarına gelir. Terim olarak şer'î mahkemelerin sicile kaydettiği veya yazılı olarak tarafların eline verdiği her çeşit belgenin düzenlenmesinde ve yazılmasında takip edilen yazılım usulüne veya bu çeşit yazılı belgelere sakk-ı şer'î denir.⁶

Günümüze kadar gelen birbirine benzer değişik sak kitapları mevcuttur. Bunlar kadıların deftere yazdıkları kararlara örnek teşkil etmektedirler. Defterin tutulmasında kolaylık ve uygulamada birlik sağlamanın önemli faydaları olmuştur. Çalışmalarım esnasında sak kitaplarından özellikle benzer belgelerin okunmasında zorluk çekilen, karışık ve benzer terimlerin daha sağlıklı tesbitinde çok faydalandım. Bu sahada çalışanların başvuracağı önemli yardımcı kaynaklardandırlar.

B) Şer'îye Sicili Muhtevası:

1- Kâdılar Tarafından Düzenlenen Belgeler: Kadılar tarafından düzenlenen belgeleri adlî ve idarî olmak üzere ikiye ayırabiliriz.

a) Adlî görevi gereği kadının yazdığı ilamlar, hüccetler, vakfiyeler, maruzlar, müraseleler ve diğer kayıtlar.

b) İdarî görevi gereği tuttuğu kayıtlar; memur ve müderris tayini, resmi binaların keşif ve tamiri vakıfların kontrolü, vergi ve cizyelerin toplanması, esnaf teftişi, narh koyma vs.

KADILAR TARAFINDAN DÜZENLENEN BELGELER

1- İ'lâm: Sözlük anlamı bildirmek, bildirilmektir. Terim olarak şer'î bir hükmü ve altında kararı veren kadının imza ve mührünü taşıyan yazılı belge anlamına gelir.⁷ Ayrıca kadının kendisinden yukarıya yazdığı yazılara da i'lâm denmektedir. Bu tarifi daha çok tarihçiler yapmaktadırlar. Hukukçular yukarıda verdiğimiz tarifi esas almaktadırlar. Belgelerde i'lâm denilenleri aynen i'lâm olarak yazdım. Buna ilaveten

⁵ - Ahmet, AKGÜNDÜZ, a.g.e.. sh. 17.

⁶ - AKGÜNDÜZ, a.g.e.. sh. 18.

⁷ - AKGÜNDÜZ, a.g.e.. sh. 29.

kadının davanın esasına girip çekişmeyi hal ve fasl ettiği belgeleri i'lam olarak tasnif ettim.

Özellikleri: Defterde geçen i'lamlarda şu özellikler göze çarpmaktadır:

1- Davacı, 2- Davalı, 3- Davacı ve davalının ikamet yeri, 4- Dava konusu, 5- İddia ve savunma, 6- Beyyineleler, şahitler, yemin, 7- Karar, 8- Arapça yazıyla tarih, 9- Mühür imza, 10- Şuhûdu'l-hâl bulunmaktadır.⁸

2- Hücçet: Kelime olarak delil ve bir fiilin sabit olduğuna vesile olan şey anlamına gelmektedir. Terim olarak kadının hükmünü ihtiva etmeyen taraflardan birinin ikrarını ve diğerinin tasdikini ihtiva eden ve üzerinde hakimin mühür ve imzası olan yazılı belgeye denir.⁹ Hücçetler elimdeki defterde geniş yer tutmaktadır. bugün için noterlik ve tapu hizmetleri içinde bulunan işlemlerin çoğunu kadılar şer'îye siciline hücçet adı altında kaydediyorlardı. Örnek olarak bey' hücçeti, vekalet hücçetlerini zikredebiliriz.

Hücçetlerde çeşitlilik daha fazla olduğundan bunların defterde karşılaşılanları arasında esasda benzerlik olmakla beraber farklılıklarda çoktur. Defterde bulunan hücçetlerde çok uzun olanları olduğu gibi çok kısa olanları da vardır. Defterde hücçetler içinde en çok yeri vakf hücçetleri tutmaktadır. Defterde mevcut vakf hücçetlerinin ekserisi vakfın kuruluşunda eksikliğin kadı hükmüyle giderilmesi hedeflenmektedir. Burada kadı hernekadar vakfa hükmediyorsa da bu hüküm tarafların arzuladığı bir netice olmasından bu belgeleri hücçetler arasına dahil ettim. Fakat vakıflarla ilgili davalar belgeler arasında bulunmaktadır. Bunları i'lam olarak belirttim.¹⁰

Defterde bey' hücçeti,¹¹ vekalet hücçeti,¹² sulh hücçeti¹³ bulunmaktadır. Bunlar ancak göze çarpanları olduğu için adlarını belirttim. Değişik konulara ait başka hücçetlerde mevcuttur.¹⁴

Hücçetlerin ortak özelliklerini şöyle sıralayabiliriz.

- a) Taraflara verilen hücçetlerin üst tarafında kadının imza ve mührü bulunur.
- b) Tarafların adı, lakabı, mesleği ikameti belirtilir.

⁸ - AKGÜNDÜZ, a.g.e.. sh. 30. Bkz. B. 130.

⁹ - PAKALIN, a.g.e.. I. sh. 865. B. 29, 34.

¹⁰ - Bkz. B. 62, 83, 89,

¹¹ - Bkz. B. 101,

¹² - Bkz. B. 255,

¹³ - Bkz. B. 105,

¹⁴ - Bkz. B. 100, 107.

c) Hücctin konusu.

d) İşlemin yapıldığı şekil.

e) Muamelenin yapıldığı tarih, ay, gün, yıl arapça yazıyla belirtilmekte rakamla yıl yazılmaktadır.

f) Şuhud'l-hal.¹⁵

3- Ma'rûz: Kelime olarak arzedilen şey demektir. Terim olarak iki anlama gelmektedir.

a) İcra makamına yazılan ilamlara da ma'rûz adı verilmektedir. Bu anlamı asıl değildir.¹⁶

b) Halk tarafından mahkemeye yapılan şikayetler, hakimin görevlendirdiği görevlilerce yapılan keşif ve araştırma raporları, naiblerin yürüttükleri işlemlerin sonucunu kadiya arzetmeleri, ma'rûz adıyla deftere geçmektedir. Bu belgelerin başında genellikle ma'rûz kelimesi geçmektedir.¹⁷

Ma'rûzlar üzerindeki çalışmalar ileride özellikle halk-mahkeme, mahkeme-icra ve mahkeme görevlilerinin mahkeme ile olan ilişkilerinin açığı çıkarılmasında önemli kaynak olacaktırlar.

4- Mürâseleler: Kadının kendisine denk veya daha aşağı rütbedeki şahıs yahut makamlara hitaben yazdığı belgelere mürasele adı verilmektedir. Bu yazılar yukarıdan gelen yazılar üzerine olabildiği gibi kadının lüzum görmesi üzerine adli işlemlerin yürütülmesi için mahallin voyvoda ve kethüda gibi görevlilerine gönderilen yazılarda olabilir. Mürasele konusu değişik olmaktadır. Sanık celbi olabildiği gibi uyulması istenen konularda olabilir.¹⁸

5-Diğer Kayıtlar: Terekeler: Terekelerle ilgili kayıtlar defterde karşımıza şu şekilde çıkmaktadırlar.

1- Sadece ölenin terekesinin varislere paylaşımı olarak¹⁹

2- Varisi olmadan ölen kişinin terekesinin defteri yapılarak gerektiğinde satılıp beytülmalâ teslimine dair kayıt,²⁰

¹⁵ - AKGÜNDÜZ a.g.e., sh. 21. BAYINDIR a.g.e., 12-13; B. 68.

¹⁶ - PAKALIN a.g.e. II. sh. 410. AKGÜNDÜZ a.g.e. sh. 37. BAYINDIR a.g.e., 18-19; B. 215.

¹⁷ - PAKALIN a.g.e. II. sh. 410-411. AKGÜNDÜZ a.g.e. sh. 37. BAYINDIR a.g.e., 18-19; B. 11

¹⁸ - PAKALIN a.g.e. II. sh. 621. AKGÜNDÜZ a.g.e. sh. 38-39.

¹⁹ - B. 66, 102.

²⁰ - B. 120.

3- Tereke ile ilgili olarak mal iddiası veya mirasçılık iddiası gibi çekişmeli olan durumlarda verilen kadı hükümleri de bulunmaktadır. Bunları durumuna göre çekişmeli dava ise i'lam olarak sınıflandırdım. Mirasçılarının kendi aralarında mirasdan dolayı sulh oldukları belgeleri hüccet olarak belirttim.

1 ve 2 nolu şıklar 3 nolu şıka girmediğinden tereke kaydını burada diğer kayıtlar bölümüne aldım.

Vergi kayıtları: Bu kayıtlarda defterde ciddi yer teşkil etmektedir. Bu kayıtlar hem dağıtım miktarlarına ilişkin olduğu gibi aynı zamanda toplanan miktarın kaydına da ilişkin olabilmektedir.²¹

Gelen misafir görevli vs. için gerek mahkemece ve gerekse diğer resmi görevlilerce yapılan ağırlama ve ihtiyaçlarının giderilmesine dair kayıtlar da defterde görülmektedir.²²

Bunların dışında çeşitli hadise ve konularla ilgili kayıtlar defterde bulunmaktadır.²³

MAHKEMENİN DIŞINDAN GELEN BELGELER

Bu belgeler bizzat kadı tarafından düzenlenmemektedir. Belgeler mahkeme dışında düzenlenmiş olup kadı bu belgelerin kontrolünü sağlamak bunlara olan itirazları gidermek bunlara uygun işlem yapabilmesi ve zamanla unutulup yok olmaması için deftere kaydettiği belgelerdir. Bu belgeler çok çeşitli olabilirler.

1- Padişahın Gelen Belgeler:

Bunları iki gruba ayırabiliriz:

a) Padişahın devletin işlerinin yürütmesi amacıyla yetkisi çerçevesinde gönderdiği fermanlar, emirleri bu gruba dahil edebiliriz. Padişah bu emirler ve fermanlarla çok değişik konularda düzenleme yapmış olabilir. Bu düzenlemeler genel nitelikte olup kadılar bunun gereğini yapmakla sorumlu tutulurlar. Kadılar bu belgeleri deftere kaydederler. Defterimdeki kayıtlarda dikkati çeken husus bunların hemen hemen hepsinin aynı bölümde bulunmaları ve içlerinden bazılarının ters yazılmasıdır.²⁴

²¹ - B. 33, 65, 81.

²² - B. 212, 227, 355.

²³ - B. 50, 54.

²⁴ - AKGÜNDÜZ a.g.e., sh. 22 vd. B. 154, 166, 310.

b) Bu gruptaki belgeler de padişahın sadır olmuştur. Fakat bu belgeler genel nitelikte olmayıp hususi olmalarıdır. Bunlar görev tecihî, timar tevzii, ticaret beratı gibi benzer konularda kaleme alınan ferman, berat ve nişanlardır.

Her iki sınıfta geçen bu belgeler üzerinde durmakta yarar görüyorum.

1- Fermân: Bir iş veya maslahat siparişini mutazammın padişah tarafından verilen yazılı emir manasına gelir. Ferman farsça emir, irade, buyruk demektir.²⁵

Ferman yedi rükûn üzerine yazılırdı. 1- Ferman lafzının zikri, 2- Gönderilenin ismini, kendi mevkiine uygun dua ve sena ile zikri, 3- Fermanın gönderilmesinin sebebi, 4- Gönderenin arzusunun gönderilene emretmek, 5- İstenilen şeyi tasrih eylemek, 6- İttam ve muvaffakiyetine dua ile nihayet vermek, 7- Tarih ile fermanın gönderildiği mahallin adının zikretmek.²⁶ Ferman kadı tarafından tetkik edilip sahte olmadığını tesbitten sonra deftere kaydeder.

2- Berât: Arapça bir kelime olan beratın sözlük anlamı “yazılı kağıt ve mektup” demektir. Osmanlı Devleti'nde berat bazı vazife, hizmet ve memuriyetlere tayin edilenlere vazifelerini yapmak yetkisini tevdi etmek üzere padişahın tuğrası ile verilen mezuniyet veya tayin emirleri hakkında kullanılan bir ıstılahtır. Berata; biti, berat-ı şerif, nişan, nişan-ı şerif de denilirdi.²⁷

Beratlar çok değişik konularda verilebiliyordu. Bunlar ; a) Timar beratı, b) Ulufe beratı, c) İltizam beratı, d) Muafiyet beratı, e) Mukata'a beratı, f) Malikane beratı, g) İmtiyaz beratı, h) Beylerbeylik beratı, sancakbeylik, nişancılık, defterdarlık, vezirlik vs. gibi memurlukların selahiyet beratı,²⁸

Padişahlar değişikçe bütün beratlar değiştirilerek yeni padişahın tuğrası ile yeni beratlar verilirdi. Bu işleme tecdid-i berat denilirdi.²⁹

Kadı beratları deftere işler böylece kadı yöresinde berat sahibi olanlardan haberdar olmaktadır. Ayrıca berat sahipleride bu kayıtlardan gerektiğinde istifade etmektedirler.

2- Sadrazam, Beylerbeyi, ve Kazaskerden Gelen Buyurulduklar:

²⁵ - PAKALIN a.g.e. I. sh. 607.

²⁶ - İsmail Hakkı UZUNÇARŞILI, Osmanlı Devleti'nin Saray Teşkilatı, sh. 281. Ankara-1945. Tayyip GÖKBİLGİN, Osmanlı Paleografya ve Diplomatik İlimi sh. 87. İstanbul-1992. B. 286.

²⁷ - PAKALIN, a.g.e. I. sh. 205. GÖKBİLGİN, a.g.e. sh. 87.

²⁸ - GÖKBİLGİN, a.g.e. sh. 86. B. 259, 281.

²⁹ - GÖKBİLGİN, a.g.e. sh. 87.

Padişah'tan başka sadrazam, vezir, beylerbeyi ve sancak beylerinin devlet ve idare işleri ile ilgili yazılır emirlerine buyuruldu adı verilmektedir. Buyuruldular padişah'tan gelen bir emri izah veya tekid için olabildiği gibi müstakil konulara da ait olabilir.³⁰

3- Tezkireler, Temessükler ve Diğer Kayıtlar:

a) **Tezkire:** Aynı şehir ve kasabada bulunan resmi dairelerin ve halkın birbirlerine yazdıkları kağıt hakkında kullanılmaktadır. Aynı şehirler arasındaki yazışmalara tahrirat denmektedir. Osmanlı diplomatikasında daha ziyade üstten alta veya aynı seviyedeki makamlar arasında yazılan resmi yazılara tezkire adı verilmektedir.³¹

b) **Temessük:** Kelime olarak bir işe sıkı tutunmak, yapışıp sıkı tutmak anlamına gelir. Terim olarak çok çeşitli anlamlara gelmektedir. Şer'îye sicillerinde temessükün anlamı mîrî arazide ve gayr-ı sarîh vakıflarda tasarruf hakkı sahiplerine yetkili makam veya şahıslar tarafında verilen belgeye denmektedir. Ayrıca muahede, sulhname ve emsali resmi ve devlet tarafından veya muahedeyi yapan tarafından verilen mühürlü kağıda, borç için alınan senede, kefaleti tazammun eden vesikalara da temessük denmektedir.³²

c) **Diğer Kayıtlar:** Şer'îye sicillerinde bu sayılanların dışında sayıları az olmakla birlikte değişik kayıtlarda bulunmaktadır. Mektuplar, tahviller gibi.³³

II- KÂDİ

a- **Kâdî:** k-d-y hükmetmek, itkân, ihkâm, iblâğ, edâ, inhâ, vaz' ve takdir anlamına gelen fiilin ismi faili olan kâdî hüküm veren anlamına gelir. İstilahta hüküm karar ve hakimlik anlamlarını ifade eder.³⁴

Hiz. Muhammed'den (SAV) Osmanlılara gelinceye kadar arada gelmiş geçmiş İslam hukukunu tatbik eden devletlerde kadılar buldukları toplumda önemli görev üstlenmişlerdir. Osmanlı Devleti'nde de adaletin tevziinde en önemli görevi üstlenen kadılardır.

³⁰ - PAKALIN, a.g.e. I. sh. 248. GÖKBİLGİN, a.g.e. sh. 99. B. 335, 357, 143, 192.

³¹ - PAKALIN, a.g.e. III. sh. 491. AKGÜNDÜZ a.g.e.. sh. 46. B. 61, 261.

³² - PAKALIN, a.g.e. III. sh. 453. AKGÜNDÜZ a.g.e.. sh. 49. B. 93, 94.

³³ - Mektup B. 18, 19. Tahvil B. 95, 339.

³⁴ - İslam Ansiklopedisi M.E.B. "Kâdî" maddesi, IV sh. 42- 43.

Osmanlı Devleti'nde nahiye, köyler dışında kalan (kaza, liva ve eyalet) yerlerde yargılama yapan kadı bulunurdu. Kadılıklar mevleviyet kadılıkları ve kaza kadılıkları olarak iki büyük grubu ayrılmaktaydı. Kadıların başında kazasker bulunurdu. Padişah kadıya doğrudan emir verdiği gibi bizzat kendisi veya onun yetkili kıldığı kişi -kazasker veya şeyhülislam- emir verebilir. Müftiler kadıya fetvalarıyla yardımcı olurlardı. Bunların fetvaları bağlayıcı değildi. Bağlayıcılığı kadının hükmü ile mümkündür. 1574 yılına kadar kazasker bütün müderris ve kadı adaylarını seçip tayin için sadrazama arzetme yetkisine sahipti. Bu tarihten sonra yetkiler şeyhülislam lehine genişlemiştir.³⁵

b- Osmanlı Devleti'nde Kadıların Görevleri:

- 1- Şer'i hükümleri icra,
- 2- Hanefi mezhebinin tartışmalı olan görüşlerinden en muteber olanı araştırıp uygulamak,
- 3- Şer'îye sicillerinin yazılması,
- 4- Veli ve vasisi olmayan küçükleri evlendirmek.
- 5- Yetimlerin ve gariplerin mallarını muhafaza etmek.
- 6- Vasi ve vekilleri tayin yahut azletmek,
- 7- Vakıfları ve muhasebelerini kontrol etmek.
- 8- Evlenme akdini icra etmek,
- 9- Vasiyetleri tenfiz etmek.³⁶

c- Kadı Yardımcıları:

Osmanlı Devleti'nde kadıların bu açıklanan görevleri yalnız yapabilmeleri kendileri için çok zor olacağı açıktır. Kadılarda bu görevlerin birçoğunu yardımcıları aracılığı ile icra etmişlerdir. Kadılar buldukları kadılığın büyüklük ve küçüklüğüne ve mahkemenin iş hacmine uygun yardımcı eleman bulundurabiliyorlardı. Bu yardımcılarından önemli olanları aşağıya alıyorum.

1- Nâib: Naibler kadı tarafından sürekli veya geçici olarak mahkeme ile ilgili bir işlemin yürütülmesi için görevlendirilen kişilerdir. Bunların yargıya yetkili olabilenleri

³⁵ - İsmail Hakkı UZUNÇARŞILI, Osmanlı Devleti'nin İlmiye Teşkilatı, sh. 87 vd. Ankara-1988.
Halil CİN, Ahmet AKGÜNDÜZ, Türk İslam Hukuk Tarihi, I. sh. 272-274. İstanbul-1990.

³⁶ - CİN-AKGÜNDÜZ. a.g.e. sh. 274.

olduğu gibi yetkisiz olanları da vardır. Naibler kadıların iş yükünü en fazla azaltan yardımcılardandırlar.³⁷

2- Katip: Mahkemede yürütülen işlemlerin kayıtlarını yapmak, zabıtları tutmak, özellikle şer'îye sicillerini tutmak gibi kayıt ve bu kayıtların tanzim ve muhafazasında kadıya yardımcı olan görevlilerdir. Katiplerin başına başkatip adı verilmektedir.³⁸

3- Muhzır: Kadı davaya bakarken mahkemeye sevki gereken dava taraftarlarının mahkemede hazır bulundurulmasını sağlayan kişiye bu ad verilmektedir. Başlarındaki yetkiliye muhzırbaşı denir.³⁹

4- Mübaşir: Mahkemede duruşmanın rahat seyretmesi için kadının verdiği emirleri taraflara ulaştıran onları duruşma için içeri alan kişilerdir. Bugünkü mahkemelerde bulunan mübaşirlerin görevlerine benzer görevler yaparlardı.⁴⁰ Defterde mübaşir ismi birde padişah veya sadrazam gibi devlet ricalinin özel görevle görevlendirdikleri kişilere de denmektedir.⁴¹

5- Kassâm: Miras konusu olan menkul ve gayri menkulleri varisler arasında taksim eden memura bu ad verilmektedir. Kassâm, kâsımın çoğulu olan bir kelimedir. Osmanlı Devletinde bu şekli daha çok kullanılmaktadır. Hatta Osmanlı Devleti'nde mirasla ilgili tutulan müstakil defterlere kassâm defterleri denmektedir.⁴² Elimdeki defterde kassâm adamları olarak isimleri geçmektedir.⁴³

6- Müzekki: Şahitlerin adil olup olmadıklarını araştıran, tespit eden memurlara verilen addır. Mahkemede şahitlik yapan şahitlerin adil olması gereklidir. Bunun tesbitini bizzat kadı veya kadının görevlendireceği müzekki açıkca veya gizlice yapabilir.⁴⁴ Örnek:

"... deyû şâhidân-ı mezkûrânın tezkiye olunmasını murâd etmeğin şâhidân-ı mezbûrândan..."⁴⁵

7- Çavuş: Osmanlı Devleti'nde mahkeme ilamlarının icrası, borçlunun mallarını satarak borcun ödenmesi, icab ederse mahkeme kararıyla borçlunun hapisle tazyiki hukuken kesinleşen nakdî ve bedenî cezaların infazını ifa ederler.⁴⁶

³⁷ - BAYINDIR, a.g.e. sh. 89-91. Bkz. B.23, 60, 154.

³⁸ - Bkz. B.33, 34, 41, 47, 49, 172, 180.

³⁹ - Bkz. Muhzır için, B. 31, 44, 59. Muhzırbaşı için, B. 12, 41, 42, 44.

⁴⁰ - Bkz. B. 236.

⁴¹ - Bkz. B. 178, 188, 300.

⁴² - Bkz. B. 40, 145.

⁴³ - Bkz. B. 231.

⁴⁴ - Bkz. B. 99, 136, 214, 251, 263.

Defterde şuhûdu'l-hâl olarak çavuş⁴⁷, başçavuş⁴⁸ veya serçavuş⁴⁹ adlarına rastlanmaktadır. Ayrıca asker ihracı ile ilgili fermanlarda çavuş olarak isimleri geçen birçok şahıslar var bunlar ordu kademesinde görev alan şahıslardır.⁵⁰

8- Subaşı: Osmanlı hükümet merkezindeki çavuş teşkilatının görevlerini sancak, kaza, nahiye ve köylerde subaşılar yürütürdü. Şer'î mahkemelerde icra ve infaz memuru olarak görev yaparlardı.⁵¹

Yukarıda sayılanlar dışında kadı başka yardımcılarından da istifade etmiştir. Bunlar, müftiler, ehl-i vukûf denilen bilirkişiler, tercümanlar gibi birçok kişiler de mahkeme seyri içerisinde kadıya gerektiğinde yardımcı olmaktadır. Fakat bunların durumu süreklilik arz etmemektedir. Gerektiğinde yardımından istifade edilen şahıslardır. Bu nedenle bunlar üzerinde uzun uzadıya durmadım.

III- ADANA'NIN KISA TARİHÇESİ

Araştırmama konu olan defter Adana'ya ait olmasından dolayı Adana'nın tarihi hakkında kısaca bilgi vermekte fayda görüyorum. Adana Seyhan Nehri'nin Toroslardan Çukurova'ya indiği yerde deniz seviyesinden 23 m. yükseklikte kurulmuştur. Akdeniz Bölgesi'nin birinci, Türkiye'nin dördüncü büyük şehridir. Yapılan araştırmalarda Hitit tabletlerinden millattan önce II. binyılda Kizzuwatna'daki (Kilikya) büyük Samri (Saros Seyhan) Nehri'nin kıyısında içinde bölgeye adını verecek kadar önemli bir Adaniya veya Ataniya şehrinin mevcut olduğu öğrenilmektedir. Bu şehirle bugünkü Adana aynı yerde mi, yoksa onun yakınlarında mı kurulduğu kesinlikle bilinmemektedir. Bölgenin müslümanlar tarafından asıl fethi Emevi Halifesi Abdülmelik döneminde olmuştur. Bundan sonra bu bölge birçok kez eldeğiştirmiş XVI. yüzyıl ortalarından itibaren Memlükler'in ve bunlara bağlı olarak 1378-1562 yılları arasında Türkmenler'in Üçok koluna mensup Yüreğir boyu beylerinden Ramazan Bey'e ve ailesine intikal etmiştir. Adana uzun süre Memlük ve Osmanlı nüfuzuna sahne olmuş Yavuz Sultan Selim'in Mısır seferi esnasında Osmanlı topraklarına katılmıştır. Bundan sonra da uzun bir süre yine Ramazanoğulları vasıtasıyla idare edilmiştir. Osmanlı Devleti'nde Adana zaman

⁴⁵ - Bkz. B. 251.

⁴⁶ - CİN- AKGÜNDÜZ, a.g.e. I. sh. 280.

⁴⁷ - Bkz. B. 30, 67, 82, 252, 263.

⁴⁸ - Bkz. B. 125.

⁴⁹ - Bkz. B. 154.

⁵⁰ - Bkz. B. 188, 300.

zaman Halep Eyaleti'ne bağılı bir sancak olarak, bazanda müstakil bir eyalet olarak Osmanlı idarî teşkilatında yer almıştır. 1608-1883 yılları arasında mütesellimlik şeklinde idare edilen Adana, 1867'de Kozan, Cebelibereket ve İç-İl sancaklarının birleştirilmesiyle bir eyalet haline getirilmiştir. 1833-1840 yıllarında Mısır Valisi Kavalalı Mehmed Ali Paşa'nın isyanı neticesinde Mehmed Ali Paşa'nın oğlu İbrahim Paşa'nın eline geçen Adana, Londra Antlaşması ile 1841 yılında tekrar Osmanlı Devleti'ne bağlanmıştır. Fransızlar tarafından 24 Aralık 1918'de işgal edilen Adana, iki yıllık bir Fransız hakimiyetinden sonra halkın şiddetli mukavemeti sonunda 1921'de Ankara İtilafnamesi ile Türkiye'ye teslim edilmiş ve 5 Ocak 1922'de Fransızlar, şehri terketmişlerdir. Bugün 5 Ocak Adana'nın kurtuluş günü olarak kutlanmaktadır.⁵²

IV- ADANA 17 NO'LU ŞER'YE SİCİLİ HAKKINDA KISA BİLGİ

Adana 17 no'lu Şer'ye Sicili, Ankara Milli Kütüphane'de bulunan ve bura tarafından arşiv numarası olarak 17 rakamının verilmesi ve Adana'ya ait olmasından bu deftere Adana 17 no'lu Şer'ye Sicili ismini kullandım. Defter, arşivce verilen bilgilere göre 29 Rebiülevvel 1156⁵³ tarihinde yazılmaya başlanmış ve 24 Rebiülevvel 1157 de bitmiştir. Defter 360 belgeden meydana gelmiş olup 220 sayfadır. 16 x 39 cm. ebadında olup sırtı meşin, mukavva siyap bez kaplıdır. Milli Kütüphane'ye de Adana Müzesi'den gelmiştir.

Defter üzerinde yapılan çalışmalar:

1- Defterin sayfa ve belge numaralandırılması tarafımdan yapılmıştır. Defterin aslında belgeler numaralandırılmamıştır. Belge numaralamada iptal edilenlere numara vermedim. Yalnızca sayfa numarası ve iptalini belirtmeyi yeterli gördüm.

2- Defterin ilk sayfasında bulunan bir nolu belgenin tarihi 25 receb 1156 dır. Son sayfası olan 223 ncü sayfada sonraki dönemlerde kadı tarafından yapılan bir miras taksim hesabının pusulası mevcuttur. Belge olarak nitelendirilebilecek en son belge olan 216 ncı sayfadaki 373 nol'u belgenin tarihi 15 ramazan 1156 dır. Defterde mevcut belgelerin ekserisi 1156 ve 1157 yıllarına aittir. Defterin ağırlıklı olarak iki yılı ihtiva ettiği söylenebilir. Defterde mevcut belgeler içinde rastladığım en eski tarihli belge 8

⁵¹ - Bkz. B. 368.

⁵² - Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, I. sh. 348-353.

⁵³ - Bkz. B. 4.

cemaziye'l-evvel 1087⁵⁴ ve en son tarihli belge ise 1158 tarihli olan 13 no'lu belgedir. Bu belge dışında ileri tarihli evâsıt-ı şa'bân 1102 tarihli 37 no'lu belge bulunmaktadır. Bunlar dışındaki belgeler yukarıda belirttiğim gibi 1156 ve 1157 yıllarına aittirler. Arşivce verilen başlangıç ve bitiş tarihleri doğru değildir.

3- Belge sayısı tarafımdan yapılan numaralandırma neticesinde üç yüz yetmiş dört adedi bulunmuştur. Arşivce belirtilen üç yüz altmış rakamı doğru değildir.

4- Defterin yazılmasında; özellikle dışarıdan gelen belgelerin ağırlıklı olarak bir yere kaydedildiği, adli davaların da bir arada bulunduğu göze çarpmaktadır. Fakat bu belgeler arasında da az da olsa değişik belgeler bulunmaktadır.

5- Transkripte kullanılan bütün işaretleri kullanmam mümkün olmadı. Elle bu işaretleri yerleştirmeyi metnin görüntüsünü bozacağından belirtmedim. Bilgisayarla konması mümkün olan işaretleri kullandım. Bunlar metinde görülecektir. Ayn harfini, uzatmaları, lâm-ı tarifleri ve hemzeleri transkrip işaretleri ile belirttim. Özellikle harflerin altına, üstüne nokta ve çizgi işaretlerini bilgisayarla yazılması mümkün olmadı. Transkripsiyon yaparken okunmasında zorluk olup kesin kanaat getirilmeyen kelimeleri (?) işaretiyle gösterdim. Okunamayan veya fotokopide silik çıkan yerleri (....) şeklinde işaretledim. Ayrıca katip tarafından yanlış yazıldığına kanaat getirdiğim, silik veya iyi okunamadığı halde cümlenin gelişinden veya benzer metinleri karşılaştırmadan bulduğum kelimeleri parantez içinde belirttim.

6- Okuyucunun metinden istifadesini kolaylaştırmak amacıyla çalışmamın sonuna indeks ve asıl metnin fotokopisini ilave ettim.

7- Defter, belge adedi ve çeşitliliği bakımından zengindir. Gerek mahkemece düzenleneceği ve gerekse mahkeme dışından gelen belgeler muhteva bakımından önemli ve çok değişik konulara ait olmalarından araştırmacılar için iyi bir kaynak teşkil edeceği kanaatındayım.

---

⁵⁴ - Bkz. B 31.

Transkripte Kullanılan İşaretler

Elif (İ)	,
Ayn (Ė)	‘
Uzatmalar	^
Tire	-
Ayraç	’

Kullanılan Kısaltmalar

A.g.e.	Adı geçen eser
Bkz.	Bakınız
B	belge
C.	cilt
M.E.B.	Milli Eğitim Bakanlığı
s.	sayfa
sh.	sahife
TDV	Türkiye Diyanet Vakfı
TTK	Türk Tarih Kurumu
T.D.A.V.	Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı
Yay.	Yayımları

Belgelerin Tasnifi

Belge Cinsi	Konusu	Belge No
Hüccet	Bey' (satış)	29, 34, 67, 85, 86, 92, 111, 139, 146, 148, 149, 150, 204, 208, 211, 216, 220, 224, 226, 252, 262, 265, 267, 356
	Vakıf	31, 36, 37, 83, 89, 90, 110, 114, 116, 128, 129, 138, 144, 147, 203, 207, 264, 266, 269, 270
	Vekalet	35, 63, 80, 255, 258
	Miras malı teslimi	38, 108, 145, 152, 256
	Sulh	48, 72, 105
	Hal'	49, 51, 107
	İbrâ	88
	Para teslimi	91, 109, 140
	Hayvan teslimi	96,
	İyileşmez deli	100
	Yapı izni	125
	Para gönderme	141
	Ferağ	151
	Vergi toplama devri	167
	Vasi tayini	222
	Nafaka	257
	Varis	368, 373
Çalıntı mal	370	
Para nezri	371	

Belge Cinsi	Konusu	Belge No
İ'lâm	Men'i müdahale	30, 75, 206
	Varislik ve tereke	40, 69, 122, 153
	Evlenmeye izin	41
	Vakfa tasarruf hakkı	42, 59, 106
	Mülkiyet	43
	Vakıf malı	62
	Kıyas	64, 97, 99, 136
	Vergi mükellefi	68,135
	Vergi konusu	70
	Usulsüz vergi toplama	79, 124
	Mudaraba akdi zararı	117
	Şuf'a	126
	Vakfa son verilmesi ve satış izni	131, 209, 210
	Adam öldürme	137, 268
	Alacak	213, 219, 223, 251, 253
	Kefalet	214
	Diyet	254, 263

Belge Cinsi	Konusu	Belge No
Fermân	Mütesellim tayini	142, 191, 194, 246, 298
	Asker ihracı	154, 157, 175, 184, 188, 189,
	"	193, 234, 235, 239, 287, 289,
	"	308, 326, 327
	Vakfa mütevellî olma	158, 272
	Asker ihracından afv	160
	Göreve müdahale ettirmeme	161
	Vergi	165, 169, 178, 229, 230, 232,
	"	237, 245, 277, 282, 293, 305,
	"	307, 309, 315, 320, 332, 360
	Deve temini	166, 176, 302
	Sefer görevi	174, 310
	Vergi tahsili	177, 311
	Bargir temini	182, 322
	Vakıf görevlisinin görevinden ihracı	183,
	Görev değişikliği	185,
	Asker sürücülüğü	187, 249, 276
	Boybeyliği terkini	195,
	Serdar vekili tayini	197,
	Surre-i hümâyûnun	198,
	Görev teslimi ve hesap görülmesi	199,
	Yol emniyeti	225, 241, 296, 303, 330
	Haksız alınan verginin iadesi	233
	Zehayir temini	240, 243, 244, 283, 290, 295,
	"	337
	Yolların bakımı	243
	Zahirecibaşının halktan senetle ta'yinat	
alması	248	
Üçüncü kişiye iltizamdan men	273	
Nüzul emini görevlendirme	285	

	Mübaşir tayini	291
	Eşkiya yakalanması	292, 300, 301
	Mutasarrıf tayini	306
	Top nakli	316
	Kal'abend	317
	Sefer hazırlığı	319
	Camus temini	328
	Salyaneci tayini	329
	Kiralık yük hayvanı temini	343
Emir	Vakıfdan alacağın şer'an görülmesi	159
	Deve temini	170, 171
	Kal'abentlikten salıverilme	312
	Dizdârlık	324
Berât	Vakıf mütevellisi	58, 60, 163, 228, 271, 280
	"	323, 333
	Mahkeme katipliği	172, 180
	Kefş-gerân şeyhliği	173
	Vakıf katipliği	181
	Çulhalar şeyhliği	201
	Ser-mahfillik	202
	Metropolit tayini	231
	Vakıf camii imameti	259
	Sığircıbaşı	260
	Mal ve kalemiye toplamaya yetki	274, 336
	Mahkeme başkatipliği	281
	Müderrislik	286
	Çocuk öğretmenliği	297
	Duahan	347
Buyuruldu	Vekil tayini	143, 247
	Mütesellim tayini	192, 345
	Vergi toplamaya yetkili kılma	335, 340, 341, 348, 349, 350
	Mal-ı avârız toplama	357

Belge Cinsi	Konusu	Belge No
Ma'rûz	Vakıf dan alacağı	98
	Vergi	215
Terike	Kayıp terikesi	61
	Terike	66, 102, 121, 164
	Varisi bilinmeyen	120
Tezkire	Yiyecek	20
	İmdâd-ı seferiye	71
	İbtidâ-i hâric (ru'ûs)	112
	Timar	261
	Ekmek	272
Temessük	İcare-i zemin	23
	Mal-ı seferiye teslimi	73
	İmdâd-ı seferiye malı teslimi	76
	Mukata'anın iltizamen verilmesi	93, 94, 156
	İhzariye devri	162
	Vakıf ve Mahkeme katipliğine vekil tayini	179
	Ekmek bedeli	363
	Bez bedeli	364
Mektûp	İfta	18
	Serdâr	19, 238, 299
	Nekâbet	78, 101, 115, 196, 279
	İmdâd-ı seferiye	278
	Harc-ı râh ve mâl-ı seferiye	314
	Vergi	331
Mürâsele	Kısmet-i askeriye	113
	Salyane alacağı	217

Belge Cinsi	Konusu	Belge No
Tahvîl	İmdâd-ı seferiye malı teslimi	95
	Harc-ı râh ve mâl-ı seferiye	313
	Mâl-ı mukata'a	339
	Şehriye	353
Sair kayıtlar	Para teslim kaydı	1, 4,14, 15, 127, 366
	Vergi teslim kaydı	2, 5, 84, 342, 344, 359, 367,
	"	369, 374
	Bargir teslim kaydı	3, 7, 24
	Bargir temini	6, 9, 10, 13, 186
	Buğday	8
	Ölüm	11
	İkrar	12, 13
	Giriş duası	17
	Camuscubaşı tayini ve ücreti	21
	Sulh	22
	Hesap görme	25
	Kadı tayini	26
	Kazasker emri	27, 28
	Menzil malı teslimi	32
	Vergi tevzî' defteri	33, 65, 81, 82, 90, 104, 118,
	"	132,133, 134, 218, 221
	Hizmet akçesi teslimi	39
	Muhzır tayini	44
	Menzilcilere verilecek paranın taksim defteri	45
Fermanca istenen deve ve bargir ve masraf defteri	46	
Koza hasadı	47	
Bargir ve rukûb ücreti	50	
Ferman gereği sefer giderleri taksim defteri kaydı	52	

Belge Cinsi	Konusu	Belge No
Sair kayıtlar	İhtida kaydı	54
	Deve bargir tevzi'	55, 57
	Hayvan kira bedeli gönderme kaydı	56
	Kefil kaydı	74,190
	İmdâd-ı seferiye bakayısı	77
	Zehayir teslim ve bakaya defteri	87
	Menzil görevlisinin menzili teslimi	103
	Savaşta ölenin satılan eşyası defteri	119
	İmdâd-ı seferiye gönderme defteri	123
	Hayvan nafakası	130
	Asker ihracı için serasker emri	155
	Varissiz ölenin satılan eşyası defteri	168, 236
	Naib tayin kaydı.	200,
	Mevâcib akçesinden bırakılan kaydı	205,
	Misafire yapılan masraflar kaydı	212, 227, 355, 362, 365
	Vergi hesabı ibraz kaydı	250
	Menzilde bulunması gereken malzemeler	284
	Ferman sureti gösterilme kaydı	294
	Mevâcib teslimi	304
	Hayvan teminine dair emir kaydı	321
Mâl-ı mukata'a kayıtları	325, 334, 338, 351	
Takrir kaydı	346	
Mâl-ı avâriz	352, 358, 361	
Deve mübaşirine verilen ücret ve bargir	354	

ÖZETLER

Sahife No:1

Belge No:1

Ali Dede Mahallesi için zimmilerden iki yüz kuruş ve serdâr ağadan üç yüz kuruş teslim alındığına dair tarihsiz mahkeme kaydı.

Sahife No:1

Belge No:2

Bin yüz ellialtı senesi birinci taksiti olarak Karakışla malı Karsandı-zâde Hüseyin Ağa ma'rifetiyle Vâ'iz-zâde Fazlu'llâh Efendi yediyle Menzilci Ali Ağa'ya bin kuruşun teslim edildiğine dair ramazanın birinci günü hicri 1156 tarihiyle düşülen kayıt.

Sahife No:1

Belge No:3

Ocakdan serdengeçti bayrağı getiren Osman Ağa'ya vilayet tarafından bârgîr verildiğine dair kayıt. Tarihsiz.

Sahife No:1

Belge No:4

Adana esnafı vekilleri şehir kethüdâsı es-Seyyid Mehmed Çelebi huzurunda önce Adana Valisi olan Rişvân-zâde Seyyid Süleymân Paşa'ya verdikleri gıda maddesi bedellerinden vali zimmetinde kalan akçelerin, onun imdâd-ı hazeriyesinden alınabileceğine dair vekil-i fukara es-Seyyid Mehmed Çelebi'ye verilen temessük gereğince beş yüz kırkdört kuruşun beş yüz kuruşunu Seyyid Mehmed Çelebi'den aldıkları ve kırkdört kuruşu da fakirlere hibe ettiklerini ikrarları üzerine 29 rebî'u'l-ülâ 1156 da mahkemece yapılan kayıt.

Sahife No:1

Belge No:5

Adana Vâlisi Hüseyin Paşa'nın imdâd-ı seferiyesinden esnafa havale .....sekiz kuruşun attarân Alî Beşe'ye Bursalıoğlu Hüsrâf zimmî yediyle teslimine dair kayıt. Tarihsiz.

Sahife No:1

Belge No:6

Sürücü tayin olunan Halil Beg ve adamlarına onbeş bârgîrin vilayet tarafından teminine dair 25 receb 1156 tarihli kayıt.

Sahife No:1

Belge No:7

Turnacı Halil Ağa yediyle ferman gereği sürücüye verilen 28 adet bârgîr kaydı. 13 cemâziye'l-ülâ 1156.

Sahife No:1

Belge No:8

Bin yüz elli altı senesi birinci günü hınta (buğday) konusu meclis-i şer'a getirilip edasından gaflet olunmamasına dair karar kaydı. Tarihsiz.

Sahife No:1

Belge No:9

Adana Vilayeti ahalisinden toplam altmış adet bârgîr teminine dair kayıt. 6 receb 1156.

Sahife No:1

Belge No:10

Andurun ağalarından Seyyid Mehmed Ağa'nın İskenderun İskelesi'nden cephaneye nakli için vilayet ahalisi tarafından beş adet bârgîr verilmesine dair emr-i 'âlî. Tarih silik.

Sahife No: 2

Belge No:11

Nasraniyenin ölümüne dair kayıt. 11 şaban .....

Sahife No: 2

Belge No:12

Es-Seyyid Mehmed Beg müvekkilinin Mestânzâde Mahallesi'ne varid olan imdâd-ı seferiye salyânelerinden yıllık beş kuruş Penbe Hân'ın icârından vermek üzere adigeçen mahalleye vakf olmak üzere taahhüt ettiğini meclis-i şer' de ikrar etmesiyle mahkemece yapılan kayd ve şerh. 6 rebî'u'l-ülâ 1156.

Sahife No: 2

Belge No:13

Bekiroğlu Çatal yeniçerilikde alacağı olmadığına dair meclis-i şer' de yaptığı ikrar.1158.

Sahife No: 2

Belge No:14

Çeşitli kalemler halinde yapılan para teslimlerine dair kayıtlar. 1156.

Sahife No: 2

Belge No:15

İlyâs Ağa, Döşeme, Sultân ve Paşa sokaklarından menzilciye verilen borç para teslimlerine dair kayıtlar. 15 ramazân 1156.

Sahife No: 2

Belge No:16

Özet çıkarılacak açıklık yok.

Sahife No:3

Belge No:17

Adana Kadısı el-Hâc İbrahim'in kadı siciline başlarken yazdığı giriş duası. 1156.

Sahife No:3

Belge No:18

Ali Efendi'nin Adana'ya müfti olmasına dair iftâ mektubu. 5 rebî'u'l-ülâ 1156.

Sahife No:3

Belge No:19

Haleb-zâde Mehmed Ağa'nın serdâr olarak atanması ve yapacağı görev ve sorumluluklarına dair Dergâh-ı Âlî'den yazılan mektub. Rebî'-i evvelin evâili 1156.

Sahife No:4

Belge No:20

Misafirlere verilmek üzere dört günlük yiyecek tezkiresinin kaydı. 26 .....(?) .

Sahife No:4

Belge No:21

Fermân gereğince beglik toplarının Adana'dan Haleb'e nakli için Hasan Beşe'nin câmûscubaşı tayin ve ücretine dair kayıt. Tarihsiz.

Sahife No:4

Belge No:22

Dibiçürük Ömer Beşe'nin ve şeriki Ali ibn-i Abdullah ile Çoban Osman bin Mehmed'in sulh olmalarına dair kayıt. Tarih okunamadı.

Sahife No:4

Belge No:23

Ramazanoğlu Evkâfi'nin gelirlerinin sarf yerlerine yetmemesi ve bunun için ödeme yapan Abdurrahman Efendi'ye 1156 senesine mahsûb olmak üzere vakıf sakinlerinin icâre-i zemîni adı geçen şahsa vermelerine dair temessük. 1156.

Sahife No:4

Belge No:24

Çeşitli görevler için teslim edilen bârgir kayıtları. Tarihsiz.

Sahife No:4

Belge No:25

Zenci-zâde es-Seyyid Mustafa Ağa'nın mütesellimliği döneminde Ekmekcibaşı İsmail bin Süleymân'ın mahkemede hesaplarını gördükleri alacakları olmadığına dair kayıt. 5 rebî'u'l-ûlâ 1156.

Sahife No:5

Belge No:26

Mevlânâ İbrahim Efendi'nin Adana Kâdılığı'na atanmasına dair kayıt. Muharrem 1156.

Sahife No:5

Belge No:27

Mevlânâ İbrahim Efendi'nin Adana Kâdılığı'na atandığına dair Anadolu Kazaskeri'nin atama emri.

Sahife No:5

Belge No:28

Adana Kâdısı İbrahim Efendi'ye umûr-ı askeriyenin 1 rebî'il-evvelde kendisine verildiğini bildiren kazasker emri. 1156.

Sahife No:6

Belge No:29

Adana Zimmîyân Mahallesi'ne bağlı Çorak (?) Mahallesi'nde oturan el-Hâc Mehmed bin Hasan Tekye Mahallesi'nde bulunan menzilini tüm tevâbi'i ile Hasan Ağa'ya iki yüz otuz kuruşa sattığını mahkemede ikrar ve müşterinin kabulü üzerine düzenlenen bey' hücceti. 7 rebî'u'l-ûlâ 1156.

Sahife No:6

Belge No:30

Adana Mestânzâde Mahallesi sakini Mehmed bin Mahmûd Sofibahçe Mahallesi'nde bulunan arsası Ramazânoğlu Vakfi'na ait olup üzerine yapılan ev ve müstemilâtının kendisine mûrisinin kırk yıl nizasız tasarrufundan sonra miras kaldığı ve kendisinin de üç yıl mutasarrıf olduğu halde el-Hâc Velioglu Mehmed bu gayrimenkulü talep etmesi üzerine dava açan Mehmed bin Mahmûd murûr-ı zamandan gayrimenkulün maliki olduğuna ve Velioglu Mehmed'in kasr-ı yedine mahkemece verilen ilam. 9 rebî'ul-ûlâ 1156.

Sahife No:7

Belge No:31

Adana Kayalıbağ Mahallesi'nden Mahmûd Beşe ibn-i Veli vekili Tin (?) Ali Çelebi müvekkili adına Kayalıbağ Mahallesi'nde bulunan menzilin mahkemede vakf etmesi ve mahkemenin İmâmeynin kavline göre vakfiyetine hükmetmesi üzerine düzenlenen vakf hücceti. 8 cemâziye'l-evvel 1087.

Sahife No:7

Belge No:32

Bin yüz elli altı senesi Kara İsâlu'ya isabet eden mâl-ı menzilin ikinci taksitinden Menzilci Ali Ağa'ya altı yüz kuruş teslim edildiğine dair kayıt. 25 ramazan 1156.

Sahife No:7

Belge No:33

Askerî idârî çalışma giderleri için Adana, kaza ve nahiyelerine yapılan 15020 kuruşun tevzî defteridir. 2 rebî'i'l- evvel 1156.

Sahife No:9

Belge No:34

Şeyh-zâde Mahallesi'nden Afife binti Mahmûd'un vekili Hablu'llâh (?) es-Seyyid Molla Mahmûd bin Mehmed meclis-i şer'de Eskiçarşu Mahallesi'nde bulunan Afife'ye

ait menzili vekâleten Çeribaşı Mehmed bin Veli'ye sattığına dair bey' hücceti. 25 rebi'îl-evvel 1156.

Sahife No:9

Belge No:35

Adana sakinlerinden vefat eden Hasan Efendi bin Abdullah'ın varislerinden Emetu'llâh ve Sâliha'nın meclis-i şer' de Zâim Mustafa Ağa bin el-Hâc Hüseyin'i veraset işlemlerine vekil tayin ettiklerine dair hüccet. 20 safer 1156.

Sahife No:10

Belge No:36

Adana Bâb-ı Tarsûs Mahallesi'nden Kâtib Hasan Efendi meclis-i şer' de adı geçen mahallede bulunan bir tahtânî ve fevkânî beyt ve bir bâb mekteb ve bir bâb dükkân ve bir mikdâr havluyu müştemil menzili şartlarıyla vakf edib mütevellîye teslim etmesi üzerine mahkemenin İmâmeynin kavline göre vakfiyetine hükm etmesi üzerine düzenlenen vakf hücceti. 20 safer 1156.

Sahife No:11

Belge No:37

Adana Eyâleti'nde vâli olan Mehmed Paşa Turmuş Fakih Mahallesi'nde iki bâb fevkânî ve iki bâb tahtânî beyt bir bâb fevkânî oda, hücre altı ahur ve bir mikdâr havluyu müştemil mülkünü şartlarıyla meclis-i şer' de vakf etmesi ve mütevellîye teslimi üzerine İmâmeyn'in kavline göre mahkemece vakfiyetine hükm verilmesi üzerine düzenlenen vakf hücceti. Evâil-i şa'bân 1102.

Sahife No:12

Belge No:38

Adana Sancağı'ndan Cânib-i Şehr Nâhiyesi'ne tabi İlanlı (?) Mezra'ası'nda sakin Karamanlı Cema'atından Halil meclis-i şerifde karındaşı oğulları Memiş ve Himmet ve Medeni babalarından intikal eden para ve eşyaların adı geçen varislere teslimine dair hüccet. Cemâziye'l-ülâ, 1156.

Sahife No:12**Belge No:39**

Adana ahalisinden mahkemeye ait iki yüz elli kuruş hizmet akçesinin teslimine dair kayıt. 19 zî'l-hicce (1156).

Sahife No:13**Belge No:40**

Adana Eskiçarşu Mahallesi'nden Meczûb Mahmûd bin Mehmed'in şer'an kayyumları Halîl bin Ali ve meczûbun karındaşı Ömer meclis-i şer'de Ağcamescid Mahallesi'nde bulunan menzilin vefat eden Sürmeli Hasan'dan velâ cihetinden meczûb Mahmûd ve Ömer'e kaldığı halde menzilde oturan mersûm Monas'ın menzili teslim etmemesi üzerine görülen miras dolayısıyla istihkak davasının şahitlerle hükme bağlanarak adı geçenlerin varis oldukları terikesinin taksim edildiğine dair i'lâm. 7 rebî'u'l-âhir 1156.

Sahife No:14**Belge No:41**

Adana Eskihamâm Mahallesi'nden Sultân binti İlyâs meclis-i şer'de yine aynı mahalleden Arab Hâcı Kasım bin Molla Mehmed'i dava edip kendisi başkasıyla evlenmek istediği halde Hâcı Kasım'ın kendisiyle evli olduğu iddiasıyla evlenmesine müsaade etmediği ve Sultân'ın yemini ile Hâcı Kasım'ın müdahalesinin men ve Sultân'ın başkasıyla evlenebileceğine dair iznin verildiğini belirten i'lâm. 1 rebî'u'l-âhir 1156.

Sahife No:14**Belge No:42**

Adana'da bulunan Cami'i Cedîd'e birlikte hatip olan Na'lband-zâde Ali Efendi ve Cemîl-zâde Mehmed Efendi meclis-i şer'de Sarı Ya'kub Mahallesi'nden Hadîce ve Fâtıma mahallelerinde bulunan Cami'i Cedîd'e meşrût vakf menziline tasarruf sırasının kendilerinde olduğunu söylemeleriyle hatipler vâkıfların bilâ veled fevt olmalarından tasarruf nakli, şart-ı vâkıf gereği kendilerine kaldığı iddiasına karşı beyyine aczinden vakfa tasarruf hakkının adı geçen hatiplere ait olduğuna dair i'lâm. 3 rebî'i'l-âhir 1156.

Sahife No:15

Na'iband-zâde Ali Efendi'nin ve Mehmed Efendi'nin ber-vech-i iştirâk Cami'i Cedid hitabetine meşrûr vakf edilen menzil için düzenlenen vakfiye. Bu sahipedeki belge İPTAL edilmiştir.

Sahife No:16**Belge No:43**

Adana Şeyh Mustafa Mahallesi'nden Rabi'a binti Abdulkerim vekili Yûsuf bin Ali meclis-i şer'de Hankarlı Mahallesi'nden İbrahim bin Hâcî Yûsufu dava edip mahallinde dükkanların incelenmesi mülkiyet iddiasının mahkemece İbrahim bin Hâcî Yûsuf lehine hükümle neticelendiğine dair i'lâm. 22 rebî'u'l-âhir 1156.

Sahife No:16**Belge No:44**

Adana Sugediği Mahallesi'nden Ahmed bin Halil'in Adana Mahkemesine muhızr olarak tayinine dair kayıt. 1.....1156.

Sahife No:17**Belge No:45**

Adana menzalcilerine cümle ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le verilmesi gereken bin yüz onyedî kuruşun taksim dair defter. 6 cemâziye'l-evvel 1156.

Sahife No:17**Belge No:46**

Ferman gereğince Adana'dan istenen iki yüz deve ve bârgir ve bunların İskenderun İskelesin'den cepbane naklinde kullanılması, görevlilerin masrafları ve sair giderler için toplam bin beş yüz kuruşun Adana'ya taksim ve tevzi dair defter. 23 cemâziye'l-ülâ 1156.

Sahife No:17

Belge No:47

Bin yüz elliye di senesi cemâziye'l-âhir evâhirinde koza hasadının mahkemece tescil kaydı.

Sahife No:18

Belge No:48

Adana Kuruköprü Mahallesi'nden Tokluoğlu Serkiz veled-i Asib'in ölümü üzerine varislerinin terike ve mirasçılıkları üzerinde anlaşamamalarından kadın varislerin meclis-i şer'a başvurmaları ve diğer erkek varislerin razı olmasıyla terike taksimine dair hüccet. 16 cemâziye'l-ülâ 1156.

Sahife No:18

Belge No:49

Adana Ekmeler Mahallesi'nden Huri binti Mustafa ve yine aynı mahalleden Hasan Beşe meclis-i şer'de hal' olduklarına dair hüccet. 6 cemâziye'l-âhir 1156.

Sahife No:18

Belge No:50

Fermân gereğince Adana'dan asker ihracına memur Sansoncu Süleymân Ağa'ya kırk adet bârgîr ve ruk'bları ücreti vilayet ahalisi vermek üzere yapılan kayıt. 13 cemâziye'l-âhir 1157.

Sahife No:19

Belge No:51

Adana Sarrâcân Mahallesi'nden Emine binti İsmâ'il ile yine aynı mahalleden Molla İbrahim'in meclis-i şer'de hal'lerine dair hüccet. 5 cemâziye'l-âhir 1156.

Sahife No:19

Belge No:52

Sefer çıkması ihtimaline karşı Adana ve tevâbi'inden istenen hunta, şa'ir, dakik, dakîk-ı hâs, saman, ot ve kömür temini, görevlilerin giderleri ve harcların bedeli olarak yi:midört bin yüz seksenbir kuruşun tevzi'ine dair defter. 20 cemâziye'l-âhir 1156.

Sahife No:23

Belge No:53

Ferman gereğince Dervîşpaşa-zâde'ye ferman getiren Zâ'im Mehmed Ağa'ya dört bârgîri vilayet ahalisinin vereceğine dair kayıt. 6 zil'ka'de 1156.

Sahife No:23

Belge No:54

Erzurum Ağa Karyesi'nden olub Adana'da misafir iken meclis-i şer'a gelen Asib veled-i Murâd'ın kendi rızasıyla müslüman olup Mehmed ismi aldığına dair kayıt. 13 receb 1157.

Sahife No:24

Belge No:55

İskenderun İskelesi'nden Diyârbekir'e mühimmât ve cephane nakli için Adana'dan istenen ikiyüzer deve ve bârgîrin tevzi' edildiğine dair defter. Tarihsiz.

Sahife No:24

Belge No:56

Adana'dan Haleb Muhassılı'na altmışbeş deve ve altmışbeş bârgîrin kiralalarının ödenmesi için Sofioğlu (?) Ali Ağa ile toplam dokuz yüz elli kuruş gönderildiğine dair kayıt. 1 receb 1156.

Sahife No:24

Belge No:57

Haleb Muhassılı tarafından gelen ferman ve buyuruldu gereğince Adana Eyâleti'nden istenen iki yüz deve ve bârgîre ait defter ve bu defter gereğince yapılacak işlemlere dair kayıt. 1 cemâziye'l-âhir 1156.

Sahife No:24

Belge No:58

Ramazânoglu Pîri Mehmed Paşa Vakfı'nda vazife-i mu'ayyene ile mütevellî-yi kâim-i makâm olan erbâb-ı istihkâkdan Ali'nin atandığına dair padişâh tarafından verilen berât. 5 cemâziye'l-âhir 1156.

Sahife No:25

Belge No:59

Adana Bâb-ı Tarsûs Mahallesi'nden es-Seyyid Mustafa Ağa bin el-Hâc Hanefi, Saclı Hamîd Mahallesi'nde daha önce el-Hâc Abdurrahman Paşa tarafından vakf edilen gayrimenkullere vakfiye gereğince tasarruf sırasının kendisine geldiği kanaatıyla tasarruf etmek istediğinde İbrahim Ağa bin Ömer'in müdahale etmesi üzerine meclis-i şer' de dava etmesi ve İbrahim Ağa'nın da vakfiye gereğince hak sahibi olduğunu iddia etmesini Mustafa Ağa inkar üzerine İbrahim Beg'in şahit ikâmesiyle vakfa tasarruf yetkisine sahip olduğuna mahkemenin hükmettiğine dair i'lâm. Selh-i şa'bân 1156.

Sahife No:26

Belge No:60

Zelihâ Hâtûn'un Şeyhbâli-zâde Evkâfı'nın vakfiyesi gereğince tevliyet hakkı olduğu iddiasıyla divân-ı hümâyûna başvurması üzerine padişâh tarafından verilen tevliyet berâtı. 20 ramazân 1156.

Sahife No:26**Belge No:61**

Medine-i Adana Kassâb Mahallesi'nden Aişe'nin verâseti İran seferinde kesin kaybolan Çelebioğlu Mehmed Emin'e ait olduğunu tesbiti üzerine mahkemece yapılan terikeye ait defter. 12 şevvâl 1156.

Sahife No:27**Belge No:62**

Adana Câmî'i Cedîd Mahallesi'nden Saracalı el-Hâc Hüseyin bin Mehmed adlı mütevvefanın varislerinin Câmî'i Cedîd Mahallesi'nde mevcut terikeye dahil menzili almak istediklerinde Mehmed Beşe'nin bu gayrimenkulun vakfedildiğinden mirasa dahil olmayacağını söylemesi üzerine meclis-i şer'de açılan davada mahkemenin bu gayrimenkulu terikeden ayrılmasına ve vakfiyetine hükmedildiğine dair i'lâm. 2 ramazân 1156.

Sahife No:28**Belge No:63**

Adana Eskihamâm Mahallesi imamı ve ahali-yi müslimden sekiz ve gayri müslimden iki kişi kendilerine asaleten ve ahali-yi mahalleye vekâleten meclis-i şer'de mahalleleri için vârid olan salyâne, imdâd-ı seferiye, deve ve sair tekâlifât için Arab el-Hâc Mehmed bin Mehmed'i vekil yapmaları ve onunda vekâleti kabul etmesi üzerine mahkemece düzenlenen vekâlet hücceti. 6 şevvâl 1156.

Sahife No:28**Belge No:64**

Adana Yarbaşı Mahallesi'nden maktûl Mustafa Beşe'nin varisleri olan eşi Zelihâ ve liebeveyn er karındaşı Hanefi'nin vekilleri Hamza Beşe meclis-i şer'de Ağa Mehmed Mahallesi'nden Mehmed Beşe, Mustafa Beşe'yi öldürdüğü iddiasıyla açılan dava sonucunda Mehmed Beşe'nin Mustafa Beşe'yi öldürdüğü şer'an sabit olmasıyla Mehmed Beşe'nin kisasına dair i'lâm. 2 şevvâl 1156.

Sahife No:29

Belge No:65

Adana'dan istenen ve çeşitli mal ve hizmet giderlerinin karşılanması için toplam dört bin dokuz yüz altı kuruşun ulema ve ayan ve ahali ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le yapılan tevziye dair defter. 2 şevvâl 1156.

Sahife No:29

Belge No:66

Cami'i Cedid Mahallesi'nden Dede es-Seyyid Yûsufa ait terike defteri. Şevvâl 1156.

Sahife No:30

Belge No:67

Sofibahçe Mahallesi'nden vefat eden Mûsâ'nın varislerinin mûrisin mahallesinde mevcut menzillerini Emirzâ Murâd'a satmaları üzerine mahkemece düzenlenen hüccet. 22 şevvâl 1156.

Sahife No:31

Belge No:68

Baytimur Mahallesi'nden Sanhak'ın (?) aslen Kozalıklı Karyesi'nden olduğu ve bu karyeye isabet eden vergileri vermediğinden aleyhine açılan davada aslen oralı olmadığının şer'an kesinlik kazanmasına dair i'lâm. 20 şevvâl 1156.

Sahife No:31

Belge No:69

Eskihamâm Mahallesi'nden Panos'un yine aynı mahalleden Sara'nın elinde bulunan mal ve paranın kendi murisinin terikesi olduğunu ve kendi hissesini talebi üzerine açılan davada davasını isbatta aczden reddine dair i'lâm. 20 şevvâl 1156.

Sahife No:32

Belge No:70

Ağa Mehmed Mahallesi ahali Molla Mehmed'in mahalleye vârid olan tekâlifî daha önceleri salyâne verir menzili yıkıp bir kısmına dükkan yapıp kendisinden salyâne istendiğinde vermediği gerekçesiyle açılan davada yıkılan evin salyâne verir menzil olduğunun sabit olması ve yerine yapılan dükkanın salyâne vereceğine dair i'lâm. 3 zi'l-ka'de 1156.

Sahife No:33

Belge No:71

Karakışla ve Sarıçam nâhiyelerinden alınan imdâd-ı seferiyeden yüz kuruşun Battâl Mehmed Ağa yedinden alındığını belirtir tezkireye dair kayıt. Tarihsiz.

Sahife No:33

Belge No:72

Adana Canib-i Şehr Nâhiyesi'nden maktûl Mûsâ'nın varislerinin vekili Mehmed'in dem ve diyeti davası üzerine katil Mûsâ'yla sulh olduklarının şer'an sabit olduğuna dair hüccet. Evâsıt-ı şevvâl 1156.

Sahife No:33

Belge No:73

Adana Ser-çuhadârının vefatı üzerine onun yerine çuhadâr olan Mustafa Adana ve tevâbi'inde toplanan mâl-ı seferiyenin yedi bin beş yüz kuruş altun olmak üzere Mütesellim Battâl Mehmed Ağa yedinden alıp Adana Vâlisi'ne teslim edeceğine dair temessük. 15 safer 1156.

Sahife No:33

Belge No:74

Çuhadâr Ali Ağa'ya kefil bi'l-mâl ve kefil bi'n-nefs olanlara dair kayıt. 18 safer (1156).

Sahife No:34

Belge No:75

Hocavezir Mahallesi'nden Gülşen küçük oğlunun mülkü müştêrâsı olduğunu söylediği menzile Turmuş Ali'nin müdahalesinin men'i için açılan davada şer'an müdahalesinin haksızlığının sabit olması üzerine müdahalenin men'ine dair i'lâm. Evâsıt-ı zi'l-ka'de 1156.

Sahife No:34

Belge No:76

Adana'dan toplanan beş bin yüz eli kuruş saf altun imdâd-ı seferiye malının mütesellimden alınıp valiye teslim edilmesi ve belgelendirilmesine dair temessük kaydı. 23 rebî'i'l-evvel 1157.

Sahife No:34

Belge No:77

İmdâd-ı seferiye bâkâyasından Adana'ya tabi yerler ile ilgili kayıt. 1 rebî'u'l-ülâ 1157.

Sahife No:35

Belge No:78

Es-Seyyid Hasan Efendi'nin sâdât-ı kirâm üzerine Adana'ya kâim-i makam olarak atandığına dair nekâbet mektubu. Evâsıt-ı zi'l-ka'de 1156.

Sahife No:35

Belge No:79

Saclı Hamid Mahallesi'nde usulsüz 58 kuruş toplandığı dava olunup mahallinde soruşturma ile şer'an durumun sabit olması üzerine 8 kuruşun hibe ve elli kuruşun tahsiline dair i'lâm. 2 zi'l-hicce 1156.

Sahife No:36**Belge No:80**

Hâcı Ali ve Hâcı Hamza'nın yıllık üç yüz kuruş ücretle şehir vekili olarak atanmasına dair hüccet. 2 rebî'u'l-âhir 1156.

Sahife No:37**Belge No:81**

İran seferi kesinlik kazanmasından Adana'dan istenen mal ve hizmet gidereleri olarak onüç bin sekiz yüz otuz kuruşun ulema ve ayan ve ahali ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le toplam beş bin kuruşun Adana'daki hanelere tevzî' ve taksim ve tesviyesine dair defter. Zi'l-hicce 1156.

Sahife No:38**Belge No:82**

Ferman gereğince sabık sadrazam Ahmed Paşa'nın Rakka'ya memur olması dolayısıyla geçeceği ve konaklayacağı yerlerde yol esnasındaki masrafların karşılanması için ulema, ayan, ocaklı ittifakı ve ma'rifet-i şer'le toplam beş bin kuruşun Adana'daki hanelere tevzî' ve taksim ve tesviyesine dair defter. Zi'l-hicce 1156.

Sahife No:39**Belge No:83**

Eskihamâm Mahallesi'nden Hûrî Hanım'ın vekili tarafından adı geçen mahallede bulunan menzilin vakf edip mahkemenin İmâmeyn'in kavline göre vakfiyetine hükmettiğine dair hüccet. 5 muharrem 1157.

Sahife No:39**Belge No:84**

Ferman gereğince deve akçesinden Kara İsalu'ya düşen akçeden bin yüz yetmişbeş kuruşun şehir kethüdâsı Hâcı Ali ve Hâcı Ömer'e teslim edildiğine dair kayıt. 5 muharrem 1157.

Sahife No:40

Belge No:85

Sugediği Mahallesi'nden Ahmed bin Süleymân'ın varisleri adı geçen mahallede bulunan mirasen mülk menzillerini aynı mahalleden İbrahim Beşe'ye yüz on kuruşa sattıklarına dair bey' hücceti. 2 muharrem 1156.

Sahife No:40

Belge No:86

Sofibağce Mahallesi'nden Emine'nin vekili Usta 'Ali tarafından aynı mahallede bulunan menzilin yüz elli kuruşa Molla Mehmed'e sattığına dair bey' hücceti. 17 muharrem 1157.

Sahife No:41

Belge No:87

Yüreğir Kazası kuralarına düşen zahireden ambara teslim edilen ve bâkâya kalan, 'azîr kuralarının hissesine düşen zahireden ambara teslim olan ve bâkâya kalan zahire ve Canibuş-Şehr Nâhiyesi'nden teslim-i ambar olan arpa ve buğdaya dair defter. 5 muharrem 1156.

Sahife No:44

İPTAL edilmiş zimmî mirasçılarının mirasçılıklarına dair hüccet.

Sahife No:44

Belge No:88

Hûrî ve Zeyneb'in vekili Molla Mehmed'in müvekkilelerinin mirasına dahil malları bir sene vermeyen varislerden İsmâ'il'i ivaz mukabili vekâleten ibrâ ettiğine dair hüccet. Evasıt-ı muharrem 1157.

Sahife No:45

Belge No:89

Hânkurbu Mahallesi'nden Marziye Hâtûn'un vekili Mustafa Efendi aynı mahallede müvekkiline ait menzili şartlarını tasrih ederek vakfedip bilahare rucû etmek istemesiyle

kadının İmameynin kavline göre vakfin lazım olduğuna dair vakıf hücceti. 7 muharrem 1157.

Sahife No:46

Be'ge No:90

Adana Eyâleti'nden bin yüz elliyedi senesine mahsûben Hüseyin Paşa'nın, Mehmed Ağa'nın alacakları ve Ahmed Paşa'ya yapılan masraf için düzenlenen salyâneye ait defter. 10 muharrem 1157.

Sahife No:47

Belge No:91

Fukara vekilleri Hâcı Ali ve Hâcı Hamza'nın hanlardan çeşitli masraflar için ma'rifet-i şer'le esnafdan toplanan üç bin dört yüz elli kuruşu Yûsuf Ağa'ya teslim ettiklerine dair hüccet. 19 muharrem 1157.

Sahife No:47

Belge No:92

Eskihamâm Mahallesi'nden Rabi'a (?) Hâtûn bin Mehmed'in vekili el-Hâc Mehmed meclis-i şer'de başvurmasından dört sene önce aynı mahallede bulunan müvekkilesine ait menzili yüz yetmiş kuruşa es-Seyyid Süleymân Çlebi'ye sattığını müşterinin huzurunda ikrar ve onunda kabul ettiğini söylemesi üzerine düzenlenen bey' hücceti. 3 muharrem 1157.

Sahife No:48

Belge No:93

Berât gereğince Adana ve tevâbi'i ihtisâbı mukâta'asının bin yüz elliyedi senesi martı başından şubatı sonuna kadar bir yıllığına iltizâmen Ali Ağa'ya Adana Mutasarrıfı tarafından verildiğine dair temessük. 26 muharrem 1157.

Sahife No:48

Belge No:94

Ali Ağa'nın uhdesinde olup bin yüz elliyedi senesinde bir yıllığına Adana Mutasarrıfı tarafından yine Ali Ağa'ya Akca Zekir Memleha Mukâta'ası'nın iltizâmen verildiğine dair temessük. 26 muharrem 1157.

Sahife No:48

Belge No:95

Hüseyin Paşa'ya fermân gereğince tahsis edilen imdâd-ı seferiye mâlından dört bin yüz yigirmibeş kuruşun Battâl Mehmed Ağa tarafından Adana Mutasarrıfına (?) teslim edildiğine dair tahvil. 23 şa'bân 1157.

Sahife No:49

Belge No:96

Adana menzilcileri Ali Ağa ve Hamza Ağa fermân gereğince Adana'dan istenen iki yüz mehârî devenin temin edildiği ve develerin Mustafa , Halil ve Ahmed'e Üsküdâr'dan ordu-yu hümâyûna ulaştırmak üzere müteselsil kefâletle teslim edildiğine dair hüccet. 27 muharrem 1157.

Sahife No:50

Belge No:97

Hocavezîr Mahallesi'nden Ahmed bin Veli mûrisesi Döne'nin katilinin bulunması için açtığı daveada Ali ve Hor'un (?) amden Döne'yi öürdüklerinin şer'an sabit olduğuna dair i'lâm. Evâsıt-ı safer 1157.

Sahife No:50

Belge No:98

Emirler Mahallesi'nden Zekiye binti Süleymân'ın eşi İbrahim Ağa vekâleten eşinin Ramazanoğlu Pîri Mehmed Paşa Vakfı'ndan yevmî birer kuruş aldığını iki yıldır mütevellî olan Ali Beg'in bunu vermediği iddiasıyla mahkemeye müracaatı ve incelemede durumun şer'an sabit görülmesi üzerine kâdı tarafından yukarıya bildirildiğine dair ma'rûz. 12 safer 1157.

Sahife No:51

Belge No:99

Ağa Mehmed Mahallesi'nden maktûl İbrahim'in varisleri liebeveyn kız karındaşı Ümmü Gülsüm ve amcazâdesi Molla Mehmed olup Molla Mehmed kendisine asaleten ve Ümmü Gülsüm'e vekâleten mûrislerinin katil zanlısı Molla Ahmed aleyhine dava açıp şer'an Molla Ahmed'in katil olduğunun sabit olması üzerine kisasına hükm olunduğuna dair i'lâm. 13 safer 1156.

Sahife No: 51

Belge No:100

Yarbaşı Mahallesi'nden İlyâs'ın annesi, oğlunun deli olduğuna hükm-i şer'î istemesi üzerine yapılan soruşturmada çocuğun sürekli ve iyileşmez deli olduğunun sabit görüldüğüne dair hüccet. 26 cemâziye'l-ülâ 1157.

Sahife No: 52

Belge No:101

Adana Kazası kâim-i makâmı es-Seyyid Hasan Efendi'ye sâdât-ı kirâm üzerine kâim-i makâmlık görevinin kendisine verildiğine dair Nâkib es-Seyyid Mahmûd'un gönderdiği nekâbet mektubu. Evâsıt-ı safer 1157.

Sahife No: 52

Belge No:102

Çınarlı Mahallesi'nden el-Hâc Ramazân'nın vefatından on yıl sonra varislerinden zevcesi Aişe, oğulları Hasan, Mehmed, Ali ve kızı Hadîce'nin talebi üzerine yapılan terike müfredâtına dair defter. Saferin son günü 1157.

Sahife No: 52

Belge No:103

Kurd Kulağı Menzilcisi Hasan görevini bırakıp menzili tüm varlığıyla teslimine dair kayıt. 20 cemâziye'l-ülâ 1157.

Sahife No: 53

Belge No:104

Çeşitli görevlerde çalışanlara ödenmek, masrafları karşılamak ve vergileri ödemek için cümle ma'rifetiyle toplam yedi bin beş yüz kuruşun Adana ve tevâbi'inden toplanmasına dair defter. Evâhir-i safer 1157.

Sahife No: 54

Belge No:105

Kassâb Bekir Mahallesi sakinleri ile yine aynı mahalleden el-Hâc Yûsuf Ağa arasında Yûsuf Ağa'nın hânının yerine yeni bir hân yapıp mahalleye düşen eski hana ait vergileri bu yeni hânda devam etmemesi dolayısıyla çıkan anlaşmazlığı yıllık 30 kuruş tekâlîfleri için edâ edeceği üzere sulh olduklarına dair sulh hücceti. 4 rebî'u'l-ûlâ 1157.

Sahife No: 54

Belge No:106

Ramazânoğlu Halil Beg ve Pirî Mehmed Paşa Evkâfî'nın evlâdiyet ve meşrûtiyet üzere mütevellî olan Erzurumî Hâcî Mehmed'in gerçekten mütevellî olma hakkı bulunup bulunmadığının fermân gereğince kâdîdan istenmesi ve Hüseyin Beg'in de davası dolayısıyla yapılan soruşturmada esnaf şeyhleri, müderrisleri ve sair şahısların meclis-i şer' de şehâdet etmeleri üzerine şer'an Hâcî Mehmed'in akrabalık yönünden vâkıfa yakın olmadığı berâtının tezvîr olduğu sabit olduğuna dair i'lâm. 1 rebî'u'l-âhir 1157.

Sahife No: 55

Belge No:107

Zimmîyân Mahallesi'ne mülhak Tekye Mahallesi'nden Aîşe binti İbrahim, zevci Süleymânla aralarında kararlaştırdıkları bedel üzerinden hal' olduklarını onun huzurunda ikrâr ve onun kabul ettiğine dair hal' hücceti. Rebî'u'l-ûlâ 1157.

Sahife No: 55

Belge No:108

Zimmîyân Mahallesi'ne mülhak Tekye Mahallesi mütemekkinlerinden Artin veled-i Murâd ve Artin veled-i Vânis ile İni, Anna, Takubeşi adlı zimmîlerin vekili es-Seyyid Hüseyin meclis-i şer' de dedeleri Kirkor'un ölümünden miraslarına Biğos'un el koyduğu iddiasıyla açılan davada Biğos'un mirasçılarla bedel karşılığı sulh olduğunun şer'an sabit olması üzerine davanın reddine dair i'lâm. 12 rebî'u'l-ûlâ 1157.

Sahife No: 56

Belge No:109

Kurd Kulağı Menzilcisi Hasan Ağa'nın vekili liebeveyn er karındaşı Adana Menzilcisi Ali Ağa'nın Kurd Kulağı'na yıllık berât gereğince verilen dört yüz üç kuruş bir sülûs ocaklık malını vekâleten Kara'isâli Voyvodası vekili Kasım'dan aldığına dair hüccet. 14 rebî'l-ûlâ 1157.

Sahife No: 56

Belge No:110

Adana Eskihamâm Mahallesi'nden Fâtıma binti Yûsuf mahallesinde bulunan menzilin vakf edip mütevelliyeye tesliminden sonra rucû' etmek istemesi üzerine mütevellinin itirazından mahkemenin İmâmeynin kavline göre menzilin vakfiyetine hükmetmesine dair vakf hücceti. Evâsıt-ı rebî'i'l-ûlâ 1157.

Sahife No: 57

Belge No:111

Adana Kâdısı el-Hâc İbrahim, vâlidesi Emine ve liebeveyn kız karındaşı Aişe menzillerini iki yüz kuruşa Feme ve Rağis adlı nasraniyelere sattıklarına dair bey' hücceti. 20 rebî'u'l-ûlâ 1157.

Sahife No: 57

Belge No:112

Kurd Bayramoğlu Medresesi'nde berâtlâ müderris olan Seyyid Abdurrahman Efendi'ye Şeyhu'l-islâm'ın işaretiyle padişah tarafından ibtidâ-ı hâric itibârı verilmesine dair ru'ûs tezkiresi. 22 rebî'u'l-ûlâ 1157.

Sahife No: 57

Belge No:113

Es-Seyyid Abdurrahman Efendi'ye Yüreğir Kazası kısmet-i askeriyesi görevi verildiğine dair Şeyh Mehmed'in mürâselesi. 1 rebî'u'l-âhir 1157.

Sahife No: 58

Belge No:114

Çukurmescid Mahallesi'nden Cemîle, Debbâğân Mahallesi'nde bulunan iki bâb dükkânını vakf edip mütevellî ta'yîn ettiği İsmail Beşe'ye teslim edip sonra rucû' etmek istediğinde müevellinin İmâmeynin kavline göre hükm talebi üzerine mahkemenin bu kavle göre hükmettiğine dair vakf hüccetidir. 25 rebî'u'l-ûlâ 1157.

Sahife No: 59

Belge No:115

Es-Seyyid Hasan Efendi'nin Adana Kazası'nda bulunan sâdât-ı kirâm üzerine kâim-i makâm ta'yîn edildiğine dair nekâbet mektûbu. 1 cemâziye'l-ûlâ. 1157.

Sahife No: 60

Belge No:116

Adana Zimmîyân Mahallesi'ne mülhak Tekye Mahallesi'den Teslime binti el-Hâc Dâvûd, vekili es-Seyyid Ahmed Efendi müvekkilesine ait aynı mahallede bulunan menzili şartlarını belirterek vakf edip el-Hâc Ahmed bin Mehmed'i mütevellî nasb edip menzili kendisine teslimden sonra müvekkilinin rucû' istediğini vekil belirtmesi ve mütevellinin İmâmeynin kavline göre hükm talep etmesi üzerine mahkemenin bu kavle göre vakfiyetin sıhhat ve lüzumuna hükmetmesine dair hüccet. 25 rebî'u'l-ûlâ 1157.

Sahife No: 59

Belge No:117

Debbâgân Mahallesi'nden Molla Ali Saclı Hamîd Mahallesi'nden Serkiz ve Avadik ile bir yıl önce mudaraba akdi yapıp zarar ettiklerini zarara Serkiz ve Avadik'inde katılması talebiyle açılan davada davalılar biz emeğimizi koyduk dolayısıyla zarara katılmayız cevapları ve fetva sunmaları üzerine zararın emeklerini koyan mesfûrlara lazım gelmediğine dair i'lâm. 9 cemâziye'l-ûlâ 1157.

Sahife No: 60

Belge No:118

Adana merkez ve kazalarının hâne 'avâızlarının toplu olarak belirtilip Nefs-i Adana'nın iki yıllık hâne 'avâızının tevzi' ve taksimine dair defter. 7 rebî'u'l-ûlâ 1157.

Sahife No: 61

Belge No:119

Suczâde Mahallesi'nden Kürt Ağası Kilislioğlu Mehmed Ağa'nın Arnudlu Muhârebesi'nde fevt olması üzerine sük-ı sultânî'de satılan eşyasına dair defter. 3 zi'l-ka'de 1156.

Sahife No: 63

Belge No:120

Kayseri tüccârından olup Adana Tosunoğlu'nun Küçük Hân'ında ölen Bostancıoğlu Elkisan'ın eşyasının tahrir olunduğuna dair defter. Rebî'u'l-ûlânın son günü 1157.

Sahife No: 62

Belge No:121

Kuruköprü Mahallesi'nden Panos'un ölümü üzerine şer'an varislerinin belli olmasından sonra yapılan terike defteri. 5 rebî'u'l-âhir 1156.

Sahife No: 63

Belge No:122

Çukurmescid Mahallesi'nden Hasan Beşe Hızır İlyâs Mahallesi'nde bulunan miras malı evini es-Seyyid Süleymân fuzuli zapt ettiği iddiasıyla açtığı davada evin şer'an Hasan Beşe'nin miras malı olduğuna dair i'lâm. 1 rebî'u'l-âhir 1157.

Sahife No: 63

Belge No:123

Bin yüz elliyedi senesine mahsûben Adana Vâlisi Hüseyin Paşa'nın imdâd-ı seferiyesini peyderpey gönderildiğine dair defter. 22 rebî'u'l-âhir 1157.

Sahife No: 64

Belge No:124

Yüreğir Kazası Mihmândâr Karyesi'nden Mehmed'e ait bir öküç ve bir bârgîrin cema'at voyvodası emriyle ferman gereğince iki görevli tarafından kendisinin gıyabında mâl-ı rusûmât karşılığı alınıp satılması üzerine açılan davada Mehmed'in Mihmândâr Karyesi cema'atından olmadığı şer'an sabit olması üzerine alınan rusûmun iadesine dair i'lâm. 23 rebî'u'l-âhir 1157.

Sahife No: 64

Belge No:125

Sislioğlu Mosar'ın Zimmîyân Mahallesi'ne mülhak Bucak Mahallesi'nde bulunan boş arsaya yılda altı tümen hâne 'avârızı ve iki kuruş diğer tekâlîf vermek şartıyla dükkan yapmasına mahalle mütevellisi ve ahalisinden şahısların izin verdiklerine dair hüccet. 23 cemâziye'l-âhir 1157.

Sahife No: 64

Belge No:126

Ağcamescid Mahallesi'nden Abdulganî Efendi iştiraken yarısına hissedâr olduğu menzili, hissedarının kendi hissesini başkasına satması ve satıştan haberi olduğu anda şuf'a hakkını ileri sürüp hisseye talip olduğunda şuf'a hakkının tanınmaması üzerine açılan davada şer'an şuf'a hakkının bulunduğu sabit görülmesi üzerine hissenin satış

bedeli kendisinden alınarak şuf'a hakkına dayanılarak menzil hissesinin kendisine satıldığına dair i'lâm. Evâsıt-ı rebî'u'l-âhir 1157.

Sahife No: 65

Belge No:127

Değişik mahalle, sokak ve yerlerden şehir vekilleri Hâcı Ali ve Hâcı Hamza'ya teslim edilen akçe miktarlarına dair kayıtlar. 1157.

Sahife No: 65

Belge No:128

Kayalıbağ Mahallesi'nden Aişe, aynı mahallede bulunan menzilin şartlarını belirterek vakf edip mütevellî tayin ettiği Mehmed Efendi'ye teslim ettikten sonra rucû etmek istemesi üzerine mütevellinin itirazından mahkemenin İmâmeynin kavline göre vakfın şer'an sıhhat ve lüzumuna hükmettiğine dair vakf hücceti. 28 rebî'u'l-âhir 1157.

Sahife No: 66

Belge No:129

Kayalıbağ Mahallesi'nden Rahîme binti İbrahim vekili es-Seyyid Ali, müvekkilesine ait aynı mahallede bulunan menzili şartlarını belirterek vakf edip mütevellî tayin ettiği Halife-zâde Mehmed Efendi'ye teslimden sonra vakıfdan müvekkilesinin rucû hakkı olduğundan rucû edip mütevellinin İmâmeynin kaviline göre hükm talebi üzerine hakimin şer'an vakfa hükmettiğine dair vakf hücceti. 1 cemâziye'l-ûlâ. 1157.

Sahife No: 66

Belge No:130

Borçlunun firarı üzerine alacağına karşılık borçluya ait bir ata el koyan Çopur-zâde el-Hâc Mustafa Ağa'nın ata nafaka bağlanması talebine karşılık mahkemenin günlük iki tümen nafaka bağladığına dair kayıt. 1 ramazân 1157.

Sahife No: 67

Belge No:131

Sarrâcân Mahallesi'nden İbrahim Ağa kendisine asaleten ve kız kardeşi Emine Hâtûn'a vekâleten kendilerine meşrût vakf menziline yıkılmasından boş kalan arsa üzerine yeniden bina yapmaya vakfın geliri yeterli olmadığından arsanın bedel karşılığı es-Seyyid Mehmed ve Mustafa Efendi'ye satılması için müracaatları üzerine mahkemenin vakfın son bulmasına ve satışa iznine dair i'lâm. 1 cemâziye'l-ülâ 1157.

Sahife No: 67

Belge No:132

Adana menzilcileri Ali Ağa ve Hüseyin Çelebi Beg'in ücretleri salyânenin birinci taksidinde ödenmesinin mümkün olmaması üzerine sekiz yüz kuruşun cümle, 'ulemâ, a'yân ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le tevzî' taksîm ve sahiplerine teslimine dair defter. ...cemâziye'l-ülâ 1157.

Sahife No: 68

Belge No:133

İran Seferi hazırlıkları, İskenderun İskelesi'nden Haleb'e top nakli için câmûs temini, bu işlerde görevlendirilecek kişilerin ücret ve sair giderleri için fermân gereğince dört bin beş yüz yigirmibeşbuçuk kuruşun ulemâ, a'yân ve ocak ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le Adana'ya ve tevâbi'ine genel taksimi ve Nefs-i Adana mahallelerine salyâne taksimine dair defter. 1 rebî'u'l-ülâ 1157.

Sahife No: 69

Belge No:134

Cânibu's-Şehr Nâhiyesi'ne, Haleb'e top nakli için düşen akçelerin köy ve mezralarına taksimine dair defter. 3 cemâziye'l-ülâ 1157.

Sahife No: 69

Belge No:135

Çarşu Mahallesi'nden el-Hâc Yûsuf Efendi, babalarının daha önce oturup yirmibeş yıldır ayrıldığı yer için talep edilen hâne 'avârızını vermeleri için Molla Mehmed'i dava

etmesi üzerine mahkemeye davalı tarafından sunulan fetva gereğince şer'an hâne 'avâzına muhatap olmadığına dair i'lâm. 1 cemâziye'l-ülâ 1157.

Sahife No: 70

Belge No:136

Çınarlı Mahallesi'nden es-Seyyid Ahmed bir dişini Turmuş Çelebi ve Ali Köle kırdığı iddiasıyla açtığı davada mahkemenin şer'an kırılmayı sabit görüp " davacı kısâsa razı olursa kısas olmazsa yarım diyet " gerektiğini belirten müftinin fetvâsına göre hükmettiğine dair i'lâm. 5 cemâziye'l-ülâ 1157.

Sahife No: 70

Belge No:137

Mehmed ibn-i Hamîd Adana Dervişler Köyü'nden Abdullah bin Mehmed'in babasını sopayla dövüp ölümüne sebebiyet verdiği iddiasıyla açtığı davada kendisinden beyyine talep edilip süre verilmesine rağmen mahkemeye gelmemesi üzerine yetkililerce yapılan araştırmada dava açmasının tezvîr olduğunu belirtip firâr ettiğinin anlaşılmasına binaen Mehmed'i davasının tezvîr ve iddi'asının men'ine karar verildiğine dair i'lâm. 27 receb 1157.

Sahife No: 71

Belge No:138

Ali Dede Mahallesi'nden Battâl Mehmed Ağa Ali Dede ve Taşçıkan mahallelerinde dahili ve harici menzillerini, Ayene'de bulunan eli câmûs, üç yüz koyun ve Paşa Sokağı'nda bulunan bahçeyi şartlarını belirterek vakfedip mütevellî tayin ettiği Hasan Ağa'ya teslim eyledikten sonra vakıfdan rücû' etmesi üzerine mütevellînin İmâmeynin kavline göre hükm talebine mahkemenin vakıf yönünü evlâ görüp gayrimenkulleri İmâmeynin, hayvanları ise İmâm Muhammed'in kavline göre vakfiyetlerine hükmetmesiyle vakfeden şartın kendi lehine meşrû olmasından ikinci kez vakfa itiraz etmesine karşılık mütevellînin İmâm Nâfi Rabbânî kavline göre hükm talep eder. Mahkeme yine vakf yönünü evlâ görüp gayrimenkul ve hayvanların vakfiyetine hükmettiğine dair vakf hücceti. Evâhir-i safer 1157.

Sahife No: 72

Belge No:139

Ağa Mehmed Mahallesi'nden Ali ve kız kardeşleri Teslime ve Fâtıma mahallelerinde babalarından kalan menzili elli kuruşa Zimmîyân Mahallesi'nden 'Abdu'l-kâdir'e sattıklarına dair bey' hücceti. 5 şa'bân 1157.

Sahife No: 73

Belge No:140

Adana Mütesellimi Muharrem Beg bin yüz elliye di senesine mahsûben Hüseyin Paşa'ya tahsîs kılınan imdâd-ı seferiye akçelerinden Tarsus Sancağı'na düşen dört bin yüz yigirmibeş kuruşu kalemlerin toplamı olarak selefi Battâl Mehmed Ağa'dan aldığı na dair hüccet. 23 ramazân 1157.

Sahife No: 73

Belge No:141

Adana Kâdısı el-Hâc İbrahim Efendi'nin Tarsus ve Adana'dan toplanması ve vezîr Hüseyin Paşa'ya ulaştırılması gereken imdâd-ı seferiye akçelerinin akibetleri hakkında yaptığı araştırma sonucunu vezîr Hüseyin Paşa'ya gönderdiğine dair hüccet. 23 şa'bân 1157.

Sahife No: 74

Belge No:142

Adana'dan Süleymân Ağa'nın arzı üzerine Mustafa'nın Adana Eyâleti'ne mütesellim olarak atandığı ve kendisine yardım edilmesi için Adana Eyâleti'ndeki kâdıllara gönderilen fermân. Evâil-i şa'bân 1157.

Sahife No: 75

Belge No:143

Adana Mütesellimi Mustafa Ağa kendisi görevine başlayıncaya kadar yerine vekil olarak Hamza Ağa'nın atanmasına dair Adana Kâdısı'na yazdığı buyuruldu. 28 şa'bân 1157.

Sahife No: 75

Belge No:144

Hâcî Fakih Mahallesi'nden es-Seyyid Mehmed şartlarını belirterek vakfettiği menzilini mütevellî tayin ettiği Halil Ağa'ya teslim edip sonra rücû' etmesi üzerine mütevellinin İmâmeynin kavline göre hükm: talebine karşı mahkemenin vakıf yönünü tercih ederek vakfa hükmettiğine dair vakf hücceti. 27 şa'bân 1157.

Sahife No: 75

Belge No:145

Cami'i Cedid Mahallesi'nden Saracalı el-Hâc Hüseyin'in vefatından sonra terikesinin defteri yapıp Mehmed Beşe'ye teslimden sonra şer'an hisselerine göre Mehmed Beşe'nin miraslarını varislerine taksîm ve teslim ettiğine dair hüccet. Evâhir-i muharrem 1157.

Sahife No: 76

Belge No:146

Sofıbağçe Mahallesi'nden Molla Osman Emirler Mahallesi'nde bulunan menzilini doksanbeş kuruşa Derzi Usta Ali'ye sattığına dair bey' hücceti. 29 şa'bân 1157.

Sahife No: 76

Belge No:147

Ağcamescid Mahallesi'nden es-Seyyid Ali kendisine asaleten eşi Fâtûma'ya vekâleten aynı mahallede bulunan menzillerini şartlarını belirterek mütevellî tayin ettiği Ali Efendi'ye teslim ettikten sonra İmâm-ı A'zam'ın kavlinde vakf-ı akârdan rücû'a kendisi için cevâz olduğuna binâen vakıfdan rücû' etmesine karşılık mütevellî itirâz edip İmâmeynin kavline göre hükm talep etmesi üzerine mahkemenin vakıf yönünü tercih ederek menzilin vakfiyetine hükmettiğine dair vakf hücceti. 1 ramazân 1156.

Sahife No: 77

Belge No:148

Tekye Mahallesi'nden Milkon vekili sülbi oğlu Avanis, babasına ait aynı mahallede bulunan sınırları belirtilmiş menzili dört yüz elli kuruşa es-Seyyid Hâcı Ali Ağa'ya sattığına dair bey' hücceti. 14 rebî'ul-âhir 1157.

Sahife No: 76

Belge No:149

Sugediği Mahallesi'nden Aişe'nin vekili es-Seyyid Ahmed, müvekkilesine ait Hankurbu Mahallesi'nde bulunan arsası vakfedilmiş menzilini üç yüz kuruşa Halhal Mahallesi'nden es-Seyyid Hâcı Ali Ağa'ya sattığına dair bey' hücceti. 9 muharrem 1157.

Sahife No: 78

Belge No:150

Bâb-ı Tarsûs'da bulunan vakf menzilinin evlâdiyet ve meşrûtiyet yönünden mütevellileri olan Hadice ve Fâtıma'nın vekilleri tarafından yapılan başvuru üzerine mahallinde yapılan incelemede vakf menzilinin harap olması ve vakıf gelirinin tamire yetmemesi üzerine vekillerin arsayı yüz onyeddi kuruşa Ahmed Ağa'ya satmalarında mahzur olmadığı ve sattıklarına dair bey' hücceti. 5 ramazân 1157.

Sahife No: 78

Belge No:151

Harâbbağce'den es-Seyyid Nebi, Ali Hocalı Mezra'asında bulunan yaklaşık on dönümlük yerini bağıyla yedi kuruşa Ahmed Ağa'ya ferâğ ettiğine dair hüccet. 9 ramazân 1157.

Sahife No: 79

Belge No:152

Eskihamâm'dan Kasırcı Sahnon'un ölümünde varislerinden Horim diğer varislerinden terikeye el koyan Biğos ve Karabit'den şer'an hissesine düşen mirasını vekili vasıtasıyla aldığına dair hüccet. Tarihsiz.

Sahife No: 79

Belge No:153

Harâbbağce Mahallesi'nden es-Seyyid Mustafa babası es-Seyyid Nebi'den vefat eden annesinin mehrini dava etmesi üzerine şer'an kesinlik kazanan annesinin mehrinin Nebi'den alınmasına dair i'lâm. 27 şa'bân 1157.

Sahife No: 80

Belge No:154

Adana ve civar kazalarının kâdı ve nâiblerine Diyârbekir Ser'askeri emrine sınır güvenliği için asker gönderilmesine dair fermân. Evâhir-i reb'i'l-âhir 1157.

Sahife No: 81

Belge No:155

Adana ve civarı kâdı ve nâiblerinin fermân gereğince asker ihrâcına gerekli dikkati göstermeleri için Kars Ser'askerinin emri. Evâsıt-ı reb'i'u'l-âhir 1157.

Sahife No: 81

Belge No:156

Boya Hân ile Adana Mukâta'ası'nın bin yüz elliyedi senesi martından itibaren iltizâmen bir yıllığına Hasan Ağa'ya verildiğine dair temessük. Tarihsiz.

Sahife No: 82

Belge No:157

Kars Cânibi Seraskeri ma'iyyetinde hazır bulunmaları istenen askerlerin ihracının gecikmesi üzerine Adana ve civarı kazalarının kâdı ve nâiblerinin ve diğer görevlilerin asker ihracına gerekli itinayı göstermelerini belirten fermân. Evâhir-i reb'i'u'l-âhir 1157.

Sahife No: 83

Belge No:158

Adana'da bulunan Ramazânoğlu Pîri Mehmed Paşa ve Halil Beg Evkâfi'nin evlâdiyet ve meşrutiyet üzere tevliyetine hak sahibi olarak halen müteveli olan Erzurumî Mehmed ile onu tevliyete hak sahibi olduğu iddiasıyla şikayet eden Hüseyin

Beg'in mahallinde şer'an murâfa'a olmalarını Adana Kâdısı'na emr eden fermân. 22 zi'l-hicce 1157.

Sahife No: 85

Belge No:159

Ramazân Evkâfı'nın bin yüz elli senesinde mütevellisi olan Hüseyin'in vakıfdan alacağı için durumunun incelenip şer'an karara bağlanmasına dair Adana Kâdısına gönderilen emir. Evâsıt-ı muharrem 1157.

Sahife No: 85

Belge No:160

Diyârbekir Ser'askeri emrine asker ihrâcıyla görevli DervîşPaşa-zâde Hüseyin Beg'in malî durumunun asker çıkarmaya müsait olmamasından padişaha bildirilmesi üzerine padişahın Hüseyin Beg'in affedildiğine dair Adana Kâdısı'na yazdığı fermân. Evâhir-i muharrem 1157.

Sahife No: 86

Belge No:161

Berât gereğince Adana Kâdılığı ihzâriyesi yüzde ikilik oranla İbrahim'in üzerinde olduğu bu görevine başkasının müdahale ettirilmemesine dair arz-ı hâl üzerine gönderilen fermân. Evâil-i muharrem 1157.

Sahife No: 86

Belge No:162

Adana Kâzası ihzâriyesini ahz ve kabzına bin yüz elli senesi muharreminden zi'l-hiccesine kadar Ahmed Beşe ve es-Seyyid Hüseyin Çelebi'ye bir yılığına verdiği dair Kapucubaşı İbrahim tarafından verilen temessük. I muharrem 1157.

Sahife No: 87

Belge No:163

Adana Yurtan Mahallesi'nde bulunan vakfa vakfiye gereğince mütevellî olduğuna Adana ahalisinden beş kişinin İstanbul'da haber vermesi üzerine Dede-zâde Mahmûd'a vakfın tevliyetinin verildiğine dair berât. 9 rebî'ul-ülâ 1156.

Sahife No: 87

Belge No:164

Adana'da misafirken ölen Kokas adlı zimmînin şer'an yazılan ve kayyum nasb edilen Na'iband Mehmed Beşe'ye teslim edilen terikesine dair defter. 14 şa'bân 1157.

Sahife No: 88

Belge No:165

Adana ve civar kazaların kâdılarına hudutları dahilinde göçer halde bulunan re'âyâların isbence vergilerini verdikleri ve ellerinde belgeleri olduğu halde tekrar kendilerinden vergi alınmamasına dair fermân. 10 cemâziye'l-âhir. (1156).

Sahife No: 89

Belge No:166

Adana Sancağı'ndan iki yüz devenin temini ve bu develerle Sivas'dan ve Trabzon İskelesi'nden zehâyir ve peksimet alınıp Erzurum'a nakledilmesine dair fermân. 8 safer 1156.

Sahife No: 90

Belge No:167

Berât gereğince Adana'nın resm-i dönüm-ü duhân ve gümrüğü duhânın yarısı hissesi uhdesinde olan Osman , iki bin beş yüz kuruşa iltizâmen Mehmed Ağa ve Hasan Ağa'ya bir yıllığına devrettiğine dair hüccet. 1156.

Sahife No: 90

Belge No:168

Adana'da misafir olarak bulunan Ayntabî Duhânî Ali Beşe'nin ölümü üzerine şer'an bilinen varisi olmadığından Adana Mütesellimi ve kâdısının görevlendirdiği Abdullah Efendi vasıtasıyla sük-ı sultânide satılan eşyalarına dair defter. Ramazân 1156.

Sahife No: 91

Belge No:169

Adana valisi, mütesellimi, yeniçeri serdârları ve muhtesibleri hilâf-ı şer' ve kanun reâyâdan para ve mal toplattıklarının şikayet olunması üzerine bu uygulamanın kaldırılmasına dair Adana Kâdısı'na gönderilen fermân. Evâsıt-ı receb 1155.

Sahife No: 91

Belge No:170

Adana'dan üç yüz devenin temini için te'kiden görevlilere gönderilen emir. ...rebi'ü'l-âhir .....

Sahife No: 92

Belge No:171

Üç yüz devenin temini için Adana, Tarsûs ve Sis'de yetkililere emr-i 'âlî ...(eksik belge)

Sahife No: 93

Belge No:172

Adana Mahkemesi'nde katip Gördülü-zâde Mehmed'in kendi rızasıyla görevini İsmâ'île ferâğ ettiğine dair ferağ yazısıyla katiplik için Dergâh-i Ali'ye başvuran İsmail'e bu görevin verildiğine dair berât Evâhîr-i cemâziye'l-âhir 1156.

Sahife No: 93

Belge No:173

Adana keş-girân Őeyhliđine es-Seyyid İbrahim'in atanmasına dair berât. Evâsıt-ı safer 1156.

Sahife No: 93

Belge No:174

Sınır güvenliği için Adana ve civar illerin kâdı ve nâib ve diğer görevlilere askeri görevi olanların askerini çoğatılması umuruyla Erzurum Cânibi Ser'askeri ma'iyyetinde bulunmalarına dair sefer fermânı. Evâil-i rebî'il-ûlâ 1156.

Sahife No: 94

Belge No:175

Adana, Kayseri, Karaman, Konya, Ilgın ve diğer civar kazaların kâdılarını nâiblerine asker toplanmasına dair gönderilen fermân. Evâil-i rebî'u'l-ûlâ 1156.

Sahife No: 95

Belge No:176

İskenderun İskelesi'nden Diyarbekir'e mühimmat nakli için gerekli develerden Adana'dan temini gerekenlerin teminine dair fermân. 8 rebî'u'l-âhir 1156.

Sahife No: 96

Belge No:177

Adana ve civarı sancaklarından Erzurum ve Bağdat taraflarından toplanacak askerlerin masrafları için üç bin yüz seksen iki kuruş onüç para cebelü yerliyelerinin tahsiline dair fermân. 14 safer 1156.

Sahife No: 97

Belge No:178

Şehir Hâcılarını denilen Kassâb Bekiroğlu ve es-Seyyid Mehmed'in fukarâdan Şer'an ve kanunen almaları gerekenden fazla akçe aldıklarına dair Adana Kâdısı ve Yüreğir Nâibi tarafından bildirilen durumun araştırılıp mahallinde Şer'an gerekenin

yapılmasına dair Adana Kâdısı ve Yüreğir Nâibi'ne yazılan fermân. Evâil-i ramazân 1156.

Sahife No: 97

Belge No:179

Ramazânoğlu Evkâfı ve mahkeme kitâbetine Mehmed Efendi'nin diğer vakıfdan yararlananlar tarafından vekil olarak atandığına dair temessük. Evâhir-i rebî'u'l-âhir1156.

Sahife No: 98

Belge No:180

Adana Mahkemesi kâtibinin ölmesinden Osmân'ın kâtip olarak atandığına dair berât Evâhir-i safer 1156.

Sahife No: 98

Belge No:181

Ramazânoğlu Vakfının irâd kâtipliğine ehil görülen Osmân Halife'nin atanmasına dair berât 15 rebî'u'l-âhir 1156.

Sahife No: 99

Belge No:182

Üsküdâr'dan Diyârbekir'e varıca yol üzerinde bulunan kazalarda sürücü tayin olunan Ahmed Ağa emrine buldukları bölge ahalisi tarafından verilmek üzere yirmiiki adet bârgîrin teminine dair fermân. Evâil-i rebî'u'l-âhir 1156.

Sahife No: 99

Belge No:183

Adana'da Ramazânoğlu Pîrî Mehmed Paşa Evkâfı'nın görevlilerinin hiyaneti şer'an sabit görülmedikçe görevinden alınmaması şartına aykırı mütevellinin görevinden alınmasına dair yukarıya gönderilen arzların bu şarta uymayanların, defter-i evkâfa yazılmamasına dair fermân. 7 zi'l-hicce 1123.

Sahife No:100

Belge No:184

Adana, Konya, Haleb, Rakka, Ma'raş ve Diyarbekir eyâletlerine tabi kazaların kâdıları nâibleri ve diğer askerî ve mülkî görevlilerin, kırk serdengeçti ağası ve bunların emrine yüz yigirmibeşer nefer ile temin ve Diyarbekir vâlisi emrine hazır etmelerine dair fermân. Evâhir-i rebî'u'l-ûlâ 1156.

Sahife No:101

Belge No:185

Daha önce fermân gereğince Sivas'dan zehâyir alıp Erzurum'a götürme emri yerine Adana'dan istenen iki yüz devenin Diyarbekir Ser'askeri ma'iyetinde Rakka, Siverek ve Samsâd'an zehâyir alıp Diyarbekir'e götürmesini mübâşir Mustafa'ya görev değişikliğini belirten fermân. Evâil-i cemâziye'l-ûlâ 1156.

Sahife No:102

Belge No:186

Çeşitli görevler için ahali-yi vilâyetten temini gereken bârgîr miktarı ve ücretlerine dair kayıtlar. Tarihsiz.

Sahife No:102

Belge No:187

Asker ihracına görevli Mustafa'ya Diyarbekir kolunun asker sürücülüğü kendisine verildiğine ve görevinin mahiyetini belirten fermân. Evâsıt-ı rebî'u'l-âhir 1156.

Sahife No:102

Belge No:188

Sınır güvenliği için Diyarbekir Ser'askeri Ali Paşa'nın emrine asker toplamakla görevlendirilen kapucubaşlardan Mustafa'nın Anadolu'nun sağ ve orta kolların askerlerini toplamasına dair fermân. Evâhir-i rebî'u'l-âhir 1156.

Sahife No:104

Belge No:189

Adana, Karaman ve Haleb eyâletlerinde bulunan kazaların kâdıları ve diğer askerî ve mülkî erkâna Diyarbakir Ser'askeri emrine asker toplanıp gönderilmesine dair isti'câl fermânı. Evâsıt-ı cemâziye'l-ülâ 1156.

Sahife No:105

Belge No:190

Adana Mahkemesi'ne muhızır olan Molla Hüseyin'i es-Seyyid Hüseyin'in kefil bi'n-nefs olduğuna dair kayıt. 1 ramazân 1157.

Sahife No:106

Belge No:191

Adana Mütessellimliği'nin Battâl Mehmed'den alınıp bu görevin Muharrem Beg'e şer'an teslimâtının yapılarak gördürülmesine dair fermân. Evâhir-i cemâziye'l-ülâ 1157.

Sahife No:106

Belge No:192

Adana Mütessellimi Battâl Mehmed'in görevini gereği gibi yerine getirmediğinden yerine fermân gereğince Muharrem Beg'in tayin edildiğine dair buyuruldu. 20 cemâziye'l-ülâ 1157.

Sahife No:107

Belge No:193

Adana serdâr vekili Hâcî Yûsuf'un, sefer-i hümâyuna katılması gereken asker ve ağalarının bu işe gereği gibi itina göstermemelerinden bunların derhal görevlendirildikleri mahallere ihrâclarına ve bu işde görevli diğer yardımcılara te'kid ve tenbihle serdâr vekiline uymalarına dair fermân. Evâhir-i safer 1157.

Sahife No:108

Belge No:194

Adana Vâlisi'nin Muharrem Beg'i mütesellim nasb ve ta'yîn edip padişâha arzı üzerine padişâh tarafından mütesellimliğe tayininin tasdik edildiğine dair fermân. Evâhir-i receb 1157.

Sahife No:108

Belge No:195

Fellâhân taifesine bir yolunu bulup berâtle haksız yere kendini boybeği nasb ettirip re'âyâdan zülmen para toplayan Yûsuf'un durumunun yurıkariya bildirilip başmuhasibe defteri incelenerek haksız alınmış olan boybegliğinin terkîn edildiğine dair Adana Kâdısı'na gönderilen fermân. kayıt tarihi 22 receb 1157.

Sahife No:109

Belge No:196

Es-Seyyid Hüseyin Efendi'ye Adana'da bulunan sâdât-ı kirâm üzerine kâim-i makâm olduğunu belirten Nâkib es-Seyyid Mahmûd'un gönderdiği ibkâ mektubu. 1 şa'bân 1157.

Sahife No:109

Belge No:197

Adana Kazâsı Serdâr Vekili olan Yûsuf ref' olunarak yerine usulu gereğince Haleb-zâde Mustafa'nın tayin edildiğini ve bu görevini yapmasında kâdının yardımcı olmasını emreden fermân. Evâsıt-ı receb 1157.

Sahife No:110

Belge No:198

Üsküdar'dan Şâm-ı Şerîfe kadar olan kazalardan yol üzerinde bulunan kazaların kâdıları ve diğer mülkî ve askerî erkânın surre-i hümâyûn kendi kazalarına dahilinde ve çıkışına kadar geçen zaman zarfında gerekli emniyet tedbirlerinin alınması ve rahatlarının sağlanmasına dair fermân. Evâsıt-ı cemâziye'l-âhir 1157.

Sahife No:111

Belge No:199

Adana Mütessesimliği'ne Muharrem'in tayin edildiği ve eski mütessesim Battâl Mehmed'in Adana Vâlisi Hüseyin Paşa'nın imdâd-ı seferiyeleri muhasebesi için şer'an hisâbın görülerek gerekenin yapılmasına dair fermân. Evâil-i receb 1157.

Sahife No:112

Belge No:200

İmâm Mehmed Efendi'nin Adana Kazâsı'na Adana Kâdısı el-Hâc İbrahim tarafından nâib tayin edildiğine dair kayıt. 1157.

Sahife No:112

Belge No:201

Adana Çulhalar hirefine bin yüz kırk birde berâtla şeyh olan Hüseyin bin Mahmûd ile bu göreve talip Mehmed bin Abdullah arasında çıkan çulhalar şeyhliği ihtilafının Adana Kâdısı Mevlâna el-Hâc İbrahim'in arzı üzerine padişah tarafından çulhalar şeyhliğinin Hüseyin bin Mahmûd'a verildiğine dair berât 12 cemâzi'l-âhir 1157.

Sahife No:113

Belge No:202

Ramazanoğlu Piri Mehmed Paşa ve Halil Beg Evkâfi'nin Câmî'i Cedid sermahfilliğinden ehil olmayan Mustafa'nın ref' ve yerine Ahmed Halife'nin vakf mütevellisi tarafından arzı üzerine tayin edildiğine dair berât. 12 cemâziye'l-âhir 1157.

Sahife No:113

Belge No:203

Hamâmkurbu Mahallesi'nden Şeyh Mehmed Mahallesi'nde bulunan menzilin şartlarını belirterek vakf edip mütevellî tayin ettiği Bâb-ı Tarsûs Mahallesi'nden Şeyh Hüseyin'e teslimden sonra vakfdan rücû'a İmâm-ı A'zam indinde ruhsat olduğundan rücû' edip mütevellinin İmâmeynin kavline göre hükm talebi üzerine mahkemenin vakf yönünü evlâ görerek menzilin vakfiyetine hükmettiğine dair vakf hücceti. 7 ramazân 1157.

Sahife No:114

Belge No:204

Halhal Mahallesi İmâmı ve mahkeme başkatibi Mehmed Efendi'nin Ebesi Safiye'nin kendisine mevhibesi olan Halhal Mahallesi'nde bulunan boş arsasının semeni misli olan doksanbeş kuruşa Mehmed Efendi'ye sattığına dair bey' hücceti. 1 cemâziye'l-evvel 1157.

Sahife No:114

Belge No:205

Van Salyânecisi Hüseyin Çavûş'un bedesten kethüdâları huzurunda Van mevâcib akçesinden bin beş yüz kuruşu bıraktığına dair kayıt. Tarihsiz.

Sahife No:114

Belge No:206

Neccârân Mahallesi'nden es-Seyyid Şerîf, aynı mahalleden İbrahim Çelebi'yi halen elinde bulunan evin kendisine ceddinin mevhibesi olup fuzuli işgalinden dava etmesi üzerine daha önce bu konuda şer'an kesinleşen iki sulh akdinin bulunması üzerine es-Seyyid Şerîf'in mu'arâzadan men'ine dair i'lâm 2 ramazân 1157.

Sahife No:115

Belge No:207

Ağa Mehmed Mahallesi'nden es-Seyyid Mustafa Efendi'nin şer'an vekili olan cî-Hâc Ali Efendi müvekkilinin kendisine ait mahallesindeki menzilin şartlarını belirterek vakf edip mütevellî tayin ettiği Usta Mehmed'e teslim edip İmâm A'zam'a göre vakıfdan rücû' ve müvekkilinin mülküne istirdad edilmesini isteyip mütevellinin İmâmeynin kavline göre vakfiyet-i akar sahih ve geçerli olduğunu ileri sürmesi üzerine mahkemenin vakfiyet yönünü evlâ görüp menzilin vakfiyetine ve şartlarının geçerliliğine hükmettiğine dair vakf hücceti. 17 ramazân 1157.

Sahife No:115

Belge No:208

Emirler Mahallesi'nden Muhzır Hâcı Ali aynı mahallede bulunan menzilin el-Hâc Mustafa'ya seksenbeş kuruş semen-i misli ile sattığına dair bey' hücceti. 14 ramazân 1157.

Sahife No:116

Belge No:209

Sofibahçe Mahallesi'nde Fâtıma'ya meşrût vakf menzilinın yıkılmaya yüz tuttuğundan vakfın gallesi tamire yetmemesinden menzilin mülkiyete istirdad ve satılmasına hükm talebiyle vekâleten açılan davada yerinde yapılan incelemede durumun anlatılan gibi olduğu üzerine vakf menzilinın Fâtıma'nın mülküne istirdad ve satılmasına izin verildiğine dair i'lâm. 15 ramazân 1157.

Sahife No:116

Belge No:210

Sofibahçe Mahallesi'nde Fâtıma'ya meşrût vakf menzilinın yıkılmaya yüz tuttuğundan vakfın gallesi tamire yetmemesinden menzilin mülkiyete istirdad ve satılmasına hükm talebiyle vekâleten açılan davada yerinde yapılan incelemede durumun anlatılan gibi olduğunun sabit olması üzerine vakf menzilinın Fâtıma'nın mülküne istirdad ve otuzbeş kuruşa satılarak vakfedilmesine dair i'lâm. 15 ramazân 1157.

Sahife No:117

Belge No:211

Kantarân Mahallesi'nden Molla Mehmed'e vasiyeten ait olan menzili üç yüz onbeş kuruşa aynı mahalleden el-Hâc Abdulcelil'e sattığına dair bey' hücceti. 14 ramazân 1157.

Sahife No:117

Belge No:212

Atau'llâh Efendi'ye yapılan masraflara dair kayıt. 12 muharrem 1157.

Sahife No:118

Belge No:213

Sarrâcân Mahallesi'nden es-Seyyid Ahmed, üç yüz kuruş karındaşı vefat ettiğinde es-Seyyid Ali Çelebi'ye verdiği parasını ne yaptığını ve kendisinden alınmasını istediğinde müdde'î aleyh inkar edince müdde'inin başka beyyinesi olmamasından yemin talebinde bulunup müdde'î aleyhin yemini üzerine müdde'î es-Seyyid Ahmed'in mu'ârazadan men'ine dair i'lâm. 7 ramazân 1157.

Sahife No:118

Belge No:214

Halhal Mahallesi'nden Özbek-zâde es-Seyyid Hâcî Ahmed, Kürt Ahmed'e satması için dört adet tüfenk kıymeti kırk kuruş malı kendisine kefil olan Harbutû Süleyman huzurunda teslim eylediğini ve Kürt Ahmed'in firar kefil Süleyman'ında kırk kuruşu edâdan imtina' ettiğini iddi'a ve dört tüfenk kıymeti kırk kuruşun kefilinden alınıp verilmesi talebi üzerine mahkeme şer'an iddi'ayı sabit görerek kefil Süleyman'dan kırk kuruşun alınmasına dair i'lâm. 5 şevvâl 1157.

Sahife No:118

Belge No:215

Barezme, Köşek ma'a Sarıç Mukâta'ası'nın malikâne mutasarrıfı Mehmed, Tasaroğlu Biğos'un bin yüz elliyedi senesine ait hâne 'avârızını ödemediğinden görülen davasında iddi'anın şer'an tezvîr olduğunun anlaşılması üzerine sadarete i'lâm edilen ma'rûz. 4 şevvâl 1157.

Sahife No:118

Belge No:216

Zimmîyân Mahallesi'ne bağlı Sislioğlu Mahallesi'nden Transpederslioğlu İzador adlı zimmî menzilini beş yüz elli kuruşa Anlamazoğlu Mekîl'e sattığına dair bey' hücceti. 19 şevvâl 1157.

Sahife No:119

Belge No:217

Şehir vekilleri Hâcî Hamza ve Hâcî Ali'ye ait Sucuzâde Mahallesi'ne isabet eden salyânededen onbeş kuruşun kendilerine veilmeleri için Tophaneci Hüseyin Beşe'ye Adana Kâdısı Mehmed'in gönderdiği mürâsele. 16 şevvâl 1157.

Sahife No:120

Belge No:218

Adana Eyâleti'ne çeşitli giderler için yapılan sekiz bin sekiz yüz beş kuruşun genel salyâne ile bağı kaza ve merkez kazaya taksimine dair defter. 8 şevvâl 1157.

Sahife No:121

Belge No:219

Ümmühân Hâtûn'un liebeveyn er karındaşının ölümünden kardeşinin ölümünden önce Dedeoğlu Ali'ye borç olarak verdiği yirmibeş kuruşu vekil tayin eylediği Yusuf vasıtasıyla dava edip mahkemede şer'an alacağın sabit ve kısmen ödenmesine dair i'lâm. 10 şevvâl 1157.

Sahife No:121

Belge No:220

Kassâb Ebubekir Mahallesi'nden Osman, mahallesinde bulunan miras menziline duvarında bir zira' miktarı olan tahliye ile Mustafa Ağa'ya hibe ve menzilin geri kalanını ise iki yüz kuruşa sattığına dair hibe ve bey' hücceti. 6 şevvâl 1157.

Sahife No:121

Belge No:221

Bin yüz elliyedi senesi Adana Menzili mâl-ı taksit-i sânsi olan ve çeşitli giderler için Cânibu'-Şehr'e düşen sekiz yüz kuruşun ahaliye (köylere) taksimine dair defter. 11 şevvâl 1157.

Sahife No:122

Belge No:222

Hocavezir Mahallesi'nden sađir Mehmed'in vasisi Musa Beše'nin geređi gibi vasilik yapmamasından ref' ve yerine hâliyesi (teyzesi) Fâtıma Hâtûn'un vasi tayini ve eniřtesinin de nazır olarak görevlendirilmelerine dair hüccet. 12 şevvâl 1157.

Sahife No:122

Belge No:223

Eskiçarşu Mahallesi'nden Gülşah boşandığı eşi es-Seyyid İsmail'i mehir ve diğer alacakları için dava etmesi üzerine daha önce şer'an sabit olan sulhun bulunmasından davasının reddedildiğine dair i'lâm. 4 şevvâl 1157.

Sahife No:123

Belge No:224

Kassâb Ebubekir Mahallesi'nden Aişe'ye ait menzili vekili olan eşi el-Hâc Mustafa Ağa, yüz yetmiş kuruşa el-Hâc Ömer Ağa'nın 'abd-ı memlûku olan müteveffâ Yusuf'a sattığı ve yetmiş kuruşunu sağlığında Yusuf'dan aldığı geri kalan yüz kuruşuda el-Hâc Ömer Ağa'dan aldığına dair gayrimenkul bey' hücceti. 3 şevvâl 1157.

Sahife No:123

Belge No:225

Hind Şâhi'nin Osmanlı Devleti'ne tayin olan elçisinin hacca adamlarıyla gideceği için kendisine gerekli bâğırlerin tedariki ve yol emniyeti için güzergah üzerinde bulunan kadılara ve diğer görevlilere gönderilen fermân. Evâhir-i rebî'u'l-ülâ 1156.

Sahife No:124

Belge No:226

Debbâğân Mahallesi'nden Mustafa Efendi ve Yurtan Mahallesi'nden Ömer, Yurtan Mahallesi'nde bulunan menzillerini dört yüz kuruşa Mustafa Ağa'ya sattıklarına dair bey' hücceti. 22 şevvâl 1157.

Sahife No:124

Belge No:227

Salim Efendi'ye devlet tarafından verilen yiyecek ve malzemeye dair defter. 1157.

Sahife No:125

Belge No:228

Ali Dede Mahallesi'nde Mescid-i Şerif Vakfı'na fevt olan babası yerine müteveli olmak isteğiyle Devlet-i Aliye'ye başvuran Mehmed'e vakfın tevliyetinin mahallinde oturmak şartıyla kendisine verildiğine dair berât. 7 ramazân 1157.

Sahife No:125

Belge No:229

Yüreğir ahâlilerinin bazılarının kendilerine düşen tekâliflerin sülüs-ı sülüsân (üçte iki) öderiz itirazlarının yukarıya şikayet üzerine ma'rifet-i şer' ve cümle ma'rifetiyle tevzî' olunanın herkes tarafından aynen ödenmesine dair Adana ve Yüreğir kâdılarına gönderilen fermân. 3 receb 1157.

Sahife No:126

Belge No:230

Adana Kâdısı'nın Şeyh Ali'nin vergi vermediğinden halkın şikayetinden arz-ı hal göndermesi üzerine Devlet-i Aliye'nin Şeyh Ali'nin 'avâruz icâb eder emlak ve arazisi yoksa vergi alınmamasına dair fermân. 12 zi'l-ka'de 1156.

Sahife No:126

Belge No:231

Antakya ve tevâbi'i Patriki Silesteros Divân-ı Hümâyûna 'arz-ı hâl gönderip Adana, Payas, Tarsus, İskenderun ve tevâbi'i yerlerin metropolidliğinin boş olmasından rahib Nikiforos'un atanması talebine karşılık adı geçen metropolid olarak atandığına dair berât. 23 şa'bân 1157.

Sahife No:127

Belge No:232

Adana Menzili için müstakil kaza olan Karaisalı'dan imdâdiye alan Adana ayanlarının şikayet edilmesi üzerine adı geçen kazadan imdâdiye alınmamasına dair fermân. 2 receb 1157.

Sahife No:128

Belge No:233

Karaisalı Kazası ahalisinden Adana Menzili için haksız yere alınmış olan beş yüz kuruş imdâdiyenin sahiplerine iadesi için fermân. 5 receb 1157.

Sahife No:129

Belge No:234

Kars Cânibi Ser'askeri ma'iyyetinde mevcut bulunmaları için Üsküdar'dan Anadolu'nun orta ve sol kollarında yemîn ve yesâriyle nihayetine varınca bulunan vali ve kadıların bölgelerinde bulunan askerleri görevlileri vasıtasıyla ihraclarına dair fermân. Evâil-i cemâziye'l-âhir 1156.

Sahife No:130

Belge No:235

Sürücü Mustafa Ağa'nın Anadolu'nun sağ ve orta kollarına tayin olup sefere memur askerleri ihrac etmesine dair fermân. Evâhir-i cemâziye'l-ülâ 1156.

Sahife No:130

Belge No:236

Bilinen vârisi olmadan Adana Acem Hân'ında vefat eden tâcir Mehmed'in terikesinin beytü'l-mâl memuru Mustafa Ağa'nın görevlendirdiği Çukadâr Mustafa tarafından çarşıda satılan eşyasına ait defter. 7 şevvâl 1157.

Sahife No:131

Belge No:237

Adana'da sakin yeniçerilerin gereksiz yere bâc aldıkları ve yöre ahalisine eziyet ettiklerinden buna son verilmesi için Tarsus kâdı, voyvoda ve serdârına gönderilen fermân. 23 cemâziye'l-ülâ 1156.

Sahife No:131

Belge No:238

Haleboğlu Mehmed'in serdâr olarak tayin edildiğine dair Adana Kâdısı'na Yeniçeri Ağa'sı Hâcî İbrahim tarafından gönderilen gönderilen mektub. Evâhir-i safer 1157.

Sahife No:132

Belge No:239

İran Şahı Nadir Şah'ın Erzurum tarafına sefer yapma ihtimaline karşı Üsküdar'dan Anadolu'nun orta ve solu yemîn ve yesârıyla Diyarbekir'e varınca yol üzerinde bulunan kâdılar ve naiblerin ve diğer görevlilerin asker ihrac edip Erzurum ve Diyarbekir ser'askeri emrinde bulundurmalarına dair fermân. Evâhir-i rebî'u'l-âhir 1156.

Sahife No:133

Belge No:240

İran seferi için gerekli zehâyirin tedariki için Adana'ya düşen miktarın ahalinin tekâliflerine takas olmak üzere temin edilmesine dair Adana Kâdısı'na gönderilen fermân. 9 cemâziye'l-ülâ 1156.

Sahife No:135

Belge No:241

Kars Kal'ası muhafazasında görevli yeniçerilere gönderilen mevâciblerin yol emniyetinin sağlanarak Kars'a salimen ulaştırılmasına dair güzergah üzerinde bulunan kâdıllara ve Adana Kâdısı'na gönderilen fermân. 6 safer 1156.

Sahife No:135

Belge No:242

İran seferi dolayısıyla ordunun rûz-merre ta'yinâtları için gerekli zehâyirin temin edilerek menzillerde bulundurması emrine rağmen Apas ve Berende kazalarına düşenin bu yörelerin bunu temine yetersiz kalmasından dolayı Misis Menzili'ne Adana'daki zehâyirden bir günlük zehâyirin bölünerek Misis'e nakline dair Adana ve Misis kâdılarına gönderilen fermân. 18 cemâziye'l-ülâ 1156.

Sahife No:136

Belge No:243

İran seferi dolayısıyla nakli gereken şahî top ve mühimmâtın yollarda rahat seyri için yolların seyre müsait hale getirilmesi için Adana'dan Haleb'e kadar yol üzerinde bulunan kazaların kâdılarına gönderilen fermân. 18 cemâziye'l-ülâ 1156.

Sahife No:137

Belge No:244

İran seferi dolayısıyla ordunun geçeceği Ayak Çakdı Menzili'nde bulundurulması gereken zehâyirin kaza ahalisinden tekâlîfine takasen temin edilerek adı geçen menzile nakline dair Adana Kâdısı'na gönderilen fermân. 18 cemâziye'l-ülâ 1156.

Sahife No:138

Belge No:245

Adana Eyâleti'ne düşen imdâd-ı seferiye malının halkın durumunun iyi olmamasından tenzil talebine karşılık gereken tenzilin yapıldığı ve kadîmden beri hâne-i 'avânza bağlı emlak ve arazisi olan her kim olursa olsun bu vergiyi vermesi gerektiğine dair fermân. Evâhir-i şa'bân 1155.

Sahife No:139

Belge No:246

Adana Mütesellimliğine Seyyid Mustafa'nın tayin edildiğine dair Adana Kâdısı'na gönderilen fermân. Evâsıt-ı cemâziye'l-âhir 1156.

Sahife No:139

Belge No:247

Adana Mütessellimi Seyyid Mustafa'nın göreve başlayıncaya kadar yerine vekil olarak Hamza Ağa'yı tayin ettiğine dair buyuruldu (1156) .

Sahife No:140

Belge No:248

Diyarbakir Cânibi Ser'askeri ma'iyyetine gidecek yeniçerilerin Üsküdar'dan Diyarbakir'e kadar yol üzerinde konaklayacakları yerde kendilerine lazım ta'yinâtların yöre halkından senet karşılığı temine Zahirecibaşının yetkili olduğuna dair fermân. 9 cemâziye'l-âhir 1156.

Sahife No:141

Belge No:249

Zahirecibaşı Ali Ağa'nın Diyarbakir Cânibi Ser'askeri ma'iyyyetine memur asker tâifesi üzerine sürücü tayin edildiğine dair fermân. Evâil-i cemâziye'l-âhir 1156.

Sahife No:141

Belge No:250

Van Salyânegisi Hüseyin Çâvûş Ağa bedestene ait bin beş yüz mirî akçenin ilgili defterde kaydını mahkemeye ibrazına dair kayıt. Tarihsiz.

Sahife No:142

Belge No:251

Yarbaşı Mahallesi'nden Molla Halil, Ağa Mehmed Mahallesi'nden Ali Beşe'yi varisi hasebiyle fevt olan amcasıoğlu Ali'ye olan borcunu ödemediğinden altı yüz kuruşun ödenmesi talebiyle açtığı miras sebebiyle alacak davasına karşı Ali Beşe'nin bu davanın daha önce sulhdan dolayı son bulduğunu ve bunun mahkeme hükmüyle sabit olduğu def'ine karşılık bu davadaki şahitlerin tezkiyelerine itirazın yapılan defi'den şahitlerin adil olduğunun şer'an sabit olması üzerine icdi'anın tezvîr olduğuna dair i'lâm. 20 şevvâl 1157.

Sahife No:142

Belge No:252

Zimmiyân Mahallesi'ne mülhak Çorak Mahallesi'nden Berber Makdisi Markus mahallelerinde bulunan mirâsen menzilin liebeveyn kız karındaşı Şâmî'nin hissesini yüz kuruşa haricen satın aldığını ve bu satışı dair temessükü mahkemede ibrâz etmesi üzerine düzenlenen bey' hücceti. Selh-i şevvâl 1157.

Sahife No:142

Belge No:253

Emirler Mahallesi'nden Hadice'nin vekili ve eşi Osman Beşe müvekkilesine meşrût vakf menzilin yıkıldığı yeniden yapmayı vakıf gelirlerinin yetmemesinden menzilin altmış kuruşa Toros ve eşi Marim nam zimmîlere satıp arsasında yıllık îcâre-i zemîn olarak vakfa bir kuruş vermek şartına bağlayarak menzil ve arsayı teslim eylediğini fakat devamlı bir kuruşu ödemelerine rağmen bin yüz elliyedi yılında verilmesi gereken bir kuruşu vermediğinden zimmileri dava etmesi üzerine şer'an iddi'anın sabit görülmesinden bir kuruşun ödenmesine dair i'lâm. 28 şevvâl 1157.

Sahife No:144

Belge No:254

Şeyhzâde Mahallesi'nden İbrahim Sarrâcân Mahallesi'nden es-Seyyid Hasan'ı onaltı yıl önce kırdığı dişinin diyetini hücceti şer'îye ile talep edip es-Seyyid Hasan iddiayı tamamen inkar ederek İbrahim'den beyyine istenip süre verilmesine rağmen beyyineden acizden iddi'anın tezvîr olduğuna dair i'lâm. 20 şevvâl 1157.

Sahife No:144

Belge No:255

Hamam Mahallesi sükkânından kişiler imamı ve zimmilerden kişiler mahkemeye müraca'atla bir yıllığına 'Azzâz el-Hâc Mehmed'i vergi ve tekâlifâta vekil tayin ettiklerine dair hüccet. 11 şevvâl 1157.

Sahife No:145

Belge No:256

Şeyhzâde Mahallesi'nden Hâcî Mehmed eşi Ümmühâni Hâtûn'dan verâseti kendisi ile liebeveyn kız karındaşı kızı Zeliha'ya ait olup taksimden önce vefatı üzerine onun oğlu Hâcî Mustafa'ya şer'an mirasın intikal ettiğini bu terikeden Şeyh Mustafa Mahallesi'nde ve Tekfur Yaylağı'nda bulunan menzilleri çıkarıp Mustafa Ağa'ya teslim ettiğine dair hüccet. 19 şevvâl 1157.

Sahife No:145

Belge No:257

Adana Karasoku Mahallesi'nden Kâmile binti Ca'fer Hâtûn'un evinde yapılan mahkemede Kâmile'nin üç yıl önce gaib Kayseriyeli Ali Ağa ile belli mehir ile nikahlanıp birkaç ay aile hayatı yaşadıkdan sonra Ali Ağa'nın bir şey bırakmadan gittiğini kendinin nafaka ve kisve ve müevvenet-i sükna ve sair masrafları için meblağ takdir edilmesini ve kocası çıktığında ödenmesine hükmedilmesine dair talebine karşılık yeminle şer'an sabit olan durumuna karşılık yevmî yirmi para takdir edilip bu masrafın kocasının zuhurunda ödenmesine dair hüccet. Evasıt-ı şevvâl 1157.

Sahife No:146

Belge No:258

Vekil-i fukara el-Hâc Ali ve es-Seyyid Hamza meclis-i şer'de Sucuzâde Mahallesi ahalilerinin 'amme salyânelerinin maktû' (belli) olmasını ve onbeş kuruş maktû' yaptıklarını mahalle ahalisi ve vekilleri kabul ettiklerini hazır bulunanlarında ikrar ettiklerine dair hüccet 9 şevvâl 1157.

Sahife No:146

Belge No:259

Ali Dede Mahallesi'nde vaki' Hâcî Hüseyin Mescid-i Şerîfi Evkâfî imamlığı görevine vakıf mütevellisinin arzı üzerine Mustafa Halife'nin tayin edildiğine dair berât. 20 receb 1157.

Sahife No:147

Belge No:260

Adana ahalisine ait sığırları güdenlerin başına sığırcıbaşı olarak Mahmud'un tayin edildiğine dair berât. Evâil-i cemâziye'l-âhir 1157.

Sahife No:147

Belge No:261

Karaisalı Nahiye'sinde Cema'at-ı Sarı Hâcılı ve gayriden oniki bin akçe timara sahip Veli'nin Kars Cânibi'nde görevli olmasından timarının Mustafa'ya verilmesini Adana Alaybeyi'nin mektupla Kars Cânibi Ser'askeri el-Hâc Ahmed Paşa'dan istemesi ve onunda atayıp atamanın berâta tahvili için verilen tezkire. 22 receb 1157.

Sahife No:148

Belge No:262

Sugediği Mahallesi'nden vefat eden Fatıma'nın varisleri eşi Abdullah ve er karındaşı kızı Emine Hâtûn'a ait olup miras malı menzillerini yetmişbeş kuruşa Sinan Paşa Tekyesi Vakfı mütevellisine vakfa ait olmak üzere sattıklarına dair bey' hücceti. Yevmi'l-âhir şevvâl 1157.

Sahife No:148

Belge No:263

Sofıbağçe Mahallesi'nden Süleyman kızı Şerife ve es-Seyyid Hüseyin murisleri es-Seyyid Cum'a oğlu es-Seyyid Hüseyin'in katili iddiasıyla vekâleten Kisoğlan Ali aleyhine açılan davada şahitlerin dinlenmesiyle şer'arı Kisoğlan Ali'nin katil olduğunun sabit olmasından diyete hükmedildiğine dair i'lâm. 13 safer 1157.

Sahife No:149

Belge No:264

Sofıbahçe Mahallesi'nden Râziye Hâtûn kendi mahallesinde bulunan menzilini şartlarını belirterek vakf edip mütevellî tayin ettiği Veli'ye teslimden sonra rücû' etmesi üzerine mütevellinin itirazına karşılık mahkemenin vakf yönünü evlâ görüp İmâmeynin

kavline göre menzilin vakfiyetine ve şartlarının geçerliliğine dair vakf hücceti. 26 şevvâl 1157.

Sahife No:149

Belge No:265

Neccârân Mahallesi'nden Makdisi Kirkor mahallesinde bulunan menzilin üç yüz on kuruşa Şemtacı Asliyân'a sattığına dair bey' hücceti. 26 şevvâl 1157.

Sahife No:150

Belge No:266

Sofibahçe Mahallesi'nden Arık Hamza Ömer mahallesinde bulunan menzilin şartlarını belirterek vakf edip müteveli tayin ettiği Hâfiz es-Seyyid Hâc Osman Efendi'ye teslimden sonra vakfından rücû' edince mütevellinin itiraz edip İmameynin kavline göre vakfiyetine hükm talep etmesi üzerine mahkemenin vakıf yönünü evlâ görerek vakfin sıhhat ve şartların geçerliliğine hükm ettiğine dair vakf hücceti. 26 şevvâl 1157.

Sahife No:150

Belge No:267

Halhal Mahallesi'nden es-Seyyid Hâcı Ali mahallesinde bulunan menzilin dört yüz seksenbeş kuruşa Mefrodih adlı zimmîye sattığına dair bey' hücceti. 28 şevvâl 1157.

Sahife No:151

Belge No:268

Eskihamâm Mahallesi'nden Ümmühâm binti Ömer kız kardeşi Ümmü Gülsüm'ün katilinin onu döven Hocavezir Mahallesi'nden eşi Ali olduğunu iddia ve iddiasında beyyineden âcize olup yemine talip olup Ali'nin yemini üzerine davanın reddine dair i'lâm. 24 şevvâl 1157.

Sahife No:151**Belge No:269**

Sofibahçe Mahallesi'nden Nebi kızı Aişe mahallesi'nde bulunan menzilin şartlarını belirterek vakf edip mütevellî tayin eylediği Mehmed Ağa'ya teslimden sonra vakıfdan rücû' edince mütevellînin itiraz edip İmameynin kavline göre vakfiyetine hükm talep etmesi üzerine mahkemenin vakf yönünü evlâ görerek vakfin sıh'at ve şartlarının geçerliliğine hükmettiğine dair vakf hücceti. 29 şevvâl 1157.

Sahife No:152**Belge No:270**

Paşa Nebi Mahallesi'nden Himmet oğlu Nebi mahallesinde bulunan menzilin şartlarını belirterek vakf edip mütevellî tayin ettiği Alemdâr Kara İsmail Ağa'ya teslim ettikten sonra vakıfdan rücû' edince mütevellî itiraz edip İmameynin kavline göre vakfiyetine hükm talep etmesi üzerine mahkemenin vakf yönünü tercih ederek vakfin shhat ve şartlarının geçerliliğine hükmettiğine dair vakf hücceti. 29 şevvâl 1157.

Sahife No:154**Belge No:271**

Sofî Mescid-i Şerîfi Vakfî'nün mütevellîsi Mustafa Halife'nin vefatından yerine erbâb-ı istihkâkdan Mahmud Halife'nin tayin edildiğine dair berât. Evâsıt-ı safer 1156.

Sahife No:155**Belge No:272**

Adana'da bulunan Ramazanoğlu Pîrî Mehmed Paşa veled-i Halil Evkâfi'nün evlâdiyet ve meşrûtiyet üzere nâzırı olan Aişe Hanım padişaha arz-ı hal edip karndaşı el-Hâc Mehmed'in tevliyetinin Hüseyin tarafından tezvîrle elinden alındığını belirterek yapılan incelemede el-Hâc Mehmed'in tevliyete ehak olduğuna ve bu görevin onun üzerinde olduğuna dair Adana Kâdısı'na gönderilen fermân. 8 cemâziye'l-âhir. 1157.

Sahife No:156

Belge No:273

Adana Sancağı'nda Cânib-i Şehr Nâhiyesi'nde Karaçalılık ve Yüreğir Kazası'na tabi Kafırkıran ve bağlı köylere mâlikâne müştereken mutasarrıf olan Halil'in yarı hissesini ortağı Hasan'a her sene bedeli karşılığı iltizam edip yedine temessük verdiği halde aynı yeri başkasına da vermesi üzerine Adana ve Yüreğir kâdılarına buna izin vermemelerine dair gönderilen fermân. Evâhir-i cemâziye'l-âhir 1157.

Sahife No:157

Belge No:274

Adana Mukâta'ası'na tabi Şam Alayı Mezra'ası maktû'unun senevî otuz kuruş mal ve kalemiyesini Adana valilerine vermek üzere mutasarrıf olan İbrahim'in ölümünden burası açık artırmada yüz elli kuruşa Halil ve arkadaşları Hacı Mehmed ve oğlu Seyyid Mustafa üzerinde kalmakla adı geçen yerin mal ve kalemiyesini Halil'in Adana valilerine vereceğine ve bura gelirlerini toplamaya yetkili olduğuna dair berât. Veriliş tarihi 5 cemâziye'l-âhir 1157.

Sahife No:157

Belge No:275

Bu belge eksik olduğundan özet çıkarmaya müsait değildir.

Sahife No:158

Belge No:276

Üsküdar'dan Anadolu'nun sağ kolu yemin ve yesarıyla sonuna varınca yol üzerindeki kazalardan asker çıkarıp Diyarbekir Ser'askeri ma'iyetine varmaları için sürücü olarak dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından Halil'in tayin edildiğine dair güzergah üzerindeki kadı ve naiblere gönderilen fermân. Evâsıt-ı cemziye'l-âhir 1157.

Sahife No:159

Belge No:277

İç İl, Alaiye ve Tarsus sancaklarından İran seferi dolayısıyla ayandan imdâd-ı seferiyenin önceden alınıp Adana Valisi Hüseyin Paşa'ya teslim edilmesi emr olunup bu

emrin ifa edilmemiş olmasından derhal bu hizmetin görülmesi için ayandan istidane ile imdâd-ı seferiyenin her sancak için belirtilen miktarın toplanıp Diyarbekir'de sefer için bulunan Hüseyin Paşa'ya teslim ve halkdan toplanan ile ayanın borcunun kapatılmasına dair ilgili sancak kadılarına gönderilen fermân. Evâhir-i cemâziye'l-âhir 1156.

Sahife No:161

Belge No:278

İç İl Alaiye ve Tarsus sancaklarından talep edilen imdâd-ı seferiyenin ayandan alınıp sonra halkdan bunun karşılanmasına dair Vezirazam Ali Paşa'nın ilgili kadılarına gönderdiği mektup. 16 receb 1156.

Sahife No:161

Belge No:279

Dervişpaşazade Seyyid Hüseyin Efendi'nin Adana Kazası'nda bulunan sâdât-ı kirâm üzerine nâkib tayin edildiğine dair Nâkib es-Seyyid Mahmud'un gönderdiği nekâbet mektubu. 1 şa'bân 1156.

Sahife No:161

Belge No:280

Sinan Paşa Tekyesi mütevellisinin vefatından erbâb-ı istihkakdan Fazlı Halife'nin adı geçen vakfa müteveli tayin edildiğine dair berât. Evâhir-i rebî'i'l-evvel 1157.

Sahife No:162

Belge No:281

Adana Mahkemesi başkatibi olmadığından Adana Kadısı es-Seyyid Hacı Osman'ın arzı üzerine erbâb-ı istihkâkdan Mehmed'in başkatip olarak tayin edildiğine dair berât. Evâsıt-ı cemâziye'l-âhir 1156.

Sahife No:162

Belge No:282

Adana'da vergileri toplamada görevli yetkililerin ahaliden hukuken alınması gerekenden fazla vergi aldıklarının şikayet edilmesinden buna son verilmesi ve bu tür

hareketlere fırsat verilmemesi için Adana Kadısı'na gönderilen fermân. Evâil-i şevvâl 1155.

Sahife No:163

Belge No:283

Adana Menzili'nde gelen devlet görevlilerinin günlük ihtiyaçlarının karşılanması için Adana Kazası'ndan istenen zehayirin zamanında tedarik edilmesinde Adana Kadısı'nın kusurlu olduğunun ihbar edilmesinde Adana Kadısı'na zehayir teminine gereken ihtimamın gösterilmesi ve kendisinin uyarıldığına dair fermân. Evâil-i şa'bân 1156.

Sahife No:163

Belge No:284

Her menzilde bulundurulması gereken kazık, tokmak, çatal, saman ve çıra miktarları için sadır olan emr-i aliye dair kayıt. Varış ve kayıt tarihi 2 ramazan 1156.

Sahife No:161

Belge No:285

İznic'den Halep'e kadar yol üzerinde bulunan menzillerden ordunun geçeceği için gerekli ta'yinât ve rûzmerrelerin temini emrinin hangi menzillerce tamamen yerine getirildiğinin haberi henüz ulaşmadığından bu işlerin te'kidin yerine getirilmesi için Nüzul Emmini Mustafa'nın görevlendirildiğine, görevinin neler olduğuna ve kadıların ve idari erkanın yardımcı olmalarına dair fermân. 4 şa'bân 1156.

Sahife No:165

Belge No:286

Hacı Abdurrahman Medresesi'nin Müderrisi es-Seyyid İbrahim'in vefatından boşalan yerine talip olan Mevlana Halil'in padişaha müracaat etmesi ve padişahın Şeyhulislam'ın işareti üzerine Molla Halil'i adı geçen medreseye müderris olarak tayin ettiğine dair berât. 12 receb 1156.

Sahife No:165

Belge No:287

Devlet-i Ali'ye sınırlarına fikirlerini yaymak isteyen ve bu nedenle çalışmalarda bulunan Nadir Şah'ın bu hareketini def etmek için İç İl'den Sunullahzade Abdurrahman Bey iki yüz, Sis'de Divanoğlu Abid yüz ve Adana'dan Dervişpaşazade elli nefer techiz edip Diyarbekir Ser'askeri Ali Paşa emrinde bulundurmasına dair ferman. Evâhir-i receb. 1156.

Sahife No:168

Belge No:289

Adana, Antakya, Maraş, Konya ve Karaman'dan her birinde yüz yirmibeşer nefer bulunan on adet süvari serdengeçti bayrakları hazırlanıp Diyarbekir'de bulundurmalarına dair bölgenin kadı, naib ve askeri yetkililerine gönderilen fermân. Evâhir-i şa'bân 1156.

Sahife No:169

Belge No:290

Anadolu'nun orta kolunda toplanan dergah-ı mu'allam yeniçeri, süvari ve serdengeçtileri bayrakları neferlerinin Diyarbekir'e varıncaya kadar geçecek ve konaklayacakları menzillerde kendilerine nefer başına belirtilen tayinatların kaza halkından vergilerine takasen temini ve ilgili yerlerde bulundurulmalarına dair güzergah üzerindeki kadılara gönderilen fermân. 5 şa'bân 1156.

Sahife No:170

Belge No:291

Anadolu'nun sağ ve orta kolunda sefere memur olan serdegeçti ağaları, alemdarları ve yeniçeri serdarlarından bazıları fermân gereğince görevlendirildikleri yere gitmedikleri, Hacı Mucaroğlu Hacı Mehmed'in de gitmediği bunların görevlerini yapmaları sağlamak ve cezalarını vermek üzere Turnacıbaşı el-Hac Ahmed'in mübaşir tayin edildiğine dair fermân. Evâil-i receb 1156.

Sahife No:171

Belge No:292

Ülkede eşkiyanın yöre halkına zarar vermesini önlemek amacıyla kaza yetkililerinin birlikte hareket etmesine ve halka zarar vermeden eşkiyaların yakalanıp cezalarının verilmesine dair Anadolu'nun sağ kolunda bulunan kadılara ve diğer adli ve mülki görevlilerine gönderilen fermân. Evâsıt-ı şa'bân 1156.

Sahife No:172

Belge No:293

Kars Zül-kadiriye'ye bağlı Çokak adlı vakf köyünün ra'yyet ve ra'yyeti oğullarından olmayan Varitan ve Liyadin adlı zimmilerden resm-i isbence alan zabitin bu işleminin şikayet edilmesi üzerine ra'yyeti olmadıkları anlaşılan bu zimmilerin benzer hareketlerle rahatsız edilmemesine dair Adana beylerbeyi ve kadısına gönderilen fermân. Evâhir-i cemâziye'l-âhir 1156.

Sahife No:172

Belge No:294

Eşkiya hakkında bir kıt'a emr-i ali sudurunu dergah-ı ali gedüklülerinden Mustafa Ağa tarafından gösterildiğine dair kayıt. Rebî'u'l-âhir 1157.

Sahife No:173

Belge No:295

İran tarafına sefer düzenleneceği için İznikmi'den Haleb'e kadar yol güzergahında bulunan menzillerden ordunun geçmesinden dolayı lazım olan zehayirin tedarik ve naklinde ordunun güzergah değiştirdiği şayi'ası üzerine bunu bertaraf etmek ve zehayir tedarik ve menzillere naklinde aksama olmaması için Dergah-ı Mu'allam gedüklülerinden Derviş Ahmed ile gönderilen ferman. 5 şevvâl 1156.

Sahife No:174

Belge No:296

Şam'dan İstanbul'a gelecek hazinenin yol emniyetinin sağlanması için güzergah üzerinde bulunan kadılara gönderilen fermân. 2 ramazân 1156.

Sahife No:174

Belge No:297

Adana Yurtan Mahallesi'nde Neslihan Hatun'un yaptırdığı okulda çocuk öğretmeni olan Musa'nın ölümünden Adana Kadısı İbrahim'in arzı üzerine günlük yarım akçeyle Osman Halife'nin adı geçen okula öğretmen tayin edildiğine dair berât. Evâhir-i rebî'îl-evvel 1157.

Sahife No:175

Belge No:298

Adana müteselliminin halkın şikayeti üzerine görevinden alınıp yerine Battal Mehmed'in mütesellim tayin edildiğine dair fermân. Evâil-i zi'l-ka'de 1156.

Sahife No:175

Belge No:299

Adana serdarının ref' olunarak yerine onyeddi bölüğün çorbacılığında Hacı Yusuf Ağa'nın serdar tayin edildiğine dair Adana Kâdısı'na gönderilen mektup. 1 zi'l-ka'de 1156.

Sahife No:176

Belge No:300

Adana'da bulunan bir kısım yeniçerilerin eşkiya olarak yaylaya çıktıkları ve gelen emrilerin fermânların icrasına engel olduklarından bunların bertaraf edilmesine Küçük Çavuş'un görevlendirildiğine dair Adana Kâdısı'na gönderilen fermân. Evâsıt-ı ramazân 1156.

Sahife No:177

Belge No:301

Anadolu'nun orta kolu sağ ve solu sonuna kadar bulunan kazaların mülki, adli ve diğer görevlilerine bölgede bulunan eşkiyaların halka ve yol güvenliğine zarar vermemeleri için şer'an gereken işlemlerin eksiksiz yerine getirilmesi ve bu işleri yapmada işbirliği yapılmasına dair fermân. Evâsıt-ı şevvâl 1156.

Sahife No:178

Belge No:302

Adana ahalisinden temin edilmek üzere iki yüz baş kiralık yük devesi temin edilmesi, bu göreve dergah-ı ali gedüklülerinden Mehmed'in tayin edildiği ve gereken ihtimamın gösterilmesi için Adana Sancağı'nda bulunan kadı'lara gönderilen deve fermânı. Evâil-i zi'l-hicce 1156.

Sahife No:179

Belge No:303

Sayda ve Trablusşam'dan Üsküdar'a gelinceye kadar yol üzerinde bulunan kadı ve naiblerin nakledilecek kalemiye akçelerinin görevli Mustafa tarafından salimen hazineye teslim edilebilmesi için gerekli yol emniyetinin sağlanmasına dair fermân. Evâil-i şevvâl 1156.

Sahife No:179

Belge No:304

Bağdad Salyanecisi Osman Çavuş tarafından mevâcib almaya yetkili Hüseyin Çavuş ve Ali Çavuş'un Adana Mütesellimi Battal Mehmed Ağa'dan bin yüz elliyedi senesine mahsuben yedi bin beş yüz kuruş Bağdad mevâciblerini aldıklarına dair şerh. Tarihsiz.

Sahife No:180

Belge No:305

Adana Cizyedarı Mustafa'ya re'ayadan cizye alınmasında uygulamada görülen aksaklıklarını izale etmek için geçmiş uygulamalar da belirtilerek re'aya mali durumuna göre iyi, orta ve zayıf olmak üzere üç kısma ayrılıp vermeleri gereken 'aynî altın miktarını temin edemeyenlerin bunu karşılayacak kuruş cinsinden ödeme aracıyla vergisini ödeyebileceğine dair cizye fermânı. 6 zi'l-ka'de 1156.

Sahife No:181

Belge No:306

Adana Eyaleti'ne Hüseyin Paşa'nın mutasarrıf olarak tayin edildiğine dair Adana ve Yüreğir kadılarına gönderilen fermân. 18 şevvâl 1156.

Sahife No:181

Belge No:307

İran'ın yığınak yapmasından bu yörenin savunması gayesiyle gerekli giderlerin karşılanması için Adana'ya düşen otuz bin kuruş imdâd-ı seferiyenin bin yüz elliyedi senesine mahsuben dağıtılıp toplanması için Adana Mutasarrıfı Hüseyin Paşa'ya gönderilen fermân. Evâsıt-ı şevvâl 1156.

Sahife No:182

Belge No:308

İran Şahı Nadir Şah'ın Ca'feri Mezhebi'ni yaymak amacıyla Musul Kal'ası'nı muhasara edeceği haberi üzerine ordunun toplanması için görevlendirilen askeri görevlilere kolaylık gösterilmesine dair Anadolu'nun orta kolunun yemin ve yesarı kadıları naibleri ve diğer idari ve askeri erkana gönderilen ferman. Evâil-i zi'l-ka'de 1156.

Sahife No:183

Belge No:309

Çukurmescid Mahallesi'nden Ali ve Yusuf, Develer Kazası'na bağlı Erik Köyü'nün defterli re'ayasından olup has voyvodasının bunlardan has rüsûmu talep etmesi üzerine dergah-ı aliye arz-ı hal etmelerinden defter-i hakanîye göre adı geçen kişilerin köyün re'ayasından olmayıp vakfın re'ayasından olmalarından has rüsûmu ödemeleri gerekmediği bu tür işlemlerin yapılmaması için Adana kadısı ve mütesellimine gönderilen fermân. Reb'îl-âhir 1156.

Sahife No:184

Belge No:310

Musul Kal'ası'nın alınması ve Nadir Şah'la nerede karşılaşılırsa orada savaşılmaması için hazırlanan orduda yer alması gereken sipah ocağı neferlerinin sefere çağrıldığına dair fermân. Evâsıt-ı zi'l-ka'de 1156.

Sahife No:185

Belge No:311

İran sınırını sağlamlaştırmak amacıyla gerekli askeri giderlerin karşılanması için bin yüz elliyedi senesine mahsuben Adana Eyaleti'nden altmış kise akçe imdâd-ı seferiye toplanması ve bu miktarın hassa silahşörü Mehmed'e teslim edilerek Diyarbekir Ser'askeri ma'iyetinde bulunan Hüseyin Paşa'ya ulaştırılmasına dair Adana Eyaleti kadılarına gönderilen fermân. Evâil-izi'l-hicce 1156.

Sahife No:185

Belge No:312

Sisli Hasan Efendi'nin kendisinin haksız yere kal'abend olduğunu padişaha arz etmesi, serbest bırakılmasını istemesi ve kendisinin yaşlı, yatalak ve mağdur olduğundan salınmasına dair Adana Kal'a Dizdarı'na gönderilen emir. Evâsıt-ı muharrem 1157.

Sahife No:186

Belge No:313

Hüseyin Paşa'ya verilmek üzere Adana Mütessellimi Battal Mehmed Ağa'dan harcırah-ı hizmet olarak bin beş yüz kuruş ve uşaklara verilmek üzere iki yüz elli kuruş mal-ı seferiyyeyi getirdiği mektup gereğince huzur-ı şer'de Kapucular bölükbaşı Mehmed'in aldığına dair verilen tahvil kaydı. 1 safer 1157.

Sahife No:186

Belge No:314

Hüseyin Paşa'ya verilmek üzere Adana Müttesellimi Battal Mehmed Ağa'dan harc-ı rah-ı hizmet ve mal-ı seferiyeden toplam bin yedi yüz elli kuruşu almaya Mehmed Ağa'nın yetkili kılındığına dair mektup. Tarihsiz.

Sahife No:187

Belge No:315

Kars Zül-kadiriye Sancağı, Hacin ve bağlı yerlere malikane mutasarrıf olan Süleyman divan-ı hümayuna arz-ı hal ederek mukata'asında bulunan ehl-i zimmet re'ayasından kişiler Adana'ya ticaret ve benzeri işleri için gittiklerinde kendilerinden isbence vergisi alınmakta ve bunun düzeltilmesi talebi üzerine yapılan incelemede adı geçen mukata'a başka yöreden olduğundan Adana tahsildarlarının bu tür muameleleden men edilmelerine dair Adana ve diğer eyalete bağlı kaza kadılarına gönderilen fermân. 2 zi'l-ka'de 1157.

Sahife No:187

Belge No:316

İskenderun İskelesi'nde bulunan dokuz kıta balyemez topun camusla Haleb'e nakli için gerekli camusların ücret karşılığında kiralanarak topların nakledilmesine dair Adana Eyaleti kadılarına ve müttesellimine gönderilen emir. 21 safer 1157.

Sahife No:188

Belge No:317

Kuruköprü Mahallesi'nden altı kişi haksız yere kal'abend olduklarını divan-ı hümayuna arz etmeleri üzerine Adana Kadısı'na durumun incelenerek şer'an gereken işlemin yapılması ve mağduriyet söz konusu ise giderilmesine dair fermân. Evâil-i safer 1157.

Sahife No:188

Belge No:318

Anadolu'nun orta kolu sağ ve solu sonuna kadar bulunan kadılar, naibler ve askeri görevlilerin, İnan'la Devlet-i Ali'ye arasında anlaşmazlık bulunması ve savaş ihtimali olduğundan Erzurum'un takviyesi amacıyla tüm askeri taifenin sefere hazır bulundurulmaları ve gerekli tedbirlerin alınmasına dair fermân. Evâsıt-ı muharrem 1157.

Sahife No:190

Belge No:319

Adana civarında bulunan dağlara yerleşmiş eşkiyanın toplu olarak yöre halkına ve yolculara zarar vermelerinden bunların yakalanıp gereken cezanın verilmesine dair Adana mütesellimi ve diğer mülkî erkana gönderilen fermân. Evâil-i rebî'î'l-evvel 1157.

Sahife No:191

Belge No:320

Bağdat Kal'ası'nı korumada görevli yeniçerilerin bin yüz elliye di senesi mevâcibleri ve diğer giderleri için Adana Eyâleti Dünderlı Nahiyesi ve Koyunculu Mukâta'ası mallarından temin edilerek bu konuda gecikmeye mahal verilmemesine dair Adana ve Dünderlı kadılarına gönderilen fermân. 2 muharrem 1157.

Sahife No:191

Belge No:321

Canbaz taifesine, bargir, at ve katır satın alınacağı ve İskenderun İskelesi'den mekâri katır ve bargirlerin cemâziye'l-evvelin birinci günü temin edilmesine hususunda emir çıktığına dair kayıt. (1157).

Sahife No:192

Belge No:322

Sefer görevi dolayısıyla Mısır askerlerinin gemilerle İskenderun'a gelecekleri ve buradan görev mahallerine gidebilmeleri için gerekli at ve bargirlerin temin edilebilmesi için bu işle uğraşanların ve elinde böyle hayvanı bulunanların bunları adigeçen iskeleye

götürüp bedeli karşılığında satın alınmasının sağlanmasına dair fermân. Evâil-i rebî'ü'l-ûlâ 1157.

Sahife No:192

Belge No:323

Adana'da bulunan Hadice Hatun, Sarıpirin ve İsfendiyaroğulları vakıflarının mütevellisinin vefatından Haremeyn-i Şerîfeyn Evkâfı Nâzırı el-Hâc Beşir Ağa bu vakıfların tevliyetinin yılda altı kuruş Medine-i Münevvere ahalisine ve onbeş kuruş da Haremeyn-i Şerifeyn hazinesine vermek şartıyla adıgeçen tevliyete Süleyman oğlu Mehmed'in tayin edilmesini padişaha arz etmesi ve padişahın bu göreve Mehmed'i tayin ettiğine dair berât. 8 muharrem 1157.

Sahife No:192

Belge No:324

Adana Kal'ası Dizdarı Mehmed'in kal'a imamı es-Seyyid Abdurrahim'in dizdar olan babasının vefatı üzerine eskiden Yüreğir Naibi olan Halil'in, Abdurrahim'in babası yerine uydurma belgelerle dizdar olmasını sağladığını padişaha mektupla bildirmesi ve böyle bir görev verilmeyen İmamzade es-Seyyid Abdurrahim'in dizdarlığına dair kaydının silinmesine dair Adana kadısı ve mütesellimine gönderilen emir. Evâsıt-ı safer 1157.

Sahife No:193

Belge No:325

Adana Mütesellimi Battal Mehmed Ağa tarafından Adana Eyaleti'nden bin yüz elliye di senesine mahsuben toplanan mâl-ı mukata'âta dair kayıtlar. 1157.

Sahife No:195

Belge No:326

Anadolu'nun sağ, sol ve orta kollarından askerlerin ihrac ve Kars Ser'askeri emrine sevke görevli vezir Mehmed Paşa, sürücü Mehmed'in bu kollardan asker çıkarıp Kars'a sevk etmelerinde yardımcı olunmalarına dair adıgeçen kollarm bölgelerindeki kadılara gönderilen fermân. Evâsıt-ı muharrem 1157.

Sahife No:196

Belge No:327

Anadolu'nun üç kolunda mevcut askerlerin Kars Canibi Ser'askeri emrinde bulunmaları için üç kolun bulunduğu bölgede bulunan kadılara, mütesellimlere ve diğer görevlilere gereken ihtimamın gösterilmesine dair buyuruldu.

Sahife No:197

Belge No:328

İskenderun İskelesi'nden Haleb'e balyemez toprak nakli için gerekli camusların temini konusunda Adana Kadısı'nın yöremizde camus yoktur diye padişaha i'lam etmesi üzerine bu emrin yerine getirilmesi için gönderilen fermân. 10 rebî'u'l-âhir 1157.

Sahife No:198

Belge No:329

Kars Kal'ası mevâciblerini toplamakla görevli salyaneci Hasan Çavuş'un vefatından ocak tarafından Ahmed Çavuş'un salyaneci tayin edilmesinin arzı üzerine adıgeçenin salyaneci tayin edildiğine dair fermân. 1157.

Sahife No:198

Belge No:330

Yol emniyetinin sağlanmasına dair ferman. 4 rebî'u'l-âhir 1157.

NOT: Bu belgenin baş tarafı eksik. 199'ncü sayfa 332 no'lu belgenin devamı kanaatındayım.

Sahife No:198

Belge No:331

Sultan Mehmed Han'ın Cısır-i Misis'de bulunan Derbend Evkâfi re'âyâsının vergilerden muaf olduğu bu re'âyânın rahatsız edilmemesi konusunda Adana kadılarına gönderilen fermânın hatırlatılarak serdengeçti ağasının gereğinin yapılmasını kadılardan istediğine dair mektup. Tarihsiz.

Sahife No:199

Belge No:332

Adana'da görevli derbencilerin fermân gereğince vergilerden muaf olmalarına rağmen voyvodaların haksız talepleriyle karşılaştıkları ve bu nedenle derbencilerin görevlerini yapmalarında aksaklık olduğu yol ve özellikle hacıların emniyetlerinin sağlanmasının güçleştiği yetersiz kalındığından derbencilerin haksız vergilerle rahatsız edilmemesi ve yol emniyetine gereken önemin verilmesine dair ferman. 4 rebî'u'l-âhir 1157.

Sahife No:200

Belge No:333

Haremeyn-i Şerifeyn Evkâfı Nâzırı el-Hâc Beşir Ağa, Misis Cisri'nde bulunan Sultan Mehmed Han Vakfı'nda günlük otuz akçe ile müteveli olan Yahya'nın vefatından yerine Mustafa'nın tayin edilmesi için padişaha arzı ve adıgeçenin vakfa aynı ücretle müteveli tayin edildiğine dair berat. 2 zi'l-ka'de 1156.

Sahife No:201

Belge No:334

Adana Eyaleti mal-ı mukâta'adan bin yüz elliyedi senesinde teslim edilen miktarlara dair üç kayıt.

Sahife No:203

Belge No:335

Adana valileri tarafından zabt olunun mukata'alardan Yüreğir Kazası'na tabi Devletlu Mezra'ası ve bağlı yerler ferman gereğince yeniçeri ocağına verilmiş bu mezraların vermesi gereken malını almaya birlikte yetkili kılınan Ömer Ağa ve Pelenk Mustafa'ya verilen Adana Mütessellimi Battal Mehmed'in buyuruldusu. Varış ve kayıt tarihi 2 receb 1157.

Sahife No:203

Belge No:336

Adana Sancağı Yüreğir Nahiyesi'nde bulunan Büyük Külhan nezdinde Buğiri ve İki Kilise nezdinde Devletgelu Çakıncak'la birlikte bu mukata'aların açık artırma ile İbrahim ile ortağı Seyyid Ali üzerinde kaldığı peşinatı olan elli kuruşu hazineye teslim etmelerinden adı geçenlere malikane buraların uhdesine verildiğine dair berât. Ulaşma ve kayıt tarihi 3 rebî'u'l-âhir 1157.

Sahife No:204

Belge No:337

Rakka Canibi'ne görevli yetkilinin yol güzergahında bulunan Yayla ve Çatar menzillerinde yeterli zahirenin bulundurulması için Adana Kadısı'na gönderdiği buyuruldu. 9 Z. 1156.

Sahife No:204

Belge No:338

Şehr-kâr Mukata'ası'na fermân gereğince malikane uhdesinde olan Adana'dan Musabalızade el-Hâc Mustafa Ağa'nın padişaha ait bin yüz elli altı ve elli yedi senesine mahsuben ilk bölümü elli bir kuruş mâl-ı kalemiye verdiğine dair kayıt. 6 safer 1157.

Sahife No:204

Belge No:339

Yoğak Mukata'ası'nın fermân gereğince yarısına malikane mutasarrıf olan Musabalızade el-Hâc Mustafa Ağa'nın padişaha ait kalemiyenin ilk bölümü olan elli kuruşu bin yüz elli üç-beş-altı- ve elli yedi senelerine mahsuben teslim ettiğine dair tahvil kaydı. 6 safer 1157.

Sahife No:205

Belge No:340

Bin yüz elli yedi senesine mahsuben Antakya, Adana, Konya ve diğer Anadolu'nun muhtelif yerlerinde bulunan Kaçar Emiri, DüNDARLU, Afatlu, Sincarlu, Gencelü, Karagözlü, Çarıklı, Kara Afşarlu ve İnallu vs aşiretlere mâl-ı mirîyi toplamaya Esad

Paşa tarafından görevlendirilen memura ödemelerine dair aşiret liderlerine gönderilen buyuruldu. 24 receb 1157.

Sahife No:205

Belge No:341

Humuslu türkman aşiretlerinin buldukları yerde vermeleri gereken mâl-ı bedel-i mahsulu bu aşiretlerin boybeği olan Musa'nın tayin edilği görevliye eda ve teslim etmelerine dair buyuruldu. 16 muharrem 1157.

Sahife No:205

Belge No:342

Adana Valisi Hüseyin Paşa'nın imdad-i seferiyesini toplamakla görevli Mehmed'e teslim edilen dört yüz kuruşa dair kayıt. 13 rebî'u'l-âhir 1157.

Sahife No:206

Belge No:343

İstanbul'dan İskenderun İskelesi'ne gemilerle gelen mühimmatın buradan Diyarbekir'e nakli için gerekli kiralık hayvanların Haleb'den tümünün temini mümkün olmamasından geri kalan kısmın Adana Eyaleti'nde temin edilerek ücretlerinin verilmesine dair fermân. 1 cemâziye'l-âhir sene 1156.

Sahife No:206

Belge No:344

Bin yüz elli altı yılı Karakışla malı yalnız bin kuruş Adana Menzilcileri Ali Ağa ve Hüseyin Ağa'nın meclis-i şer' de imdâd ve i'âne eylediklerine dair kayıt. 22 şa'ban sene 1156.

Sahife No:207

Belge No:345

Battal Mehmed Ağa'nın bin yüz elli altı senesi rebî'u'l-âhirin onsekizinci günü Adana'ya mütesellim tayin edildiğine dair buyuruldu. 1 rebî'u'l-âhir 1156.

Sahife No:207

Belge No:346

Esnafların Hüseyin Paşa'dan alacakları olan yüz kırk kuruşun imdâd-ı seferiye malından ödenmesi istendiği halde bunun tahsili mümkün olmayınca meclisi şer' de ahaliden salyane toplandığında kendilerine ödeneceğine dair tahrir kaydı. 7 cemâziye'l-ülâ 1156.

Sahife No:207

Belge No:347

Adana'da bulunan Ramazanoğlu Piri Mehmed Paşa Evkafı'na duahan olarak yevmî on akçe ile Şeyh Mehmed'in vakıf tarafından sunulan arz üzerine tayin edildiğine dair berât. 27 rebî'u'l-ülâ 1156.

Sahife No:208

Belge No:348

Adana Mukata'âtı'ndan Sipahizâde ve Sofidedelu'nun bin yüz elli altı senesine mahsub olmak üzere ödemeleri gereken harc-ı rüsûmları toplamak, iki yüz elli kuruşa iltizamen Battal Mehmed Ağa'ya verildiğini bu nedenle adı geçen görevlendirdiği adamına bu vergileri vermelerine dair Karakışla ve Dünderlu naiblerine gönderilen buyuruldu. 9 Z. 1156. Ayrıca değişik üç yere ait vergi hesaplarına dair kayıtlar.

Sahife No:208

Belge No:349

Adana Mukâta'ât ve mülhakâtından valilere hâs tayin olup öşür alınan beglik mezralarının eskiden olduğu gibi vergilerini almak için iltizamen Çopurzade el-Hac Mustafa Ağa ve Battal Mehmed Ağa'ya bin kuruşa verildiğini ve bunların ta'sîr için geldiklerinde yardımcı olunmaları için Adana, Kara İsalu kadıları ve Yüreğir ve Dünderlu, Sarıçam ve Karakışla naiblerine gönderilen buyuruldu. 8 zi'l-ka'de 1156.

Sahife No:208

Belge No:350

Adana valilerine hâs kılınan mukâta'ât ve mülhakât'ın bin yüz elli altı senesine mahsuben Battal Mehmed Ağa ve es-Seyyid Mehmed Ağa'ya iltizamen iki bin iki yüz elli kuruşa verilen buraların resm-i kışlaklarını almaya geldiklerinde karşı çıkılmaması için Adana , Kara İsalu kadıları ile Yüreğir, Dindarlu, Karakışla, Sarıçam ve Canibu'ş-Şehr naiblerine gönderilen buyuruldu. .... zi'l-ka'de 1156.

Sahife No:209

Belge No:351

Tahmesmehe (?) ve bağlı yerlerin mâl-ı mukata'âsına ait mâl ve kalemiyeye dair kayıt. 1157.

Sahife No:211

Belge No:352

Bin yüz elli altı senesine mahsuben Adana Mukata'ası aklamından Nefs-i Adana hissesine düşen sekiz yüz yirmibeşbuçuk kuruş mâl-ı 'avârızın edasına dair hesap kayıd ve tezkire verildiğine dair kayıt. 12 Z. 1156.

Sahife No:211

Belge No:353

Bin yüz elli altı senesinde Adana Valisi Hüseyin Paşa'nın sefere çıkmasından Mütessellim Battal Mehmed Ağa'dan Adana'nın şehriyesi olan üç aylık ikibin beş yüz kuruşun tesliminden düzenlenen tahvil kaydı. 18 Z. 1156.

Sahife No:211

Belge No:354

Şehir hacıları Hacı Ali ve Hacı Hamza yediyle deve mübaşirine verilen ücret ve bargir kaydı. Tarihsiz.

Sahife No:211

Belge No:355

Teftiş fermanı getiren silahşör-i şehriyari Mehmed Beg'e yapılan hizmet masrafları kaydı. Tarihsiz.

Sahife No:211

Belge No:356

Sugediği Mahallesi'nden Abdullah kızı Fatıma elinde bulunan hüccet-i şer'iyeye göre Haleb'de eşinden mihri mukabilinde sahip olduğu menzilin yarım hissesini Hac Süleyman'a yirmi kuruşa sattığına dair bey' hücceti 27 safer 1157.

Sahife No:212

Belge No:357

Bağdad Kal'ası muhafazasında görevli yeniçerilerin mevaciblerinin karşılanması için Adana Sancağı'ndan istenen mâl-ı 'avârızın toplanması için gerekli ihtimamın gösterilmesine dair Adana Kadısı'na gönderilen buyuruldu.

Sahife No:212

Avarızla ilgili iptal edilmiş belge.

Sahife No:212

Belge No:358

Bin yüz elli altı senesi mal-ı 'avârızı toplayıp sahiplerine vermeyi Adana Mütesellimi Battal Mehmed Ağa'nın taahhüt eylediğine dair kayıt. Tarihsiz.

Sahife No:213

Belge No:359

Bin yüz elli altı senesine mahsuben Adana Sancağı'nın mal-ı mukata'a ve kalemiyelerinin Adana Valisi Hüseyin Paşa Hazretleri'nin ma'rifetiyle teslim edip teslim edenlere tezkire verildiğine dair vergi teslim kayıtları. 1156.

Sahife No:214

Belge No:360

Adana'dan istenen dokuz yüz yetmişyedibuçuk kuruş yirmi akçe kalemiye akçesinin toplanarak bu işle görevlendirilen Mustafa Ağa'ya teslim edilerek Vezir-i a'zam Ali Paşa'ya ulaştırılması için Adana Valisi Hüseyin Paşa'ya gönderilen fermân. 8 zi'l-ka'de 1155.

Sahife No:214

Belge No:361

Bin yüz ellialtı yılına mahsuben yatırılan mâl-ı'avârız ve kalemiyeye ait dört kayıt.

Sahife No:215

Belge No:362

Çeşitli zamanlarda görevlilere yapılan masraf ve yaptıkları hizmetler karşılığı ödenen toplam bin iki yüz otuz kuruşa ait kayıtlar. 1156.

Sahife No:215

Belge No:363

Bin yüz ellialtı yılı rebî'îl-evvelinde ekmekçilerden alınan ekmek bedeli olarak yüz doksaniki kuruşun ödendiğinde verilmesine dair Mütessellim Mehmed'in temessük kaydı. 1 R. 1156.

Sahife No:215

Belge No:364

Bez bedeli olarak ikiyüz kuruşu Hüseyin Paşa'nın emriyle bin yüz ellialtı senesi rebî'îl-evvel ayında bezirgana verildiğine dair temessük. 1 R. 1156.

Sahife No:215

Belge No:365

Adana Sancağı'ndan fermân gereğince iki yüz kiralık yük devesi teminiyle görevli Za'im Musatafa Ağa'nın rûzmerresine dair kayıt. Rebî'u'l-ülâ 1156.

Sahife No:215

Belge No:366

Adana Valisi Hüseyin Paşa'nın resmi mutfağı için alınan otuz günlük et bedeli olarak iki yüz kuruşun kasaplara verildiği ve onların temsilcisinin bunu teslim aldığına dair kayıt . 1 rebî'u'l-âhir 1156.

Sahife No:216

Belge No:367

Canibuş-Şehr'e isabet eden deve akçesinden Subaşı Hacı Hüseyin yediyle Şehirhâcibi es-Seyyid Mehmed Çelebi'ye toplam bin iki yüz otuz kuruş teslim edildiğine dair kayıt. 14 rebî'u'l-âhir 1157.

Sahife No:216

Belge No:368

Kayseri'den Mikail adlı zimmi anababa bir kardeşi Vanis'den başka varisi olmadığını hastalığından mahkemede yaptığı beyanına dair hüccet 13 zi'l-ka'de 1157.

Sahife No:216

Belge No:369

Dünderlı Kethüdası Köse Süleyman'ın Dünderlı için üç yüz yetmiş üç kuruş teslim eylediğine dair kayıt. 15 rebî'u'l-âhir 1156.

Sahife No:216

Belge No:370

Adana Çarşısı'nda bulunan Unkapanı'nda esnaf yanında çalışan şahsın firar etmesiyle yanında esnafa ait mal götürdü iddiası üzerine mahkemece şahsın kaldığı yerde belirtilen isimde mala rastlanmadığına dair hüccet 9 şa'bân 1156.

Sahife No:216

Belge No:371

Turmuş Fakih Mahallesi'nden Biğos mahkeme huzurunda valinin resmi mutfağına kendi rızasıyla beş yüz kuruş vermeyi nezrettiğine dair hüccet. 7 rebî' u'l-âhir 1156.

Sahife No:216

Belge No:372

Ahmed Paşa İran tarafına giderken Yayla Menzili ve Çağd Han'ında olmak üzere toplam iki bin kiyye ekmek verildiğine dair tezkire kaydı. 15 zi'l-hicce 1156.

Sahife No:216

Belge No:373

Harput Yağva Köyü'nden Tebva öldüğünde oğlu Beruk varisi olduğunu ikrama dair hüccet. 15 ramazan 1156.

Sahife No:216

Belge No:374

Hamza Ağa tarafından mahkeme kadısı kethüdasına teslim ettiği saka akçesine dair kayıt. 12 cemaziye'l-ülâ (1156).

Sahife No:218

Aslında defter metnine ait olmayıp miras taksimi hesabı yapılan hesap kaydı.

Sahife No:220

1332 de vefat eden bir murisin terikesi taksimine ait hesap kaydı .Bunun defterin aslıyla ilgisi yoktur.

Sahife No:222

Daha sonraki dönemde kadının miras taksim hesabını yaptığı kayıt.

Sahife No:223

Miras taksimine ait hesap kaydı.

NOT: 218, 220, 222, 223, sayfalarında görülen yazılar defterin aslıyla ilgisi olmayan daha sonraki dönemde kadı efendinin miras taksimine ait olan hesap pusulalarıdır.

METİN TRANSKRİBİ

Sahife No:1

Belge No:1

Mahalle-i 'Alî Dede için zimmîlerden tahsîl olan akçe iki yüz elli gurûş serdâr ağadan üç yüz gurûş alub bu mahalle kayd olundu.

Sahife No:1

Belge No:2

İşbu bin yüz elliâltı senesi taksît-i evvelisi olan yalnız bin gurûş Karakışla mâlî Karsandı-zâde Hüseyîn Ağa ma'rifetiyle Vâ'iz-zâde Fazlu'l-lâh Efendi yediyle Menzilci 'Alî Ağa'ya teslim olundu. Kayd şod. Fî gurre-i ramazân sene (1)156.

Sahife No:1

Belge No:3

Ocak tarafından serdengeçdi bayrağı ..... 'Osmân Ağa'ya vilâyet tarafından olm ..... bârgir virildiği bu mahalle kayd olun (du).

Sahife No:1

Belge No:4

Kassâbân hirefinden Dellâloğlu Ahmed ve Kassâb Halîl ve ağılcılar (?) şeyhi Yusuf Çelebi ve 'attârân şeyhi 'Alî Beşe ve bakkâlân şeyhi Hâcı Molla ve Hasan bin 'Abdu'r-rahmân nâm kimesneler meclis-i şer'de esnâflar bi'l-vekâle halen Şehir Kethüdâsı es-Seyyid Mehmed Çelebi mahzarında herbirleri ikrâr bundan akdem Adana Vâlisi Rişvân-zâde Seyyid Süleymân Pâşâ'ya virdiğimiz lahm ve nân-ı 'azîz ve ezer ve revgân-ı sâde bahâmızdan müşârun ileyh hazretleri zimmetlerinde kalan akçerimizi imdâd-ı hazeriyesinden mahallâtda kalan meblağ-ı mezbûrdan işbu vekîl-i fukarâ' es-Seyyid Mehmed Çelebi'ye havâle idüb yedine temessük virilmişdi .Temessükü nâlık olduğu üzere meblağ-ı (mezb)ûr beşyüz kırkdört gurûşun beşyüz gurûşunu cümlemiz Mehmed Çelebi yedinden (ahz) ve kabz idüb kırkdört gurûşunu cümlemiz fukâraya hibe eyledi .....dikleri kayd şod.Fî 29 rebî'î'l-ûlâ sen 1156.

Sahife No: 1

Belge No:5

Adana Vâlisi Hüseyin Pâşâ Hazretleri'nin imdâd-ı seferiyesinden esnâfa havâle 'Attârân 'Alî Beşe'ye Bursalıoğlu Hüsrâf zimmî yediyle teslim ol(undu). Sekiz gurûşdur.Sah.

Sahife No :1

Belge No :6

Menzilden

Silâhşör kapucubaşlarından Halil Beg'in sunûf-ı 'askeriye üzerine sürücü ta'yîn olunan Halil Beg'in ve etba'ı için onbeş re's bârgîr vilâyet tarafından olmak üzere işbu mahalle kayd şod. Fî 25 receb-i şerîf sene 1156.

Sahife No:1

Belge No: 7

Turnacı Halil Ağa yediyle bâ-fermân-ı 'âlî .....tarafından sürücüye virilen 28 re's bârgîr ..... fî 13 cemâziye'l-ülâ sene (1)156.

Sahife No:1

Belge No:8

İşbu bin yüz elli altı senesinin gurreci yevm-i cum'a ertesi hınta meclis-i şer'a gelüb edâsı ..... gaflet olunmıya

Sahife No:1

Belge No:9

(Menzil)den

Ocak tarafından zincircibaşı yediyle üç kıt'a fermân-ı 'âlî..... otuz re's bârgîr ve yigirmi re's bârgîr ve on re's bârgîr cem'an yekûn altmış re's bârgîr ahâli-yi vilâyetden olmak üzere işbu mahalle kayd şod .Fî 6 receb-i şerîf sene 1156.

Sahife No:1

Belge No:10

'Andurun ağalarından Seyyid Mehmed Ağa İskenderun İskelesi'nden cebehâne nakli için ahâli-yi vilâyet vermek üzere yalnız beş re's verile deyû emr-i 'âlî fî .....

Sahife No: 2

Belge No: 11

Mestân-zâde Mahallesi'nden .....nâm nasrâniye mürd kayd şod. Fî 11
şa'bân.....

Sahife No:2

Belge No12

Mestân-zâde Mahallesi sükkânından es-Seyyid Mehmed Beg ibn-i Dâvûd Beg nâm kimesne tarafından Hâfız Ahmed bin Mehmed ve 'Alemdâr Mehmed bin Hüseyîn şehâdetleriyle sâbit olan Mercân-zâde Fâhru'l-'ulemâ meclis-i şer'de Câmî'î Cedîd Mahallesi ihtiyârlarından el-Hâc Ahmed bin 'Osmân Molla 'Abdu'r-ahîm bin Veli ve Kerim-zâde Ahmed Efendi bin Veli ve Mûsâ bin Ahmed ve Hüseyîn Efendioğlu Molla Ahmed ve sâirlerinden ma'lûmu'l-esâmî kimesneler mahzarlarında ikrâr müvekkilim merkûm es-Seyyid Mehmed Beg bâ-fermân-ı 'âlî Adana'dan matlûb olub mahalle-i merkûma vârid olan imdâd-ı seferiye salyânelerinden senevî Penbe Hân'ının icârından beş gurûş virmek üzere mahalle-i merkûmeye vakf olmak üzere ta'ahhüd eyledim didikde kayd ve şerh virildi. 6 rebî'u'l-'ûlâ sene (1)156.

Şuhûdu'l-_____ hâl

:

'Abdu'llâh
Efendi Halife

'Alemdâr
Mehmed Ağa

İsmâ'il Halife

es-Seyyid
Hüseyîn Çelebi
Ser-muhzırân

ve gayruhum

Sahife No:2

Belge No:13

..... re'ayâsından Çatal Bekiroğlu meclis-i şer'de takrîr ider ki yeniçerilikde bir vechle alacağım yoktur. 'İkrâr itmekle kayd şod. Fî 16 şevvâl sene (1)158

Hamza Ağa
Serdâr-ı Adana
hâlen

Sahife No: 2

Belge No:14

gurüş

- 500 Mâh-ı rebî'i'l-evvelinin onsekizinci yevm-i pazar deve ağaları el-Hâc Mustafâ Ağa'ya ve şeriki Halil Ağa'ya teslim.
- 1000 Def'aten deve ağaları Mustafâ Ağa'ya ve Halil Ağa'ya teslim olundu. 21 rebî'u'l-ûlâ sene (1)156.
- 500 Def'aten deve ağaları Mustafâ Ağa'ya ve Halil Ağa'ya teslim olundu. Fî 23 rebî'i'l-ûlâ sene (1)156.
- 1000 Rebî'i'l-ûlâ 27 yevm-i pazarıtesî deve ağası Mustafâ Ağa'ya yalnız bin gurüş dahî teslim.

3000

- 700 Defâten Mustafâ Ağa'ya teslim yediyüz gurüş (fi) 27 (rebî'i'l-ûlâ) sene 1156
- 800 Bir def'a Mustafâ Ağa'ya ve şeriki Halil Ağa'ya teslim fi 28 rebî'i'l-ûlâ sene 1156.
- 1500 Bir def'a Mustafâ Ağa'ya ve şerî ki Halil Ağa'ya teslim fi 29 rebî'i'l-ûlâ sene (1156)
- 1250 Bir defâ Mustafâ Ağa'ya ve şeriki Halil Ağa'ya teslim fi 4 rebî'i'l-âhir sene (1)156

7250

- 25 Bir def'a Mustafâ Ağa'ya ve şeriki Halil Ağa'ya teslim fi 8 rebî'i'l-âhir sene (1)156

75

- 6 Bir def'a Mustafâ Ağa'ya ve şeriki Halil Ağa'ya teslim fi 8 rebî'i'l-âhir

81

- 9 Bir def'a Mustafâ Ağa'ya ve şeriki Halil Ağa'ya teslim fi 9 rebî'i'l-âhir (sene 1156).
- 5 Def'aten Pelenk Mustafâ Ağa ile Halil Ağa'ya deve mâli teslim beşyüz gurüş sene (1)156.

95

- 2 Bir def'a Mustafâ Ağa'ya ve şeriki Halil Ağa'ya teslim ikiyüz gurüş fi 24 rebî'i'l-âhir sene 1156.
- 1 Def'aten Mustafâ Ağa'ya ve şeriki Halil Ağa'ya teslim yüzelli (gurüş) fi 26 rebî'i'l-âhir sene 1156.

98

- 3 Ve bir def'a kahve ve akce deve ağa (sı) Mustafâ Ağa'ya ve şeriki Halil Ağa'ya teslim fi 29 rebî'i'l-âhir sene 1156.

101

Sahife No: 2

Belge No:15

Hüseyîn Efendi İlyâs Ağa Zokağı'ndan karz-ı hasen Menzilci (Hüseyîn) Ağa'ya virilen altmış gurûşdur. Fî 15 ramazân . Yine def'aten Döşeme Zokağı'ndan karz-ı hasen Menzilci Hüseyîn Ağa'ya virilen otuzbir gurûşdur. . Yine def'aten Sultân Zokağı'ndan karz-ı hasen Menzilci mûmâ ileyhe teslim olunan yigirmi gurûşdur ve Pâşâ Zokağı'ndan otuz gurûş karz-ı hasen menzilci mûma ileyhe teslim olub ve Mîrzâ Çelebi Zokağı'ndan otuz gurûş menzilci mûmâ ileyhe teslim olunduğu kayd şod.Fî 15 ramazân sene (1)156.

Sahife No:2

Belge No:16

Hüseyîn Efendi yediyle Kâdı Efendi Mîrzâ Çelebi Zokağı'ndan

Sahife No:3

Belge No:17

Hüve

Subhâne men etehâ kitâbehu bismi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm ve emeranâ bi'l-isti'azeti mine'ş-şeytâni'r-racîm ve şerrefnâ bi-şeri'ati celîli ve rasûli kerîm. İhdinâ bi-fadlike ve keremike ilâ sırâti'l-müstekîm ve lâ tüba'idnâ fi-mâ 'atemelenâ bi-imtisâli'ş-şer'i kadîm. Kad veka'a fi zemeni'l-'abdi'l-müznibi el-fakîr el-muhtâc ilâ rahmet-i rabbihi el-Halîm el-Şehîr Sahleb-zâde (?) el-Hâc İbrâhîm el-Kâdı yu'mened bi-Medine-i Adana .Allâhumme 'htim bi'l-hayr ve 's-se'ade li-sene sitte ve hamsîn ve miete ve elf. Temmeti'l-kitâb .

Sahife No: 3

Belge No:18

İnceseli (?) 'Alî Efendi iftâ mektûbudur.

'İzzet-me'âb sâbıkan Adana'da me'zûnen bi'l-iftâ olan 'Alî Efendi ba'de't-tahiyyeti'l-vâfiye inhâ olunur ki Adana Müftisi Rasûl-zâde es-Seyyid 'Alî bundan akdem mahcûr olmağla sen ba'de mâ kazâ'-ı mezbûrede müftî olub hüsn-ı hâlin ve

hizmet-i mezbûreye liyâkat ve istihkâkın ihbâr olunmağın kazâ'-ı mezbûredeiftâile sana izin virilmiştir. Gerekdir ki istiftâ olundukda esahh-ı 'akvâl ile iftâ idüb kütüb-ti mu'tebere den nakl-ı sarîh ve imzâlarında Adana'da müftî olduğun tasrîh eylesin. Ve's-selâm. Hurre fi'l-yevmi'l-hâmis fi şehri rebî'i'l-ûlâ li-sene sitte ve hamsîn ve miete ve elf.

El-Fakîr
es-Seyyid Mustafâ
'ufiye 'anhu.

Sahife No:3

Belge No:19

Haleb-zâde Mehmed Ağa'nın serdârlık mektûb(u)

Şeri'at-şi'âr fazilet disâr Adana Kâdısı Efendi zîde fazluhu ba'de's-selâm inhâ olunur ki zîr-i hükümetinizde serdâr olan kıdvetu'l-emâsil ve'l-akrân onyedibölük Haleb-zâde Mehmed Ağa zîde kadruhuya serdârlığı kemâkân ibkâ ve mukarrer olunmak işbu mektûb tahrîr ve irsâl olunub vusûlunde gerekdir ki mezbûru serdârlık umûrunda istihdâm idüb âheri müdâhale ittirmeyesiz ol tarafda olan yeniçeri ve cebeci ve topcu ve top arabacı ve kuloğulları ve gılmân-ı 'acemi üzerlerine serdâr ve zabıt bilüb sözüden taşra ve re'yinden hâric vaz' ve hareketden bulunmayub itâ'at inkâz üzere olalar ve tâife-i mezbûrun bi-lâ vâris-i ma'rûf fevt olanların muhalledât ve metrukâtların mezbûra ahz ve kabz ittirilub sükda şer' ile sük-ı sultânîyede furûht ve tahsîl olan nukûdun mumdâ ve mahtûm müfredât defterleriyle taraf-ı beytû'l-mâla irsâl ve îsâl ittiresiz ve sen ki serdârsın mukîm ve müsâfir zuhûr iden erâzil ve eşkiyânın zabt ve rabtlarıyla sükkân-ı vilâyetin emn ve rahatına mücid ve sâ'î olub hilâf-ı şer' ve kânûn vaz' ve hareketden mücânebet idüb mucab-i mektûb ile 'âmil olasın . Tahrîren evâil-i şehri rebî'i'l-âhir li-seneti sitte ve hamsîn ve miete ve elf.

Hüseyîn
Dergâh-ı 'âlî
(imza)

Sahife No:4

Belge No:20

Mestân-zâde Süleymân Pâşâ'nın virdiği tezkiredir.Fî 22 rebî'î'l-ülâ sene (1)156.

gurûş	Para (?)	
173	30	Dört günlük nân-ı 'azîz kiyye
165		Dört günlük.....(?)
3		Şem'-i 'asel
	20	'Asel-ı musaffâ
4	20	Şem'i revğan
224		Lahm-i ganem
4		'Asel-i musaffâ
299		Revğan-ı sâde
9		Fâr
1		Simsim

883 30

Dört günlük kavme-i (?) insâfa virilmek üzere ber-mûceb-i defter sah.

Yalnız yedi (sekiz) yüz seksenüç gurûş üç rubu' mütesellim tarafından virilmek iktizâ itmekle işbu mahalle şerh virildi. Fî 26 H:T. (?).

Sahife No:4

Belge No:21

Adana tarafından bâ-fermân-ı 'âlî Beglik Topları Haleb'e nakli için câmuscular üzerine Hasan Beşe câmuscubaşı ma'rifet-i şer' ve ma'rifet-i mütesellim ve a'yân-ı vilâyet nasb ve ta'yîn olunduğu işbu mahalle kayd olundu ve ücret sekiz gurûş ta'yîn olundu.

Sahife No: 4

Belge No.22

Dibiçürük (?) 'Ömer Beşe'nin Çoban 'Osmân bin Mehmed nâm kimesne ganem 10 davası kırk gurûş olmak üzere .....sâbit ve otuz gün mikdârı mahbûs 'Ömer Beşe'nin şeriki 'Alî ibn-i 'Abdu'llâh nâm .....ile tesâluha olunub ibrâ olundu. Kayd şod.....

Sahife No: 4

Belge No:23

İmâm-zâde Efendi'nin icâre-i zemîn temessüküdür.

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki

Merhûm Ramazânoğlu Evkâfı'ndan işbu bin yüz ellialtı senesine mahsûb olmak üzere irâdâtıdan .....sarf eylediğim mesârıf beher sene vefâ etmemekle el-yevm kise-i vakıfda nukûd mevcûd olmayub .....işbu bin yüz elli altı senesine mahsûb Mısır mevâcibleri ve müderrisîn-i kirâmın ta'âmiye ve eimme-i hutabânın .....ve hâlen Adana Kâdısı faziletli Efendi Hazretleri'nin nezâret 'ulûfesin edâya gille-i vakfin âdem-i müsâ'adesinden nâşî bi-hasbe'l-iktizâ işbu râfiu't-temessük faziletli es-Seyyid Hâc 'Abdu'r-rahmân Efendi Hazretleri'nden iki 'aded altun burma ve iki re's at sekiz yüz gurûşa iki yüz bir gün ecl-i ma'lûme ile iştirâ ve kabz meblağ-ı mezkûr için deynim oldukdan sonra mebi'-i mezkûrun semeni erbâb ve tâife ba'de'l-ifâ evkâf-ı mezkûrdan olub Medine-i Adana'da vâkı' mahallât-ı cedîd ve 'atîkin bin yüz ellialtı senesi muharremi guresinden olmak üzere bir senelik icârât-ı zemîni mûmâ ileyh es-Seyyid 'Abdu'r-rahmân Efendi Hazretleri'nin vakf zimmetinde olub idâresi lâzım .....yüz gurûşu mukâbelesinde kenduye der'uhte ve havâle olunub ol dahî kabûl ittikten sonra ..... mahallât-ı cedîd ve 'atîkin sene-i mezbure mahsûben icârât-ı zemîn cem' ve tahsîl ve ba'dehu ahz ve kabz için .....kibel-i vakıfdan işbu temessük virilmiştir. Sizler ki sâkin-i zemîn-i vakf-ı mezbûrsuz ellialtı senesi muharremi guresinden olmak üzere bu senelik icârât-ı zemîninizi bâlâda tahrîr olunduğu minvâl üzere vakfin deyni için mûmâ ileyh es-Seyyid 'Abdu'r-rahmân Efendi Hazretleri'ne der'uhte ve havâle olunmağla sene-i mezkûra mahsûben icârât-ı zemîninizi tarafından ahz ve kabza me'mûr oluna. Ber-mûceb-i defter irâd-ı evkâf tamâmen edâ ve teslîm eylesiniz. Mûceb-i temessük ile 'âmil olasız. Hurrîre fi 't-târîhi'l-mezbûr .

Hâcı Hamza
.....(?)
(imza)

Sahife No:4

Belge No:24

Bârgir

27	Diyârbekir'den ..... Ahmed Ağa'ya ..... olmak üzere
20	Bayrak keşide ittiren Turnacıbaşı
17	Silahşör-ı şehryârî 'Abbas Ağa'ya

Sahife No: 4

Belge No:25

İşbu bin yüz elli altı senesinin zi'lka'de-i evâsıtına gelinceye değin Zenci-zâde es-Seyyid Mustafâ Ağa'nın mütesellim olduğu vakitte Ekmekcibaşı İsmâ'il bin Süleymân huzûr-ı şer'a gelüb hesâbımız gördük bizim alacağımız yokdur dediği işbu mahalle kayd şod .Fî 5 râ (rebi'î'l-ülâ) sene 1156.

Sahife No:5

Belge No:26

Fî muharremi'l-harâm li-sene sitte ve hamsîn ve miete ve elf.

Adana Kâdısı 'Osmân-zâde es-Seyyid 'Osmân 'inâyet-i şehrâtından ref' ve yeri müftî olduğu kâz'asker-i esbak rûznamcesinde mukayyed eşrâf-ı kuzât-ı kirâm zevi'l-ihtirâmdansız sezâvâr-ı 'inâyet-i şehriyârî Mevlânâ İbrâhîm dâ'îlerine ibkâ olunub sene-i mezbûre şehri-i rebî'î'l-evveli guresinden müddet-i 'örfiye-i kâmile mutasarraf olmak ricâsına ba'de'l-'arz sadaka buyruldu.

Sahife No:5

Belge No:27

'İzzet-me'âb şeri'at-nisâb Mevlânâ İbrâhîm Efendi kâmyâb tahiyât-ı şîr bâ-nizâm ve teslîmât-ı meskenet (?) ithâm ve ithâfiyla inhâ olunur ki Adana Kâdısı 'Osmân-zâde es-Seyyid 'Osmân işbu sene sitte ve hamsîn ve miete ve elfin saferu'l-hayri gayetinden ref' ve yeri müftî olduğun kaz'asker-i esbak rûznâncesinde mukayyed eşrâf-ı kuzât-ı kirâm-ı zevi'l-ihtirâmdan sezâvâr-ı 'inâyet-i şehriyârî ve şâyeste-i re'fet-i cihândârî olduğun ecilden sana ibkâ olunmuştur. Gerekdir ki sene-i mezbûre şehri-

rebî'î'l-ûlâ guresinden müddet-i 'örfiye-i kâmile mutasarrıf olub beynel ahâli icrâ-yı ahkâm-ı şer'-i 'âli eylesin . Ve's-selâm.

El-Fakîr es-Seyyid
Mehmed Emîn el-Kâdı Bolevî-zâde
bi-Kaz'asker-i Anadolu

Sahife No:5

Belge No:28

'İzzet-me'âb şeri'at-nisâb Mevlânâ İbrâhîm Efendi kâmyâb tahiyyâtu'l-lâyika ve teslimât-ı fâyika takarrübüyle inhâ olunur ki kazâ-ı mezbûrun umûr-ı kısmet-i 'askeriyesi işbu sene sitte ve hamsîn ve miete ve elfin rebî'î'l-evveli guresinden sana tefvîz ve sipâriş olunmuştur. Gerekdir ki kazâ-yı merkûmda gurre-i şehr-i mezbûrdan müddet-i 'örfiye değın vâkı'a olan mevtâ-yı 'askeriye muhallefâtını tahrîr ve terkîm ve beyne'l-verese vech-i şer' üzere tevzî' ve taksîm eylesin. Ve's-selâm.

zâde

El-fakîr es-Seyyid
Mehmed Emîn el-Kâdı Bolevî-
bi-Kaz'asker-i Anadolu.

Sahife No:6

Belge No:29

İnebolu Hasan Ağa'nın menzil hüccetidir.

Medine-i Adana'da vâkı' Zimmîyân Mahallesi'ne mülhak Çorak (?) Mahallesi sükkânından Cüzcü dimekle 'arîf el-Hâc Mehmed bin Hasan nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîf-i hatır lâzımı't-tevkîrde medine-i merkûmeden Sofi Bağçe Mahallesi sâkinlerinden olub erbâb-ı sipâhiden işbu râfi'u'l-kitâb İnebolu Hasan Ağa bin Halîl nâm kimesne mahzarında ikrâr-ı sahîh-i şer'î i'tirâf-ı sarîh-i mer'î idüb 'akd-ı âti sudûruna değın silk-i mülk-ü sarîhimde münselik olub Tekye Mahallesi'nde vâkı' kıbleten tarîk-ı 'am ve şarkan yine tarîk-ı 'am ve şimâlen Keşîş mülkü ve garben Suyolcuoğlu zimmî mülkü ile mahdûd bir bâb tahtânî ve bir bâb fevkânî ve bir örtme ve bir mikdâr havluyu müştemil mülk-ü menzilimi bi-cümleti't-tevâbi' ve'l-levâhik ve kâffeti'l-menâfi' ve'l-merâfik tarafeynden îcâb ve kabûlü hâvî şurût-ı müfside-i muhtıladan 'ârî bey'-ı bāt-ı sahîh-i şer'î ile işbu müşteri-yi merkûm Hasan Ağa'ya iki yüz otuz gurûşa bey' ve teslîm ve temlik ittiğimde merkûm dahî ber-minvâl-ı muharrer

iştirâ ve kabûl ve tesellüm ve temellük ittikten sonra semeni olan meblağ-ı mezbûr iki yüz otuz gurûş müşteri-yi merkûm yedinden tamâmen ve kâmilan ahz ve kabz eyledim. Menzil-i mahdûd-ı mezkûr müşteri-yi merkûmun mülk-ü müşterâsı ve hakk-ı sarfıdır. Keyfe mâ yeşâ ve yuhtar mülkiyet üzerine mutasarrıf olsun didikde mukırr-ı merkûm el-Hâc Mehmed'in ikrâr-ı meşrûhın el-mukırru lehu'l-merkûm Hasan Ağa vicâhen tasdik ve tahkik itmeğın mâ huve'l-vâkı' bi't-taleb ketb olundu. Hurre fi yevmi's-sâbi' min şehri rebi'î'l-evvel li-sene sitte ve hamsın ve miete ve elf

Şuhûdu'l-_____ hâl

Mehmed Ağa Mîralây-ı der- livâ-yı Adana	Fakih-zâde el- Hâc Mustafâ	Sarrâc Hüseyîn Beg	İsmâ'îl Ağa 'Arab-zâde	'Abdu'llâh Beg Mîrân Ağası (?)
Şeyh İsmâ'îl	Ahmed Ağa	Salmânbegli 'Abdu'r- rahmân Ağa	ve gayruhum	

Sahife No: 5

Belge No:30

Medine-i Adana'da vâkı' Mestân-zâde Mahallesi sükkânından işbu râfi'u'l-kitâb Mehmed bin Mahmûd nâm kimesne meclis-i şer'-i şerif-i Ahmedî ve mahfil-i dîn-i münif-i tarikât-ı Mustafâvide yine mahalle-i merkûme mahallâtından Sofi Bağçe Mahallesi sâkinlerineden el-Hâc Velioğlu Mehmed nâm kimesne mahzarında üzerine da'vâ ve tarîr-i kelâm idüb Sofi Bağçe Mahallesi'nde vâkı' 'arsası Ramazanoğlu oğlu (ziyâde) vakfi olup ma'mûrunun kible tarafı Emir İmâm menzili şarkan tarîk-ı hâs şimâlen Molla Ahmed menzili garben mekteb ile mahdûd iki bâb tahtânî ve fevkânî beyt ve ortası sofa ve diğeri iki bâb tahtânî beyt ve bi'r-i mâ' ve eşcâr-ı müsmire ve havluyu müstemil menzil târîh-i kitâbdan elli sene mukaddem vefât iden Kâtib Molla Halîl nâm mütevefânın mülk-ü ma'mûru olup ba'de vefâtı sulbiye kızı benim vâlidem Fâtıma nâm Hâtûn'a müntekile oldukda müteveffiye vâlidem vâlidem (ziyâde) dahî işbu el-Hâc Velioğlu'nun muvâcehesinde kırk sene mutasarrıfa olup ba'de vefâtihâ menzil-i mahdûd-ı mezkûr bana ve liebeveyn kız karındaşım 'Âişe nâm Hâtûn'a irsen intikâl idüb bizler dahî merkûmun muvâcehesinde üç sene mülkiyet üzere mutasarrıf olduğumuzu merkûm el-Hâc Velioğlu sukût üzere idi. Şimdi yedimde temessüküm var ma'mûru pederim mülkü imiş deyû menzil-i mahdûd-ı derûnunda sâkin olan

müste'cirinden icâr ahz idüb mülkiyet 'iddi'asıyla bizi tasarrufdan men' ider. Suâl olunub takrîr-i tahrîr ve yedimde olan fetvâ-yı şerîfim mücebince merkûmun kasr-ı yedine tenbîh olunmak matlûbumdur didikde gıbbe's-suâl merkûm el-Hâc Velioglu cevâbında târîh-i merkûmdan elli sene mukaddem vefât iden Kâtib Molla Halil nâ(m) müteveffânın mülk-ü menzili olub ba'de vefâtihi sulbiye kızı müdde'i-yi merkûmun vâlidisine müntekile olub menzil-i mahdûd-ı mezkûr kırk sene mutasarrıfa olduktan sonra ba'de vefatihâ müdde'i-yi merkûm ile liebeveyn kızkarındaşına intikâl idüb onlar dahî üç sene muvâcehesinde mutasarrıflar olub bi-lâ 'özü sukût ittiğini ikrâr lâkin menzil-i mahdûd-ı mezkûrun ma'mûru pederim mülkü olduğunu yedimde olan 'arsa-ı mevkûfenin mütevellisi pederim el-Hâc Veli nâm kimesne isticâr idüb ma'mûru mülkü olmak üzere virdiği izn temessükü nâtık olduğu üzere yakînen ma'lûmum olmağla ana binâen zabt murâd iderim didikde müdde'i-yi merkûm Mehmed nâm kimesne bir kıt'a fetvâ-yı şerîfe ibrâz idüb mazmûn-ı münifinde kırk sene bi-lâ 'özü terk olan mülk da'vâsı mesmû'a olur mu ? El-cevâb :Allâhu a'lem bi's-sevâb cevâbında olmaz deyû buyrulduğundan mâ'adâ ve fi'l-Mebsût ; "recülün tereke'd-da'vâ bi-iznihi ve selâsine seneten ve lem yekün lehu mâni'un mine'd-da'vâ sümme idde'â lâ tusma' da'vâhu" deyû kütüb-ü fikhiye-i mu'teberâtdan Bahru'r-râ'ik'de tasrîh buyrulmağla mücebince bi-lâ 'özü sâkit olub terk-i da'vâ ittiği için merkûm el-Hâc Velioglu'nun da'vâsının sâkit olduğuna cezm olunub kasr-ı yedine tenbîh birle mâ huve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Hurre mine'l-yevmi't-tâsi' min şehri rebî'i'l-ülâ li-sene sitte ve hamsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-_____ hâl

Hüseyîn Efendi Mercân-zâde	Nu'mân Efendi Müderrisîn	Kör Mehmed Akman (?)	es-Seyyyid Hüseyîn Çelebi	es-Seyyid Hasan (?)
Mustafâ el- Hatîbu'l-Câmi'	es-Seyyid Mehmed Çelebi Reîs-i fukarâ'	Fahru'l-'ulemâ es-Seyyid 'Abdu'r-rahîm	Adem Çâvûş (?)	es-Seyyid eş- Şeyh (?)

Sahife No: 7

Belge No. 31

Mâ hurrene sümmyeti (?)'l-vesîka hüve'l-aslı'l-vakfi ve şurûtu'l-mer'iyeti sahhun 'indî ve hakemtü bi-sihhatihi ve luzûmihi ve husûsihi ve 'umûmihi 'âlimen bi'l-hilâfi'l-vâkı'î beyne'l-eimmeti'l-eslâfi ve'l-aslu'l-eşrâfi râğiben limâ lâ .....fi'l-hükmi bi'l-.....el-fakîru'llâhi Te'âlâ Mehmed el-Mevlâ hilâfeten be-Medîne-i Adana .

El-hamdu li'llâhi'l-vâfika 'alâ külli hâlin 'âlimu'l-gaybi ve's-şehâdeti el-Kebîru el-Müte'âl ve's-selâtu ve's-selâmu 'alâ nebiyyihi'l-meb'ûsi libeyânî'l-harâmi ve'l-helâli ve 'alâ âlihi ve eshâbihi hayru'l-ashâbi ve hayru'l-âli ve ba'du işbu sahîfe-i şer'îye-i ..... tahrîrine ve inşâsına bâ'is ve bâdî Medîne-i Adana mahallâtından Kayalıbağ Mahallesi sükkânından sâhibu'l-hayrât ve'l-hasenât Mahmûd Beşe ibn-i Veli nâm kimesne tarafından vakf-ı âti'l-beyânı ikrâra vekîl olub vekâlet-i sahîh-i şer'î üzere sâbitü'l-vekâle olan Tin (?) 'Alî Çelebi bin Mahmûd nâm kimesne mahall-ı şer 'a hâzırân lâzımu't-tevkîrde vakf-ı âti'z-zikr li-ecli't-tescîl ve'l-emri'l-itmâm mütevellî nasb eylediği el-Hâc Ahmed bin 'Abdu'llâh mahzarında bi'l-vekâle ikrâr ve i'tirâf idüb müvekkilimin mülkü olub mahalle-i mezburda vâkı' kıbleten ve şarkan ve şimâlen tarîk-ı 'am ve garben Fethu'llâh Kâdın (?) evi ile mahdûd ve mümtâz iki bâb tahtânî beyt ve bir bâb fevkânî tabka (?) ve tahtında bir beyt ve ön tarîki (?) ve bir mikdâr havluyu müştemil menzilini hasbeten li'llâhi Te'âlâ limerzâtihi vakf-ı sahîh-i şer'îyle vakf ve habs-i sarîh-i mer'î ile habs idüb şöyle şart ve ta'yîn eyledim ki madam ki kendü hayâtta oldukca keyfe yeşâ' sâkin ve mutasarrıf ola ba'de vefâtihi evlad sümme evlâd-ı evlâdı 'ale't-te(sviye) sâkin ve mutasarrıf olalar ve ba'de'l-inkirâz ne'ûzu bi'llâh 'an kahri'l-gıyâz mahalle-i mezkûrun imâmı sâkin olub cum'a gecelerinde ruhûm için Kur'ân-ı 'Azîmu's-Şân tilâvet idüb sevâbı ruhûna hîbe eyleye deyû menzili-i mahdûd-ı mezkûrun mütevellîye-i mezbûre teslîm ol dahî sair evkâf mütevellîleri gibi kabz ve teslîm ettikten sonra vekîl-i mezbûr i'âde-i kelâm idüb vakf-ı 'akâr İmâm-ı A'zam Nu'mân bin Sâbit Hazretleri katında vech-i meşrûh üzere sahîh olub lâzım olmamağla vakf-ı mezbûrdan rucû'un cevâzına binâen müvekkil-i mezbûr (vakıf) dan rucû' idüb kemâ fi'l-evvel mülkiyete istirdâd murâd ettüğüne mütevellîye-i (?) mezbûre (?) dahî kendüye lâzım ve mahalle mülâyim cevâba 'azîm olub gerçi İmâm-ı A'zam katında vakf-ı 'akâr sahîh gayrı lâzımdır . lâkin İmâmeynü'l-Hümâmeyn katlarında sıhhat lüzûmdan müfâratat etmemekle İmâmeynü'l-Hümâmeyn kavli-i

me'âb hazretleri huzûrunda müterâfi'ân ve fasl-ı husûmete tâlibân ve râğibân oldukları ile hâkim-i mûmâ ileyh dahî cânib-i vakf ihtiyâr evlâ ve taraf-ı vakfi ecrâ görüb vakf-ı mezbûrun İmâmeyn'l-Hümâmeyn kavilleri üzere sıhhat-ı lüzûmuna hükm itmeğın min ba'd vakf-ı mezbûr sahîh ve lâzım oldu. "Femen beddelehu ba'de mâ semî'ahu feinnemâ ismuhu 'ale'l-lezîne yubeddilûne inna'llâhe hüve's-semî'u'l-'alim"⁵⁵ ve ecru'l-vâkıfı 'alâ'l-Hayyî'l-Kerîm. Cerâ zâlik. Hurrîre fi şehri cemâziye'l-ülâ sene sebâ ve semânın ve elf.

Şuhûdu'l-_____ hâl

:

Usta 'Ömer ibn-i
Hamza

Usta Yûsuf bin
Mehmed

Hâcı Veli bin
Muhzır Veli

Nihâvendli-zâde
el-Hac Mehmed
Efendi

es-Seyyid el-Hâc
Mustafâ

Muhzır 'Alî

ve gayrum.

Sahife No:7

Belge No: 32

Oldur ki bin yüz elli altı senesi taksît-i sânisî mâl-ı menzil Kara'isâlu'ya isâbet iden mâl-ı menzilinden Menzilci 'Alî Ağa'ya altıyüz gurûş bi't-tamâm teslim eylediği bu mahalle kayd şod fi 25 ramazân sene (1) 156.

Sahife No: 8

Belge No:33

Oldur ki işbu sene-i mübârekede Erzurum cânibi ser-'askeri vezîr-i rûşen-i zamîr devletlû 'inâyetlû Ahmed Pâşâ Hazretleri'nin ma'iyetinde mevcûd olan 'asker-i mansûrenin Sivas'dan ve sâir fermân olunan mahallerden mühimmât ve zehâyir ve tekmiller tahmîl idüb.....ve ber-vech-i mu'tâd beher devenin yevmî ücretleri ordu-yu hümâyûn defterdârları tarafından virilmek üzere havt ve sâir alât ve besatları iki yüz mehâri devesi mükemmel ve bu her mehâriye birer çift çuval ve beher katârına birer nefer sârbân ile Adana Sancağı'ndan bâ-fermân-ı 'âlî matlûb olan iki yüz mehâr-ı mekâri devesi üzerine taraf-ı devlet-i 'âlîyeden mübâşir ta'yîn buyrulan dergâh-ı 'âlî zü'amâlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mustafâ Ağa yediyle sâdır olan fermân-ı

⁵⁵ - Bakara, 2/181.

celili's-şân Adana'ya vusûl ve bi'l-cümle 'ulemâ ve sülâhâ ve â'yân ve ahali muvâcehsinde feth ve kıra'ât ve mazmun-ı münîfi üzere cümlesi semî'an ve ..... ber-mûceb-i emr-i 'âli hareket cümlesi kıyâm birle sâlifü'z-zıkr ikiyüz mehâr-ı mekâri devenin alât ve besatları mükemmel ve müretteb birer çift çuval ve urgan ve beher katâra birer nefer sârbân ile ol mikdâr develer iştirâ olunub mahallinde hizmet-i pâşâhide i'mâl ve istihdâm olunub deyû bi'l-cümle hisâb olundukda beher devenin kıymeti ellisekiz gurûşdan onbir bin altıyüz gurûş mübâşir-i mûmâ ileyh Mustafâ Ağa'ya hizmet beşyüz gurûş ve mübâşir-i mûmâ ileyh rûzme-i ta'âmiyesi 'ale'l-hisâb ikiyüz gurûş ve teftiş fermânı getüran el-Hâc Hüseyîn Ağa'ya hizmet elli gurûş ve mukaddemâ salyâne olub tahsîli emr-i 'asîr olan menzil ve yemlik salyânelerinden nevâhi ve mahallâtndan kesr (?) kalan (?) bin gurûş ve Adana Vâlisi olan vezîr-i mükerrerem devletlû Hüseyîn Pâşâ Hazretleri'nin Afşar üzerine me'mûr olan kethüdâsının tevâbi'leri rukûb gönderilen yigirmi bârgîr ücreti yüz gurûş ve bu salyâne için vezîr-i müşârün ileyh hazretlerine tahsîliye beşyüz gurûş ve harc-ı bâb yüz gurûş ve tarafından deve deve nizâmı için ta'yîn olunan ağaya hizmet yetmişbiş gurûş ve harc-ı defter üçyüz gurûş nâibe hidâmiye elli gurûş ve kâtibiye muhzırıye elli gurûş ki min haysü'l-mecmû' onbeş bin yigirmibeş gurûşa bâliğ olmağın meblağ-ı mezbûru bi'l-cümle 'ulemâ ve a'yân ve ahali ma'rifetleriyle sancağ-ı mezkûrda vâki' kazâ ve nevâhilerde ve nefsi şehri Adana'ya ta'dil ve tesviye vechi üzere olunan tevzî' ve taksîm defteridir ki ber-vech-i âfî zıkr olunur. Hurrîre mine'l-yevmi's-sânî 'aşer min şehri rebî'i'l-evvel li-sene sitte ve hamsîn ve miete ve elf.

Nefs-i	Kazâ-ı	Kazâ-ı	Nâhiye-i	Nâhiye-i	Nâhiye-i
Adana	Yüreğir	Kara'ısalı	Cânibi's-	Re'âyâ-ı	Zât-ı
gurûş	gurûş	Hâcılı	şehr	Dindârlı	Dindârlı
8355	2500	Baraklı	gurûş	gurûş	gurûş
		gurûş	1350	1104	566
		1300			

Cem'an _____ yekûn

gurûş

15020

Yalnız onbeşbinyigirmibeş gurûşdur.Sah.

Bâlâda tevzî' ve taksîm olunan deve salyânesinden nefis-i Adana mahallâtına isâbet iden defterdir ki ber-vech-i âtî zikr olunur. Hurrîre sene 1156.

Mahalle-i Neccarân gurûş 350	Mahalle-i Kuruköpri gurûş 260	Mahalle-i Hankurbı gurûş 230	Mahalle-i Ağa Mehmed gurûş 150	Mahalle-i Yarbaşı gurûş 130
Mahalle-i Çınarlı gurûş 80	Mahalle-i Kayalıbağ gurûş 150	Mahalle-i Harabbağçe gurûş 15	Mahalle-i Sarrâcân gurûş 150	Mahalle-i Çukurmescid gurûş 160
Mahalle-i Sofıbağçesi gurûş 240	Mahalle-i Halhal gurûş 75	Mahalle-i Baytimur gurûş 75	Mahalle-i Sugedigi gurûş 130	Mahalle-i Mestanzâde gurûş 120
Mahalle-i Sarıyakub gurûş 160	Mahalle-i Yurtan gurûş 160	Mahalle-i Paşanebi gurûş 100	Mahalle-i Saçlı Hamid gurûş 160	Mahalle-i Hacı Hamid gurûş 80
Mahalle-i Hacı Fakih gurûş 70	Mahalle-i Durmuş Fakih gurûş 100	Mahalle-i Ağcamescid gurûş 100	Mahalle-i Emirler gurûş 100	Mahalle-i Câmi'-i Cedîd gurûş 100
Mahalle-i Debbâğân gurûş 80	Mahalle-i Şeyh Mustafa gurûş 70	Mahalle-i 'Ali Dede gurûş 190	Mahalle-i Kantârân gurûş 150	Mahalle-i Karasoku gurûş 175
Mahalle-i Eskihâmâm gurûş 500	Mahalle-i Bâb-ı Tarsus gurûş 300	Mahalle-i Taşçıkan gurûş 160	Mahalle-i Mermerli gurûş 260	Mahalle-i Hânedân gurûş 75
Mahalle-i Hamamkurbı gurûş 260	Mahalle-i Hocavezir gurûş 60	Mahalle-i Kansafzâde gurûş 50	Mahalle-i Sucuzâde gurûş 30	Mahalle-i Dervişpaşazâde gurûş 30

Mahalle-i Tekyekurbı gurûş 60	Mahalle-i Kassâb Ebûbekir gurûş 250	Mahalle-i Zimmîyân gurûş 780	Mahalle-i Bağçeciyân gurûş 1350
--	---	---------------------------------------	--

Cem'an_ yekûn

gurûş

8345 Yalnız sekizbinüçyüzkırkbeş gurûşdur. Sah.

Sahife No:9

Belge No:34

Medine-i Adana mahallâtından Şeyhzâde Mahallesi sâkinelerinden 'Affe binti Mahmûd nâm kimesne tarafından bey'-ı âti'z-zikri ikrâra vekili olub vekâlet-i zât-ı mezbûreyi bi'l-ma'rifeti's-şer'îye 'ârifân Mehmed bin 'Alî ve 'Abdu'r-rahmân bin Süleymân şehâdetleriyle sâbit ve sübût-ı vekâlete hükm-ü şer'î lâhik olan Seyyid Habli'llâh (?) oğlu es-Seyyid Molla Mahmûd bin Mehmed nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîf-i enverde yine medine-i mezbûre mahallâtından Eskiçarşu Mahallesi sükkânından râfi'u'l-hâze'l-kitâb Çeribaşı dimekle ma'rûf Mehmed bin Veli mahzarında bi'l-vekâle ikrâr-ı tam ve takrîr-i kelâm idüb müvekkilim(lem) vâlidem merkûme 'Affe Hâtûn'nun silk-i müllk-ü sahihasında 'akd-ı âti sudûruna deĝin münselik olub mahalle-i mezbûr Eskiçarşu'da vâki' kibleten ve şimâlen tarîk-ı 'am ve şarken Kara Veli .....nâm Sâlih Aĝa mülkü ile mahdûd ve bir bâb tahtânî beyt ve bir örtme ve kenîf ve bir mikdâr havluyu müştemil mülk menzil bi'l-cümletit-tevâbi' ve'l-levâhik ve kâffeti'l-menâfi' ve'l-merâfik tarafeyden îcâb ve kabûlu hâvî şurût-ı müfsideden 'ârî bey'-ı bât-ı sahîh-i şer'î ye ile el-yevm semeni misli olan toksan gurûşa tâlib olan merkûm Mehmed'e bi'l-vekâle bey'-ı bât-ı sahîh ve teslîm ve temlik idüb ol dahî ber-vech-i muharrer iştirâ ve kabûl ve tesellüm ve temellük ittikten sonra semen-i mebi'-i mezkûr doksan gurûşu müşteri-yi merkûm Mehmed yedinden bi'l-vekâle tamamen ahz ve kabz idüb fi-mâ bâ'd menzil-i mahdûd-ı mezkûr müşteri-yi merkûm Mehmed'in mülk-ü müşterâsı ve hakk-ı sarfi olub müvekkilem ve vâlidem merkûme 'Affe Hâtûn'un vechen mine'l-vucûh 'alaka ve medhali kalmadı. Keyfe mâ yeşâ ve yuhtâr emülkiyet üzere mutasarrıf olsun didikde gıbbe't-tasdîki's-şer'î mâ vak'a bi't-taleb ketb olundu.Hurrîre fi şevmi'l-hâmis ve'l-'işrîn min rebî'i'l-evvel li-sene sitte ve hamsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-_____ hâl

:

İsmâ'il Beşe bin
Mehmed

Mehmed Çelebi

es-Seyyid Vekîl-i
fukarâ'Mehmed Efendi
Kâtib'Abdu'llâh Efendi
Mukayyid

'Alî 'Alemdâr

Na'iband Hâcî Halil

ve gayruhum.

Sahife No: 9**Belge No.35**

Hurrire'l-emru hasbeten li'llâhi rabbihi el-fakîru'llâh Mehmed bin

Mehmed el-Mevlâ'l-hilâfe bi-Mahmiye-i Kostantiniyye el-Mahrûse gufire lehümâ

Defterhâne-i 'âmire hulefâsından ve zü'amâdan olub vilâyet-i Anadolu'da Medine-i Adana sâkinlerinden iken bundan akdem vefât iden Hasan Efendi bin 'Abdu'llâh'ın verâseti Mahmiye-i İslâmbol'dan Hoca Hayru'd-dîn Mahallesi'nden sükkân (sâkin) Çelebioğlu'nun sülbiyeyn kebîr oğlu defterhâne şâkirdi Hayru'llâh Çelebi ve kebîre kızı Emetu'llâh ve Sâliha binti Karlı Hasan Efendi'ye munhasıra olduğu lede's-şer'i'l-enver zâhir ve müte'ayyen oldukdan sonra ibnu'l-ibn-i kebîr mezbur Hayru'llâh Çelebi ile bintu'l-ibn olub zâtları el-Hâc Süleymân bin Hasan ve el-Hâc Mehmed bin Ahmed nâm kimesnelere ta'rîfleriyle ma'rifetân olan mezbûretân Emetu'llâh ve Sâliha meclis-i şer'-i hatîr lâzımı't-tevkîrde mefharu'l-emâsil ve'l-akrân râfi'u hâze'l-kitâb Za'im Mustafâ Ağa bin el-Hâc Hüseyîn mahzarında herbiri ikrâr-ı tam ve takrîr-i kelâm idüb ceddimiz müverrisimiz müteveffâ Hasan Efendi'nin mârru'z-zikr Medine-i Adana'da ve ol havâlide olan menkûl ve 'akâr ve nukûd ve 'urûz ve ma'lûmu'l-eşhâs ve mesmûru'l-esâmi kimesnelere zimmetlerinde olan 'amme-i terikesi vâzı'u'l-yed olanlardan taleb ve da'vâ ve ahz ve kabz ve mahallinde bey'i iktizâ iden terikesini dahî bey' ve kabz semeni ve cümle makbûzu bi'l-verâse bizlere îsâl ve teslîm ve lede'l-iktizâ sulh ve ibrâ ve bedel-i sulhu kezâlik bizlere îsâl ve teslîm ve bunlar muvâfık olduğu umûrun küllisine vekâlet-i mutlaka ile herbirimiz taraflarımızdan mûmâ ileyh Za'im Mustafâ Ağa'yı vekîl ve gıyâbımızda nâib nasb ve ta'yîn eylediğimizde ol dahî vekâlet-i mezkûreyi kabûl ve hizmet-i lâzimesini rû'yete ta'ahhüd eyledi didikde gıbbe't-tasdikî's-şer'i mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu fi'l-yevmi'l-'işrîn min sâferi'l-hayr li-sene sitte ve hamsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-

hâl

Halil Çelebi bin Yûsuf	Ustahmah (?) Hafil bin 'Abdu'llâh	Bosnevî 'Osmân Süleymân	Yapar Yarar (?) Çelebi Mehmed bin 'Abdu'llâh	Yarıcı (?) Süleymân Çelebi	ve gayruhum.
------------------------------	--	-------------------------------	---	----------------------------------	--------------

Sahife No:10

Belge No:36

Bâb-ı Tarsûs Mahallesi'nden Kâtib Hasan Efendi'nin vakfiyesidir.

El-hamdu li'llâhi'l-vâkıfî 'alâ külli hâl 'Alimu'l-gaybi ve's-şehâdeti Kebîru'l-Müte'âl ve's-selât-u ve's-selâmu 'alâ rasûlihi Muhammedini'l-meb'ûsi libeyâni'l-helâli ve'l-harâm ve 'alâ âlihi ve ashâbihi hayru'l-âli ve hayru'l-ashâb ve ba'd işbu sahife-i kitâb-ı müstetâbın tahrîr ve inşâsına bâ'is ve bâdi budur ki Medîne-i Adana mahallâtından Bâb-ı Tarsûs Mahallesi sükkânından işbu sâhibu'l-hayrât Kâtib Hasan Efendi bin 'Abdu'llâh meclis-i şer'-i şerif-i şerî'at-ı garrâ ve mahfil-i dîn-i münîf-i tarîkatî'z-zehrâda vakf-ı âti'l-beyâna li-ecli't-tescîl ve'l-emri'l-itmâm ve't-tekmîl mütevellî nasb ve ta'yîn eylediği Kâtib Mahmûd Efendi bin Hasan Halife mahzarında ikrâr-ı sahîh-i şer'î ve i'tirâf-ı sahîh-i mer'î idüb vakf-ı âti sudûruna değîn silk-i mülk-ü sahîhamde münselik olub mahalle-i mezbûrda vâki' iki tarafından İbrâhîm Ağa bin 'Ayvaz ile vâlidesi Fâtıma bin(ti) 'Abdu'llâh nâm hâtûn mülkleri ve bir tarafından Boz Mûsâ mülkü ve taraf-ı râbî'î tarîk-ı 'am ile mahdûd bir tahtânî ve bir fevkânî beyt ve bir bâb mekteb ve bir bâb dükkân ve bir mikdâr havluyu müştemil menzil bi-cümletî't-tevâbi' ve'l-levâhik ve kâffeti'l-menâfi' ve'l-merâfik hasbeten li'llâhi Te'âlâ ve taleben limerzâti rabbihi vakf-ı sahîh-i şer'î ile habs idüb şöyle şart eyledim ki zikr olunan fevkânî ve tahtânî beytde ve mahalle-i mezbûre sükkânından Yûsuf Efendi sâkin olub zikr olunan mekteb-i şerîfde beher yevm ta'lim-i Kur'ân eyleyüb beher sene merkûm Yûsuf Efendi iki hatm-ı Mushaf-ı Şerîf idüb sevâbını ruhûma ehdâ eyleye. Dükkân-ı mezkûru zevcem Fâtıma binti 'Abdu'llâh nâm hâtûna icâriye virub ta'mîrinden fazla gallesinden beher sene Ramazân-ı Şerîfde Sucuzâde Câmi'î Şerîfi'ne iki 'aded şem'-i 'asel alub zikr olunan menzil ve mekteb-i şerîf ve dükkân sa (?) mezkûre zevcem mezbûre Fâtıma Hâtûn mütevellî olub şurût-ı mezkûreye ri'âyet eyleye ve ba'de vefâtihâ mekteb-i mezbûrda herkim mu'allim-i sübyân olursa ber-vech-i muharrer

dükkân-ı mezkûra ve zikr olunan beyt ve mektebe mütevellî olalar. Mekteb-i mezkûreye 'ulemâden olub süknâsı olmayan kimesne sâkin olub mu'allim-i sübyân ve mütevellî olalar deyû şart ve fâriğan 'ani's-şevâgil menzili-mahdûd-ı mezkûru ve mekteb-i şerîf ve dükkân-ı mezkûru mütevellî-yi merkûma teslim idüb ol dahî sâir evkâf mütevellîleri gibi kabz ve tesellüm eyledi didikde gıbbe't-tasdikî'l-mu'teber vâkıf-ı mezkûr Kâtib Hasan Efendi i'âde-i kelâm idüb menzil-i mezkûru ve mekteb-i şerîfi ve dükkân-ı mezkûru ber-vech-i muharrer vakf ve teslim ile'l-mütevellî eylediğim o mukarrer lâkin vakfiyyet-i 'akâr Hazreti İmâm-ı A'zam ve Hümâm-ı Efram katında lüzûmdan 'ârî ise İmameynu'l-hümâmeyn Hazretleri katında vakfiyyet-i 'akâr lâzım husûsan ba'de't-teslîm ile'l-mütevellî sahîhdır. Anların kavli-i şerîfleri üzere menzil-i mezbûr ve mekteb-i şerîfin ve dükkân-ı mezkûrun vakfiyyetine hükm taleb iderim deyû hâkim-i mevki'-i sadr-ı kitâb efendi hazretleri huzûrunda müterâfi'an ve fasl-ı husûmete rağibân olduklarında hâkim-i mûmâ ileyh dahî cânibeynin deliline .....nazar ve mennâ'an li'l-hayr olmakdan hazer idüb İmameynu'l-Hümâmeyn Hazretleri kavli-i şerîfleri üzere menzil-i mahdûd-ı mezkûrun ve mekteb-i şerîfin ve dükkân-ı mezkûrun evvelen vakfiyyetine ve sâniyen şurût ve kuyûdunun sıhhat-ı lüzûmuna hükm-ü muhkem-i şer'ive kazâ-ı mübrem-i mer'î idüb min ba'd vakf-i mezkûr sahîh ve lâzım oldu. Nakz ve nakızı mümteni'u'l-ihtimâl oldu. "Fe men beddelehu min ba'di mâ semi'hu fe innemâ ismuhu 'ale'l-lezîne yubeddilûnehu inne'llâhe Semî'un 'Alîm"⁵⁶ ve ecru'l-vâkıfî 'ale'l-Hayyi'l-Kerîm. Hurrîre zâlik ve hurrîre fi'l-yevmi'l-'âşir min zi'l-ka'de-i şerîf sene isnâ ve erba'în ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-_____ hâl

:

Morcaoğlu Mahmûd	Mehmed Efendi İmâm-ı Sucu-zâde	İbrâhîm Çelebi bin 'Ayvaz	Hâcî Hanîfi- zâde Mustafâ Ağa	İsmâ'il bin Kara Yûsuf	ve gayruhum.
---------------------	---	---------------------------------	-------------------------------------	------------------------------	-----------------

⁵⁶ - Bakara, 2/181.

Sahife No:11

Belge No:37

Mâ hurreire fihi min asli'l-vakfi ve şerâitihi ve kuyûdihi ve zavâbitihi ve innî hakemtü bi-sıhhatihi ve lüzûmihi min husûsihi ve 'umûmihi 'âlimen bi-hilâfi beyne'l-eimmeti'l-eşrâf ve ene'l-fakîru'llahi subhânehu Yûsuf el-Kâdi bi-Medine-i Adana el-Mahmiye 'ufiye 'anhu.

Bismillâhi'r-rahmâni'r-rahîm

Hamd-ı bî-had ol sâni'-i bî-zevâl ve meliki zü'l-celâl ve şükrü lâ yu'ad Vâkıf-ı külli hâl olan Sultân-ı lâ yezâl içündür ki insânı hasen idüb ahsen-i takvîm üzere nakş ve tasvîr ve hedâya-yı hidâyet ve 'atâyâ-yı 'inâyet birle mümtâz serfirâz eyleyüb kalbini nûr-ı ma'rifet ile tenvîr eyledi ve kitâb-ı kerîm ve rasûl-u nezîr ve nebiyy-i beşîr inzâl ve irsâl eyleyüb besât-ı zülâm ve zülm ve ..... şirkden tathîr eyledi ve erbâb-ı hayrât ve ashab-ı müberrâtın himmet-i 'âli himmet ve 'azîmet-i şâmî (?) münekkibet (?) ile kulûb ehl-i gerûnu (?) ta'mîr eyledi ve s-selâtu ve t-teslimât ve tahiyyât tayyibât nebiyyi muhtâr ve rasûl-ı perver-digâr Muhammed Rasûl'llâh Hazretleri'nin rûh-ı mutahhara ve ravza-ı münevvere ve rikke-i mu'attarına olsun ki sebîl-i reşâd idüb dalâl ve fesâddan tahazzür eyledi ve âl ve etbâ' ve ashâb ve etbâ'ına olsun ki her biri 'ahd-ı 'adlinde hısn-ı hasîn dîn-i metîn ve beyda-ı şer'-i mübîni hamîyyet ve hirâsetde zahr ve hayr olub izhâr ve istikbâr iden eşrârı hedef-i nîr-i nezîr ve 'uluf-ı şerr-i şemşîr eyledi emmâ ba'd çün hazret-i rabb-ı 'izzet ve ..... kadrine ve 'îtrat-ı şâna ittiği mevâhib-i celiyye 'atâyâ-yı 'aliyye ve "in te'uddû ni'mete'llâhi lâ tuhsûhâ"⁵⁷ musaddakınca bir 'adedle ma'dûd olmak.....dâire-i imkândan mehcûrdur. Pes 'âkil-ı musîb ve lebîb-i edîb oldur ki her nefesde ezkâr-ı şükrü tekrâr ve alâ'ı bî- sühâ zikrini münis-i dil-ı bî-karâr ide ve nefis-i nefis-i insânî ve rûh-ı pür futûh-ı kâmrânı bu miskin-i fenâ ve muvattan-ı 'inâye vedâ' ittikden sonra sebep-i zikr-i müstetâb ve bâ'is du'â-yı müstecâb olacak nesne ibdâ' etmek savbına 'inân-ı 'azîmet masrûf evzimâm-ı himmeti ma'tûf kıla binâen 'alâ zâlik işbu fahru erbâbi'l-hayrât ve zahru'l-ashâbi'l-müberrât tâlibu rızâi'llâhi'l-meliki'l-mevlâ'l-gafûr emîru'l-ümerâi'l-kirâm zü'l-kadri'l-'âlî ve bi'l-fi'l Eyâlet-i Adana'ya vâli olan sa'âdetli Mehmed Pâşâ nazara'llâhu hadâyika a'mâlihi ber-şihâb-ı hüsnü'l-kabûl ve 'asr-ı enhâr-ı hasenâtihi bi-nefhâti nesîmi feyzi'l-mebzûl 'irâs-ı ebkâr-ı efkârdan benân-ı (?) beyânla keşf-i hicâb ve def'-i nikâb idüb cemâl-ı me'mûlu

⁵⁷ - En-Nahl, 16/18.

mir'ât-ı husûlde 'alâ vefki's-su'âl müşâhade idüb ve bu kâşâne-i virâne ber-harâb hâne idüb maktû' ve meczûm idinüb ve bu ebyân-ı nasihat-ı âsârı tekrâr idüb ve halife-i mersûm eylediği (?) beyt bu harc-ı (?) bî-vefânın bellu hâli yakındır 'ömr-ü şemsinin zevâl-i felek-i seyyâre-i seb'iyile her bâr yedi başlu bir ejderhâ-yı hûnhâz bülend uçsun ne denlû tutmasın kayd-ı ecel-i şahbâzı eyler 'âkibet-i sayd pes Hazret-i Vâhib Hazret-i Vâhibi'l-'atâyâ ve Müyessiru'l-menâyâ i'tâ eylediği el-anın şükürünü idüb ve "izâ mâte ibnu ademin inkata'a 'amelehu illâ 'an selâsin 'ilmun yentefi'u bihi ev veledün sâlihun yed'u lehu ev sadakatün câriyetün"⁵⁸ hadîs-i şerifinin mazmûn-ı münifini fehmi idüb es-sadaku fidyetün li'l-mu'assılı "yevme yu'hazu'l-mücrimüne bi'n-nevâsi"⁵⁹ mefhûmuna 'âlim olub maktûrunu hayrât-ı 'azîmeye sarf murâd idüb eşcâr-ı hayrâtın semerât-ı dâime ve bahâ'-ı hasenâtın ezhârı bâkiye olmağla hulûs-ı niyyet-i sâdika ve safâ-ı tevbet-i hâlise ile meclis-i şerîf-i şerî'at-ı garrâ ve mahfil-i dîn-i münif-i tarîkat-ı zehrâda vakf-ı âti'l-beyâna li-ecli't-tescîl mütevellî nasb ve ta'yîn eylediklerinde hâlen hatîb-i Câmî'i Cedîd olan Kazdağî Mehmed Efendi mahzarında bi't-tav'i's-sâf ikrâr ve i'tirâf idüb Medine-i Adana humiyet 'ani'l-âfâti ve'l-belâyâ mahallâtından Turmuş Fakih Mahallesi'nde vâki' kibleten 'Osmân ve 'Abdu'l-halil mülkü ve şarkan ba'zan Kefş-ger Bayrâm ve ba'zan Turmuş Çelebi mülkleri ba'zen tarîk-ı has ve şimâlen ve garben Emîr Ya'kub Vakfı olan odalar ve evler ile mahdûd olub Mutahhireci-zâde Süleymân Ağâ'dan doksan esedî gurûşa iştirâ eylediğim mülk 'arsa üzerine müceddeden binâ eylediğim iki bâb fevkânî ve iki bâb tahtânî beyt ve garb tarafında vâki' fevkânî benim (?) sofa ve tahtânî matbağ ve kible tarafında vâki' olan kûb ve kenîf ve şark tarafında vâki' olan bir bâb fevkânî oda kible tarafında olan hücre ve altı ahur ve bir mikdâr havluyu müştemil mülk hasbeten li'llâhi Te'âlâ ve taliben li-merdâtihi vakf-ı sahîh-i şer'î ile vakf habs-i sarîh-i mer'î ile habs idüb şöyle şart eyledim ki merhûm Ramazanoğlu binâ eylediği Câmî'i Cedîd'e bi'l-fi'l hatîb olan mûmâ ileyh Mehmed Efendi sâkin ve mutasarrıf olub yevmî Kur'ân-ı 'Azîm ve Kur'ân-ı Kerîm'den bir cüz'-ü şerîf tilâvet idüb sevâbını medine-i mezbûrede bundan akdem merhûme ve mevkûte olan ehillerimiz Firdevs Hânım rûh-ı pür-fütûhuna ehdâye eyleye ve mûmâ ileyh Mehmed Efendi'nin vefâtından sonra evlâd-ı zükûru ve evlâd-ı evlâd-ı zükûru ile'l-inkirâz zikr olunan Câmî'i Cedîd'e her kim hatîb olursa menzil-i

⁵⁸ - Müslim, Vasiyyet 14; Dâvûd, Vesâyâ 14; Tirmizi, Ahkâm 36; Ahmed İbn-i Hanbel, 2/372.

⁵⁹ - Er-Rahmân, 55/41.

mesfûrede sâkin ve mutasarrıf olub yevmî bir cüz'-i şerîf tilâvet idüb sevâbını merhûme mûmâ ileyhâ Firdevs Hânım rûhuna ehdâ eyleyeler ve ba'de'l-inhidâm ne'ûzu bi'llâhi 'an kahri'l-kiyaz zikr olunan menzilin gallesini ta'mîr ve termîmden mâ'dâsı medîne-i münevvere fukarâsına irsâl oluna ve zikr olunan menzilde her kim ve mütevattın olursa müteveli olub harâba müşerref olan muvazzifin ta'mîr ve ve termîm idüb harâba.....deyû fâriğan 'aniş-şevâğil menzil-i sâlifî'z-zikri müteveli mûmâ ileyhte teslîm ol dahî sâir evkâf mütevellileri gibi ahz ve tesellüm eyledi didikde vâkıf-ı müşârün ileyh hazretlerinin ber-vech-i muharrer câri ve sâdır olan kelimât-ı meşrihasını müteveli mûmâ ileyh bi'l-vicâhe tasdik ve tahkik eyleyüb emr-i vakf tamâm oldukdan sonra vâkıf-ı müşârün ileyhe iâde-i kelâm idüb vakfiyyet-i 'akâr Hazret-i İmâm A'zam ve Hümâm-ı Efhâm rahmetu'llâhi 'aleyh Hazretleri katında lüzûmdan 'ârî olmağla v(â)kîf-ı mezbûrun vakıfdan rucû' idüb mülkûme istirdâda hükm taleb iderim didikde müteveliyy-i mûmâ ileyh dahî kendüye lâzım ve mahalle mülâyim cevâb-ı bâ-savâba 'âzim olub vakfiyyet-i 'akâr İmâm-ı A'zam ve Hümâm-ı Efhâm Hazretleri katında lüzûmdan 'ârî ise İmâmeynu'l-Hümâmeyn Hazretleri katında vakfiyyet-i 'akâr lâzım husûsen ba'de't-teslîmi ilâ'l-müteveliî sahîhdır. Anların mezheb-i şerîfleri üzerine menzil-i mahdûd-ı mezkûrun vakfiyyet ve lüzûmuna hükm taleb eyledim ve bu hâkim-i mevkî-i sadr-ı kitâb tûbâ leh ve hüsn-ü me'âb efendi hazretleri huzûrunda müterâfi'an ve fasl-ı husûmete tâliban tâliban olduklarında hâkim-i mûmâ ileyh dahî cânibeynin deliline nazar ve menâ'an li'l-hayr olmakdan hazer idüb İmâmeynü'l-Hümâmeyn Hazretleri'nin mezheb-i şerîfleri üzere menzil-i mahdûd-ı mezkûrun evvelen vakfiyyetine ve sâniyen şurût ve kuyûdunun sıhhat ve lüzûmuna hükm-i muhkem-i şer'î ve kazâ'-ı mübrem-i mer'î idüb min ba'd tebdîl ve tağyîri muhal ve nakz ve nakızı mümteni'u'l-ihtimâl oldu. "Femen beddelehu ba'de mâ semî'ahu feinnemâ ismuhu 'ale'l-lezîne yubeddilûnehu inne'llâhe Semî'un 'Alîm"⁶⁰ ve ecru'l-vâkıfı 'alâ'l-Hayyî'l-Kerîm. Hürrire zâlik ve hürrire fi evâili şehri şa'bânî'l-mu'azzam li-sene isnâni ve miete ve elf. Men hecere men lehu'd-darru ve's-şerru .

⁶⁰ - Bakara, 2/181.

Şuhûdu'l-_____ hâl

:

Kıdvetü'l- 'ulemâ Müftî 'Abdu'l- mü'min Efendi	Fahru'l-'ulemâ Mustafâ Eferdi	Zehru'l- müderrişin Şeyh-zâde Mehmed Efendi	Zehru'l- müderrişin Husâmu'd-dîn Efendi	Fahru'l-kuzât Çâvûş-zâde Ahmed Efendi
Zehru'l- müderrişin 'Alî Efendi el- müderrişu Mallal-i Kûr (?)	Kıdvetul- vâ'izin Mustafâ Efendi İmâm-ı Câmi'i Cedid	Zehru'l-eşbâh Hüseyîn Beg Dervîşpâşâ- zâde	Fahru'l-emsâl Mehmed Sâdık Beg bin Ramazân	Zehru'l-eşbâh el-Hâc 'Alî Efendi Defterdâr-ı (?) Bağdâd sâbıkan ve gayruhum

Sahife No:12

Belge No.38

Bi'l-fi'l Medine-i Adana Sancağı'ndan Cânib-i Şehr Nâhiyesi'ne tâbi' İlanlı Mezra'ası'nda sâkin Karamanlı Cemâ'atı'ndan Halîl nâm kimesne huzûrunda şer'a gelüb karındaşımoğlu Memiş ve Himmet ve Medeni'ye babalarından intikâl iden iki yüz elli gurûş bi-tamâm aldık didikde dûn elli gurûş nukûd akce ve bir miyâ deve ve iki boz ednâ inek ve bir tüfenk ve bir sîm hamra ve bir sîm karzerdaş (?) üstlük aldık ve zimmetlerinde ibrâ-yı 'am ve sulh ve musâlaha olub ve zimmetlerini ibrâ-yı 'am eyledikten sonra mezbûr Halîl Beşe yedey-i karındaşım uşakları Memiş ve Himmet ve Medeni nâmûn kimesnelerin sulhdan hüccet-i şer'iyeye alınmak matlûbumdur didikde yed-i tâlibe i'tâ' olundu. Vakt-ı câhitde mezkûr ihticâc idile. Fî cemâziye'l-ülâ sitte ve hamsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-_____ hâl

:

İmâm Berihli-zâde Mustafâ Efendi	Ahmed Ağa	Hâcî Ahmed Ağa,	Ağa Mustafa
Karacan Yûsuf	Demirci İbrâhîm	Ağa Mustafâ bin 'Alî	Yûsuf bin İbrâhîm
Battâl Ağa-yı serdengecdi	Mustafâ Ağa-yı serdengecdi	Kerîm Beşe	ve gayruhum

Sahife No:12**Belge No:39**

Oldur ki Adana ahalisinden tarafımıza 'âyd olan hizmet akcesinden yalnız iki yüz elli gurûş tarafımıza teslim olunmuştur. Hurrire fi 19 zi'l-hicce sene ..... Müdâhale olunmıya

İbrâhîm .....
Adana

Sahife No:13**Belge No:40**

Medine-i Adana'da vâki' Eskiçarşu Mahallesi sâkinlerinden Meczûb Mahmûd bin Mehmed nâm kimesne gibel-i şer'den bâ-hüccet-i şer'iyeye kayyum nasb ve ta'yîn olunan işbu râfi'u'l-kitâb Halîl bin 'Alî ve meczûb-ı mezkûrun karındaşı 'Ömer nâm kimesneler meclis-i şer'-ı hatır lâzımı't-tevkîrde erâmine-i 'acem tâifesiinden veled-i Biğos nâm zimmî mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb bi-hakkin kayyum olduğum meczûb-ı mezkûr Mahmûd ile işbu 'Ömer nâmlar babaları ismi Mehmed ve ceddelerinin (ced) ismi Mahmûd olub mezkûr Mahmûd'un liebeveyn kızkarındaşı Hûrî binti 'Alî müteveffiye oldukda 'abd-ı memlûku olan Dilâver ve Canfedâ nâm 'abd câriye meczûb-ı mezkûr Mahmûd işbu 'Ömer'in ceddeleri (ced) mezkûr Mahmûd'a irsen intikâl idüb mezkûr Dilâver ve Canfedâ nâm 'abd ve câriyeden mütevellüd ve karındaşlarından hâsıl Sürmelü Hasan dimekle 'arîf nâm kimesneler târîh-i kitâbdan bir sene mukaddem vefât idüb verâseti zevcesi Bâniye binti 'Abdu'llâh ile sulbiye-i sağîre kızı Rahîme'ye ve dahî velâ cihetinden işbu 'Ömer ile kayyım olduğum meczûb-ı mezkûrun Mahmûd'a inhisârı olmağın mezbûr Sürmeli Hasan'nın terikesinden Ağamescid Mahallesi'nde vâki' bir taraftan tarîk-ı 'am ile ve bir taraftan Küllâhcı Hâcî 'Abdu'r-rahmân menzili ile ba'zan Tellioglu menzilleri ve bir taraftan Kiroğlu menzili ve bir taraftan tarîk-ı 'am ve bir taraftan ba'zan Seyfi Bölükbaşı ve ba'zan yine Seyfi Bölükbaşı menzilleri ile mahdûd iki bâb fevkânî ve tahtânî beyt ve bir örtme ve bir hamâm ve kuyunun üstünde bir bâb beyt ve kenîf ve bir mikdâr havluyu müştemil menzil müteveffâ Hasan'ın mülkü olub işbu mersûm zimmî derûnunda sâkin ve ahurdan isti'câr ider suâl olunub takrîr-i tahrîr ve müceb-i şer'iyesi icrâ olunmak matlûbumdur didiklerinde gibbe's-suâl mersûm Monâs (?) zimmî cevâbında menzil-i mahdûd-ı mezkûrun derûnunda sâkin olub ahurdan isti'câr ittiğini ikrâr lâkin menzil-i

mezkûr müdde'ıyy-i mezkûrlara velâ cihetinden isâbet ittigi benim ma'lûmum değildir deyû bi'l-küllıye inkâr idicek müdde'iyân-ı mezbûrândan da'vâlarına mutâbık beyyine taleb olundukda 'udûl-ı ahrâr-ı ricâl-ı müslimînden el-Hâc Hüseyîn bin Mehmed ve 'Abdu'r-rahmân Efendi bin Hüseyîn nâm kimesneler li-ecli's-şehâde meclis-i şer'a hâzırân olunub istişâdet (istişâd) olunduklarında fi'l-hakîka işbu 'Ömer ile meczûb-ı mezkûr Mahmûd'un babaları ismi Mehmed ve cedde (ced)leri ismi Mahmûd olub liebeveyn kızkarındaşı Hûri binti 'Alî müteveffiye olundukda 'abd-ı memlûku olan Dilâver ile Canfedâ nâm 'abd ve câriyeden mütevellüd ve firâşlarından hâsıl mezkûr Sürmeli Hasan nâm müteveffâya işbu müdde'iyân velâ cihetinden vârisidir deyû herbirleri edâ-yı şehâdet-i şer'ıyye eylediklerinde ba'de (şerâit-i) şehâdeti'l-kabûl mezkûrların şehâdetleri hayiz-i kabûlde vâfi' oldukdan sonra müdde'iyân-ı mezbûrânın velâ cihetinden vâris olduğuna ba'de'l-hükm menzil-i mahdûd-ı mezkûr ile sayir terikesinin kıymeti kat' ve tahrîr olundukda iki yüz altmışbeşe bâliğ olub mes'eleleri sekizden olmağla sehâm-ı mezkûrun bir sehmi zevce verilüb bâkiyesine velâ cihetinden müdde'iyân-ı mezkûrâna isâbet etmekle ber-mûceb-i defter-i kassâm sehâm-ı mezkûrun herbirleri sehmini ahza tevliyet birle mâ vak'a bi't-taleb ketb olundu. Hurre fi'l-yevmi's-sâbi' min şehri rebi'i'l-âhir li-sene sitte ve hamsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-

hâl

:

Es-Seyyid Hüseyîn Beg Dervîşpâşâ- zâde	es-Seyyid İbrâhîm bin Hilmi	es-Seyyid Mehmed Çelebi bin Es'ad Çelebi	Mustafâ bin Ketli- zâde (?)
Molla Hüseyîn bin Veli	Usta Hüseyîn	es-Seyyid Mehmed Çelebi Vekîl-i Fukarâ	ve gayruhum.

Sahife No:14

Belge No: 41

Medine-i Adana mahallâtından Eskihamâm Mahallesi sâkinelerinden işbu râfi'tü'l-kitâb Sultân binti İlyâs nâm hâtûn meclis-i şer'-i şerîf-i nebevî ve mahfil-i dîn-i münif-i Mustafâvî'de takrîr-i kelâm ve ta'bîr 'ani'l-merâm idüb yine mahalle-i merkûme sükkânından 'Arab Hâcı Kâsım bin Molla Mehmed mahzarında üzerine da'vâ işbu mezbûr Hâcı Kâsım ben nefsimi âhere tezevvüc murâd eylediğimde mumâne'at ider

suâl ve müceb-i şer'îsiicrâolunmak murâdıdır didikde mezbûr Hâcî Kâsım cevâbında mezbûre Sultân Hâtûn nefsinî bana tezevvüce izn verdi deyû kendüye mehl-i şer'î virilüb ityân-ı beyyineden kemâl-ı 'aciz ile ve merkûm Sultân Hâtûn'un yemîne tâlib olmağla halfu bi'llâhi'l-'aliyyi'l-'âlâ itmekle merkûm Hâcî Kâsım fî vech-i mu'ârazadan men' olunub mezbûre Sultân Hâtûn'un ahere tezevvücüne izn ve mezbûr Hâcî Kasım nâm kimesnenin şer'an 'alâka ve medhali olmadığı gıbbe't-tasdîki's-şer'î mâ vaka'a bi't-taleb ketb ve tahrîr olunub yed-i tâlibe i'tâ olundu. Hurrîre fî gurre-i rebî'i'l-âhir sene sitte ve hamsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-_____ hâl

:

'Azzâz Hâcî Mehmed	es-Seyyid Mehmed Çelebi Vekîl-i Fukarâ	Ahmed Beşe Ser-muhzırân	Kâtib 'Abdu'llâh Efendi	Mehmed bin el- Hâc Mehmed ve gayruhum.
-----------------------	--	----------------------------	-------------------------------	--

Sahife No:14

Belge No:42

Na'lbant-zâde 'Alî Efendi ile Cemîle-zâde Kemâl Efendi'nin hüccetleridir. Bâ-iştirâk.

Medîne-i Adana'da vâki' merhûm Ramazânoğlu Ramazânoğlu Pîr(i) Pâşâ ve Halîl Beg binâ eylediği Câmî'i Cedîd'e ber-vech-i iştirâk hatîb olan Na'lbant-zâde 'Alî Efendi ve Cemîle-zâde Mehmed Efendi meclis-i şer'-i hatîr lâzımı't-tevkîrde Adana mahallâtından Sariya'küb Mahallesi sâkinlerinden Hadîce ve 'Âişe ve Fâtîma nâm hâtûnlar meclis-i şer'-i şerîfde ihzâr ve mahzarlarında üzerlerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb bundan akdem merhûme Râbi'a binti Ramazân ve Kara Kâdî dimekle 'arîf Ahmed Efendi bin Veli nâm kimesneler mahalle-i merkûmede vâki' kıbleten Hâtûn mülkü ve şarkan Tuzsuz-zâde el-Hâc Ebûbekir Ağa mülkü ve şimâlen 'Abdu'r-rahmân Beşe mülkü ve garben Meryem Hâtûn Vakfı ile mahdûd ve bir bâb fevkânî ve bir bâb tahtânî beyt ve bi'r-i mâ ve kenîf ve bir mikdâr havluyu ve eşcâr-ı müsmire müstemil ve önünde bir bâb örtme muhtevî mülk-ü menzillerini işbu bin yüz yigirmibeş târihiyle müverreh vakfiyyesi üzere evvelen kendi nefislerine ve ba'de vefâtihümâ evladlarına ve ba'de'l-inkirâz medîne-i mezbûrede Câmî'i Cedîd'e her kim hatîb olur ise menzil-i mahdûd-ı mezkûreye mutasarrîf ve sâkin olalar deyû şart ve ta'yîn eylediklerinde mezbûrlar bi-lâ veled fevt nevbet-i tasarruf bizlerindir didikde suâl olunub kasr-ı

yedlerine tenbîh murâdımızdır didiklerinde gibbe's-suâl mezbûretân Hatîce ve 'Âişe ve Fâtîma cevâblarında fîl-hakîka mezbûre Râbi'a Vakf-ı Kâdı Ahmed Efendi menzil-i mahdûd-ı mezkûru târîh-i mezkûrede vakf eylediği vakitte idhâl ve ihrâc ve ziyâde ve noksan yedimde ola deyû şart itmeğile ba'dehu zevc-i sânisî olan İbrâhîm nâm kimesneye ba'dehu evlâd-ı evlâdına şart eylemiştir. Hâlen nevbet-i tasarruf merkûm İbrâhîm'in evlâdına mûntehî olmuştur. Nebbet-i tasarruf anlarıdır müdde'iyân-ı merkûmânın nevbetleri anlardan sonradır deyû def' idicek def'-i mezbûre mantukunca beyyine taleb olundukda ba'de'l-imhâli's-şer'î ityân-ı beyyineden izhâr-ı 'aciz idüb beyyinem yokdur deyû cevâb eylediklerinde vakf-ı evin sıhhat ve lüzûmuna hükm olunub nevbet-i tasarruf müdde'iyân-ı merkûmân 'Alî Efendi ve Cemîl-zâde Mehmed Efendi'nin zabt etmeleri üzere hükm birle mâ vak'a bi't-taleb ketb ve tahrîr olunub tâlibân yedlerine i'tâ olundu. Hurrîre fîl-yevmi's-sâlis 'an şehri rebî'i'l-âhir sene sitte ve hamsîn ve mite ve elf.

Şuhûdu'l-_____hâl

:

Fahru'l-'ulemâ es-
Seyyid el-Hâc
'Abdu'r-rahmân
Efendi

Zahru'l-'Arifîn es-
Seyyid Mustafâ el-
Hatîbi Câmî'i 'Atîk

es-Seyyid Seydi
Emîrî Şeyh-zâde

es-Seyyid Mehmed
Vekîl-i Fukarâ'-ı
Adana

Kâtib 'Abdu'llâh
Efendi Hüseyîn-
zâde

Ahmed Ser-
muhzirân

ve gayruhum.

Sahife No:15 . İptal. (vakfa dair)

Sahife No:16

Belge No:43

Toluoğlu hüccetidir

Husûsu'l-âti'l-beyânın mahallinde fasl ve hasmı için bu fakîr sefer (?) idüb (?) Medine-i Adana mahallâtından Hânkurbu Mahallesi'nde vâki' münâza' fihî olan dekâkînin üzerine varub zeyl-i sahîfede muharreru'l-esâmî-yi müslimîn mahzarında şakk-ı meclis-i şer'-i garrâ olundukda medine-i mezbûre mahallâtından Şeyh Mustafâ Mahallesi sâkinelerinden Râbi'a binti 'Abdu'l-kerîm nâm hâtûn tarafından husûmet ve red ve cevâba vekîli olduğu zât-ı mezbûreyi bi'l-ma'rifeti's-şer'îye 'ârifân Mehmed

Beşe ibn-i İbrâhîm ve Ahmed bin Mehmed nâm kimesneler şehâdetleriyle sâbit olan Fakih Ağa dimekle ma'rûf Yûsuf bin 'Alî nâm kimesne meclis-i ma'kûd-u mezkûrda zikr-i câ'i dekâkîne vâzî'u'l-yed olan Kuruköprü Mahallesi sükkânından Kulübelioğlu dimekle ma'rûf işbu râfi'u'l-kitâb İbrâhîm bin Hâcî Yûsuf nâm kimesne mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb zikr olunan Hânkurbu Mahallesi'nde vâki' kubleten tarîk-ı 'am ve şarkan mescid-i şerîf havlusu ve şimâlen Fişâre zimmî evi ve garben tarîk-ı hâs ile mahdûd tûlen onbeş zirâ' ve 'arzen on zirâ' 'arsa-ı mevkûfe üzerinde vâki' ma'mûru mülk olan bir bâb habbâz dükkânı müvekkilem mezbûre Râbi'a Hâtûn'un babası müteveffâ 'Abdu'l-kerîm Ağa nâm kimesne bin yüz dört senesinde vakf-ı galle ve tasarrufun olan şart itmekle ba'dehu vâkîf-ı mezbûr 'Abdu'l-kerîm Ağa fevt oldukda murûr-ı eyyâm ile dükkân-ı mezkûr münhedim ve harâb olmağla dükkân-ı mezkûru mezbûr İbrâhîm zabt ider suâl olunub takrîr-i tahrîr ve kasr-ı yedine tenbîh olunmak murâdıdır didikde gibbe's-suâl mezbûr İbrâhîm cevâbında zikr olunan habbâz dükkânı ve iki bâb tahtânî dükkânı müvekkilem mezbûre Râbi'a'nın karındaşı müteveffâ Turmuş Ağa nâm kimesne hayâtında târîh-i kitabdan otuzdokuz sene mukaddem zikrolunan habbâz dükkânı bi'l-küllîye münhedim olub müceddeden ta'mîre galle-i vakfiye müsâ'ade olmamağla hâli üzere harâba terk ve hâlen müteveffâ-yı mezbûrun zevcesi ve oğlu sâkin olduğu menzile zam ve idhâl ve habbâz dükkânından eseri kalmadığından mâ'adâ dükkân-ı mezkûrların önünde tarîk-ı 'amın müsâ'adesi olmağla tûlu yiğirmi ve 'arzı beş zirâ' tarîk-ı 'amdan arz-ı hâli üzerine müteveli-yi vakf izniyle işbu üç bâb dükkânı müteveffâ-yı mezbûr Turmuş Ağa kendi mâlıyla nefsiçün binâ ve ihdâs idüb bir müddet tasarrufdan sonra (?).....sâr oğlu Mehmed nâm kimesneye ta'mîrât toksan gurûşa semen-i medfû' bey' ve teslîm ve temlîk idüb ol dahî bir müddet tasarrufdan sonra fevt oldu. Dükkân-ı mezkûr vârisi Na'lband İbrâhîm nâm kimesneye intkâl idüb ol dahî bir müddet tasarrufdan sonra babam Hâcî Yûsufa toksan gurûşa bey' idüb ol dahî bir müddet tasarrufdan sonra fevt oldu. Dükkân-ı mezkûrlar irs sebebimle bana isâbet ve intikâl idüb tasarruf murâd ittigiimde müvekkile-i mezbûre müdâhale ve mu'âraza sevdâsında oldukda bin yüz elliki senesinde Adana'da nâibu'l-harîm olan Mehmed Efendi tarafından Kâtib Hâcî Mahmûd Efendi nâib-i emîr-i sâlif olub zikr olunan dekâkîn üzerine eylediğin 'akd-ı meclis-i şer'î kadîmde mezbûre Râbi'a tarafından nâibu'l-vekâle Hasan Ağa bin Mehmed 'Alî nâm kimesne ile mürâfa'-ı şer'-i şerîf olduğumuzda ber-minvâl-ı muhârrer takrîrimizi

şuhûd-ı 'udûl ile ba'de'l-isbât vekîl-i mezbûr mu'ârazadan men' olunub dükkânı mezbûru kemâ fi'l-evvel satmasun yedime mumdâ ve memhûr ve bin yüz elliiki senesi şa'bânu'l-mu'azzamî evâsıtı târîhiyle müverreh hüccet-i şer'iyye olunub bu ana değın ma'mûru mülk-ü mevrûsum zabt iderim deyû hüccet-i mezkûru ibrâz idüb nazar olundukda mazmûnu min külli'l-vucûh görününene muvâfık olduğundan mâ'adâ zeyl-i sahîfede muharreru'l-esâmî-yi müslimîn ile dükkân-ı mezbûrun hudûduna nazar olundukda vekîl-i mezbûrun ibrâz eylediği vakfiyenin derûmuna nazar olunan hudûdu bir tarafı mescid-i şerîf havlusu ve bir tarafı tarîk-ı has menâziline (?) ve ihzâr (?) olunub ve bir tarafı Fişâre Zimmî ..... lunub bu vechle hudûdu ....olub ..... mümkün olmaz .....mâ'adâ dükkân-ı mezbûrda mezbûre Râbî'a'nun vechen mine'l-vucûh 'alaka ve medhali olmadığı mukaddemâ ve hâlen zâhir ve ..... olub iddi'ası lağv olmağla vekîl-i mezbûr Hakkı Yûsuf mu'ârazadan ba'de'l-men' dükkânı mezbûru mezbûr İbrâhîm kemâ fi'l-evvel ma'mûrin mülkiyet üzere zabt ve tasarrufçün hükm birle mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu.Hurrire fi'l-yevmi's-sâni ve 'işrîn min rebî'i'l-âhir li-sene sitte ve hamsîn ve miete ve elf .

Şuhûdu'l-_____ hâl

:

Mehmed Efendi Hamîd- zâde	Ahmed bin İbrâhîm	'Abdu'l-gaffâr Efendi İmâm	Sa'îd Efendi Antakyavî	es-Seyyid Veli Çelebi bin Veli
es-Seyyid Mustafâ Çelebi Hâcî (?) Kansaf-zâde (?)	Hasan Kayseriyelioğlu	'Alemdâr 'Alî Ağa (?)	Mustafâ bin	

Sahife No:16

Belge No:44

Sugediği Mahallesi'nden Ahmed bin Halil Adana Mahkemesi'nde muhızrân kalil olmağla mezbûr Ahmed muhızr nasb ve ta'yîn olunmağla mezbûrun hıyânet ve habâseti zuhûr itmek üzere mezkûrun nefisine ser-muhızrân es-Seyyid Hüseyîn kefil olmağla mezbûru muhızr nasb olunduğu kayd şod fi gurre-i sene (1) 156.

Sahife No:17

Belge No:45

Defter oldur ki işbu sene-i mübâreke de ücretleri Adana Kazası ahalileri taraflarından virilmek üzere bâ-fermân-ı 'âli taraf-ı devlet-i 'âlîyeden murûr ve 'ubûr iden ağavât ve ulakların kesretinden nâşî menzilciler firâr ve umûr-u menzil muhtal olmağla vilâyet tarafından hâlen Adana menzilcileri Seyyid Hüseyîn ve 'Alî Ağa nâm kimesnelere bin gurûş virilub bâkiye cümle ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le muhâsebeleri görülmek üzere nizâm virilüb ve menzilci-yi merkûmânın taksît-i evvelilerinden bâkî üç yüz onyedî gurûş ve bu güne değin bâ-fermân-ı 'âlî verilmesi lâzım gelen yüz gurûş cem'an bin dört yüz onyedî gurûş 'ale'l-hisâb olmak üzere cümle ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le münâsib olan mahallere taksîm defteridir zikr olunur. Hurre fi 6 cemâziye'l-ûlâ sene (1)156.

Kaza-yı Yüreğir gurûş 400	Nahiye-i Cânibi'ş-Şehr gurûş 250 Teslîm gurûş 200	Mahalle-i Bağçeciyân gurûş 400	Taife-i Deve (?) gurûş 367 Hâcî Hamza Teslîm gurûş 288
------------------------------------	---	--------------------------------------	---

Yekûn

gurûş

1417

Yalnız bindörtyüzonyedi gurûşdur.

Menzilci 'Alî Ağa'ya 'ale'l-hisâb akçeden teslîm yekûn gurûş

700 0.5

100 Def'aten Battâl Ağa'ya teslîm

142 Def'aten 'Alî Ağa'ya teslîm Yüreğir'den

50 Def'aten

25 Def'aten

35 Def'aten

97 Def'aten

40 Def'aten

1219

Sahife No:17**Belge No:46**

Oldur ki işbu bin yüz elli altı senesi bâ-fermân-ı 'âli Adana Eyâleti'nden matlûb olan iki yüz deve ve iki yüz bârgîr İskenderûn İskelesi'nden cebehâne nakl itmek üzere fermân-ı 'âli sâdir olmağın tahsili emr-i 'asîr olmağla muhassıl tarafından def' etmek üzere mûmâ ileyhe bin gurûş ve fermân getüren zâ'ime yüz gurûş ve muhassıl tarafından gelen çuhadâra elli gurûş ve cebehâne tarafından gelen çuhadâra elli gurûş ve Adana Vâlisi Hüseyîn Pâşâ tarafından buyruldu getüren çuhadâra elli gurûş ve harc-ı mahkeme yüz gurûş ve tahsiliye Mütessellim Battâl Ağa'ya yüz gurûş ve vilâyet tarafından Haleb'e irsâl olunan..... kırkbeş gurûş ve kâtibiye beş gurûş min haysü'l-mecmû' bin beş yüz gurûşa bâliğ olmağın cümle 'ulemâ ve a'yân ittifâkı ve ma'rifet-i şer'ile tevzî' ve taksîm defteridir ki ber-vech-i âti zikr olunur. Hurrîre fi'l-yevmi's-sâlis ve'l-'işrîn min şehri cemâziye'l-ûlâ li-sene sitte ve hamsîn ve miete ve elf.

Kaza-yı Yüreğir gurûş 350	Kaza-yı Cânibi'ş- Şehr gurûş 200	Kaza-yı Dindârlı ma'a Sâdât gurûş 200	Kaza-yı Kara'isâlu gurûş 250	Tâife-i Zimmiyân gurûş 250	Bağçeciyân gurûş 300
Yekûn gurûş 1500	Yalnız binbeşyüz gurûşdur.Sah.				
Guruş					

45(?) Döşeme Zokağı'ndan Şehir Hâcısı (?) Hâcı Hamza teslîm cemâziye'l-ûlâ fi 25.

- 250 Zimmîlerden teslîm olunan fi 25 cemâziye'l-ûlâ.
 48 İlyâs Ağa Zokağı'ndan teslîm olunan.
 46 Akkapu Zokağı'ndan teslîm olunan tümen 8.
 30 Pâşâ Zokağı'ndan teslîm olunan .
 30 Mîrzâ Zokağı'ndan teslîm olunan tümen 8.

460

25 Atalardan teslîm olunan

Sahife No:17**Belge No:47**

Bin yüz elli yedi senesi cemâziye'l-âhiri evâhirinde koza hasâdı Adana Mahkemesi'ne gelüb irâet olundukda sicl olunmuşdur.

Sahife No:18

Belge No:48

Medine-i Adana mahallâtından Kuruköprü Mahallesi mütemekkinlerinden iken bundan akdem hâlik olan Tokluoğlu Serkiz veled-i Asib nâm hâlikin verâseti zevce-i metrûkesi Varite (?) binti Agob nâm nasrâniye ile sulbî kebîr oğulları Asib ve Luziyân (?) ve sulbiye-i kebîre kızları Asmâyin (?) ve Turfanda'lara münhasıra olduğu lede's-şer' zâhir ve müstahak olduktan sonra mezbûretân Asmâyin (?) ve Turfanda nâm nasrâniye meclis-i şer'a hâzırân olub liebeveyn karındaşları merkûmân Asab ve Vartan üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb hâlik-i mesfûr babamız Serkiz'in terikesine vâzı'u'l-yed olmağla hisse-i irsiyemizi taleb eylediklerinde merkûmân dahî tahrîr olunub hisse-i irsiyeleri tefrîk olunmağa râzı ve tâlib olmalarıyla deyû kibeli-i şer'-i enverde Mevlânâ 'Abdu'llâh Efendi ve ma'an irsâl olunan Çuhadâr Hâcı Mustafâ ile mahalle-i mezbûrede hâlik-i mesfûrun menziline varub terikesini tahrîr eyledikde mecmû'-ı terikesi üç yüz altmışüç gurûşa bâliğ olmağla meblağ-ı mezbûrun semeni olan kırkbeş gurûş onbeş para zevce-i metrûkesi Varite nâm nasrâniyeye ve bâki üç yüz onyeddi gurûş yigirmibeş paradan merkûmân Asab ile Vartan nâm zimmilere yüz dört gurûş ondört para bir akce isâbet eyleyüb merkûmân Asmâyin ve Turfanda nâm nasraniyelere elliikişer gurûş yigirmibeşer akce isâbet eyleyüb yedlerine teslim olduğu meclis-i şer'de ikrâr herbirleri âherin zimmetini da'vâ-yı terikeden ibrâ ve iskât idüb âheri tasdik etmeğın gibbe't-tasdiki's-şer'î mâ vaka'a bi't-taleb ketb ve tahrîr olundu. Hurrîre f'l-yevmi's-sâdis 'aşer min şehri cemâziye'l-ülâ sene sitte ve hamsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-

hâl

Serdâr Mehmed Ağa Haleb-zâde	'Alemdâr Hâcı Mûsâ bin Hâcı Süleymân	'Alemdâr Hüseyn bin Mehmed	Paslı-zâde İsmâ'il Ağa	Kâtib 'Alî Efendi
Halil Ağa bin İbrâhîm	Pelenk Mustafâ Ağa	Ohan Kethüdâ- yı keferi	Ağrar Pallo Hukâs (?)	Müfaddis Misis Apa-yı Zimmî (?)
Agob (?)	Kirkor-ı Zimmî	ve gayruhum.		

Sahife No:18**Belge No:49**

Medine-i Adana civârında vâki' Ekmeler Mahallesi sâkinelerinden olub zâtı ta'rif-i şer'î ile mu'arrefe olan Hûrî binti Mustafâ nâm Hâtûn meclis-i şer'-i hatır lâzımı't-tevkîrde yine mahalle-i mezbûre sükkânından olub zevc-i muhâli'i işbu râfi'u'l-kitâb Hasan Beşe ibn-i İsmâ'il nâm kimesne mahzarında bi't-tav'i's-sâf ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüb zevcim işbu mezbûr Hasan Beşe ile beynimizde hüsn-ü zindegâne ve mu'âşeremiz olmamağla zimmetinde mütekarrer ve ma'kûd 'aleyh olan mehr-i mu'accel ve müeccelden fâriğaten ve nafaka ve kisve müevvenet-i süknâ kendi üzerime olmak üzere tâlibe-i hal' olduğumda ol dahî hal'-ı mezbûru kabûl ittikten sonra ibtidâ'-ı zevciyetden bu âna gelinceye değin beynimizde cereyân iden hukûk-ı zevciyete müte'allık 'âmme-i de'âviden ve kâffe-i eymân ve muhâsamâtdan her birimiz âherin zimmetini ibrâ-yı 'âm ile kât'u'n-nizâ'la ibrâ ve iskât eyledim. Ba'de'l-yevm tarafımızdan husûs-ı mezkûra müte'allık kankımızdan zuhûr ider ise lede'l-hükkâmı'l-kîrâm makbûle ve mesmû'a olmasın didikde gıbbe't-tasdîki's-şer'î mâ vaka'a bî't-taleb ketb olundu. Hurrîre fî'l-yevmi's-sâdis min şehri cemâziye'l-âhir sene sitte ve hamsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-

hâl :

Hâcî 'Alî bin Hasan	Seyyid Mehmed bin Cum'a	Ahmed bin 'Abdu'llâh	'Abdu'llâh Efendi Kâtib-i Mahkeme	Seyyid Hüseyîn Muhzırân ve gayruhum.
------------------------	-------------------------------	-------------------------	---	--

Sahife No:18**Belge No:50**

Bâ-fermân-ı 'âlî Adana'dan 'askeri ihrâcına me'mûr olan Sansoncu Süleymân Ağa'nın yedinde olan emr-i 'âlî mücebince kırk 'aded bârgîri ve rukûbları ücreti ahâli-yi vilâyet virmek üzere bu mahalle kayd şod. Fî 13 cemâziye'l-âhir sene 1157.

Sahife No:19

Belge No:51

Molla İbrâhîm'in hal' hüccetidir.

Medine-i Adana mahallâtından Sarrâcân Mahallesi sâkinelerinden zâtı ta'rif-i şer'î ile mu'arrefe olan Emine binti İsmâ'îl nâm Hâtûn meclis-i şer'-i hatır lâzımı't-tevkîrde yine mahalle-i mezbûre sükkânından olub zevc-i muhâli' işbu râfi'u'l-kitâb Molla İbrâhîm bin Hasan nâm kimesne mahzarında bi't-tav'î's-sâf ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb zevcim işbu mezbûr Molla İbrâhîm ile beynimizde hüsn-ü zindegâne ve mu'âşeremiz olmamağla mütekarrer ve ma'kûd 'aleyh zimmetinde olan mehr-i mu'accel ve müeccelden nafaka ve kisve müevvenet-i süknâm için yetmişyedibuçuk nakd akce ve bir re's inek üzerine tâlibe-i hal' olduğumda ol dahî hal'-ı mezbûru ve meblağ yetmişyedibuçuk gurûşu kabûl ittikten sonra ibtidâ'-ı zevciyetden bu âna gelinceye değin beynimizde cereyân iden hukûk-ı zevciyete müte'allık 'âmme-i de'âviden ve kâffe-i eymân ve muhâsamâtdan her birimiz âherin zimmetini ibrâ-yı 'âm ile kât'u'n-nizâ'la ibrâ ve iskât eyledim. Ba'de'l-yevm tarafımızdan husûs-ı mezkûra müte'allık kankımızdan zuhûr ider ise lede'l-hükkâmı'l-kîrâm makbûle ve mesmû'a olmasın didikde gıbbe't-tasdîki's-şer'î mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Hurreire fi'l-yevmi'l-hâmîs min şehri cemâziye'l-âhir sene sitte ve hamsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-_____hâl

Hazînedâr es- Seyyid Hüseyîn Çelebi	Menzilci 'Alî Ağa	Halîl Efendi Rasûlefendi- zâde	Hâcî 'Alî Vekîl-i fukarâ	ve şerîki Hâcî Hamza ve gayruhum.
---	----------------------	--------------------------------------	-----------------------------	---

Sahife No:19

Belge No:52

İşbu sene-i mübârekeke .....sefer-i hümayûn-ı nusret-makrûn vukû'u muhakkak olduğuna binâen sadr-a'zam hazretleri dâiresine ve dîvân-ı hümayûn ve ocak halkına Adana'ya nuzûl ve iki gün mekes ile üç günlük rûzmerre ta'yinâtlarımızın sâbikan Köprülü-zâde Kethüdâsı Hüseyîn Ağa mübâşeretiyle ber-mûceb-i emr-i 'âlî matlûb buyurulan onsekiz bin kîle-i İslâmbolî şa'îr ve üç bin kîle-i İslâmbolî dakîk ve üç yüz kîle-i İslâmbolî dakîk-ı has ve dört bin sekiz yüz kantâr saman ve altı yüz toksan 'araba hatab ve üçyüz toksan 'araba giyâh ve tokuz yüz vakıyye kömür yine ordu-yu

humâyûn Çakar Menzili nâm mahalle nuzûllerinde Tezkireci-zâde İbrâhîm Ağa mübâşeretiyile yine bâ-fermân-ı 'âlî matlûb Adana Kazası'ndan bir günlük zahîre altıbin kîle-i İslâmbolî şa'îr ve bin kîle-i İslâmbolî dakîk ve yüz kîle-i İslâmbolî dakîk-i hâs ve bin altı yüz kantâr saman ve altıyüz otuz 'araba hatab ve yüz otuz 'araba giyâh ve üç yüz vakıyye kömür dört günlük cem'an yigirmidört bin kîle-i İslâmbolî şa'îr üç bin beş yüz kîle-i Adana olmağla kıymeti ma'a nakliye bi-hâ beher kîli üçer gurûşdan on bin beş yüz gurûş ve dört bin dört yüz kîl-i İslâmbolu harcı ve hâs-ı hinta Adana kîlesi ile yedi yüz kîle olmağla beher altışar gurûşdan dört bin iki yüz gurûş ve altı bin dört yüz kantâr samanın kıymeti bin gurûş ve tokuz yüz yigirmi 'araba hatâb kıymeti bin gurûş ve beş yüz yigirmi 'araba kiyâhın kıymeti bin gurûş ve çam (?) ve kömür ve kazık bi-hâ üç yüz gurûş ve bâ-fermân-ı 'âlî Adana Cisri'nin tevsî' ve tathîr ve ta'mîri muktazî olmağla ber-vech-i muharrer bin gurûş ve menzilcilere taksît-i sânilerine mahsûb olmak üzere virilecek bin gurûş ve İskenderûn'a mühimmât cebehâne nakliçün bin sekiz yüz yigirmibir gurûş ve mübâşir-i merkûm Hüseyîn Ağa'ya hizmet beş yüz gurûş ve me'kûlât masrafı elli gurûş ve döşeme masrafları elli gurûş ve mütesellim ağa'ya tahsîliye beş yüz gurûş ve harc-ı defter beş yüz gurûş ve nâibiye ve kâtibiye elli gurûş ve nâzırıye ve hidâmiye onbeş gurûş ve Haleb'e giden çukadâra hizmet yüz gurûş min haysü'l-mecmû' yigirmidört bin yüz seksenbir gurûşa bâliğ olmağla bi'l-cümle 'ulemâ ve a'yân ve eşraf ve meşâyih-i esnâf ma'rifeti ve ma'rifeti şer'le kazâ ve nevâhiye taksîm olunduktan sonra zikr olunan üç bin beş yüz kileden Şa'îr ve yedi yüz kîle-i Adana hinta akcelerinden mahsûb olmak üzere kezâlik taksîm defteridir zikr olunur. Hurre fi yevmi'l-'işrîn mine'l-cemâziye'l-âhir li-sene sitte ve hamsîn ve miete ve elf.

Nefs-i Adana Hinta gurûş Şa'îr kîle kîle	Kazâ-ı Yüreğir Hinta gurûş Şa'îr kîle kîle	Cânibi's-Şehr Hinta gurûş Şa'îr kîle kîle
<hr/> 200-13331-2000	<hr/> 333.5 - 5000- 2000	<hr/> 166.5 -2500 -500
Nâhiye-i Dindârlı Hinta gurûş Şa'îr kîle kîle 100 -2750 -----	Kazâ-ı Kara'isâlu bâ-fermân-ı 'âlî olunmağla mesârif-ı tarh olunan gurûş 600	
Yekûn gurûş		

24181 Yalnız yigirmidörtbinyüzseksenbir gurûşdur.

Bâlâda taksîm olunan 'amme-i salyânesinden Nefs-i Adana'ya isâbet iden üç bin üç yüz otuzbir gurûş olub meblağ-ı mezkûra kıymet-i mezbûresiyle mahsûb olunmak üzere tahrîr olunan iki bin kîle şa'îr ve yüz kîle hâs dakîk yine bi'l-cümle 'ulemâ ve a'yân ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'ile medine-i mezbûre mahallâtına 'alâ vechi't-ta'dîl ve't-tesviye tevzi' ve taksîm defteridir ki zikr olunur Hurre fi't-târihi'l-mezbûr li-seneti'l-merkûm.

Mahalle-i Neccerân	Mahalle-i	Mahalle-i Hânkurbu	Mahalle-i
Dakîk-ı hâs Şa'îr	Kuruköprü	Dakîk-ı hâs Şa'îr	Hamâmkurbu
Kîle Kîle	Dakîk-ı hâs Şa'îr	Kîle Kîle	Dakîk-ı hâs Şa'îr
10 100	Kîle Kîle	10 100	Kîle Kîle
Bi-hisâb Bâki (?)	10 100	Bi-hisâb Bâki (?)	10 60
Kıyye gurûş	Bi-hisâb Bâki (?)	Kıyye gurûş	Bi-hisâb Bâki (?)
1200 165	Kıyye gurûş	1200 135	Kıyye gurûş
Yekûn-gurûş	1200 165	Yekûn-gurûş	1200 110
525	Yekûn-gurûş	450	Yekûn-gurûş
	525		350

Mahalle-i Mermerli	Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i Sarrâcân
Dakîk-ı hâs Şa'îr	Çukurmescid	Kayalıbağ	Şa'îr -kîle gurûş
Kîle Kîle	Şa'îr -kîle gurûş	Şa'îr -kîle gurûş	60 120
10 80	60 170	70 140	Yekûn -gurûş
Bi-hisâb Bâki (?)	Yekûn -gurûş	Yekûn -gurûş	300
Kıyye gurûş	350	350	
1200 150			
Yekûn-gurûş			
350			

Mahalle-i Kassâb	Mahalle-i	Mahalle-i Kara	Mahalle-i Bâb-ı
Bekir	Sofibağce	Soku	Tarsûs
Dakîk-ı hâs Şa'îr	Dakîk-ı hâs Şa'îr	Dakîk-ı hâs Şa'îr	Dakîk-ı hâs Şa'îr
Kîle Kîle	Kîle Kîle	Kîle Kîle	Kîle Kîle
10 80	10 80	5 60	10 90
Min beher ? Bâki ?	Min beher Bâki ?	Min beher ? Bâki ?	Min beher ? Bâki
Kıyye gurûş	Kıyye gurûş	Kıyye gurûş	Kıyye gurûş
1200 100	1200 50	1200? 140	1200 146
Yekûn-gurûş	Yekûn-gurûş	Yekûn-gurûş	Yekûn-gurûş
400	350	350	476

Mahalle-i Baytimur Dakîk-ı hâs Şa'îr Kîle Kîle 5 50 Min beher ? Bâki ? Kıyye gurûş 600 170 Yekûn-gurûş 350	Mahalle-i 'Alî Dede Dakîk Şa'îr Kîle Kîle 5 50 Min beher ? Bâki ? Kıyye gurûş 600 170 Yekûn-gurûş 350	Mahalle-i Ağa Mehmed Şa'îr -kîle gurûş 50 200 Yekûn -gurûş 350	Mahalle-i Sach Hamîd Şa'îr -kîle gurûş 50 130 Yekûn -gurûş 270
Mahalle-i Kantarân Şa'îr -kîle gurûş 40 110 Yekûn -gurûş 235	Mahalle-i Sarıya'kûb Şa'îr -kîle gurûş 45 80 Yekûn -gurûş 215	Mahalle-i Sugediği Şa'îr -kîle gurûş 50 60 Yekûn -gurûş 210	Mahalle-i Yârbaşı Şa'îr -kîle gurûş 60 170 Yekûn -gurûş 350
Mahalle-i Eskihamâm Şa'îr -kîle gurûş 100 300 Yekûn -gurûş 600	Mahalle-i Taşçıkan Şa'îr -kîle gurûş 30 50 Yekûn -gurûş 600	Mahalle-i Mestânzâde Şa'îr -kîle gurûş 30 65 Yekûn -gurûş 155	Mahalle-i Ağcamescid Şa'îr -kîle gurûş 25 55 Yekûn -gurûş 130
Mahalle-i Turmuş Fakîh Şa'îr -kîle gurûş 30 110 Yekûn -gurûş 200	Mahalle-i Emirler Dakîk-ı hâs Şa'îr Kîle Kîle 5 35 Bi-hisâb Bâki Kıyye gurûş 600 20 Yekûn-gurûş 155	Mahalle-i Debbeğân Şa'îr -kîle gurûş 25 30 Yekûn -gurûş 105	Mahalle-i Câmî'i Cedid Şa'îr -kîle gurûş 20 65 Yekûn -gurûş 125
Mahalle-i Baytimur Şa'îr -kîle gurûş 10 70 Yekûn -gurûş 100	Mahalle-i Halhal Şa'îr -kîle gurûş 10 70 Yekûn -gurûş 200	Mahalle-i Pâşâ Nebi Şa'îr -kîle gurûş 30 75 Yekûn -gurûş 165	Mahalle-i Harâbbağce Şa'îr -kîle gurûş 30 40 Yekûn -gurûş 130
Mahalle-i Çınarlu Şa'îr -kîle gurûş 40 65 Yekûn -gurûş 185	Mahalle-i Kansafzâde Şa'îr -kîle gurûş 10 135 Yekûn -gurûş 165	Mahalle-i Hâcı Hamîd Şa'îr -kîle gurûş 40 30 Yekûn -gurûş 150	Mahalle-i Hocavezîr Şa'îr -kîle gurûş 60 170 Yekûn -gurûş 350

Mahalle-i Sucuzâde Şa'ir -kile 25 Yekûn -gurûş 75	Mahalle-i Dervîşpâşazâde Şa'ir -kile 25 Yekûn -gurûş 75	Mahalle-i Şeyh Mustafâ Şa'ir -kile 46 Yekûn -gurûş 126	Mahalle-i 'Izpinarı (?) Şa'ir -kile 4 Yekûn -gurûş 12
Mahalle-i Hândan Şa'ir -kile gurûş 25 50 Yekûn -gurûş 125	Mahalle-i Hâcî Fakih Şa'ir -kile gurûş 20 40 Yekûn -gurûş 100	Mahalle-i Eskiçarşu Şa'ir -kile 18 Yekûn -gurûş 51	Mahalle-i Tekyekurbu Şa'ir -kile 25 Yekûn -gurûş 75
Mahalle-i Şeyhzâde Şa'ir -kile 25 Yekûn -gurûş 75	Mahalle-i Zimmiyân gurûş 1000	Bağçeciyân gurûş 1800	

Sahife No:23

Belge No:53

Ahâli-yi vilâyet virmek üzere bâ-fermân-ı 'âlî Dervîşpâşâ-zâde'ye zî-kudret fermân getüren Za'im Mehmed Ağa'ya yedinde olan fermân mücebince yalnız dört re's bârgîr -4- olmağla bu mahalle kayd şod fi 6 zi'l-ka'de sene (1)156.

Sahife No:23

Belge No:54

Erzurum kurâlarından Ağa Karyesi'nden olub bi'l-müsâfire Adana'da sâkin olan hâl-ı küfründe ismi Asîb veled-i Murâd nâm kimesne-i mühtedi meclis-i şer'de hüsn-ü rızâsıyla lisânıyla kelime-i şehâdeti telkîn ve dîn-i Muhammedi ba'de'l-kabûl ve ismi Mehmed ismiyle tesmiye olunduğu işbu mahalle kayd olundu. Fî 13 recebi'l-ferd li-sene (1)157.

Sahife No:24

Belge No:55

İskenderun İskelesi'ne gelen mühimmât ve cebehâne Diyârbekir'e nakl olunmak için Adana'dan olacak mekârî mehâr deve iki yüz olub ve bârgîr iki yüz olmağla eyâletden fermân olunmağın eyâletde tevzî' olunduğu defterdir.

Mehâr deve				Bârgîr	
Nefs				Nefs	
200				200	
Sancağ-ı Tarsûs		Sancağ-ı İç İl		Sancağ-ı 'Alâiye	
Deve	Bârgîr	Deve	Bârgîr	Deve	Bârgîr
Nefs	Nefs	Nefs	Nefs	Nefs	Nefs
25	25	45	45	30	30
Nefs-i Adana		Sancağ-ı Sîs		İfrâz-ı Zü'l-kadriye	
Deve	Bârgîr	Deve	Bârgîr	Deve	Bârgîr
Nefs	Nefs	Nefs	Nefs	Nefs	Nefs
65	65	20	20	15	15

Sahife No:24

Belge No:56

İskenderun'a Haleb Muhassılı tarafından Adana'dan minvâl-ı muharrer üzere altmışbeş deve ve altmışbeş bârgîr yigirmi gurûş deve kirâsının tefâvütü ve on gurûş bârgîr kirâsının tefâvütü olmağla bin üç yüz deve kirâsı ve altı yüz elli gurûş bârgîr kirâsı tefâvütü olmağla cem'an yekûn tokuz yüz elli gurûş Sofioğlu (?) 'Alî Ağa ile irsâl olundu. Fî gurre-i receb sene (1) 156.

Sahife No:24

Belge No:57

Haleb Muhassılı tarafından gelen develerin defteridir.

İşbu sene-i mübârekede âsitâne-i sa'âdet cebehâne ve tobhânesinden sefine ile İskenderun İskelesi'ne vârid ve Diyârbekir'e nakl ve teslim olunacak mühimmât ve cebehâne tobhâne için Haleb Vâlisi vezîr-i mükerrerem ma'rifetiyle ve ma'rifet-i şer' ve cümle ma'rifetiyle Haleb Eyâleti'ne tevzî' olunan deve ve bârgîrden mâ'adâ yine bermûceb-i emr-i 'âlî ve buyruldu Hazret Hüseyîn Pâşâ Vâli-yi Adana hâlen Adana Eyâleti'ne isâbet ve iktizâ iden deve ve bârgîrin defteridir ki ber-vech-i âtî zikr olunur. Hurrîre fî gurre-i cemâziye'l-âhir li-sene sitte ve hamsîn ve miete ve elf.

Mekâri mehâr deve
Nefs
200

Bârgir re's
Nefs
200

Zikr olunan develerin beher devenin ücreti İskenderun'dan Diyârbekir'e varınca yigirmisekizer gurûşun sekiz gurûşu mîrî tarafından ve yigirmi gurûşu vilâyet tarafından ve bârgîrin her bir re'sine ondörder gurûş dört gurûşu mîrî tarafından ve bâkî on gurûşu vilâyet tarafından verilmek üzere huzûr-ı şer' de kirâcibaşı ile kat' ve fasl olunduğu işbu mahalle kayd olundu.

El-emru kemâ fihi nemekahu el-fakîru'llâh ve
sâlimu (?) veliyu'l-lezî (?)
el-Kâdı bi-Medine-i Haleb .
.....ileyhâ (?) gufire lehu.

Sahife No:24

Belge No:58

Ramazânoğlu Vakfi'nın tevliyet vekâleti berâtıdır.

Berât-ı şerif-i 'âlişân..... Halîl Beg veled-i Ramazân evkâfından Adana'da vâki' Ramazânoğlu Pîrî Mehmed Pâşâ Vakfi'nın vazîfe-i mu'ayyene ile mütevellî -yi kâim-i makam olan Hamza rağbet itmeyüb mahallinde umûr-ı vakfi rû'yet ider kimesne olmayub muhtal ve boş olmağla erbâb-ı istihkâkdan işbu râfi'-i tevkî'-i refi'iş-şânı hâkânî 'Âlî zîde kadruhu muhil ve müstahak olmağla kâim-i makâmlik mezbûr-ı merkûmun ref'inden mezbûra tevcîh ve yedine berât-ı şerif-i 'âlişânım virilmek ricâsına vakf-ı mezbûr mütevellisi el-Hâc Mehmed zîde kadruhu 'arz itmeğin mûcebince tevcîh olunmak fermânım olmağın hakkında mezîd-i 'inâyet-i pâdişâhanem zuhûra getürüb bin yüz ellialtı senesi cemâziye'l-evvelisinin yigirmitokuzuncu günü târihiyle müverreh verilen ruûs-ı humâyûn mûcebince bu berât-ı humâyûnu virdim ve buyurdum ki mezbûr 'Alî zîde kadrûhû varub ref' olunan Hamza yerine vakf-ı mezbûrun mütevellî-yi kâim-i makâmı olub edâ-yı hizmet eyledikten sonra bundan evvel mütevellî-yi kâim-i makâm olanlar vazîfe-i mu'ayyenesine ne minvâl üzere mutasarrıf ola gelmişler ise mezbûr dahî ol minvâl üzere vazîfe-i mu'ayyenesin evkâf-ı mezbûre mahsûlundan alub mutasarrıf olub ref' olunan merkûm Hamza ve taraf-ı âherden hic bir ferdin mâni' ve zâhim olmayub dahl ve ta'arruz etmiyeler şöyle bileler

'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fi'l-hâmis min cemâziye'l-âhir li-sene sitte ve hamsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye

Sahife No:25

Belge No:59

Medine-i Adana mahallâtından Bâb-ı Tarsûs Mahallesi sükkânından es-Seyyid Mustafa Ağa bin el-Hâc Hanefî nâm kimesne meclis-i şer'î şerîf-i hatır lâzımı't-tevkîrde yine medine-i mezbûre mahallâtından Saclı Hamîd Mahallesi sükkânından râfî'u'l-hâze'l-kitâb İbrâhîm Ağa bin 'Ömer Beg nâm kimesne müvâcehesinede üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb ashâb-ı hayrâtdan merhûm el-Hâc 'Abdu'r-rahmân Pâşâ Hazretleri silk-i mülk-ü sahîhasında münselik olub mahalle-i mezbûr Saclı Hamîd'de vâki' kibleten tarîk-ı 'am ve şarken mescid-i şerîf ile Kirişci-zâde Mehmed Beşe menzili ve şimâlen Ken'ân-zâde ve ba'zan Kirişci-zâde Mehmed Beşe menzilleri ve garben tarîk-ı 'am ile mahdûd hâriciye dört bâb oda ve tahtında ahûr ve bir bâb sofası ve bi'r-i mâ ve kenîfi müştemil bir mikdâr havlu ve dâhilinde tokuz bâb hânı oda ve üç sofa ve oniki bâb tahtânî beyt ve bütün divâr inhâze ve bir matbah ve bir bâb hamâm ve iki kenîf ve beşeriye (?) ma'an ve eşcâr-ı müsmire ve gayr-ı müsmire ve bir mikdâr havluyu müştemil mülk menzillerini bin yüz otuz senesinde Adana'da hâkim's-şer' olan Mehmed Bahâu'd-dîn Efendi huzûrunda vakf-ı sahîh-i şer'î ve habs-i sarîh-i mer'î ile vakf ve habs idüb şöyle şart eyledi ki evvelen kendi nefsine ve ba'de vefâtihi hânım kızım vâlidesi ve ba'de vefâtihâ evlâdı ve evlâd-ı evlâdı batnen ba'de batn ebeden mâ tenâselû 'alâ tertîbi'l-'irs ve'l-hacb mutasarrıf olalar ba'de'l-inkirâz 'atîkası ve evlâdı ve evlâd-ı evlâdı batnen ba'de batn sâkin ve mutasarrıf olub ta'mîr ve termînden fazla gallesini Medine-i Münevvere nevvera'l-İlâhu Te'âlâ nûrahâ fukarâsına irsal eyleye deyû şart ve teslîm müteveli ve tescîl ittirdikden sonra işbu yedimde olan kâdı-yı mûmâ ileyhî imzasıyla mumzî ve hatmiyle mahtûm ve sene-i mezkûre târihiyle müverreh vakfiye ma'mûl bihâda mestûr olub menâzil-i mahdûd-ı mezkûr meşrût lehum olan vâkıf-ı merhûm muşârun ileyhî hazretlerinin evlâdı ve evlâd-ı evlâdı ve 'atîkası ve evlâdları bâşiruhum munkarız olub nevbet-i tasarruf Medine-i Münevvere fukarâsının olub tevliyetim hasebiyle evkâf-ı mezkûru zabt murâd eylediğimde işbu merkûm İbrâhîm Beg menâzil-i mevkûfe-i mahdûde-i mezkûru fuzûli zabt ider suâl

olunub takrîr-i tahrîr ve kasr-ı yedine tenbîh olunmak murâdımdır didikde gıbbe's-suâl merkûm İbrâhîm Beg cevâbında benim vâlidem müteveffıye Safıye binti 'Abdu'llâh vâkıf-ı merkûm 'Abdu'r-rahmân Pâşâ'nın 'atıkası olub ber-mûceb-i şart-ı vâkıf nevbet-i tasarruf bana intikâl itmekle şurûtum olmak üzere zabt iderim deyû def'le mukâbele idicek gıbbe'l-istintâk müdde'i-yi merkûm es-Seyyid Mustafâ Ağa merkûm İbrâhîm Beg 'atıkası oğlu olunduğunu bi'l-külliye inkâr idicek dâfi'-i merkûm İbrâhîm Beg'den def'-i meşrûhasına mutâbık beyyine taleb taleb olundukda 'udûl-ı ahrâr-ı ricâl-ı müslimînden 'Abdu's-sübhân bin 'Abdu'llâh ve Mehmed bin 'Alî nâm kimesneler li-ecli's-şehâde meclis-i şer'a hâzırân olduklarında gıbbe'l-istişâd fi'l-hakîka işbu râfi'-i merkûm İbrâhîm Beg vâkıf-ı merkûm mezbûr 'Abdu'r-rahmân Pâşâ 'atıkası olan olan müteveffıye Safıye binti 'Abdu'llâh nâm Hâtûn'un sulbî oğlu olub ber-mûceb-i şart-ı vâkıf evkâf-ı mezkûrun nevbet-i tasarruf işbu merkûm İbrâhîm Beg'e intikâl itmişdir bizler bu husûsa bu vech üzere şâhidleriz ve şehâdet dahî ideriz deyû herbirleri edâ-yı şehâdet-i şer'ıye eylediklerinde gıbbe ri'âyet-i şerâiti'l-kabûl şehâdetleri makbûle ve mesmû'a olmağın ber-mûceb-i şehâdetihimâ evkâf-ı mezkûru merkûm İbrâhîm Beg'in zabt ve tasarrufuna ba'de'l-hükm müdde'i-yi mezbûr es-Seyyid Mustafâ Ağa mu'ârazadan men' birle mâ vak'a bi't-taleb ketb olundu. Hurrîre fi selhi şehri şa'bânî'l-mu'azzam sene sitte ve hamsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-_____ hâl

:

Boz-zâde el-Hâc 'Alî Ağa	Süleymân Efendi ibn-i Yûsuf Efendi	Sarrâc Mustafâ bin İlyâs	İlyâs Efendi bin Mehmed
es-Seyyid Hüseyîn Beşe Muhzırân	Ahmed Beşe Rakîkaş (?)	ve gayruhum.	

Sahife No:26

Belge No:60

İslâm Ağa'nın kızı Zelihâ'nın tevliyet berâtıdır.

Berât-ı Şerif-i 'Alişân.

Evlâd-ı vâkıfdan işbu râfi'-i tevkî'-i refi'i's-şânı hakânî Zelihâ Hâtûn divân-ı hümayûnuma 'arz-ı hâl idüb müteveffâ Şeyh Balcıdede Evkâfi'ndan Adana Sancağı'ndan Yüreğir Nâhiye'sinde vâki' Tökez Virânı (?) ve Kirli Derbezelû (?) Kamuşlu nâm mezra'alar vakfının vazife-i mu'ayyene ile evlâd-ı vâkıfinden mütevellî

ve nâzırı olan babası es-Seyyid Ahmed İslâm veled-i kebîr fevt olub zıkr olunan tevliyet ve nezâret mahlûl oldukda âherden es-Seyyid Hüseyîn 'an erşed-i evlâd-ı vâkıf tevliyet ve nezâret müteveli-yi mezbûr babası es-Seyyid Ahmet İslâm fevtinden Yüreğir Nâibi Mehmed 'arz ile kendüye tevcîh ve bin yüz elli altı senesi recebinin onbirinci günü târihiyle yedine berât alub babasının tevliyet ve nezâret cihetinden merhûm ve vaz'u'l-yed kılub külli kadr etmekle zıkr olunan tevliyet ve nezâret babası mahlûlundan kendüye tevcîh ricâsına Yüreğir Nâibi Mevlânâ es-Seyyid el-Hâc 'Ali zîde 'ilmehuya 'arz virmekle tevliyet ve nezâret-i mezkûre merkûm es-Seyyid Hüseyîn ref'inden ve babası fevtinden tevcîh ve yedine berât-ı şerîf-i 'âlişânım verilmek bâbında 'inâyet ricâ etmeğin mezbûre Zelihâ Hâtûn müteveffâ-yı mezbûrun kerîmesi olmağla hilâf-ı inhâ olan es-Seyyid Hüseyîn ref'inden ve babası fevtinden tevcîh olunmak fermânım olmağın hakkında mezîd-i 'inâyet-i pâdişâhânem zuhûra getürüb bin yüz elli altı senesi recebi'l-ferdin yiğirminci günü târihiyle müverreh virilen ruûs-ı hümâyûnum mücebince bu berât-ı hümâyûnu virdim ve buyurdum ki mezbûre Zelihâ Hâtûn evlâd-ı vâkıf varub ref' olan mezbûr yerine zıkr olunan mezra'alar evkâfının müteveli ve nâzırı olub edâ-ı hizmet eyledikten sonra bundan evvel vazife-i mu'ayyene ile müteveli ve nâzır olanları ne minvâl üzere mutasarrıf ola gelmişler ise mezbûre dahî ol minvâl üzere vazife-i mu'ayyenesin evkâf-ı mezbûra mahsûlundan alub mutasarrıf ola şöyle bileler 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar tahrîren fi'l-yevmi's-sânî fi şa'bân li-sene sitte ve hamsîn ve (miete)ve elf. Fî 20 ramazânî'l-mübârek sene (1) 156.

Sahife No:26

Belge No:61

Oldur ki 'an asl Medine-i Râh'dan olub Medine-i Adana'da Kassâb Mahallesi sâkinelerinden iken bundan akdem vefât iden 'Âişe nâm hâtûn'un verâseti İrân seferinde gayb-ı münkati'a ile gâib olan Çelebioğlu Mehmed Emîn bin ..... nâm kimesneye münhasıra olduğu lede's-şer' sâbit ve zâhir olmağla zıkr-i defterdir ki ber-vech-i âti zıkr (olunur). Hurrîre fi'l-yevmi's-sânî 'aşer min şehri şevvâl li-sene sitte ve hamsîn ve miete ve elf .

Mahalle-i mezbûrede bir bâb tahtânî beyt gurûş 35	Köhne gömlek nefs(?) 2 Pâra 30	'Antâri-yi cedîd ma'a hamâm döşeme ve bazton gurûş Pâra 8 2	Havlû makrame ma'a sârib(?) 1 gurûş Pâra 0.5 7	Makrame 1 ma'a havlû 1 Pâra 31
Boğca ve'l-...ve 1 mikrâz 1 gurûş 1	Keser ma'a üzengi 1 Pâra 18	Kırmızı döşek 1 gurûş Pâra 2.5 14	Mâî döşek 1 gurûş 1.5	Yasdık 2 pârâ 21
Yorğan 1 gurûş pârâ 2.5 10	Cedîd mitil yorğan 2 gurûş pârâ 2 5	Kebîr leğen 1 gurûş 3.5	Tatha Milhazı? 1 1 pârâ? 37	Leğen ma'a Tabak 1 pârâ 12

Pezâbeği matak (?) 1 gurûş 2.5	Köhne Kazğan 1 gurûş 2	Hırdavât gurûş 1
--	---------------------------------	------------------------

Cem'an yekûn gurûş
57 Mûteveffiye-i mezbûrenin zimmetinde nukûdîn beyân ider.

Fâtıma zimmetinde gurûş ?	Der-zimmet-i Hintakarî gurûş 8	Der-zimmet-i Molla 'Ömer gurûş rub' 6 3
---------------------------------	--------------------------------------	---

Cem'an yekûn
gurûş pârâ
84 10

Minhe'l-ihracât :

Techîz tekfin gurûş tümen 19 1	Resm-i kısmet ve cümle harc-ı mahkeme gurûş 15	Kâtibiye gurûş 2
Nâziriye gurûş 17	Çuhadâriye gurûş pârâ 1 10	Muhziriye ? gurûş pârâ 1 15

Sahhu'l-bâkî
gurûş pârâ
40 8

Sahife No:27

Belge No:62

Saracalı el-Hâc Hüseyîn Evkâfî'nın hükm hü. cetidir.

Medine-i Adana'da vâki' Câmî'i Cedîd Mahallesi sükkânından iken bundan akdem vefât iden Saracalı el-Hâc Hüseyîn bin Mehmed nâm müteveffânın verâseti zevcesi 'Âişe binti 'Abdu'r-rahmân ile uht liebeveyn Fâtîma'nın oğlu İsmâ'il'in sulbiye kızları Satı ve Emine ve merkûm İsmâ'il'in kızkarındaşı Hadîce'nin oğlu Ebubekir'e ve müteveffâ-yı merkûm el-Hâc Hüseyîn'in uht liebeveyn mezbûre Fâtîma'nın oğlu Ahmed'in sulbiye kızı Hadîce min cihet-i zevi'l-erhâm munhasıra olduğu lede's-şer' zâhir ve mütehakık oldukdan sonra mezbûretân Satı ve Emine binti İsmâ'il ile mersûm Ebubekir kendileri taraflarından asâleten meclis-i şer'-i şerîf-i hâtır lâzımı't-tevkîrde sadr-ı kitâbda zikr olunan Ahmed'in sulbiye kızı Hadîce'nin tarafından da'vâ-yı âtiyî'z-zikri halinde red ve cevâba vekîl olub vekâleti Hasım Câhid müvâcehesinde sâbit ve sübût vekâletine hükm-ü şer'-i lâhik olan işbu râfi'u'l-kitâb Na'lband Mehmed Beşe bin Süleymân nâm kimesne mahzarında üzerine herbirileri da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb müteveffâ-yı mezbûrun terikesinden olub mahalle-i merkûmede vâki' kıbleten Mehmed Çelebi mülkü ve şarkan tarîk-ı 'am ve şimâlen Havtalı-zâde (?) Mehmed Ağa mülkü ve garben Mollâ-yı Kebîr Yûsuf mülkü ile mahdûd mülk menzili ve Dervîş Pâşâ Bağcesi 'arsasında izn-i sâhibi arz ile binâ eylediği bir taraftan ba'zan Mûsâ ve ba'zan Sislioğlu menzilleri ve bir taraftan Yûsuf Ağa ve bir taraftan İbrâhîm ve taraf-ı râbî'î tarîk-ı 'am ile mahdûd mukâta'a ..... mülkü olmak üzere inşâ eylediği yigirmidört bâb otaları ve bir ahur ve bi'r-i mâ' ve kenif müştemil hân müteveffâ-yı merkûm el-Hâc Hüseyîn ..... terikesinden olmağla bu iki kıt'a mülkden herbirimiz hisse-i irsiyelerimizi talep eylediğimizde işbu vekîl-i merkûm Mehmed Beşe mirâsa idhâlden mümâne'at ider suâl olunub takrîr-i tahrîr ve hisse-i irsiyelerimizi aliverilmek bi'l-asâle murâdımızdır didiklerinde gibbe's-suâl vekîl-i merkûm Mehmed Beşe cevâbında menzil-i mahdûd-ı mezkûru müteveffâ el-Hâc Hüseyîn nâm sâhibu'l-hayr bin yüz kırk senesi târîhinde Adana Kadısı olan Kırımî Hüseyîn Efendi huzûrunda mütevellî nasb eylediği Yûsuf Ağa bin Habîb nâm kimesneye vakfiyyet üzere teslim ve ba'de't-tescîl vakf-ı mezkûra

evvelen kendi mutasarrıf olub ba'dehu evlâdı ve evlâd-ı evlâdı mutasarrıf ola ve ba'de'l-inkirâz müteveffâ-yı merkûmun zevcesi 'Aîşe binti 'Abdu'r-rahmân ile uht liebeveyn Fâtıma'nın oğlu Ahmed ile 'ale'l-iştirâk mutasarrıf olalar ve 'Aîşe Hâtûn'un vefâtından sonra mezkûr Ahmed müstakil müteveli ve mutasarrıf ola deyû vakfına ma'mûl bihâsında vakf ve şart eyledi ve şurût-ı sâiresi dahî vardır. Müdde'iyân-ı mezbûretânlara menzil-i mahdûd-ı mezkûr ile hân-ı mahdûd-ı mezkûrda hisse-i irsiye yoktur. 'Aîşe Hâtûn bi-lâ veled fevt olub nevbet-i tasarruf müvekkilem mezbûre Hadîce'nindir. Müteveffâ-yı mezbûr mülkünden ifrâz idüb vakf eylemişdir deyû defi'le mükâbele eyledikde gıbbe'l-istintâk ve'l-inkâr vekil-i merkûmdan sıdk-ı mekâlî mübeyyin beyyine taleb olundukda müdde'iyân-ı mezbûretân Satı ve Emine ve merkûm Ebubekir mürâfa'adan ebyâ (ebâ) etmeleriyle ahad-ı verese üzerine hükm tecvîz buyurulduğuna binâen müteveffâ-yı merkûm el-Hâc Hüseyîn'in zevcesi mezbûre 'Aîşe bint-i 'Abdu'r-rahmân'ı meclis-i şer'a ba'de'l-ihzâr vekil-i merkûm Mehmed Beşe'nin beyyinesi olan 'udûl-ı ahrâr-ı ricâl-ı müslimünden 'Osmân bin Maksûd ve Molla 'Osmân bin Hasan ve Seyyid Ahmed bin Seyyid Hasan ve Mehmed bin 'Abdu'l-Kerîm nâm kimesneler li-ecli's-şehâde meclis-i şer'a hâzirûn olub isri'l-istişhâdi's-şer'î fi'l-hakîka bin yüz kırk senesi târîhinde Kırımı Hüseyîn Efendi kâdi iken müteveffâ-yı merkûm el-Hâc Hüseyîn ma'lûmetu'l-hudûd ma'lûmumuz olan menzil-i mahdûd-ı mezkûr ile hân-ı mezkûru mülkünden ifrâz idüb vakf ve teslîm ile'l-müteveli ve't-tescîl ve hükm bi'l-luzûm olub evvelen kendi mutasarrıf ve müteveli olub ba'de'l-vefât evlâdı ve evlâd-ı evlâdı mutasarrıf ola ve ba'de'l-inkirâz uht liebeveyn Fâtıma'nın oğlu Ahmed ile merkûm Hâc Hüseyîn'nin zevcesi 'Aîşe 'ale'l-iştirâk mutasarrıf olalar ahaduhumâ vefat eyledikde âheri yalnız mutasarrıf ola deyû bu minvâl üzere vakıfdır ve vakfiyesi nâtik olduğu üzere sâir şurûtu dahî vâriddir. Bizler bu husûsa bu vech üzere vakf olduğuna ve asl-ı vakfiyete şahidleriz ve şehâdet dahî ideriz deyû herbirleri edâ-yı şehâdet-i şer'î eylediklerinde ba'de't-tâ'dil ve't-tezkîye şehâdetleri makbûle olmağın ber-mûceb-i şehâdetihim menzil-i mahdûd-ı mezkûr ile hân-ı mahdûd-ı mezkûrun evvelen vakfiyyetine ve sâniyen zevce-i mezkûre mirâs da'vâsından kasr-ı yedine tenbîh ve cezm birle mâ vaka'a bi't-taleb ketb olunub yed-i tâlibe i'tâ olundu. Hurrire fi'l-yevmi's-sânî min şehri ramazân li-sene sitte ve hamsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-				hâl :
Fahru'l-'ulemâ Mehmed Efendi ibni'l- Hâc Hüseyîn Çelebi	Fahru'l-'ulemâ Hüseyîn Efendi Mercân-zâde	Fahru'l-'ulemâ Hüseyîn Efendi Mercân-zâde	Mehmed bin 'Abdu'l-Kerîm	Seyyid Ahmed bin Seyyid Hasan Haleb- zâde
'Osmân bin Maksûd	'Osmân bin Hasan	Halil Nâbi' Dervîşpâşâ- zâde	es-Seyyid (?) Mehmed Hasan Çâvûş-zâde	Çuhadâr Mehmed
Tekyebaşı Mehmed Ağa	Seyyid İbrâhîm Çelebi	Hüseyîn bin Emir Cum'a	'Alî bin Emir Cum'a	'Abdu'r-rahmân bin Seyyid Ahmed
Hüseyîn Nâbi' Dervîşpâşâ- zâde	el-Hâc Hamza Ağa	ve gayruhum.		

Sahife No:28

Belge No:63

Medine-i Adana'da vâki' Eskihamâm Mahallesi İmâmı Hasan Efendi ibn-i Dâvud Efendi ve mahalle-i merkûme ahâlilerinden Hüseyîn bin 'Abdu'l-cebbâr ve 'Alî bin Mahmûd ve Mehmed Beşe bin Beşîr ve 'Alî bin Hüseyîn ve Mehmed bin Yahyâ ve Koca Mûsâ (?) ve Mustafâ bin 'Alî ve Paçacı 'Alî nâm kimesneler kendiler taraflarından asâleten ve sâyir ahâli-yi merkûmeden ma'lûmu'l-esâmî ve mahzaru'l-eşhâs kimesneler taraflarından vekâleten ve tâife-i zimmîlerden Kibor ve Serkiz ve sâir tâife-i mersûmdan ma'lûmu'l-esâm zimmetler dahî asâleten ve vekâleten meclis-i şer'-i şerîf-i hâtır lâzımı't-tevkîrde bundan akdem bâ-hüccet-i şer'iyeye mahalle-i merkûmenin umûr-ı husûslarını rü'yete taraflarından vekîlleri olan işbu râfi'ul-kitâb 'Arâb el-Hâc Mehmed bin Mehmed nâm kimesne mahzarında üzerine herbirleri âsâleten ve vekâleten ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüb işbu bin yüz ellibeş senesi receb-i şerîfinden elli altı senesi receb-i şerîfinin gâyesine değin mahallemize vâride olan imdâd-ı seferiye ve deve ve sâyir derûn-ı mahkemeden gelen yafta ile tekâlifât ve menzil salyâneleriçün vekîl-i merkûm el-Hâc Mehmed nâm kimesne mahallemizde vâki' vakf evler ile dekâkin ve bağce ve herbirlerimizden ahz ve i'tâsının hisâbı görülüb sene-i merkûmeden ahz ve i'tâ eylediği meblağ-ı mezkûrdan merkûm zimmetinde bir akce ve bir habbe zuhûr itmeyüb me'mûrumuz üzere merkûmun himâyet ve siyânet ve sadakatı

zâhir olmağla fi-mâ ba'd umûr-ı husûslarımızı irâet ve fukarâmızı siyânet ve sadâkat itmek üzere taraflarımızdan merkûmu tevkîl eyledik didiklerinde ol dahi ba'de'l-kabûl ve hizmet-i lâzımelerin edâya ta'ahhüd eyledi. Mâ vak'a bi't-taleb ketb olundu. Hurrîre mine'l-yevmi's-sâdis min şehri şevvâli'l-mükerrerem li-sene sitte ve hamsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-_____ hâl :

Dumanoğlu	Şeyh 'Alî	es-Seyyid	el-Hâc	İsmâ'il	ve
Halîl Efendi	'Azzâz bin	Ebubekir	Ahmed	Efendi	gayrum.
	Mevlûd	bin el-Hâc			
		Ahmed			

Sahife No:28

Belge No:64

Medine-i Adana mahallâtından Yarbaşı Mahallesi sükkânından iken bundan akdem cerihan ve kitâlen fevt olan Tırasoğlu dimekle 'arîf Mustafâ Beşe ibn-i 'Alî nâm kimesne verâseti zevce-i menkûhe-i metrûkesi Zelihâ binti 'Alî nâm hâtûn ile liebeveyn er karındaşı Hanefî'ye münhasıra olduğu zâhir ve nümâyân oldukdan sonra mezbûr Zelihâ ve Hanefî taraflarından da'vâ-ı âtiyî'z-zikre vekîl olub vekâleti 'Alemdâr Ağa Mustafâ bin 'Alî ve Mehmed Beşe bin 'Alî'nin şehâdetleriyle sâbit ve sübût vekâletine hükm-ü şer'-i lâhik olmağın sâhibu'l-kitâb Hamza Beşe bin Ahmed nâm kimesne meclis-i şer'î şerîf-i enverde yine medine-i mezbûre mahallâtından Ağa Mehmed Mahallesi'nden Mehmed Beşe bin Mustafâ mahzarında üzerine bi'l-vekâle da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb müvekkilelerimin murisleri maktûl-ı mezbûr Mustafâ Beşe târîh-i kitâbdan iki gün mukaddem hâric-i Adana'da İlyâs Ağa Zokağı'nda Boz-zâde Hâcî 'Alî Ağa'nın bahcesinde kendi hâlinde umûruyla meşğul iken işbu mezbûr Mehmed Beşe nısf-ı leyde üzerine hücûm ve bi-gayri hakkin 'amden yatağan bucağıyla sol böğründen darb ve cerh idüb iki sâ'at mikdârı murûrunda ol cerhin te'sîrinden nâşî fevt olmağla suâl olunub mezbûr Mehmed'in takrîr-i tahrîr ve müceb-i şer'iyesi olan kısâs olunmak bi'l-vekâle murâdıdır didikde gıbbe's-sûâl ve 'akîbe'l-inkâr müdde'i-yi mezbûr Hamza Beşe'den da'vâsına mutâbık beyyine taleb olundukda 'udûl-ı ahrâr-ı ricâl-ı müslimînden Hasan bin Hüseyîn ve Halîl bin Mûsâ nâm kimesnelerin li-eclîş-şehâde meclis-i şer'a hâzırân olub gıbbe'l-istişhâd fi'l-vâki' târîh-i kitâbdan iki gün mukaddem maktûl-ı mezbûr Mustafâ Beşe'yi İlyâs Zokağı'nda Boz-zâde'nin bahcesinde .....iken

işbu mezbûr Mehmed nisf-ı leyde üzerine hücum ve bi-gayri hakkın 'amden yatağan bucağıyla darb ve cerh idüb ol cerhin te'sirinden iki sâ'at murûrunda fevt olmuştur. Bizler bu husûsa bu vech üzere şâhidleriz ve şehâdet dahî ideriz deyû herbirleri edâ-yı şehâdet-i şer'îye eyledikleinde 'an ri'ayet-i şerâiti'l-kabûl şehâdetleri makbûle olmağın ve mesmû'a olmağın ber-mûceb-i şehâdetihümâ kâtil-i mezbûr Mehmed Beşe'nin kısâsla hükm olunmağın mâ vakâ'a bi't-taleb ketb olundu. Hurrîre fi'l-yevmi's-sânî min şevvâli'l-mükerrerem li-sene sitte ve hamsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-

hâl :

Fahru'l-'ulemâ Emirhân Hüseyn Efendi	Mehmed Ağa bin Hâcî Tosun-zâde	'Alî Beşe Nâdir-zâde	Mehmed Beşe Tekyebaşı	Hacî 'Alî Vekîl-i fukarâ ve gayruhum.
--	--------------------------------------	-------------------------	--------------------------	---

Sahife No:29

Belge No:65

Budur ki işbu bin yüz elli altı senesine mahsûb olmak üzere Adana menziline mâl-ı taksît-i sânisî olan üç bin beş yüz gurûş ve bu sene surre-i humâyûn emîni kaldırmak için Adana Mütessellimi'ne virilen iki yüz elli gurûş ve şehir velileri es-Seyyid el-Hâc Hamza Çelebi ile Hâcî 'Alî'nin insâfa (esnâfa) olan deyni iki yüz seksendört gurûş mahkemede müceddeden binâ olunan harem masrafına virilen yüz yigirmidört gurûş ve yine vekîl-i merkûmların ücretleri yüz gurûş ve Adana Vâlisi Dervîş Hüseyn Pâşâ Hazretleri'ne teftîş fermânı getiren Silâhşör Hüseyn Ağa'ya virilen hizmetden bâkî kalan elli gurûş ve vekîl-i merkûmların Arnûd pâşâlarına bâ-fermân-ı 'âlî olan mesârîf kırk gurûş ve mübâya'a ağasına 'îd-i şerîfden sonra ittikleri mesârîf yüz gurûş ve bu salyânenin tahsîli için saâdetlû Mütessellim Mustafâ Ağa'ya tahsîliye iki yüz elli gurûş ve harc-ı defter yüz altmışaltı gurûş ve nâibiye ve nâzirîye ve kâtibiye ve muhzirîye otuz gurûşla hisâb olundukda min haysû'l-mecmû' dört bin dokuz yüz altı gurûşa bâliğ olmağın meblağ-ı mezbûr bi'l-cümle 'ulemâ ve a'yân ve ahali ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le olunan tevzî' defteridir ki ber-vech-i âtî zikr olunur. Hurrîre fi'l-yevmi's-sânî min şehri şevvâl li-sene sitte ve hamsîn ve miete ve elf.

Nefs-i Adana gurûş 2691	Kazâ-ı Yüreğir gurûş 810	Kazâ-ı Kara'isalı Hâcılı Baraklı gurûş 425	Nâhiye-i Cânibi's-şehr gurûş 425	Nâhiye-i Dindârlı gurûş 550
-------------------------------	--------------------------------	--	---	--------------------------------------

Bâlâda tahrîr olunduğu vech üzere nefis-i Adana mahallâtına ber-vech-i ta'dîl cümle ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le tevzî' olunan defterdir ki zıkr olunur. Hurrîre fi târîhi'l-mezbûr.

Mahalle-i Neccarân gurûş 90	Mahalle-i Kuruköpri gurûş 83.5	Mahalle-i Hankurbı gurûş 75	Mahalle-i Ağa Mehmed gurûş 40	Mahalle-i Yarbaşı gurûş 45	Mahalle-i Çınarlı gurûş 30
Mahalle-i Kayalıbağ gurûş 70	Mahalle-i Harabbağçe gurûş 25	Mahalle-i Sarrâcân gurûş 55	Mahalle-i Çukurmescid gurûş 55	Mahalle-i Saçlıhamid gurûş 59	Mahalle-i Hacıfakih gurûş 30
Mahalle-i Hacı Hamid gurûş 35	Mahalle-i Turmuş Fakih gurûş 40	Mahalle-i Ağcamesci d gurûş 40	Mahalle-i Câmi'-i Cedîd gurûş 40	Mahalle-i Emirler gurûş 40	Mahalle-i Debbâğân gurûş 40
Mahalle-i Sofibağçesi gurûş 80	Mahalle-i Halhal gurûş 16	Mahalle-i Baytimur gurûş 16	Mahalle-i Sugedigi gurûş 40	Mahalle-i Mestanzâde gurûş 37.5	Mahalle-i Sarıyakub gurûş 50
Mahalle-i Yurtan gurûş 70	Mahalle-i Paşanebi gurûş 30	Mahalle-i Şeyh Mustafa gurûş 65	Mahalle-i 'Ali Dede gurûş 70	Mahalle-i Kantârân gurûş 49	Mahalle-i Karasofu gurûş 80
Mahalle-i Eskihamâm gurûş 140	Mahalle-i Bâb-ı Tarsus gurûş 90	Mahalle-i Taşçıkan gurûş 49	Mahalle-i Hânedân gurûş 40	Mahalle-i Mermerli gurûş 80	Mahalle-i Hamamkurbı gurûş 80

Mahalle-i Kansafzâde gurûş 22.5	Mahalle-i Tekyekurbı gurûş 22.5	Mahalle-i Sucuzâde gurûş 15	Mahalle-i Dervîşpâşâ gurûş 15	Mahalle-i Hocavezîr gurûş 15
Mahalle-i Kassâb Ebûbekir gurûş 75	Mahalle-i Zimmîyân gurûş 220	Mahalle-i Bağçeciyân gurûş 350		

Cem'an_ yekûn

gurûş

2691 Yalnız ikibinaltıyüztoksanbir gurûşdur.Sah.

Sahife No30

Belge No:66

Medine-i Adana mahallâtından Câmî'i Cedîd Mahallesi sükkânından iken bundan akdem vefât iden Dede es-Seyyid Yûsuf bin Mustafâ nâm mütveffânın verâseti lieb er karındaşı Ebubekir bin Mustafâ'nın sulbî kebîr oğlu Mustafâ ile ve sağîr oğlu Veli bin Ebubekir nâm kimesnelere şer'an inhisârî zâhir ve mütahakkık oldukdan terike-i müteveffâdır ki ber-vech-i âtî zikr olunur. Hurrîre fî şevvâl li-sene sitte ve hâmsîn ve miete ve elf.

mitil yorğan 3 gurûş 3	mitil döşek 1 pârâ 20	yasdik minder 1 2 gurûş 1	cedîd bezkürdî 1 gurûş 1	deni şalvar 1 ma'a makrame 1 pârâ 20
bez tob 1.5 pârâ 50	köhne ton 1 pârâ 10	gömlek köhne 1 pârâ 50	bohça içinde çıra (?) 45 gurûş 1	köhne kilim 1 pârâ 1
çuvâl ma'a göze bahâsı gurûş 1	bağ bahâ gurûş 1.5	me'kulât Hane gurûş 1	mum bahâ pârâ 10	timur hurda gurûş 1

cedid pabûş 1 pârâ 10	ev inşasına .kıyye(?) 15 gurûş 14	tecemmülâthâne gurûş 3	nakd akce gurûş 42	tümen harik 8 1	
Cem'an yekûn 76		gurûş			
Minhe'l-ihracât	_____ :				
Techîz tekfin gurûş 20	Resm-i kısmet 'adi gurûş pârâ 1.5 12	Kâtibiye pârâ 20	Nâzırıye pârâ 13	Çuhâdâriye pârâ 20	Muhzırıye pârâ 7 Sah.
Sahhu'l-bâki	gurûş 72	pârâ	_____		
			16 Yalnız yetmişiki gurûşdur onaltı pârâdır.		

Hisse-i ibnu'l-ibn Mustafâ

gurûş 36 pârâ 8

Hisse-i ibnu'l-ibn Veli

gurûş 36 pârâ 8

Sahife No:30

Belge No:67

Medine-i Adana mahallâtından Sofibahçe Mahallesi sükkânından iken bundan akdem vefât iden Mûsâ bin İbrâhîm nâm mütveffânın verâseti zevcesi Fâtıma binti Mehmed ile sulbiye oğulları Ahmed ve Mûsâ nâm kimesnelere inhisâr olundukdan sonra kable'l-kısmat mezkûr Mûsâ dahî fevt olub mirâsını vâlidesi mezbûre Fâtıma ile karındaşı Ahmed'e munhasıra olduğu lede's-şer' zâhir ve mutahakkık olundukdan sonra mezbûre Fâtıma ile sadrî oğlu Ahmed Ahmed (ziyede) nâm şâbb-ı emred ve meclis-i şer'-i şerîf-i hâtır lâzımı't-tevkîrde işbu râfi'u'l-kitâb Emîrza ibn-i Murâd nâm kimesne mahzarında herbiri asâleten bi't-tav'î's-sâf ikrâr-ı sahîh-i şer'î ve i'tirâf-ı sarîh-i mer'î idüb mahalle-i merkûmede vâki' silk-i mülk-ü müverresimiz olan kıbleten ve şarkan tarîk-i hâs ve şimâlen Halîl Ağa mülkü ve garben Meryem Hâtûn mülkü ile mahdûd 'arsası Ramazânoglu Vakfı ma'mûru mülk olan mülk yalnız bir sofa ve bir mikdâr havluyu müştemil menzilimizi işbu müşteri-yi merkûm Emîrza'ya bi-cümleti't-tevâbi' ve'l-levâhik ve kâffeti'l-menâfi' ve'l-merâfik tarafımızdan icâb icâb kabûlü hâvî şurût-ı müfside-i muhtileden 'ârî bey'-ı bât-ı sahîh-i şer'î ile seksen gurûşa bey' ve teslim ve temlik ittiğimizde müşteri-yi merkûm ber-vech-i muharrer iştirâ ve kabûl ve tesellüm

ve temellük ittikten sonra semen-i misli olan meblağ-ı mezkûru müşteri-yi merkûm yedinden bi-tamâm ve'l-kemâl âhz ve kabz eyledik menzil-i mahdûd-ı mezkûrda vechen mine'l-vucûh 'alâka ve medhalim yokdur keyfemâ yeşâ ve yuhtâr müşteri-yi merkûmun mülk-ü müşterâsıdır dahî sarfıdır. Fî-mâ ba'd mülkiyet üzere mutasarrıf olsun didiklerinde gibbe't-tasdîki's-şer'î mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu.. Hurrîre fî'l-veyemî's-sânî ve 'işrîn min şehri şevvâl li-sene sitte ve hâmsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-_____ hâl :

İmâm es-Seyyid 'Osmân Efendi	'Alî Beşe Dindârlı- zâde	es-Seyyid Mehmed bin Hasan Çâvûş	Hanefî Beşe
Arslan Hasan Beşe	Hamza bin 'Ömer	Halife bin Köse Mustafâ	ve gayruhum.

Sahife No31

Belge No:68

Misisli Çakkâl Zimmînin hüccetidir

Medine-i Adana mahallâtından Mermerli Mahallesi mütemekkinlerinden Gözübüyük dimekle 'arîf Toros veled-i Adim ve Berber Hicor (?) veled-i Milkon nâm zimmiler meclis-i şer'-i şerîf-i hâtır lâzımı't-tevkîrde Baytimur Mahallesi mütemekkinlerinden Sanhâk (?) veled-i Arslan zimmî mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelim idüb mesfûr Sanhâk zimmî ve babası Simâvon nâm zimmîler 'an âsl Kozalıklı Karyesi'nden olub beher sene bizler ile ma'an karye-i mezbûreye isâbet iden 'avârız ve sâir tekâlifî edâ iderler idi. Şimdi edâda ta'allül ve muhâlefet iderler suâl olunub takrîr-i tahrîr ve aliverilmek matlûbumdur didikde gibbe'l-istintâk müdde'î 'aleyh Sanhâk zimmî cevâbında babam Arslan 'an asl Kilis'den olub Misis Kasabası'nda tevattün ve tehhül idüb Artol zimmînin kızı Mârim nâm zimmîye(y)i alub beni andan tevellüd idüb ve babamın ismi Arslan'dır. Karye-i mezbûreye bir vechle 'alâka ve medhalim yokdur deyû defi'le mukâbele idicek 'udûl-ı ahrâr-ı ricâl-ı müslimînden Süleymân Beşe bin Ahmed ve Kara 'Alî bin 'Abdu'llâh nam kimesneler li-eclî's-şehâde meclis-i şer'a hâzırân olub isrî'l-istişhâd fî'l-hakîka müdde'î 'aleyh-i mesfûr Sanhâk'ın babası ismi Arslan 'an asl Kilis'den olub Misis Kasabası'nda kırk seneden mütecâvizâtta tehhül ve tavattün idüb Artol zimmînin kızından mesfûr Sahnâk andan tevellüd etmişdir. Simâvon nâmında bunun babası yokdur ve bunun babası Arslan'dır. Bizler bu husûsa bu vech üzere şahidleriz ve şehâdet dahî ideriz deyû

herbirleri edâ-yı şehâdet-i şer'îye eylediklerinde şehâdetleri hayiz-i kabûlde vâfi' olmağın müdde'i-yi mesfûrlar Gözübüyük ve Berber Hicor ve sâirleri fi vech-i mu'ârazadan men' birle mâ vaka'a bi't-taleb (ketb) olundu. Hurrîre fi'l-yevmi'l-'işrin min şehri şevvâlî'l-mükerrem li-sene sitte ve hâmsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-

hâl :

Fazlu'llâh Efendi Vâ'iz- zâde	Boz-zâade Hâcî 'Alî Ağa	Kara Ahmed Ağa Kethüdâ yeri	'Abdu'r-rahmân bin Usta Vel(i)	ve Ahmed Beşe Ser-muhzırân ve gayrum.
-------------------------------------	----------------------------	-----------------------------------	-----------------------------------	---

Sahife No31

Belge No:69

Medine-i Adana mahallâtından Eskihamâm Mahallesi mütemekkinlerinden Panos veled-i Bidiros nâm zimmî meclis-i şer'-i şerîf-i enverde yine mahalle-i mezbûre mütemekkinlerinden işbu hâmiletu's-şukka Sâra binti Öksüz nâm nasrâniye muvâcehesinde da'vâ ve takrîr-i kelam idüb târîh-i kitâbdan iki sene mukaddem 'ammim oğlu Karabit veled-i Toros nâm zimmî hâlik olub terikesi bana münhasıra iken işbu mesfûr Sâra murisim hâlik-i mesfûrun yedlerinden olmak üzere on kantâr koza ve oniki kantâr duhân ve bir altun cebe ve dört yüz gurûş nakd ahz etmekle suâl olunub takrîr-i tahrîr ve terike-i hâlik-i mesfûrda hisse-i irsiyemi bana istirdâd olunmak murâdımdır didikde gıbbe's-suâl mesfûre Sâra cevâbında hâlik-i mesfûrun terikesinden olmak üzere ol mikdâr nakd akce ve eşya kabzını inkâr ittikten mâ'adâ müdde'i-yi mesfûr Panos'un vâris olduğunu dahî inkâr idicek müdde'i-yi mesfûrdan da'vâsına mutâbık beyyine taleb olundukda kirâr ev mirâr gibeli şer'den mehl-i şer'î virildikde ibyân-ı beyyineden bi'l-külliye izhâr-ı 'acz idüb tahlîfine dahî tâlib ve râğib olmayub firâr etmekle müdde'i-yi mesfûr Panos iddi'ası mahz-ı tezvîr olduğu nümâyân olmağla müdde'i-yi mesfûr Panos mesfûre Sâra'ya bi-lâ beyyine bi-vech-i mu'ârazadan men' birle mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Hurrîre zâlik fi gurre-i şa'bânî'l-mu'azzam li-sene sitte ve hâmsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-

hâl :

Dürri Hâcî Mustafâ	Hâcî 'Alî Vekîl-i fukarâ'	es-Seyyid Hâcî Hamza Refikaş	es-Seyyid Hüseyîn Ser-muhzırân
--------------------	------------------------------	---------------------------------	-----------------------------------

herbirleri edâ-yı şehâdet-i şer'îye eylediklerinde şehâdetleri hayîz-i kabûlde vâfi' olub beher salyânede salyâne virmek üzere merkûm Molla Mehmed beyine eylediği mevlânâ-yı merkûm meclis-i şer'a gelüb mâ'an bâ's olunan çuhâdâr ile haber virmekle mücebince ba'de'l-hükm dükkân-ı mezkûrun salyânesin fi-mâ bâ'd edâyasına ve cezm birle mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Hurre fi'l-yevmi's-sâlis min şehri zi'l-ka'de li-sene sitte ve hamsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-_____ hâl :

'Osmân	el-Hâc	Dervîş bin	es-Seyyid	el-Hâc	ve
Beşe bin	'Osmân Ağa	Veli	Hüseyîn Ser-	Mustafâ Ağa	gayruhum
Hüseyîn	bin Mûsâ		muhzırân	Mûsâbâli-	
				zâde	

Sahife No:32

Belge No:71

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki

Bâ fermân-ı 'âlî Eyâlet-i Adana'dan bin yüz elliyedi senesine mahsûb matlûb olan devletlû efedimizin imdâd-ı seferiyesinden Karakışla ve Sarıçam nâhiyelerinden bâkî kalan bin yüz gurûşun yüz gurûşunu Battâl Mehmed Ağa yedinden ahz eylediğim içün yedine işbu tezkire verilmişdir.(imza)

Şuhûdu'l-_____ hâl :

Halîl tâbi'-i Arpacı-	Ebubekir (?) Efendi.	Çukadâr Ahmed	Fazlu'llâh
zâde		Ağa tâbi'-i Yeğen	Efendi Vâ'iz-zâde.
		Efendi	

Sahife No33

Belge No:72

Mercan-zâde Mûsâ Ağa'nın ibrâ hüccetidir.

Medine-i Adana nevâhisinden Cânibi's-şehr Nâhiyesi'nde sâkin Tuğtimurlu (?) cemâ'atı'ndan iken bundan akdem cerîhan fevt olan Mûsâ bin Kara Ebubekir nâm kimesnenin verâseti zevce-i menkûhe-i metrûkesi Elif binti Mustafâ nâm Hâtûn ile sulbiye kızı Elif ve vâlidesi Döne binti Mehmed ve kızkarındaşı Eşe binti Ebubekir'e münhasıra olduğu lede's-şer'zâhir ve mübeyyin oldukdan mezbûrât Elif ve diğeri Elif ve Döne ve Eşe taraflarından ibrâ-yı âtiyî'z-zikri ikrâra vekil olub vekâleti zât-ı mezbûrâtı bi'l-ma'rifeti's-şer'iyye 'ârifân Ağa bin 'Alî ve diğeri İbrâhîm bin Mustafâ

şehâdetleriyle sâbit olan Mehmed bin Ahmed nâm kimesne meclis-i şer'î hatîr lâzımı't-tevkîrde yine medine-i mezbûre mahallâtından Kansafzâde Mahallesi ahâlisinden Mûsâ Ağa bin Hâcî 'Îsâ Ağa mahzarında da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb müvekkilelerim merkûmânın murisleri müteveffâ-yı mezbûru bundan akdem işbu Mûsâ Ağa bafyecik (?) bıcâk ile darb ve cerh idüb ol cerhin te'sîrinden nâşî fevt oldu deyû dem ve diyetin bi'l-vekâle da'vâsında olduğumuzda mezbûr Mûsâ Ağa dahî i'tirâz idüb ol vechle beynimizde nizâ'-ı külli cereyân eylediğinde bî-garaz muslihûn-ı müslimûn tavassut idüb "es-sulhu seyyidu'l-ahkâm" fehvâsınca bedel-i sulh olmak üzere bana işbu merkûm Mûsâ Ağa yüz elli gurûş nakd ve bir re's tolu deve ve bir kılıc ve bir mushaf-ı şerîf teslim idüb ben dahî bi'l-vekâle ahz ve kabz idüb müteveffâ-yı mezbûr Mûsâ bin Kara Ebubekir'in dem ve diyetine müte'allık 'âmme-i de'âviden ve kâffe-i eymân ve muhâsamâtdan min külli'l-vucûh işbu merkûm Mûsâ Ağa'nın zimmetini ibrâ'-ı 'am kat'u'n-nizâ' ile ibrâ ve iskât eyledim Ba'de'l-yevm kendi tarafımızdan ve müvekkilelerim mezbûrât Elif ve diğêr Elif ve Döne ve Eşe taraflarından husûs-ı mezkûra müte'allık da'vâ asâleten ve vekâleten sudûr ve zuhûr iderse lede'l-hükkâmî'l-kirâm makbûle ve mesmû'a olmasun didikde mukırr-ı mezbûr Mehmed'in bâlâda ve beyân olunan küllemâsı el-mukırru lehu'l-merkûm Mûsâ Ağa Ağa (ziyade) dahî vicâhen tahkîk ve şifâhen tasdîk etmeğın mâ vakâ'a bi't-taleb ketb olundu. Hurrîre fi evâsıtı şevvâl li-sene sitte ve hamsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-

hâl :

Es-Seyyid Mehmed
bin Hasan

Hasan Beşe bin
Ahmed

'Alî Beşe bin
'Osmân

'Alî Beşe bin
'Osmân

Ahmed bin 'Ömer,

İsmâ'il Beşe

ve gayruhum mine'l-
hâzirîn.

Sahife No33

Belge No:73

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki

Bin yüz elli yedi senesinde Adana Vâlisi devletlû 'izzetlû veliyu'n-ni'am efendimiz hazretlerinin bâ-fermân-ı 'âli lâzım gelen imdâd-ı seferiyesinden Adana mahallâtından ve civârında ve nevâhisinde cem' ve tahsîl mâl-ı seferiye akcesinden bundan akdem kabzına me'mûr Ser-çuhâdâr Hâfız İbrâhîm Ağa bi-emri'llâhi Te'âlâ

fevt olmağla ben dahî efendimizin hazretlerinin taraf-ı hâfîlerinden bâ-buyruldu lede('ş-şer'i) 'ş-şerîf isti'câl gelüb mâl-ı seferiyesinin kabzına tenbîh buyrulmalarıyla Nefs-i Adana mahallâtından ve civâr kazâ ve nevâhilerden cem' ve tahsîl olunan mâl-ı seferiyesinden huzûr-ı şer'de hâlen Adana Mütessellimi sa'âdetlû Battâl Mehmed Ağa yedinden yalnız yedi bin beş yüz gurûş altun olmak üzere bana teslîm ve ben dahî ahz ve kabz eyleyüb inşâallahu Te'âlâ mâl-ı mezkûru devletlû veliyu'n-ni'am efendimiz hazretlerinin tarafına teslîm idüb ve mahsûs efendimiz tarafından sened getürüb ağa-yı mûmâ ileyhe virildikde işbu temessük şakk oluna. Fî 15 S. sene 1156.

Mustafâ bin 'Alî
Çuhâdâr-ı
Vâli-yi Adana (imza).

Sahife No33

Belge No:74

Mütessellim Battâl Mehmed Ağa çuhâdâr-ı merkûm 'Alî Ağa'ya kayyum yoldaşlarından el-Hâc Mehmed Ağa bin 'Abdu'llâh ve 'Ömer Ağa bin İbrâhîm ve Hüseyîn Ağa nâm çuhâdâr-ı merkûm 'Alî Ağa'ya ve mâl-ı mezkûra kefil bi'l-mâl ve kefil bi'n-nefs olur musuz didiklerinde anlar dahî kefiliz (didikde) işbu mahalle şerh virildi. Fî 18 safer.

Sahife No34

Belge No:75

Medine-i Adana mahallâtından Hoca Vezîr Mahallesi sâkinelerinden işbu râfi'atu'l-vesîka Gülşen binti Yahyâ nâm hâtûn meclis-i şer'-ı şerîf-i enverde yine mahalle-i mezbûre sâkinelerinden Turmuş 'Alî bin 'Alî mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb mahalle-i mezbûrede vâki' bir tarafı 'Abid mülkü ve bir tarafı Süleymân mülkü ve şimâlen Avişoğlu mülkü Ahmed Beşe ve garben tarîk-ı 'am ile mahdûd bir bâb tahtânî menzili bundan akdem zevcim müteveffâ 'Osmân nâm kimesne işbu sağîr oğlum Halil için kırk gurûşa iştirâ velâyeten âhz ve kabz idüb ol vechle oğlum işbu sağîr Halil'in mülkü müşterâsı iken menzil-i mahdûd-ı mezkûru mezbûr 'Alî fuzûli zabt ider suâl olunub takrîr-i tahrîr menzil-i mahdûd-ı mezkûr bi'l-vesâye bana teslîm olunmak murâdumdır didikde gibbe's-suâl mezbûr Turmuş 'Alî cevâbında menzil-i mahdûd-ı mezkûru müteveffâ-yı mezbûr 'Osmân sağîr oğlu Halil için meblağ-

ı mezkûra iştirâ eylediğinin tâb'an ikrâr ve i'tirâf etmeğın mücebince menzil-i mahdûd-ı mezkûrdan kasr-ı yedine ba'de's-sene menzil-i mezkûru bana otuz gurûşa iştirâ ben dahî iştirâ idüb ol vechle mülk-ü müşterâyımdır olmağla menzil-i mahdûd-ı mezkûrdan merkûme Gülşen kasr-ı yedine tenbîh olunmak murâdımdır didikde gıbbe's-suâl merkûme Gülşen cevâbında işbu mezbûr menzil-i mezkûr benim mülk-ü mevrûsumdur deyû bundan akdem benden da'vâ idüb şimdi şirâen da'vâsı tenâkûzdür deyû defî idicek gıbbe'l-istintak ve 'akibe'l-inkâr def'-i meşrûhasına mutâbık beyyine taleb olundukda 'udûl-ı ahrâr-ı ricâl-ı müslimînden Seyyid Hüseyîn bin 'Abdu'r-rahmân ve Seyyid Hasan bin Süleymân li-ecli's-şehâde hâzırân olduklarında gıbbe'l-istişhâd fi'l-vâki' işbu İsmâ'il bundan akdem menzil-i mezkûru müdde'ıye-i merkûme Gülşen'den mülk-ü mevrûsum deyû da'vâ itmişidi bizler bu husûsa şâhidleriz ve şehâdet dahî ideriz deyû edâ-yı şehâdet-i şer'ıye ittiklerinde ba'de ri'âyet-i şerâit'l-kabûl ber-müceb-i şehâdetihimâ mezbûr İsmâ'il'in da'vâsı ber-tenâküz olmağla merkûme Gülşen Hâtûn'a bî-vech-i mu'arazadan men' birle mâ vak'a bi't-taleb ketb olundu. Hurre fi evâsıt-ı zi'l-ka'de li-sene sitte ve hamsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-

hâl :

Dervîş Beşe bin Hâcı Veli	Hüseyîn Beşe bin Hâcı Veli	Hasan Çelebi bin Mehmed	Usta İbrâhîm bin Kefşger	Hasan Efendi
---------------------------	----------------------------	-------------------------	--------------------------	--------------

Sahife No34**Belge No:76**

Bâ'is-i hurûf budur ki işbu bin yüz elliyedi senesinde hâlen Adana Vâlisi devletlû veliyu'n-ni'am efendimiz hazretlerinin bâ-fermân-ı 'âli Adana Sancağı'ndan cem' ve tahsîl olunan imdâd-ı seferiye mâlından bi-emr-i hazret ve efendimiz hâlen Adana Mütesellimi sa'âdetlû Battâl Mehmed Ağa yediyle huzûr-ı şer'de ve .....cümle 'ulemâ ve a'yân ve sâdât ve sâir ahâli huzûrunda devletlû Hüseyîn Pâşâ Efendi'miz huzûrunda teslîm etmek üzere mûmâ ileyh yedinden bu def'a yalnız beş bin yüz elli gurûş sâf altun olmak üzere ahz ve kabz olunub selâmet ile pâşâ efendimiz tarafına meblağ-ı mezbûr teslîm olundukda vusûlu ve teslimini müş'îr efendimiz tarafından kâğıd geldikde işbu temessük şakk oluna. Tahrîren 23 R.sene (1) 157.

Şuhûdu'l-

hâl :

(?)	(?)	(?)
'Ömer Ağa-yı 'Andurun	Hüseyîn Çukâdâr	Beği (?)

Sahife No: 34

Belge No:77

gurüş

150 Çuhadâr Kara Mehmed'e.

100 Çuhadâr Hüseyîn ve 'Ömer Ağa'ya

250.

150 Çuhadâr Kara Mehmed'e.

Ve vezîr-i müşârun ileyh hazretlerinin emirleriyle sâhibu'd-devlet efendimizin kapucular bölükbaşı sa'âdetlû Mehmed Ağa'ya hizmet virilen.

gurüş

1750

100 Esed (?) bahâsı kendi emirleriyle teslim.

100 İsti'câl emri getüren Çuhadâr Mehmed Beg'e.

100 Merkûm Çuhadâr 'Alî Ağa'ya hizmet.

2050

gurüş

15000 Vezîr-i müşârun ileyh tarafına irsâl olunmuşdur.

400 Onsekiz günlük hisâbına takas.

1100 Kazâ ve nevâhide bâkî

17500

Mahallâtda ve nevâhide kalan imdâd-ı seferiye bakâyâsı yalnız bin yüz gurüş bâkî kalub ve Sarıçam ve Karakışla'nın kesimi olan bin yedi yüz gurüşun altı yüz gurüşunu kendi salyânelerine virüb bin yüz gurüşunu bâkî kâime-i mezbûre cümle ma'rifetile havâle oluna kayd şod fi gur-re-i rebî'il-ûlâ sene (1) 157.

Sahife No:35

Belge No:78

Emir 'Ali Hasan Efendi'nin nekâbet mektûbudur.

Kıdvetu's-sâdât-ı kirâm sâbıkân kâim-i makâm olan Emir 'Alî-zâde es-Seyyid Halil Ağa-zâde es-Seyyid Hasan Efendi dâme şerefen ba'de't-tahiyeti'l-vâfiye inhâ olunur ki Adana Kazâsı'nda olan sâdât-ı kirâm zevi'l-ihtirâm üzerlerine tarafımızdan seni kâim-i makâm nasb ve ta'yîn etmişizdir. Gerekdir ki sahîhatu'l-ensâblarına tevkîr ve ihtirâm idüb tesyîdi zâhir olub kuzât hüccetleri ve kâim-i makâm temessükleriyle decl olub olub izhâr-ı siyâdet ve irâet-i 'alâmet hazrâ idenleri müte'adde-i ihtimâm idüb kendin dahî kat'an bir kimesneye 'alâmet vaz'ına izn virmeyüb iddi'â-ı sıhhat-i neseb idenleri tarafımıza havâle idesiz ve şer'an lâzım gelen te'dîb ve takrîrlerini ve hukûk-ı şer'îye-i sâbite tahsili iktizâ ettikde siz idüb sâdât-ı kirâmı sâir hükkâma rencîde ettirmeyesiz . Hülâsa-ı kelâm bu vedî'a-ı 'azmi ve emânet-i kebîrede kemâl-i 'ıffet ve istikâmet idüb sâdât-ı kirâmdan tevciye ve 'urûsiye ve sâir bahâneler ile bir akcelerın almayub siyânet-i 'ırz ve mallarında bezl-i makdûr ve sa'y-ı mağfûr eylemeniz ile (dünyada) makbûl-ı hâs ve 'âm ve 'ukbâda mazhâr-ı şefâ'at-ı Hazret-i Seyyidi'l-enâm 'aleyhi efdalu't-tahiyye ve ekmelu's-selâm olasız ve's-selâm fi evâsıtı zi'l-ka'dei's-şerîf li-sene sitte ve hamsîn ve miete ve elf.

Mine'l-fakîr
es-Seyyid Mahmûd
en-Nakîb

Vasale ve kuyide fi 16 zi'l-ka'de sene 1156.

Mutâbikun li-aslihi yeminihi nemekahu el-fakîr es-Seyyid 'azze şânuhu el-Hâc Ahmed en-nâibu mahkeme Ahi Çelebi Kostantiniyye 'ufiye 'anhu.

Sahife No35

Belge No:79

Kızlarağasıoğlu Simâvon'a elli gurûş hükm hüccetidir.

Medine-i Adana mahallâtından Saclı Hamîd Mahallesi sükkânından es-Seyyid İbrâhîm bin Ahmed ve es-Seyyid Murtazâ bin Dede ve Debbâğ Usta Hasan bin Ahmed nâm kimesneler ve zimmîden Artin veled-i Ma'mâr ve Gökceğözoğlu Kirkor ve Çiçekoğlu Artin ve sâir ma'lûmu'l-esâmî ve mahzûru'l-eşhâs kimesneler meclis-i şer'-i şerîf-i enverde yine mahalle-i merkûme mütemekkinlerinden Kızlarağasıoğlu dimekle

'arîf Simâvon veled-i Abrâm nâm zimmî muvâcehesinde herbirleri da'vâ ve takrîr-i kelam idüb bundan akdem mesfûr Simâvon zimmî mahallemizin üzerine nâzil olan tekâlifî cem'de taraflarımızdan vekîl olub henüz mübâya'a salyânesi tekmil olmadan mesfûr zimmîden hisâb ve kitâbî görülmek bi'l-muvâcehe matlûbumuzdur didikde müdde'i 'aleyh Simâvon ile müdde'i-yi mezbûrûn es-Seyyid İbrâhîm ve es-Seyyid Murtazâ ve Debbâğ Usta Hasan ve zimmîden Artin ve Gökcegözoğlu Kirkor ve Çiçekoğlu Artin ve sair ahâli-yi mahalle ile ve taraf-ı şer'den irsâl olunan muhızır Hâcî 'Alî ile mahalle-i merkûmeye varıldıkda kapu kapu suâl olunub mesfûr Simâvon'un hilâf-ı inhâ aldığı akce ellisekiz gurûşa bâliğ olmağın meblağ-ı mezbûr ellisekiz gurûşun sekiz gurûşuna mesfûr Simâvon'a meccânen hibe ve bâkî kalan elli gurûşu mesfûr Simâvon zimmetinde zuhûr ve mütekarrar olmağla mesfûr Simâvon'a elli gurûşun şer'an lâzım gelmekle hükm birle mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Hurrîre fi'l-yevmi's-sânî min şehri zi'l-hicce li-sene sitte ve bâmsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-

hâl :

Fahru'l-a'yân Karaca Hamza Ağa	Fahru'l-'ulemâ Vâ'iz-zâde	Sâlih Ağa-yı Serdengecdi	ve Çekerim-zâde (?) 'Alî Beg
ve Sariustaoğlu Ahmed Beşe	ve Nâdiroğlu 'Alî Beşe	ve Kâtib 'Abdu'llâh Efendi	ve gayrubum.

Sahife No:36

Belge No:80

Şehir vekîli Hâcî 'Alî ve Hâcî Hamza'nın hüccetidir.

Medine-i Adana'da vâki' Halhâl Mahallesi'den Özbek-zâde es-Seyyid Hâcî Ahmed Ağa bin Mehmed ve 'Alî Dede Mahallesi ahâlilerinden Berber Şeyh 'Alî bin Ahmed ve Kayalıbağ Mahallesi ahâlilerinden 'Alî bin Veli ve Mermeli Mahallesi'nden Sünûsi 'Osmân bin Hasan ve Kara Sofi Mahallesi ahâlilerinden 'Alî Ağa bin Sun'u'llâh ve Kantarân Mahallesi ahâlilerinden 'Alî bin İbrâhîm ve Sarrâcân Mahallesi ahâlilerinden Mehmed Beşe bin Mustafâ ve Ağa Mehmed Mahallesi ahâlilerinden Veli Beşe bin 'Alî ve Sofibahce ahâlilerinden Mehmed Beşe bin 'İsâ ve sair mahallât-ı medine-i mezbûre ahâlilerinden es-Seyyid Çelebi bin es-Seyyid 'Alî ve es-Seyyid

'Abdu'r-rahmân bin İsmâ'il ve Sa'du'llâh Beşe bin İshâk ve 'Azzâz 'Alî Çelebi bin 'Alî ve Sarrâc Halil Çelebi bin Halil ve Seyyid Hüseyîn bin İbrâhîm ve 'Alemdâr 'Alî Ağa bin Mehmed ve Hasan Çelebi bin 'Abdu'l-mü'mîn ve 'Attâr 'Alî Beşe bin Mehmed ve sâir ma'lûmu'l-esâmî ve mahzûru'l-eşhâs kimesneler kendüler taraflarından asâleten ve sâir fukarâ taraflarından vekâleten meclis-i şer'-i şerîf-i lâzımı't-teşrîfde medîne-i merkûme ahâlîlerinden işbu râfi'u'l-kitâb Hâcî 'Alî bin Mehmed ve es-Seyyid Hâcî Hamza bin Hamza nâm kimesneler mahzarlarında herbirleri takrîr-i kelâm ve ta'bîr 'ani'l-merâm idüb Medîne-i Adana tekâlifleri umûrlarını rü'yete bundan akdem vekilleri olan gâib 'ani'l-meclis es-Seyyid Mehmed nâm kimesne senenin ibtidâ-yî mübâşeretinden bu âna gelince dek makbûzât ve masrûfâtının ma'rifet-i şer'ile tarafımızdan bâ-mürâsele-i şer'-i şerîf muhâsebeye vekillerimiz Karaca-zâde Hâcî Hamza Ağa ma'rifetiyle muhâsebesi taleb olundukda kaçır ve hiyânet ve habesetinden nâşi hisâbdan imtina' ve bir tarikle firâr ve gaybet idüb ol vechle umûru velâyeti rü'yet ider kimesne olmayub mu'attâl olduğundan nâşi fukarâ'ı Adana'nın tekâlifleri ve sâir umûr ve husûsları nızâm temşiyet ve rü'yete ahz ve i'tâyâ bir vekil nasbindan lâzım ve lâbüd olmağla işbu merkûmân el- Hâc 'Alî ve es-Seyyid Hâcî Hamza cümlemizin mu'temedi ve muhtârı olmağla senevî üç yüz gurûş ücret ile mezbûrânı ahâlî-yi Adana'nın tekâlifleri umûrunu rü'yete tarafımızdan vekil ve üzerlerine Kabasakal-zâde Ahmed Efendi ibn-i Hâcî Yûsuf ve diğeri Ahmed Efendi bin Mehmed ve Cemîle-zâde Mehmed Efendi ibn-i 'Osmân ve Âhû Baba dimekle ma'rûf Ahmed Beşe Hasan ve Tiryâkî-zâde 'Ömer Ağa bin Ahmed ve Dişlek-zâde Mehmed Beşe bin 'Alî nâm kimesneler dahî ber-vech-i habî nâzır nasb olunub her salyâne akabinde Tekye nâm mahalde 'akd-ı meclis olunub nâzirûn-ı merkûmûn Ahmed Efendi ve diğeri Ahmed Efendi ve Mehmed Efendi ve 'Ömer Ağa ve Mehmed Beşe ve Ahmed Beşe'yi ve ma'rifet-i şer'le meclis-i muhâsabeleri görülmek şartıyla mezbûrân Hâcî 'Alî ve es-Seyyid Hâcî Hamza vekil ve merkûmûn Ahmed Efendi ve diğeri Ahmed Efendi ve Mehmed Efendi ve 'Ömer Ağa ve Mehmed Beşe ve Ahmed Beşe'yi ber-vech-i hasbî vekil-i mezbûrân üzerlerine nâzır nasb ve ta'yîn itdik didiklerinde vekilân-ı merkûmân el-Hâc 'Alî ve Hâcî Hamza dahî meblağ-ı mezkûr üç yüz gurûş ücret ile ber-minvâl-ı muharrer vekâlet-i mezkûru kabûl ve nâzirûn-ı merkûmûn dahî ber-vech-i hasbî nezâret-i mezbûru kabûl ve merâsimi kemâ yenbeği herbirleri edâya

müte'ahhid olmağın mâ vak'a bi't-taleb ketb olundu. Hurrîre fî'l-yevmi's-sâni min rebî'i'l-âhir li-sene sitte ve hamsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-

hâl :

Fazlu'llâh Efendi Vâ'iz- zâde	Hâcî Hamza Ağa Karaca- zâde	Hâcî Mustafâ Ağa-yı Serdengecdi	Mîr Hamza Beşe Mütevelli- yi evkâf	Pîr Hüseyîn Dervîspâşâ- zâde
es-Seyyid 'Osmân Ağa Kansaf-zâde	Karslı 'Ömer Ağa-yı serdengecdi	'Abdu'llâh Efendi Kâtib-i Mahkeme	Dâvûd Ağa-yı serdengecdi	
es-Seyyid Hâcî Mustafâ Hanefî-zâde	Mustafâ Ağa-yı serdengecdi	Hâcî Hüseyîn Sarrâc	Ahmed Beşe tâbi'-i Hâcî Hamîd Ağa	ve gayruhum.

Sahife No:37

Belge No:81

Oldur ki işbu sene-i mübârekede İrân seferi muhakkak olduğuna binâen devlet-i 'aliyede ordu-yu hümâyûn nusret-makrûnun hareket-i muzammum olmağla ordu-yu hümâyûnda i'mâl ve istihdâm olunmak üzere bâ-fermân-ı 'âlî Adana Sancağı'ndan matlûb buyurulan iki yüz 'aded mehâr-ı mekâri develer alât ve besat mükemmel ve beher katârına birer nefer sârbân ile beher deveye birer çift çuvâl ve urğân ki beher devenin yetmişaltı gurûşdan iki yüz mehârî mekâri develerin kıymeti cem'an oniki bin gurûşile mübâşir ta'yîn buyrulan sadr-ı 'âlî ağalarından kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Mehmed Ağa'ya hizmet iki yüz elli gurûş ve ağa-yı mûmâ ileyhî rûzme-i ta'âmiyesi iki yüz gurûş ve isti'câl emri ile vârid olan tatar ağalara virilmek üzere yüz gurûş ve bundan akdem İskenderûn İskelesi'nden zuhûr iden cebehâne için bâ-fermân-ı 'âlî Adana'da matlûb buyurulan mekâri develerin vefki (?) için istidâne ile alunüb virilen sekiz yüz on gurûş ve sa'âdetlû mütesellim Mehmed Ağa'ya mu'tâd üzere tahsîliye iki yüz elli gurûş ve harc-ı defter iki yüz gurûş ve kâtibiye ile hidâmiye yigirmi gurûş min haysü'l-mecmû' onüç bin sekiz yüz otuz gurûşa bâliğ olmağın meblağ-ı mezbûru bi'l-cümle 'ulemâ ve a'yân ve ahâli ma'rifetiyleve ma'rifet-i şer'le kazâ ve nevâhiye ber-vech-i ta'dil ve tevzî' ve taksîm olunan defterdir ki ber-vech-i âfî zikr olunur. Hurrîre fî gurre-i zi'l-hicce li-sene sitte ve hamsîn ve miete ve elf.

Nefs-i Adana deve	Kazâ-ı Yüreği r deve	Kazâ-ı Kara 'İsalı Hâcılı deve	Nâhiye-i Cânibi's-şehir deve	Nâhiye-i Dindârlı deve	Kazâ-ı Karakışla deve	Nâhiye-i Sarıçam deve
100 kıymet gurûş 6915	33 kıymet gurûş 3202	17 kıymet gurûş pârà 1175 22	17 kıymet gurûş pârà 1175 22	23 kıymet gurûş pârà 1590 17	6 kıymet gurûş pârà 414 35	4 kıymet gurûş pârà 276 24

Cem'an_ yekûn

gurûş

13830

Yalnız onüçbinsekizyüzotuz gurûşdur.Sah.

Bâlâda tahrîr olunduğu vech üzere nefsi Adana mahallâtına ber-vech-i ta'dil ve tesviye cümle ma'rifetiyle olunan tevzî' ve taksîm defterdir ki ber-vech-i âti zikr olunur. Hurrîre fi târihi'l-merkûm.

Mahalle-i Neccarân gurûş 305	Mahalle-i Kuruköpri gurûş 305	Mahalle-i Hankurbı gurûş 247	Mahalle-i Ağamehmed gurûş 130	Mahalle-i Yarbaşı gurûş 70	Mahalle-i Çınarlı gurûş 65
Mahalle-i Kayalıbağ gurûş 135	Mahalle-i Harabbağçe gurûş 45	Mahalle-i Sarrâcân gurûş 130	Mahalle-i Çukurmescid gurûş 110	Mahalle-i Saçlıhamid gurûş 130	Mahalle-i Hacı Hamid gurûş 75
Mahalle-i Hacıfakih gurûş 80	Mahalle-i Turmuş Fakih gurûş 110	Mahalle-i Ağcamesci d gurûş 77	Mahalle-i Emirler gurûş 77	Mahalle-i Câmi'-i Cedîd gurûş 77	Mahalle-i Debbâğân gurûş 60
Mahalle-i Sofibağçe gurûş 170	Mahalle-i Halhal gurûş 35	Mahalle-i Baytimur gurûş 35	Mahalle-i Sugedigi gurûş 80	Mahalle-i Mestanzâde gurûş 70	Mahalle-i Sarıyakub gurûş 130
Mahalle-i Yurtan gurûş 130	Mahalle-i Paşanebi gurûş 70	Mahalle-i Şeyh Mustafa gurûş 50	Mahalle-i Şeyhzâde gurûş 55	Mahalle-i 'Ali Dede gurûş 125	Mahalle-i Kantarân gurûş 130

Mahalle-i Karasofu gurûş 170	Mahalle-i Eskihamâm gurûş 425	Mahalle-i Bâb-ı Tarsûs gurûş 290	Mahalle-i Taşçıkan gurûş 13	Mahalle-i Hânedân gurûş 77	Mahalle-i Mermerli gurûş 265
Mahalle-i Hamâmkurbu gurûş 175	Mahalle-i Hocavezîr gurûş 45	Mahalle-i Kansafzâde gurûş 55	Mahalle-i Dervîşpâşâ gurûş 25	Mahalle-i Tekyekurbî gurûş 42	
Mahalle-i Kassâb Bekir gurûş 250		Mahalle-i Eskiçarşu gurûş 10		Mahalle-i Gurbetân gurûş 10	
	Mahalle-i Zimmiyân gurûş 540			Mahalle-i Bağçeciyân gurûş 1100	

Yekûn gurûş

6915 Yalnız altıbindokuzyüzonbeş gurûşdur. Sah.

Sahife No:38

Belge No:82

Oldur ki işbu sene-i mübâreke de sâbıkan sadr-ı a'zam el-Hâc Ahmed Pâşâ yessere'llâhu yürüd li-mâ yeşâ hazretleri'nin bâ-fermân-ı 'âlî Rakka cânibine me'mûr olmağla Adana Menzili'ne dâhil olub beş gün mekes beher yevm kasabaya beş günlük lahm bahâ seksen yedi gurûş ve bakkâlâna revğan ve 'asel ve badem ve kişiş bahâları iki yüz yigirmisekizbuçuk gurûş ve 'attârâna piric ve kahve ve şem'-i 'asel ve seker ve darcın ve karanfil bahâları iki yüz elli gurûş ve sebzevât bahâları ontokuz gurûş ve kethüdâsına virilen iki re's bârgîr bahâları kırkyedibuçuk gurûş ve menzilcinin Kurd Kulağı'na rukûbları için on 'aded bârgîr ücretleri altmış gurûş ve samanı virilen yüz kırbeş gurûş ve ekmekciye virilen yüz toksanbir gurûş ve mumcuya olan mum bahâları yigirmibuçuk gurûş ve mûmâ ileyh hazretlerinin konakcısına hizmet virilen yigirmi yedi gurûş ve hatab bahâları iki yüz gurûş ve arpacıyâna yüz kırk kile şa'îr bahâları bin yüz otuz bir gurûş ve sezâ olan masraf ve sâir mesârifi için ve mübâya'a kesri için bin gurûş ve pâşâ -yı mûmâ ileyhlere sâir mesârif-ı müteferrikası için cem'an iki bin altı

yüz otuziki gurûşa bâliğ olub ve Adana menzilcilerinin verilecek yedi yüz elli altı gurûş olub cem'an beş bin gurûşa bâliğ olmağla mahallâtdan ve nevâhiden tahsili eml-i 'asîr olmağla cümle 'ulemâ ve a'yân ve ocaklı ittihâd ve ittifâkları ile ve ma'rifet-i şer'le Adana'da vâki' olan hânelere tevzî' ve taksîm ve tesviye vechi üzere tahsil olunub ashâb-ı duyûna teslim defterdir ki ber-vech-i âtî zikr olunur. Hurre fi ...zi'l-hicce (?) li-sene sitte ve hamsîn ve miete ve elf.

Hâne-i Cânsu (?) gurûş 350	Hâne-i Hatıroğlu gurûş 200	Hâne-i Yûsuf Ağa gurûş 75	Hâne-i Kansaf-zâde gurûş 50	Hâne-i Şeyh-zâde gurûş 40	Hâne-i Küçük gurûş 15
Hâne-i Şeyh-zâde gurûş 60	Hâne-i Eğilmez gurûş 300	Hâne-i Yanık (?) gurûş 220	Hâne-i Hâcı Tosun (?) gurûş 150	Hâne-i Boduroğlu gurûş 140	Hâne-i Mestân-zâde gurûş 50
Hâne-i Gûntalıoğlu gurûş 55	Hâne-i Karbiti gurûş 159	Hâne-i Kot Ağa gurûş 10	Hâne-i Deveci gurûş 55	Hâne-i Emîr Kâdı gurûş 25	Hâne-i 'Acem gurûş 350
Hâne-i Bukalı gurûş 75	Hâne-i Siyavuş gurûş 75	Hâne-i Süleymân Çâvûş gurûş 49	Hâne-i Hâcı Pîrli gurûş 75	Hâne-i Battâl Ağa gurûş 30	Hâne-i Hurmalı gurûş 40
Hâne-i Seferoğlu gurûş 35	Hâne-i Yamanlı Efendi gurûş 55	Hâne-i Mûsâbâlı gurûş 25	Hâne-i Eski Menzil gurûş 35	Hâne-i Bıyıklıoğlu gurûş 40	Hâne-i Kerim Ağa gurûş 159
Vakıf Hân Kerîm Ağa gurûş 79	Hâne-i Çakaloğlu gurûş 59	Hâne-i Karamanlı gurûş 39	Hâne-i Nu'mân Efendi gurûş 35	Hâne-i Torosoğlu gurûş 59	Hâne-i Kara 'Alî Efendi gurûş 15
Hâne-i Karnitioğlu (?) gurûş 35	Hâne-i 'Azîz Ağa gurûş 100	Hâne-i Gönyine (?) gurûş 15	Hâne-i 'Alî Hâcıoğlu gurûş 35	Hâne-i Mûsâ ma'a Can gurûş 15	Hâne-i Fellâhoğlu gurûş 130

Hâne-i Yazıcıoğlu gurûş 100	Hâne-i Tutlu gurûş 125	Hâne-i Mahmûd Pâşa gurûş 290	Hâne-i Balcıoğlu gurûş 175	Hâne-i Fellâhoğlu gurûş 109	Hâne-i Gaffâr gurûş 45
Hâne-i Dervîş 'Alî gurûş 50	Hâne-i Tâvut-ı Zimmî gurûş 20	Hâne-i Ken'ân gurûş 20	Hâne-i Seferoğlu gurûş 25	Hâne-i Şenva (?) gurûş 75	Hâne-i Balcıoğlu gurûş 25
Hâne-i Sakacıoğlu gurûş 25	Hâne-i Kör Mehmed gurûş 25	Hâne-i Şeyh Oğlan gurûş 50	Hâne-i Serdâr Yûsuf gurûş 75	Hâne-i 'Osmân Çâvûş gurûş 55	Hâne-i Kelhalîm gurûş 15
Hâne-i Dervîş Ota (?) gurûş 20	Hâne-i ..... gurûş 15	Efe Hâm (?) gurûş 25	Hâne-i Saracalı ma'a Sarıcı odaları gurûş 35	Âzir Zimmî Otası gurûş 15	Hânî Hacı Hamîdoğlu gurûş 6
Bâb-ı Tarsûs'da Balcıoğlu'nun eskici dükkâmî derûnunda otalar gurûş 10		Bozoğlu Hânî gurûş 30	Sarı Yûsuf Efendi'nin Hânî gurûş 22?	Küçük Çâvûş Hânî gurûş 30	

Cem'an yekûn
gurûş

5000 Yalnız beşbin gurûşdur. Sah.

Sahife No:39

Belge No:83

El-hamdu li'llâhi'l-vâkıfî 'alâ külli hâl 'Alîmu'l-gaybi ve's-şehâdeti el-Kebîru'l-Müte'âl ve's-selât-u ve's-selâmu 'alâ rasûlihi Muhammed'ini'l-meb'ûsi li-beyânî'l-helâli ve'l-harâm ve 'alâ âlihi ve ashâbihi hayru'l-âli ve hayru'l-ashâb ve ba'd işbu kitâb-ı sıhhat-nüsâbın tahrîr ve tastîrine bâ'is ve bâdi budur ki Medine-i Adana'da vâki' Eskihamâm Mahallesi sâkinelerinden işbu sâhibetu'l-hayrât Hûrî binti İbrâhîm nâm

Hâtûn tarafından vakf-ı âti-yi'z-zikri ikrâra vekili olub vekâleti zâtı mezbûra bi-ma'rifet-i şer'iyeye 'ârifân olan Ahmed bin Yûsuf ve Molla 'Alî bin Ebûbekir nâm kimesnelerin şehâdetleriyle sâbit ve sübût vekâletine hükm-ü şer'î lâhik olan mezbûre Hûrî Hâtûn'nun dâmâdı Mahmûd ibn-i Ebûbekir nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîf-i nebevî ve mahfil-i dîn-i münîf-i Mustafâvî'de vakf-ı âti'l-beyâna li-ecli't-tescîl ve'l-enrî'l-itmâm ve't-tekmîl müteveli nasb ve ta'yîn eylediği mahalle-i merkûme ahâlisinden 'Azzâz el-Hâc Mehmed bin Mehmed nâm kimesne mahzarında bi'l-vekâle ikrâr-ı sahîh-i şer'î ve i'tirâf-ı sahîh-i mer'î idüb vakf-ı âti sudûruna deġin müvekkilem mezbûre Hûrî Hâtûn hâlen zevci Molla 'Alî bin Mehmed nâm kimesneden mihrim mukâbelesinde iştirâ idüb silk-i mülk-ü sarfında münselik olan mahalle-i merkûmede vâki' vâki' (ziyade) kibleten 'Âişe Hâtûn ve şarkan Molla 'Alî menzili ve şimâlen tarik-ı hâs ve garben Kebâbcı Mehmed menzili ile mahdûd bir bâb tahtânî ve bir mikdâr havluyu müştamil menzilini hasbeten li'llâh ve tâlîben li-merzâtî'llâh vakf-ı sahîh müeyyed ve habs-i sarîh ile muhalled vakf ve habs idüb şöyle şart ta'yîn ve tasrîh eyledim ki mâdâm ki kendû hayât libâsı lâbis ola menzil-i mahdûd-ı mezbûrda sâkine ve mutasarrıfa ve müteveliye ola ve ba'de vefâtihâ evlâdım ve evlâd-ı evlâdım sâkine ve mutasarrıf olalar ve ba'de'l-inkirâzi'l-evlâdı sadriye kızım 'Âişe binti Molla 'Alî menzil-i mezkûrda sâkine ve mutasarrıf ve müteveli olalar ve ba'de'l-inkirâz ne'ûzu bi'llâh 'an kahri'l-feyyâz menzil-i mahdûd-ı mezkûru mahalle-i merkûmeye berâtı hâkim ile her kim müteveli olur ise icâreye virüb ba'de't-ta'mîr ve't-termîm gallesinden hâsil olan fazla icârını mutlak mahalle-i merkûme fukarâsına imdâd ve î'ânet olmak için vârid olan tekâliflerine virile deyû fâriġten 'ani's-şevâġil menzili-mahdûd-ı mezkûru vakfiyyet üzere müteveliye-i merkûmeye teslim ol dahî minvâl-ı muharrer sâyır evkâf mütevellileri gibi kabz ve tesellüm eyledi didikde gibbe't-tasdîki's-şer'î vekil-i merkûm i'âde-i kelâm idüb vakf-ı 'akâr İmâm-ı A'zam ve Hümâm-ı Efhâm Hazretleri katında sahîh lâkin gayr-ı lâzım olub müvekkilem vakf-ı mezkûrdan rücû'a ve kemâ fi'l-evvel mülküne istirdâd murâd ider didikde müteveli-yi merkûm dahî kendüye lâzım ve mahalle mülâyim cevâb-ı bâ-savâba 'âzim olub eġerçi İmâm-ı A'zam Hazretleri katında vakf-ı 'akâr sahîh ve lâkin gayr-ı lâzım ise İmameynu'l-hümâmeyn katlarında sıhhât lüzûmdan müfârakat itmemekle anların kavli şerîfleri üzere vakf-ı mezbûrun sıhhat ve lüzûmuna hükm taleb iderim deyû hâkim-i hâsım-ı mevki'-i sadr-ı kitâb tûbâ leh ve hüsn-ü meâb hazretleri huzûrunda müterâfi'an ve fasl-

ı hasma tâlibân ve rağibân olduklarında hâkim-i mûmâ ileyh dahî tarafeyninin deliline nazar ve mennâ'an li'l-hayr olmakdan hazer idüb İmâmeynu'l-Hümâmeyn kavli-şerîfleri üzere sıhhat ve lüzûmuna hükûm-ü muhkem-i şer'îve kazâ-ı mübrem-i mer'î idüb min ba'd vakf-ı mezbûr sahîh ve lâzım olub nakz ve nakızına ve tebdîl-i kasrına mecâl muhâl oldu. " Fe men beddelehu min ba'di mâ semi'ahu feinnemâ ismuhu 'ale'l-lezîne yubeddilûnehu inne'llâhe Semî'un 'Alim "61 ve ecrû'l-vâkıfî 'ale'l-Hayyî'l-Kerîm. Cerâ zâlik ve hurrîre fi'l-yevmi's-seb'î min şehri zi'l-hicce li-sene sitte ve hamsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-

hâl :

es-Seyyid Nebi
Efendi ibn-i
Mehmed

es-Seyyid Âsım
Çelebi ibn-i İbrâhîm

Molla Hüseyîn Ağa

Çolak 'Alî ibn-i
Mahmûd

Ahmed ibn-i Yûsuf

ve Molla 'Alî ibn-i
Dâvûd

ve gayruhum.

Sahife No:39

Belge No:84

İşbu bin yüz elli yedi senesinde bâ-fermân-ı 'âlî Adana'dan matlûb olan deve akcesinden Kara'isâlu'ya isâbet iden deve akcesinden Şeyh-zâde Sa'dî Efendi adanü Yûsuf yediyle Şehir Kethüdâsı Hâcî 'Alî'ye ve Hâcî 'Ömer'e teslîm olunan yalnız bin yüz yetmişbeş gurûşdur . Teslîm eylediği kayd şod. Fî 5 muharremi'l-harâm sene (1)157.

Sahife No:40

Belge No:85

Fî yevmi'l-cum'a fî gurre-i muharrem li-sene 1157.

Medine-i Adana'da vâkı' Sugediği Mahallesi sükkânından iken bundan akdem vefât iden Ahmed bin Süleymân nâm kimesnenin terikesine vâzî'u'l-yed olan liüm er karındaşı 'Alî'nin kızları Kerîme ve 'Âişe nâm hâtûnlar taraflarından bey'u'l-'âtiyi'z-zikri ikrâra vekîl olub vekâleti Fazlı Efendi ibn-i Ebûbekir ve Yahyâ ibn-i Hasan nâm kimesnelerin şehâdetleriyle sâbit olan Hâfız Mûsâ Efendi ibn-i el-Hâc Ahmed nâm kimesne ile müteveffâ-yı mezbûrun liebeveyn kızkarındaşı Kerîme binti Süleymân nâm

⁶¹ - Bakara, 2/181.

müteveffiyeye Hâtûn'un verâseti zevc-i el-Hâc İbrâhîm ile sadriye oğulları Halil ve Mehmed'e inhisâr olmağla mezbûr Halil dahî ba'de'l-fevt merkûm el-Hâc İbrâhîm ibn-i Halil ile oğlu Mehmed nâm kimesneler meclis-i şer'-i şerîf-i hâtır lâzımı't-tevkîrde yine mahalle-i merkume sükkânından işbu râfi'ü'l-kitâb İbrâhîm Beşe ibn-i İsmâ'il nâm kimesne mahzarında herbirleri asâleten ve vekâleten ikrâr-ı sahîh-i şer'î ve i'tirâf-ı sarîh-i mer'î idüb 'akd-ı âtî sudûruna değîn mahalle-i merkûmede silk-i mülk-ü mevrûsumuzdan münselik olan kıbleten Ebûbekiroğlu menzili ve şarkan tarîk-i hâs ve şimâlen Tarsûsî el-Hâc İbrâhîm menzili ve garben tarîk-ı 'âm ile mahdûd bir bâb fevkânî bir bâb tahtânî ve bir hâzan evler örtme ve kenîf ve havluyu müştemil menzilizimizi tarafımızdan icâb ve kabûlu hâvî şurût-ı müfside-i muhtileden 'ârî bey'-ı bât-ı sahîh-i kat'î ile işbu müşteri-yi merkûm İbrâhîm Beşe'ye yüz on gurûşa bey' ve teslîm ve temlik ittiğimizde müşteri-yi merkûm dahî ber-minvâl-ı muharrer iştirâ ve kabûl ve tesellüm ve temellük eyledikten sonra semen-i mebi'olan meblağ-ı mezkûr yüz on gurûşu merkûm ve mezkûr İbrâhîm Beşe yedinden tamâmen âhz ve kabz idüb beynimizde 'alâ kadri hisasihim tevzî' ve taksîm eyledik. Fî mâ ba'd menzil-i mahdûd-ı mezkûr müşteri-yi merkûmun mülk-ü müşterâsı ve hakk-ı sarfıdır. Keyfemâ yeşâ ve yuhtâr mülkiyet üzere mutasarrıf olsun menzil-i mahdûd-ı mezkûrda vechen mine'l-vucûh 'alâka ve medhalimiz kalmadı didiklerinde mukirân-ı merkûmân Hâfız Mûsâ Efendi ile el-Hâc İbrâhîm ve oğlu Mehmed nâm kimesnelerin-ı meşrûhaların el-mukirru lehu'l-merkûm mezkûr İbrâhîm Beşe bi'l-muvâcehe tasdîk ve tahkîk itmeğîn mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu yed-i tâlibe i'tâ olundu. Hurrîre fi 2 muharrem sene sitte ve hâmsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-

hâl :

Fahru'l-'ulemâ	Süleymân bin	Mehmed bin	Hüseyîn bin	es-Seyyid
Mustafâ ibn-i	İbrâhîm	'Osmân	Maksûd	Yahyâ ibn-i
Ebûbekir				Yahyâ ve
				gayruhum

Sahife No:40

Belge No:86

Ağca Koyunlu Mehmed'in hüccetidir.

Medine-i Adana mahallâtından Sofibağçe Mahallesi sâkinelerinden zâtı ta'rif-i şer'î ile mu'arrefe olan Emîne binti Mehmed nâm Hâtûn tarafından bey'u'l-âtiyî'z-zikri

ikrâra Molla Süleymân Beşe ve el-Hâc 'Osmân Efendi bin es-Seyyid Hasan (?) nâm kimesnelerin şehâdetleriyle sâbitu'l-vekâle olan Usta 'Ali bin Halil nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîf-i enverde yine mahalle-i mezbûre sükkânından Molla Mehmed bin Veli muvâcchesinde ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb 'akd-ı âtî sudûruna deĝin silk-i mülk-ü sahîhamda münselik olub mahalle-i mezbûrede vâki'kıbleten tarîk-ı 'âm ve garben Birsen Hâtûn mülkü ve şarkan yine müvekkilemin mülk menzili ve şimâlen Çûhadâr Mehmed Beşe menzili ile mahdûd bir bâb tahtânî ve bir mikdâr havluyu müştemil mülk menzili bi-cümleti't-tevâbi' ve'l-levâhik tarafımızdan îcâb ve kabûlu hâvî şurût-ı müfside-i mubtuleden 'ârî bey'-ı bât-ı sahîh-i şer'î ile el-yevm semen-i misli olan yüz elli gurûşa işbu müşteri-yi merkûm Molla Mehmed'e bey' ve teslîm ve temlik ol dahî ber-vech-i muharrer iştirâ ve kabûl itdikden sonra semen-i mebi' olan meblaĝ-ı mezbûr yüz elli gurûşu müşteri-yi merkûm Mehmed yedinden tamâmen âhz ve kabz-ı semen eyledik. Fî mâ ba'd menzil-i mahdûd-ı mezkûr Molla Mehmed'in mülk-ü müşterâsı ve hakk-ı sarfıdır. Keyfe mâ yeşâ ve yuhtâr mülkiyet üzere mutasarrıf olsun didikde mukirru lehu'l-merkûm ikrâr-ı meşrûhasın vicâhen tasdik ve şifâhen tahkîk birle mâ vaka'a bi't-taleb ketb ve tahrîr olundu. Hurrîre fi'lyevmi's-sâbi' 'aşer min şehri muharremi'l-harâm li-sene seb'a ve hâmsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-				hâl :
Nâdir-zâde 'Ali Beşe	İbrâhîm Beşe	Hasan Çâvûş- zâde Mehmed Aĝa	Hokkacıbaşı- zâde Mustafâ Beşe	Tellak Hasan Beşe
Rasûl-zâde Hâcî Mustafâ Beşe	Hâcî 'Alî Vekîl-i fukarâ	Molla Süleymân	Molla 'Osmân	ve gayruhum.

Sahife No:41

Belge No:87

Yüreĝir Kazâsı'nın ol diyâra (?) kurâlarının hissesine isâbet iden zehâyirden teslîm-i anbâr olanların beyân ider. Ber-vech-i âtî zikr olunur.

Karye-i Hüseyin Hâcılı Şa'ir Kile 12.5	Karye-i Çolfaoğlu Hintta Şa'ir K Kile 8.5 13 3	Karye-i Tuzsuz Kilisa (?) Şa'ir Kile 10	Karye-i Kara Ahmetlû Hintta Şa'ir K Kile 8 13 3	Karye-i Tuz Kilisa (?) Şa'ir Kile 12
Karye-i Şâhin Ağa Kalyası Hintta Şa'ir Kile 10 12	Karye-i Şâhin Yüzbaşı Hintta Şa'ir Kile 8 10	Karye-i Kayad Ağa Handeği Hintta Şa'ir Kile 5 11	Karye-i Ziyâret Şa'ir Kile 13	Karye-i Cennet Şa'ir Kile 12.5
Karye-i Sârbânlar Şa'ir Kile 17	Karye-i Kal'a İmâmzâde Bağceleri Hintta Kile 9.5	Karye-i Tokuç Şa'ir K Kile 17 4	Karye-i Tursunlu Şa'ir Kile 4.5	Karye-i 'Arab Mansûr Hintta Şa'ir Kile 10 11

Karye-i Hâcî Kâsım

Şa'ir
Kile
8

Karye-i Tokuç

Şa'ir K
Kile 8 6

Cem'an yekûn

Hintta
Kile

Şa'ir
Kile

58 Yalnız ellisekiz kile-i Adana hintadır 178 Yalnız yüzyetmişsekiz kile-i Adana şa'irdir

Bu dahî bâkâya defteridir ki ber-vech-i âtî zikr olunur.

Karye-i Deve Ağa Handeği Hintta Şa'ir Kile 10 10	Karye-i Pirdalan Şa'ir K Kile 1 2	Karye-i Yayluoğlu Şa'ir Kile 7	Karye-i Hâcî Süleymân Şa'ir Kile 15	Karye-i Yassı Virân Şa'ir K? Kile 12 7
Karye-i Sukûtlü Şa'ir K Kile 12 7	Karye-i Cennet Şa'ir K Kile 4 2	Karye-i Hâcî Halil ma'a Tekyeci (?) Hintta Şa'ir Kile 9 7.5	Karye-i Hâcî 'Osmân Şa'ir Kile 12	Karye-i Hâcî Haliloğlu Şa'ir Kile 12

Karye-i Câgrafatlu (?) Şa'ir Kile 15	Karye-i 'Arab Mustafâ Şa'ir K Kile ----- 11 3	Karye-i Kâfirköy Şa'ir Kile 32	Karye-i Karbuz Şa'ir K Kile ----- 12 7	Karye-i Adalu Şa'ir Kile 40
Karye-i Berelu ve Sekubde olan Kara Gönderlu Mazyası (?) Hinta Kile 17	Karye-i Türkşân Şa'ir K Kile ----- 16 7	Karye-i Kartuş Hinta Şa'ir Kile Kile 9 10	Karye-i Kâdi'asker Şa'ir K Kile ---- 13 3	Karye-i Toğuc Hinta Şa'ir K Kile Kile -- 10 6 3
Karye-i Solak Ya'kûb Şa'ir Kile 6	Karye-i Büyük Malatya Hinta Şa'ir Kile Kile 6.5 6	Karye-i Külâhlar getüren (?) Küçük Malatya Şa'ir Kile 10	Karye-i Sezâk Hinta Şa'ir Kile Kile 5 8	Karye-i Cerlu Şa'ir K Kile ----- 5 3
Karye-i Pâşâköy Hinta Şa'ir K Kile Kile -- 6 14 7	Karye-i Ziyâret Şa'ir Kile 2	Karye-i Hâcî Kâsım Şa'ir Kile 2	Karye-i Çorak Şa'ir Kile 20	Karye-i Şeyh Murâd Hinta Şa'ir Kile Kile 10 11
Karye-i Ağbeklu Şa'ir K Kile ---- 21 7	Karye-i Tursunlu Şa'ir K Kile ---- 7 2	Karye-i Bağcılar Hinta Kile 10.5	Karye-i Ekmeler Şa'ir K Kile ---- 16 7	Karye-i Kâfirköy Hinta Kile 10
Karye-i Sârbânlar Hinta Kile 4	Karye-i Balcalu Şa'ir K Kile ---- 11 7	Karye-i Camlû Kara Mustafa Şa'ir Kile 7.5	Karye-i Karabük Şa'ir Kile 15	Karye-i Kuyulu Şa'ir Kile 10
Karye-i 'Alî Ağa Handeği Şa'ir Kile	Karye-i Kızızoğlu Şa'ir Kile			

18

2

Cem'an Yekûn__

Hinta

Şa'îr

.....116 Yalnız yüzonaltı kîle-i 472 Yalnız dörtüzyetmişiki
 kîle-i .....Adanahintadır. Adana
 şa'îrdir.

Yüreğir Kazâsı'nın 'azîr kurâlarının hissesine isâbet iden zehâyirden teslim-i
 anbâr olanların beyân ider. Ber-vech-i âtî zikr olunur.

Karye-i Hitâblu Şa'îr Kîle 21	Karye-i Hâcî Hastalu Şa'îr K Kîle ---- 7 3	Mezra'a-ı Besmkâd Şa'îr Kîle 13	Karye-i Mihmandârli Hinta K Şa'îr K Kîle --- Kîle-- 8 6 -- 15 7
Karye-i Kal'a-ı İmâmzâde Şa'îr K Kîle ---- 10.5 4	Karye-i Balkız Târn Hinta Kîle 4	Karye-i Taşcı Hinta Şa'îr Kîle Kîle 6 10	Karye-i Zeytinci Hinta K Şa'îr K Kîle --- Kîle-- 1 8-- 15 2
Karye-i Zarzor Hinta K Şa'îr Kîle --- Kîle 9 4 --- 13	Karye-i Cennet Bucağı Hinta Şa'îr Kîle Kîle 11 14	Karye-i 'Alî Kocalu Şa'îr Kîle 11	Karye-i Karaoğlanlu Hinta Şa'îr Kîle Kîle 10 17.5
Karye-i Pîrunvirân Şa'îr K Kîle ---- 22 7	Karye-i Akarca Hinta Kîle 13	Karye-i Hâcî İbrâhîm Şa'îr K Kîle ---- 9 2	Karye-i Denizkıyısı Şa'îr K Kîle ---- 9 8.5
Karye-i Pîrce Hinta Kîle 6	Mezra'a-ı Sabca Hinta Şa'îr Kîle Kîle 2 6.5	Karye-i Hocakend ma'a Matak (?) Hinta Şa'îr K Kîle Kîle --- 11 4 7	Karye-i İçeribüyük Şa'îr Kîle 15.5
Karye-i Kimisora Şa'îr K Kîle ---- 12 7	Karye-i Kayulu Hinta K Kîle ---- 5 2	Karye-i Külhâdar (?) Hinta Şa'îr K Kîle Kîle --- 5 1 8	Karye-i Hâcî Halîm Hinta Şa'îr K Kîle Kîle ---- 12 15 2

Karye-i Kâfırkırın	Karye-i Mezreme	Karye-i Eyû Gelür
Hinta Şa'ir K	(?)	(?)
Kile Kile ---	Şa'ir K	Şa'ir
9 15 7	Kile ----	Kile
	10 3.5	6

Cem'an	Yekûn	Hinta
	Şa'ir	
96 Yalnız doksanaltı kile-i		313.5 Yalnız üçyüzonüçbuçuk
kile-i	Adana hintadır.	Adana şa'irdir.

Bu dahî 'azîr kurâlarının bakâya defteridir.

Karye-i Zeytinci	Karye-i Kayalu	Karye-i Taşcı	Karye-i Pırce
Hinta K Şa'ir K	Hinta Şa'ir	Şa'ir	Hinta Şa'ir
Kile -- Kile--	Kile Kile	Kile	Kile Kile
4 2 -- 2 8	8 11	1	4 10

Karye-i Denizkıyısı	Karye-i Külhâdar	Karye-i Mihmândâr	Karye-i Kal'a-i
.....	(?)	Hinta	İmâmzâde
	Hinta Şa'ir	Kile	Şa'ir K
	Kile Kile	K	Kile ---
	-- K	7	2 1
	1 4		

Karye-i Ağzıbüyük	Karye-i Akarca	Karye-i Zarzor	Mezra'a-i Pınar
Hinta	Hinta Şa'ir	Hinta K	Hinta
Kile	Kile Kile	Kile ---	Kile
6	10 4.5	2 6	12

Karye-i 'Ali Kocalu	Karye-i Hâcı	Karye-i Hocakend
Hinta	Hasanlı	ma'a Matak (?)
Kile	Hinta	Hinta Şa'ir K
11	Kile	Kile Kile ---
	2	1 10.5 2?

Cem'an Yekûn	Hinta	Şa'ir K
	58 Yalnız ellisekiz kile-i	49.5 2 Yalnız kırkdokuzbuçuk kile-i
	Adana hintadır.	Adana şa'irdir.

İşbu sene-i mübârekede Cânibu'sh- Şehr Nâhiyesi'nden gerek hinta ve gerek şa'ir teslim-i anbâr olunan

Hinta kîle-i Adana 129.5 Yalnız yüzkırkdokuz kîle hinta	Şa'ir kîle-i Adana 457.5 Yalnız dörtyüzelliyedi şa'ir kîle hinta
---	--

Bakâyâ-yı

Karye-i Sarı Hamzalı Şa'ir Kîle 20	Kurtlar Karyesi Şa'ir Kîle 10	Dört Ağac Şa'ir Kîle 1	Dörlük Karyesi Şa'ir Kîle 5.5	Karye-i Çâlçapur Şa'ir Kîle 2
Karye-i Hatırlı Hinta Kîle 2	Yalmânlı Karyesi Hinta Kîle 2	Koyuncu Karyesi Hinta Kîle 7.5	Mustafâ Ağa Karyesi Hinta Kîle 3	Çâm Kertin Karyesi Hinta Kîle 5
Köylüoğlu Karyesi Hinta Kîle Külek 11 3.5	Karye-i Kayışlı Hinta Kîle 5.5			
Cem'an Yekûn	Şa'ir 42..5	Hinta Külek 36 3.5		

Sahife No:44 : Bu sahifede zimmî mirasçılar arasında geçen vârisliğe dair İPTAL edilmiş bir hüccet de bulunmaktadır.

Sahife No:44

Belge No:88

Medine-i Adana'da vâki' Bağçelerde Emîrzâ Çelebi Zokağı sâkinelerinden iken bundan akdem müteveffiyeye olan Esmâ binti Ahmed nâm Hâtûn verâseti zevci İsmâ'îl bin Ramazân ile vâlidesi Hadice binti Yûsuf ve liebeveyn kız karındaşları Hûrî ve Zeyneb nâm Hâtûnlara münhasıra olduğu lede'l-şer'i'l-enver zâhir olduktan sonra mezbûrât Hûrî ve Zeyneb ve Hadice tarafından ibrâ-yı âtiyi'z-zikri ikrâra vekil olub vekâleti zât-ı mezburâtı bi'l-ma'rifet-i şer'îye 'ârifân Hasan Beşe bin Yûsuf ve Mehmed

bin Veli şehadetleriyle sâbit olan Molla Mehmed bin Hâcı Mehmed meclis-i şer'î şerif-i enverde müteveffiyeye-i mezbûrenin zevci olub terikesine vâzî'u'l-yed olan mezbûr İsmâ'il mahzarında şöyle takrîr-i kelâm ve ta'bîr 'ani'l-merâm ider ki müteveffiyeye Esmâ'nın metrukâtını zabt idüb müvekkilelerim mezbûrâta bir sene virmemekle müteveffiyeye-i mezbûrenin mâlından olmak üzere müvekkilelerim Hûrî'ye on gurûş ve Zeyneb dahî on gurûş ve Hadîce'ye dahî on gurûş virüb ben dahî mezkûrları tamâmen müvekkilelerim için mezbûr Molla Mehmed'den âhz ve kabz idüb ve mezbûr Molla Mehmed'in kâffe-i de'âvî ve kâffe-i eymân ve muhâsamâtdan vechen min külli'l-vucûh ibrâ'u't-tâm kâti'u'n-nizâ'la ibrâve ıskât eyledim. Fî mâ ba'd müvekkilelerim tarafından husûs-ı mezkûra müte'allık asâleten ve vekâleten da'vâ sudûr ve zuhûr iderse lede'l-hükkâmî'l-kirâm makbûle ve mesmû'a olmasun didikde gibbe't-tasdîk-i şer'î mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Hurrîre fi evâsıtı muharrem li-sene seb'a ve hâmsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-

hâl :

Es-Seyyid
Mustafâ Hâcı
Hanifi-zâde

'Abdu'llâh
Efendi

İsmâ'il Efendi

Seyyid Hasan
Ser-muhzırân

ve gayrum.

Sahife No:45

Belge No:89

Hânkurbu Mahallesi'den Marziye Hâtûn vakfiyesidir.

El-hamdu li'llâhi'l-vâkıfî 'alâ külli hâl 'Alîmu'l-gaybî ve's-şehâdeti el-Kebîru'l-Müte'âl ve's-selât-u ve's-selâmu 'alâ rasûlihi Muhammed'ini'l-meb'ûsî li-beyâni'l-helâli ve'l-harâm ve 'alâ âlihi ve ashâbihi hayru'l-ashâbi ve hayru'l-âl ve ba'd işbu sıhhat-ı nüsâbın tahrîr ve inşâsına bâ'is ve bâdi budur ki Medine-i Adana mahallâtundan Hânkurbu Mahallesi sâkinelerinden işbu sâhibetu'l-hayrât ve'l-hasenât Marziye binti Hasan nâm Hâtûn tarafından vakf-ı âti-yi'z-zikri ikrâra vekîli olub vekâleti zât-ı mezbûra bi'l-ma'rifeti's-şer'îye 'âlimân olan Hâcı Ahmed bin Hâcı Receb ve Ahmed Beşe bin Mustafâ nâm kimesnelerin şehâdetleriyle sâbitu'l-vekâle olan el-Hâc Mustafâ Efendi bin İbrâhîm meclis-i şer'î şerif-i şeri'at-ı garrâ ve mahfil-i dîn-i münîf-i tarikat-ı

zehrâda vakf-ı âti'z-zikre li-ecli't-tescil ve'l-emri'l-itmâm ve't-tekmâl müteveli nasb ve ta'yîn eylediği Ahmed Beşe bin Mustafâ mahzarında ikrâr-ı sahîh-i şer'î ve i'tirâf-ı sahîh-i mer'î idüb vakf-ı cârî sudûruna deĝin müvekkilem mezbûre Marziye Hâtûn'nun mahalle-i merkûmede vâki' kibleten ve ba'zan Mahmûd Pâşâ Hâmî ve ba'zan mescid-i şerîf ve şimâlen Azâzil zimmî mülkü ve garben Usta Hasan menzili ve şarkan ba'zan mescid-i şerîf ve ba'zan tarîk-'am ile mahdûd bir bâb tahtânî beyt ve bir bâb ve bir fevkânî beyt ve örtme ve bi'r-i mâ ve kenîf ve havluyu müştemil mülk menzili ile Tekfûr Yılaĝı (?) kurbunda Görmenlik (?) nâm mahalde kürüm kibleten Koheroĝlu (?) kürümü ve şarkan Kal'a Ağası ..... ve şimâlen kendünün öĝeyoĝlu es-Seyyid 'Ömer bin Hüseyîn'in bir dönüm baĝından mâ'adâsı ve tâmiyla bi-cem'i't-tevâbi' ve'l-levâhik vakf-ı sahîh-i şer'î ile vakf ve habs-i sarîh mer'î ile habs idüb şöyle şart eyledim ki evvelan kendi ilâ vefâtihâ mutasarrîf ve müteveli ola ve ba'dehâ öĝeyoĝlu es-Seyyid 'Ömer bin Hüseyîn nâm kimesne müteveli ve hem mutasarrîf ola ve ba'de vefâtihi evlâd-ı evlâd-ı evlâdı zükûr kân ev nisâen 'alâ't-tesviye mutasarrîf ve müteveli olalar ve ba'de'l-inkirâz ne'ûzu bi'llâh 'an kahri'l-feyyâz müteveffâ merhûm eş-Şeyh İbrâhîm binâ eylediği mescid-i şerîfde her kim imâm olur ise mutasarrîf ve müteveli ola ve ruhûmu hayr ile yâd eyleyeler deyû fâriĝen 'ani's-şevâĝil menzili-mahdûd-ı mezkûru ve baĝ-ı mahdûd-ı mezkûru müteveliye-i merkûmeye teslim ol dahî sâyir evkâf mütevellileri gibi kabz ve tesellüm ve tasarruf eyledi didikde gibbe't-tasdikî's-şer'î vekîl-i merkûm el-Hâc Mustafâ Efendi cânib-i vifâkdan semt-i şikâka 'âzim olub vakfiyet-i 'akâr İmâm-ı A'zam ve Hümâm-ı Efham Hazretleri 'inde sahîh lâkin gayr-ı lâzım olub benim için rucû'a mesâĝ-ı şer'î olmaĝla vakf-ı mezbûrdan rucû' idüb menzil-i mahdûd-ı mezkûru ve kürüm müvekkilem Marziye Hâtûn'un kemâ fi'l-evvel mülkiyetime istirdâd murâd iderim didikde müteveli-yi merkûm dahî kendüye lâzım ve mahalle mülâyim cevâba 'âzim olub gerçi vakf-ı 'akâr İmâm-ı A'zam Hazretleri 'inde gayr-ı lâzım ise İmameyn kavli şerîfleri üzere sıhât lüzûmdan müfârakat itmemele müşârun ileyhimâ kavli şerîfleri üzere vakf-ı mezbûrun sıhât ve lüzûmuna hükm taleb iderim deyû hâkim-i mevki'-i sadr-ı kitâb tûbâ leh ve hüsn-ü meâb hazretleri huzûrunda müterâfi'an ve fasl ve hasma tâlibân olduklarında hâkim-i mûmâ ileyh tarafeyninin deliline nazar ve mennâ'an li'l-hayr olmakdan hazer ve mücânebet idüb İmameynu'l-Hümameyn kavli şerîfleri üzere menzil-i mahdûd-ı mezkûr ve baĝ-ı mezkûrun vakfiyetinin sıhât ve lüzûmuna ve sâniyen şurût ve

kuyûduna hükm-ü muhkem-i şer'îve kazâ-ı mübrem-i mer'î idüb min ba'd vakf-ı mezbûrun sıhhat-ı sahîh ve lâzım olub nakz ve nakızına mecâl muhâl (oldu.). "Fe men beddelehu min ba'di mâ semî'ahu fe-inne-mâ ismuhu 'ale'l-lezîne yubeddilûnehu inne'llâhe Semî'un 'Alîm"⁶² ve ecru'l-vâkıfî'ale'l-Hayyî'l-Kayyum ve hurrîre zâlık. Hurrîre mine'l-yevmi's-sâb'î min şehri'l-muharremi'l-harâm li-sene seb'a ve hamsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-

hâl :

Fahru'l-'ulemâ Müftî 'Alî Efendi	Fahru'l-a'yân el-Hâc Hamza Ağa Karaca- zâde	'Abacı-zâde (?) İsmâ'îl Ağa	İbrâhîm Efendi bin Mehmed	ve Timurcu Usta Hasan
ve İbrâhîm Beşe	ve Hâc Süleymân	ve Kürt Mustafâ	ve Uzun-zâde İbrâhîm Efendi	ve Mustafâ bin 'Ömer.

Sahife No:46

Belge No:90

Oldur ki işbu bin yüz elliyedi senesine mahsûb hâlen Eyâlet-i Adana Vâlisi olub Diyârbekir cânib-i ser-'askeri ma'îyyetinde olan vezîr-i rûşen-ı zamîr devletlû 'inâyetlû Hüseyîn Pâşâ Hazretleri'nin eyâlet-i merkûmeden bâ-fermân-ı 'âlî ta'yîn ve tahsîs imdâd-ı seferiyesinde Sancağ-ı Adana'ya isâbetiden onaltı bin beş yüz gurûş ile meblağ-ı seferiye-i tahsîliye bâ-fermân-ı 'âlî taraf-ı devlet-i 'âliyeden ta'yîn buyurulan sadr-ı a'zam kapıcıbölükbaşı 'izzetlû Mehmed Ağa'ya hizmet bin gurûş ve bundan mâ'adâ murûr iden sâbıkan sadr-ı a'zam olan vezîr-ı mükerrerem el-Hâc Ahmed Pâşâ Hazretlerine hâlen eyâlet-i merkûme mütesellimi Battâl Mehmed Ağa'nın eylediği mesârîf beş yüz gurûşa bâliğ olmağın meblağ-ı mezbûr bi'l-cümle 'ulemâ ve a'yân ve ahâli ma'rifeti ve ittihâdı ve ma'rifet-i şer'le tevzî' ve taksîm olunan hâne salyânesidir ki ber-vech-i âtî zikr olunur. Hurrîre fi'l-yevmi'l-'âşîr min şehri muharrem li-sene sebâ ve hamsîn ve miete ve elf.

Nefs-i Adana gurûş 9500	Nâhiye-i Dindârlı gurûş 2100	Kazâ-ı Yüreğir gurûş 3100	Nâhiye-i Cânibi'ş- şehir gurûş 1575	Kazâ-ı Kara 'İsalı Hâcılı gurûş 1575	Nâhiye-i Sarçam gurûş 250	Nâhiye-i Karakışla gurûş 350
----------------------------------	---------------------------------------	------------------------------------	---	--	------------------------------------	---------------------------------------

⁶² - Bakara, 2/181.

Yekûn gurûş 18500 Yalnız onsekiz bin beş yüz gurûşdur.

Vech-i meşrûh meblağ-ı mezbûrdan nefsi Adana mahallâtına isâbet iden meblağ-ı mezkûru 'alâ vech-i ta'dîl ve't-tesviye tevzî' ve taksîm olunan defterdir ki ber-vech-i âtî zikr olunur. Hurrîre fî târîhi'l-merkûm li-seneti'l-mezbûr.

Mahalle-i Neccarân gurûş 427	Mahalle-i Kuruköprü gurûş 322	Mahalle-i Hankurbu gurûş 307	Mahalle-i Ağa Mehmed gurûş 146	Mahalle-i Yarbaşı gurûş 99	Mahalle-i Çınarlı gurûş 99
Mahalle-i Kayalıbağ gurûş 199	Mahalle-i Harâbbağçe gurûş 95	Mahalle-i Sarracân gurûş 192	Mahalle-i Çukurmescid gurûş 164	Mahalle-i Saclı Hamid gurûş 182	Mahalle-i HacıHamid gurûş 85
Mahalle-i Hacı Fakih gurûş 82	Mahalle-i Turmuş Fakih gurûş 154	Mahalle-i Ağcamesci d gurûş 112	Mahalle-i Emirler gurûş 112	Mahalle-i Câmi'-i Cedîd gurûş 112	Mahalle-i Debbâğân gurûş 90
Mahalle-i Sofibağçesi gurûş 259	Mahalle-i Halhal gurûş 55	Mahalle-i Baytimur gurûş 55	Mahalle-i Sugedigi gurûş 122	Mahalle-i Mestanzâde gurûş 120	Mahalle-i SarıYa'kub gurûş 192
Mahalle-i Yurtan gurûş 212	Mahalle-i Paşanebi gurûş 118	Mahalle-i Şeyh Mustafa gurûş 75	Mahalle-i Şeyhzâde gurûş 77	Mahalle-i 'Alî Dede gurûş 199	Mahalle-i Kantarân gurûş 162
Mahalle-i Karasofi gurûş 276	Mahalle-i Eskihamâm gurûş 527	Mahalle-i Bâb-ı Tarsûs gurûş 426	Mahalle-i Taşçıkan gurûş 152	Mahalle-i Hânedân gurûş 95	Mahalle-i Mermerli gurûş 331?

Mahalle-i Hamamkurbu gurûş 270	Mahalle-i Hocavezir gurûş 63	Mahalle-i Kansafzâde gurûş 77	Mahalle-i Sucuzâde gurûş 45	Mahalle-i Dervîşpaşa gurûş 45	Mahalle-i Tekyekurbu gurûş 59
Mahalle-i Kassâb Bekir gurûş 378	Mahalle-i Eskiçarşu gurûş 14	Mahalle-i Gurbetân gurûş 140	Mahalle-i Zimmiyân gurûş 810	Mahalle-i Bağçeciyân gurûş 1300	

Yekûn _____ gurûş

9500 Yalnız idokuzbinbeşyüz gurûşdur.Sah.

Sahife No:47

Belge No:91

Şehirhâcibi Hâcî 'Alî ve Hâcî Hamza'nın Yûsuf Ağa'ya hân için virelen hüccettir.

Medîne-i Adana fukarâlarının umûr ve husûslarını sadâkat ve istikâmet üzere rü'yete taraflarından bâ-hüccet-i şer'iyeye vekîlleri olan el-Hâc 'Alî bin Mehmed ve es-Seyyid el-Hâc Hamza nâm kimesneler meclis-i şer'-i şerîf-i nebevîde hâlen Adana serdâr-ı fahru'l-akran işbu râfi'u'l-kitâb Yûsuf Ağa nâm kimesne mahzarında herbirleri ikrâr ve i'tirâf idüb işbu bin yüz elliyedi senesinde İrân seferi takarrübüyle vilâyete tekâlif peyderpey te'âkib idüb bu esnada sâbıkan sadr-ı a'zam olan vezîr-i rûşen-i zamîr el-Hâc Ahmed Pâşâ Hazretleri mükemmel kaptanı galkı ile zuhûr ve beş günün ta'yinât ve zehâyiri virilmek muktazi olmağla vezîr-i müşârün ileyh hazretleri ma'rifeti ile olan masrûfât medîne-i merkûmede vâki' hânlardan ma'rifet-i şer'le tevzî' ve taksîm olub ber-mûceb-i defter mumdâ ve mahtûm meblağ-ı mezkûrun ahz ve kabzına işbu ağa'yı mûmâ ileyh me'mûr olub ma'rifeti ile cemî'-i hânlardan yalnız cem' ve tahsîl olan üç bin dörtyüz elli gurûş vezîr-i müşârün ileyh hazretlerinin masrûfâtı için kassâbâna ve habbâzâna ve 'attârâna ve bakkâlâna ve sâir levâzım-ı umûr ve husûslarına ağa'yı mûmâ ileyh yedinde evvelen kendi mühürlerimiz ile memhûr ve imzâları ile mumzî müfredât defteri nâtik olunduğu üzere yine ağa'yı merkûm ma'rifetiyle ahz ve mahalline i'tâ olunan meblağ-ı mezbûr üç bin dörtyüz ellibeş gurûşu umûr ve mesârif-i vilâyet için ağa-yı mûmâ ileyh yedinden tamâmen ahz ve kabz olunub meblağ-ı merkûmdan zimmetinde bir akce bir habbemiz kalmadı didiklerinde mukirân-ı

merkûmânın ikrârı meşrûhaları olmağla el-merkûm dahî bi'l-müşâfehe tasdik ve bi'l-müvâcehe tahkik itmeğın mâ huve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu Hurrîre fi'l-yevmi't-tâsi 'aşer min şehri muharremi'l-harâm li-sene seb'a ve hamsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-

hâl :

Hüseyîn Ağa-yı Serdengecdi	Hasan Ağa-yı Serdengecdi	'Alî Beg Çekdim-zâde (?)	Mehmed Efendi bin el- Hâc Halil	es-Seyyid Mustafâ el- Hatîb
el-Hâc 'Ömer Ağa	Sâlih Ağa-yı Serdengecdi	Dâvûd Ağa-yı Serdengecdi	ve gayrum.	

Sahife No47

Belge No:92

Medine-i Adana mahallâtından Eskihamâm Mahallesi sâkinelerinden zât-ı ta'rif ile ma'rife olan Râbi'a (?) Hâtûn bint-i Mehmed nâm hâtûn tarafından Turmuş Beşe bin 'Alî ve Mustafâ bin 'Alî nâm kimesnelerin şehâdetleriyle sâbitu'l-vekâle olan bey'-i âtî'z-zikri Eskihamâm Mütevellisi el-Hâc Mehmed bin Mehmed nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîf-i enverde yine mahalle-i merkûme sükkânından es-Seyyid Süleymân bin es-Seyyid Süleymân Mehmed muvâcehesinde ikrâr ve takrîr-i kelâm ider ki târih-i kitâbdan dört sene mukaddem müvekkilemin mahalle-i merkûmede vâki' silk-i mülk-ü sahîhinde münselik olub kıbleten tarîk-i hâs ve şarkan ba'zan Hâcî Nasûh ve Hâcî Fazlı-zâde menzili ve şimâlen Usta Mustafâ ve ba'zan Usta Ahmed Beşe menzili garben Veli kızı Fâtîma Hâtûn menzili ile mahdûd olan üç bâb tahtânî beyt ve bi'r-i mâ' ve kenîf ve bir mikdâr havluyu ve 'arsayı Ramazanoğlu Vakfî müştemil mülk menzili bi-cemî'i't-tevâbi' ve'l-levâhik bey'-ı bâtı sahîh-i şer'î ile işbu müşteri-yi merkûm es-Seyyid Süleymân Çelebi'ye yüz yetmiş gurûşa bey' ve teslim ve temlik ol dahî ber-vech-i muharrer iştirâ ve kabûl ve tesellüm ve temellük ittikten sonra meblağ-ı mezbûr yüz yetmiş gurûşu müşteri-yi merkûm es-Seyyid Süleymân Çelebi'ye yedinden bi-tamâm âhz ve kabz eyledik. Fî mâba'd menzil-i mahdûd-ı mezkûr müşteri-yi merkûmun mülk-ü müşterâsı ve hakk-ı sarfıdır. Keyfemâ yeşâ ve yuhtâr mülkiyet üzere mutasarrıf olsun didikde mukirru lehu'l-merkûm vicâhen tasdik ve şifâhen tahkik birle mâ vaka'a bi't-taleb ketb ve tahrîr olundu.. Hurrîre fi'l-yevmi's-sâlis ve'l-işrin min şehri muharremi'l-harâm li-sene seb'a ve hâmsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-

hâl :

Kırkîn-zâde (?) Hâcî
Mehmed Efendi

Mustafâ Beşe

ve Tursun (?) bin
Mu'ammârKuyudalcı (?)
'İsmâ'ilve Hâcî Fazlı-zâde
Mustafâve Hâcî 'Alî Vekîl-i
fukarâ've Kebâbcı-zâde
Mehmed Beşe.**Sahife No:48****Belge No:93**

İhtisâb temessükü

Bâ'is-i tahrîr oldur ki

Bâ-berât-ı şerîf-i 'âlişân ile tekmîlen ber-vech-i mâlikâne 'uhdemizde olan Adana ve tevâbi'î ihtisâbı mukâta'amızı işbu bin yüz elliyedi senesinin martı ibtidâsını duhûlundan şubatı gayesine dek bir senelik zabtı ber-vech-i iltizâmen kıdvetu'l-emâsil ve'l-akrân dârende-i temessük yeğenimiz 'izzetlû 'Alî Ağa'ya tarafımızdan der'uhdesi tefvîz olunub ol dahî kabûl etmeğin mukâta'a-ı mezkûr mefrûzu'l-kalem ve maktû'u'l-kadem min küllî'l-vucûh serbesiyet olmağla sene-i merkûmenin martının ibtidâsının duhûlundan şubatı gayesine değin Adana İhtisâbı Mukâta'ası ve tevâbi'î olmak mülhakâtından olan Tâcbâzâr ve Manzâniye ve Kol ve civâriyemizde kân ve sâireleri kadîmden berû ne vechle zabt ve rabt oluna gelmiş ise mûmâ ilehy dahî ol vechle serbesiyet üzere zabt ve rabt idüb tarafımızdan ve taraf-ı âherden ferdi vâhid kimesne dahl ve ta'arruz eylememek için yedine işbu zabt-ı temessük virildi.

Fî G. M. sene 1157 Fî 26 muharrem

Şerîf..... dergâh-ı 'âlî Mustafâ Mutasarrıf-ı İhtisâb-ı Adana (imza).

Sahife No:48**Belge No:94**

Memleha temessükü

Bâ'is-i tahrîr oldur ki

Hâlen Adana Sancağı'nda vâki' ber-vech-i mâlikâne 'uhdenizde olan Akca Zekir Memlehâsı Mukâta'amızın zabtı işbu bin yüz elliyedi senesinin martı ibtidâsının duhûlü gününden şubatı gayesine dek bir senelik der'uhdesi kıdvetu'l-emâsil ve'l-akrân dârende-i temessük yeğenimiz 'izzetlû 'Alî Ağa'ya iltizâmen tefvîz olunub ol dahî kabûl etmeğin inşâ'llâhu Te'âlâ işbu bin yüz elliyedi senesi martı ibtidâsından şubat-ı

gayesine değin Akcazekir Memlehası Mukâta'amızdan olan mahsûlât-ı memlehâ ahz ve kabz idüb zabt ve rabtında tarafımızdan ve taraf-ı âherden ferdi vâhid kimesne dahl ve ta'aruz etmemek için yedine işbu zabt-ı temessük virildi.

Fî G. M. sene 1157 Fî 26 muharrem

Şerîf .....dergâh-ı 'âlî Mustafâ Mutasarrıfı Adana Memleha (imza).

Kad vaka'a'l-müsâratu fî'l-yevmi'l-hâmis ve'l-işrîn 25 min şehri muharremi'l-harâm sene 1157.

Sahife No:48

Belge No:95

Bâ'is-i tahrîr-i hurûf budur ki

Bundan akdem Adana Vâlisi olan devletlû 'izzetlû veliyu'n-ni'am Hüseyîn Pâşâ Efendimiz Hazretleri'nin bâ-fermân-ı 'âlî Eyâlet-i Adana'dan ta'yîn ve tahsîs kılınan imdâd-ı seferiyesi mâlından olduğu ta'yîn Tarsûs Kazâsı imdâd-ı seferiyesi selefimiz Battâl Mehmed Ağa'ya zimmetinden olan yalnız dört bin yüz yigirmibeş gurûşunu sâdir olan fermân-ı 'âlî ve yedine virilen hüccet-i şer'î mantuku üzere ağa-yı merkûm yedinden tamâmen ahz ve kabz eylediğimiz olunmağla teslîmi müş'îr yedine işbu tahvîl verildi. Fî 23 şa'bân .

Fî Gâ. M. sene 1157 Fî 26 muharrem

.....Eyâlet-i Adana (imza).

Kad vaka'a'l-müsâratu fî'l-yevmi'l-hâmis ve'l-işrîn 25 min şehri muharremi'l-harâm sene 1157.

Şuhûdu'l-

hâl :

'Alî Beg bin
Hüseyîn Pîr
Çekdim-zâde (?)

el-Hâc Mustafâ Ağa
Mûsâbâlı-zâde

Mustafâ Ağa Ser-
dâr-ı Adana

es-Seyyid Mustafâ
el-Hatîb

Fazlu'llâh Efendi
Vâ'iz-zâde

es-Seyyid 'Alî el-
Müfti sâbıkan

İbrâhîm Ağa
Mercân-zâde

Sahife No:49

Belge No:96

AdanaMenzilcisi 'Alî Ağa'nın ve Hüseyîn Çelebi 'nin hüccetidir.

Medine-i Adana ahâlileri ile Adana Sancağı'nda vâki' kazâ ve nevâhi ahâlileri taraflarından tekâlif ve sâir umûrlarını rü'yete bâ-hüccet-i şer'îye vekilleri olan el-Hâc 'Alî bin Mehmed ve şerîki es-Seyyid el-Hâc Hanıza bin Hamza nâm kimesneler meclis-i şer'-i şerîf-i hâtır lâzımı't-teşrifde zikri âfî mehârî develeri üzerlerine bi'l-cümle 'ulemâ ve a'yân ve ahâli ma'rifeti ve ittifâklarıyla ber-vech-i iştirâki's-seviyy sarbânbaşı nasb ve ta'yîn olunan işbu ashâb-ı hâze'l-kitâb medine-i merkûme mahallâtından 'Alî Dede Mahallesi'nden Mustafâ bin el-Hâc Ebûbekir ve Yurtan Mahallesi sükkânından olub Çekeremli (?) 'Aşireti'nden Halil bin İbrâhîm ve Hacı Hamîd Mahallesi'den Türkmanoğlu dimekle 'arîf Ahmed bin Mehmed nâm kimesne muvâcehelerinde herbirleri ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüb işbu sene-i mübârekede sefer-i hümâyûn-ı nusret-makrûn muhakkak olmağla Üsküdar'da vâki' ordu-yu hümâyûnda mevcûd bulunub devlet-i 'âlîye sarbânbaşısı ma'rifetile i'mâl ve istihdâm olub yüke girdikleri günden hizmetde oldukça lâzım gelen ücretleri sarbânbaşı yediyle virilmek şartla bu ki yarar ve tevânâ olub hâvt ve sâir âlât ve basatlarıyla mükemmel ve her birine birer çift çuvâl kendür ve katârına birer nefer sarbânıyla Adana Sancağı'ndan matlûb buyurulan iki yüz mehârî develeri budan akdem bâ-cümle-i 'ulema ve a'yân ve ahâli mübâşeretiyile ta'yîn buyurulan dergâh-ı 'âlî gedüklülerinden kıdvetu'l-emâcid ve'l-a'yân Mehmed Ağa ma'rifetiyile sancağ-ı mezkûrda vâki' kazâ ve nevâhi derûn-ı emr-i 'âlîde tasrîh olunduğu vech üzere matlûb buyurulan iki yüz mehâr mekâri devenin her birinin kıymeti altmış gurûş olmak üzere tevzî' ve taksîm olunub sâlifuz-zikr Nefs-i Adana ve Yüreğir ve Cânibu's-Şehr Kara'isâlu Kazâsı'ndan ve sâdât-ı Dindârlı nâhiyelerinden matlûb olunan iki yüz mehâr mekâri devenin bahâsından müctemi' olan tokuz bin beşyüz .....den yüz ellisekiz 'aded re's develeri .....mekâribaşı nasb ve ta'yîn olunan mezbûrûn Mustafâ ve Halil ve Türkmenoğlu Ahmed nâm kimesneler müstekîm ve ve sadâkatkâr olub her vechle işin 'uhdesinden gelmeğe kâdirler olmağla sâlifuz-zikr yüz ellisekiz 'aded re's develeri ordu-yu hümâyûn mülhak ve hizmât-ı 'âlîyede ber-müceb-i emr-i 'âlî i'mâl ve istihdâm eylemek üzere merkûma teslim eylediğimizde anlar dahî ber-vech-i muharer teslim ve ahz ve kabz idüb ber-vech-i ta'cîl getirüb Üsküdâr'da ordu-yu hümâyûna mülhak ve

mülâki olub mârru'z-zikr develerinden esnâ-yı râhda helâk ve zâyi' olan develeri kendi mâllarından tekmi'l idüb yüke girdikleri gündün ber-vech-i mu'tâd devlet-i 'âliyyede verilecek ücretleri kendiler alub ve bâde edâ'l-hizmet sâğ kalan develeri dahî sârbânbaşı nasb ve ta'yîn olunan merkûmûn Mustafâ ve Halil ve Ahmed'in ber-vech-i iştirâk mülkleri olmak üzere kendülere temlik eyledik didiklerinden sonra merkûmûn Mustafâ ve Halil ve Ahmed nâm kimesneler mukirrân-ı merkûmânın cemî'-i kelimât-ı meşrûhalarını bi'l-müvâcehe tasdik idüb ber-vech-i muhârrer edâ-ı hizmet-i hüsravânı kemâ yenbeği edâ ve tekmi'l idüb bi-lâ izn 'avdet ve ric'at etmeyüb ve sâlifü'z-zikr develeri bi-hâ katârına ta'yîn olunan sârbânlar firâr ve gaybet eylememek üzere merkûmûn her biri âhere kefil olduklarından sonra merkûmûn sârbânbaşılardan bir dahî bi-lâ izn 'avdet etmeyüb ve bir mahalde firâr ve gayb etmemek üzere herbirlerinden nefislerine kefil mutâlebe olundukda kable edâ'l-hizmet develeri itlâf ve isâ'at idüb firâr ve gaybet iderler ise lâzım gelen mâla edaya (?) merkûm Mustafâ ile Halil nâm kimesneye Celdem-zâde (?) 'Alî Beg bin Dilâver ve 'Asaf-zâde es-Seyyid 'Osmân Ağa bin 'Abdu'llâh ve merkûm Türkmenoğlu Ahmed ve karındaşı Mustafâ ile Hâcî Velioglu es-Seyyid Halil Ağa nâm kimesneler meclis-i şer' de bi'l-fi'l tâm olmalarıyla mâ vak'a bi't-taleb ketb olundu. Hurre fi'l-yevmi's-sâbi' ve'l-işrîn min şehri muharremi'l-harâm li-sene seb'a ve hamsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-

hâl :

Fahru'l-'ulemâ 'Alî Efendi el- Müfti	es-Seyyid Seydi (?) Efendi Şeyh- zâde	es-Seyyid Mustafâ Efendi el-Hatîb	Hüseyîn Efendi Mercân-zâde	el-Hâc Mustafâ Ağa Mûsâbâli- zâde
Mustafâ Ağa Tutub-zâde (?)	Mehmed Ağa Serdâr-ı sâbık	Yûsuf Ağa Serdâr-ı Adana	el-Hâc Mustafâ Ağa Sûr-zâde	el-Hâc Hamza Ağa Karaca- zâde
Hüseyîn Ağa-yı Serdengecdi	Dâvûd Ağa-yı Serdengecdi	Sâlih Ağa-yı Serdengecdi	'Alî Ağa-yı Serdengecdi	Mehmed Ağa'yı 'Alemdâr
Seyyid Hüseyîn	ve gayruhum.			

Sahife No:50

Belge No:97

Hânedân Mahallesi'nden Ahmed'in kısâs hüccetidir.

Medine-i Adana mahallâtından Hocavezîr Mahallesi sükkânından sâhibu hâze'l-
kitâb Ahmed bin Veli nâm kimesne meclis-i şer'î hatır lâzımı't-tevkîrde yine medine-i
mezbûre mahallâtından Hânedân Mahallesi ahâlisinden 'Alî bin 'Alî' ve Huri binti
diğer Alî mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm ider ki târîh-i kitâbdan iki gün
mukaddem zevcem gâib 'ani'l-meclis Döne binti 'Abdu'llâh nâm hâtûn mahalle-i
mezbûrede kendi .....etmek için vardığımda bunlardan herbirleri dahî mâni' olub
münâza'a etmeleriyle işbu mezbûr 'Alî bi-gayri hakkın 'amden Döne'nin ala çarcadan
(?) bıcağın arkasıyla arkasına ve sâir a'zâsına darb ve merkûm Hor (?) dahî yumruk ve
deynek ile darb idüb ol tarbın te'sîrinden nâşî mezbûre Döne bir gün değin sâhib-i firâş
olmağla el-yevm mezbûre Döne fevt olmağın verâseti min ciheti'l-'usûbe .....bana
oğlu gâib 'ani'l-meclis Mehmed'e olmağın suâl olunub mezbûr 'Alî Hor'un takrîrleri
ba'de't-tahrîr müceb-i şer'îsi icrâ olunmak murâdıdır didikde gıbbe's-sûâl ve 'akîbe'l-
inkâr müdde'i-yi mezbûr Ahmed'den da'vâsına mutâbık beyyine taleb olundukda 'udûl-
ı ahrâr-ı ricâl-ı müslimînden es-Seyyid Hüseyîn bin Yahyâ ve Süleymân Beşe bin Nebi
nâm kimesneler li-ecli's-şehâde meclis-i şer'a hâzırân olub gıbbe'l-istişhâd fi'l-hakîka
târîh-i kitâbdan tokuz gün mukaddem müteveffiye-i mezbûre Döne ..... görmek için
mahalle-i mezbûre vardıkda mezbûrân 'Alî ve Hor esnâ-yı münâza'ada üzerine hücum
mezbûr 'Alî bucağın arkasının müteveffiye-i mezbûrenin arkasına ve sâir 'azâsına bi-
gayri hakkın 'amden darb ve mezbûr Hor (?) dahî yumruk ve deynek ile darb
etmeleriyle darblerinin te'sîrinden bu güne değin sâhibe-i firâş olub el-yevm
müteessiren fevt olmuşdur. Bizler bu husûsa bu vech üzere şahidleriz ve şehâdet dahî
ideriz deyû herbirleri edâ-yı şehâdet-i şer'îye ittiklerinde gıbbe şerâyiti'l-makbûl
şehâdetleri makbûle ve mesmû'a olmağın ber-müceb-i şehâdetihimâ müteveffiye-i
mezbûre Döne'nin kâtil-i mezbûr 'Alî ve Hor (?) olunduğu zâhir ve bâhir olmağın mâ
vakâ'a bi't-taleb ketb olundu. Hurrîre fi evâsıtı saferî'l-hayr li-sene seb'a ve hamsîn ve
miete ve elf.

Şuhûdu'l-

hâl :

Mûsâ Beşe

Molla 'Alî İmâm-ı
Mahalle-i Hânedân

İsmâ'il Abacı-zâde

Hüseyîn Efendi
Mercân

Hatîb Efendi

Mehmed Beşe bin
Mustafâ

'Ömer Beşe

Mehmed Beşe ve
gayrum.**Sahife No:50****Belge No:98**

Ma'rûz oldur ki

Medine-i Adana'da vâki' merhûm Ramazânoğlu Pîri Mehmed Pâşâ'nın evlâd-ı ünâsından olub Emirler Mahallesi'de sâkine Zekiye binti Süleymân nâm hâtûn zevci İbrâhîm Ağa bin 'Abdu'llâh nâm kimesne meclis-i şer'de mûmâ ileyh evkâfının evlâdiyet ve meşrûtiyet üzere kâim-i makâm mütevellisi olan 'Alî Beg bin el-Hâc Mehmed Beg nâm kimesneden vâkif-ı merhûmun galle-i vakıfdan evlâd-ı inâsa yevmî birer gurûş şart kılınub vakfiye-i ma'mûl bihâsında mestûr ve mukayyed olmağın yedimde fermân-ı 'âlî ve hüccet-i şer'îye nâtik olduğu üzere müvekkilem Zekiye ve vâlidesi Kerîme ve büyük vâlidesi Fâtıma evlad-ı evnâsdan olduklarına binâen târîh-i i'lâmdan iki seneye gelince değin yevmî birer gurûş gall-i vakıfdan mütevellisi olanlar yedinden ve kezâlik işbu merkûm 'Alî Beg babası el-Hâc Mehmed Beg yedinden ala gelmişler iken "şartu'l-vâkifi ke-nassi's-şâri' " buyurulduğu üzere yevmî birer gurûş işbu müteveli-yi merkûmdan müvekkilem için taleb ittiğimde bi-lâ berât virmem deyû iki senedir hasren virmeyüb gadr-ı külli ider ba'de'l-suâl alıverilmek murâdımdır didikde müteveli-yi merkûm mezbûre Zekiye Hâtûn evlâd ve inâsdan olduğu ikrâr ve lâkin yevmî birer gurûş bizden ve seleflerimizden ala geldikleri yokdur yokdur (ziyâde) deyû ba'de'l-'inkâr mezbûre Zekiye Hâtûn'un zevci İbrâhîm dahî 'udûl-ı ahrâr-ı ricâl-ı müslimînden es-Seyyid Ebubekir bin el-Hâc 'Ali ve Mıdık (?) 'Alî Beşe bin 'Abdu'llâh nâm kimesnelerin şehâdetleriyle yevmî birer gurûş mezbûre Zekiye Hâtûn'un galle-i vakıfdan müteveli-yi merkûm yedinden ve seleflerinden ala geldiğini vech-i şer'î üzere isbât etmekle yedinde olan fermân-ı 'âlîde ve vakfiye-i ma'mûl bihâya nazar oluna deyû tasrîh buyrulduğuna binâen vakfiye-i ma'mûl bihâyı müteveli-yi merkûmdan taleb olundukda çıkarmayub 'adem-i itâ'at etmekle ber-mûceb-i şehâdetihimâ gall-i vakıfdan yevmî birer gurûş vazîfe virilmek üzere müteveli-yi merkûma tenbîh ve edâsına hükm ve cezm birle savb-ı devletlerine i'lâm olundu emr fermân men lehu'l-emrindir. Hurrîre fi'l-yevmî's-sâni 'aşer min şehri saferî'l-hayr li-sene seb'a ve hamsîn ve miete ve elf.

Sahife No:51

Belge No:99

Halifeoğlu'nun diyet hüccetidir.

Medine-i Adana'da vâki' Ağa Mehmed Mahallesi sükkânından cerihan vefât iden İbrâhîm bin 'Osmân bin Mehmed müteveffânın verâseti liebeveyn kızkarlıdaşı Ümmü Gülsüm nâm hâtûn ile min ciheti'l-'usûbe es-Seyyid 'ammizâdesi Molla Mehmed bin 'Ömer nâm kimesneye inhisârı olduğu zâhir ve mütehakkık oldukdan sonra merkûm Mehmed kendi tarafından asâleten ve mezbûre Ümmü Gülsüm tarafından da'vâ-ı âtiyi'z-zikri beyâna vekîl olub vekâleti Çekdim-zâde (?) 'Alî Beg bin Dilâver ve Molla 'Alî bin İbrâhîm nâm kimesnelerin şehâdetleriyle sâbit olmağla işbu râfi'û'l-kitâb merkûm Molla Mehmed bin 'Ömer meclis-i şer'î şerîf-i enverde yine mahalle-i mezbûre sükkânından Molla Ahmed bin Mehmed Efendi nâm kimesne mahzarında asâleten ve vekâleten üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb târîh-i kitâbdan onbir ay mukaddem 'ammizâdem olub mûrisim olan müteveffâ-yı mezbûr İbrâhîm bin 'Osmân bin Mehmed'i Hanifi Efendi Medresesi'ne işbu meclis-i şer'de hâzırân olan Molla Ahmed bin Mehmed Efendi kara sablı bıçak ile uyluğunun iç tarafından darb ve cerh idüb ba'de'l-keşf mûrisimiz mezbûr İbrâhîm bin 'Osmân ol darbin uyluğunun ol cerhin te'sîrinden müteessiren fevt olmağla mezkûr Mollâ Ahmed'den suâl olunub takrîr-i tahrîr ve mûceb-i şer'iyesi ber-muktazâ-yı şer'î kadîm icrâ olunmak bi'l-asâle ve bi'l-vekâle matlûbumdur didikde gibbe'l-istintâk ve'l-inkâr müdde'i-yi merkûmun da'vâsına mutâbık ve muvâfık beyyine taleb olundukda 'udûl-ı ahrâr-ı ricâl-ı müslimînden olub âher mahalle ahâlisinden bî-garaz-ı müslimîn İbrâhîm bin Veli ve 'Alî bin İbrâhîm bin Veli ve 'Ali bin İbrâhîm nâm kimesneler li-eclî's-şehâde meclis-i şer'a hâzırân olub istîshâd olundukda fi'l-hakîka târîh-i kitâbdan onbir ay mukaddem müdde'i-yi merkûmun 'ammizâdesi olub mûrisi olan müteveffâ-yı merkûm İbrâhîm bin 'Osmân bin Mehmed'i Hanifi Efendi Medresesi'nde işbu meclis-i şer'de hâzırân olan Halife-zâde Molla Ahmed bin Mehmed Efendi nâm kimesne kara sablı bıçak ile sağ uyluğunun iç tarafından darb ve cerh idüb ba'de'l-keşf müdde'i-yi merkûmun mûrisi İbrâhîm bin 'Osmân ol tarbin te'sîrinden müteessiren fevt olmağla bizler bu husûsa bu vech üzere şahidleriz ve şehâdet dahî ideriz deyû herbirleri edâ-yı şehâdet-i şer'îye ittiklerinde ba'de şerâiti'l-kabûl şahidân-ı mezkûrân sâkin olunduğu mahalle

ahâlilerinden tezkiye olunduktan sonra itdikleri hayız-ı kabûlde vâfi' olmağla ber-müceb-i şehâdetihimâ mezkûr Molla Ahmed bin Mehmed Efendi nâm kimesne cerihan vefât iden merkûm İbrâhîm bin 'Osmân bin Mehmed'in cârihi ve kâtili olunduğu ba'de's-sübût kâtil-ı merkûm Ahmed bin Mehmed Efendi nâm kimesneye şer'an kısâs iktizâ idüb hükm ve cezm birle mâ vakâ'a bi't-taleb ketb olundu. Hurrîre fî'l-yevmi's-sâlis 'aşer min şehri saferi'l-hayr li-sene sitte ve hamsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-

hâl :

Mehmed Ağa Haleb-zâde	Sâlih Ağa-yı serdengecdi	Sarı 'Ömer Ağa	ve Seyyid Mehmed Beşe	Dâvûd Ağa-yı serdengecdi
Mîr Hüseyîn 'Alî Beg Çekdim-zâde (?)	Solhak (?) Mehmed bin 'Îsâ Beg-zâde	Ahmed Beşe	Molla Hızır	Hâfız Halil
Mehmed bin Sa'du'llâh	Molla Hasan bin Hasan	Halil Beşe	ve gayruhum.	

Sahife No: 51

Belge No:100

Yarbaşı Mahallesi sükkânından İlyâs bin Mustafâ nâm kimesnenin vâlidesi meclis-i şer'a gelüb vâlidesi 'Âişe binti Hasan nâm hâtûn şöyle takrîr-i kelâm ider ki hâlen işbu oğlum İlyâs ibn-i Mustafâ babası olub üç yaşına girdikten sonra cünûn 'ârız olub gtdikce müşeddet olmağla ba'zı kere halka kendiden cünûnu sebebiyle zarar idiyor mezbûr oğlumun cünûna hükm-i şer'î olduğunu taleb iderim. Hâzır bi'l-meclis olan kimesneler suâl olunsun didikde hâzır bi'l-meclis olan Mûsâbâlı-zâde el-Hâc Mustafâ Ağa ve Karaca-zâde el-Hâc Hamza Ağa ve Pelenk Mustafâ Ağa ve Molla Hasan Ağa ve gayrisi ber-cünûn-ı mutak ile mecnundur onbeş seneden berû kendi 'akla geldiği yokdur deyû haber virdiklerinde cünûn-ı mutak ile mecnûn olunduğuna hükm olundu. Kayd şod. Fî 26 cemâziye'l-ülâ sene (1)157.

Sahife No: 52

Belge No:101

Emîr 'Alî-zâde Hasan Efendi'nin nekâbet mektub.

Kıdvetu's-sâdâtî'l-kirâm Adana Kazâsı'nda hâlen kâim-i makâmımız olan Emîr 'Alioğlu es-Seyyid Halil Ağa-zâde es-Seyyid Hasan Efendi dâme şerefen ba'de't-

tahiyyeti'l-vâfiye inhâ olunur ki kazâ-ı mezbûrda olan sâdât-ı kirâm zevi'l-ihtirâm üzerlerine kâim-i makâmlik tarafımızdan kemâkân sana ibkâ olunmuşdur.. Gerekdir ki sahîhatu'l-insâblarına tevkîr ve ihtirâm idüb teseyyüdü zâhir olub kuzât hüccetleri ve kâim-i makâm temessükleriyle decl olub izhâr-ı siyâdet ve irâet-i 'alâmet-i hadrâ idenleri müteâdde-i ihtimâm idüb kendin dahî kat'an bir kimesneye 'alâmet vaz'ına izn virmeyüb iddi'â-ı sıhhat-i neseb idenleri tarafımıza havâle idesiz ve şer'an lâzım gelen te'dîb ve takrîrini ve hukûk-ı şer'iyeye-i sâbite tahsîli iktizâ ettikde siz idüb sâdât-ı kirâmı sâir hükkâma rencîde ettirmeyesiz . Hülâsa-ı kelâm bu vedî'a-ı 'azmi ve emânet-i kebîrede kemâl-ı 'iffet ve istikâmet idüb sâdât-ı kirâmdan tevciye ve 'urûsiye ve sâir bahâneler ile bir akcelerini almayub siyânet-i 'ırz ve mallarında bezl-i maddûr ve sa'y-ı mağfûr eylemeniz ile dünyada makbûl-ı hâs ve 'âm ve 'ukbâda mazhâr-ı şefâ'at-ı Hazret-i Seyyidi'l-enâm 'aleyhi efdalu't-tahiyye ve ekmelu's-selâm olasız ve's-selâm fi evâsıtı saferi'l-hayr li-sene seb'a ve hamsîn ve miete ve elf

Mine'l-fakîr
es-Seyyid Mahmûd
en-Nakîb.

Sahife No: 52

Belge No:102

Medine-i Adana'da vâki' Çınarlı Mahalle sükkânından iken bundan akdem el-Hâc Ramazân bin 'Osmân nâm müteveffânın terikesi tahrîr olunmayub on sene murûr etmekle vârislerinden zevcesi 'Âişe binti Mahmûd ile sulbî kebîr oğlu Hasan ile ve diğerk oğulları Mehmed ve 'Alî ve sulbiye-i sağîre kızı Hadîce nâm kimesnelerin taleb ve iltimâslarıyla lede's-şer'olunan terike müfredâtıdır ki ber-vech-i âtî zikr olunur. Hurrîre fi 'l-yevmi's-selh min şehri saferi'l-hayr sene 1157.

Mahalle-i merkûmede hariciye ve dâhiliye beyt gurûş 200	Dikili Karyesi'nde hur tamı ma'a alât gurûş 30	çift öküzü 2 gurûş 25	mezrû' (?) kîle hınta 3 gurûş 15	mezrû' şa'îr (?) kîle 1 gurûş 1
--	--	--------------------------------	--	--

'amel kâdire bârgîr? 1 gurûş 11	döge 1 kıymet gurûş 7	İnek ma'a tana 1 1 gurûş 8	Düge (?) bir yaşında 1 gurûş 1	bahasına? kıymet 25 gurûş tümen 25 8
hadicer keçe? 1 gurûş 1	mitil yorğan 2 gurûş 2	çuvâl 4 gurûş 3	müsta'mel kilim 2 gurûş 3	yük çuvâlları 3 gurûş 2
köhne çuvâl 2 gurûş 0.5	kaba döşek 1 gurûş 1.5	tahra 1 gurûş 1	köhne yasdık 1 pârâ 5	tahmilâthâne gurûş 10
Nakd-ı esedî mezkûr Hasan zimmetinde gurûş 130				

Minhe'l-ihracât resm-i kısmet- i 'adi gurûş tümen 12 10 (?)	kâtibiye gurûş 1.5	çuhâdâriye gurûş pârâ 1.5	nâzırıye gurûş pârâ 1	ihzâriye gurûş 1.
---	--------------------------	------------------------------------	--------------------------------	-------------------------

Yekûn	gurûş 17.5	tümen 5
-------	---------------	------------

Sahhu'l-bâkî gurûş
470.5 Yalnız dörtyüzyetmişbuçuk gurûşdur.

Hisse-i zevce-i mezbûre 'Âişe gurûş pârâ 58 32	Hisse-i İbn-i Kebîr Hasan gurûş pârâ 117 24	Hisse-i İbn-i Sağır Mehmed gurûş pârâ 117 24	Hisse-i Sağır 'Alî gurûş pârâ 117 24	Hisse-i Sağır Hadîce gurûş pârâ 58 32
---	--	---	---	--

Sahife No52

Belge No:103

Menzilci-yi Kurd Kulağı Hasan ibn-i Yûsuf nâm kimesne meclis-i şer'de ikrâr ider ki işbu mâh-ı cemaziye'l-âhirin yiğirminci gününden menzil-i mezbûrdan keff-i yed eylediği kayd şod ve menzil-i merkûmede kırksekiz 'aded re's bârgîri ve iki 'aded re's at ve mecmû'-ı menzil-i kârhâne mükemmel ve müretteb ferâğat eylediği sicil-i mahfûzda mukayyed ve mestûr olmağla kayd şod. Fî 20 cemaziye'l-âhir sene 1157.

Sahife No: 53

Belge No:104

Oldur ki işbu bin yüz elliyedi senesine mahsûb mâl-ı menzilin taksît-i evvelisi menzilcilere tobdan virilmek üzere beş bin gurûş ile bin yüz ellialtı senesine mahsûb merhûm Ramazânoğlu Evkâfi'ndan vâzilere ve Adana kâdılarına mahsûs saray ve mahkemesinin ber-mu'tâd-ı kadîm mütevellilere virilecek kirâları dört yüz gurûş ve şehir hâcî ağalarının bundan akdem murûr iden arnud pâşâlarına eylediği mesârif üç yüz gurûş ve yine şehir hâcî ağalarının istidâne ile alub deve ağasına def' eylediği iki yüz ve def'aten şehir hâcî ağası Kara Ahmed Ağa ile faziletli kâdı efendinin kethüdâsı Mehmed Ağa'dan istidâne eylediği elli gurûş ve bâ-fermân-ı 'âlî ile bârgîrleri vilâyetden olmak üzere murûr iden ve 'ubûr iden ulakların bârgîr ücretlerine merkûm hâcî ağaların Nefs-i Adana ve gerek nevâhi ve kazâlardan 'ale'l-hisâb ahz idüb bu salyânede salyânelerine mahsûb olmak üzere müctemi' olan bin gurûş ve bu akceleri tahsile hâlen Eyâlet-i Adana Mütessellimi olan Battâl Mehmed Ağa'ya tahsîliye üç yüz gurûş ve ber-mu'tâd-ı kadîm virilu gelen harc-ı defter iki yüz elli gurûş ve kâtibiye on gurûş ve nâzirîye on gurûş ve nâibiye hidâmiye ve muhzîriye yigirmibeşer gurûş min haysül-mecmû' yedi bin beş yüz gurûşa bâliğ olmağın cümle ma'rifeti ve ma'rifet-i 'âmiye ber-vech-i ta'dîl tevzî' ve taksîm olunan defterdir ki ber-vech-i âfî zikr olunur. Hurrîre fî evâhiri saferî'l-hayr li-sene seb'a ve hamsîn ve miete ve elf.

Nefs-i Adana gurûş 4161	Kazâ-ı Yüreğir gurûş 1283	Kazâ-ı Kara'isalı gurûş 642	Nâhiye-i Cânibi'ş- şehir gurûş 642	Nâhiye-i Dindârî gurûş 822
----------------------------------	------------------------------------	--------------------------------------	--	-------------------------------------

Bâlâda zikr olunduğu vech üzere nefis-i Adana mahallâtına isâbetiden meblağ-ı mezkûru ber-vech-i ta'dîl ve tesviye tevzî' taksîm olunan defterdir ki ber-vech-i âfî zikr olunur. Hurrîre fî târihi'l-merkûm li-seneti'l-mezbûr.

Mahalle-i Neccarân gurûş 155	Mahalle-i (Kuruköprü) gurûş 145	Mahalle-i Sofibağce gurûş 143	Mahalle-i Bâb-ı Tarsûs gurûş 149	Mahalle-i Eskihamâ m gurûş 200	Mahalle-i 'Alî Dede gurûş 117
---------------------------------------	--	--	---	--	--

Mahalle-i Kayalıbağ gurûş 117	Mahalle-i Hânedân gurûş 47	Mahalle-i Sarı Ya'küb gurûş 89	Mahalle-i Hamâmkurbu gurûş 139	Mahalle-i Mermerli gurûş 139	Mahalle-i Yurtan gurûş 106
Mahalle-i Karasofu gurûş 132	Mahalle-i Taşçıkan gurûş 87	Mahalle-i Kassâb Bekir gurûş 106	Mahalle-i Saclı Hamîd gurûş 76	Mahalle-i Ağcamescid gurûş 57	Mahalle-i Çınarlı gurûş 53
Mahalle-i Yarbaşı gurûş 70	Mahalle-i Hâcı Hamîd gurûş 57	Mahalle-i Câmi'i Cedîd gurûş 57	Mahalle-i Emirler gurûş 57	Mahalle-i Turmuş Fakih gurûş 100	Mahalle-i Debbâgân gurûş 47
Mahalle-i Halhal gurûş 35	Mahalle-i Hânkurbu gurûş 109	Mahalle-i Ağa Mehmed gurûş 75	Mahalle-i Hâcı Fakih gurûş 47	Mahalle-i Harâbbağce gurûş 47	Mahalle-i Sarrâcân gurûş 100
Mahalle-i Çukurmescid gurûş 83	Mahalle-i Baytimur gurûş 35	Mahalle-i Sugediği gurûş 64	Mahalle-i Mestânzâde gurûş 59	Mahalle-i Pâşâ Nebi gurûş 47	Mahalle-i Şeyh Mustafâ ve Gurbetân gurûş 41
Mahalle-i Hocavezîr gurûş 31	Mahalle-i Kansafzâde gurûş 31	Mahalle-i Tekyekurbu gurûş 15	Mahalle-i Sucuzâde gurûş 20	Mahalle-i Dervîş Pâşâ gurûş 20	
Mahalle-i Kantârân gurûş 75	Mahalle-i Zimmîyân gurûş 300	Mahalle-i Bağçeciyân gurûş 525			

Cem'an_ yekûn

gurûş

4161 Yalnız dörtbinyüzaltmışbir gurûşdur.Sah.

Sahife No: 54

Belge No:105

Medine-i Adana mahallâtından Kassâb Bekir Mahallesi sükkânından Mehmed Efendi bin el-Hâc 'Abdu'l-Celîl ve Ahmed Efendi bin Balcı Mustafâ Efendi ve Hâmid Efendi bin Yûsuf Efendi ve İmâm Hasan Efendi bin Veli ve el-Hâc İbrâhîm bin el-Hâc Seydi bin Mustafâ ve el-Hâc Ahmed bin Hâcî Hüseyîn ve el-Hâc 'Ömer Ağa bin ....ve Mehmed bin el-Hâc Hüseyîn ve el-Hâc Mustafâ bin el-Hâc 'Alî ve es-Seyyid Mustafâ bin 'Abdu'l-muttalib ve es-Seyyid 'Abdu'l-gani Efendi bin 'Alî ve Mehmed Çelebi bin es-Seyyid Halîl ve sâir mahalle-i mezbûr ahâlileri meclis-i şer'î şerîf-i enverde yine mahalle-i merkûme ahâlisinden işbu râfi'ul-kitâb el-Hâc Yûsuf Ağa bin 'Abdu'llâh mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüb mahalle-i merkûmede vâki' ma'lûmu'l-hudûd binâ ve ihyâ eylediği hânın kadîmu'l-eyyâmdan mahallemizin re'âyâ ve berâyâ menzilleri idi. Şimdi merkûm el-Hâc Yûsuf Ağa hân etmemekle mahallemizin fukarâsı perâkende ve perişân olmağla nâzil olan tekâlifi virmekde hâlel idüb beynimizde nizâ'-şîr olmağın beynimize müslimûn-ı muslihûn tavassut idüb "es-sulhu 'akdun yerfe'u'n-nizâ'a" fehvâsı üzere merkûm Yûsuf Ağa'nın hân-ı mezkûrda ve gerek mahalle-i merkûmede bir bâb fevkânî menzil için beher sene otuz gurûş mahalle-i merkûmeye vâride olan imdâd ve gerek deve ve sâir tekâlifleri için meblağı mezbûr otuz gurûşu edâ idüb beynimizde nizâ'ı kat' etmek üzere ta'ahhüd idüb ber-minvâl-ı muharrer üzere sulh olduk deyû takrîrlerini mukirru lehu'l-merkûm el-Hâc Yûsuf Ağa dahî vicâhen tahkîk ve şifâhen tasdik itmekle hıfzen li'l-me'âl mâ vakâ'a bi't-taleb ketb ve tahrîr olundu. Hurrire fi'l-yevmi'r-râbi' min şehri rebî'i'l-ûlâ li-sene seb'a ve hamsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-

hâl :

Fahru'l-'ulemâ
Mercânzâde
Hüseyîn Efendi

Fahru'l-'ulemâ Es-
Seyyid Mustafâ
Efendi

Fahru'l-emsâl
Mûsâbâli-zâde el-
Hâc Mustafâ Ağa

ve gayruhum.

Sahife No:54

Belge No:106

Husûs-ı âtî'l-beyânı mahallinde terâfi' ve hakikat ve sıhhat-ı i'lâm olunmak bu fakîre hitâben sâdır olan fermân-ı celîli's-şân mücebince Medine-i Adana'da vâki' merhûm Ramazânoğlu Halîl Beg ve Pirî Mehmed Pâşâ Evkâfi'na evlâdiyete ve

meşrûtiyet üzere sâbıkan müteveli olan işbu râfi'ü'l- kitâb Hüseyîn Beg bin Mehmed Beg meclis-i şer'-i şerif-i enverde hâlen evkâf-ı mezbûrereye müteveli Erzurumî Hâcı Mehmed mahzarında üzere (üzerine) da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb bu vâkıfeyn-i mezkûreynin evlâdından ve akrab-ı akrabâ-ı zükûrundan olub tevliyet-i merkûmeye ehâk ve evlâ olduğumla evkâf-ı mezbûreye berât-ı 'âlişân ile müteveli işbu evlâdiyetde asla 'alâkası ve vâkıfeyn-i mezkûreyne min haysü'l-karâbe nisâli olmayub 'an asl Erzurum Sancağı'ndan olan Hâcı Mehmed hile ve tezvîr ve tertîb ile "ben evlâd-ı vâkıfdanım" deyû tevliyet-i mezbûr üzerimden ref' ve kendüye berât ittirmekle bana gadr-ı külli ettikten mâ'adâ eyyâm-ı tevliyetde evkâf harâb olub ve fermânlar ve şehir derûniye kendiden su taksîm olunan dolab-ı kebîr ve sâir cevâmî' ve dekâkîn ve hânlardan ba'z harâb olub ta'mir ve termîm etmedi. Suâl olunub takrîr-i tahrîr sâdir olan emr-i 'âlî mantukunca bi'l-muvâcehe i'lâm ve hüccet-i şer'îye i'tâ olunmak matlûbumdur didikde isri'l-istintâk mezbûr Hâcı Mehmed minvâl-ı muhârrer üzere olduğun inkâr idicek müdde'î-yi mezbûr Hüseyîn Beg bin Mehmed Beg'den müdde'asına mutâbık ve muvâfık beyyine taleb olundukda ahâli-yi beldeden 'udûl-ı ahrâr-ı ricâl-ı müslimînden hüsn ve ihtiyâr hâlen me'zûnen bi'l-iftâ olan kıdvetü's-sâlihîne'l-müctemî'in 'Alî Efendî ve müderrisîn-i kirâmdan es-Seyyid Sa'dî bin Süleymân Efendi ve el-Hâc 'Abdu'l-Gânî Efendi ibn-i 'Alî Efendi ve Mercân-zâde Hüseyîn Efendi ve Mahmûd Efendi bin Fazlu'llah Efendi ve Debbâğân Mahallesi İmâmı Hasan Efendi ve Kassâb Bekir Mahallesi İmâmı es-Seyyid 'Abu'l-ganî (?) Efendi ve Kayalıbağ İmâmı (?) Mahallesi İmâmı Mehmed Efendi ve (E)mîrler Mahallesi İmâmı Hâfız 'Abdu'l-Celîl Efendi ve Molla İbrâhîm bin Yûsuf ve Mütessellim Battâl Mehmed Ağa ve Mûsâbâli-zâde el-Hâc Mustafâ Ağa ve Kethüdâyeri Kara Ahmed Ağa ve İbrâhîm Ağa ve Serdâr-ı Adana Haleb-zâde Mehmed Ağa ve 'Alemdâr 'Alî Ağa ve İsmâ'îl Ağa ve Şeyh-i debbâğân Âhî Baba Usta Ahmed ve Şeyh-i Sarrâcan Molla 'Osmân ve Şeyh-i habbâzân Halîl Beşe ve Şeyh-i 'Attârân 'Alî Beşe Şeyh-i keşgîrân es-Seyyid İbrâhîm Çelebi ve Şeyh-i kalaycıyân Hâcı 'Alî ve Şeyh-i Berberân Usta 'Alî ve Şeyh-i kuyumcuyân 'Ömer Ağa ve Şeyh-i mücevhereciyan es-Seyyid Hüseyîn ve Köfteli-zâde 'Ömer Ağa ve Kara 'Alî Beg ve Sarı 'Alî Beşe ve 'Alemdâr 'Abdu'r-rahmân Ağa ve 'Osmân Beşe ve ve Tekyebaşı Mehmed Beşe ve Dindârlı Voyvodası el-Hâc Emîn Mehmed Efendi bin Mehmed Efendi ve Vekîl-i fukarâ es-Seyyid Hâcı Hamza ve el-Hâc 'Alî bin İbrâhîm ve sâir şeyh-i sûkdan işbu

..... ta'rîfinden bî-garaz-ı müslimîn li-ecli's-şehâde meclis-i şer'a hâzırân olub fi'l-hakîka müdde'î-yi merkûm Hüseyîn Beg bin Mehmed Beg vâkıfeyn-i mezbûreyn Ramazânoğlu Halil Beg ve Pîri Mehmed Pâşâ'nın evlâdından ve akrab-ı akrabâ-ı zükûrundan tevliyet-i merkûmeye ehak ve evlâdır ve işbu hâzır-ı meclis olan 'an asl Erzurumî Hâcı Mehmed'in evlâdiyetde asla 'alâkası ve vâkıfeyn-i mezbûreyne min haysü 'l-karâbe intisâbı yokdur ecnebidendir hîle ve tezvîr ve bir tertîb ile evlâd-ı vâkıfdanım deyû tevliyet-i merkûmeyn-i vâkıfeyn mezkûreyn evlâdından ve akrab-ı akrabâ'-ı zükûrdan olan Hüseyîn Beg bin Mehmed Beg üzerinde ref' ve kendüye berât etdirdi ve bundan mâ'adâ eyyâm-ı tevliyetde evkâf-ı mezbûrenin zükûrâtı (?) ve şehir derûnuna kendi su taksîm olunan tolab-ı kebîr ve sâir cevâmî' ve dekâkîn ve hânlardan ba'zısı harâb olub ta'mîr ve termîm etmedi. Bizler bu husûsa bu vech üzere şahidleriz ve şehâdet dahî ideriz deyû tevâtüren edâ-yı şehâdet-i şer'îye eylediklerinde ba'de ri'âyet-i şerâiti'l-kabûl şehâdetleri hayız-i kabûlde vâfi' ve olmağın ba'de'l-hükm mezbûr Hâcı Mehmed ..... evlâd-ı vâkıfeynin zükûrundan olmayub min haysü'l-karabe ecnebiden olduğuna hükm birle mâ vak'a bi't-taleb ketb ve tahrîr olundu. Hurrîre fi gurre-i rebî'i'l-âhîr li-sene seb'a ve hamsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-

hâl :

Dâvûd Ağa-yı serdengecdi	Mustafâ Ağa-yı serdengecdi	'Alî Ağa-yı serdengecdi	'Alemdâr Balyân (?) Ağa	'Alemdâr Mehmed Ağa
Dellâl Mehmed-zâde Molla	'Osmân Beşe Mûsâbâlı-zâde	'Ömer Beşe-zâde 'Alî Ağa	İncirli-zâde Molla-zâde Molla Süleymân	Çakkâl-zâde Hüseyîn Ağa

'Alî Efendi bin Mehmed Efendi ve gayruhum.

Sahife No:55

Belge No:107

Medine-i Adana'da vâki' Zimmîyân Mahallesi'ne mülhak Tekye Mahallesi sâkinelerinden 'Âişe binti İbrâhîm nâm hâtûn meclis-i şer'-i şerîf-i enverde yine mahalle-i merkûme sükkânından olub zevc-i muhâli'i işbu râfi'u'l-kitâb Süleymân bin Mustafâ nâm kimesne müvâcehesinde bi't-tav'i's-sâf ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüb

zevcim işbu merkûm Süleymân bin Mustafâ ile beynimizde hüsn-ü zindegâne ve mu'âşeremiz olmamağla zimmetinde mukarrer ve ma'kûd 'aleyh olan mehr-i mu'accel ve müeccelden fâriğaten nafaka ve kisve müevvenet-i süknâ kendi üzerime olmak üzere tâlibe-i hal' olduğumda ol dahi hal'-ı mezbûru kabûl ittikten sonra ibtidâ-ı zevciyetden bu âna gelinceye değin beynimizde cereyân iden hukûk-ı zevciyete müte'allık 'âmme-i de'âviden ve eymân-ı muhâsamâtdan her birlemiz âherin zimmetini ibrâ-yı 'âm kât'u'n-nizâ' ile ibrâ ve iskât eyledim. Ba'de'l-yevm tarafımızdan husûs-ı zevciyete müte'allık herkankımızdan da'vâ zuhûr ider ise lede'l-hükkâm mesmû'a ve makbûle olmasın didikde gıbbe't-tasdîki's-ser'î mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Hurrîre fi'l-yevmi min şehri rebî'î'l-ülâ li-sene seb'a ve hamsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-

hâl :

Es-Seyyid Hüseyn Çelebi	ve refiki Ahmed Beşe	Kör Mehmed	Hamâmcı Mehmed Ağa	'Alemdâr Yûsuf Ağa
Süleymân Ağa bin Mustafâ	'Osmân bin 'Abdu'r-rezzâk	Ahmed Efendi bin 'Alî Efendi	ve 'Alî Efendi bin Yûsuf	ve gayruhum.

Sahife No:55

Belge No:108

Medine-i Adana mahallâtından Zimmîyân Mahallesi'ne mülhak Tekye Mahallesi mütemekkinlerinden ..... Artin ve Artin veled-i Murâd ve diğer Artin veled-i Vânis nâm zimmîler meclis-i şer'-ı hatir lâzımı't-tevkîrde yine mahalle-i mezbûre mütemekkinlerinden İni (?) binti Kirkor ve Anna ve Takubeşi (?) nâm zimmîler taraflarından da'vâ ve redd-i cevâba vekîlleri olub vekâleti hükm-ü şer'î lâhik olan işbu râfi'u'l-kitâb mahalle-i merkûme mütevellisi es-Seyyid Hüseyn bin İbrâhîm muvâcehesinde üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm ider ki bundan akdem ceddimiz Kirkor veled-i Vânis hâlik olub verâseti müdde'îyâ 'aleyhimânın babaları Biğos ile ve sulbiye kızı Marim ve Astiyân ve İni benât-ı Kirkorlar münhasıra oldukdan sonra mütveffâ-yı mesfûr ceddimiz Kirkor'un terike ve sâir eşyâsın mesfûr Biğos zabt idüb bizim vâlidemiz mezfûratân Marim ve Astiyân benât-ı Kirkor hisse-i irsiyelerini virmede ta'allül etmekle şimdi mesfûr Biğos hâlik olub ceddimizin terikesin ve eşyâsın zevci mesfûr İni (?) ve kızları mesfûretân Anna ve Takubeş (?) zabt idüb terikesinden bizlere şer'an isâbet iden hissemizi virmeyüb gadr-ı külli etmeleriyle suâl olunub hisse-i irslerimizi aliverilmek matlûbumdur didiklerinde gıbbe's-suâl vekîl-i merkûm es-

Seyyid Hüseyîn cevâbında târîh-i kitâbdan yigirmisekiz sene mukaddem mesfûr Biğos Kudüs'ü Şerîfe 'âzim oldukda merkûm Artin veled-i Murâd'ın vâlidesi olan Ağis nâm nasrâniyenin iki yüz gurûş ve yigirmidört miskâl bir hor altun burma hisse-i irsiyesi mukâbelesinde virüb ve mesfûr Artin veled-i Vânis nâm zimminin vâlidesi olan Astiyân nâm nasrâniye kezâlik iki yüz gurûş ve dört altundan bir 'aded altun virüb ve mesfûr Na'yâ veled-i Artin'in vâlidesi olan Marim nâm nasrâniye seksen gurûş virüb ve bunlar dahî babaları hâlik-i mesfûr Kirkor veled-i Vânis nâm zimminin terikesi da'vâsıdan ve hisse-i irsiye-i şer'iyelerinden sulh ve ibrâ olub bedel-i sulhu kabûl idüb ve mesfûr Biğos veled-i Kirkor dahî ibrâ-yı 'amme ile ibrâ etmişler idi deyû defile mukâbele idicek müdde'iyûn-ı mesfûrûndan dahî zikr olunan bedel-i sulh iki yüz gurûş bir çift altun burma yigirmidört miskâl olmak üzere İni (?) ve iki yüz gurûş bir dörtlük altun Astiyân'a seksen gurûş ve Marim'in zevci Biğos def' ittiği ikrâr ve lâkin ibrâ-yı mezbûru bi'l-külliyeye inkâr idicek vekil-i merkûm es-Seyyid Hüseyîn'den sıdk-ı kabûlüne mübeyyin beyyine taleb olundukda 'udûl-ı nasârâdan Sakol veled-i Mânuk Keşiş ve Göcer veled-i Kirkor ve sâir altı nefer zimmiyelerden li-ecli's-şehâde meclis-i şer'a hâzırân olub istişhâd olundukda fi'l-hakika 'an kitâbdan yigirmisekiz sene mukaddem mesfûr Biğos Kudüs'ü Şerîfe 'âzim oldukda kızkarındaşı Ostiyân'a kezâlik ikiyüz gurûş virüb bir hor altun burma yigirmidört miskâl olmak üzere virüb ve kızkarındaşı Ostiyân'a kezâlik iki yüz ve bir dörtlük altun virüb ve kızkarındaşı Marim'e dahî seksen gurûş virüb ve üçü dahî bizim huzûrumuzda mesfûr bedel-i sulhu kabz ettiler bizler bu husûsa bu vech üzere şâhidleriz ve şehâdet dahî ideriz deyû herbirileri edâ-yı şehâdet-i şer'îye eylediklerinde ba'de ri'âyeti şerâiti'l-kabûl şehâdetleri hayız-ı kabûle vâfi' olmağın ber-müceb-i şehâdetihima müdde'iyûn-ı mesfûrûn min vech-i mu'ârazadan men' birle mâ vaka'a bi't-taleb ketb ve tahrîr olundu. Hurre fi'l-yevmi's-sânî 'aşer min şehri rebî'i'l-ülâ li-sene seb'a ve hamsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-

hâl :

Fahru'l-a'yân Mercân-zâde	İbrâhîm Ağa	Hasan Efendi Nu'mân Nasbu'l-Eşrâf	Fahru'l 'Ulemâ Mercân-zâde Hüseyîn Efendi	Beg-zâde 'Alî Ağa
Hasan Efendi İmâm-ı Câmî'i 'Atîk	Hâcî 'Alî Vekil-i Fukarâ	ve es-Seyyid 'Abdu'r-rahmân	Ser-muhzırân Ahmed Beşe	ve refiki es- Seyyid Hüseyîn ve gayruhum.

Sahife No:56

Belge No:109

Kara 'İsalı'nın ocaklık hüccetidir.

Medine-i Adana ahâlisinden olup hâlen Kurd Kulağı Menzilcisi olan Hasan Ağa bin Yûsuf Ağa tarafından meblağ-ı âti'z-zikri ahz ve kabza vekîl-i müsecceli liebeveyn er karındaşı Adana Menzilcisi 'Ali Ağa nâm kimesne meclis-i şer'-i hatır lâzımı't-tevkîrde medrese-i merkûme civârında vâki' Kara'İsalı Kasabası Mukâta'ası Voyvodası râfi'u'l-kitâb Hâdiöğlü Emîn Ağa tarafından ikrâr-ı âti'z-zikri tasdîka vekîl-i müsecceli olan Kâsım bin 'Abdu'llâh nam kimesne müvâcehesinde ikrâr-ı tam ve takrîr-i kelâm idüb işbu bin yüz elliyedi senesine mahsûben kazâ-ı merkûme mukâta'ası mâlından senevî dört yüz olup üç gurûş bir sülûs Kurd Kulağı Menzili'ne bâ-berât-ı 'âlî ocaklık ta'yîn olunmağla meblağ-ı mezbûr dörtyüz olup üç gurûş bir sülûs ocaklık mâlını müvekkilem (müvekkilim) merkûm karındaşım Hasan Ağa için vekâleten mukâta'a-ı merkûme voyvodası yedinden tamâmen ahz ve kabz eyledim sene-i merkûme mahsûb mâl-ı merkûmdan mûmâ ileyh yedinde zimmetinde bir akcemiz kalmadı didikde mukirri merkûmun ikrârı meşrûhunu el-mukirru lehu'l-merkûm Kâsım bin 'Abdu'llâh nâm kimesneden dahî bi'l-vicâhe tasdîk etmeğın mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb ve tahrîr olundu. Hurrire fi'l-yevmi'r-râbi' 'aşer min şehri rebî'i'l-ûlâ li-sene seb'a ve hamsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-

hâl :

Serdâr-ı Adana Mustafâ Ağa Haleb-zâde	'Alemdâr Hasan Ağa	'Alemdâr Ahmed Ağa	Mustafâ Beşe bin Karagözlü- zâde	ve gayruhum.
---	-----------------------	-----------------------	--	--------------

Sahife No: 56

Belge No:110

El-hamdu li'llâhi'l-vâkıfı 'alâ külli hâlin el-münezzehu 'an kesîr ve'l-misâl ve's-selât-u ve's-selâmu 'alâ rasûlihi Muhammed'ini'l-meb'ûsi bi-ahseni'l-hisâl ve 'alâ âlihi ve ashâbihi hayru'l-ashâbi ve'l-âl ve ba'du zâlike işbu kitâb-ı sıhhat-nüsâbın tahrîr ve testîrine bâ'ise ve bâdiye oldur ki Medine-i Adana'da mahallâtından Eskihamâm Mahallesi sâkinelerinden sâhibetu'l-hayrât ve'l-hasenât ve râğibetu's-sadakât Fâtıma binti Yûsuf nâm meclis-i şer'-i şerîf-i enverde vakf-ı âti'l-beyâna li-eclî't-tescîl ve'l-emri'l-itmâm ve't-tekmîl mütevellî nasb ve ta'yîn eylediği Süleymân Çavûş-zâde

dimekle 'arîf es-Seyyid Mahmûd Ağa mahzarında ikrâr-ı sahîh-i şer'î ve i'tirâf-ı sahîh-i mer'î idüb 'akd-ı âtî sudûruna deġin silk-i mülk-ü sahîhamda münselik olub mahalle-i mezbûrede vâki' kıbleten ve şarkan Kassârcıoġlu Hâc Mehmed mülkü ve şimâlen Süleymân Çâvûş-zâde mülkü ve garben tarîk-'am ile mahdûd iki bâb tahtânî ve bir bâb fevkânî ve bir sofa ve bir örtme ve bi'r-i mâ ve kenîf ve bir mikdâr havluyu müstemil mülk menzilimi cem'it-tevâbi' ve'l-levâhik ve kâffeti'l-menâfi' ve merâfiki ile hasbeten li'llâhi's-Samed ve tâliben li-marzâti rabbîhi'l-ahad vakf ve habs idüb şöyle şart ta'yîn eyledim ki murâdım kendim hayâtda olam keyfe mâ teşâ ve tuhtâr sâkine ve mutasarrıfa ve mütevellîye olam ve bâde vefâtî sulbiye kızlarım Şerîfe ve Halîme'ye 'ale't-tesviye mutasarrıfa ve sâkine olalar ahaduhumâ fevt oldukda hissesine evlâd-ı evlâd-ı evlâdı 'ale't-tesviye sâkine ve mutasarrıfa olalar eġer evlâdı olmazsa âheri mutasarrıfa ola ve ba'de'l-inkirâzihumâ evlâd-ı evlâd-ı evlâdı zükûren kân ev inâsen 'alâ't-tesviye mutasarrıf olalar ve ba'de'l-inkirâz menzil-i mahdûd-ı mezkûrun ta'mîr ve termîminden fazla gallesin nısfına Câmî'i 'Atîk'de her kim İmâm olur ise mutasarrıf ola ve nısf-ı âheri dahî mahalle-i mezbûr Eskihamâm'a vâride ve nâzile olan tekalîf-i 'örfiye ve şâkkiyye (?) virilüb menzil-i mezkûr gerek imâm-ı merkûm ve gerek ahâli-yi mezbûr taraflarından ehl-i zimmet keferelerine icâr olunmaya deyû fâriġaten 'ani's-şevâġil menzili-mahdûd-ı mezkûru mütevellî-yi mezbûra teslîm ol dahî sâir evkâf mütevellîleri gibi kabz ve tesellüm eyledikden sonra vâkife-i mezbûre i'âde-i kelâm idüb vakf-ı 'akâr Hazret-i İmâm-ı A'zam ve Hümâm-ı Efham katında luzûmdan 'ârî olmaġla menzil-i mezbûrun vakfiyeti sâhîh lâkin gayr-ı lâzımdır. Âna binâen vakfiyetden rucû' idüb menzil-i mezbûr kemâ fi'l-evvel mülküme istirdâd olunmak matlûbumdur didikde mütevellî-yi merkûm dahî kendüye lâzım ve mahalle mülâyim cevâba 'âzim olub gerçi vakf-ı 'akâr Hazret-i İmâm-ı A'zam katında sahîh gayr-ı lâzımdır lâkin İmameynu'l-Hümâmeyn Hazretleri katında sâhîh ve lâzımdır anların kavli-i şerîfleri üzere hükm taleb iderim deyû müterâfi'ân oldukda hâkim-i mevki'-i sadr-ı kitâb tûbâ leh ve hüsn-ü meâb hazretleri dahî vakfi evlâ ve ecrâ görüb menzil-i mahdûd-ı mezkûrun evvelen vakfiyetine ve sâniyen sıhhat ve lüzûmunahüküm-ü muhkem-i şer'îve kazâ-ı mübrem-i mer'î itmeġin min ba'd nakz ve nakızına mecâl ve (?) muhâl oldu. Hurre zâlik ve hurre min evâsıtı şehri rebî'i'l-ülâ sene seb'a ve hamsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-

hâl :

Hasan Efendi İmâm-
ı Câmi'i 'AtikHâc Mehmed
Mütevelli-yi
Mahalle-i
EskihamâmAhmed Efendi Hâc
MurâdzadeUsta Mehmed
Göğüş-zâdeHasan Çelebi Şi'r-
zâde (?)'Alî Beşe Uzun
Mahmûd-zadees-Seyyid Hüseyîn
ÇelebiSüleymân Çâvûş-
zâde..... Mehmed
Efendi -zâdeMolla Hasan bin
Hasan Efendi

.....Mehmed

.....Ağa .....

Sahife No: 57**Belge No:111**

Hâlen Medine-i Adana Kâdısı'nın bey' ettiği menzilin hüccetidir.

Hâlen Medine-i Adana'da i'lâ-yı kitâb tevki'-i müstetâb ile terşih ve tezyin iden hâkim ve hâsım-ı mevki'i sadr-ı kitâb tûbâ leh ve hüsn-ü me'ab faziletli merhametli el-Hâc İbrâhîm Efendi bin el-Hâc Hüseyîn ile vâlidesi fahru'l-muhadderât Emîne binti Hasan Efendi ve liebeveyn kız karındaşı 'Âişe nâm hâtûn meclis-i şer'-i şerîf-i şerî'at-ı garrâ ve mahfil-i dîn-i münîf-i tarîkat-ı zehrâda işbu sâhibetu'l-kitâb Feme (?) binti Aslan sadriye kızı Râğis (?) binti Kalbakî Murâd nâm nasrâniyeler muvâcehelerinde her birleri ikrâr-ı sâhîh-i şer'î ve i'tirâf-ı sarîh-i mer'î idüb silk-i mülk-ü sahîhamızda münselik olub medine-i merkûmede vâki' Hâcîfakîh Mahallesi'nde pederimiz el-Hâc Hüseyîn nâm müteveffâdan muntekil kıbleten Malatyalı el-Hâc Ebubekir menzili ve şarkan Eskici Süleymân nâm müteveffânın kızının menzili ve şimâlen Katrâncı-zâde es-Seyyid 'Alî Çelebi menzili ve taraf-ı râbi'î tarîk-ı 'am ile mahdûd üç bâb tahtânî beyt ve kenîf ve bir mikdâr havluyu müştemil mülk menzillerimizi bi-cümleti't-tevâbi' ve'l-levâhik ve kâffeti'l-menâfi' ve'l-merâfik tarafeynden icâb ve kabûlu hâvî şurût-ı müfside-i mubtileden 'ârî bey'-ı bât-ı sahîh-i şer'î ile işbu müşteriye-i mezbûre Feme (?) binti Aslan sadriye kızı Râğis (?) binti Kalbakî Murâd nâm nasrâniyelere iki yüz gurûşa bey' ve teslîm ve temlik itdigimizde müşteriye-i mersûmeler dahî ber-minvâl-ı muharrer iştirâ ve kabûl ve tesellüm ve temellük ittikten sonra semen-i misli olan meblağ-ı mezkûr iki yüz gurûşu müşteriye-i mersûmeler yedlerinden tamamen ahz ve

kabz idüb beynimizde iktisâm eyledik fi-mâ bâ'd menzil-i mahdûd-ı mezkûr müşteri-yi mersûmelerin mülk-ü müşterâsı ve hakk-ı sarfılarıdır. Keyfe mâ teşâ ve tuhtâr mülkiyet üzere mutasarrıfa olsunlar menzil-i mahdûd-ı mezkûrda vechen mine'l-vucûh ve sebeben mine'l-esbâb 'alâka ve medhalimiz kalmadı didiklerinde mukirri-merkûmunun câri olan ikrâr-ı meşrûhalarını müşteri-yi mersûmeler dahî tasdik ve tahkik itmeğin bâ'de't-tasdiki's-ser'î 'alâ mâ hüve'l-vâki' bi-taleb ketb olundu. Hurre mine'l-yevmi'l-'işrîn min şehri rebî'i'l-ülâ li-sene seb'a ve hamsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-				hâl :
Es-Seyyid 'Alî Çelebi Katrâncı-zâde	Kal'ahoğlu Hâcî Hüseyîn	Kal'ahoğlu Mehmed bin 'Abdu'l-kerîm	Hüseyîn bin Süleymân	ve Na'lband Mehmed bin
Mehmed Beşe Tobacık (?)	Ahmed Nakkaş (?)	Mehmed Beşe Karakollukcu	Mustafâ bin Cemâloğlu	'Alemdâr Ahmed Beşe (?) Çâvûş-ı Serdâr
Es-Seyyid Ebubekir Çelebi Trabuzoni-zâde Serçâvûş-ı Nâkib	Danyal Beşe	Mehmed Ağa- yî 'Alemdâr	es-Seyyid Hüseyîn Ser- muhzırân	ve gayruhum.

Sahife No: 57

Belge No:112

İmâm-zâde Seyyid 'Abdu'r-rahîm Efendi'nin ru'ûs tezkiresi

Adana'da vâki' Şekerhân dimekle şehîr Kurd Bayramoğlu Medresesi Vakfî'nin yevmî oniki akce vazîfe ile bâ-berât-ı 'âlîşân müderrisi olan kıdvetu'l-'ulemâ ve'l-muhakkikîn Seyyid 'Abdu'r-rahîm Efendi zîde 'ilmuhu 'arz-ı hâl sunub muhil ve müstahak olmağla i'tibâr buyrulmak bâbında istid'â-yı 'inâyet etmeğin yedinde ibtidâ-ı hâric i'tibârı tevcîh buyurulmak üzere Faziletlü Şeyhu'l-islâm Mevlânâ es-Seyyid Mustafâ Efendi Hazretleri işâret itmeleriyle işâretleri mücebince i'tibâr olunmak. 17

S.li-sene seb'a ve hamsîn ve miete ve elf. (imza). Vasale ve kuyide fi 22 rebî'i'l-ûlâ sene (1) 157.

Sahife No: 57

Belge No:113

İmâm-zâde Efendi'nin Yüreğir Niyâbeti müraselesi

'İzzet-meâb şerî'at-nüsâb Mevlânâ es-Seyyid 'Abdu'r-rahîm Efendi Hazretleri menhâ-ı mahlaslarıdır ki size tarafımızdan Yüreğir Kazâsı kismet-i 'askeriyesi tefvîz ve sipâriş olunmuşdur. İmdi gerekdir ki beyn-i ahâli ve'l-cirân icrâ-yı ahkâm-ı şer'îye idüb ve cadde-i şer'den ser-i mü inhirâf eylemiyesiz ve's-selâm.Hurrire fi gurre-i rebî'i'l-âhir.

El-Fakîr
Şeyh Mehmed

Vasale ve kuyide fi gurre-i rebî'i'l-âhir sene 1157.

Sahife No: 58

Belge No:114

Çukurmescid Mahallesi'nde Cemîle Hâtûn'un vakfiyesidir.

El-hamdu li'llâhi'l-vâkıfî 'alâ külli hâl 'Alîmu'l-gaybi ve's-şehâdeti el-Kebîru'l-Müte'âl ve's-selât-u ve's-selâmu 'alâ rasûlihi Muhammed'ini'l-meb'ûsi libeyânî'l-harâmi ve'l-helâl ve 'alâ âlihi ve ashâbihi hayru'l-ashâbi ve hayru'l-âl ve ba'd işbu sahîfe-i şer'îye-i .....tahrîr ve inşâsına bâ'is ve bâdi budur ki Medine-i Adana mahallâtından Çukurmescid Mahallesi sâkinelerinden işbu sâhibu'l-hayrât ve'l-hasenât Cemîle binti Hasan nâm hâtûn meclis-i şer'-i şerîf-i şerî'at-ı garrâ ve mahfil-i dîn-i münîf-i tarîkat-ı zehrâda zikr-i âtî vakfa li-ecli't-tescîl ve'l-emri'l-itmâm mütevellî nasb ve ta'yîn eylediği İsmâ'îl Beşe bin Hasan mahzarında bi-tav'î's-sâf ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb vakf-ı âtî'z-zikrin sudûruna değin silk-i mülk-ü sahîhamda münselik olub medine-i mezbure mahallâtından Debbâğân Mahallesi Kal'a Kuyusu'nda vâki' kıbleten 'Abdi Begoğlu menzili ve garben es-Seyyid Hâcî 'Alî dükkânı ve şarkan tarîk-ı 'am ve şimâlen yine tarîk-ı 'am ile mahdûd iki bâb dükkânımı bi-cem'i't-tevâbi' ve'l-levâhik ve kâffeti'l-menâfi' ve'l-merâfik vakf-ı sahîh-i şer'î ile vakf ve habs-i sarîh mer'î eyledim ki evvelan kendü ilâ vefâtihâ mutasarrıf ve mütevellî olam ve ba'dehâ liebeveyn kız karındaşım Emîne Hâtûn'un kızı Fâtıma binti Mustafâ ve evlâd ve evlâd-ı

evlâdı batnen ba'de batn ve karnen ba'de karn zükûrâgân ev nisâen ebeden mâ tenâselû 'alâ't-tesviye mutasarrıf olalar ve ba'de'l-inkirâz ne'ûzu bi'llâh 'an kahri'l-feyyâz mahalle-i mezbûrede vâki' Karaca-zâde binâ eylediği medresede sâkin talebe-i 'ulûm efendiler ba'de't-ta'mîr ve't-termîm icâresinden gallesi virüb zevcimi hayr du'â ile yâd eyler deyû fâriğen 'ani's-şevâğil dükkân-ı mezkûrlar müteveli-yi merkûma teslim idüb ol dahî sâir evkâf mütevellileri gibi kabz ve tesellüm ve tasarruf eyledi didikde gibbe't-tasdiki's-şer'î vâkife-i mezbûre semt-i şikâka 'âzim olub vakf-ı 'akâr Hazret-i İmâm-ı A'zam ve Hümâm-ı Efhâm Hazretleri katında sahîh lâkin gayr-ı lâzım olub benim için rucû'a mesâğ-ı şer'î olmağla vakf-ı mezbûrdan rucû' idüb dükkân-ı mezkûrları kemâ f'l-evvel mülkûme istirdâd murâd iderim didikde müteveli-yi merkûm dahî kendüye lâzım ve mahalle mülâyim cevâb-ı bâ-savâba 'âzim olub gerçi (vakf-ı) 'akâr Hazret-i İmâm-ı A'zam ve Hümâm-ı Efhâm katında gayr-ı lâzım ise İmâmeynu'l-Hümâmeyn kavli şerîfleri üzere sıhât lüzûma hükm taleb iderim deyû hâkim-i mevki'-i sadr-ı kitâb tûbâ leh ve hüsn-ü meâb hazretleri huzûrunda müterâfi'an ve fasl ve hasma tâlibân ve râğibân olduklarında hâkim-i mûmâ ileyh tarafeynin deliline nazar ve mennâ'an li'l-hayr olmakdan hazer ve mücânebet idüb İmâmeynu'l-Hümâmeyn kavli şerîfleri üzere dükkân-ı mezkûrların evvelen vakfiyyetinin sıhhat ve lüzûmuna ve sâniyen şurût ve kuyûduna ve icrâsına hükm-ü muhkem-i şer'îve kazâ-ı mübrem-i mer'î idüb min ba'd vakf-ı mezbûr sahîh ve lâzım olub nakz ve nakızına mecâl muhâl ve tebdîl ve tağyîri mümteni'ul-ihtimâl oldu. "Fe men beddelehu min ba'di mâ semi'hu fe-inne- mâ ismuhu 'ale'l-lezîne yubeddilûnehu inne'llâhe Semî'un 'Alîm"⁶³ ve ecrû'l-vâkıfî 'ale'l-Hayyî'l-Kayyum innehu yuczi'u'l-hasenât hurrîre f'l-yevmi'l-hâmîs ve'l-'işrîn min şehri rebî'i'l-ülâ li-sene seb'a ve hamsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-

hâl :

Es-Seyyid Mehmed
Çelebi bin Hâcî
Hamza

Göde (?) Hasan
Beşe

es-Seyyid Mustafâ
bin Fazlı

Tuzcu-zâde Halîl
Beşe

Kâtib 'Abdu'llâh
Efendi

Kâtib İsmâ'il
Efendi

Hasan Beşe bin Veli

'Alî bin Mehmed ve
gayruhum

⁶³ - Bakara, 2/181.

Sahife No: 58

Belge No:115

Dervîş Pâşâ-zâde'nin nekâbet mektub

Kıdvetu's-sâdâtı'l-kirâm sâbıkan kâim-i makâm olan Dervîş Pâşâ-zâde es-Seyyid Hasan Efendi oğlu es-Seyyid Hasan Efendi dâme meşrefen ba'de't-tahiyyeti'l-vâfiye inhâ olunur ki Adana Kazâsı'nda olan sâdât-ı kirâm zevî'l-ihtirâm üzerlerine tarafımızdan seni kâim-i makâm nasb ve tâ'yîn etmişizdir. Gerekdir ki sahîhatu'l-insâblarına tevkîr ve ihtirâm idüb tesyîd-i zâhir olub kuzât hüccetleri ve kâim-i makâm temessükleriyle decl olub izhâr-ı siyâdet ve irâet-i 'alâmet-i hadrâ idenleri men'de ihtimâm idüb kendin dahî kat'an birisine 'alâmet vaz'ına izn virmeyüb iddi'â-ı sıhhat-ı neseb idenleri tarafımıza havâle idesiz ve şer'an lâzım gelen te'dîb ve takrîrlerini ve hukûk-ı sâbite tahsîli iktizâ ettikde siz idüb sâdât-ı kirâmı sâir hükkâma rencîde ettirmeyesiz . Hülâsa-ı kelâm bu vedî'a-ı 'azmi ve emânet-i kebîrede kemâl-ı 'ıffet ve istikâmet idüb sâdât-ı kirâmdan tevciye ve 'urûsiye ve sâir bahâneler ile bir akceler almıyub siyânet-i 'ırz ve mâllarında bezl-i makdûr ve sa'y-ı mağfûr eylemeniz ile dünyada makbûl-ı hâs ve 'âm ve 'ukbâda mazhâr-ı şefâ'at-ı Hazret-i Seyyidi'l-enâm 'aleyhi efdalu't-tahiyye ve ekmelu's-selâm olasız ve's-selâm fi gurre-i cemâziye'l-evvel li-sene seb'a ve hamsîn ve miete ve elf

Mine'l-fakîr
es-Seyyid Mahmûd
en-Nakîb.

Vasale ve kuyide fi gurre-i cemâziye'l-evvel.

Sahife No: 59

Belge No:116

Tekye Kal'ası'ndan Teslîme Hâtûn vakfiyesidir. Sah.

El-hamdu li'llâhi'l-vâkıfı 'alâ külli hâl 'Alîmu'l-gaybi ve's-şehâdeti ve Kebîru'l-Müte'âl ve's-selât-u ve's-selâmu 'alâ Muhammed'ini'l-meb'ûsi li-beyâni'l-harâmi ve'l-helâl ve 'alâ âlihi ve ashâbihi hayru'l-ashâbi ve hayru'l-âl emmâ ba'd işbu kitâb-ı sıhhat-ı nüsâbın tahrîrine bâ'is ve bâdi budur ki Medine-i Adana'da vâkı' Zimmîyân (Mahallesi'ne) mülhak Tekye Mahallesi sâkinelerinden Teslîme binti el-Hâc Dâvûd nâm sâhibu'l-hayrât tarafından vakf-ı âtiyî'z-zikri ikrâra vekîl olub vekâleti zât-ı mezbûreyi bi'l-ma'rifeti's-şer'îye 'ârifân olan Hasan bin Halil ve es-Seyyid Mustafâ bin

Halil nâm kimesnelerin şehâdetleriyle sâbit ve sübût vekâletine hükm-ü şer'î lâhik olan es-Seyyid Ahmed Efendi nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîf-i Ahmedî ve mahfil-i dîn-i münîf-i Mustafâvide vakf-ı âti-yi zikre li-ecli't-tescil ve'l-emri'l-itmâm ve't-tekmîl mütevellî nasb ve ta'yîn eylediği el-Hâc Ahmed bin Mehmed mahzarında bi'l-vekâle ikrâr-ı sahîh-i şer'î ve i'tirâf-ı sarîh-i mer'î idüb vakf-ı cânı sudûruna deĝin müvekkilem mezbûre Teslîme Hâtûn'un silk-i mülk-ü sahîhasında münselik olub mahalle-i mezburede vâki' kibleten 'Abdu'r-rezzâk Efendi'nin vakf menzili ve şarkan mahalle-i mezbûre mescidine meşrût vakf menzili ve şimâlen tarîk-ı 'âm ve garben merkûm 'Abdu'r-rezzâk Efendi vakf menzili ile mahdûd yalnız bir bâb tahtânî beyt ve havluyu müstemil menzili hasbeten li'llâhi's-Samed ve tâliben li-marzât-i rabbihi'l-ahad vakf-ı sahîh-i şer'î ile mühalled ve habs-i sarîh mer'î müeyyed vakf ve habs idüb şöyle şart ve ta'yîn ve tasrîh eyledim ki mâdâm ki kendi hayâtda ola menzil-i mahdûd-ı mezkûrda sâkine ve mutasarrıfa ola ve ba'de vefâtihâ liebeveyn er karındaşı Sekbân Hasan'ın zevcesi Fâtıma binti Halil nâm hâtûn sâkine ve mutasarrıfa ve mütevellîye ola ve ba'de vefâtihâ mahalle-i mezburede 'Osmân Çavûş-zâde binâ eylediği mescid-i şerîfde her kim imâm olur ise ba'de't-ta'mîr ve't-termîm mutasarrıf ve mütevellî olub zevcimi hayr du'â ile yâd eyliyeler deyû fâriĝen 'ani's-şevâĝil menzil-i mahdûd-ı mezkûru mütevellî-yi merkûma teslîm idüb ol dahî sâir evkâf mütevellîleri gibi kabz ve tesellüm ve tasarruf eyledi didikde gibbe't-tasdikî's-şer'î vâkife-i mezbûre müvekkilem mezbûre Teslîme Hâtûn'a Hâtûn cânib-i vifakdan semt-i şikâka 'âzim olub vakfiyet-i 'akâr Hazret-i İmâm-ı A'zam ve Hümâm-ı Efham katında lüzûmdan 'ârî olmaĝın vakf-ı mezbûrdan kendü için rücû'a mesâĝ olmaĝla vakf-ı mezbûrdan rücû' kemâ fi'l-evvel mülküne istirdâd murâd iderim didi. Didikde gibbe'l-istintâk mütevellî-yi merkûm dahî kendüye lâzım ve mahalle mülâyim cevâb-ı bâ-savâba 'âzim olub gerçi vakfiyet-i 'akâr İmâm-ı A'zam Hazretleri katında lüzûmdan 'ârî ise İmâmeynu'l-Hümâmeyn Hazretleri katlarında sıhhat ve lüzûmdan müfârakat etmemekle anların kavli şerîfleri üzere vakf-ı mezkûrun sıhhatına hükm taleb iderim deyû hâkim-i hâsım-ı mevki'-i sadr-ı kitâb tûbâ leh ve hüsn-ü meâb efendi huzûrunda müterâfi'an ve fasl ve hasmâ tâlibân olduklarında hâkim-i mûmâ ileyh dahî cânibeynin delîline nazar ve mennâ'an li'l-hayr olmakdan hazer ve mücânebet idüb İmâmeynu'l-Hümâmeyn kavli şerîfleri üzere menzil-i mahdûd-ı mezkûrun evvelen vakfiyyetine ve sâniyen şurût ve kuyûduna sıhhat ve lüzûmuna hükm-ü muhkem-i şer'îve kazâ'-ı mübrem-i mer'î idüb fi mâ ba'd

vakf-ı mezbûr sahîh ve lâzım olub nakz ve nakızına mecâl muhâl oldu. "Fe men beddelehu min ba'di mâ semî'hu fe-inne-mâ ismuhu 'ale'l-lezîne yubeddilûnehu inne'llâhe Semî'un 'Alîm"⁶⁴ ve ecru'l-vâkıfî'ale'l-Hayyî'l-Kerîm. Hurrîre zâlık mine'l-yevmi'l-hâmîs ve'l-'işrîn min şehri rebî'i'l-ûlâ li-sene seb'a ve hamsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-_____ hâl :

El-Hâc Ahmed bin Mehmed	Mustafâ bin Halîl	el-Hâc 'Alî bin Gûdük (?) 'Osmân	Taban Mustafâ bin Mehmed	'Abdu'r- rezzâk bin Mûsâ	'Abdu'llâh Efendi Kâtib ve gayrum.
-------------------------------	----------------------	--	--------------------------------	--------------------------------	---

Sahife No: 59

Belge No:117

Medine-i Adana mahallâtından Debbâğân Mahallesi sükkânından Kenbeği-zâde (?) demekle 'arif Molla 'Alî bin 'Abdu'r-rahmân meclis-i şer'-i şerîf-i enverde Saclı Hamîd Mahallesi mütemekkinlerinden hâmilu'l-kitâb Serkiz veled-i Karabit ve Avadik veled-i Milkon nâm zimmîler müvâcehesinde üzerlerine da'vâ ve takrîr-i kelam idüb târîh-i kitabdan bir sene mukaddem mesfûr zimmîlere mâl-ı mudâraba olmak üzere yüz gurûş virdim. Edâda te'allül iderler. Suâl olunub takrîr-i tahrîr ve alıverilmek murâdıdır didikde gıbbe's-suâl ve 'l-inkâr müdde'î 'aleyh mesfûrlar cevâbında mezbûr Molla 'Alî üç kantâr koza beher kantârı onbeş gurûş olmak üzere edâ ve teslîm ve fakad yigirmi gurûş ve bir defâ yigirmialtı gurûş ve bir def'a otuz gurûş bârgîr bahâsı cem'an yekûn yüz yigirmitokuz gurûş edâ ve teslîm eyledim didikde müdde'î-yi mezbûr meblağ-ı mezbûr yüz yigirmitokuz gurûşu ikrâr ve bâkî kalan otuzbir gurûşu taleb iderim didikde mesfûrlar bir kıt'a fetvâ-yı şerîfe ibrâz idüb derûnunda " akce Zeyd'den 'amel 'Amr'den olmak üzere bir muâtal (?) bağce kayalı ve sâir eşyâ alub i'mâl iderken hüsrân vâkî' olsa ol hüsrân Zeyd'in üzerine olub 'Amr halâs olabilir mi ? Cevâb-ı savâbında olur deyû Tenvîru'l-Ebsâr kitâbında musarrah olmağla ber-mûceb-i fetvâ-yı şerîf müdde'î 'aleyh mesfûrlar Serkiz ve Avâdik nâm zimmîlere ettikleri hüsrândan bir nesne lâzım gelmediğine hükm birle müdde'î-yi mezbûr Molla 'Alî min vech-i mu'ârazadan men' birle mâ vaka'a bi't-taleb ketb ve tahrîr olundu.Hurrîre fi'l-yevmi't-tâsi' min şehri cemâziye'l-ûlâ li-sene seb'a ve hamsîn ve miete ve elf.

⁶⁴ - Bakara, 2/181.

Şuhûdu'l-			hâl :
Es-Seyyid İbrâhîm ibn-i Ahmed	Es-Seyyid İsmâ'îl ibn-i İbrâhîm	Es-Seyyid Mustafâ ibn-i İbrâhîm	ve Debbâğân Usta Hüseyîn
Es-Seyyid Ahmed bin 'Osmân	Ser-muhzırân Ahmed Beşe	ve es-Seyyid Hüseyîn Refikaş (?)	ve gayruhum.

Sahife No: 60

Belge No:118

Oldur ki işbu bin yüz elliyedi senesini Adana Sancağı'nın mâl-ı hâne-i 'avâriz ve bedel-i nüzûlu Adana Vâlisi vezîr-i mükerrerem Hüseyîn Pâşâ Hazretleri sefer-i hümâyûna me'mûr olduklarında kazâların hâne-i 'avârizlarından başka Nefs-i Adana mahallâtının mâl-ı hâne-i 'avârizı taleb eyledikde ahâli-yi beldenin ağalarından istidâne olunub vezîr-i müşârun ileyh hazretlerine teslim olunan tokuz yüz altmış gurûş ile elliyedi senesine mahsûb olmak üzere mâl-ı merkûmların saltanat-ı 'âlîyede emr-i 'âlî ile Bağdâd yeniçeri mevâcibine sebep-i tahrîr hükmü ile havâle olunmağla elliyedi senesine mahsûb dahî mâl-ı 'avârizı tokuz yüz kırkyedi gurûş sekiz tümen ki iki senesinin mâl-ı 'avâriz tevzî' ve taksîm olmak muktazi olmağla ancak sicill-i mahfûzda mukâyyed bulunduğ vech üzere kazâ ve nevâhinin seksenyedi üç erba' mâl-ı 'avârizdan mâ'adâ Nefs-i Adana mahallâtının dahî kırkbir hâne bir rub'u olub beher hâne-i mahallâta yigirmiüçer gurûşdan iki senelik defterdir ki ber-vech-i âti zikr olunur. Hurre fi'l-yevmi's-sâbi' ve'l-'işrîn min şehri rebî'i'l-ûlâ li-sene sebâ ve hamsîn ve miete ve elf.

Nâhiye-i Cânibi's- Şehr Hâne 28 Fî 12.5Yekûn gurûş 462	Nâhiye-i Karakışla Hâne 12.5 Fî 12.5Yekûn gurûş 396	Kazâ-ı Yüreğir Hâne 28 Fî 12.5Yekûn gurûş Rub' 272 1	Kazâ-ı Sarıçam Hâne 19 Fî 12.5Yekûn gurûş pârâ 317 5
--	--	---	---

Yekûn gurûş _____ pârâ _____
1447 15 Yalnız bindörtüyz kırkyedi gurûş onbeş pârâdır. Sahl

Bâlâda zikr olunan nefsi Adana mahallâtının kırkbir hâne bir rub'u olub beher hâneye yigirmi üçer gurûş olmak üzere iki senelik tevzi' ve taksim olunan mahallâtın hâne-i 'avâriz defterdir ki zikr olunur. Hurrîre fi târihi'l-mezbûr li-seneti'l-mezbûr.

Mahalle-i Kayalıbağ Fî Hâne Rub' 23 3 bi-hisâb gurûş Tümen 74 8 Sene 157 74 8 Sene 157	Mahalle-i Debbâgân Fî Hâne 23 2 bi-hisâb gurûş 46 Sene 157 46 Sene 157	Mahalle-i Sarrâcân Fî Hâne 23 3 bi-hisâb gurûş 69 Sene 157 69 Sene 157	Mahalle-i Câmi'i 'Atik Hâne 3 bi-hisâb gurûş 69 Sene 157 69 Sene 157
149	92	138	138
Mahalle-i Câmi'i Cedîd Fî Hâne 23 0.5 bi-hisâb gurûş 11.5 Sene 157 11.5 Sene 157	Mahalle-i Ağa Mescid Fî Hâne 23 0.5 bi-hisâb gurûş 11.5 Sene 157 11.5 Sene 157	Mahalle-i Kassâb Bekir Fî Hâne 23 2 bi-hisâb gurûş 46 Sene 157 46 Sene 157	Mahalle-i Çukurmescid Fî Hâne 23 1 bi-hisâb gurûş 23 Sene 157 23 Sene 157
23	23	92	46
Mahalle-i Kantarân Fî Hâne Rub' 23 3 bi-hisâb gurûş 17 Sene 157 17 Sene 157	Mahalle-i Sach Hamîd Fî Hâne 23 1 bi-hisâb gurûş 23 Sene 157 23 Sene 157	Mahalle-i Bâb-ı Tarsûs Fî Hâne Rub' 23 2 1 bi-hisâb gurûş 51 Sene 157 51 Sene 157	Mahalle-i Neccârân Fî Hâne 23 2.5 bi-hisâb gurûş 57.5 Sene 157 57.5 Sene 157
34	46	102	115

Mahalle-i Halhâl Fî Hâne 23 0.5 bi-hisâb gurûş 11.5 Sene 157 11.5 Sene 157	Mahalle-i Baytimur Fî Hâne 23 0.5 bi-hisâb gurûş 11.5 Sene 157 11.5 Sene 157	Mahalle-i Karasofu Fî Hâne 23 1 bi-hisâb gurûş 23 Sene 157 23 Sene 157	Mahalle-i Sarı Ya'kûb Fî Hâne 23 1 bi-hisâb gurûş 23 Sene 157 23 Sene 157	Mahalle-i Yurtan Fî Hâne 23 3 bi-hisâb gurûş 69 Sene 157 69 Sene 157
23	23?	46	46	138

Mahalle-i Sugediği Fî Hâne 23 1.5 bi-hisâb gurûş 34.5 Sene 157 34.5 Sene 157	Mahalle-i Hâcı Fakih Fî Hâne 23 0.5 bi-hisâb gurûş 11.5 Sene 157 11.5 Sene 157	Mahalle-i Turmuş Fakih Fî Hâne 23 0.5 bi-hisâb gurûş 11.5 Sene 157 11.5 Sene 157	Mahalle-i Zimmîyân Fî Hâne 23 10 bi-hisâb gurûş 230 Sene 157 230 Sene 157
69	23	23	460

Yekûn gurûş 1848 Tümen 16 Yalnız binsekizyüzkırksekiz gurûş onaltı tûmendir.

Sahife No: 61

Belge No:119

Oldur ki Medine-i Adana mahallâtından Sucuzâde Mahallesi'nde bundan akdem Arnudlu Muhârebesi'nde cerihan fevt olan Kürt Ağası Kilislioğlu Mehmed Ağa'nın eşyâsı sük-ı sultânîde bey'-ı men yezid olunub rağbât inkıtâ'ından sonra furûht olan eşyâsı defteridir ki ber-vech-i âfizikr olunur. Hurrîre fî 'l-yevmi's-sâlis min şehri zi'l-hicce li-sene sitte ve hamsîn ve miete ve elf.

Sisli Kırat re's 1 gurûş 101	Küçük Kırat re's 1 gurûş 32	Toru Bârgîr 2 gurûş 23	ve Kısa ?Bârgîr 1 gurûş 14	Köhne Kilim 4 gurûş 23
--	---	---------------------------------	-------------------------------------	---------------------------------

Seccade 1 gurûş 1	Çamurluk ve 1 Başlık 1 gurûş pârâ 11 7	Sim Halı (?) 1 gurûş .....?	Verne (?) 1 gurûş 3	Palaska 1 gurûş 3
Gömlek Keten 4 gurûş 7	'Antarî müsta'mel 1 gurûş 5	Müsta'mel Sarık 1 gurûş 3.5	Müsta'mel Kavuk 1 gurûş 1	Havlû Makrame 1 gurûş 1.5
Kayış Kemer 1 gurûş 1.5	Sim Başlık 1 gurûş 17.5	Sim 'Arare(?) 1 gurûş 7	Sim Külenk? 1 gurûş 7.5	Beştuhur? 1 gurûş 5.5
At Gömleği 1 gurûş 1.5	Kahve İbriği 2 gurûş 1	Köhne Çakşır 1 gurûş 3	At Karımsalığı 1 gurûş 2	Köhne Niş 1 gurûş 11
Sepet 1 gurûş 2.5	Sim Bıçak 1 gurûş 25.5	Musta'mel Tolma 1 gurûş 5	Kalbak 1 pârâ 25	Ayık? Tolu 1 gurûş 1
Tenecere 1 gurûş 2	Tava 1 pârâ 25	Tabkır kolanı (?) 1 ve Dizgin 1 gurûş 3	Rişme 1 gurûş 3	Sahan 4 gurûş 3
Lenger 2 gurûş 1.5	Harâr Çift 1 gurûş 2	Sim Hacer 1 gurûş 5.5	İbrik 1 gurûş 1	Fenar 1 gurûş 1
Cedîd Pâbuş 1 gurûş 1	Cenber Kolanı (?) 1 gurûş 1	Kendir tob 2 gurûş 1	Nâfe ? Müsta'mel Körük 1 pârâ 9.5	Eğer ma'a Hâşibe 2 gurûş 2?

Kara Palaska ve 1 Zenne 1 gurûş 2	Köhne ? 4 gurûş 7	Harar Çift 1 gurûş 4	Sepet İslambolî 1 gurûş 3	Köhne Mâi Kalemlik 1 gurûş 4
Sağır tas ?	ve Kahve tanesi ve mücenimelât ot gurûş 4			
Cem'an Yekûn gurûş 450	pârâ 45	Yalnız dördyüzelli gurûşdur on pârâdır.		

Minhe'l-ihracât

Resm-i kısmet gurûş pârâ 11 10	Resm-i Beytü'l- mâl gurûş 45	Çuhâdâr-ı Beytü'l- mâl gurûş 11.5	Kâtibiye gurûş 2	ve Çuhadâriye gurûş 2	ve Muhzîriye gurûş 2	Ota Kırası gurûş 8
Ber-müceb-i vasiyyet-i müsbite gurûş 30	Dükkâniy e gurûş 8	Dellâliye gurûş 12				
Sahhu'l-bâki gurûş 318	pârâ 10	Yalnız üçyüzonsekiz gurûş.				

Sahife No: 61

Belge No:120

Oldur ki Kayseri tüccârından olub Medine-i Adana'da vâki' Hâcî Tosunoğlu'nun Küçük Hânı'nda mütemekkin iken mürd olan Bostancıoğlu Elkisan veled-i Yosaf nâm zimmînin verâseti Kayseri'de vâlidesi Arzi (?) binti .....ve liebeveyn er karındaşı Sanhak ve Minhâil nâm zimmîlere inhisârı olduğu zâhir ve mütehakkık oldukdan sonra terike-i hâlik-i mezbûrun tahrîr olunan eşyâsının defteridir ki ber-vech-i âtîzîkr olunur. Hurrîre fi'l-yevmi's-selh min şehri rebî'i'l-ülâ li-sene seb'a ve hamsîn ve miete ve elf.

Şilte köhne harar çift 14 gurûş 15	Tencere ma'a kabak 1 gurûş 1.5	Leğence kâne 1 gurûş 1.5	Kara tüfenk Palaska gurûş 5	Müsta'mel kilim gurûş 3	
Mâ'i Cebenîş 'Antâri gurûş 3	Mitil yorğan 2 gurûş 3	Mumur (?) Köhne çarkuşak 1 gurûş 1	Yasdık ma'a Minder 1 gurûş 1	Şâkk-ı hırdavât gurûş 0.5	
Al bârgîr gurûş 20	Hegbe 1 gurûş 0.5	Nakd beyaz akce gurûş pârâ 12 16	Mağara derûnunda yedi yük penbe(?) kantâr 10 gurûş 500	Menâr 'Alî Zeki zimmetinde gurûş 100	
Yekûn gurûş 649					
Minhe'l-ihracât					
Alta üste sarf gurûş 4	Resm-i kısmet gurûş pârâ 16 9	Kâtibiye gurûş 2	Çuhadâriye gurûş 2	Nâzırıye gurûş 2.5	İhzâriye ve kaydiye gurûş 2
Yekûn	gurûş 28.5				
Sahhu'l-bâki	gurûş 620				

Sahife No: 62

Belge No:121

Medine-i Adana vâki' Kuruköprü Mahallesi mütemekkinlerden iken bundan akdem mürd olan Tokluoğlu Pânus veled-i Asib nâm zimmînin verâseti zevcesi Sârâ binti Biğos nâm nasraniye ile sülbî kebîr oğulları Atam ve Biğos ve sağır Hicor ve sülbiye kızı Turfanda'ya müstahak oldukdan kable'l-kısmet mezbûre Sârâ binti Biğos Kudüs'ü Şerîf'de mürd olmağla verâseti sadriye oğulları mezkûruna inhisâr olduğu

ser'an zâhir ve mütehakkık olmağla terike defteridir ki ber-vech-i âtı zikr olunur.
Hurrîre fî 5 rebî'il-âhir li-sene sitte ve hamsîn ve miete ve elf.

Mahalle-i merkûmede tahtânî iki bâb beyt ve havluyu müştemil menzil Kıymet gurûş 75	Çift öküz nefs 2 gurûş 25	Al bârgîr nefs 2 (?) gurûş 20	İncirli (?) Mezra'asında mezrû' kîle 1.5 gurûş 9	Defaten mezrû' şa'ir kîle gurûş 4.5
Tencere ma'a kabak 1 Kıymet gurûş 1	Leğen Nefs 4 gurûş 4	Helke 1 Kıymet gurûş 1	Lenger ma'a ibrik 1 gurûş 1.5	Yorğan 4 gurûş 6
Döşek 2 gurûş 3	Minder 2 gurûş 2	Yasdık 2 gurûş 2	Müsta'mel kilim 1 gurûş 1.5	Köhne tûlî halı 1 gurûş 1.5
Köhne zili (?) 1 gurûş 1	Mezrû' hakes (?) batmân 12 gurûş 2	Kudüs-ü Şerîf de mürd olan Sârâ'nın eşyasıdır. endâm ayna 1 gurûş 1	Sim Arkcık 1 gurûş 8	'Antâri gurûş 2
Münakkaş Gömlek 1 gurûş 2.5	Cedîd bez tob 1 gurûş 1.5	Havlu makrame pârâ 30	Öglük sim Kuşak 1 gurûş 2	Hamâm eşyası ma'a bohca 1 gurûş 2
Mâî çift hareske (?) kıt'a 10 gurûş 5	Mâî cenber (?) gurûş 1.5	Mâî çift gömlek ma'a beşkir gurûş 1.5	Sandık içinde bilezik ve mum ve sâbûn gurûş 3	Tahmilâthâne gurûş 5

Yekûn gurûş 221
Rubu' 1

Minhe'l-ihracât

Resm-i kismet gurûş pârà	Kâtibiye gurûş	Çuhâdâriye gurûş	Nâzîriye gurûş	İhzâriye gurûş
5.5 3	1	1	1	0.5

Yekûn gurûş 9.5 Yalnız tokuz (buçuk) gurûşdur
Sahhu'l-bâkî gurûş 212 Yalnız ikiyüzoniki gurûşdur.

Hisse-i mezbûre Atam gurûş pârà	Hisse-i ibni'l- mezbûr Biğos gurûş pârà	Hisse-i ibni'l- mezbûr Hicor gurûş pârà	Hisse-i binti'l- mezbûr Turfânda gurûş pârà
60 26	60 26	60 26	30 13

Sahife No: 62

Belge No:122

Medine-i Adan'da vâki' Çukurmescid Mahallesi sükkânından işbu râfi' u'l-kitâb Hasan Beşe bin Hüseyîn nâm kimesne meclis-i şer'-ı şerîf-i şerî'at-ı enverde Karasofu Mahallesi sâkinlerinden es-Seyyid Süleymân bin Ramazân nâm kimesne mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb Zimmîyân Mahallesi'ne mülhak Hızır İlyâs Mahallesi'nde vâki' kibleten Uçaroğlu zimmî ve şarkan seyyid Hasan Çelebi mülkü ve şimâlen Kâğıdıcıoğlu mülkü ve garben Kara Kulakoğlu mülkü ile mahdûd bir bâb tahtânî beyt ve kenîf ve havluyu müştamil menzil babam müteveffâ Hasan'ın mülkü olup ba'de'l-vefât bana irs-i şer'ile intikâl etmekle işbu es-Seyyid Süleymân nâm kimesne menzil-i mahdûd-ı mezkûra benim zabt ve tasarrufuma mâni' olub fuzûli zabt ve tasarruf ider suâl olunub takrîr tahrîr ve müceb-i şer'îyesi edâ ve yed-i mubtlesinin kasr ve izâlesine tenbîh buyrulmak matlûbumdur didikde gıbbe's-suâl merkûm es-Seyyid Süleymân bin el-Hâc Ramazân nâm kimesne cevâbında menzil-i mahdûd-ı mezkûru Nebrârcı (?) Nasûh Beşe nâm kimesneden yiğirmibir gurûşa iştirâ eyledim mülk-ü müştêrâm ve hakk-ı sarfımdır fuzûli zabt eyledim lâkin müdde'i-yi merkûmun babası Hüseyîn nâm müteveffâdan muntekil mülk-ü mevrûsu olmadığı ma'lûmum değildir deyû bi'l-küllîye inkâr idicek müdde'i-yi merkûmun da'vâsına mutâbık ve

muvâfik beyyine taleb olundukda 'udûl-ı ahrâr-ı ricâl-ı müslimînden es-Seyyid İbrâhîm bin es-Seyyid Ahmed ve 'Alî bin Kâsım nâm kimesneler li-ecli's-şehâde meclis-i şer'a hâzırân olub istişhâd olundukda fi'l-hakîka mahalle-i merkûmede kıbleten Uçaroğlu zimmî ve şarkan seyyid Hasan Çelebi mülkü ve şimâlen Kâğıdıcıoğlu mülkü ve garben Kara Kulakoğlu mülkü ile mahdûd bir bâb tahtânî beyt ve kenîf ve havluyu müştemil menzil müdde'î-yi merkûmun babası Hasan nâm müteveffâ'nın mülkü olub ba'de'l-vefât işbu sülbî oğluna irs-i şer'ile intikâl etmekle bizler bu husûsa bu vech üzere şahidleriz şehâdet dahî ideriz deyû herbirleri edâ-ı şehâdet-i şer'îye eylediklerinde ba'de şerâit'l-kabûl şehâdetleri kabûlde vâfi' olmağın ber-mûceb-i şehâdetihimâ menzil-i mahdûd-ı mezkûr müdde'î-yi mezbûrun mülk-ü mevrûsu olduğuna ba'de'l-hüküm ve mezbûr Seyyid Süleymân'ın kasr-ı izâlesine tenbih birle mâ vaka'a bi't-taleb ketb (ve) tahrîr olundu. Hurrîre fi'l-yevmi.....'aşer min şehri rebî'î'l-âhir li-sene seb'a ve hamsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-					hâl :
es-Seyyid Hâcî Hamza Vekîl-i Fukarâ	el-Hâc 'Alî Vekîl-i Fukarâ	Sarrâc el- Hâc Emîn, Mehmed	Mehmed Çelebi Yarânbaşıoğlu	Sarrâc Hâcî İbrâhîm	Usta Mustafâ bin Hâcî 'Alî Efendi ve gayrum

Sahife No: 63

Belge No:123

Oldur ki işbu bin yüz elliyedi senesine mahsûben Adana Vâlisi devletlû vezîr-i rûşen Hüseyîn Pâşâ Hazretleri'nin imdâd-ı seferiyeden def'aten def'aten irsâl olunan cümle ma'rifetiyle ve ma'rifet-i şer'ile olunan defterdir ki ber-vech-i âtî zikr olunur. Hurrîre fi 22 rebî'î'l-âhir sene 1157.

Bir def'a ba'de'l- harc (?) emrile çuhadârlara teslim gurûş 7500	Bir def'a imdâd-ı seferiye getüren vezîr-i a'zam kapucular bölükbaşısı Mehmed Ağa'ya emrile teslim gurûş 1750	Bir def'a dahî yine pâşâ emrile çuhadâra teslîm gurûş 5750	Bir def'a kapucular kethüdâsına gurûş 7500
--	---	---	---

ve bir def'a
çuhadârına
gurûş
100

ve bir def'a
çuhadârına
gurûş
250

ve bir def'a
silahşörlerin beğine
hizmet virilen
gurûş
400

Cem'an yekûn gurûş _____

15850 Yalnız onbeşbinsekizyüzelli gurûşdur. Sah. Sah.

Sahife No: 63

Belge No:124.

Medine-i Adana civârında vâki' Yüreğir Kazâsı'nda Mihmandâr Karyesi sükkânından işbu râfi'u'l-kitâb Mehmed bin 'Osmân nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîf-i Ahmedî ve mahfil-i dîn-i münîf-i tarîk-i Mustafâvî'de kazâ-ı merkûm kurâlarından 'Ömer Efendi Karyesi sükkânından olup Borlu cema'atdan Hâcî Eişoğlu dimekle 'arîf Molla Halîl bin Mustafâ ile Kayzitiroğlu (?) dimekle ma'rûf Ahmed Beşe bin Hüseyîn nâm kimesneler mahzarlarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb târîh-i kitâbdan iki ay mukaddem ben diyâr-ı âherde iken işbu Molla Halîl ile Ahmed Beşe nâm kimesneler sâkin olduğum karye-i mezkûreye varub kendi menzirimde bir 'aded re's öküz ve bir re's bârgîrimi fuzûli ahzylediklerini istimâ' idüb öküz ile bârgîri merkûmlardan taleb eylediğimde sen cemâ'at-ı merkûme re'âyâsından üzerine lâzım gelen rûsûm-ı mâl-ı metrûk için aldık deyû günâ gün 'illet ile gadr iderler bundan akdem emvâlîmi asitâne-i 'âlîye ifâde eylediğimde husûs-ı mezkûr için i'tâ olunan emr-i şerîf-i 'âlişân nazar olundukda merkûmların vâki' olan ta'addileri men' öküzler ile bârgîrimi alıverilmek matlûbumdur didikde bu bin yüz elli yedi senesi şehr-i saferî'l-hayrin târîhiyle müverreh bu fakîr hisâben isdâr eylediği bir kıt'a emr-i 'âlişânın derûn-ı itâ'at-makrûnunda mezkûr Mehmed'in babası Dede 'Osmân veled-i Danyâl 'an asl Silifke ahâlisinden olup cemâ'at-ı mezbûr derûnunda tehhül ve tavattûn idüb cemâ'at-ı merkûme defterinde mukayyed ra'iyet ve râ'iyeti oğullarından değil iken cemâ'at-ı merkûme voyvodası hilâf-ı şer' ve hilâf-ı kânûn resm-i ra'iyetile rencîde etmekle kuyûdu bulunmadığından buyurdum ki hükm-ü şerîfimle vardıkda bu bâbda mukâta'ayı merkûm voyvodasının südde-i sa'âdetimden ihrâc olunmuş mühürlü tuğralı suret-i defter-i cedîd-i kânûnî taleb idüb ve göresin mezbûr Mehmed abâ 'an ced cemâ'at-ı mezkûrun defterde mukayyed ra'iyet ve râ'iyeti oğullarından değil ise mezbûru hilâf-ı

(şer') ve hilâf-ı kânûn resm-i ra'yyet talebiyle rencide ettirmeyüb ettirmeyüb (ziyâde) vâki' olan ta'addilerini men' ve ref' eylesin deyû boylu boyuna binâen emlâku'l-emvâlîmi merkûmân-ı mezkûrân Molla Halil ve Kayzitiroğlu (?) Ahmed Beşe nâm kimesnelerden fermân-ı 'âlişân nâtik olduğu üzere ba'de's-suâl ve sahîh mühürlü ve tuğralu suret-i defter-i cedîd-i hâkânî taleb olundukda emru'l-istintâk mezkûrân Molla Halil ve Kayzitiroğlu (?) Ahmed Beşe cevâblarında târîh-i kitâbdan merkûmeden vâki' karye-i mezkûrde müdde'i-yi mersûmun kendi menzilinden bir 'aded re's bârgîr ve öküz voyvoda ma'rifetiyle ve cemâ'at-ı mezbûre ahâlîleri ma'rifetiyle ahzidüb sevk bey' ve semeni mîrisi için voyvodalarına teslîm ettikleriniz ba'de'l-ikrâr müdde'i-yi merkûmun 'abâ 'an ced cemâ'at-ı merkûmenin defterde mukayyed ra'yyet ve râ'iyeti oğullarından olmadığına suret-i defter-i cedîd-i hâkânî ibrâz ider deyû ba'de'l-istimhâlî's-şer'î suret-i defter-i cedîd-i hâkânî ibrâzından herbirleri bi'l-küllîye 'âciz olub ba'dehu meclis-i şer'a gelüb müdde'i-yi mezkûr muvâcehesinde tuğralu ve nişânlu yedimizde suret-i defter-i cedîd-i hâkânî yokdur deyû kezâlik herbirleri ikrâr ve i'tirâf etmeleriyle 'alâ müceb-i ikrârihimâ merkûmânların ahz ettikleri öküz ve bârgîrin semeni müdde'i-yi merkûma edâya tenbîhe ve yedinde olan fermân-ı 'âlişân nâtik olduğu üzere vâki' olan te'addiler men' ve nefye hakk-ı rusûm-ı ra'yyet talebiyle rencide ve resîdeleri def' birle hıfzan li'l-makâl hâzihi'l-vesîka bi't-taleb ketb ve tahrîr olundu. Hurrîre fi'l-yevmi's-sâlis ve'l-'işrîn min şehri rebî'i'l-âhir li-sene seb'a ve hamsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-

hâl :

Molla Mehmed bin el-Hâc Mehmed	Tünkir-zâde (?) Süleymân Beşe	es-Seyyid Hasan Ağa Otabaşı	Hasan bin Hedi- zâde (?)
el-Hâc 'Alî Vekîl-i fukarâ'	es-Seyyid Halîl Çelebi	'Alî Beşe	Veli Beşe
Kalaycı Ahmed Beşe	es-Seyyid Hüseyîn Ser-muhzırân	Başçâvûş Ebubekir Beşe	ve gayruhum.

Sahife No:64

Belge No:125

Mısıroğlu'nun Zimmîyân'da dükkân hüccetidir.

Medine-i Adana 'da vâki' Zimmîyân Mahallesi Mütevellisi Hazinedâroğlu es-Seyyid Hüseyîn Çelebi ibn-i İbrâhîm ve es-Seyyid Hâcî 'Abdu'r-rahmân ve es-Seyyid Hâcî 'Alî ve es-Seyyid Mustafâ ibn-i Şâhîn ve zimmî tâifesiinden Göçer ve Na'lbandoğlu ve Kahkiöglu (?) ve Mosar (?) ve sâir ma'lûmu'l-esâmî kimesne ile Dânyâl Beşe bin Yosuf nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîf-i hatır lâzımı('t-tevkîrde) işbu râfi'û's-sefer Sislioğlu Mosâr a (?) veled-i Bidiros nâm zimmî muvâcehesinde herbirleri ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idub mahalle-i merkûme mülhakâtından Bucak (?) Mahallesi'nde vaki' kıbleten Medine-i Münevver'e meşrût olan vakf-ı menzil ve şarkan tarîk-ı 'âm ve şimâlen Tatar-ı zimmî mülkü ve garben Eskihamam Mahallesi ahâlisinin otaları ile mahdud tûlen ve 'arzen tahminen on zirâ' hâlî ve harâbe 'an aslı budur. Zimmînin yerinin mahalle-i merkûmeye bir akce ve bir habbe 'âidi olmamağla hâlî merkûm arsaya beher sene altı tümen hâne-i 'avârız ile iki gurûş âher tekâlîf-i salyâneye virüb kendi mâliyle ta'mîr ve ma'mûru melâli olmak üzere dükkân binâ etmesine cümlemiz işbu müşteri-yi merkûm Sislioğlu Mosâr (?) veled-i Bidiros nâm zimmîye izn ve îcâzet virdük. Fî-mâ ba'd düstûru'l-'amel olunur beher sene altı tümen hâne 'avârız ve iki gurûş âher tekâlîf-i salyâne virüb virüb (ziyade) hayâtında oldukça keyfe mâ yeşâ ve yuhtar mülkiyet üzere mutasarrıf olsun didiklerinde mersûm zimmî dahî dükkân-ı mahdûd-ı mezkûrun gallesinden beher sene altı tümen hâne-i 'avârıza ve iki gurûş dahî mahalle-i merkûmeye vâride olan tekâlîfe virüb hayâtda oldukça kendüm mutasarrıf ve ba'de'l-mürd evlâdım ve evlâd-ı evlâdım dahî minvâl-ı muharrer mutasarrıf ola ve ba'de'l-inkirâz Zimmîyân'da vâki' Ermeniyân Kilise'si derûnunda mütemekkin olan râhibânlar mutasarrıf ola deyû minvâl-ı muharrer üzere mukirr-ı merkûmların ikrâr-ı meşrûhalarını kendi kabul ve ta'ahhüd ve kemâl-i sa'y merâsimini iltizâm etmeğın mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu.. Hurrîre ff'l-yevmi's-sâlis ve'l-'işrîn min şehri rebî'î'l-âhir li-sene seb'a ve hâmsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-			hâl :
Mehmed Ağa Kal'alı-zâde	el-Hâc Hüseyîn Kal'alı-zâde	Tubacık (?) Mehmed Beşe	Saka Beşe
Kahveci Ahmed Beşe	Kör Kâdı	Ahmed bin İbrâhîm	es-Seyyid Hüseyîn Ser-muhzırân ve gayruhum.

Sahife No: 64

Belge No:126

'Abdu'l-habîr Efendi'nin şuf'a hüccetidir.

Medine-i Adana mahallâtından Ağcamescid Mahallesi sükkânından fahru'l-ulemâ hâfız-ı hâze'l-kitâb 'Abdu'l-ganî Efendi bin 'Alî nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîf-i enverde yine mahalle-i mezbûre sükkânından Hamza Beşe bin 'Abdu'l-ganî nâm kimesne mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb mahalle-i merkûmede vâki' kıbleten Merhûm Kara 'Alî Efendi-zâde Mehmed Efendi'nin evlâdı mülkü ve şarkan ve şimâlen tarîk-ı 'am ve garben kendi mülküm ile mahdûd bir bâb fevkânî ve tahtânî beyt ve bir matbah ve kenîf ve bir mikdâr havluyu müstemil dâr bundan akdem Yeşilbaş-zâde demekle 'arif es-Seyyid Sâlih Çelebi (?) ibn-i es-Seyyid Mustafâ ile Hüseyîn bin Dede Beg nâm kimesnelerin münâza'aten mülk-ü mevrûsları olmağın merkûm Hüseyîn menzil-i mezkûrda olan nısf-ı hissesin işbu mezbûr Hamzâ Beşe ile karındaşı gâib 'anî'l-meclis İsmâ'îl nâm kimesneye iştirâken semen-i mislinden ziyâde yüz beş gurûşa benim haber ve âgâhım yoğiken bey' ve mezbûrân Hamza ve İsmâ'îl dahî iştirâken iştirâ idüb lâkin bey' ve mezbûrların kabûllerine ittilâ'ım vakitte dâr-ı merkûmede olan hakk-ı şuf'amı taleb ve iltimâsımı işbu mezbûr Hamza Beşe'nin muvâcehesinde ve mahzar-ı müslimînin işhâd idüb menzil-i mahdûd-ı mezkûrun nısfını iştirâ ittik didiklerinde semen-i mezkûr ile taleb ittiğimde bana teslimde imtinâ' iderler. Suâl olunub takrîr-i tahrîr ve bana (edâ) olunmak murâdımdır didikde gıbbe's-suâl mezbûr Hamza Beşe dahî dâr-ı mahdûd-ı mezkûrenin nısfını meblağ-ı mezbûr yüz beş gurûşa iştirâların ikrâr lâkin müdde'i-yi mûmâ ileyhın hakk-ı şuf'asın taleb ve işhâdını inkâr idicek müdde'i-yi mû(mâ) ileyhden da'vâsına mütâbık beyyine taleb olundukda 'udûl-ı ahrâr-ı ricâl-ı müslimînden Mehmed Efendi ibn-i 'Abdu'l-mü'min Efendi ve es-Seyyid Hâcî 'Osmân Ağa ibn-i Yûsuf nâm kimesneler li-ecli's-şehâde meclis-i şer'a hâzırân olduklarında gıbbe'l-istişhâd fi'l-hakîka menzil-i mahdûd-ı mezbûrun nısfını işbu

mezbûr Hamza ve karndaşı gâib-i mezbûr İsmâ'îl ile bâyi'-i mezbûr Hasan'dan meblağ-ı mezkûra iştirâ ittiklerinde işbu şeffi'-i mûmâ ileyh el-Hâc 'Abdu'l-ganî Efendi hîn-i ittilâ'ında mezbûr Hamza'nın ve bizim huzûrumuzda hakk-ı şuf'asın taleb ve iltimâs idüb bizi işhâd itti bizler bu husûsa bu vech üzere şâhidleriz ve şehâdet dahî ideriz deyû herbirileri edâ-yı şehâdet-i şer'îye itdiklerinde ba'de ri'âyeti şerâiti'l-kabûl ber-mûceb-i şehâdetihimâ semen-i bey'-i mezkûr yüz beş gurûşun şeffi'-i mûmâ ileyh Hâcî 'Abdu'l-ganî Efendi yedinden ahz ve menzil-i mahdûd-ı mezbûrdan hisse-i ma'lûmesi teslîme mezbûr Hamza'ya ba'de'l-beyyine ve'l-hükm hâlen gâib-i mezbûr İsmâ'îl dahî meclis-i şer'a gelüb kendi tarafından asâleten ve karndaşı mezbûr Hamza Beşe tarafından vekîl olub ve vekâleten Dervîşpâşâ-zâde dimekle 'arîf es-Seyyid Hüseyîn ibn-i Hasan Beg ve Mehmed Ağa ibn-i Yûsuf Ağa şehâdetleriyle sâbit ve sübûtuna hükm-ü şer'î lâhik oldukdan sonra merkûm el-Hâc 'Abdu'l-ganî Efendi mahzarında asâleten vekâleten kâmilen ahz ve kabz idüb zimmetinde bir akce ve bir habbe kalmadı menzil-i mahdûd-ı mezkûrun nısfını şuf'aten mülk-ü müşterâsı ve hakk-ı sarfıdır keyfe mâ yeşâ ve yuhtar mülkiyet üzere mutasarrıf olsun benim ve karndaşım ve müvekkilim Hamza Beşe'nin vechen mine'l-vucûh 'alâka ve medhâlimiz kalmadı didikde gıbbe't-tasdîki's-şer'î mâ vaka'a bî't-taleb ketb (olundu.) Hurrîre fi evâsıtı rebî'i'l-âhir li-sene seb'a ve hamsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-hâl :

Mefharu'l-'Ulemâ 'Alî Efendi el-Müftî	es-Seyyid Seydî Efendi Şeyh-zâde	es-Seyyid Mustafâ el-Hatîb	Mehmed Efendi Hâcî Halîl-zâde
es-Seyyid 'Osmân Efendi İmâm-ı Mahalle-i Sofibahce	Hâfız Mahmûd Halife Kadri-zâde(?)	Hâcî Veli Ağa Balcalı-zâde	Seyyid Hüseyîn 'Ömer-zâde (?)
Seyyid 'Abdu'llâh Efendi	İsmâ'îl Halife	el-Hâc 'Alî Vekîl-i Fukarâ	

Sahife No: 65

Belge No:127

Bu akceler alunub şehir vekil-i Hacı Hamza ve Hacı 'Alî Ağa'ya teslim.

Zokak-ı İlyâs Ağa'dan âle'l- hisâb teslim gurûş 40	Bir def'a 'avârizdan teslîm gurûş 30	Zokak-ı Döşeme âle'l- hisâb teslim gurûş 40	Zokak-ı Sultân âle'l-hisâb teslîm gurûş 20	Zokak-ı Pâşâ 'Alî âle'l-hisâb teslîm gurûş 35
--	--	---	--	---

Cem'an yekûn gurûş _____

165 Yalnız yüzaltmışbeş gurûşdur. Sah.

'Ale'l-hisâb eker bahcelerinden ve kazâ ve nevâhîden teslim sene (1) 157.

Mîrzâ Çelebi Zokağı'ndan 'ale'l-hisâb teslîm gurûş 44	Akkoyun Zokağı'ndan 'ale'l-hisâb teslîm gurûş 44	Kapuru (?) Zokağı'ndan âle'l-hisâb teslîm gurûş 40	Atalar Zokağı'ndan âle'l-hisâb teslîm gurûş 20	Nâhiye-i Cânibi'sh- Şehir'den teslim gurûş 150
Kazâ'-ı Yüreğir'den 'ale'l-hisâb teslîm murâbahasıyla gurûş 250	Karsh 'Ömer Ağa'dan 'ale'l- hisâb alınan murâbahasıyla gurûş 60	Ermeni tâifesinden 'ale'l-hisâb alınan murâbahasıyla gurûş 240	Karaca-zâde Hacı Hamza'dan 'ale'l-hisâb alınan gurûş 50	

Sahife No: 65

Belge No:128

Kayalıbağ Mahallesi'nden Nefesoğlu'nun 'Alî vakfiyesidir.

El-hamdu li'llâhi'l-vâkıfî 'alâ külli hâl 'Alîmu'l-gaybî ve's-şehâdeti ve el-Kebîru'l-Müte'âl ve's-selât-u ve's-selâmu 'alâ rasûlihi Muhammedin efdalu'l-mahlûkât hayru'l-âl ve hayru'l-ashâbi emmâ ba'd işbu kitâb-ı sıhhat-ı nüsâbın tahrîr ve inşâsına bâ'is bâdi budur ki Medine-i Adana'da vâki' Kayalıbağ Mahallesi sâkinelerinden sâhibu'l-hayrât ve'l-hasenât ve tâlibeti's-sadakât ve'l-müberrât zât-ı ta'rîf-i şer'î ile mu'arrefe 'Âişe binti İbrâhîm nâm hâtûn meclis-i şer'-i şerîf-i şerîât-ı garrâ ve mahfil-i dîn-i münîf-i zehrâda vakf-ı âti'l-beyâna li-eclî't-tescîl ve't-tekmîl mütevellî mütevellî nasb ve ta'yîn

eylediği mahalle-i merkûmede Avcı İmâm dimekle 'arîf Mehmed Efendi ibn-i Mustafâ Efendi mahzarında ikrâr-ı sahîh-i şer'î ve i'tirâf-ı sarîh-i mer'î idüb vakf-ı cânı sudûruna değin silk-i mülk-ü sahîhamda münselik olub mahalle-i merkûmede vâki' kıbleten işbu zevcim es-Seyyid 'Alî Çelebi mülkü şarkan tarîk-ı 'âm şimâlen ba'zan tarîk-ı hâs ve ba'zan 'Âişe Karı mülkü ve garben yine mezbûre 'Âişe Karı mülkü ile mahdûd iki bâb tahtânî beyt ve kenîf ve bi'r-i mâ' ve eşcâr-ı müsmire ve gayrı müsmire ve bir mikdâr havluyu müştemil mülk menzilimi bi-cümleti't-tevâbi' ve'l-levâhik ve kâffeti'l-menâfi' ve'l-merâfik hasbeten li'llâhi's-Samed ve tâliben li-marzât-i rabbihi'l-ahed vakf-ı sahîh-i şer'î ile müeyyed ve habs-i sarîh mer'î muhalled vakf ve habs idüb şöyle şart ve ta'yîn ve tasrîh eyledim ki mâdâm ki kendim libâs-ı hayâtı lâbise olam keyfe mâ yeşâ ve yuhtar menzil-i mahdûd-ı mezkûrda sâkine ve mutasarrıfa ve mütevellîye olam ve ba'de vefâtihâ zevcim merkûme es-Seyyid 'Alî Çelebi derûnuda sâkin ve mutasarrıf ve mütevellî ola ve ba'de vefâtihi evlâd-ı evlâd-ı evlâdı zükûragân ev inâsen şart-ı mezkûr üzere sâkin ve mutasarrıf ve mütevellî olalar ve ba'de'l-inkirâz ne'ûzu bi'llâhi 'an kahri'l-kiyâz menzil-i mevkûf-ı mezkûru ba'de'ta'mîr icâreye virilüb icâresinden hâsıl olan fazlasının nısfı mahalle-i merkûmde Sakızlı Mescid'e her kim imâm olur ise ana virile ve nısf-ı 'âheri mahalle-i merkûme tekâlifine virile deyû fâriğen 'ani's-şevâğil menzil-i mahdûd-ı mezkûru mütevellî-yi merkûma teslim idüb ol dahî sâir evkâf mütevellîleri gibi kabz ve tesellüm ve tasarruf eyledi didikde gıbbe't-tasdikî's-şer'î vâkife-i mezkûre 'Âişe Hâtûn cânib-i vifakdan semt-i şikâka 'âzime olub vakf-ı 'akâr Hazret-i İmâm-ı A'zam katında lüzûmdan 'ârî ise olmağla vakıfdan benim için rucû'a mesâğ-ı şer'î olmağın vakf-ı mezkûrdan rucû' kemâ fi'l-evvel mülküme istirdâd murâd iderim didikde gıbbe'l-istintâk mütevellî-yi merkûm dahî kendüye lâzım ve mahalle mülâyim cevâb-ı bâ-savâba 'âzim olub gerçi vakfiyet-i 'akâr İmâm-ı A'zam katında vakf-ı mezkûr lüzûmdan 'ârî ise İmâmeynu'l-Hümâmeyn katlarında lâzım ve husûsan ba'de't-teslîm ile'l-mütevellî sahîhdır anların kavli şerîfleri üzere vakf-ı mezkûrun sıhhatına hükm taleb iderim deyû hâkim-i mevki'-i sadr-ı kitâb tûbâ leh ve hüsn-ü meâb efendi huzûrunda müterâfi'an ve fasl-ı husâmete tâlibân olduklarında hâkim-i müşârun ileyh dahî tarafeynin deliline nazar ve mennâ'an li'l-hayr olmakdan hazer idüb İmâmeyn kavli-i şerîfleri (üzere) menzil-i mahdûd-ı mezkûrun evvelen vakfiyyetine ve sâniyen şurût ve kuyûdunun sıhhat ve lüzûmuna hükm-ü sahîh-i şer'î ve kazâ-ı mübrem-i mer'î idüb min ba'd nakz ve nakızına mecâl

muhâl oldu. “Fe men beddelehu min ba’di mâ semi’hu fe-inne-mâ ismuhu ‘ale’l-lezîne yubeddilûnehu inne’llâhe Semî’un ‘Alîm” ve ecru’l-vâkıfî‘ale’l-Hayyî’l-Kayyûm. Hurre fi’l-yevmi’s-sâmin ve’l-‘işrîn min şehri rebî’i’l-âhir li-sene seb’a ve hamsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu’l-

hâl :

Kara Musatafâ bin ‘Abdu’l-celîl	‘Abdu’l-kerîm ibn-i Mustafâ	es-Seyyid Mehmed bin Mehmed	es-Seyyid ‘Osmân bin es-Seyyid Ahmed
es-Seyyid Hasan bin ‘Osmân	Ahmed Beşe ibn-i Mehmed	Mehârôĝlu (?) Mehmed	es-Seyyid ‘Alî bin Mustafâ
el-Hâc ‘Alî	es-Seyyid Hâcî Hamza Vekîl-i fukarâ	ve gayruhum.	

Sahife No: 66

Belge No:129

Kayalıbaĝ Mahallesi’nden Rahîme Hâtûn’un vakfiyesidir.

El-hamdu li’llâhi rabbi’l-erbâb mâliki’r-rikâb ve’s-selât-u ve’s-selâmu ‘alâ efdalu’l-hitâb ve ‘alâ âlihi ve ashâbihi hayru’l-âl ve hayru’l-ashâbi emmâ ba’d bu vesîka-i sahîhe-i şer’iyenin sâhibesi ve’l-hayrât-ı hasenâtın tâlibesi ve râĝibesi Mahmiye-i Adana mahallâtından Kayalıbaĝ Mahallesi sâkinelerinden işbu sâhibu’l-hayrât ve’l-hasenât cemîletu’l-muhaddarât ve zübdetü’l-mestûrât Rahîme binti es-Seyyid İbrâhîm nâm hâtûn vakta ki dâr-ı dünyânın fenâsı ve dâr-ı ‘ukbânın bekâsı ve Hazret-i Rabbi’l-‘Azîz cânibinden vâsıl olan celîle-i ‘atâyâ-yı hadd (?) ve ‘add (?) teemmül ve tefekkür idüb sebeb-i ecr-i cezîl ve bâ’is-i zikr-i cemîl olacak nesne-i ‘inân-ı ‘azîmeti mu’tâ kılub hayrât ve hasenâta şurû‘ etmekle mestûre ve huzûra ihisârı emr-i müte‘assire olan vâkıfe-i merkûme tarafından vakf-ı âtiyî’z-zikri ikrâra vekîli olub vekâlet-i zât-ı mezbûre bâ-ma‘rifeti’ş-şer’iye ‘âlimân olan es-Seyyid ‘Alî ibn-i Mûsâ ve Mehmed ibn-i Mehmed nâm kimesenelerin şehâdetleriyle sâbit ve sübût ve vekâletine hükm-ü şer’î lâhik olan Avcı Dâvûd Mehmed Efendi ibn-i Mustafâ Efendi nâm kimesne meclis-i şer’-i şerîf-i (hatır) lâzımı’t-tevkîrde vakf-ı câi’z-zikri li-ecli’t-tescîl ve’l-emri’l-itmâm ve’t-tekmîl mütevellî nasb eylediĝi Halife-zâde Mehmed Efendi bin Ahmed nâm muvâcehesinde ikrâr-ı sahîh-i şer’î ve i’tirâf-ı sarîh-i mer’î idüb vakf-ı âti sudûruna deĝin müvekkilem mezbûre Rahîme Hâtûn’un silk-i mülk-ü sahîhasında münselik olub

mahalle-i merkûmede vâki' kıbleten müvekkilemin sülbî oğlu 'Osmân Ağa mülkü ve şarkan es-Seyyid Molla İsmâ'il mülkü şimâlen Bıyıklı Molla 'Alî mülkü ve garben Kabakulak Mehmed Beşe mülkü ile mahdûd iki bâb fevkânî ve tahtânî beyt ve bir ön sofa ve kenîf ve eşcâr-ı müsmire ve gayrı müsmire ve bir mikdâr havluyu müştemil mülk menziline bi-cümleti't-tevâbi' ve'l-(levâhik) hasbeten li'llâhi's-Samed ve tâliben li-marzât-i rabbihi'l-ahed vakf-ı sahîh ile müeyyed ve habs-i sarîh ile muhalled ile vakf idüb şöyle şart ve ta'yîn eylediği mâdâm ki müvekkilem libâs-ı hayâtı lâbise oldukça kendi sâkine ve mutasarrıfa ola ve ba'de vefâtihâ sadri oğlu 'Osmân Ağa nâm kimesne sâkin ve mutasarrıf ve müteveli ola ve ba'de vefâti merkûm 'Osmân'ın evlâd-ı evlâd-ı evlâdı 'ale't-tesviye sâkin ve mutasarrıf olub aslah ve erşedi müteveli ola ve merkûm 'Osmân Ağa'nın evlâdı bi'l-küllîye münkariz oldukda 'atıkası Mehmed ve Mehmed'in evlâd-ı evlâd-ı evlâdları hatt-ı mezkûr üzere sâkin ve mutasarrıf olalar ve ba'de'l-inkirâz ne'ûzu bi'llâhi 'an kahri'l-kiyâz menzil-i mahdûd-ı mezkûru ba'de't-ta'mîr ve't-termîm icâreye virüb gallesiden hâsıl olan fazlasının nısfı (mahalle-i) merkûmde vâki' Sakızlı Mescid-i Şerîfde her kim imâm olur ise ana virilüb ve nısf-ı âheri mahalle-i merkûmeye vâride olan tekâlifine virilüb fukarasına imdâd ve i'nâne oluna deyû fâriğen 'ani's-şevâğil menzil-i mahdûd-ı mezkûr vakfiyet üzere müteveli-yi merkûma teslîm eyledi didikde gıbbe't-tasdîki's-şer'î vekîl-i merkûm i'âde-i kelâm idüb vakf-ı 'akâr İmâm-ı A'zam ve Hümâm-ı Efham Hazretleri katında sahîh lakin gayr-i lâzım olub müvekkilem için rucû'a mesâğ-ı şer'î olmağla rucû' idüb müvekkilem kemâ fi'l-evvel mülküne istirdâd murâd iderim didikde müteveli-yi merkûm kendüye lâzım ve mahalle mülâyim cevâb-ı bâ-savâba 'âzim olub gerçi vakfiyet-i 'akâr Hazret-i İmâm-ı A'zam Hazretleri katında sahîh lakin gayr-i lâzım ise İmâmeynu'l-Hümâmeyn Hazretleri'nin katlarında sıhhat lüzûmdan müfâratat etmemekle onların kavli şerîfleri üzere vakf-ı mezkûrun sıhhat ve lüzûmuna hükm taleb iderim deyû hâkim-i hâsım-ı mevki'-i sadr-ı kitâb tûbâ leh ve hüsn-ü meâb efendi huzûrunda müterâfi'an ve fasl-ı husâmete tâlibân olduklarında hâkim-i müşârun ileyh dahî tarafeynin deliline nazar ve mennâ'an li'l-hayr olmakdan hazer idüb cânib-i vakfi evlâ görüb İmâmeyn Hümâmeyn kavli şerîfleri üzere menzil-i mahdûd-ı mezkûrun evvelen vakfiyyetine ve sâniyen şurût ve kuyûdunun sıhhat ve lüzûmuna hükm-ü muhkem-i şer'îve kazâ-ı mübrem-i mer'î idüb vakf-ı mezbûr sahîh ve lâzım olub min ba'd nakz ve nakızına mecâl muhâl oldu. "Fe men beddelehu min ba'di mâ semi'hu fe-inne-mâ ismuhu 'ale'l-lezîne

yubeddilûnehu inne'llâhe Semî'un 'Alîm" ve ecru'l-vâkıfî' ale'l-Hayyî'l-Kerîm. Hurrîre fî gurre-i cemâziye'l-ûlâ li-sene seb'a ve hamsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-

hâl :

El-Hâc Mûsâ Efendi	Mehmed ibn-i Mehmed	Kara Mustafâ ibn-i 'Abdu'l-celîl	'Abdu'l-kerîm ibn-i Mustafâ
'Osmân Beşe bin Seyyid Ahmed	es-Seyyid Hüseyîn ibn-i es-Seyyid 'Osmân	Mehâroğlu? Mehmed	Hamza Beg ibn-i 'Osmân
el-Hâc Hamza Vekîl-i fukarâ	el-Hâc 'Alî Vekîl-i fukarâ	Muhzır 'Alî	ve gayrum.

Sahife No: 66

Belge No:130

Çopur-zâde El-Hâc Mustafâ Ağa meclis-i şer' de ikrâr Selvioğlu Mustafâ nâm kimesnede şer'an da'vâm olub alacak hakkım olmağla kendi firâr ve bir al atı ahz olunub zimmetimde olmağın târîh-i kitâbdan nafaka takdir olunmak murâdıdır didikde zeyl-i sahîfede olan müslimîn ihbârlarıyla yevmî iki tümen nafaka takdir olunduğu işbu mahalle kayd şod (fî) gurre-i ramazân sene (1)157.

Mûsâbâlı-zâde Hâcî Mustafâ Ağa	es-Seyyid Hüseyîn Beg Dervîşpâşâ-zâde	'Ömer Ağa bin 'Alî	Battâl Mehmed Ağa
Kara Ahmed Ağa,	Balyan Mehmed Ağa	Dâvûd Ağa	Pelenk Mustafâ Ağa.

Sahife No: 67

Belge No:131

Çeribaşı-zâde es-Seyyid Mehmed Efendi'nin hüccetidir.

Medine-i Adana vaki' Sarrâcân Mahallesi sâkinlerinden Keçeci-zâde dimekle 'arîf İbrâhîm Ağa ibn-i el-Hâc Halîl ibn-i Hasan nâm kimesne kendi tarafından asâletenve liebeveyn kız karındaşı Emîne Hâtûn tarafından ikrâr-ı âtî'l-beyâna vekîl olub vekâleti Mehmed Efendi ibn-i Ahmed ve el-Hâc Ahmed ibn-i Mehmed nâm kimesnelerin şehâdetleriyle sâbit ve sübût vekâletine hükm-ü şer'î lâhik olan İbrâhîm Ağa meclis-i şer'-i şerîf-i şerî'at-ı enverde yine mahalle-i merkûme sükkânından işbu

râfi' u'l-kitâb es-Seyyid Mehmed Efendi ve karındaşı es-Seyyid Mustafâ Efendi ibn-i Hüseyîn Efendi nâm kimesnelerin muvâcchesinde bi't-tevliye asâleten ve vekâleten ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelim idüb mahalle-i merkûmede babamız el-Hâc Halil Ağa'nın süknâ ve tevliyet ve tasarrufunu evlâd-ı evlâdına meşrûr vakfı olub kıbleten tarîk-ı hâs ve şarkan müşteri-yi merkûm es-Seyyid Mehmed Efendi ve Mustafâ Efendi ve ibn-i Hüseyîn Efendi nâm kimesnelerin mülk-ü menzilleri ve şimâlen Kâtib es-Seyyid Mehmed Efendi'nin zevcesi Hadîce Hâtûn mülkü ve garben Çakal Mehmed'in kızı 'Âişe Hâtûn mülkü ile mahdûd menzil murûr-ı eyyâm ve kürûr-ı a'vâm ve mukaddemâ mümtedd olan şiddet-i matardan binâsı bi'l-küllîye münhedim ve harâb ve müşrif olub müceddeden binâ ve tâ'mîr ve dahî galle-i vakf olmamağla vakf-ı mezkûrun nakızını yedime cevâzını bundan akdem hâlen Adana'da me'zûmen bi'l-iftâ olan faziletli 'Ali Efendi Hazretleri'den istifâ eylediğimde “ bir vakf-ı dâr harâb olub tekrâr binâyâ vakfın gallesi olmaması vâkıfın vârisi nakızını bey'a kâdir olur ” deyû yedime i'tâ eylediği fetvâ-yı şerîf mücebince husûs-ı mezkûr mu'âyene ve müşâhede olunub ba'de'l-mesâha bey' olunmak bi't-tevliye murâdımdır didikde def'-i iştibâh için kıbel-i şer'den irsâl olunan Halife-zâde Fâhru'l-'ulemâ Mehmed Efendi nâm kimesne mahalle-i merkûmeye varub zeyl-i vesîkada muharreru'l-esâmi-yi müslimîn ebniye ve sunûf ahvâline muttali' kimesneler ile menzil-i menzil-i (ziyade) mevkûfu müşâhede eylediklerinde menzil-i mahdûd-ı mevkûfun binâsı bi'l-küllîye münhedim ve harâb ve müşrif olub ancak iki divârı olmağla bî garaz-ı müslimîn kavîm (?) ve tahmilleriyle ancak semen-i ..... gurûşa tarafımızdan icâb hâvî müşteri-yi merkûm es-Seyyid Mehmed Efendi ve karındaşı es-Seyyid Mustafâ Efendi meclis-i ma'kûd-ı mezkûrda bey' ve teslim ve temlik ittiğinden ol dahî ber-minvâl-ı muharrer iştirâ ve kabûl ve tesellüm ve temellük . ittikden sonra semen-i mebi'-i mezkûrun ârsası mesâh olundukda bayâğ (?) zirâ'ıyla tûlen yedi zirâ' ve 'arzen beş zirâ' 'arsa-ı hâliyeye beher sene cânib-i vakfa birer gurûş mukâta'a-ı zemîn bağlayub fi-mâ ba'd 'arsa-ı mahdûd zemîninin üzerine kendi mâlî ile ma'mûrî mülkü olmak üzere nefsiçün menzil binâ etmeğe kezâlik tevliyetim hasebiyle izn ve icâzet virdim ve semen-i mebi'-ı mezkûre(yi) müşteri-yi merkûm yedlerinden âhz ve kabz eyledim vechen mine'l-vucûh min gayr (?) mukâta'a-ı (?) zemîn 'arsa-ı mahdûd-ı mezkûr müşteri-yi merkûmların mülk-ü müşterâsıdır ve hakk-ı sarflarıdır didiklerinde gibbe't-tasdîki's-şer'î mukirr-ı merkûmun asâleten ve vekâleten ikrâr-ı meşrûhasını mevlânâ-yı mûmâ ileyh dahî mahallinde ketb ve tahrîr ve ma'a ba's olunan

çuhadâr ile meclis-i şer'a gelub 'alâ vukû'ihâ takrîr etmeğin mevlânâ-yı merkûmun inhâsı üzere 'arsa-ı mevkûfe-i mahdûdın nakzını ber-mûceb-i fetvâ-yı şerîf sıhhat-ı bey'a cezmi ve hükm birle mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu.. Hurre fi gur-re-i cemâziye'l-ûlâ li-sene seb'a ve hâmsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-				hâl :
Hüseyîn Beg Nuribeg-zâde	es-Seyyid 'Alî ibn-i Mahmûd	Mehmed Efendi İmâm-ı Mahalle-i Halhal	Kassâb es- Seyyid Ahmed Beşe	Es-Seyyid Hâcî Özbek-zâde
Mahmûd Beşe bin Mustafâ	Mehmed Beşe Karakollukcu	Mehmed Beşe Na'iband	Hüseyîn tâbi'-i Dervîşpâşâ- zâde	ve gayruhum.

Sahife No: 67

Belge No:132

Defter oldur ki işbu sene-i mübârekede ulakların ve ağavâtının kesretinden nâşî Adana menzîlcileri olan 'Alî Ağa ve Hüseyîn Çelebi Beg ücretleri mâl-ı taksît-i ûlâ salyânesinden tahsîli ve bir tarikle mümkün olmayub hîn-i muhâsebede olunmak üzere Yüreğir Kazâsı'ndan ve Cânibu's-Şehr Nâhiyesi'nden ve Bağcelerden 'ale'l-hisâb yalnız sekiz yüz gurûş tahsîl olunmasına cümle 'ulemâ ve 'ayân ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'ile mahallinden tahsîl olunub mûmâ ileyh 'Alî Ağa'ya ve Hüseyîn Ağa'ya Çelebiye teslim ve tevzî' ve taksîm olunan defterdir ki ber-vech-i âtî zikr olunur. Hurre fi cemâziye'l-ûlâ li-sene seb'a ve hamsîn ve miete ve elf.

Kazâ-ı Yüreğir gurûş 200	Nâhiye-i Canibi's-şehr gurûş 200	Mahalle-i Bağceciyân gurûş 400
--------------------------------	--	--------------------------------------

Bâlâda tahrîr ve tevzî' olunan yalnız sekiz yüz gurûşdur. Sah.

Sahife No: 68

Belge No:133

Oldur ki işbu sene-i mübârekede İrân Seferi muhakkak olduğuna binâen İskenderun İskelesi'nden zuhûr iden balyemez topları Haleb'e nakl için bâ-fermân-ı 'âlî

Adana Sancağı'ndan matlûb olan yüz otuzbeş 'aded câmûs olub beher 'adedine yigirmiikişerbuçuk gurûş takdir olunmağla cem'an üç bin otuzyedibuçuk gurûşa bâliğ olmağın ve mübâşir ta'yin olunan sadr-ı a'zam çukadârlarından Hâcî 'Alî Ağa mübâşeretiyle hizmet iki yüz elli gurûş ve sa'âdetlû mütesellim Battâl Mehmed Ağa'ya tahsiliye üç yüz gurûş harc-ı defter iki yüz gurûş ve yigirmi nefer-i uca hizmet iki yüz elli gurûş ve 'arabacıbaşına hizmet elli gurûş ve şehir vekilleri olan Hâcî Hamza ve Hâcî 'Alî'nin mesârîfât-ı ..... ları için dört yüz onyedî gurûş ve kâtibiye sekiz gurûş ve hidâmiye onyedî gurûş cem'an dört bin beş yüz yigirmibeşbuçuk gurûşa bâliğ olmağın cümle 'ulemâ ve a'yân ve ocakları ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'ile tevzî' ve taksîm vechi üzere 'ammeye taksîm olunan defterdir ki ber-vech-i âfi zikr olunur. Hurre fi gur-re-i cemâziye'l-ûlâ li-sene seb'a ve hâmsîn ve miete ve elf.

Nefs-i Adana gurûş 2525	Kazâ-1 Yüreğir gurûş 750	Kazâ-1 Kara'ısalı gurûş 375	Nâhiye-i Dindârlı gurûş 500	Nâhiye-i Cânibi's-şehir gurûş 375
-------------------------------	-----------------------------------	--------------------------------------	--------------------------------------	--

Vech-i meşrûh üzere bâlâda zikr olunan meblağ-ı mezbûrdan Adana mahallâtına isâbetiden meblağ-ı mezkûr iki bin beş yüz yigirmibeş gurûş nefsi Adana mahallâtına ta'dil ve tesviye vechi üzere tevzî' taksîm olunan salyâne defterdir ki ber-vech-i âfi zikr olunur. Hurre fi târihi'l-merkûm li-seneti'l-mezbûr li-seneti'l-mezbûr.(ziyade).

Mahalle-i Neccarân gurûş 86	Mahalle-i Kuruköprü gurûş 85	Mahalle-i Hânkurbu gurûş 76	Mahalle-i Ağa Mehmed gurûş 36	Mahalle-i Yarbaşı gurûş 43	Mahalle-i Çınarlı gurûş 26
Mahalle-i Kayalıbağ gurûş 66	Mahalle-i Harâbbahce gurûş 23	Mahalle-i Sarrâcân gurûş 51	Mahalle-i Çukurmescid gurûş 51	Mahalle-i Saclı Hamîd gurûş 55	Mahalle-i Hâcî Fakih gurûş 26
Mahalle-i Hâcî Hamîd gurûş 30	Mahalle-i Turmuş Fakih gurûş 36	Mahalle-i Ağcamescid gurûş 36	Mahalle-i Câmi'i Cedîd gurûş 36	Mahalle-i Emirler gurûş 36	Mahalle-i Debbâğân gurûş 31

Mahalle-i Sofibahce gurûş 76	Mahalle-i Halhal gurûş 12	Mahalle-i Baytimur gurûş 12	Mahalle-i Sugediği gurûş 36	Mahalle-i Mestânzâde gurûş 34	Mahalle-i Sarı Ya'kûb gurûş 46
Mahalle-i Yurtan gurûş 66	Mahalle-i Pâşâ Nebi gurûş 26	Mahalle-i Şeyh Mustafâ gurûş 20	Mahalle-i 'Alî Dede gurûş 66	Mahalle-i Kantarân gurûş 45	Mahalle-i Karasofu gurûş 46
Mahalle-i Eskihamâm gurûş 136	Mahalle-i Bâb-ı Tarsûs gurûş 86	Mahalle-i Taşçıkan gurûş 45	Mahalle-i Hânedân gurûş 36	Mahalle-i Mermerli gurûş 76	Mahalle-i Hamâmkurbu gurûş 76
Mahalle-i Kansafzâde? gurûş 17.5	Mahalle-i Tekyekurbu gurûş 17.5	Mahalle-i Sofîzâde gurûş 11	Mahalle-i Dervîşpâşâ gurûş 11	Mahalle-i Hocavezîr gurûş 11	
Mahalle-i Kassâb Bekir gurûş 81	Mahalle-i Zimmiyân gurûş 226	Mahalle-i Bağçeciyan gurûş 361			
Yekûn gurûş					
2525 Yalnız ikibinbeşyüzyirmibeş gurûşdur.					

Sahife No: 69

Belge No:134

Oldur ki işbu sene-i mübâreke de İskenderun İskelesi'den Haleb'e nakl etmek için câmûsların bahâları cümle 'ulemâ ve a'yân ve ocaklar ma'rifet-i şer'ile Cânibi's-Şehr Nâhiyesi'ne isâbetiden akcelerdir ki gerek kurâ ve gerek mezâri' cümleye taksîm olunan defterdir ki ber-vech-i âfî zikr olunur. Hurrîre fi 3 cemâziye'l-ülâ sene (11)57.

Karye-i Hatırlı gurûş 200	Karye-i Yalmanlı gurûş 45	Karye-i Kovancı gurûş 45	Karye-i Mustafâ Ağa gurûş 10	Karye-i Köylüoğlu gurûş 10
------------------------------	------------------------------	-----------------------------	---------------------------------	-------------------------------

Karye-i Pâşâlı gurûş 10	Karye-i Kara Fazlı (?) gurûş 15	Karye-i 'Abdu'llâh Ağa gurûş 15	Karye-i Kara Mustafâ gurûş 10	Karye-i Hüseyîn Hâcılı gurûş 10
Karye-i Boğalı gurûş 10	Karye-i Aslan gurûş 10	Karye-i Haykân (?) gurûş 20	Karye-i Kara Anyalı gurûş 15	Karye-i Alaca Atlı gurûş 20
Karye-i Kireç Ocağı gurûş 20	Karye-i Karalar Bucağı gurûş 20	Mezra'a-ı Balanlı (?) gurûş 50	Mezra'a-ı Şamathı gurûş 20	Mezra'a-ı Anyalı gurûş 10
Mezra'a-ı Zincirli gurûş 30	Mezra'a-ı Humalı gurûş 20	Mezra'a-ı Narlıca gurûş 15	Mezra'a-ı El- Harğa (?) gurûş 10	Mezra'a-ı Karaçalılık (?) gurûş 40

Sahife No: 69

Belge No:135

Kansaf-zâde İmâm Molla Mehmed hüccetidir.

Medine-i Adana ..... Çarşu Mahallesi sükkânından olub Karakışla Kazası ihtiyârlarından Kara Dâi dimekle 'arif el-Hâc Yûsuf Efendi ibn-i Şa'bân nâm kimesne meclis-i şer'-ı şerif-i enverde Kansafzâde Mahallesi sükkânından işbu râfi'u'l-kitâb Karabaş-zâde dimekle ma'rûf Molla Ahmed (Mehmed) Efendi mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb ben Karakışla Kazası ihtiyârlarından olub kaza-ı merkûme ahâlisinden işbu Molla Ahmed (Mehmed) nâm kimesneden ve babası müteveffâ Hasan Efendi'den beher sene üzerlerine edâsı lâzım gelen hâne 'avâızlarını taleb eylediğimde alagelürken işbu sene-i mübâreke ru'ûlarına madrûbe olan hâne 'avâızların taleb ettiğimde edâda imtinâ' ider suâl olunub takrîr-i tahrîr ve oluverilmek bi'l-asâle murâdımdır didikde gıbbe's-suâl merkûm Molla Mehmed cevâbında benim babam müteveffâ Hüseyîn Efendi yigirmibeş seneden mütecâviz medine-i merkûmede sâkin olub ba'de vefâti biz(d)e dahî kezâlik onbeş seneden ziyâde sâkin ve tehhül ve Kansafzâde Mahallesi'nde vâki' Ramazân Ağa binâ eylediği câmi'i şerifde babam mahlûlundan imâm olub hâne-i 'avâızına bağılu arazi ve emlâkimiz olmadığından

kaza-ı merkûme ahâlilerine hâne-i 'avârıza ve âher tekâlîfe vechen mine'l-vücûh bir akce ve bir habbe viregeldiğimiz yokdur deyû defî'le mukâbele ve bir kıt'a fetvâ-yı şerîfe ibrâz idüb derûnunda "Zeyd'in pederi 'Amr bir karyeden kalkub yigirmibeş seneden mütecâviz âher mevzi'ada sâkin olub ba'dehu bura kura oldukda oğlu dahî onbeş seneden ziyâde sâkin olub 'avâriz icâb ider emlâk-ı arazisi olmadıkca ol karye ahâlileri senin baban ve deden sâbıkan bizim karyemizde sâkin oldular idi deyû 'avâriz ve sâir tekâlîf talebine kâdir olur mu ? El-cevâb : Allâhu 'a'lem bi's-savâb cevâb-ı bâ-savâbında olmaz ." deyû buyurmağın ber-müceb-i fetvâ-yı şerîf müdde'î-yi merkûmun müdde'asına mutâbık süret-i defter-i hâkânî taleb olundukda yedimizde süret-i defter-i hâkânî yokdur deyû ba'de'l-ikrâr ibyân-ı beyyineden dahî bi'l-küllîye 'âciz olub izhâr-ı 'aciz itmekle ber-müceb-i fetvâ-yı şerîf müdde'î-yi merkûmu min vech-i mu'ârazadan ve bir nesne talebinden men' birle mâ vaka'a bi't-taleb ketb olunub ve yed-i tâlibe i'tâ olundu. Hurrîre fi gurre-i şehri cemâziye'l-ülâ li-sene seb'a ve hamsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-				hâl :
Fahru'l-'ulemâ 'Alî el-Müftî Adana	Mefharu'l- ulemâ' es- Seyyid Seydi Efendi	Mustafâ Efendi el-Hatîb	Mütesellim Battâl Mehmed Ağa	Fahru'l 'Ulemâ Mustafa Mûsâbâlr- zâde
Haleb-zâde Mehmed Ağa	Hâcî 'Alî Vekîl-i fukarâ	Hâcî Hamza Vekîl-i fukarâ	Ser-muhzirân Ahmed Beşe	ve gayruhum.

Sahife No:70

Belge No:136

Medine-i Adana mahallâtından Çınarlı Mahallesi sükkânından işbu râfi'u'l-kitâb es-Seyyid Ahmed bin İbrâhîm nâm kimesne meclis-i şer'î hatır lâzımı't-tevkîrde yine mahalle-i merkûme sâkinlerinden es-Seyyid Turmuş ibn-i İbrâhîm ve Köle 'Alî ibn-i 'Abdu'llâh nâm kimesneler mahzarlarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb târih-i gün 'ale's-sabâh mahalle-i merkûmede vâki' Ağa Mustafâ'nın dükkânı önünde işbu mezkûr Turmuş Çelebi ve 'Alî Köle ile ba'zı mükâleme mücâdele ve mu'ârazaya mübeddel olub hîn-i mu'ârazadan mezkûrlar yekûn olub üzerime hücum ve ikisi ma'an başıma ve ağzıma darb darb-ı şedîd itdiklerinden müteessiren bir üst az(u) sinim kal' olmağla suâl olunub takrîr-i tahrîr ve müceb-i icrâ olunmak matlûbumdur didikde ba'de'l-müşâhade müdde'î-yi merkûmun bir azu dişî kal' olduğu zâhir ve mütehakkık

oldukdan sonra gibbe's-sûâl ve 'akîbe'l-inkâr müdde'î-yi merkûmun da'vâsına mutâbık beyyine taleb olundukda 'udûl-ı ahrâr-ı ricâl-ı müslimînden olub Kassâb Mahallesi'nden Mehmed Beşe ibn-i 'Abdu'r-rahmân ve Yarbaşı Mahallesi'nden Hamza (?) ibn-i Halîl nâm kimesneler li-ecli's-şehâde meclis-i şer'a hâzırân olub isri'l-istişhâd fi'l-hakîka târîh-i kitâb gün mahalle-i merkûmede Ağa Mustafâ Ağa'nın dükkânı önünde mezkûr Hüseyîn mu'ârazalarında işbu Seyyid Turmuş Çelebi ile 'Alî Köle müdde'î-yi merkûmun üzerine hücûm ve ikisi ma'an başına ve ağzına darb-ı şedîd ile darb itiklerinde müteessiren ön çenede bir üst dişi ihrâc olunduğu ba'de'l-müşâhede bizi dahî işhâd eyledi. Bizler bu husûsa bu vech üzere şâhidleriz ve şehâdet dahî ideriz deyû herbirleri edâ-yı şehâdet-i şer'îye ittiklerinde ba'de't-ta'dîl ve't-tezkiye merkûmun şehâdetleri hayız-ı kabûlde vâfi'a oldukdan sonra husûs-ı mezkûr hâlen Adana'da me'zûnen bi'l-iftâ olan Faziletli 'Alî Efendi Hazretleri'nden ba'de'l-istinîfâd "Zeyd 'Amr'ın yüzüne darb idüb bir dişini kal' eylese şer'an Zeyd'e ne lâzım olur ? El-cevâb : Allâhu a'lem bi's-savâb cevâbında kısâsına râzı olursa kısâs, olmaz(sa) feff külli sinin nısfu 'ani'd-diyet " deyû kütüb-ü fikh-ı mu'teberâtdan nakl-ı sarîh ile iftâ etmeleriyle ber-müceb-i şehâdetihimâ müdde'î-yi merkûmun yedinde olan fetvâ-yı şerîf mantûkunca hükm ve cezm birle mâ vakâ'a bi't-taleb ketb olundu. Hurreire fi'l-hâmîs min şehri cemâziye'l-ülâ li-sene seb'a ve hamsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-

hâl :

Hüseyîn Ağa	Hâcî 'Alî	Hâcî Hamza	Nakîb Çâvûş	Mahmûd
Hâcî Turmuş-	Vekîl-i fukarâ'	Vekîl-i fukarâ'	Deli Hâcî	Beşe ibn-i
zâde				Veli ve
				gayruhum.

Sahife No: 70

Belge No:137

Fî'l-asl Erzincan ahâlisinden olub Medine-i Adana'da bi'l-müsâfere sâkin olan Mehmed ibn-i Hamîd nâm kimesne hâlen Eyâlet-i Adana Mütessellimi olan zahru'l-eşbâh Muharrem Beg taraf-ı emri şerîflerinden ta'yîn olan Tüfekcibaşları el-Hâc Yûsuf Ağa mübâşeretıyla ihzâr-ı şer' olunan civar-ı Adana'da vâki' Dervîşler Karyesi'nde

serdengecdi ağalarından Karşlı dimekle 'arîf el-Hâc 'Ömer Ağa'nın Cağancıbaşı (?) işbu râfi' u'l-kitâb 'Abdu'llâh bin Mehmed nâm kimesne mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb târîh-i kitâbdan dört gün mukaddem 'ammim Mehmed bin 'Alî nâm kimesne karye-i merkûmede çift sürer iken ba'z-ı husûs için işbu Cağancıbaşı (?) 'Abdu'llâh ile mu'âraza ve hîn-i mu'ârazalarında merkûm 'Abdu'llâh 'ammim mezkûr Mehmed'i bi-gayri hakkın deynek ile darb eyledikde iştikâ için karye-i mezbûreden şehre gelür iken kenâr-ı şehirde yıkılıb ol darbdan müteessiren 'ammim mezkûr Mehmed fevt olmağla verâseti ancak bana münhasıra olub müteveffâ-yı merkûmun dem-i diyetini min ciheti'l-'am işbu 'Abdu'llâh'dan taleb iderim. Suâl olunub takrîr-i tahrîr ve müceb-i şer'îsiicrâolunmak bi'l-asâle murâdımdır didikde gibbe's-sûâl ve 'akîbe'l-inkâr müteveffâ-yı mezkûr Mehmed müdde'i-yi merkûmun 'ammisi olub min ciheti'l-'am verâseti kendüye isâbet eylediğine ve kezâlik müdde'âsına mutâbık mezkûr 'Abdu'llâh müteveffâ-yı mezkûru bi-gayri hakkın deynek darb eyledikde gelüb kenâr-ı şehirde yıkılıb ol darbdan müteessiren fevt olduğuna beyyine taleb olundukda beyyinem vardır deyû istimhâl itmeğın ba'de'l-mehli's-şer'î ikâmet-i beyyine itmeyüb "da'vâda 'alâka ve medhalim yokdur beni tahrîk itdiler ben tezvîr" deyû ba'de'l-ikrâr firâr eylediğini medine-i merkûme sükkânından 'arîf serdengecdi ağalarından Pelenk Mustafâ Ağa ve hâlen Adana Serdârı el-Hâc Yûsuf Ağa ve Karaca-zâde el-Hâc Hamza Ağa ve Özbek-zâde es-Seyyid Hâc Ahmed Ağa ve 'Alemdâr-ı bünyân Mehmed Ağa ve 'Ömer Ağa nâm kimesneler ile ma'lûmu'l-esâmî ve mahzûru'l-eshâs kimesne ve meclis-i şer'a gelüb herbirleri 'alâ't-tarîki's-şehâde haber virmeleriyle ber-müceb-i ahbârihim müdde'i-yi mezbûrun müdde'âsı tezvîr olduğu zâhir ve nümâyân olmağla fi mâ ba'd fi vechi's-şer'î mu'ârazadan men' ve def' birle mâ vakâ'a bi't-taleb ketb ve tahrîr olunub yed-i tâlibe i'tâ olundu. Hurrîre mine'l-yevmi's-sâbi' ve'l-işrîn min şehri recebi'l-ferd li-sene seb'a ve hamsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-

hâl :

El-Hâc Yûsuf Ağa Serdâr-ı Adana hâlen	el-Hâc Hamza Ağa Karaca- zâde	Pelenk Mustafâ Ağa-yı serdengecdi	es-Seyyid Hâc Ahmed Özbek- zâde	Balyân (?) Mehmed Ağa 'Alemdâr
'Ömer Ağa Tiryâki-zâde	es-Seyyid Ebubekir Çelebi	es-Seyyid Mustafâ Çelebi Sefer-zâde (?)	es-Seyyid Süleymân Çelebi Emir 'ömeroğlu	ve gayruhum.

Sahife No: 71

Belge No:138

Battâl Mehmed Ağa'nın menzil koyun ve bağçe vakfiyesidir.

Hamd ve sipâs ve şükür bî-kıyâs ol Vâkıf-ı umûru'l-cinni ve'n-nâs Hazretleri'nin dergâh-ı küds ve bârgâh-ı küds ve diyârgâh-ı akdes ve bârgâh-ı mukaddesine olsun ki cemî'-i mevcudâtı ibdâ' ve îcâd ve beyinde tavâif-i insânı ahseni takvîm ile ihtirâ' ve ikrâr idüb tâife-i mezkûreden ba'zısı sâbık bi'l-hayrât ve ba'zısı zâlim li-nefsihi ve ba'zısı sâhib-i iktisâd eyledi ve duruma (?) bi-hisâb ol kâşânı (?) kelâm ve kâli-i iclâl'ş-şân ve'l-'inân şefi'u'l-enâm fi yevmi'l-kıyâm e'izzu Muhammedinu'l-Mustafâ 'aleyhi's-selât-u ve's-selâmu Hazretleri'nin merkad-ı münevver ve müşhed-i mu'attarlarına olsun ki ..... 'amme-i 'âlemiyâna (?) bir hüccet ve kâffe-i ins ve câna fasl ve kerâmetdir ve âl ve ashâb-ı 'izâmılarına olsun ki herbirleri teşmîr-i edyâlar (?) idüb şemşîr-i şer'le rû-yi zemîni unâs-ı (?) küfr-ü tuğyândan tahliye ve tathîr ve envâr-ı îmânî îmânî 'irfânla tahliye ve ta'mîr eylediler. İşbu kitâb-ı sıhhat-ı nûsâb ve hitâb-ı 'ibret-i nikâbın (?) tahrîr ve testîrine bâ'is ve bâdi oldur ki Medine-i Adana mahallâtından 'Alî Dede Mahallesi ahâlisinden sâhibu'l-hayrât ve'l-hasenât ve tâlibu's-sadakât ve'l-müberrât kıdvetu'l-emâcid ve'l-a'yân serdengecdi ağalarından Battâl Mehmed Ağa ibn-i İbrâhîm vakta ki "ve mâ tukaddimû li-enfusikum min hayrin tecidûhu 'inda'llâhi " âyet-i kerîmesinin mazmûn-ı sa'âdet-i meknûnuna 'âlim dünyâ-yı denînin serî'iz-zevâl olduğuna vâkıf ve câzım olmağla cânib-i hayrâta zâhib ve 'âzim olub meclis-i şerr'-i şerîf-i Ahmedî ve mahfil-i dîn-i münîf-i Muhammedî'yede vakf-ı âti'l-beyâna li-eclî't-tescîl ve'l-emri'l-itmâm ve't-tekmîl mütevellîi nasb ve ta'yîn eylediği Hâcî Hasan Ağa ibn-i 'Abdu'llâh mahzarında ikrâr-ı sahîh-i şer'î ve i'tirâf-ı sarîh-i mer'î idüb vakf-ı cârî sudûruna değin silk-i mülk-ü sahîhamda münselik olub 'Alî Dede Mahalle ve Taşçıkan Mahallelerinde vâki' kibleten ba'zan Topuzlu-zâde ..... başı-zâdelerin ecdâd-ı vakıfî hân ve şimâlen ba'zan Hasan Mehmed Beşe ve ba'zan Mûsâ Efendî ve ba'zan Porsukoğlu zimmî mülkleri ve garben ba'zan Cerîroğlu mülkü ve tarîk-i hâs ve şarkan tarîk-i 'am ile mahdûd ve mümtâz üç bâb fevkânî beyt ve iki bâb tahtânî beyt ve iki yan iki orta sofaları ve bir bâb kilar ve bir matbah ve bir hamâm ve bi'r-i mâ ve kenîf ve havluyu müştemil dâhiliye menzîlim ile def'aten üç bâb fevkânî ve iki yan ve bir orta sofaları ve bir ahur ve bi'r-i mâ ve kenîf ve havluyu müştemil hariciye otamı bi-

cümleti't-tevâbi' ve'l-levâhik ve yine silk-i emvâlimde münselik olub Cânibu's-Şehr Nâhiyesi'ne tâbi' A'yene (?) nâm mahalde 'Osmân yedinde ra'y olunan Mehmed ismi tamğasıyla tamğalanmış elli 'aded câmûs ve kezâlik el-yevm silk-i emvâlimde olub Molla 'Abdu'llâh yedinde ra'y olunan üç yüz 'aded koyunumu ve yine silk-i mülk-ü sahîhamda münderic olub hâric-i Adana'da Pâşâ Zokağı dimekle ma'rûf zokakda vâki' kıbleten Ca'fer Ağa bağcesi ve şarkan ve şimâlen tarîk-ı 'am ve garben Fakiye bağcesi ile mahdûd eşcâr-ı müsmire ve gayrı müsmire ve bi'r-i mâ ve dolâb ve iki bâb tâm ve bir havğ (?) müştemil bağceyi hasbeten li'llâhi Te'âlâ vakf ve habs idüb şöyle şart eyledim ki mâdâm ki kendüm hayâtda olam keyfe mâ yeşâ ve yuhtar mutasarrıf ve sâkin olam ve ba'de vefâtî evlâd-ı evlâd-ı evlâdım ile liebeveyn er karındaşım Mehmed Beşe ve kız karındaşım Elif Hâtûn ve hâlen zevce-i mehkûhelerim Fâtıma ve Rukiyye eğer mütezevvece olmazlar ise cümlesi 'ale't-tesviye sâkin ve mutasarrıf olalar ve bundan biri vefât ider ise evlâd-ı mutasarrıf ola. Eğer evlâdı yoğsa hissesine âheri mutasarrıf ola ve evlâd-ı zükûrumun aslâh ve erşedi ve ekberi mütevellî olub zikr olunan evkâfın gallesinden otamın karşusunda vâki' kendüm bi-izni sultân binâ eylediğim câmi'i şerîfde bir 'âlim ve müttekî ve mahûd-ı Kur'ân kimesne imâm olub senevî onbeş gurûş imâmet vazîfesine virile ve kezâlik bir hoş elhân ve fâsihu'l-beyân kimesne dahî hatîb olub senevî onbeş gurûş hitâbet vazîfesi virile bir nefer sâlih kimesne müezzin olub senevî on gurûş vazîfe virile ve bir müstakîm kimesne dahî ferrâş olub senevî beş gurûş firâşet vazîfesine virile ve senevî on gurûş dahî câmi'-i mezkûrun mumu ve revğana ve kandil ve hasir ve sâir mesârifina virile ve 'Ali Dede Mahallesi'nde mescid-i şerîf ve Hasan Ağa Câmi'i Şerîfi'ne dahî senevî üçer gurûşluk mum alına ve ba'de'l-inkirâzi'l-evlâd-ı zükûrâgân ev inâsen 'atikam 'ale't-tesviye mutasarrıf ola ekber-i erşedi mütevellî olub zikr olunan vezâyif ve mesârif ve hizmetından fazla gallesine iştirâken mutasarrıf olalar ve ba'de'l-vefât-ı 'atikâmın evlâd-ı evlâd-ı evlâdının ekber-i erşedi mütevellî olub ber-siyâk-ı sâbık mutasarrıf ola ve ba'de'l-inkirâzihim zikr olunan kendüm binâ eylediğim câmi'i şerîfde her kim imâm olur ise yevmî iki akce vazîfe ile mütevellî ve hatîb olan yevmî bir akce ile nâzır olub zikr olunan vezâyif ve mesârif virüb ta'mîr ve termîmden fazla gallesinden nısfî câmi'i şerîf havlusunda kendüm ta'mîr medârisde sâkin talebe-i 'ulûm 'ale't-tesviye taksîm olunan ve nısfî âheri dahî Medine-i Münevvere nevvera'llâhu Te'âlâ nûrehâ fukarâsına irsâl oluna deyû fâriğen 'ani's-şevâğil mârru'z-zikr evkâfi mütevellî-yi mersûme teslim

eylediğinde ol dahî sâir evkâf mütevellileri (72) gibi kabz ve tesellüm itdi didikde sonra vâkıf-ı merkûm 'inân-ı kelâmını semt-i âhere imâle idüb vakf-ı 'akâr gerçi eimme-i kirâm 'indlerinde sahîhdır. Lâkin İmâm-ı A'zam Hazretleri katında lâzım olmayub kezâlik İmâm-ı Yûsuf Hazretleri katında hayvânâtın vakfı câiz olmamağla vakfdan rücû' ve menâzil ve hadika ve hayvânâtını bi'l-küllîye ircâ' murâdıdır didikde müteveli-yi mezbûr dahî cevâbında İmâm-ı Müşârun ileyh katında hâl-ı minvâl-ı muhârrer üzere lâkin İmâmeynu'l-Hümâmeyn kavli şerifleri üzere sahîh ve lâzımdır deyû hâkim-i mevki'-i sadr-ı kitâb hazretleri huzûrunda müterâfi'an olduklarında hâkim-i mûmâ ileyh dahî cânib-i vakfı evlâ görüb İmâmeynu'l-Hümâmeyn kavli münîrleri üzere menâzil ve 'idâd-ı mezkûrun vakfiyetlerinin sıhhat ve lüzûmuna ba'de'l-hükm belde-i mezkûrda hayvânât vakfı müte'arref müte'arref olduğuna binâen İmâm-ı Muhammed Hazretleri kavli şerifleri câmûs ve koyunun vakfiyetinin sıhhati 'âlimen bi'l-hilâf itdiklerinde vâkıf-ı merkûm cânib-i ecre 'âzim olub gerçi hükm-ü hâkim ile vakf sahîh ve lâzım olur vâkıf menâfi'a kendüye şart etmekle İmâm Muhammed Hasan Şeybânî 'indinde vakfı bâtil olmağla yine rücû' murâdıdır didikde müteveli-yi mezbûr yine cevâbında imâm-ı müşârun ileyh 'indinde hâl-ı minvâl-ı muharrer üzeredir lâkin 'Alimu Rabbânî İmâmu Nâfi Hazret-i Ebi Yûsuf katında sahîh olmağla bi-re'-yi şerif üzere sâniyen hükm taleb iderim didikde hâkim-i mûmâ ileyh cânib-i vakf-ı evlâ görüb İmâmu Nâfi Rabbânî üzere menâzil-i mezkûr ve hayvânât-ı merkûmenin vakfiyetlerinin sıhhatine hükm ile hükm-ü sâbıkı ahkâm idüb min sahîh ve lâzım olub nakz ve nakızı muhâl oldu. Tebdil ve tağyîri mümteni'u'l-ihimâl oldu. Hurrîre zâlik ve hurrîre fi evâhiri saferi'l-hayr li-sene sitte ve hamsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-

hâl :

İbrâhîm Ağa-yı serdengecdi Mercân-zâde	Mustafâ Ağa Haleb-zâde	Hâfız Halîl Efendi Çekdemli (?)	el-Hâc Mehmed Efendi Kırk-zâdemci (?)	'Alî Beşe ibn-i Ebubekir Kabakulak-zâde
'Alî Beşe ibn-i Hasan Serdâr	es-Seyyid Mehmed Çelebi	Ahmed bin Seyyid 'Abdu'r-rahmân (?)	Kara Mûsâ Beg ibn-i Hasan,	Mehmed ibn-i 'Abd'llâh tâbi'-i Battâl Ağa
Hâcî 'Alî Vekîl-i fukarâ	Seyyid Hâcî Hamza Vekîl-i fukarâ	Mehmed Ağa Menzilci-yi Adana	'Osmân Efendi Kâtib	'Abdu'llâh Efendi Kâtib

İsmâ'il Halife   Seyyid Hüseyîn   Ahmed Rakîk
Ser-muhzırân   .ev (?)

Sahife No: 72

Belge No:139

Medine-i Adana'da vâki' Ağa Mehmed Mahallesi sükkânından 'Alî ve liebeveyn kız karındaşları Teslîme ve Fâtıma binti Mustafâ nâm kimesneler meclis-i şer'-i şerif-i hatır lâzımı't-tevkîrde Zimmîyân Mahallesi sâkinlerinden işbu sâhibu'l-kitâb 'Abdu'l-kâdir ibn-i 'Abdu'l-kâdir nâm kimesne muvâcehesinde bi-tav'î's-sâf ikrâr-ı sahîh-i şer'î ve i'tirâf-ı sarîh-i mer'î idüb Ağa Mehmed Mahallesi'nde vâki' müteveffâ pederimiz Mustafâ nâm kimesneden irsen intikâl iden kıbleten Tahtalıoğlu mülkü şarkan Molla 'Alî mülkü şimâlen tarîk-ı 'am garben el-Hâc Mustafâ mülkü ile mahdûd iki bâb tahtânî beyt ve bir örtme ve kenîf ve bir mikdâr havluyu müştemil mülk-ü mevrûsumuz bi-cemî'i't-tevâbi' ve'l-levâhik ve kâffeti'l-menâfi' ve'l-merâfik tarafeynden îcâb ve kâbulu hâvî şurût-ı müfside-i muhtıladan 'ârî bey'-ı bâtı sahîh-i kat'î el-yevm misli olan elli gurûşa işbu müşteri-yi mezkûr es-Seyyid 'Abdu'l-kâdir Beşe'ye bey' ve teslim ve temlik eylediğimizde müşteri-yi mezkûr dahî minvâl-ı muharrer iştirâ ve kabûl ve tesellüm ve temlik (temellük) ittikten sonra semen-i misli olan meblağ-ı mezkûr elli gurûşu müşteri-yi mezkûr yedinden tamâmen âhz ve kabz ve herbirimiz hissemizi beynimizde iktisâm eyledik. Fî mâ ba'd menzil-i mahdûd-ı mezkûr müşteri-yi merkûmun mülk-ü müşterâsı ve hakk-ı sarfıdır. Keyfemâ yeşâ ve yuhtâr mülkiyet üzere mutasarrıf olsun vechen mine'l-vucûh ve sebeben mine'l-esbâb 'alâka ve medhalimiz yokdur didiklerinde merkûmûn-ı mezkûrûnun ikrâr-ı meşrûhaslarını el-mukirru lehu'l-merkûm 'Abdu'l-kâdir Beşe dahî bi'l-muvâcehe tahkik ve bi'l-müşâfehe tasdik idicek ba'de't-tasdik-i şer'î sıhhat-ı bey'a hükm birle mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Hurrîre fi'l-yevmi'l-hâmis min şehri'l-mu'azzam li-sene seb'a ve hâmsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-

hâl :

Molla 'Osmân ibn-i Mehmed	Mehmed ibn-i Mâsir	Mûsâ ibn-i Mehmed	Mîr Durmuş Mu'sar Derviş Beşe
Palancı Nasûh Beşe	Mehmed Beşe ibn-i 'Ömer Begci-zâde	ve gayrum.	

Sahife No: 73

Belge No:140

Halen Eyâlet-i Adana Mütesellimi olan zahru'l-eşbâh fahru'l-umerâ' sa'adetlû Muharrem Beg bin Tebri (?) Beg nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîf-i enverde selefleri işbu râfi'u'l-vesika zahru'l-eşbâh Battâl Mehmed Ağa bin İbrâhîm nâm kimesne muvâcehesinde bi'l-asâle ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüb işbu bin yüz elliyedi senesine mahsûben eyâlet-i merkûme vâlisi olub hâlen vâli muhâfızı olan devletlû 'inayetlû vezîr-i rûşen-i zamîr Hüseyîn Pâşâ yessera'llâhu mâ yurîd ve mâ yeşâ Hazretleri'nin taraf-ı 'âliyelerine eyâlet-i merkûmeden bâ-fermân-ı 'âlî ta'yîn ve tahsîs kılınan imdâd-ı seferiyeleri akcelerinden olub nefsi Tarsûs Sancağı'nın sehmine isâbetiden dört bin yüz yigirmibeş gurûş işbu selefi Battâl Mehmed Ağa ba'de't-tahsîl ahz ve kabz itmekle bu def'a vezîr-i müşârun ileyh hazretlerinin ve mâl-ı seferiye akcesi mahallinden cem' ve tahsîl oluna deyû taraf-ı devlet-i 'âliyeden müekked tarafımıza sâdir olan fermân-ı 'âlî nâtik olduğu üzere nefsi sancağa mezkûrdan makbûzı olan meblağ-ı mezkûru selefimiz mûmâ ileyh Battâl Mehmed Ağa'dan talep olundukda iki bin ..... gurûş nakd akce ile iki yüz altmışyedi gurûşa bir re's kırat tarafımıza teslim ve bundan mâ'dâ 'izzetli vezîr-i mûkerrem efendimiz hazretlerinin âsitâne-i 'aliyede harem-i muhteremlerine ağa-yı merkûm tarafından teslim olunmuş mansûblarının şehriyesi olmak üzere bin üç yüz otuzüç gurûş bir sülûs akceye vezîr-i müşârun ileyh efendimizin kapu kethüdâsının bir 'aded tahvîlini dahî mahsûben makbûlüm olmağla vezîr-i âsife-i nazîr efendimiz hazretlerinin imdâd-ı seferiyesi mâlî olmak üzere nakd ve gerek tahvîl sâlifuz-zikr merkûm Battâl Mehmed Ağa yedinden Tarsûs Sancağı'nın sehmi yalnız dört bin yüz yigirmibeş gurûş tamâmen ahz ve kabz eyledim didikde mukirri merkûmun ikrâr-ı meşrûhasını el-mukirru lehu'l-merkûm dahî vicâhen tasdik ve şifâhen tahkîk itmeğın ba'de't-tasdîkiş-şer'î mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu.. Hurrîre fi'l-yevmi's-sâlis ve'l-'işrîn min şehri ramazânîş-şerîf li-sene seb'a ve hâmsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-

hâl :

Fazlu'llâh Efendi Vâ'iz- zâde	es-Seyyid Sa'dî Şeyh-zâde	es-Seyyid Mustafâ Efendi el-Hatîb	Mustafâ Ağa Serdâr-ı Adana	Fahru'd- dâhilîn el-Hâc Mustafâ Mûsâbâli- zâde
-------------------------------------	------------------------------	---	-------------------------------	--

'Alî Beg   İbrâhîm Ağa   es-Seyyid 'Alî   'Alî Ağa   ve gayruhum.
Çekdim-zâde(?)   Mercân-zâde   Boz-zâde   Melik-zâde

Sahife No: 73

Belge No:141

Vezîr-i müşâr tarafına giden i'lâmdır.

Der-devlet-i mekîne 'arz-ı dâ'i-yi kemîne budur ki bundan akdem Eyâlet-i Adana Vâlisi olup hâlen Van Muhâfızı olan vezîr-i rûşen-i zamîr devletli Hüseyîn Pâşâ yessera'llâhu mâ yurîd ve mâ yeşâ Hazretleri'nin Medine-i Adana'da mütesellimleri olan işbu bâ'is-i 'arz-ı 'ubûdiyet Millili-zâde Muharrem Beg kulları meclis-i şer'a gelüb vezîr-i müşârun ileyh hazretlerinin bin yüz elliyedi senesine eyâlet-i merkûmeden bâ-fermân-ı 'âlî ta'yîn buyrulan imdâd-ı seferiyesi hisâbını selefleri Battâl Mehmed Ağa'dan talep eyledikde merkûm Battâl Mehmed Ağa fi'l-cümle ahâli ve a'yân hâzır olduğu hâlde vezîr-i müşârun ileyhin sene-i merkûme mahsûben nefsi-i Tarsûs Sancağı'nın imdâd-ı seferiyesinden makbûzu evvelan dört bin yüz yigirmibeş gurûşdan 'an nakd iki bin beş yüz yigirmibeş gurûş ile iki yüz altmışyedi gurûşa bir re's kırat kapu kethüdâsından bin üç yüz otuzüç gurûşa bir şehriye tahvîlini cem'an dört bin yüz yigirmibeş gurûş tekmîl olmak üzere mütesellim-i mûmâ ileyh Muharrem Beg'e def' ve teslîm itdikden sonra medine-i merkûme kazâsının mâl-ı seferiyesin dahî merkûm Battâl Mehmed Ağa'dan istifsâr olundukda nefsi-i Adana Kazâsı'nın dahî onaltı bin yüz gurûş mâl-ı seferiyesi olup onbeş bin gurûşu bundan akdem vezîr-i müşârun ileyh hazretleri tarafına irsâl eylediğini müş'ir yedinde olan tahvîlâtını ba'de'l-ibrâz bâkî kalan bin beş yüz gurûşun bin yüz gurûşunu kazâ ve nevâhiden tahsîli mümkün olmayub bekaya kalmağla dört yüz gurûşu dahî vezîr âsife-i nazır Efendi Hazretleri'nin işbu yedinde olan memhûr ve mumdâ tezkiresi mücebince iltizâm eylediği şehriyesin onsekiz gün noksan zabtım olmağla hisâbına takâs eyledim deyû ikrâr ve i'tirâfını ve'l-cümletu mevsûki'l-kelîm kimesne meclis-i şer'de tasdîk itmeleriyle hâli ber-minvâl-ı muharrer bast ve beyân olduğunu bi'l-iltimâs pâye-i serîr-i a'lâya i'lâm olundu. Mâ fi emr-i fermân men lehu'l-emrindir. Hurre mine'l-yevmi's-sâlis ve'l-'işrîn min şehri şa'bânî'l-mu'azzam li-sene seb'a ve hâmsîn ve miete ve elf.

Mine'l-dâ'i'llâh ve lehu 'l-aleyh (?)

el-Hâc İbrâhîm
el-Kâdî
be-Medine-i Adana.

Sahife No: 74

Belge No:142

Mefâhiru'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinu'l-fezâili ve'l-keâm Adana Eyâleti'nde vâki' kâdılar zîde fazluhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Süleymân zîde mecduhu südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl idüb kapu kethüdâsı olduğu emîru'l-umerâ'i'l-kirâm Murtazâ Pâşâ dâmet me'âliyehe ve 'avâtıf-ı 'aliye-i mülûkânemden Adana Eyâleti tevcîh ve ihsân-ı hümâyûnum olub mîr-i mîrân mûmâ ileyh hâlen sefer-i hümâyûn-ı nusret-makrûnumda olmakdan nâşî eyâlet-i mezbûreyi zabt ve rabt ve tarafına 'âid ve râci' olanı ahz ve kabz için kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Mustafâ zîde mecduhu mütesellim nasb ve ta'yîn olunduğun bildirüb mütesellimin merkûm-ı mûmâ ileyh zabt ve rabt mîr-i mîrân mûmâ ileyh tarafına 'âid ve râci' olanı kânûn ve defter mücebince ahz ve kabz ittirilüb âherden bir ferd mûmâne'at ve müdâhale ittirilmemek bâbında hükm-ü hümâyûnum ricâ itmeğin vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki.....îmle vusûl buldukda târih-i tevcînden mütesellim-i sâbık ile hisâbları görölüb bi-hisâb-ı yevmi's-sakt mîr-i mîrân-ı mûmâ ileyh tarafına lâzım ve 'âyid ve her ne ise red ve teslim ittirilüb bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîli'ş-şânım mücebince 'amel dahî sizler mûmâ ileyhimsiz ki mûmâ ileyhimsiz mütesellimin merkûm-u mûmâ ileyh zabt ve rabt ve eyâlet-i mezbûrede mîr-i mîrân-ı mûmâ ileyh tarafına 'âyid râci' olanı kânûn-ı defter mücebince ahz ve kabz ittirüb âherden bir ferdi müdâhale ve mûmâne'at ittirmeyüb mazmûn-ı emr-i şerîfimle 'âmil olasız 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahîren fi evâili şa'bânî'l-mu'azzam li-sene seb'a ve hâmsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye
el-Mahrûse

Kuyide fi 28 şa'bân sene 1157.

Sahife No: 74

Belge No:143

Hamza Ağa'ya mütesellimlik buyrulduşudur.

Şerî'at-şî'âr fazîlet-disâr Adana Kâdısı Fazîletlû Efendi (zîde) fazluhu kıdvetü'l-'ulemâi'l-kirâm semâhatlû efendiler zîde 'ilmuhu ve a'yân-ı vilâyet ref'-i meâb zîde kadruhâ inhâ olunur ki Eyâlet-i Adana mâh-ı şa'bânî'l-mu'azzam evâilinden hâlen Kars Kal'ası muhâfazasında olub ve kızılbed ma'âş ile bi'd-defaât fevt-i muhârebe ve mukâtele eşcâ'ında şî'âr olan devletlû sa'âdetlû Murtażâ Pâşâ Efendimiz Hazretleri'ne 'avâtıf-ı 'aliye cihândârında 'inâyet ve ihsân olmağla târîh-i mezbûrede zabt olunmak üzere cânib-i devlet-i 'âlîyeden bâ-emr-i celîlî'l-'unvân eyâlet-i merkûme mütesellimliği 'uhde-i 'âcizânemize tefvîz olunub rabt-ı memleket ve hâsıl-ı 'âidâtın ahz ve kabz ve târîh-i tevcîhden selefimiz mütesellim ağa karındaşımız ile iktizâ iden yevmi's-sakt hisâbımızı görülmek ve umûr-ı beldenin rü'yetiçün kendimiz varıncaya kadar tarafımızdan işbu (?)bir vekîl muktazî olmağla kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân el-Hâc Hamza Ağa zîde kadruhu tefvîz ve tevkîl kılınmağla işbu buyruldu tahrîr ..... ve irsâl olunmuşdur. İnşâallâhu Te'âlâ ber-mûceb-i sûret-i emr-i şerîf ma'rifet-i şer' ve vekîlimiz ve ma'ruzlarımız ile olan mâ beyn hisâbımız kat' idüb ve 'âidâtı ahz ve kabzına kimesneye müdâhale ittirilmeye deyû

Mustafâ Ağa
Mütesellimi Adana

Kad vasale ileynâ fi 28 şa'bân li-sene 1157.

Sahife No: 75

Belge No:144

Es'ad Çelebi'nin oğlu Mehmed'in vakfiyesidir.

El-hamdu li'llâhi'l-vâkıfî 'alâ külli hâl 'Alîmu'l-gaybi ve's-şehâdeti el-Kebîru'l-Müte'âl ve's-selât-u ve's-selâmu 'alâ rasûlihi Muhammedini'l-meb'ûsi li-beyânî'l-helâli ve'l-harâm ve 'alâ âlihi ve ashâbihi hayru'l-ashâbi ve hayru'l-âl ve ba'd işbu sıhhat-nüsâbın tahrîr ve inşâsına bâ'is ve bâdi budur ki Medine-i Adana mahallâtundan

Hâcîfakih Mahallesi sükkânından işbu sâhibu'l-hayrât ve'l-hasenât es-Seyyid Mehmed ibn-i Es'ad Çelebi meclis-i şer'î-i şerîf-i garrâ ve mahfil-i dîn-i münif-i tarîkat-ı zehrâda vakf-ı âti'z-zikri li-ecli't-tescîl ve'l-emri't-tekmîl mütevellî nasb ve ta'yîn eylediği Hafîl Ağa ibn-i 'Alî muvâcehesinde ikrâr-ı sahîh-i şer'î ve i'tirâf-ı sahîh-i mer'î idüb vakf-ı câmi sudûruna değîn silk-i mülk-ü sahîhamda münselik olub mahalle-i merkûmede vâki' kibleten 'Osmân Çavûş-zâde'nin vakf menzili ve garben Körtükçü zimmi menzili ve şimâlen Börklü Mehmed Beşe menzili ve şarkan Eşe Hâtûn binti Usta Mahmûd Vakfı ile mahdûd mahdûd bir bâb tahtânî beyt ve bir sofa ve tahtında bir bâb mahzen ve bir matbah ve bi'r-i mâ ve örtme sofanın nısfı ve kenîf ve sokak kapusu Eşe Hâtûn Vakfı ile benim vakf eylediğim menzilinde müşterek olmak üzere ve bir mikdâr havluyu müştemil mülk menzilinini hasbeten li'llâhi's-Samed ve tâliben li-merzâti rabbihi'l-Ahad vakf ve habs idüb şöyle şart eyledim ki mâdâm ki kendim hayâtda oldukça sâkin ve mutasarrîf olam ve ba'de vefâti evlâ(d-ı) zükûrum ve evlâd-ı inâsım ve zevcem Fâtıma binti Ahmed nâm hâtûn 'âle't-tesviye sâkin ve mutasarrîf olalar eğer zevcem merkûme hâtûn yalnız kalursa kendi sâkine ve mutasarrîfa ola ve ba'de'l-inkirâz ne'ûzu bi'llâh 'an kahri'l-feyyâz menzil-i mahdûd-ı mezkûru medine mütevellisi zabt ve icâreye virüb ta'mîr ve termîminden fazlasın Medine-i Münevvere fukarâsına irsâl ide deyû fâriğen 'ani's-şevâğil menzili-mahdûd-ı mezkûru mütevellî-yi merkûme teslim ol dahî sâyir evkâf mütevellîleri gibi tesellüm ve mutasarrîf oldukdan sonra vâkıf-ı merkûm 'inân 'an yemîn olub gerçi İmâm-ı A'zam ve Hümâm-ı Eftam Hazretleri katında sahîh gayr-ı lâzım olmağla vakıfdan rücû' idüb mülkine istirdâd (murâd) iderim didikde mütevellî-yi merkûm dahî makâle idüb eğerçi İmâm-ı müşârun ileyh Hazretleri kavli-i şerîfleri üzere vakf-ı 'akârın sıhhat ve lüzûm müstelzîm değildir. Lâkin İmameynu'l-Hümâmeyn kavli-i şerîfleri üzere lüzûm sıhhatdan müfâratat etmediği mukarrer olmağın onların kavli-i şerîfleri üzere evvelan vakfın lüzûmuna ve sâniyen ana müteferrağ olan şurût ve kuyûdunun sıhhatine hüküm talep iderim deyû hâkim-i mevki'-i sadr-ı kitâb tûbâ leh ve hüsn-ü meâb hazretlerine müterâfi'an ve fasl-ı husûmete tâlibân olduklarında hâkim-i mûmâ ileyh dahî tenfiz-i vakf tarafını tercih ve ikâ-ı hayrâtı tashîh kasdı idüb 'âlimen bi'l-hilâf-ı beyne'l-eimme-i eslâf fi mesâilil-evkâf zikr olunan menzillerin vakfiyyet ve lüzûmuna ve şurûtuna ve kuyûdunun sıhhatine hüküm-ü sahîh-i şer'î ile hüküm idüb bi'l-ittifâk vakf lâzım ve müseccel olmağın min ba'd nakz ve nakızı mümteni'u'l-ihtimâl oldu. "Fe men

beddelehu min ba'di mâ semi'ahu fe-inne-mâ ismuhu 'ale'l-lezîne yubeddilûnehu inne'llâhe Semî'un 'Alîm''⁶⁵ ve ecrû'l-vâkıfî 'ale'l-Hayyî'l-Kerîm. Hurrîre fi'l-yevmî's-sâbî' ve'l-'işrîn min şehri şa'bân li-sene sitte ve hamsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-

hâl :

'Alî Efendi ibn-i Mûsâ Beşe	Seyyid 'Alî bin Hâcî 'Alî	Nûru'llâh ibn-i 'Alî	es-Seyyid Mehmed ibn-i Hâcî Ahmed
Bağcı Ahmed Beşe	'Ömer ibn-i Mehmed Ağa	Veli bin es-Seyyid Mehmed	'Abbâs bin el-Hâc Mustafâ
Karındaşı Molla Ahmed	es-Seyyid Veli ibn-i Mehmed	Hatîb-zâde es-Seyyid Ahmed	Mustafâ Beşe ibn-i Yûnus ve gayruhum.

Sahife No: 75

Belge No:145

Medine-i Adana'da vâkı' Câmî'i Cedîd Mahallesi sükkânından iken vefât iden Saracalı el-Hâc Hüseyîn bin Mehmed nâm müteveffânın verâseti zevcesi 'Âişe binti 'Abdu'r-rahmân nâm hâtûn ile müteveffâ-yı mezkûrun liebeveyn kız karındaşı Fâtîma'nın sadrî oğlu İsmâ'îl nâm müteveffânın sülbiye kızları Satı ve Emîne'ye ve mezbûre Fâtîma'nın sadrî oğlu Ahmed'in sülbiye-i sağîre kızı Hadîce'ye ve yine mezbûre Fâtîma'nın sadriye kızı Hadîce nâm nâm müteveffîyenin sadrî oğlu Ebubekir'e min ciheti'l-zevil-erhâm münhasıra olduğu lede's-şer' zâhir ve mütehakkık oldukdan sonra sihâmları bi'l-farîza-ı şer'îye yığirmisekizden olub sihâm-ı mezkûreden yedi sihâmı müteveffâ-yı mezbûrun zevcesi mezbûre 'Âişe'ye ve altışar sihâmı mezbûrûn Satı ve Emîne ve Hadîce'ye ve üç sihâmı mezbûre Hadîce oğlu Ebubekir'e isâbet itmekle zevce-i mezbûre 'Âişe binti 'Abdu'r-rahmân ile mezbûretân Satı ve Emîne tebniyeti İsmâ'îl ve mersûm Ebubekir her birleri asâleten meclis-i şer'-i şerîf-i hatır lâzımı't-tevkîrde sadr-ı kitâbda zikr olunan Ahmed'in sülbiye-i sağîre kızı Hadîce'nin tarafından vekîli olub vekâleti hasım-ı câhid muvâcehesinde sâbit olan işbu râfî'u'l-kitâb Na'iband Mehmed Beşe bin Süleymân nâm kimesne terike-i müteveffâ-yı mezkûra ba'de't-tahrîr vâzî'u'l-yed olmağla mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüb tarîh-i kitabdan üç ay mukaddem vefât iden mürisimiz Saracalı el-Hâc Hüseyîn bin Mehmed nâm müteveffâdan müntekil emvâl-ı mevrûsumuza ba'de't-tahrîr işbu

⁶⁵ - Bakara, 2/181.

Mehmed Beşe vâzî' u'l-yed olub sûk-ı sultânide furûht itmişidi. (76) Kıymetinden hâsıl olan emvâli mevrûsumuzu taraf-ı şer'den virilen mumdâ ve mahtûm kassâm defteri nâtik olduğu üzere her herbirlerimiz hisse-i şâyi'alarımızı nakd akce olmak üzere meclis-i şer'de bizlere def' ve teslîm eyledi bâkî kalan hinta ve şa'ir ve penbe kozağının dahî 'aynını herbirlerimiz kezâlik hisse-i mezkûremiz ve sihâm-ı mefrûzemiz üzere fi'l-cümle ahz ve kabz eyledik. Zimmetinde bir akce ve bir habbe mâl-ı mevrûsumuz kalmadı. Zimmet-i 'âmme-i de'âvî ve eymân-ı muhâsamâdan min külli'l-vücûh ibrâ ve iskât eyledik didiklerinde ba'de't-tasdiki's-şer'î mâ huve'l-vâkî' bi't-taleb ketb ve tahrîr olundu. Hurrîre fi evâhiri muharremi'l-harâm li-sene seb'a ve hâmsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-_____hâl :

Mehmed Beşe Habbâz	Es-Seyyid Ahmed Çelebi Selimi (?)	Es-Seyyid Mehmed Hasan Ağa-zâde	Es-Seyyid Hacı 'Osmân Nûri İmâm- ı Sofibahce
Es-Seyyid 'Alî ibn-i Emîr Cum'a	Es-Seyyid 'Abdu'r- rahmân bin Ahmed Ser-muhzırân	Es-Seyyid Hüseyîn Ser-muhzırân	el-Hâc 'Alî Muhzır ve gayruhum.

Sahife No: 76

Belge No:146

Derzi Usta 'Ali'nin mülk hüccetidir.

Medine-i Adana mahallâtından Sofibağce Mahallesi sükkânından Molla 'Osmân ibn-i Hasan meclis-i şer'-i şerîf-i enverde Emirler Mahallesi sükkânından Derzi Usta 'Alî ibn-i 'Abdu'llâh muvâcehesinde ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm ider ki Emirler Mahallesi'nde vâkî' silk-i mülk-i sahîhamda münselik olub kıbleten Tekfûrtağlıoğlu otası ve şarkan Ramazân Beşe menzili ve garben ve şimâlen tarîk-ı 'am ile mahdûd iki bâb tahtânî beyt ve bir sofa ve kenîf ve bir mikdâr havluyu müştemil mülk-ü menzilimi bi-cümleti't-tevâbi' ve'l-levâhik ve kâffeti'l-menafi' ve'l-merâfik tarafeynden icâb ve kabûlu hâvî şurût-ı müfside-i mubtileden 'ârî bey'-ı bât-ı sahîh-i şer'î ile işbu müşteri-yi merkûm Derzi Usta 'Alî'ye toksanbeş gurûşa bey' ve teslîm ve temlîk ol dahî ber-vech-i muharrer iştirâ ve kabûl ve tesellüm ve temellük (eyledim didikde) fi-mâ ba'd menzil-i mahdûd-ı mezkûr müşteri-yi merkûmun silk-i mülk-ü müşterâsı ve hakk-ı sarfidir. Keyfe mâ yeşâ mutasarrîf olsun. Mukirru lehu'l-merkûm vicâhen tasdik ve

şifâhen tahkîk birle mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu.. Hurre fî'l-yevmi't-tâsi' ve'l-
'işrîn min şehri şa'bânî'l-mu'azzam li-sene seb'a ve hâmsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-

hâl :

İmâm Hâfız
'Abdu'l-celîl

Süleymân Efendi

Devletlû-zâde Molla
Halîl

Hâcî 'Ömer,

Ramazân Beşe

Derzi Usta 'Alî

ve gayruhum.

Sahife No: 76

Belge No:147

El-hamdu li'llâhi'l-vâkıfî 'alâ külli hâl 'Alîmu'l-gaybi ve's-şehâdeti el-Kebîru el-Müte'âl ve's-selât-u ve's-selâmu 'alâ rasûlihi Muhammedini'l-meb'ûsi li-beyânî'l-harâmi ve'l-helâli ve 'alâ- âlihi ve ashâbihi hayru'l-âli ve hayru'l-ashâb ve ba'duhu işbu kitâb-ı sıhhat-nüsâbın tahrîrine bâ'is ve bâdi budur ki Medine-i Adana'da Ağcamescid Mahallesi sükkânından işbu sâhibu'l-hayrât ve'l-hasenât es-Seyyid 'Alî ibn-i İbrâhîm nâm kimesne kendi tarafından asâletenve zevcesi Fâtıma binti Hızır nâm hâtûn tarafından vakf-ı âtî-yî'l-beyâna ikrâra vekîli olub vekâleti zâtı mezbûra bi'l-ma'rifet-i şer'îye 'ârifân olan Molla Hüseyîn bin Veli ve Seyfi bin Veli nâm kimesnelerin şehâdetleriyle sâbit ve sübût vekâletine hükm-ü şer'î lâhik olan merkûme Fâtıma Hâtûn'un zevci es-Seyyid 'Alî Çelebi nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîf-i şerî'at-ı garrâ ve mahfil-i dîn-i münîf-i tarîkat-ı zehrâda vakf-ı âtî'l-beyâna li-eclî't-tescîl ve'l-emrî'l-itmâm ve't-tekmîl mütevellî nasb ve ta'yîn eylediği Nakşibendi dimekle 'ârif 'Alî Efendi nâm kimesne muvâcehesinde asâleten ve vekâleten ikrâr-ı sahîh-i şer'î ve i'tirâf-ı sahîh-i mer'î idüb müvekkilem zevcem mezbûre Fâtıma Hâtûn ile silk-i mülk-ü sahîhamızda münselik olub Ağcamescid Mahallesi'nde vâki' kibleten Sucuoğlu evi ve şarkan Emîr 'Alî-zâde es-Seyyid Halîl Ağa menzili ve şimâlen Fâtıma Hâtûn ve ba'zan İbrâhîm 'Ömer mülkü ve garben tarîk-i 'am ile mahdûd ..... bir bâb fevkânî beyt bir sofa ve iki bâb tahtânî beyt ve bir tabka ve altı ahur ve bir bâb hâriciye tahtânî örtme ve bi'r-i mâ ve bir mikdâr havluyu müştemil mezilleri bi-cümleti't-tevâbi' ve'l-levâhik hasbeten lillâhi's-Samed vakf-ı sahîh-i şer'î ile vakf ve habs-i sarîh-i mer'î ile habs idüb şöyle şart ta'yîn ve tasrîh eyledim ki mâdâm ki kendimiz hayâtda oldukca derûnunda sâkin ve mutasarrıf ve mütevellî oluruz ikimizden birimiz kazâ-ı bi-hisâb-ı bânî iderse hayâtda olanımız menzil-i mezkûrda sâkin ve mütevellî ve mutasarrıf ola ve ikimizin

vefâtından sonra fi'l-cümle akrâbamız 'ale't-tesviye mutasarrıf olub içinden aslah ve erşedi mütevellî ola ve anların dahî evlâdları batnen ba'de batnin şart-ı mezkûr üzere mutasarrıf olub rûhumuz du'â ile yâd eyleyeler ve ba'de'l-inkirâzihim menzil-i mahdûd-ı mezkûr vakfiyet üzere mütevellîye-i merkûmeye teslim ol dahî tesellüm ittikden sonra vâkıf-ı mezkûr i'âde-i kelâm idüb İmâm-ı A'zam Hazretleri kavli şerîfleri üzere vakf-ı 'akâr sıhhât lüzûmdan 'ârî olmağla benim için rücû'a cevâz vardır deyû vakıfdan rücû' ve kemâ fi'l-evvel mülkiyet üzere mutasarrıf olurum dididkde mütevellî-yi merkûm dahî gerçi İmâm kavli şerifi üzere sahîh lâkin İmâmeynu'l-Hümâmeyn kavli şerîfleri üzere hükm taleb iderim deyû hâkim-i hâsım-ı mevki'-i sadr-ı kitâb efendi huzûrunda müterâfi'an ve fasl-ı hasma tâlibân olmalarıyla hâkim-i mûmâ ileyh dahî tarafeynnin delîline nazar ve mennâ'an li'l-hayr olmakdan hazer idüb İmâmeynu'l-Hümâmeyn kavli şerîfleri üzere menzil-i mahdûd-ı mezkûrun evvelan vakfiyetine ve sâniyen şurût ve kuyûdunun sıhhat ve lüzûmuna hükm-ü muhkem-i şer'îdüb " Fe men beddelehu min ba'di mâ semî'hu fe-inne-mâ ismuhu 'ale'l-lezîne yubeddilûnehu inne'llâhe Semî'un 'Alîm "66 ve ecru'l-vâkıfı 'ale'l-Hayyi'l-Kerîm. Hurrîre fi gur-re-i şehri ramazân li-sene sitte ve hamsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-

hâl :

Halîl Beşe bin Halîl	ve oğlu Mehmed	Hâcî 'Alî-zâde Mustafâ Beşe	ve oğlu Yûnus	'Abdu'llâh Halîfe Kâtib ve gayrum.
-------------------------	-------------------	--------------------------------	---------------	--

Nakz ve nakızına mecâl muhâl oldu.

Sahife No: 77

Belge No:148

Boz-zâde hüccetidir.

Medine-i Adana'da vâki' Zimmîyân Mahallesi'ne mülhak Tekye Mahallesi mütemekkinlerinden Milkon veled-i Biğos nâm zimmî tarafından zikri âtiyi'l-beyânı ikrâra ve vekîli olub vekâleti Koyir (?) veled-i Kirkor ve Makdisi Artin veled-i Artin nâm zimmîlerin şehâdetleriyle sâbit ve sübût vekâletine hükmü'ş-şer'î lâhik olan mersûm Milkon'un sülbî oğlu Avanis nâm zimmî meclis-i şer'-i şerif-i hatır lâzımı't-tevkîrde Boz-zâde demekle 'arîf fahru'r-râğibîn işbu râfiu'l-kitâb es-Seyyid Hâcî 'Alî Ağa muvâcehesinde bi'l-vekâle ikrâr-ı sahîh-i şer'î ve i'tirâf-ı sarîh-i mer'î idüb mahalli

⁶⁶ - Bakara, 2/181.

merkûmede vâki' müvekkilemin silk-i mülk-i sarfinda münselik olub kıbleten Menzilci Hasan Ağa menzili şarkan Kôr Manuk ve ba'zan tarîk- 'am ve şimâlen Serkis Keşiş menzili garben garben 'Alî Ağa'nın menzili ile mahdûd iki bâb fevkânî ve tahtâhî beyt ve bir sofa ve bi'r-i mâ' ve kenîf ve bir mikdâr havluyu müştemil mülk-ü menzilini tarafeynden icâb ve kabûlu hâvî şurût-ı müfside-i mubtileden 'ârî bey'-ı bāt-ı sahîh-i kat'î ile bi-cümleti't-tevâbi' ve'l-levâhik ve kâffeti'l-menafi' ve'l-merâfik işbu müşteri-yi merkûm es-Seyyid Hâcî 'Alî Ağa'ya dört yüz elli gurûşa bey' ve teslim ve temlik eyledikde müşteri-yi merkûm dahî ber-minvâl-ı muharrer iştirâ ve kabûl ve tesellüm ve temellük ittikten sonra semeni olan meblağ-ı mezbûru müvekkilim işbu es-Seyyid Hâcî 'Alî Ağa yedinden tamâmen ahz ve kabz eyledi . Menzil-i mahdûd-ı mezkûr müşteri-yi merkûmun mülk-ü müşterâsı ve hakk-ı sarfıdır. Keyfe mâ yeşâ ve yuhtar mülkiyet üzere mutasarrıf olsun didi didikde vekîl-i merkûmun ikrâr-ı meşrûhasını Mukirru lehu'l-merkûm ..... vicâhen tasdik ve şifâhen tahkîk itmeğın mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu.. Hurre mine'l-yevmi'r-râbi' 'aşar min şehri rebî'î'l-âhir li-sene seb'a ve hâmsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-				hâl :
Derzi el-Hâc Mustafâ bin 'Abdu'l-kâdir	Turmuş Ağa bin el-Hâc 'Abdu'l-ganî	Hüseyîn Ağa Harmanlı-zâde	Kara Beşîr	Mehmed Beşe
'Alî Kınalı- zâde (?)	'Alemdâr 'Alî Ağa bin Hasan Ağa-zâde	Terzi Kırkor	Artin veled-i Vanis	Makdesi Vanis
Anlamazoğlu	İzador veled-i	ve gayruhum.		

Sahife No: 77

Belge No:149

Boz-zâde'nin ev hüccetidir.

Medine-i Adana'da mahallâtından Sugediği Mahallesi sâkinelerinden zât ta'rîf-i şer'î ile mu'arrefe olan 'Âişe binti Mustafâ nâm hâtûn tarafından bey'-i âtiyîz-zikri tasdikâ vekîli olub vekâleti Hâcî Ahmed ibn-i Hâcî Mustafâ ve es-Seyyid 'Abdu'r-rahmân ibn-i Hasan nâm kimesnelerin şehâdetleriyle sâbitu'l-vekâle olan es-Seyyid Ahmed bin Mehmed nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîf-i enverde Halhal Mahallesi sükkânından es-Seyyid Hâcî 'Alî Ağa ibn-i Hüseyîn Ağa muvâcehesinde takrîr-i kelâm

ider ki müvekkilemin Hânkurbu Mahallesi'nde silk-i mülk-i sahîhasında münselik olub kıbleten Kara 'Alî menzili ve şarkan Sultân Ahmed menzili ve şimâlen tarîk- 'am ve garben 'Alemdâr 'Alî Beşe menzili ile mahdûd dört bâb tahtânî beyt ve bir ahur ve bir mikdâr havluyu ve kenîf müştemil mülk-ü menzilini ve 'arsası vakf menzili bi-cemî'i't-tevâbi' ve'l-levâhik tarafeynden îcâb kabûlu hâvî şurût-ı müfside-i mubtileden 'ârî bey'- ı bât-ı sahîh-i şer'î ile işbu müşteri-yi merkûm es-Seyyid Hâcî 'Alî Ağa'ya üç yüz gurûşa bey' ve teslim ve temlik idüb ol dahî ber-vech-i muharrer iştirâ ve kabûl ve tesellüm ve temellük ittikten sonra semeni olan meblağ-ı mezbûr üç yüz gurûşu müşteri-yi merkûm el-Hâcî 'Alî Ağa yedinden tamâmen ahz ve kabz-ı semen eyledim. fî-mâ ba'd menzil-i mahdûd-ı mezkûr müşteri-yi merkûm el-Hâcî 'Alî Ağa'nın mülk-ü müşterâsı ve hakk-ı sarfıdır. Keyfe mâ yeşâ' ve yuhtar mülkiyet üzere mutasarrıf olsun didikde mukirru lehu'l-merkûm vicâhen tasdik ve şifâhen tahkîk birle mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu.. Hurrîre fî'l-yevmi't-tâsi' min şehri muharremi'l-harâm li-sene seb'a ve hâmsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-

hâl :

Halîl ibn-i İbrâhîm	'Osmân ibn-i 'Ömer	Kadem-zâde 'Osmân Ağa	Dede Efendioğlu Mahmûd
Seyyid Hüseyîn ibn- i Hüseyîn	Ahmed Beşe Ser- muhzırân	ve gayruhum.	

Sahife No: 78

Belge No:150

Husûs-ı âti'l-beyânın mahallinde ketb ve tahrîri iltimâs olmağın der-şer'î enverde Mevlânâ İsmâ'îl Efendi irsâl olunub ol dahî Medine-i Adana'da vâki' ber-Bâb-ı Tarsûs Mahallesi'ne varub zikri cânı menzil-i mevkûfa vardukda zeyl-i sahîfede olan müsseccelu'l-esâmî-yi müslimîn muvâcehelerinde meclis-i şer'î kadîm eyledikde mahalle-i merkûmede vâki' sâhibu'l-hayrâtdan Rabî'a Hâtûn'un sükna ve tevliyet ve tasarrufu olan kendi nefsine ve ba'de vefâtihâ evlâd-ı evlâdına şart eylediği vakf menziline vâzi'atu'l-yed olan evlâd-i inâsdan işbu sâhibetu'l-kitâb Hadîce binti Kanber ve liüm kız karındaşı Fâtîma nâm hâtûnlar taraflarından zikri cânı sudûru ikrâra vekîlleri olub vekâletleri zâtı merkûmeleri bâ-ma'rifeti's-şer'îye 'ârifân olan Molla 'Alî (?) bin Mustafâ ve 'Alî Beşe bin Mehmed nâm kimesnelerin şehâdetleriyle sâbit ve sübût-ı vekâletine hükmü şer'î lâhik olan Hadîce nâm Hâtûn'nun sadrî kebîr oğlu Molla

Mehmed ile mezbûre Fâtıma'nın zevci 'Osmân nâm kimesneler meclis-i ma'kûd-u mezkûrda herbirleri ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüb müvekkilelerimiz mezbûretân Hadîce ve Fâtıma hâtûnların evlâdiyet ve meşrutiyet üzere mutasarrıf oldukları kıbleten 'Osmân Beşe menzili ve şarkan 'Abdu'llâh menzili ve şimâlen Kirkor Zimmî menzili ve garben tarîk-ı 'am ile mahdûd bir bâb tahtânî ve bir örtme vakf menzili murûr-ı eyyâm ile kürûr-ı a'avâm ile şiddet-i matardan nâşi hazâb ve mâil-i tûrâb olub galle-i vakıfdan ta'mîr bir vechle müsâ'ade olmamağla ba'de'n-nazar 'arsa-ı hâliyesin bey' ve semeni ednâ oniki hisâbıyla ahz ve i'tâ vakfiyyet üzere nakd-ı mezkûra mutasarrıf olub senevî iki gurûş tevliyet vazîfesiyle istibdâl olunmak bi'l-vekâle murâdımdır didiklerinde tevliyât-ı mûmâ ileyh menzil-i mevkûfe-i mezkûre nazar ve münhedim olan mahalleri ketb ve tahrîr eyledikde menzil-i merkûmun ancak bir divârı ile berharâba müşrif örtmesi olub fi'l-cümle 'arsa-ı hâliye olmağla ebniye ve sukûf ahvâline muttali' bî-garaz tahmîn-i müslimîn tahmînleriyle 'arsa-ı mevkûfe-i mezkûrun ta'mîri galle-i vakıfda bir vechle müsâ'ade olmadığından başka kıymeten ve rağbeten yüz onyedî gurûşa kat'-ı semen idüb menzil-i mahdûd-ı mevkûfun 'arsa-ı hâliyesini bi-cümleti't-tevâbi' ve'l-levâhik ve kâffeti'l-menafi' ve'l-merâfik tarafeynden îcâb kabûlu hâvî bey'-ı bât-ı sahîh-i şer'î ile müşteri olan el-Hâc Ahmed Ağa'ya yüz onyedî gurûşa bey' ve teslim ve temlik eyledikde müşteri-yi merkûm ol dahî ber-minvâl-ı muharrer iştirâ ve kabûl ve tesellüm ve temellük ittikten sonra meblağ-ı mezbûru vakfiyyet üzere müşteri-yi merkûm yedinden tamâmen ahz ve kabz eyledi deyû vekîl-i merkûmların ikrâr-ı meşrûhalarını mûmâ ileyh mahallinde ketb ve tahrîr ve ba'dehu meclis-i şer'a gelüb haber verdikleri hâkim-i hâsım-ı mevki'-i sadr-ı kitâb tûbâ leh hüsn-ü me'âb efendi hazretleri istibdâl-ı vakfi nakd ile cânib-i vakfa enfa' ve evlâ görüb menzil-i mevkûf-ı mezkûrun mülkiyetine ve meblağ-ı mezbûrun şart-ı mezkûr üzere vakfına tecvîz iden meşâyîğ-i 'izâm kavli-i şerîfleri üzere hükm ve cezm birle mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Hurrîre fi'l-yevmi'l-hâmis min şehri ramazân li-sene seb'a ve hamsîn ve miete ve elf .

Şuhûdu'l-

hâl :

El-Hâc 'Alî Vekîl-i fukarâ

es-Seyyid Hüseyîn Menzilci

Mehmed Beşe Na'iband

Molla Mehmed Kôr Veli-
zâde

Ahmed Beşe Muhzırân

es-Seyyid Hüseyîn Ser-
muhzırân

Sahife No: 78

Belge No:151

Medine-i Adana mahallâtından Harâbbağce Mahallesi sâkinlerinden es-Seyyid Nebi bin .... nâm kimesne Halhal Mahallesi sükkânından Özbekoğlu dimekle 'arîf es-Seyyid Hâcî Ahmed Ağa muvâcehesinde ikrâr-ı sahîh-i şer'î ve i'tirâf-ı sarîh-i mer'î idüb Yüreğir Kazâsı'nda 'Alî Kocalı Mezra'ası'nda vâki' bir kıt'a arzın tahmû:en on dönüm ve bağıyla kıbleten Hâcî Hüseyinli'ye giden tarîk şarkan incirağacı boyrazan 'Alî Koca Karyesi garben Mağardice zimmî yeri (?) ile mahdûd bağı arzımı hüsn-ü ihtiyârımla işbu merkûm Hâc Ahmed Ağa oğlu Ahmed Çelebi'ye ferâğat ve kasr-ı yed itdim ve bedel-i ferâğat olan yedi gurûşunu merkûm Ahmed Çelebi yedinden ahz ve kabz itdim didikde gıbbe't-tasdîk-i şer'î kay şod. Fî 9 ramazânî'l-mübârek sene 1157.

Şuhûdu'l-_____ hâl :

Berhor-zâde (?) İbrâhîm Beg	Molla (?) Veli	'Alemdâr Balbân (?) Aga	es-Seyyid Hâcî 'Osmân Ağa Tokluk-zâde	ve gayruhum.
--------------------------------	----------------	----------------------------	---	--------------

Sahife No: 79

Belge No:152

Medine-i Adana'da vâki' Eskihamâm mütemekkinlerinden iken bundan akdem mürd olan Kasırcı Sahnon (?) veled-i ..... nâm mürd-ü mesfûrun verâseti zevcesi ..... binti ..... nâm nasrâniye ile sülbî kebîr oğlu Serkiz ve Hicor (?) ve sülbiye kızı Horim (?) nâm kimesnelere inhisâr olduğu şer'an zâhir oldukdan sonra kable'l-kismet mersûm Hicor (?) mürd olub verâseti mersûm Serkiz ile liebeveyn kız karındaşı mezbûre Horim'e (?) inhisâr olub terike-i mesfûr ve mezkûr Serkiz ile oğulları Biğos (?) ve Karabit nâm zimmîlere vâzı'u'l-yed olmağla mersûme Horim (?) nâm nasrâniye meclis-i şer'-ı hatir lâzımı't-tevkîrde terek-i mürd-ü mersûma vâzı'u'l-yed olan mersûm Serkiz'in oğulları mezkûr Biğos ve Karabit nâm zimmîler mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüb mahalle-i merkûmede vâki'mürd-ü mersûm Kasırcı Sahnon (?) nâm zimmîden müntekil mülk-ü mevrûsumuz olan kıbleten mescid-i şerîf ve ba'zan tarîk ve şarkan Hâcî Mahmûd mülkü ve şimâlen tarîk-ı 'am ve garben tarîk-ı 'am ile mahdûd dört bâb tahtânî beyt ve sahanlık ve ahur ve bir örtme ve bi'r-i mâ' ve kenîf ve bir mikdâr havluyu müştemil menzilden ve gerek liebeveyn er karındaşam olub mürd olan Hicor (?) zimmîden hisse-i şer'iyemiz düşüb işbu vâzı'u'l-yed olan işbu Biğos (?)

ve karındaşı Karabit nâm zimmîleri ve yedlerinde olan terikedeki Horim (?) vekîli bana isâbet iden hisse-i 'l-vücûh mahzar-ı müsliminde âhz ve kabz eyledim. Menzil-i mahdûd-ı mezkûrda vechen mine'l-vücûh ve sebeben mine'l-esbâb benim 'alâka ve medhalim yokdur keyfe mâ yeşâ' mersûmlar mutasarrıf olsunlar didikde mukirre-i mersûmenin ikrâr-ı meşrûhasını el-mukirru lehumâ el-mersûmân dahî bi'l-muvacehe tasdik ve tahkik itmeğin ba'de't-tasdikî's-şer'î mâ vaka'a bi't-taleb (ketb) olundu.(Tarihsiz.).

Şuhûdu'l-				hâl :
'Azzâz Hâcî Mehmed Mütevelli-yi Eskihamâm	Süleymân Çelebi	Pehlivân Mehmed	Kâtib İsmâ'il Halife İmâm 'Abdu'l-ganî(?)	Mîr Hüseyîn
Mustafâ Çelebi	Hâcî Fazlızade Mustafâ	İsâbir (?) Köle	Semerci Köle	'Abbâs Çelebi
Mehmed Çelebi	Hâcî Mehmed	Kavukcu Artin	Haracı Hicador (?)	Semerci Hicador (?)
Ahmed Beşe Ser-muhzırân	es-Seyyid Hüseyîn Rakîkaş	ve gayruhum.		

Sahife No: 79

Belge No:153

Medine-i Adan'da vâki' Harâbbağce mahallesi sükkânından es-Seyyid Mustafâ ibn-i es-Seyyid Nebi nâm kimesne meclis-i şer'-ı şerîf-i yine mahalle-i merkûme sâkinlerinden olup babası işbu râfî'u'l-kitâb merkûm es-Seyyid Nebi ibn-i Mehmed nâm kimesne mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb târîh-i kitâbdan otuz sene mukaddem müteveffîye olan 'Âişe Hâtûn'un işbu zevci babam es-Seyyid Nebi zimmetinde ma'kûd mehr-i müecceli yüz gurûş ve bir siyah inek ma'a buzağı ve gerek neticenin neticesi on 'aded inek olup kıymeti elli gurûş ve bir sîm tolu kuşak on gurûş ve bir sîm arkıcın (?) kıymeti on gurûş ve bir orta deve kıymeti elli gurûş cem'an işbu zikr olunan iki yüz yigirmi gurûşluk eşyâ vâlidem müteveffîye-i mezbûrenin olup hâlen zimmetinde iken merkûm merkûm zevcemin kulağından bir altun küpe ve bir karığadı

(?) ta'bir olunur kaftanını dahî fuzûlî ahz ve kabz eyledi bu zikr olunan küpe ve kaftan vâlidem mersûme 'Âişe'den muntekîl hisse-i şâyi'ama isâbetiden emvâl-ı mevrûsemi merkûmdan taleb eylediğimde edâdan imtinâ' ider suâl olunub takrîr-i tahrîr ve mücebi şer'îyesiicrâolunmak bi'l-asâle matlûbumdur didikde gıbbe's-suâl merkûm es-Seyyid Nebi cevâbında işbu müdde'i-yi merkûm Mustafâ Beg vâlidesi benim zevcem müteveffiyeye 'Âişe Hâtûn mehr-i müecceli otuz gurûş olub ba'de vefâtihâ zimmetimde bir inek ma'a buzağı ve bir sîm kuşak kalmağla zevcesinin kulağundan mevsûf mezkûr küpe ve kazanı fuzûlî ahz itdiğini ba'de'l-ikrâr mâ'adâsını bi'l-külliyeye inkâr idicek müdde'i-yi merkûm es-Seyyid Mustafâ nâm kimesneden da'vâsına mutâbık beyyine taleb olundukda ba'de'l-istimhâl beyyinem yokdur deyû meclis-i şer'a gelüb tahlîf olunmağla mezkûr es-Seyyid Nebi zevcesi müteveffiyeye 'Âişe Hâtûn'un kendi zimmetinde mâ'kûd 'aleyh otuz gurûşdan ziyâde mihr-i müecceli ve bir inek ve neticesinden mâ'adâsı ve bir sîm arkcın (?) ve bir orta devesi olmadığına teklîf-i tahlîf olundukda ol dahî 'alâ vakfî's-suâl hılfu bi'llâhî'l-a'lâ itmeğın mücebince ba'de'l-men' mutasarrıf olduğu müdde'i-yi merkûmun zevcesinin küpe ve kazanını vâlidesinden merkûmun hisse-i şâyi'asını merkûm es-Seyyid Nebi Çelebi edâya tenbîh birle mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Hurrîre fi'l-yevmi's-sâbi' 'işrîn min şehri şa'bân li-sene seb'a ve hamsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-

hâl :

es-Seyyid Hâcî Hamza Özbek-zâde	oğlu es-Seyyid Ahmed	s-Seyyid Mustafâ Çelebi Safa-zâde	'Alemdâr Emîr
Molla Tâbi'-i Dervîşpâşâ	Ber Muksır (?) Dervîş Beşe	es-Seyyid Hâcî Hamza Serçâvûş	ve gayruhum.

Sahife No: 80

Belge No:154

Akza'l-kuzâtî'l-müslimîn ve evla'l-vulâti'l-muvahhidîn ma'denu'l-fazli ve'l-yakîn râfi'u a'lâmi's-şerî'ati ve'd-dîn vârisu 'ulûmi'l-enbiyâi ve'l-mürselîn el-muhtassu bi-mezîdi 'inâyeti'l-mülki'l-ma'în Mevlânâ Haleb Kâdısı zîde fazluhu ve mefâhiru'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denu'l-fazli ve'l-keâm Adana ve Antakya ve Ruha ve 'Ayntab ve Kilis ve 'Azîz ve Diyarbekir ve Harburut ve Abtâhir (?) ve Erğani ve Çüngüş ve Çermik ve Malatya ve Eyâlet-i Karaman'da vâki' Kayseriye ve Niğde ve Begşehri ve Kırşehri ve Aksaray ve sâir eyâlet-i mezkûrede olan kâdılar ve nâibler zîde fazluhum kıdvetü'l-

emâcid ve'l-a'yân ocakdan mübâşir ta'yîn olunan Sansoncubaşı sâbikan Süleymân Ağa zîde mecduhu ve mefâhiru'l-emâsil ve'l-a'yân kazâ-ı mezbûrlarda vâki' serdâr vekîlleri ve ocak ihtiyârları ve a'yân-ı vilâyet ve işerleri ve kulâ' dizdârları zîde kadruhum tevkî'-i refî'-i hümâyûm vâsıl olucak ma'lûm ola ki encâm haysü encâm tâifesinin mekr-i hileyeye mecbûl mutarassıd-ı firkat bir kavm-i liâm oldukları içün keyd-i mazarratlarından memnûn olunmayub memâlik-i mahrûseme hudûd ve sınırına sirâyet-i fitne ve âşub ihtimâlınden siyânet ve himâyeti ile ve dâyi'-i hâliki'l-berâyâ olan 'abdu'llâhın emn ve selâmetleriyle uğur-ı dîn-i mübînde cân ve baş ile sa'y ve ihtimâm ve emr-i hümâyûnuma muvâfık harekât-ı mezbûre vücûda getirülmekte ve merâsim-i cân-ı sipârîde ser-i mü kusûr ve kubûr olmamak üzere ikdâm ve tavâif-i 'askeriyenin emr ve fermânın olduğu vech üzere mahall-ı me'mûrlarında mevcûd bulunmaları ve vâhibe-i zimmet ve emr-i hümâyûnuma itâ'at birle hızmât-ı meşkûrelere melhûz olmağın bu sene-i mübârekeke Anadolu'nun sağ orta ve sol kollarından Kars cânibi ser'askeri ma'iyyeti içün bâ-fermân-ı 'âlişânım serdârlar bayraklarıyla yeniçeri ve 'atîk ağa ve 'alemdârlarından ve sâir tavâif-i 'askeriyeden bir ferd girü kalmamak üzere cânib-i mezkûra ihrâc olunan 'askeriden mâ'adâ hâlen Diyarbekir cânibi Ser'askeri düstûr-ı mûkerrem ve müşîr-i müfahham nizâmı'l-'âlem vezirim Hüseyîn Pâşâ edâma'llâhu Te'âlâ iclâlehu ma'iyyetinde dahî 'asâkirin teksîr ve tevkîri ehemmi-i mehâm lâzımı'l-ihtimâmdan olduğuna binâen Adana ve Antakya ve Haleb ve Ruha ve 'Ayntab ve Kilis ve 'Azîz ve Diyarbekir ve Harburut ve Abtâhîr ve Ergani ve Çüngüş ve Çermik ve Malatya kazâlarında sâkin emekdâr ve kârgüzâr ve neferât i'mâline sâhib ve tevkîri ehemmi-i mehâm-ı lâzımı'l-ihtimâlden iktidâr otuz 'aded ağaların 'atîklerine kânûn üzere terfî'leri ve cedîdlerinin mühürleri virilmek üzere ta'yîn olunan mübâşir ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le mahall-ı mübâşire gönderilen ağalara bayrak küşâde ve beher bayrakda dahî esâmîleri hâlik yeniçerilerinden cenk ve harbe kâdir tâmu's-silâh kuloğullarından olmak üzere yüz yigirmişer neferi mevcûd bulunmak üzere tahrîr ve bir gün evvel ve bir sâ'at akdem neferâtı tekâmül ile bi-lâ te'hîr yerlerinden ihrâc ve savb-ı me'mûriyetlerine sevk ve tesyîrlerinde ihtimâm birle zikr olunan bayraklardan mâ'adâ kazâ-ı mezbûrların hâlen serdâr vekîli olanlar dahî kazâ-ı mezbûrların gerek serdengecdi ağalarından ve 'alemdârlarından ve yeniçeri ve kuloğullarından ve sâir tavâif-i 'askeriden ta'annüd ve ber-takrîb ile Kars cânibine gitmeyüb 'avk ve te'hîr ile el-hâletu hâzihi kazâ-ı mezbûrlardan her ne mikdâr 'askeri

zuhûr ider ise bayrakları tahrîr ve tekmîl ve mâ'adâsının dahî bi-yyi hâl vech-i kân serdâr vekîlleri yanlarına istishâb eyleyüb getürmek şartıyla bu def'a fermân olmağla vech-i meşrûh üzere küşâd olunan otuz 'aded serdengecdi bayraklarının ve nefer-i 'askerinin serdâr vekîlleri ile ihrâc ve bir sâ'at mukaddem me'mûr oldukları Diyârbekir Ser'askeri vezîr-i müşârun ileyhî ma'iyyetinde mevcut bulunmaları emrinde ittifâk ve ittihâd olunub şu ki bu vakti sâir evkâta kıyâs ile bayrak virilecek kimesnelere bir ferd mücerred gitmekden ebâ ve imtina' ile kendüye bî-vech ba'z-ı 'illet ibrâzına tasaddî ve her ne vechle olursa olsun 'özü ve bahâne ve yahud ta'allül ve mücânebet ile kabûl etmemek gibi ve gerek bayrağı küşâde oldukda 'acâleten neferâtını tekmîl ile bilâ te'hîr ihrâc ve râhî olmakda mikdâr-ı zerre üzere tekâsül ve muhâlefet ve itâ'at-ı emr-i 'âlî etmeyüb ve sâirlerine dahî bu vechle sirâyet-i hâli ile mübâşire kemâl-ı ..... bâ'is ve me'mûr olan 'askerinin dahî gerek gerek bayrakdâr ile gerek serdâr vekîlleri ile 'alâ eyyi hâl ihrâc olunmaları matlûb-ı hümâyûnum olmağla bu emrin mu'attal ve te'hîri lâzım gelecek hâlâtı ictisâr ider her kim olursa olsun bu makûledenden bir ferd evlâd ve ta'allukâtınızdan ise dahî zinhâr ve zinhar i'ânet ve siyânet ..... olunmak ..... var ise ferd-i vâhidin ..... gayri bir tarikle mekes ve ..... kat'an rızâ-yı hümâyûnum olmamağla her kim olursa olsun mücerred itâ't-ı emr-i 'âlîde bulunanları ..... kal'abend ve terettüb-ü cezâları mübâderet ve icrâ olunub sâire müceb-i 'ibret olmalarında hükkâm-ı vilâyet ve a'yân-ı vilâyet ve mübâşir tarafından bir emr-i nâ-marzî hareket ve ma'âza'llâh gitmemelerine bir dürlü ruhsat ve müsâ'ade ..... hâlet olduğu mesmû' olundukda kimsenin bu husûsa ideceği 'özü ve cevâbına i'tibâr olunmayub eşedd-i 'ikâb ile tertîb oluna cehlinden (?) herbirleriniz habîr ve agâh olub ana göre basîret ve iştibâh üzere hareket ve sâlifuz-zikr otuz 'aded serdengecdi bayrakları fermânım olduğu vechle cümle ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le münâsib ve elyak görülen kimesnelere virilüb bir sâ'at akdem yüz yigirmişer neferlerini 'acâleten tekmîl ve ihrâc ve bunlardan mâ'adâ 'atîk ağa ve 'alemdârlardan tavâif-i 'askeriyeden bekaya ve .....ile ihrâca ve ordu-yu hümâyûn-ı zafer-makrûna irsâl ve îsâllerinde bezl-i maktûr ve sarf-ı mekennet-i bâ-mahsûr eyleyüb hilâfından beğâyet ihtirâz ve ictinâb eylemeniz fermânım ve ..... merâm-ı itmâm ve temşiyeti cümleinizden matlûb-ı hümâyûnum olmağın imdi sen ki mübâşir-i mûmâ ileyhîsin senden bu hizmet-i lâzımının 'uhdesinden gelmeğe me'mûr olduğundan ta'yîn olmamakla sen dahî zât-ı (?) dermeyân ve kemâl-ı sa'y ve ihtimâm ile kazâ-yı

mezbûrlardan Diyârbekir 'askeri müşârun ileyh nefsiçün küşâdesin fermânım olan otuz 'aded serdengecdi bayraklarının zirlerinde yüz yigirmişer neferleri olmak üzere cümle ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le 'atîk âğaların kânûn üzere esâmilerine terfi'leri ve cedidlerinin memhûrları virilmek üzere pîr aklarını küşâd ve 'acâleten neferlerin tekmiil ittirüb bir gün evvel ve bir sâ'at akdem yerlerinden ve kazâlarından ihrâcî ve mâ'adâ kazâ-ı mezbûr mevcûd v bekakya yeniçeri ve kuloğullarından ve 'atîk ağa ve 'alemdârlarından bir ferdi giru kalmamak üzere serdâr vekîlleri ile ma'an kalkub mahal me'mûrlarına varub mevcûd bulunmak üzere bu husûsda sen ve hükkâm ve a'yân-ı vilâyet ..... ittifâk ve ihtimâm-ı tâm ile bir sâ'at akdem mahallinden tesyîrleri haberi gelmek üzere cidd ve ihtimâm idüb bayrak virildikde kabûl etmeyüb yahud ancak tekmiil-i neferât ile mahall-ı me'mûresinle gelmekte tekâsül ve kusûru zâhir olanların ve gerek serdâr vekîlleri ile bakiye mevcûd ağa ve 'alemdârlardan ve neferâtdan ihrâc olunmayanların şer'an lâzım gelen cezâları tertîb ve kal'abend olacakları kal'abend idüb umûrunda istikâmet ve ihtimâm ve eğer tam'-ı hâm ile senin dahi ne vechle olursa olsun hilâf-ı fermân-ı 'âlî nâ-marzî hareketin zuhûr iderse sen dahî mu'âkab ve mu'âtab olacağın iştibâh eylesin ve siz ki bayrak küşâdesine me'mûr ağalar ve serdâr vekîlleri ve cümle-i 'askeri tâife-i mûmâ ileyhimsiz sâdır olan emr-i şerîfim mücebince 'amel ve hareket ve bir dürlü 'özü ve bahâne ve ta'allül ve muhâlefet olunmamak şartıyla 'alâ eyyi hâl savb-ı me'mûrlarınıza 'azîmet ve fermân-ı hümâyûnuma itâ'at idüb hilâfından beğâyet taharri ve hisâbı eylesiniz deyû bi'l-fi'l dergâh-ı mu'allâm yeniçeri ağası olan iftihâru'l-ümerâ ve'l-ekâbir el-Hâc İbrâhîm Ağa dâme 'uluvvuhu tarafından mühürlü mektûb virilmekle vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere sâdır olan fermân-ı celîli'l-mukadderim ve ağa-yı mûmâ ileşhin mühürlü mektûbu mücebince 'amel idüb gâyetu'l-gâye hazer ve mucânebet eylesiniz şöyle bilesiz 'alamet-i şerîfe i'timâd kılarsınız.. Tahrîren fi evâhiri rebî'i'l-âhir li-sene seb'a ve hâmsîn ve miete ve elf.

Be-Makâm-ı
Kostantiniyye
el-Mahrûse

Vasele ileyna fi 13 cemâziye'l-âhir sene (1)157.

Mücebince ağa mektûbu dahî vârid olmuştur.

Sahife No: 81

Belge No:155

'Askeri tâifesinin ihrâcına emir.

Mefahiru'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinu'l-fezâili ve'l-keîâm Serhad Kars'dan Anadolu'nun orta kolu yemîn ve yesâriyle nihâyetine varınca vâki' kâdılar zîde fazluhum mefahiru'l-emâsil ve'l-akrân serdârlar ve a'yân-ı vilâyet ve işçeri ve 'atîk ve cedîd serdengecdi ağaları ve 'alemdârları ve sâir ocak ihtiyârları zîde kadruhum tevki'-i refi'-i hümâyûn vâsil olucak ma'lûm ola ki siz ki serdârlar-ı mûmâ ileyhimsiz 'umûmen bayraklarınızı küşâde ve sâhib-u esâmî ve esamîsi hâlîk (?) dergâh-ı mu'allam yeniçeri ve kuloğullarıyla ve siz ki 'atîk ve cedîd serdengecdi ağaları ve 'alemdârlarınız siz dahî etbâ' ve adamlarınız ile işbu sene-i mübârekede düstûr-ı mükerrerem ve mu'azzam müşîr-i mufahhâm nizâmu'l-'alem sâbikan sadr-ı a'zam olub hâlen Anadolu Vâlisi ve Kars cânibi Ser'askeri olan vezîrim el-Hâc Ahmed Pâşâ edâma'llâhu Te'âlâ iclâlehu ma'îyyetinde ordu-yu hümâyûnumda mevcûd bulunmanız için âsitâne-i sa'âdetim tarafına emr-i şerîfimle me'mûr olub bu âna dek ordu-yu hümâyûnumda mevcûd bulunmanız için âsitâne-i sa'âdetim tarafından lâzım ve lâ bûd iken henüz yerlerinizden hareket etmeyüb ordu-yu hümâyûnumda dergâh-ı mu'allâm yeniçerilerinin ziyâde ve iktizâlî olmağla 'acâleten hareket ve ordu-yu hümâyûnuma sür'at ile 'azîmetiniz isti'câlen kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân beşinci bölükden Ahmed Çâvûş zîde kadruhu irsâl olunmağın imdi siz ki serdârlar-ı mûmâ ileyhimsiz bayrakları küşâde ve sâhib-u esâmî ve esamîsi çâlik (?) bi'l-cümle dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ve kuloğullarının bir ferdi giru kalmamak üzere başınıza cem' siz ki 'atîk ve cedîd serdengecdi ağaları mûmâ ileyhimsiz siz dahî etbâ' ve levâhikiniz ile 'acâleten müsâra'âten yerlerinizden hareket ve iki konâğı bir iderek ordu-yu hümâyûnuma vusûle dikkat eyleyüb ma'âza'llâhu Te'âlâ vakt ve zemânla ordu-yu hümâyûnuma hareket etmezden mukaddem mevcûd bulunmayub yollarda mekes ve arâm ve yahud bir ferdi mahallinde hareket etmeyüb gerü kalmak ihtimâli olur ise tefîş ve tefahhüs ile ahz olunub eşedd-i 'ikâb ile haklarından gelineceğini mukarrer bilüb ana göre hareket ve gayret ve hamîyyet ile hareket ve bu (va)kti bir vechle saîr vakite kıyâs etmeyüb bir sa'ât mukaddem ordu-yu hümâyûnumda bulunmağla bezl-i kudret eylesiz ve siz ki kâdılar ve ta'yîn olunan câsûs-ı mûmâ ileyhimsiz siz dahî sâlifuz-zikr dergâh-ı mu'allâm kullarını 'acâleten ve müsâra'âten 'umûmen yerlerinden ihrâc ve bir kadem

ve mukaddem ordu-yu hümâyûnuma sevk ve tesyîr ve bir ferdinin gerü kalmamasına rızâ ve ..... göstermeyüb dikkat ve ihtimâm eylemeniz bâbında sâbıkan kul kethüdâsı olup hâlen ordu-yu hümâyûnumda 'umûmen dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri zâbıtı olan iftihâru'l-emâcid ve'l-a'yân İbrâhîm dâme mecduhu tarafından mühürlü mektûb virilmekle vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere sâdır olan fermân-ı celîli'l-mukadderim ve mûmâ ileyh tarafından virilen mühürlü mektûb mücebince hilâfıdan gâyetu'l-gâye hazer ve mücânebet eyleyesiz şöyle bilesiz 'alamet-i şerîfe i'timâd kılasız.. Tahîren fî evâsiti şehri rebî'î'l-âhir li-sene seb'a ve hâmsîn ve miete ve elf.

Be-yurdu
Sahrâ-yı Kars

Vasele ileynâ ve kuyide fî 10 cemâziye'l-âhir sene (1)157.

Mücebince ağa mektûb(u) dahî vârid olmuştur.

Sahife No: 81

Belge No:156

Bâ'is-i tahrîr-i hurûf budur ki

Adana'da vâki' Boya Han ile Adana mukâta'ası ber-vech-i mâlikâne 'uhdelerinde olmağla mukâta'a-ı merkûmenin bin yüz elliyedi senesi martı ibtidâsından sene-i mezkûrun şubâtı gâyesine dek zabt ve rabtı ve mahsûlât ve rusûmâtının ahz ve kabzı dârende-i temessük 'uhde-i Hasan Ağa'ya der'uhde ve iltizâm ve ol dahî iltizâmı kabûl itmekle gerekdir ki mukâta'a-ı mezbûreyi sene-i mezkûre martı ibtidâsından zabt ve rabtı ve hâsıl-ı odadan (?) rüsûmât ve cüz'î ve küllî 'âidâtını kâdimden olageldiği vech nefesine ahz ve kabz eyleyüb zabt ve rabtına tarafımızdan ve taraf-ı âherden hic ferd mâni' olmamak için işbu temessük virildi.

..... muhâfız-ı sipâhi (?)

Mücebince zabtiçün emr-i şerîf dahî vârid olmuştur.

Sahife No: 82

Belge No:157

Sefere 'asker ihrâcına emir.

Kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân mukaddemâ Anadolu'nun yemîn ve yesâriyle sağ ve orta kolundan dergâh-ı mu'allam yeniçerileri serdengecdi ağaları ve 'alemdârları ve neferât serdârları bayrakları yerlerinden ihrâc ve Kars cânibi Ser'askeri ma'iyetine sevk ve tesyîr ve sürücü ta'yîn olunan zîde mecduhu mefahiru'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinu'l-fezâili ve'l-keâm zikr olunan mahallerde vâki' kuzât ve nüvvâb zîde fazluhum mefahiru'l-emâsil ve'l-akrân serdârlar ve a'yân ve kulâ' dizdârları zîde kadruhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsil olacak ma'lûm ola ki sen ki sürücü-yü mûmâ ileyhsin bundan akdem 'asâkir-i merkûme bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem evlerinden ve yerlerinden ihrâc ve ta'cîl ve 'ale't-ta'cîl savb-ı me'mûrlarına sevk ve tesyîr eyleme üzere me'mûr ve ta'yîn olunub 'asâkir-i merkûmeden muğâyir-i emr ..... idenlerden evvel emirde bir kaçın müstehak oldukları cezâları tertîb ve icrâ ve müsâ'adesini der-'akib ihrâc ve irsâlleri husûsu ..... dikkat ve ihtimâm-ı evfâ eylemek husûsu şerefyafte-i sudûr bulan emr-i şerîf-i 'âlişânımla tarafınıza ve yine (?) te'kîd olunmamak nâşi muktazâ-yı me'mûriyeti üzere şimdiye dek sâlifü'z-zikr 'askeri tâifesinin savb-ı me'mûrlarına mevcûd bulunmaları iktizâ ider iken el-hâleti hâzihi zikr olunan tavâif-i 'askeriyeden henüz savb-ı me'mûrlarına ferd-i vâhidin vusûl bulmadığı bu def'a ser-'asker-i müşârun ileyh tarafından i'lâm ve ihbâr olunmağla sen ki bu bâbda tam'-ı hâm-ı teb'iyet zuhûr iden tekâsül ve rehâveti sebebi ile hâlen cümlesi evlerinden ve yerlerinde ikâmet üzere oldukları sahîhan ihbâr ve inhâ olunmağla müstahakk-ı 'azâb-ı elim olmuşken fi-mâ ba'd 'asâkir-i merkûmenin ihrâcına ve tesyîrlerinde zerre mikdârı rehâvet ve kusûr izhârıyla ruhsat göstermeyüb 'alâ eyyi hâl vech-i kân elbetde ve elbetde cümlesini evlerinden ve yerlerinden ihrâc ve bir an ve bir sâ'at mukaddem ta'cîl 'alâ't-ta'cîl 'alâ eyyi hâl savb-ı me'mûrlarını olan Kars cânibine sevk ve tesyîr ve ziyâde dikkat ve ihtimâm eylemek şartıyla bu def'a tertîb-i cezâların i'mâr olunub ancak tehdîd ve inzâr ile iktifâ olunmağın işbu emr-i şerîfimle ısdâr ve Mehmed Çâvûş ile irsâl olunmuşdur. Vusûlünde sen ki mûmâ ileyhsin ber-vech-i muharrer fi-mâ ba'd kat'an te'hîr ve terâhiye ruhsat göstermeyüb ve muktazâ-yı me'mûriyetinizi icraya ziyâde ihtimâm ve dikkat 'asâkir-i merkûmeni 'alâ eyyi hâl bir an ve bir sâ'at mukaddem evlerinden ve yerlerinden ihrâc ile savb-ı

me'mûrlarına sevk ve tesyîre müsâra'at idüb fi-mâ ba'd bu bâbda zerre mikdârı tekâsül ve betâfet misüllu vaz'dan zinhâr ve zinhâr hazer mustahzer eyleyesiz siz ki mevlânâ ve sâir mûmâ ileyhsin tâife-i merkûmenin bir gün mukaddem evlerinden ihrâc ve ..... sevk ve tesyîr ve irsâl ve sürücü-yü mûmâ ileyhe mu'âvenet ve sefer-i hümâyûnuna sevk ve tesyîr olanlarından firâr ve rağbet ile gerü gitmiş (?) olanlardan ele girenleri 'ala'l-ittifâk ahz ve habs idüb kazanızda yahud civârınızda vâki' kal'alarda kal'abend olunmak üzere ..... teslîm ve kal'abend eyledikden sonra gerek kal'abend olanları ve gerek ele girmeyüb mahall-ı âhere firâr idenleri fi-mâ ba'd îcâb ve iktizâ iden cezâları ve icrâ olunması için isim ve resimleriyle mumdâ ve mahtûm defter-i merkûm ile keyfiyetleri der-devletmedârıma 'arz ve i'lâm-ı müsâra'at eyleyesin ve siz ki kazâlarda ve ..... kulâ' dizdârları mûmâ ileyhimsin ol makûle 'asker-i tâifesinden kuzât ve a'yân ittifâklarıyla ahz ve küşâde teslîm olunan şekâvet şerhleri dizdâr olduğunuz kal'larda mahkeme-i habs ve kal'bendi husûsunda haklarında her ne gün emr-i şerîfim sâdır olur ise ana göre 'amel ve hareket olunmağ için keyfiyet der-sa'âdetime i'lâm idüb bi-lâ emr-i 'âlî itlâflarında ziyâde hazer ve mücânebet bu husûs-ı umûr-âheriye kıyâs olunmayub ve bundan böyle te'kîd ve isti'câl olunacak zaman dahî olmayub bu makûle umûr-ı devlet-i 'âliyemden olan 'asâkir-i merkûmenin ihrâc ve tesyîrleri emrinde ihtimâm ve ..... me'mûrlarına 'azîmet-i yekûn ve 'avdet idenleri ahz ve habs ve kal'abendi husûsunda bezl-i tâb ve takat eylemek cümleminizin vâcibe-i zimmetiniz iken şöyle ki .....i'mâz ve tekâsül ve tam'-ı hâm-ı teb'iyet ile ve 'askeri tâifesinden ahz ve rüşvet yahud tarafınıza bir .....nisbeti ve ta'alluku sebebi ile bir ferdi heman ..... savb-ı me'mûrlarına ihrâcı ve tesyîrlerine ve gerek giru kalanlardan ferd-i vâhidin ahz ve kal'abend ve keyfiyeti i'lâm olunmakdan zerre mikdârı te'hîr ve terâhî ve ruhsat gösterdiğiniz mesmû' olmak lâzım gelür ise sen ki sürücü-yü mûmâ ileyhsin bir dürlü cevâba kâdir olamayub müstahak olduğun cezâ tertîb ve icrâ olunacağı ve siz ki kâdûlarsın esmâlarınız cerîde-i kazâda hakk olunmağla kanâ'at olunmayub muhkem hakkınızdan gelineceği ve siz ki .....ve kulâ' dizdârları ve sair a'yân-ı vilâyetsiz bi-lâ emân sizi dahî lâyük olduğunuz cezânız tertîb ve icrâ olunacağı muhakkak ve mukarrer bilüb ana göre hareket ve encamkârı mülâhâza ile 'asâkir-i merkûmenin elbette ve elbette bir gün ve bir sâ'at mukaddem evlerinden ve yerlerinden ihrâc ile savb-ı me'mûrlarına tesyîr ve irsâl olunmada ve sürücü-yü mûmâ ileyh ağanın emrinde gerü 'avdet ile vilâyetlerine mekes ve ikâmet dâ'iyesinde olanların ahz ve

kal'abend ve keyfiyetleri ism ve resimleriyle der-sa'âdetime i'lâm olunmak husûsunda ziyâde ihtimâm ve dikkat ve sarf ve hâsıl ve sa'y ve kudret idüb bu bâbda tam'-ı hâm-ı teb'iyet ile zerre mikdârı tekâsül ve rehâvetde olmakdan kal'abende olanların bi-lâ emr-i şerîf itlâf cezâlarında (?) ve ser-i mü hilâfından gâyetu'l-gâye tehâşî ve mücânebet olunmak bâbında emr-i şerîfim sâdır olmuşdur. Buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere sâdır olan fermân-ı vâcibu'l-ittibâ' ve lâzumu'l-intisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla 'âmil olub hilâfıdan gâyetu'l-gâye hazer ve mücânebet eylesesiz şöyle bilesiz 'alamet-i şerîfe i'timâd kılasız.. Tahriren fi evâhiri şehri rebî'l-âhir li-sene seb'a ve hâmsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye
el-Mahrûse

Vasele ileynâ ve kuyide fi 2 cemâziye'l-âhir sene (1)157.

Mücebince Turnacıbaşı Mehmed Ağa'nın mektûb(u) dahî vârid olmuşdur.

Sahife No: 83

Belge No:158

Hüseyin Beg'in getürdüğü fermândır.

Düstûr-ı mükerrerem müşîr-i mufahham nizâmu'l-'âlem müdebbiru'l-umûri'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb mühimm-i mehâmi'l-enâmi bi'r-re'yi's-sâkıb mümehhid-i bünyânî'd-devleti ve'l-ikbâl müşeyyedu'l-erkâni's-sa'âdeti ve'l-iclâl el-mahfûfi bi-sunûfu 'avâtıfı'l-mülki'l-a'lâ Adana Vâlisi vezîrim pâşâ edâma'llâhu Te'âlâ iclâlehu ve kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denu'l-fazli ve'l-kelâm Adana Kâdısı zîde fazluhu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki kıdvetu'l-emâsil ve'l-akrân Hüseyin 'an evlâd-ı zükûr veled-i müteveffâ Mehmed'in zîde kadruhu rikâb-ı kâmiyâneme 'arz-ı hâl idüb Adana'da vâki' Ramazânoğlu Pîri Mehmed Pâşâ ve Halîl Beg veled-i Ramazân evkâfın tevliyeti evlâdiyet ve meşrûtiyet üzere ber-müceb-i şart-ı vâkıf kendüye tevcîh ve mutasarrıf olub bir dürlü kimesneye gadr icâb etmez mümkün hâlî yoğiken ecânibden Erzurumî el-Hâc Mehmed nâm kimesne hilâf-ı inhâ ve vakfiye üzerinde ref'a ve gadr-ı külli etmekle sâdr-ı a'zam-ı sâbık müfettiş-i evkâfa havâle ve vukûf tâmi evlâda bî-garaz kimesnelerden tefahhus olundukda merkûm el-Hâc Mehmed'in evlâdiyetde kat'an 'alâkası olmadığı cemm-i gafir ve cem'-i kesîr haber virdiğini müfettiş-i evkâf İbrâhîm zîde 'ilmuhu ve re'isu'l-küttâbım Mustafâ dâme mecduhu i'lamlarıyla kendüye tevcîh ve mutasarrıflar iken tekrâr ref'inden el-Hâc Mehmed'e

tevcih olunmağla ecdâdı nân (?) pâresi şart-ı vâkif üzere kendüye tevcih olunmak bâbında istid'â-yı 'inâyet itmeğın Hüseyîn'in 'an evlâd-ı zükûr veled-i müteveffâ Mehmed'in zîde kadruhu 'arz-ı hâl idüb vakf-ı mezbûrun vazîfe-i mu'ayyenesiyle tevliyeti bundan akdem evlâd-ı zükûrdan babası Mehmed Beg'in evlâdiyet ve meşrûtiyet üzere üzere iken yüz otuzsekiz târihinde fevt oldukda mahlûfünden evlâd-ınâsdan Hâc Dâvûd'a ile ber-vech-i müş(terek) .....tevcih ba'dehu bir kaç sene iştirâken mutasarrıf ve kırkbir senesinde mezbûr Hâc Dâvûd fevt olmağla hissesi Çelebioğlu Seyyid Mehmed veled-i Ş. (?) 'an evlâd-ı meşrûta tevcih ve tevliyet-i mezbûre ber-minvâl-ı muharrer beş sene bi-lâ nizâ' ber-vech-i meşrûta ve ber-vech-i iştirâk mutasarrıf olub âherden bir dürlü dahl ve ta'arruz icâb ider hâli olmayub hizmetinde bir dürlü kusûru yoğiken Erzurumî el-Hâc Mehmed nâm kimesne zuhûr ve Pîrî Mehmed Pâşâ evlâdından olmak üzere güne gün hîle ve tezvîrâta vakfin mâddesiyle tevliyet-i mezbûreyi ref'lerinde üzerine berât ve vâkı'a olan cülûs-ı hümâyûnda tecdid-i berât ittirüb tefvîz için kırkûç senesi cemâziye'l-âhiresinde tekrâr üzerine ibkâ ve sene-i mezbûre ramazân-ı şerifinde ibkâ-yı berât-ı 'unvânına hatt-ı hümâyûnuna keşide ittirirdüb kendüye gadr-ı 'azîm eylediğinden mâ'adâ vakf dahî muhtel ve müşevveş idüb ve mücrred vakfu'llâhı ekl için tevliyet-i mezbûrenin ref'i için her kim zuhûr ve zevâyid-i vakfa müdâhale iderler ise huzûr-ı âsifede mürâf'a olmadıkca 'arz ve 'arz-ı hâl üzerine kaydı derkenâr olunur ve bir takrîr ile buyurulur ise ru'ûs-ı tezkiresi virilmemek üzere kaydın dahî şerh virdirüb müddet-i mezîdeden berû vakf-ı şerifin muhâsebesini görmeyüb mezbûr el-Hâc Mehmed ile Adana'da mürâf'a murâd eyledikde âsitâne-i sa'âdetime firâr ve âsitâne-i sa'âdetim bekledikde mürâf'adan ebâ ve yine Adana'ya firâr ve yine bir vechle icrâ-yı ahkâm-ı hak mümkün olmayub vakf vakf-ı şerif ve kendüye gadr olmağla icrâ-yı hak olunmak bâbında huzûr-ı âsifeye 'arz-ı hâl eyledikde mezbûr el-Hâc Mehmed'in mübâşir ma'rifetiyle âsitâne-i sa'âdetime ihzâr için sâdır olan emr-i 'âlişânımla mübâşir-i merkûm mahalline vardıkda mezbûr el-Hâc Mehmed kendüyi ihfâ ve hîle ve tezvîrine ve habsi (?) ve tıflına (?) binâen emr-i şerifime 'adem-i itâ'at birle firâr ve Üsküdâr'da kendüyi ihfâ ve hîlesine takviye için adamlarına devr-i ebvâb ittirdüb bir vechle icrâ-yı hak mümkün olmamağla siyâneten li'l-vakf tevliyet-i mezbûre el-Hâc Mehmed'in üzerinden ref' ve şart-ı vâkif üzere evlâdiyet ve meşrûtiyet üzere kendüye tevcih ve yedine berât-ı 'âlişânım verilmek bâbında istid'â-yı 'inâyet ve mezbûr Hâc Mehmed vech-i meşrûh

üzere merkûm Hüseyîn Beg 'an evlâd-ı zükûr-ı vâkîf ile mürâfa'adan ve muhâsebe-i vakfî rü'yetden ebâ ve imtinâ' eylediğini evkâf müfettişi İbrâhîm Efendi i'lâm ve vakf-ı mezbûrun ber-minvâl-ı muharrer mütevellisi olan el-Hâc Mehmed'in vakf-ı şerîfin oniki senesi muhâsesini görmeyüb ve ..... vakfın vazîfelerin dahî edâ eylemeyüb umûr-ı vakf muhtal ve müşevveş ve harâb olmağla evlâd-ı zükûr sâbikan vakf-ı mezbûrun ber-vech-i meşrûta mütevellisi olan Hüseyîn Beg 'an eviâd-ı zükûr-ı vâkîf mezbûr el-Hâc Mehmed'i taleb ve iltimâs eyledikde vakf-ı mezbûrun ma'rifet-i şer'le hisâbı görülüb ve mezbûr Hüseyîn Beg ile mürâfa'a-ı şer'î olunmak için İbrâhîm Çâvûş mübâşeretiyile merkûm el-Hâc Mehmed'in âsitâne-i 'âliyeme ihzârı bâbında sâdır olan emr-i 'âlişânım mücebince mübâşir-i merkûm Adana'ya vardıkda mezbûr el-Hâc Mehmed mahall-ı mezbûrdan firâr ve âsitâne-i 'âliyeme gelüb kendüyi ihfâ ve mezbûr Hüseyîn Beg ile mürâfa'a-ı şer'î olmakdan ebâ ve imtinâ' eylediği şer'an zâhir ve lisânen sâdır olan emr-i 'âlişânıma imtisâlen husûs-ı mezkûra vukûfu olan bî-garaz müslimînden istihbâr olundukda müdde'i-yi mezbûr Hüseyîn'in babası müteveffâ Mehmed'in evlâd-ı zükûrundan müddet-i mezîde vakf-ı mezbûre evlâdiyet ve meşrûtiyet üzere beş sene mütevellî ve her vechle tesviye-i umûr-ı vakfa kâdir olunduğu merkûm Hâc Mehmed tevliyet-i mezbûreyi Hüseyîn'den ref' umûr-ı vakfî muhtal ve müşevveş ve harâb idüb hilâf-ı şart-ı vâkîf hâlen zabt ve tasarruf ve Erzurumî el-asl olub ecânibden olmağla evlâdiyetde kat'an 'alâka ve medhali olmayub tevliyet-i mezbûre merkûm Hüseyîn'in ehakk-ı meşrûta olduğu Adana ahâlisinden Dindârî-zâde es-Seyyid 'Abdu'l-gânî Efendi ve Asâr-zâde Hatîb Hüseyîn Efendi Efendi Hüseyîn Efendi ve Siyâvuş-zâde ..... ve es-Seyyid Ahmed bin Hüseyîn ve es-Seyyid 'Abdu'r-rahmân bin Hamdu'llâh ve Mehmed bin 'Osmân ve civârında vâkî' Misis Kazâsı'nda müftî eş-Şeyh 'Alî Efendi ve İmâm-ı Câmî'i Cedîd Mehmed Efendi ve İmâm-ı Câmî'i Sultân 'Abdu'llâh Efendi (84) 'Abdu'llâh Efendi ve Mehmed Sa'îd Efendi ve sâir müseccelu'l-esâmî yetmiş nefer cemm-i gafir cem'-i kesîr 'alâ tarîki's-şehâde meclis-i şer'a haber virmeleriyle zikr olunan tevliyet-i muhtefî merkûm el-Hâc Mehmed'in ref'inden müdde'i-yi mezbûr Hüseyîn'e tevcîh olunmak ricâsına müfettiş-i mûmâ ileyh tekrâr i'lâm ve fi-nefsi'l-emr mürâfa'a-ı şer'den ebâ ve ihfâsı tevliyete ehakkıyeti olmayub hakk-ı mezbûr Hüseyîn Beg 'an evlâd-ı zükûr veled-i müteveffâ Mehmed Beg olması icâb idüb ve emr-i şerîfe 'adem-i itâ'at-ı ise cürm-ü 'azîm olmağla müfettişi mûmâ ileyh i'lâmı mücebince tevliyet-i mezbûre merkûm el-Hâc Mehmed'in

'an evlâd-ı Pîri Mehmed Pâşâ ref'inden mezkûr Hüseyîn Beg 'an evlâd-ı zükûr veled-i müteveffâ Mehmed Beg'e evladiyet ve meşrûtiyet üzere tevcîhimi irsâlimi âsifâneleri (?) buyurulur ise deyû reisu'l-küttâbım olan Mustafâ dâme mecduhu i'lâm etmekle merkûm Hüseyîn da'vâsına mutâbık fetvâ-yı şerîfesi olmağla merkûm Mehmed tevliyetden 'azl ve i'lâmı mücebince evlâdiyet ve meşrûtiyet üzere merkûm sâlıfu'z-zikr Hüseyîn'e tevcîh olunmak için bin yüz elliüç senesi zi'l-ka'desinin onaltıncı günle sâdır olan ru'ûs-ı hümâyûn şurût-ı mücebince ber-vech-i meşrût mutasarrıfı el-Hâc Mehmed'in 'an evlâd-ı Pîri Mehmed Pâşâ ref'inden Hüseyîn Beg 'an evlâd-ı zükûr -ı müteveffâ Mehmed Beg'e meşrûtiyet üzere tevcîh ve müseccel berât-ı 'âlişânım verildikten sonra erbâb-ı istihkâkdan el-Hâc Mehmed Beg 'an evlâd-ı Pîri Mehmed Pâşâ rikâb-ı hümâyûnuma 'arz-ı hâl sunub evkâf-ı mezbûrun vazîfe-i mu'ayyene ile tevliyeti evlâdiyet ve meşrûtiyet üzere bâ-berât-ı şerîf-i 'âlişânım üzerinde iken Rum İli Kaz'askeri olan Mehmed edâma'llâhu Te'âlâ iclâlehunun hocası olub sâbıkan müfettiş İbrâhîm Efendi'ye ta'alluku ve hânesinde sâkin olduğundan nizâ'dan men'-i külli ile men' olunmuşken ve senedât ve berevât ve hücec-i şer'iyeye ve vakfa ma'mûl bihâya muğâyir bi-lâ murâfa'a gıyâbında i'lâm ve mücebince tevliyet-i mezkûreyi hasmı mezbûr için (?) Hüseyîn'e ref'inden tevcîh ittirüb külli gadr ve hıyâl ve evlâdiyla bî-gayri hakkın hân ândan ihrâca ve hâlen seksen yaşında sefil ve sergerdân kalub ma'zûr ve ziyâdesiyle mahall-ı merhametde ve şâyeste-i 'inâyet olmağla hakk-ı meşrûtası olub ber-müceb ref' olunan tevliyet-i mezkûresi ecnebi mezbûr Hüseyîn'in ref'inden kemâ fi'l-evvel evlâdiyet ve meşrûtiyet üzere kendüye tevcîh ve yedine berât-ı şerîf-i 'âlişânım virilmek bâbında 'inâyet ricâ etmeğın zikr olunan tevliyet Hüseyîn Beg'e 'an evlâd-ı zükûr veled-i müteveffâ Mehmed'in ve Hâc Dâvûd'un 'an evlâd-ı inâs Pîri Mehmed Pâşâ müteveli (?) .....ber vech-i münâsafâ meşrûtiyet üzere üzerlerinde iken ref'lerinden İslâmbol Kâdısı Mehmed Râşid Efendi i'lâmı mücebince Pîri Mehmed Pâşâ evlâdından Mehmed Beg'e bin yüz kırkiki senesinde ber-vech-i meşrûtiyet tevcîh ba'dehu kırküç senesinde merkûm Hüseyîn Beg ile Hâc Dâvûd'un oğlu Seyyid Mehmed nizâ' etmeleriyle Rum İli Kaz'askeri olan Mehmed Efendi'nin huzûrunda ba'de'l-mürâfa'a mezbûrân Hüseyîn Hüseyîn ve Seyyid Mehmed'in iddi'aları hilâf olmağla men' birle virilen i'lâm mücebince def'aten ibkâ olunub ve ibkâ için virilen berât-ı 'âlişânım 'unvânına hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn keşîde kıldıkdan sonra bin yüz elliüç senesi zi'l-ka'desinde tevliyete merkûm-ı mûmâ ileyh el-Hâc Mehmed

Mehmed Beg ref'inden hilâf-ı şart-ı vakfa ve senedât-ı sâire-i mezkûre Hüseyîn Beg'e tevcîh ve huzûrda mürâfa'a için kaydına şerh virüldüğü der-kenâr olmağın merkûm Mehmed mağdûr olmağla Hüseyîn'nin ref'inden zabt itmek müsâde-i hümâyûnum olmuşdur deyû sâdir olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mücebince tevliyet merkûm Hüseyîn'in ref'inden sâhib olmak üzere mûmâ ileyh el-Hâc Mehmed Beg'e tevcîh olunmak bâbında bin yüz ellibeş senesi saferinin ontokuzuncu gün sâdir olan ru'ûs-ı hümâyûnum şurûtıyla evlâd-ı zükûrdan Hüseyîn Beg veled-i müteveffâ Mehmed Beg ref'inden hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mücebince el-Hâc Mehmed'in evlâd-ı Pîri Mehmed Pâşâ'ya ber-vech-i meşrûta tevcîh-i vech üzerinde olduğu der-kenâr ve 'arz olundukda hasmı mezbûr Hâc Mehmed ile mahallinde şer'an terâfu'a ve ehad-ı tarafeyne gadr ve himâye olmamak şartıyla şart-ı vâkîf üzere tevliyet-i mezkûreye kangısı ehak ve elyak ise ba'de's-sübût hakikatı üzere 'arz ve i'lam olunmak bâbında bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdir olmuşdur. Buyurdum ki hükm-ü şerîfim vardıkda bu bâbda sâdir olan emrim üzere 'amel idüb dahî merkûm Hüseyîn zîde kadruhuyu hasmı mezbûr el-Hâc Mehmed ile mahallinde şer'ile terâfu'â ve 'ahad-ı tarafeyne gadr ve himâye olunmamak şartıyla şurû-ı vâkîf üzere tevliyet-i mezkûreye kangısı ehak ve elyak ise ba'de's-sübût hakikat üzere 'arz ve i'lam eylesesin şöyle bilesin 'alamet-i şerîfe i'timâd kılasın Tahîren fi yevmi's-sâni min şehri zi'l-hicce li-sene (seb'a ve hâmsîn)ve miete ve elf.

Kostantiniyye
el-Mahrûse

Vasele ve kuyide fi 8 rebî'ül-âhir sene (1)157..

Sahife No: 85

Belge No:159

Hüseyîn Beg'in muhâsebe emirdir.

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denu'l-fazli ve'l-keîâm Mevlânâ Adana Kâdısı zîde fazluhu ve kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Adana Mütesellimi zîde mecduhu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Hüseyîn zîde kadruhu südde-i sâ'adetime 'arz-ı hâl idüb bundan akdem Medine-i Adana'da vâkî' merhûm Ramazân Evkâfi'nin evlâdiyet ve meşrûtiyet üzere bin yüz elli senesinde mütevellîsi iken tevliyeti ref'inden yine Adana sükkânından el-Hâc Mehmed nâm kimesneye tevcîh olunub vakf-ı mezbûrun müfredât defteri mücebince irâd ve masrûfu

ma'rifet-i şer'le Adana Kâdısı huzûrunda hisâb olunub görüldükden sonra evkâf müfettişi huzûrunda dahî tekrâr hisâbın görüb vakf-ı mezbûrun zimmetinde yedinde olan müfredât defteri mücebince alacağı zuhûr itmekle müteveli-yi merkûmdan mâl-ı vakıfdan talep eyledikde vakıfda müsâ'ade variken zîde fazluhu müteveli-yi mezbûr kendüsü ekl ve bey' etmek için hilâf-ı şer'-ı şerîf edâda te'allül ve muhâlefet ve külli gadr sadedinde olduğun ve bu bâbda da'vâsına muvâfık Şeyhu'l-islâm'dan fetvâ-yı şerîfesin olduğun ve müfredât defteri mücebince şer'le görüleb vakf-ı mezbûr zimmetinde zuhûr iden hakkı her ne ise müteveli-yi mezbûrdan mâl-ı vakıfdan tahsil ve alıverilüb hilâf-ı şer'-ı şerîf te'allül ve nizâ' ittirilmemek bâbında emr-i şerîfim ricâ eylediği ecilden şer'le görülmek emrim olmuşdur. imle vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere 'amel dahî ihzâr-ı hasmâ kılub mukaddemâ bu def'a şer'le fasl olunmayan hususların tamâm-ı hak ve 'özl ..... fetvâ-yı şerîfe ve senedâtına nazar idüb göresiz. İ'lâm olunduğu üzere vakıfda müsâ'ade var iken müteveli-yi merkûm hilâf-ı şer'-ı şerîf virmeyüb te'allül eylediği vâki' ise bu bâbda muktazâ-yı şer'î kadîm ve da'vâsına mutâbık fetvâ-yı şerîfesi mücebince 'amel idüb dahî vech-i meşrûh üzere vakf-ı mezbûrdan zuhûr iden hakkı her ne ise ba'de's-sübût hükm idüb müteveli-yi mezbûrdan mâl-ı vakıfdan alıvirüb hilâf-ı şer'-ı şerîf te'allül ve muhâlefet itdirilmeyüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hak eylesin min ba'd şer'-i şerîf ve fetvâ-yı münîfe ve emr-i hümâyûnuma muhâlif kimesneye iş ittirmeyüb ve kaziyede 'alâka ve medhâli olmayanları da'vâsına karışdırmayub uslanmayub 'inâd ve muhâlefet üzere olanları ism ve resmleriyle vuku'u ve sıhhatı üzere yazub der-sa'âdetime 'arz idüb husûs-ı mezbûr için bir dahî emrim varmalu eylemeyesin şöyle bilesin 'alamet-i şerîfe i'timâd kılâsin.. Tahrîre(n) fi evâsiti şehri muharremi'l-harâm sene seb'a ve hâmsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye
el-Mahrûse.

Vasele ileynâ ve kuyide fi gurre-i rebî'i'l-ülâ sene (1)157.

Sahife No: 85

Belge No:160

Dervîşpâşâ-zâde'nin 'afv fermânıdır.

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinu'l-fezâili ve'l-keâm Mevlânâ Adana Kâdısı zîde fazluhu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki sen ki Adana Kâdısı

Mevlânâ el-Hâc İbrâhîm zîde fazluhusun sÛdde-i sâ'adetime mektûb gönderub dergâh-ı 'âlî müteferrikalarından Mehmed zîde mecduhu yediyle vârid olan emr-i 'âlîyede Dervîşpâşâ-zâde Hüseyîn Beg dimekle ma'rûf kimesne bundan akdem elli nefer 'âdem ile Diyârbekir Ser-'askeri ma'iyetine me'mûr olub ve sâdır olan emr-i 'âlî kiraet olundukda itâ'at idüb ancak kendüm giderim beş âdem techîz idecek kudreti olmayub babasının duyûn-ı kesîresini dahî edâya iktidârı olmadığına Medine-i Adana ahâlisinden dahî suâl olunub ahvâlinin der-sâ'adetime i'lâm olunmasın iltimâs etmekle fî'l-hakîka ahvâli mükedder olduğu senin dahî ma'lûmun olmağla 'afv olunması için hükm-ü hümâyûnum virilmek ricâsına 'arz ve hâlî minvâl-ı muhârrer üzere olduğu düstûr-ı mükerrrem ve mu'azzam müşîr-i mufahham ve muhterem nizâmu'l-me'âlim hâlen Erzurum cânibi Ser-'askeri sadrı esbak vezîrim el-Hâc Ahmed Pâşâ edâma'llâhu Teâlâ iclâlehu dahî mektûbuyla i'lâm ve Medine-i Adana'da sâkin 'ulemâ ve sulehâ ve eimme-i hutebâ ve sâdât-ı kirâm ve bi'l-cümle ahâlisi dahî ber-minvâl-ı muhârrer mahzar itmeleriyle vech-i meşrûh üzere 'afv olunmak emrim olmuştur. Buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere bi-'amel dahî mezkûr Dervîşpâşâ-zâde Hüseyîn Diyârbekir Ser-'askeri ma'iyetine me'mûriyetinden 'afv olunmağla sen ki mevlânâ-yı mûmâ ileyhsin merkûmu ol vechle rencîde ittirmeyüb mazmûn-ı emr-i şerîfimle 'âmil olasın 'alamet-i şerîfe i'timâd kılasın.. Tahrîren fi evâhiri muharremi'l-harâm sene seb'a ve hâmsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye
el-Mahrûse

Vasele ileynâ ve kuyide fi gurre-i rebî'i'l-ülâ sene (1)157.

Sahife No: 86

Belge No:161

Muhzırbaşı Ahmed Beşe ve Hüseyîn Çelebi'nin fermânıdır.

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denu'l-fezâili ve'l-keâm Mevlânâ Adana Kâdısı zîde fazluhu tevkî-i refî-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki kapucuoğullarından İbrâhîm nâm kimesne sÛdde-i sâ'adetime 'arz-ı hâl idüb ihzâriye kapucuoğullarına mahsûs olub ve kazâ-ı mezbûrun ihzâriyesi hâlen berât-ı şerîfimle bunun üzerinde olmağla müdde'inin mahkemede hükm olunan mâl-ı makbûzdan kânûn üzere yüzde iki akce resîm-i ihzâriyesin tarafından vekîli Ahmed nâm kimesne olmak istendikde sen ki mevlânâ-yı mûmâ ileyhsin tarafından mumâne'at olunduğundan gayri şer'an ahz ve

habs lâzım gelen müdde'î habsi dahî kahve otanda habs ve ol vechle hilâf-ı kânûn hareket ve gadr olunduğın bildirüb ol bâbda kânûn hareket üzere hükm-ü hümâyûnum ricâ ve hazîne-i 'âmirende mahfûz olan kapucuoğulları defterlerine nazar olundukda kazâ-ı mezbûrun ihzâriyesi hâlen berât-ı şerîfimle mezkûr İbrâhîm'in üzerinde olduğı mestûr ve mukayyed olunmağın berâtı mücebince kânûn üzere 'amel olunmak emrim olmuşdur. Buyurdun ki (emr-şerîfimle) vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere 'amel dahî husûs-ı mezbûre tamâm mukayyed ve yedinde olan berâtı mücebince kazâ-ı mezbûre ihzâriyesin bunun tarafından vekîl-i merkûm zabt ve müdde'inin mahkemede şer'an sâbit ve hükm olunan mâl-ı makbûzundan yüzde iki akce resîm-i ihzâriyesin alıvirüb hilâf-ı kânûn tarafınızdan ve taraf-ı âherden mûmâne'at ve müdâhale itdirmeyüb mazmûn-ı emr-i şerîfimle 'âmil olasız şöyle bilesiz 'alamet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fî evâili şehri muharremi'l-harâm sene seb'a ve hâmsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye
el-Mahrûse

Vasele ve kuyide fî 16 safer sene (1)157.

Sahife No: 86

Belge No:162

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki

Adana Kazâsı'nın yalnız ihzâriyesi berât-ı şerîf-i 'âlişân ile üzerimizde olmağla işbu bin yüz elliyedi senesi muharremi'l-harâm guresinden zi'l-hiccesi gâyesine gelince zabt etmek üzere tarafımızdan işbu bâ'isu't-temessük kıdvetu'l-emâsil ve'l-akrân 'izzetlû Ahmed Beşe ve es-Seyyid Hüseyîn Çelebi yedinden zîde kadruhumaya der'uhde ve iltizâm olunub ve bedel-i iltizâm olan meblağ-ı mezbûru sene-i sâbık üzere tamâmen ahz ve kabz idüb alınub târîh-i temessükden zabt ve rabtiçün işbu cedîd temessük kendülere tahrîr olunub yedlerine vaz' olundu. Gerekdir ki kazâ-ı mezbûrun ihzâriyesinden hâsıl olan rüsûmâtı ve mahsûlâtı kânûn-ı kadîm ve sinîn-i sâbık üzere ahz ve kabz rabt ve zabt idüb yalnız bir sene tamâmına değîn zabt ve rabtına tarafımızdan ve taraf-ı âherden bir ferd mâni' ve dâfi' olmayalar.

İbrâhîm Kapucu-zâde

Vâcib (?) gurre-i M.(uharrem) sene 1157.

Sahife No: 87

Belge No:163

Dede-zâde Mahmûd'un berâtı.

Berât-ı 'âlişânım hadrâ evlâd-ı vâkıfdan işbu râfi'ü tevkî'-i refi'iş-şânı hâkânî Dede-zâde Mahmûd divân-ı hümâyûnuma 'arz-ı hâl idüb Adana Yurtan Mahallesi'de vâki' müteveffıye Elif Hâtûn binti İbrâhîm nâm sâhibetu'l-hayrât elliiki senesinde küçük evkâfı kayd olunan ve kazıye-i ma'mûl bihâda vakf eylediği menzilde hayâtda oldukça kendü sâkin ve tevliyetine mutasarrıfa olub ba'de vefâtihâ câriyesi 'Âişe menzil-i mezbûrda sâkine ve mütevellıye olub ba'de vefâtihâ vâkıfe-i mezbûre 'ammizâdesi Dede Efendi-zâde Ahmed Efendi ve Mehmed Efendi 'ale't-tesviye sâkin ve mutasarrıf olalar ve mezbûrâtdan biri fevt oldukça evlâdları ve evlâd-ı evlâdları zükûr ve inâs 'ale't-tesviye batnen ba'de batnin ve neslen ba'de neslin sâkin ve mütevellî olalar deyû şart ve ta'yîn eylediği mukayyed ve henüz kimesneye berât virülmeyüb el-yevm bi-lâ berât ber-vech-i meşrûta mutasarrıfı fevt olmağla tevliye-i tasarruf kendüye intikâl itmekle kendüye tevcîh ve yedine berât-ı 'âlişân virilmek bâbında 'inâyet ricâ etmeğın zıkr olunan vakf menziline tevliyet-i mezkûra ber-vech-i meşrûta mutasarrıfa olan Dede-zâde Ahmed Efendi bi-lâ veled vefât idüb ve sâhib-i 'arz-ı hâl Dede-zâde Mahmûd mezkûr Mehmed'in sülbîoğlu ve ber-mûceb-i şart-ı vâkıf menzil-i mezkûra müstahak olduğı Adana ahâlisinden olub İstanbul'da müsâfıren sâkin müseccele'l-esâmi beş nefer-i müslimîn meclis-i şer'de haber virmeleriyle 'alâ mûceb-i ahbârihim menzil-i mezkûr tevliyet-i merkûm şart-ı vâkıf üzere kendüye tevcîh ve yedine berât-ı 'âlişânım virilmek bâbında kıdvetü'l-'ulemâ'l-muhakkikîn Evkâf Müfettişi Mevlânâ İbrâhîm zîde 'ilmuhu i'lâm etmekle i'lâmı mûcebince tevcîh olunmak fermânın olmağın hakkında mezîd-i 'inâyet-i pâdişânem zuhûra getirüb bin yüz ellibeş senesi receb-i şerîfinin yığirmialtıncı günü târihiyle muverreh virilen ruûs-ı hümâyûnum mûcebince bu berât-ı hümâyûnumu virdim ve buyurdum ki mezbur Dede-zâde Mahmûd 'an evlâd-ı vâkıf varub ber-mûceb-i şart-ı vâkıf menzil-i mezkûre ve tevliyete mutasarrıf olub zabt ve tasarrufuna hilâf-ı şart-ı vâkıf taraf-ı âherden bir ferd mâni' ve terâhüm olmayub dahl ve ta'arruz kılmayalar şöyle bileler 'alamet-i şerife i'timâd kılalar. Tahriren fi yevmi't-tâsi' min rebî'i'l-ülâ sene sitte ve hâmsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye

Vasele ve kuyide fi 14 muharrem sene (1)157.

Sahife No: 87

Belge No:164

Fi'l-asl Tercan Kazâsı ahâlisinden olup Penbe Hânı hânında bi'l-müsâfire mütemekkin olan Kokâs (?) n (âm) zimmî gayb ve firâr etmekle hân-ı merkûmede olan terikesi ma'rifet-i şe'le ba'de't-tahrîr ve kayyum nasb olunan Na'lband Mehmed Beşe yedine teslim olunan terike defteridir ki zikr olunur. Fi 14 şa'bân sene (1) 157.

harîr 'adet (?) 3 kıymet gurûş Rub' 2 1	hırdavât hare (?) çölmek bahâsı kıymet gurûş pârà 3 30	mevcûd kozacığı 17 kıymet gurûş pârà 12 30	harca 1 kıymet pârà 20
tas 'aded 18 kıymet pârà 30 Yekûn gurûş 20.	Çopur 'Alî ikrârı ile fuzûli aldığı koza hisâbı kıymet.....'adet 13 ?	tüfenk Mehmed Beşe'ye teslîm 'aded 1	

Minhe'l-ihracât

harc-ı sarf (?) -1 defter gurûş 3 Yekûn : 5 Sahhu'l-bâkî	resm gurûş 1	kâtibiye gurûş 0.5	nâziriye gurûş 0.5
Sahhu'l-bâkî _____ gurûş _____			

15 Yalnız onbeş gurûş Mehmed Beşe'ye teslim.

Sahife No: 88

Belge No:165

Akza'l-kuzâti'l-müslimîn ve evla'l-vulâti'l-muvahhidîn me'âdinu'l-fezâili ve'l-yakîn râfi'u a'lâmi's-şerî'ati ve'd-dîn vârisu 'ulûmi'l-enbiyâi ve'l-mürselîn el-muhtassu bi-mezîdi 'inâyeti'l-mülki'l-ma'în Mevlânâ Kayseriye Kâdısı zîdet fezâiluhu ve mefâhiru'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinu'l-fezâili ve'l-keâm Talas ve ve kâdıları zîde fazluhum tevkî'-i refi'-i hümâyûn vâsil olucak ma'lûm ola ki iftihâru'l-havâs ve'l-mukarrebîn mu'temedu'l-mulûki ve's-selâtin muhtâru'l-'izzi ve't-temkîn bi'l-fi'l dâr-ı sa'âdetim i'ânesi olub Harâmeyn-i Şerîfeyn evkâfi nâzırı olan el-Hâc Beşîr edâma'llâhu Te'âlâ 'uluvvuhu divân-ı hümâyûnuma 'arz gönderüb taht-ı nezâretinde olan evkâfdan İstanbul'da Ayasofya-ı Kebîr Câmî'i cidârı ittisâlinde vâki' keyhâne-ı (?) hümâyûn ve 'imâret-i 'âmire Boyabâd-ı Mu'allâ (?) Evkâfi mukâta'asından Kayseri Sancâğ'ında Cebeli 'Alî Nâhiyesi'nde vâki' Talas Mukâta'ası hatt-ı hümâyû-ı 'inâyet-makrûnum ile mefrûzu'l-kalem ve maktû'u'l-kadem min külli'l-vücûh serbesiyet olmağın âherden müdâhale îcâb eylemeyüb rusûm-ı serbestiyelerin vakf zâbitları ma'rifetiyle cizyedâr olanlara ve cizye-i şer'iyelerin yine vakf zâbitları ma'rifetiyle cizyedâr olanlar virüb mu'tâd-ı kadîm üzere mevcûd ve müstahak-ı cizye re'âyâ ve evlâd-ı re'âyâ îcâb iden evâmirin olunduğu vech üzere bahâları hisâb ve zâbitları ma'rifetiyle hisâbata me'mûr olanlara edâ ve zâbitları tarafından yedlerine isbence tezkireleri verildikten sonra hazînedârlar tarafından bu tevzî' benim tevzî'imden dûn ve kalîldir dahî şu kadar âdem mütehammildir ketm idersiniz deyû tahmîl mevcûdlarından zâid olarak tekalîfi ile rencîde olunmak ve zâbit-ı vakfin mühür ile memhur yedinde cizye ve isbence tezkiresi olan re'âyâ-yı vakfa âher kazâ ve nevâhî cizyedârları ve mukâta'ât-ı sâire mültezimleri tekrâr cizye ve isbence tezkiresi viririm ve rûsûm isterim deyû haber ve ta'addi ve gadr ve hayf olunmak bir dürlü îcâb eylemeyüb gadr-ı 'azîm ve zülm-ü sarîh olmağın mukâta'a-ı merkûm re'âyâsının ekseri Adana ve Sis ve Tarsûs ve Bor ve Diyârbekir câniblerine zerre mikdâr hâlî olmayub yedlerinde isbence tezkiresi var iken 'amel ve i'tibâr olunmayub bu gün benim tobrağım dasın ben sana isbence tezkiresi viririm deyû re'âyâ fukarâsına fuzûli ta'addi ve cebren ve kahren tezkire virüb mükerrer (isb)ence (?) akcelerini ahz ve gasb idüb fukarâ-yı re'âyaya zülm-ü sarîh ve gadr-ı hayf olunmağın zikr olunan bilâd ve kazâ cizyedârlarının ve zâbitlarının bu gün zülm ve ta'addilerinin def' ve ref' olunub fukarâ ..... hâl olunmak ricâsına istid'â-yı 'inâyet etmeğın re'âyâ

fukarâsına 'ale'l-husûs evkâf-ı hümâyûn re'âyâsının bu gün ve tavl-ı dest-i zülmden sim keşide olunmasına rızâ-yı hümâyûnum olmayub gadr ve ta'addileri men' olunmak emr-i savâb olmağla mukaddemâ ve hâlen ağa-yı müşârun ileyhın 'arız ile şeref-sudûr olan emr-i 'âlişân hatt-ı hümâyû-ı şevket-makrûnum müceblerince kadîm-i mu'tâd cizyedârlarına ziyâde teklifi ve dâhi o râfi'a mütehammildir deyû fukarâya zûlm ve ta'addiler men' olunmak emr-i şerîfim olmağla ve sâlifuz-zikr bilâd ve kazâya varan re'âyadan yedinden mühürlü isbence tezkiresi olanlara tekrâr isbence tekâlifi ile gadr hayf olunmayub min ba'd bir akce ve bir habbelerin alunub aldırmmamak ve isbence tezkiresi tekâlifi ve ziyâde cizye tahmîl ile rencide ve reside olunmamak bâbında emr-i şerîfim virilmek ricâsına i'lâm etmeğın imdi vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdir olmuşdur. Buyurdum ki hüküm-ü şerîfimle vardıkda bu bâbda sâdir olan emr üzere 'amel idüb der-eyyâm-ı sâ'adet-i encâmımda re'âyâ fukarâsına gadr ve ta'addi olunduğuna kat'an rızâ-yı hümâyûnum yokdur vech-i meşrûh üzere mukaddemâ ve hâlen ağa-yı müşârun ileyhın 'arzlarıyla şeref-sudûr olan emr-i 'âlişânım ve hatt-ı hümâyûnum şevket-makûrunum müceblerince kadîm muğâyir cizyedârlara ziyâde tekâlifi ve dahî olarak (?) mütehammildir deyû fukarâya zûlm ve ta'ddilerin men' ve sâlifuz-zikr bilâd ve kazâya varan re'âyâlara yedinde memhûr isbence tezkiresi olanları tekrâr isbence ile gadr olunmayub min ba'd bir akce ve bir habbelerin alınmayub ve aldırmmayub ve isbence tezkiresi tekâlifi ve ziyâde tahmîl ile rencide ve reside itdirmiyesiz şöyle bilesiz 'alamet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîr(en) fi 'l-yevmi 'aşer cemâziye'l-âhir sene seb'a (?) ve hâmsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye
el-Mahrûse

Vasele kuyide fi 6 zi'l-hicce sene (1157.) (?)

Sahife No: 89

Belge No:166

Berât-ı _____

Zehâyir mühimmât derce-i (?) ser'asker-i cânib-i Erzurum

Ba'de'l-ihrac ..... 'l-vâfi' (?) 5 R. (ebî'i'l-evvel ?) sene 1156

Ber-cânib-i (?) Livâ-ı Adana.

Ber-cânib-i (?) defter-i müfredât ve telhîs-i (?) fermân-ı 'âlî 26 S.(afer) sene 1156

Livâ-ı Adana mehârî bahâ _____

(tuğra)

Deve fermânıdır.

Düstûr-ı mükerrerem müşîr-i mufahham nizâmu'l-'âlem müdebbiru'l-umûri'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb mütemmim-i mehâmi'l-enâmi bi'r-re'yi's-sâkıb mümehhid-i bünyâni'd-devleti ve'l-ikbâl müşeyyedu'l-erkâni's-sa'âdeti ve'l-iclâl el-mahfûfi bi-sunûfi 'avâtıfı'l-mülki'l-a'lâ Adana Vâlisi vezîrim pâşâ edâma'llâhu Te'âlâ iclâlehu ve kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm me'adinu'l-fezâili ve'l-ikelâm Adana Sancağında vâki'â kazâların kâdıları zîde fazluhum ve kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân der-sâ'adetinden bir husûsa mübâşir ta'yîn olunan Mustafâ zîde mecduhu ve mefâhiru'l-emâsil ve'l-akrân kethüdâ yerleri yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyet ve iş erleri zîde kadruhum tevkî'i refi'-i hümâyûn vâsil olucak ma'lûm ola ki düstûr-ı mükerrerem müşîr-i mufahham nizâmu'l-'âlem hâlen Erzurum cânibi Ser-'askeri ..... edâma'llâhu iclâlehunun ma'iyetine işbu sene-i mübârekde sinîni sâbıkadan ziyâde tesyîr-i 'asker ve nakl-ı zehâyir ve mühimmât naklinde ve sâyir hizmât-ı mühimmede i'mâl ve istihdâm olunmak için ..... mücebince Anadolu cânibinden kadr-ı kifâye mehâri develeri tedârik ve ihrâcî lâbüd olmağla ba'de'l-ihrâc toğru Sivas'a götürülüb Eyâlet-i Sivas mübâya'asında nefsi Sivas'da ve Zâra Karyesi'nde mevcûd olan mîrî zehâyir ve peksimâda tahamülleri mertebede zehâyir ve ve peksimâd tahmîl ve Erzurum'a nakl ve tesyîr olunduktan sonra ser'asker-i müşârun ileyhin re'y ve ma'rifeti inzimâmıyla yine bu zehâyiri kezâlik Trabzon ve kezâlik Trabzon İskelesi'nde mevcûd olan zehâyir ve mühimmâtın nakl ve tesyîrleri hizmetlerinde istihdâm olunmak ve ibtidâ Sivas'da zahire nakli hizmetine girdükleri gündün hitâm-ı maslahata dek beher mehârînin ber-vech-i mu'tâd iktizâ iden yigirmişer akce ücret-i yevmiyeleri Ordu defterdârı yedinden ber-vech-i nakd edâ ve teslîm olunmak ve cümlesi tevânâ ve yüke yarar olub ve beher mehârînin iki yüz çift çuvâlları ve urğan ve havt ve sâyir alât besâtları ve her bir katârının birer nefer sarbânları tamâm ve mevcûd olmak üzere Adana Sancağı'ndan iki yüz mehârî ve mekârî develeri ihrâc olunması fermânım olmağın imdi sen ki vezîr-i müşârun ileyhisin mübâşir ta'yîn olunan (Mustafâ) zîde mecduhu ile işbu emri şerîfi 'âlîşânım vusûlunde kat'an te'hîr ve tevakku'a ruhsat ve cevâz göstermeksizin ber-vech-i muharrer içlerinde bir mehâr za'if ve nâ-tevân olmayub cümlesi kavî ve tevânâ ve her bir mehârînin bir kebîr çift çuvâlları ve havt urğan ve sâyir alât ve besâtları

tamâm olmak ve hitâm-ı maslahata dek yanlarında münfekke olmayub ve bi-â izn firâr ve 'avdet eylemeyüb leyl ve nehâr develeri gereği gibi görüb gözetmeleri için emr-i 'âli vilâyet tarafından her bir katârına ve bunlar (?) birer neferin güzâr sarbân ta'yîn ve üzerlerine yine ahâli-yi vilâyetin ma'rifet ve ittifâklarıyla a'yân-ı vilâyetden mu'temed 'aleyh bir kimesne sarbânbaşı ta'yîni kavî kefilî ahz olunmak şartıyla ol mikdâr develeri livâ-ı mezbûrda bir gün akdem ve bir sâ'at mukaddem ihrâc ve müşârun mûmâ ileyhe teslîm ve 'acâleten Sivas'a îsâl eylemede bezl ve sa'y-ı kudret eyleyesiz ve sen ki mübâşir-i mûmâ ileyhsin şizân-ı (?) mezkûru bu vech üzeredir müşârun ileyh ma'rifetiyle livâ-yı mezbûreden ihrâc sarbânları ve sarbânbaşı ile ma'iyetine istishâb ve toğru Sivas'a gönderüb Sivas mübâya'a Cesirzâdeli-zâde (?) Mehmed zîde mecduhu ma'rifetiyle Sivas mübâya'asında mütehammil oldukları mikdâr zehâyir ve pekstimâd tahmîl idüb ve ve ne mikdâr zehâyir ve pekstimâd tahmîl iderler ise mikdâr tasrîhle memhûr temessük virdikden sonra der-'akab yola 'azîmet ve her kangı günde yola 'azîmet oluyor ise develerin virilmek ücretleri ol günde i'tibâr olunmak şartıyla târîhiyle iki kıt'a hüccet-i şer'îye itdirüb ve bir kıt'ası mahalline kayd için der-sa'âdetime irsâl ve bir kıt'asını dahî mukayyedinde ordu defterdârına îsâl için yedekte hıfz ve esnâ-yı râhda bir habbe-i zâhire ve bir dane pektimad zâyi' ve telef olmamak üzere gereği gibi muhâfaza ve muhârasa eyleyerek Erzurum'a nakl ve tesyîri .....dek ser'asker-i müşârun ileyhânın re'y ve ma'rifeti ile zehâyir ve mühimmât naklinde istihrâc olunmak üzere zehâyir develeri ve yüke girüb yola 'azîmet olunduğu günün târîhini müş'îr olduğu hüccet-i şer'îyeyi ordu defterdârına teslîm ve edâ-yı hizmet eylediğini bana müş'îr ser'asker-i müşârun ileyh defterdâr-ı mûmâ ileyhden senedât alub der-sa'âdetime 'avdet ve ric'at eyleyesin ve siz ki kâdılar ve kethüdâ yerleri yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerisiz vech-i meşrûh üzere zikr olunan iki yüz mehârî develeri bâlâda sutûr-ı şurût-ı ekkedeye ri'âyet olunarak bir gün akdem bir sâ'at mukaddem tedârik (90) ve ihrâc ve sarbanbaşı ile ma'an mübâşir-i mûmâ ileyhe teslîm ve..... îsâl eylemekte herbiriniz bezl-i kudret eyleyesiz lâkin bu mikdâr cem' bî-tamâm ve yahud biriniz ihrâc ve tedârik idemeyüz deyû ..... irâd-ı 'özl ve 'illet idüb ve yahud sarbanbaşları a'yan-ı vilâyetden nasb eylemeyüb edâniden ta'yîn ile esnâ-yı râhda develerin ba'zısı mürd ve helâk oldu deyû mahalline bî-tamâm götürmeyüb noksan göndermesine sebep olmak ihtimâli olur ise muâheze ve mu'âtab olacağımız ve sen ki mübâşir-i mûmâ ileyhsin sen dahî tam'-ı

hâm-ı teb'iyet ile ma'âza'llâhu Te'âlâ bu mâl için akce almak sevde'sinde düşüb za'if ve nâ-tevân deve ihrâc ve sâir te'hîr-i maslahata sebep olacak keyfiyetine cesâret eylemek ihtimâlin olur ise ve mu'âtab olacağı mukarrer olmağla keyfiyetden habîr ve agâh olub ve bu bahâne ile re'âyâ fukarâsına zülm ve ta'ddi ile hilâf-ı emr-i 'âlişân hareket eylemekden gâyetu'l-gâye ihtirâz ve ictinâb eylemeniz bâbında bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdir olmuştur. Buyurdum ki hüküm-ü şerîfimle vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr olan işbu emr-i şerîf-i celîli's-şân vâcibu'l-ımtisâl ve lâzımı'l-ittibâ'ımın mazmûn-ı itâ'at-makrûnile 'amil olub hilâfıyla vaz'a ve hareketden be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eyleyesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız Tahrîr(en) f'l-yevmi's-sâmin safer sene sitte ve hâmsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye
el-Mahrûse

Kad vasele ileynâ fi 6 rebî'i'l-ülâ.

Mûcebince sadr-ı a'zam mektûb sâdir olmuştur.

Sahife No: 90

Belge No:167

Bâ'is-i tahrîr-i hurûf budur ki ber-vech-i mâlikâne

Bâ-berât-ı 'âlişân der'uhde ve iltizâmımızda olan Adana ve duhan dönümü ve gümrüğünün işbu bin yüz ellialtı senesi nısf-ı hissemizi muharremi ibtidâsından şubâtı gâyesine zabt ve rabtına tâlibi dârende-i temessük kıdvetu'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed Ağa ve şehir kethüdâsı oğlu Hasan Ağa zîde kadruhuya iki bin beşyüz gurûşa der'uhde ve iltizâm ve mûmâ ileyh dahî bedel-i iltizâmı vârid önümüzde tamamen teslim itmek şartıyla 'iltizâmı kabûl idüb vech-i meşrûh üzere bir senede vâki' resm-i dönüm-ü duhân ve gümrüğ-ü duhân her ne ki hâsıl ise ahz ve cem' ve zabt ve rabt idüb zabtına tarafımızdan ve taraf-ı âherden ferd mâni' ve zâhim olmaya.

'Osmân
Mukâta'-ı mezbûr

Derûn-ı temessükde olan mukâta'anın iltizâmı ve müşterikimiz 'Osmân Ağa'nın mührü makbûlemiz olmağla işbu mahalle şerh verildi.

Mustafâ
Mutasarrıf-ı
Sâbık Adana

Sahife No: 90

Belge No: 168

Oldur ki Medine-i Adana'da müsâfireten Kahveci Ahmed'in kahvesinde fevt olan 'Ayntâbî Duhânî 'Alî Beşe bin 'Abdu'llâh nâm müteveffânın zâhirde vâris-i ma'rûfu olmayûb beytü'l-mâl tarafından Adana Mütesellimi Zenci-zâde Mutafa Ağa Çuhadârî Murtazâ ma'rifetiyle ve taraf-ı şer'den irsâl olunan 'Abdu'llâh Efendî ma'rifetiyle sük-ı sultânîde furûht olunan eşyâ defteri dahî merkûm Eyi Baba ma'rifetiyle olunan defterdir ki ber vech zikr olunur. Hurre ramazân sene (1) 156 .

kuz (?) kürk 1 pârâ 80	sarık berdesi (?) 1 pârâ 55	menteş medîce (?) 1 pârâ 19	şâl 1 pârâ 82	fes ton 1 1 Kuşak Şalvar 1 pârâ 44	makrame munakkaş 1 pârâ 45
Köhne niş(?) 1 pârâ 45	köhne niş 1 pârâ 3	hırdavât 1 pârâ 3	yasdık 1 pârâ 11	sare (?) 19(?)	duhân ma'a kutu 1 pârâ 40
enâm-ı şerîf 1 pârâ 30	hekbe 1 pârâ 15	sa'âr(?) sîm devime(?) 20	nakd akce pârâ 60	kayış kuşak 1 pârâ 40	ayak tabanı (?) 1 pârâ 10
gömlek 1 pârâ 20	mintan 1 pârâ 10	'antari 1 pârâ 10	yelek ketânî (?) 1 pârâ 3	harîr (?) 1(?) pârâ(?) 0.5(?)	
Cem'an Yekûn	gurûş 14	pârâ	5. Yalnız ondört gurûş beş pârâ		

Minhe'l-ihracât

resm-ı beyti'l-mâl gurûş pârâ 1 16	çuhadâriye pâra 30	kâtibiye pâra 40	muhziriye pâra 30	resm-i kısmet pâra 56	nâziriye pâra 40	techiz tekin gurûş 4.5
---	--------------------------	------------------------	-------------------------	--------------------------------	------------------------	---------------------------------

Sahhu'l-bâkî _____ gurûş _____

2 Yalnız iki gurûşdur.

Dahî merkûm Eyi Baba'ya teslim olunmuşdur. .... (?)

Sahife No: 91

Belge No: 169

Mûcebince 'amel oluna

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denu'l-fezâili ve'l-keîâm Mevlânâ Adana Kâdısı zîde fazluhu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki Adana'da sâkin re'âyâ fukarâsı sütte-i sâ'adetime adem ve 'arz-ı hâl gönderüb bunlar üzerlerine edâsı lâzım gelen cizye-i şer'îye ve 'avânız ve imdâd-ı hazeriye ve seferiye ve sâyir emr-i şerîfimle vâkî' olan tekâlîflerin cem'ine me'mûr olanlara edâda kusûrları olmayub ehl-i 'örf tâifesi tarafından bi-lâ emr-i şerîf tekâlîf-ı şâkka mutâlebesi bir dürlü rencide olunmaları icâbetmez iken bir kaç seneden berû Adana vâlisi olanlar taraflarından bölüşme nâmına beşer altışar yüz gurûşların aldığından mâ'adâ Adana mütesellimleri olanlar dahî hilâf-ı şer'-i şerîf bi-lâ emr-i münîf ol vechle bölüşme nâmıyla senede iki üç def'a üçer (dörder) yüz gurûş taleb ve cebren ahzeylediklerinden beri Adana'da yeniceri serdârları dahî ol vechle her üç ayda bir bölüşme nâmıyla yetmişer ve seksener gurûşunu taleb ve cebren ahz ve içlerinden bir Kudüs-ü Şerîfe gitmek murâd eyledikte mütesellim olanlar tarafından dörd gurûş ve muhtesib olanlar dahî birer altın 'avâniye nâmıyla taleb ve bunun emsâli zûlm ve ta'addilerinden ahvâl-ı fukarâ diğer-gûn ve perâkende olmalarında bâ'is oldukların ve husûs-ı mezbûr minvâl-ı muharrer üzere olduğu Adana'da sâkin 'ulemâ ve ve sulehâ ve a'yân-ı vilâyet meclis-i şer'de 'alâ tarîki'-ş-şehâde ihbârlarıyla sen ki Adana Kâdısı Mevlânâ-yı mûmâ ileyh Seyyid 'Osmân zîde fazluhusun tarafından 'arz olunduğun bildirüb hilâf-ı şer'-i şerîf bi-lâ emr-i münîf ol vechle zâhir olan ta'addileri men' ve def' olunmak bâbında hatm-ı hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden hilâf-ı şer'-i şerîf bi-lâ emr-i hümâyûn ve muğâyir-i kânûn ve defter ol vechle ta'addileri men'-i müekked ile men' olunmak emrim olmuşdur. Buyurdum ki .... şerîfimle vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlî'l-mukadderim mûcebince 'amel dahî husûs-ı mezbûra bi-tâm hak ve 'adl üzere takayyüd idüb göresin ve i'lâm olundukları üzere yine eyyâm-ı sa'adetimde re'âyâ fukarâsına ve bir ferde zûlm ve ta'addi olunduğuna kat'an nızâ-yı şerîfim yokdur. Bunlar üzerine edâsı lâzım

gelen cizye-i şer'îye ve 'avânz ve imdâd-ı hazeriye ve seferiye ve sâyir emr-i şerîfimle vâki' olan tekâlîflerini kânûn ve deftre mücebince cem'ine me'mûr olanlara edâ eylediklerinden sonra Adana vâlisi olanlar taraflarından bölüşme nâmına beşer altışar yüz gurûş ve Adana mütesellimleri olanlar dahî her üç ayda bir bölüşme nâmıyla yetmişer ve seksener gurûş talep ve cebren ahz ve Kudüs-ü Şerîfe gitmek murâd eylediklerinden dahî ve mütesellim olanlara dörder gurûş ve muhtesib olanlar dahî birer altun 'avâniye nâmı ve sâyir ehl-i 'örf tâifesi taraflarından dahî âher bahâne ile hilâf-ı şer'-i şerîf ve bi-lâ emr-i münîf ol vechle bed'-i mezâlîm ve sâir tekâlîf-i şâkka mutâlebesiyle re'âyâ fukarâsını ta'cîz ve rencîde ittirmeyüb hilâf-ı şer'-i şerîf ve bi-lâ emr-i münîf zâhir olan ta'addileri men' ve def' eyleyüb mezbûr şer'-i şerîfe ve emr-i 'âlişânıma muğâyir kimesneye iş ittirmeyüb uslanmayub kürûr ve 'inâd ve muhâlefet üzere olanları ism ve resimleriyle vûku'u üzere yazub der-sa'adetime 'arz ve i'lâm eyleyüb husûs-ı mezbûr için bir dahî şikâyet olunub emr-i şerîfim ısdâr ve ırsâline muhtâc eylemiyesin. Şöyle bilesin 'alamet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren (fi) evâsıt-ı şehri recebi'l-ferd sene hamse ve hâmsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye
el-Mahrûse

Vasele kuyide fi 24 rebî'i'l-ülâ sene 1156.

Sahife No: 92

Belge No: 170

Deve emridir.

Düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmu'l-'âlem müdebbiru'l-umûri'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb mütemmim-i mehâmi'l-enâmi bi'r-re'yi's-sâkıb mümehhid-i bünyâni'd-devleti ve'l-ikbâl müşeyyed-i erkâni's-sa'âdeti ve'l-iclâl el-mahfûfi bi-sunûfi 'avâtıfi'l-mülki'l-a'lâ Adana Vâlisi vezîrim pâşâ edâma'llâhu Te'âlâ iclâlehu ve kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm me'adinu'l-fezâilî ve'l-keâm Adana ve Tarsûs ve Sis sancaklarında vâki' olan kazâların kâdıları zîde fazluhum ve mefâhiru'l-emâcid ve'l-a'yân Tarsûs ve Sis ve yöreleri ve dergâh-ı muâllâm gedüklülerinden bu husûsa me'mûr olan Mustafâ zîde mecduhum ve mefâhiru'l-emâsil ve'l-akrân kethüdâ yerleri yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyet ve iş erleri zîde kadruhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki sen ki mübâşir-i mûmâ ileyhsin Adana ve Tarsûs ve Sis sancaklarında ihrâcına me'mûr olduğun üç yüz mehârî mekârî develerin bir an akdem

ihrac itdirilmesi mühim ve muktazî olduğuna binâen te'kîd ve isti'câl için işbu emr-i şerif-i 'âlişânım ısdâr ile irsâl olunmuşdur. İmdi vusûlünde zinhâr ve zinhâr bir dürlü te'hîr ve tevakkîye ruhsat ve cevâz göstermeyüb muktazâ-yı me'mûriyetin üzere zikr olunan devaleri bir an akdem yerlerinden ihrac ve toğru Sivas'a tesyîr ve mecmû'una Sivas mübâya'asından zahire tahmîl ve ber-kadem-i mukaddem Erzurum'a sevk ve isâl eylemekte bezl ve sa'y kudret ve mûcib-i 'avk te'hîr olur vaz' ve hareketden be-ğâyet hazer ve mûcânebet eylesesin ve sen ki vezîr-i müşârun ileysiz ki kâdılar voyvoda-ı mûmâ ileyhim ve sâyirlerisiz mârru'z-zikr devalerin bir an akdem ihracı matlûb-ı hümâyûnum iken ihracında 'inâd ve muhâlefet ve yahud ihmâl ve tekâsül misüllü hareket idenlerin haklarından gelineceği mukarrer olduğunu cümleye tefhîm iderek bir sâ'at mukaddem mübâşir-i mûmâ ileyh ma'rifetiyle yerlerinden ihrac ittirmesine 'alâ'l-ittifâk mezîd-i ihtimâm ve dikkat ve hilâf-ı emr-i şerîfim vaz' ve hilâfından mübâ'adet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdir olmuşdur. Buyurdum ki hükm-ü şerîfimle vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr olan işbu emr-i şerîf-i celîli's-şân vâcibu'l-ittibâ' ve lâzımu'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnile 'amil olub hilâfıyla vaz'a ve hareketden be-ğâyet ihtirâz ve ictinâb eylesesin şöyle bilesin 'alamet-i şerîfe i'timâd kılâsın. ....tahrîren ..... rebî'i'l-âhir ..... (?)

Kostantiniyye
el-Mahrûse

Sahife No: 92

Belge No: 171

Deve emridir.

Düstûr-ı mûkerrem müşîr-i mufahham nizâmu'l-'âlem müdebbiru'l-umûri'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb mütemmim-i mehâmi'l-enâmi bi'r-re'yi's-sâib mümehhid-i bünyâni'd-devleti ve'l-ikbâl müşeyyed-i erkâni's-sa'âdeti ve'l-iclâl el-mahfûfi bi-sunûfi 'avâtıfi'l-mülki'l-a'lâ Adana Vâlisi vezîr Hüseyîn Pâşâ edâma'llâhu Te'âlâ iclâlehu ve mefâhiru'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denu'l-fezâili ve'l-keâm Adana ve Tarsûs ve Sis sancaklarında vâki' olan kazâların kâdıları zîde fazluhum ve mefâhiru'l-emâcid ve'l-a'yân dergâh-ı muâllâm gedüklülerinden bu husûsa me'mûr olan Mustafâ ve Tarsûs Voyvodası ve Sis mütesellimi zîde kadruhum ve mefâhiru'l-emâsil ve'l-akrân a'yân-ı vilâyet iş erleri zîde kadruhum tevkî'-i refi'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki sen

ki mübâşir-i mûmâ ileyhsin Adana ve Tarsûs ve Sis sancaklarından ihrâcına me'mûr olduğun üç yüz mehârî mekârî develerin bir an akdem ihrâcî ehem ve elzem olmağla te'kid ve isti'câl için işbu emr-i şerîf-i 'âlîşânım ısdâr ve ile irsâl olunmuşdur. İmdi vusûlunde şimdiye dek ihrâc eylemiş isen fi-hâ ve eğer hentüz ihrâc eylememişsen bir dürlü te'hîr ve tevakkuf eylemeksizin mukaddemâ yedine virilen evâmir-i 'âleyem mûcebince ol mikdâr .

Not: Bu emrin gerisi eksik.

Sahife No: 93

Belge No: 172

İsmâ'il Efendi'nin mahkeme kâtibliği berâtıdır.

Berât-ı şerîf-i 'âlîşân oldur ki Medine-i Adana'a Mahkemesi'nde kâtib olan Gördülü-zâde (?) Mehmed kendi hüsn-ü rızâsıyla erbâb-ı istihkâkdan işbu râfi'-i tevkî'-i refî'iş-şânî hâkânî İsmâ'il zîde 'ilmuhuya ferâğ ve kasr-ı yed idüb merkûm dahî her vechle lâyük ve muhil ve müstahak olmağın tevcîh olunub yedine berât-ı şerîfim virilmek bâbında yedinde olan ferâğ-ı mezbûrun berât-ı mûcebince 'inâyet taleb itmeğın vâki' ise sadaka idüb bu berât-ı hümâyûnum virdim ve buyurdum ki ba'de'lyevm merkûm İsmâ'il zîde 'ilmuhu varıb mahkeme-i mezbûrda fâriğ-i mezbûrun yerine kâtib olub hizmet-i lâzimesin mer'î ve müeddî kıldıkdan sonra bundan akdem mutasarrıf olanlar ne vechle mutasarrıf ola gelmişler ise mevlânâ-yı mezbûr dahî ol vechle mutasarrıf olub devâm-ı 'ömr-ı devletimçün du'âya müdâvemet göstere ol bâbda fâriğ-i mezbûr ve taraf-ı âherden ferd mâni' ve mezâhîm olmayub şöyle bilüb 'alâmet-i şerîfeye i'timâd kılalar. Tahrîren fi evâhiri cemâziye'l-âhir sene sitte ve hamsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye

Sahife No: 93

Belge No: 173

Berât-ı şerîf-i 'âlîşân sultân-ı 'umerâ-yı cihân-ı hâkânî hükmü budur ki

Medine-i Adan'da vâki' keşş-girân hirefinin şeyhi olan Mustafâ nâm kimesne rağbet itmeyüb ol vechle lâzım ve mühim olmağla hiref-i mezkûr ihtiyârlarının muhtârı işbu râfi'-i tevkî'-i refî'iş-şânî hâkânî es-Seyyid İbrâhîm her vechle muhil ve münâsib

olmağın mezbûr Şeyh Mustafâ'nın 'adem-i rağbetinden meşihat-ı mezkûre tevcih olunub yedine berât-ı şerif-i 'âlişân virilmek bâbında kâdısı mevlânâ el-Hâc 'Osmân zîde fazluhu 'arz itmeğın sadaka idüb bu berât-ı hümâyûnu virdim ve buyurdum ki ba'de'l-yevm mezbûr varub zikr olunan keş-girân hirefinin Mustafâ ref'inden şeyhi olub hizmet-i lâzimesin mer'î ve müeddî kıldıkdan sonra uslûb-ı sâbık üzere mutasarıf olub devâm-ı 'ömr-ı devletim için du'âya müdâvemet göstere ol bâbda ref' olunan mezbûr ve taraf-ı âherden kimesne mâni' olmaya şöyle bilüb 'alâmet-i şerîfeye i'timâd kılalar. Tahrîren fi evâsıtı saferî'l-hayr sene sitte ve hamsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye

Sahife No: 93

Belge No:174

Sefer fermânıdır.

Mefahiru'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinu'l-fezâili ve'l-keâm Erzincan ve Kemah ve 'Arabgir ve Divriği ve Eğin ve Amasya ve Zile ve Tokat ve Malatya ve Harburut ve Çermik ve Çüngüş ve Urfa ve Ergani ve Birecik ve Diyarbekir ve Adana ve Antakya ve 'Ayntab ve civârlarında vâki' kâdılar ve nâibler zîde fazluhum ve mefahiru'l-emâsil ve'l-akrân zikr olunan kazâlarda vâki' yeniçeri serdârları ve serdengecdi ağaları ve ocak ihtiyârları ve a'yân-ı vilâyet ve iş erleri zîde kadruhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsil olucak ma'lûm ola ki memâlik-i mahrûsemde îsâl-ı mazarrât-ı fikr-i fâsıdı ile taharrî ve timâ' üzere olan tâife-i erâzilin ..... hasarâtlarıyla (?) memâlik-i mahrûsem hudûd ve sınırının sirâyede-i fitne ve âşub ihtimâlınden .....akdem i'mâl ve ..... vucûbda olmağla tevkîr ve teksîr-i 'asâkir mazarrat-ı müessir için Rakka ve Anadolu vâlisi ve Erzurum cânibi ser'askeri olan düstûr-ı mükerrerem müşîr-i mufahham nizâmu'l-'âlem vezîrim Ahmed Pâşâ edâma'llâhu Te'âlâ iclâlehunun hakkında vâki' olan hizmet-i 'âliyemde mevcûd ve re'-yi rezîn isâbet-i karîn üzere hareket olunmak için zikr olunan kazâlarda ve civârlarında sâkin ve mütemekkin 'atîk serdengecdi ağaları ve 'alemdârları etba'ları ile bi-lâ berât ser'asker-i müşârun ileyhın ma'iyetine (?) me'mûr ve sâlifuz-zikr kazâlar ve civârlarında olan serdârların bayrakları küşâde kazâlarında sâkin ve mütemekkin dergâh-ı mu'allâm yeniçerilerinin bi-lâ esâmî ve esâmisi hâlik ve tâmu's-silâh ve dârb ve harbe kâdir kuloğulları bir ferdi girü (94) kalmamak şartıyla serdârları bayrakları altında ser'asker-i müşârun ileyhın

ma'iyyetinde vâki' olan hızmât-ı hümâyûnumda bulunmaları bâbında işbu emr-i şerîfim ısdâr ve ile irsâl olunmuşdur. Vusûlunde sen ki mevlânâ-yı mûmâ ileyhimsiz fermânım olduğu üzere zikr olunan kazâlarda ve civârlarında yeniçeri serdârları serdârların bayrakları küşâde ve bi'l-cümle yeniçeri ve kuloğulları serdârları bayrakları ile 'atîk serdengecdi ağaları ve 'alemdârları etbâ'ıyla hâzır ve âmâde ve inşâallâhu Te'âlâ karîben sürücüler ile vardıklarında bir gün 'avk ve te'hîr olunmayub ta'cîl 'ale't-ta'cîl ser'asker-i müşârun ileyhın ma'iyyetine sevk ve tesyîr idüb bu seneyi sâir senelere kıyâs ile ihmâl ve müsâmaha olunur ise tefûş ve tefahhus olunub gitmeyenlerin haklarında gelineceğini cümleye tefhîm idesiz ve siz ki yeniçeri serdârları ve 'atîk yeniçeri ağaları ve 'alemdârları ve sâir mûmâ ileyhimsiz ber-vechi muharrer cümleiniz mahallerinizde hâzır ve âmâde inşâallâhu Te'âlâ karîben sürücüler vardıklarında iftihârul-emâcid ve'l-a'yân sâbıkan devlet-i 'âliyemde kul kethüdâsı olub hâlen Erzurum cânibinde vâki' ordu-yu hümâyûnumda 'umûmen dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri zâbıtı olan İbrâhîm dâme mecduhu tarafından mühürlü mektûb virilmekle mücebince 'amel olunmak bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki vusûl buldukda buldukda (bu) bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafıtta-i sudûr olan fermân vâcibu'l-ittibâ' ve lâzımu'l-ımtisâlin mazmûn-ı itâ'at-makrûnu ve mûmâ ileyh tarafından virilen mühürlü mektûb mücebince 'amel idüb hilâfından be-gâyet ihtizâr ve ictinâb eylesesiz şöyle bilesiz 'alamet-i şerîfe i'timâd kılasız.. Tahrîr(en) fi evâili şehri rebî'i'l-ülâ sene sitte ve hâmsîn ve miete ve elf.

Mahmiye-i
Erzurum

Kad vasele fi 8 rebî'i'l-âhir. Mücebince ağa mektûbu dahî vârid olmuşdur.

Sahife No: 94

Belge No:175

Sefer fermânıdır.

Akza'l-kuzâti'l-müslimîn evla'l-vulâti'l-muvahhidîn ma'denu'l-fezâili ve'l-yakîn râfi'u a'lâmiş-şerî'ati ve'd-dîn vârisu 'ulûmi'l-enbiyâi ve'l-mürselîn el-muhtassu bi-mezîdi 'inâyeti'l-mülki'l-ma'in Mevlânâ Kayseriye Kâdısı zîdet fezâiluhu ve mefâhiru'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinu'l-fezâili ve'l-kefâm Anadolu'nun orta kolunda vâki' Karaman ve Adana eyâletlerinin yemîn ve yesârlarıyla eyâletlerinde dâhil Konya ve Ilgın ve sâir bi'l-cümle kazâların kâdıları ve nâibleri zîde fazluhum ve mefahiru'l-emâsil

ve'l-akrân yeniçeri serdârları ve ocak ihtiyârları ve mütekâ'id serdengecdi ağaları ve 'alemdârları a'yân-ı vilâyet ve iş erleri ve kulâ' dizdârları zîde kadruhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki ma'lûm ola ki memleket-i devlet-i 'âliye ebdâ ve istimrâr îsâl-ı mazarrat-ı fikr-i fâsıdı ile bâhire-i saltanat-ı seniyye-i 'Osmâniye için tavâif-i 'askeriyenin teksîr ve tevkîri emr-i mehâmdan olduğu ecilden sâlifuz-zikr eyâletlerde vâkî' kazâlar ve nevâhilerde bulunan bi'l-cümle mütekâ'id serdengecdi ağaları ve mütekâ'id 'alemdârları ve sâhibu'l-esâmî ve esâmisi hâlik yeniçeri ve cebeci ve topcu ve top'arabacısı ve kuloğullarından bir ferdi girü kalmamak şartıyla 'ale'l-'umûm cümlesi serdârları bayrakları ile ihrâc olunmaları için hâzır ve âmâde bulunub bundan sonra ocakdan sürücü ta'yîn olunan zâbitân yediyle vârid olacak emr-i şerîf-i 'âlişânım tasrîh ve ta'yîn olunan mahalle cenâhu'l-isti'câl varub mahal me'mûrlarında zâbitları ma'rifetiyle ve serdâr bayrakları ile hızmât-ı 'aliyede bezl-i makdûr ve uğur-ı dîn-i mübînde sarf-ı mekennetde nâ-mahzûr eylemeleriçün cümlelerin habîr ve agâh olub 'acâleten hâzır ve müheyâ bulunmak üzere de'b-i kadîm ve tavr-ı müstedîm üzere ocakdan haberci çâvûşlar gönderilmesi fermânım olmağın ..... çâvûş zîde (mecduhu) mübâşir ta'yîn ve irsâl olunmuşdur. İnşâallâhu Te'âlâ vusûlünde siz ki kâdılırsız mübâşir-i mezbûr kazâlarınızda dâhil olduğu sâ'at serdârlar ocak ihtiyârları mütekâ'id serdengecdi ağası ve 'alemdârları 'ale'n-nüfûr (95) meclis-i şer'a da'vet ve minvâl-ı meşrûh üzere me'mûriyeti cümleye i'lân ve işâ'ât ve der'akab serdârın bayrağı küşâd mütekâ'id ağa ve 'alemdârlar ve cümle yeniçeri ve cebeci ve topcu ve top'arabacısı ve kuloğulları sürücü vardığı sâ'at yerlerinden çıkmak şartıyla hâzır ve âmâde bulunmalarıçün gereği gibi tenbîh ve kusât (?) ve karâr ve mecma'u'n-nâs olan mahallerde münâdiler nidâ ittiresiz siz ki serdârlar ve mütekâ'id ağa ve 'alemdârlarsız bâlâda tahrîr ve beyân olunduğu üzere mahal me'mûrunuzda mevcûd bulunmak üzere 'ale'l-'umûm cümleleriniz me'mûr olduğunuz ma'lûmunuz olduğu sâ'at serdârlar bayrakların küşâd ve kazânınızda bulunan bi'l-cümle neferât hâzır ve müheyâ idüb ta'yîn olunan sürücü vardığı an kazâlarınız neferâtını bayrağınız altına alub bi-lâ te'hîr evlerinizden çıkub sürücü yediyle vârid olan fermân-ı 'âlişân mücebince me'mûr olduğunuz mahalle 'âzim ve râhî olmağa müterakib olasız bu vakt sâir evkâta kıyâs ile rehâvet üzere hareket idüb bundan sonra sürücü vardığı sâ'at kalkmayub gerüye kalmak sevdâsında olan serdâr ve ağa ve 'alemdâr ve neferâtdan her kim olursa olsun ve kal'abend ile iktifâ olunmayub itâ'at-ı emr-i 'âli eyle(me)dükleriçün haklarında lâzım

cezá icrâ olunacağı mukarrer ve muhakkak bilüb ana göre basîret ve intibâh üzere hareket 'ale'l-'umûm cümleliz sürücü varmasına müterakib ve intizâr birle hâzır ve âmâde bulunasız ve sen ki mübâşir çâvûş zîde kadruhsun me'mûr olduğun orta kolda vâki' sâlifuz-zikr eyâletlerin yemîn ve yesâriyle kazâlardan bir kazâ gir(ü) koymayub cümlesini keş ve güzâr iderek sudûr iden emr-i şerîf-i 'âlişân huzûr-ı şer'-i enverde cümle muvâcehesinde kıra'ât ve mazmûn-u münîfinden cümle agâh etmekte bezl-i kudret idüb emr-i şerîfimi kıra'ât itdirüb hakk-ı kazâların cümlesinde edâ-yı hizmet iylediğini müş'îr i'lâm birle edâ-yı hizmet eylemeğe mecd ve sa'y olur hilâf-ı emr-i 'âli vaz' ve hareketden cümleliz tehâşi ve mücânebet eyleyesiz deyû düstûr-ı mükerrem müşîr-i müfahham nizâmu'l-'âlem bi'l-fi'l dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ağası olan vezîrim Hasan Pâşâ edâma'llâhu Te'âlâ lâlehu tarafından mühürlü mektûb virilmekle vech-i meşrûh üzere vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîli'l-kadrim ve müşârun ileyh tarafından virilen mühürlü mektûb mücebince 'âmil olasız şöyle bilesiz 'alamet-i şerîfe i'timâd kılasız.. Tahrîr(en) fi evâili rebî'i'l-ûlâ sene sitte ve hâmsîn ve miete ve elf.

Be-makâm-ı (?)
Kostantiniyye
el-Mahrûse

Mücebince sadr-ı a'zam mektûbu vârid olmuşdur.

Mücebince ağa mektûbu dahî vârid olmuşdur.

Sahife No: 95

Belge No: 176

Mekârî tavarların İskenderun'a nakl fermânıdır.

Düstûr-ı mükerrem müşîr-i müfahham nizâmu'l-'âlem müdebbiru'l-umûri'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb mütemmimu mehâmi'l-enâmi bi'r-re'yi's-sâib mümehhidu bünyâni'd-devleti ve'l-ikbâl müşeyyedu erkâni's-sa'âdeti ve'l-iclâl el-mahfûfu bi-sunûfi 'avâtıfı'l-mülki'l-a'lâ Adana Vâlisi vezîrim Pâşâ edâma'llâhu Te'âlâ iclâlehu tevkî-i refî-i hümayûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki Diyarbekir'de mevcûd bulunmak olmak üzere ser'asker takımı için tertîb olunan mühimmât ve cebehânenin tekmiline iktizâ iden ecnâs-ı mühimmât bu def'a âsitâne-i sa'âdetimde sefine ile İskenderun İskelesi'ne nakl olunub Adana'dan dahî icâb iden ücretleri celb mahsulu mâlından virilmek şartıyla Diyarbekir'e nakli için iktizâ iden mekârî tavarları Haleb Eyâleti'nden kifâyet etmediği

süretde kusûru dahî Eyâlet-i Adana'dan tedârik ve ihrâc olunmak üzere fermânım olmağın imdi sen ki vezîr-i mûmâ ileyhsin işbu emr-i şerîf-i celîlî'l-kadrim vusûlunde mûhimmât-ı merkûmenin nakli için Eyâlet-i Haleb'den çıkarılacak mekârî tavarlarından başka hasbe'l-iktizâ Adana Eyâleti'de dahî ne mikdâr mekârî tavarları iktizâ ider ise icâb iden ücretleri der-sa'âdetimden mübâşir ta'yîn olunan Mustafâ zîde mecduhu ma'rifetiyle muhassıl-ı mûmâ ileyh tarafından (96) virilmek şartıyla Haleb Vâlisi tarafından talep olunduğu mikdâr mekârî tavarları eyâlet-i merkûmeden tedârik ve ihrâcına ve iktizâ idişine göre üzerlerine taraflarından ademler ta'yîn ve İskenderun İskelesi'ne irsâl ve murâd olunan vakitte iskele-i merkûmede mevcûd itdirmekde ihtimâm ve dikkat idüb tesâmüha ile mûhimmâtın nakli husûsları te'hîre kalmasına bâ'is olacak hâlâta rızâ ve cevâz gösterilmekde tevakkî ve mücânebet olunmak bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki hükm-ü şerîfimle vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr olan işbu emru şerîf-i 'âlişân vâcibu vâcibu'l-ittibâ' ve lâzımu'l-ımtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnile 'amil olub hilâfiyla vaz'a ve hareketden be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylesesiz şöyle bile(siz) 'alamet-i şerîfe i'timâd kılâsız. Tahrîr(en) fi'l-yevmi's-sâmin rebî'i'l-âhir sene sitte ve hamsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye

Kâd vasale fi 22 rebî'i'l-âhir sene 1156.

Sahife No: 95

Belge No: 177

Düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmu'l-'âlem müdebbiru'l-umûri'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb mütemmimu mehâmi'l-enâmi bi'r-re'yi's-sâib mümehhidu bünyâni'd-devleti ve'l-ikbâl müşeyyedu erkâni's-sa'âdeti ve'l-iclâl hâlen Adana Vâlisi vezîrim Pâşâ edâma'llâhu Te'âlâ iclâlehu ve âmiru'l-umerâyi'l-kirâmi zevi'l-kadri ve'l-ihtirâm sâhibu'l-'izzi ve'l-ihtişâm el-muhtassu bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-a'lâ İç İl ve 'Alâ'ye mutasarrıfları pâşâlar dâmet iclâluhumâ ve mefâhiru'l-emâcid ve'l-hükkâm ma'denu'l-fezâili ve'l-kelâm Adana Kâdısı Adana Eyâleti'nde İç İl ve 'Alâ'ye sancaklarında vâki' kâdılar zîde fazluhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki müddet-i vâfireden berû bir dürlü Antalya 'Alâ'ye İç İl taraflarında mütemâdi olan seferler hazîne-i 'âmireme 'arız ve hâdis olan vezâifesinin mesârif-ı menzil bâ (?) husûs (?) yine menzilleri (?) olsun memâlik-i mahrûsemde mâlikâne (?)

virilen mukâta'ât-ı mîrîyenin mu'accelelerinin her bin gurûşa üç nefer cebelü ve beher neferi için ellibeş gurûş yerliye alunub ve bu sene-i mübâreke de dahî Erzurum ve Bağdâd taraflarının tecemmu' ve tehdâdüs idecek cünûd-ı islâmiyenin mesârif-i lâzimesiçün sâbıklarda olduğu vech üzere memâlik-i mahrûsemde vâki' mâlikâne mukâta'âtının mu'accele-i yerliyesi tahsil olunmak muktazî olmağla Adana Eyâleti'nde İç İl ve 'Alâ'îye sancaklarında vâki' mâlikâne mukâta'ât ve kurâ ve mezâri'de hisâb-ı mezkûr üzere ..... üç bin yüz sekseniki gurûş onüç pâra cebelü yerliyeleri tahsil olunmak fermânım olmağın imdi siz ki vüzerâ-yı müşârun ileyhsiz ve mîr-i mirân ve mevlâna-yı mûmâ ileyhimsiz işbu emr-i şerîf-i 'âlişânım der-sâ'adetimden mübâşir ta'yîn olunan Seyyid Ahmed zîde mecduhu vardıkda irsâl memhûr ve mumdâ sûret-i mûcebince olmkdâr cebelü yerliyeleri mübâşir-ı mûmâ ileyh ma'rifeti (?) mahallinde olanlardan ve ashâbı mahallinde olmayanlardan mültezimlerin ..... serî'an ve 'âcilen tahsîli ve der-sâ'adetime irsâl ve teslim-i hazine-i 'âmirem ittirilmeğe mezîd-i dikkat ve ihtimâm eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki hükm-ü şerîfimle vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyaft-e-i sudûr olan işbu emru şerîf vâcibu'l-ittibâ' ve lâzımı'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnile 'amil olub hilâfından be-ğâyet ictinâb eyleyesiz şöyle bilesiz 'alamet-i şerife i'timâd kulasız. Tahîren fi yevmî'r-râbi' 'aşar min saferi'l-hayr sene sitte ve hamsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye
el-Mahrûse

Kuyide fi 24 rebî'i'l-âhir sene 1156.

Sahife No: 97

Belge No: 178

Düstûr-ı mükerrerem müşîr-i mufahham nizâmu'l-'âlem müdebbiru'l-umûri'l-cumhûri bi'l-fikri's-sâkıb mütemmimu mehâmi'l-enâmi bi'r-re'yi's-sâib mümehhidu bünyâni'd-devleti ve'l-ikbâl müşeyyedu erkâni's-sa'âdeti ve'l-iclâl el-mahfûfu bi-sunûfi 'avâtifi'l-mülki'l-a'lâ Adana Vâlisi vezîrim Pâşâ edâma'llâhu Te'âlâ iclâlehu ve kâdvu'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denu'l-fezâili ve'l-kelâm Adana Kâdısı ve Yüreğir Kazâsı nâibi zîde fazluhumâ tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki sen ki Yüreğir Kazâsı nâibi mevlânâ-yı mûmâ ileyh Halîl zîde 'ilmuhusun südde-i sâ'adetime mektûb gönderüb Adana ve Yüreğir Kazâsı nevâhisinden iken re'âyâ fukarâsı meclis-i şer'a varub bunlar emr-i şerîfimle nâzil olan tekâlîfden emîr-i defter mûcebince cem'ine

me'mûr olanlara edâda kusûrları yoğiken bin yüz ellidört senesinde vekîlleri olan Adana sâkinlerinden Şehir Hâcîları dimekle ma'rûf Kassâb Bekiroğlu yeğeni es-Seyyid Mehmed ibn-i İbrâhîm nâm kimesneler birbirleriyle müttefik ve hevâlarına tâbî' müteğallibeye istinâden kendü nefisleriçün (emr-i şerîfden zi)yâde külli akce zam ve fukarâdan cebren tahsîl ve ekl ve anlan (?) ve izâ'at (?) etmeleriyle birbirlerin şer'le hisâbları görölmek murâd eylediklerinde ebâ ve imtinâ' ve icrâ-yı hak mümkün olmamağla mahallinde şer'le hisâbları görölüb hizmetlerinde zuhûr iden hakk-ı fukarâ-yı tahsîl ve ashâbına red ve teslîm ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr-i şerîfim virilmek ricâsına vâfi' hâlf bi'l-iltimâs 'ârz eylediğin ecilden şer'le görölmek emrim olmuşdur. Mübâşir ta'yîn olunan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed zîde kadruhu ile vusûl buldukda bu bâbda emrim üzere 'amel dahî mübâşir-i merkûm ma'rifetiyle ihzâr-ı hasman kılub mukaddemâ bir def'a şer'le görölüb fasl olunmıyan husûsları tamâm hak ve 'adl üzere olub göresin . İ'lâm olunduğu üzere ise ol bâbda muktazâ-yı şer'-i kadîm ile 'amel idüb dahî vech-i meşrûh üzere ma'rifet-i şer'le hisâbları görölüb hizmetlerinde şer'le mensûc ve sâbit olan hakk-ı fukarâ her ne ise tamamen tahsîl ve bunu savb-ı ashâbına ilidüb ta'allül ve muhâlefet ittirilmeyüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hak eylesin min ba'd şer'-ı şerîfe ve emîr-i hümâyûnuma muhâlefet kimesneye iş ittirmeyüb uslanmayub 'inâd ve muhâlefet üzere olanları vukû'u ve sıhhatı üzere yazub 'arz idüb husûs-ı mezbûr içün bir dahî emr-i şerîfim irsâline muhtâc eylemiyesiz şöyle bilesiz 'alamet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîr(en) fi evâili ramazânı şerîf sene hamse ve hamsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye
el-Mahrûse

Sahife No: 97

Belge No:179

Bâ'is-i tahrîr-i hurûf budur ki

Hâlen Medine-i Adana'da vâki' merhûm Ramazânoğlu Evkâfî kitâbeti ve mahkeme kitâbeti bundan akdem kayınpederimiz 'Abdu'llâh Beg berât-ı şerîfle üzerinde olub fevt oldukda yine berât-ı şerîfle üzerimize tevcîh buyurulmağla yedimize virilen berât-ı 'âlişân ol tarafa irsâl olunmağla mücebince tarafımızdan mesârif kâtibi Mîlî Mehmed Efendi birâderimiz kitâbet-i mezkûrlar içün tarafımızdan vekîl nasb ve ta'yîn eylediğimiz ecilden tarafına tarafımızdan işbu temessük virildi. Sen ki mûmâ

ileyh Mehmed Efendi tarafımızdan vekâlet-i kitâbet-i merkûme hizmetlerin görüb
 üzerimize lâzım merâsime dikkat eylesiz ve's-selâm . Hurrîre fi evâhiri rebî'l-âhir
 sene (1) 156.

Mine'l-fakîr 'Osmân .....

Sahife No: 98

Belge No:180

..... mahkeme ..... berâtıdır.

Berât-ı şerif-i 'âlişân-ı sultân-ı ..... hükmü oldur ki

Adana'da vâki' mahkemenin kâtibi olan Kõrimâm-zâde dimekle ma'rûf Ahmed
 fevt olub yeri hâl ve mahlûl olmağla yerine erbâb-ı istihkakdan işbu râfi'u tevkî-i
 refi'iş-şânı şehriyâri 'Osmân zîde 'ilmuhu her vechle lâıyk ve muhil ve müstahak
 olmağla merkûmun mahlûlundan tevcîh olunub yedine berât-ı şerif virilmek bâbında
 istid'â-yı 'inâyet etmeğın fevti vâki' ise mezbûra vech-i meşrûh üzere sadaka idüb bu
 berât-ı hümayûn-ı sa'adet-makrûnu virdim ve buyurdum ki ba'de'l-yevm mezbûr
 'Osmân zîde 'ilmuhu varub zikr olunan mahkemenin müteveffâ yerine kâtibi olub
 hizmet-i lâzimesin mer'î ve müeddî kıldıkdan sonra uslûb-ı sâbık üzere mutasarrıf olub
 devâm-ı 'õmr-i devletimiçün du'âya müdâvemet göstere ol bâbda taraf-ı âherden bir
 vechle dahl ve ta'addi kılmayalar şöyle bileler 'alamet-i şerife i'timâd kılalalar. Tahrîren
 fi'evâhiri saferi'l-hayr li-sene sitte ve hamsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye

Sahife No: 98

Belge No: 181

Merkûmun evkâfdan ibrâ ve kitâbeti berâtıdır.

Berât-ı şerif-i 'âlişân-ı sultân-ı tuğrâ-yı hân (?) hükmü oldur ki Adana'da

Halil Beg veled-i Ramazânoğlu Pîri Mehmed Pâşâ ..... leri ..... meclis-i
 ser'a varub vakf-ı mezbûrun vazîfe-i mu'ayyene ile irâd kâtibi olan Ahmed Halife
 bundan akden fevt oduğundan müceb-i şart erbâb-ı istihkakdan bir kâtib nasb ve ta'yın
 olunması lâzım iken ve kazâ-yı mezbûrun mütevellisi olan Mehmed Beg tam'-ı
 hâmından nâşî zikr olunan kitâbeti kendünün sülbi oğlu câhil ve mübedî nâ-ehil
 Mustafâ Halife üzerine 'arz ve tarziye ve berât ittirüb mezbûr Mustafâ'nın kat'an

okuyub yazması olmadığından mâ'adâ bir vekil dahî nasb etmeyüb evkâf-ı mezbûrun umûru muhtal ve müşevveş ve bir kâtib nasbı muktazî olmağla mezbûr Mustafâ Halife ref' olunub erbâb-ı istihkakdan işbu râfi'u tevkî'i refi'i'ş-şâmî hâkânî 'Osmân Halife zîde salahâhu ehl-i kalem ve her vechle lâyük ve muhil ve müstahak ve kitâbet-i mezbûrenin 'uhdesinden gelmeğe kâdir ve cümlemiz .....mukarrer olmağla vazîfe-i mu'ayyenesiyle merkûm 'Osmân Halife'ye tevcîh ve yedine berât-ı şerif-i 'âlişânım virilmek bâbında istid'â-yı 'inâyet ricâsına 'arz ve i'lâm idiyorlar her biri ilhâh ve ibrâm etmeleriyle vâki' hâlî bi'l-iltimâs Adana Kâdısı Mevlânâ es-Seyyid 'Osmân zîde fazluhu 'arz itmeğın vakf-ı mezbûrun kâtibi olup mütevellî-yi vakf Mehmed'in oğlu mezkûr Mustafâ nâ-ehil ve 'adem-i iktidârı olmağla ref'inden kitâbet-i merkûm mezbûr 'Osmân Halife'ye tevcîh olunmak ricâsına Adana Kâdısı 'arz etmekle lâkin babası mütevellî-yi vakf mezbûr Mehmed hâlen isti.....de olup mezbûr Mustafâ ber-taraf olmadığı mezbûr 'Osmân Halife i'tirâf itmekle husûs-ı mezbûru bi'l-müvâcehe tefahhus mümkün olmadığı kıdvetü'l-'ulemâ el-muhakkikîn evkâf müfettişi Mevlânâ İbrâhîm zîde 'ilmuhu i'lâm itmekle i'lâmı mücebince ref'inden tevcîh olunmak fermânım olmağın hakkında mezîd-i 'inâyet-i pâdişâhânem zuhûra getürüb bin yüz elli altı senesi rebî'i'l-evvelinin sekizinci günü târihiyle müverreh virilen ru'ûs-ı hümâyûn mücebince bu berât-ı hümâyûn virdim ve buyurdum ki mezbûr 'Osmân Halife zîde salahâhu İsmâ'îl zîde 'ilmuhu varib vech-i meşrûh üzere ref' olunan mezbûr yerine evkâf-ı mezbûrun irâd kâtibi olup edâ-yı hizmet eyledikten sonra bundan evvel vazîfe-i mu'ayyene ile irâd kâtibi olanlar ne minvâl üzere mutasarrıf gelmişler ise mezbûr dahî minvâl üzere vazîfe-i mu'ayyenesin evkâf-ı mezbûr mahsûlundan mütevellîsi olanlar yedinden alub mutasarrıf ola ol bâbda ref' olunan mezbûr Mustafâ ve taraf-ı âherden hiç ferd mâni' ve mezâhîm olmayub dahl ve ta'arruz kılmayalar şöyle bileler 'alâmet-i şerîfeye i'timâd kılalar. Tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis 'aşere min şehri rebî'i'l-âhir sene sitte ve hamsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye
el-Mahrûse

Kad vasale ve kuyide fi 17 cemâziye'l-âhir sene (11)56.

Sahife No: 99

Belge No:182

Mefahiru'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinu'l-fezâili ve'l-keâm Üsküdâr'dan Karaman Adana ve Haleb ve Rakka Mar'aş ve Diyârbekir eyâletlerinin yenîn ve yesâriyle Diyârbekir'e varub gelince vâki' kuzât ve nevâib zîde fazluhum ve mefahiru'l-emâsil ve'l-akrân a'yân-ı vilâyet zîde kadruhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsil olucak ma'lûm ola ki mahall-ı mezkurede Diyârbekir Valisi ma'iyetine me'mûr olan serdâr bayraklarının ve sâyir 'asker tâifesinin ihrâclarına sürücü ta'yîn olunan dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ocağı turnacıbaşlarından Ahmed Ağa zîde mecduhunun ve ma'iyeti ile gidecek çavûşân ve yazıcının rükûbları için müceddeden virilen nizâm şurût-ı mücebince ahâli-yi kazâ tarafından yiğirmiiki re's menzil bârgîri tedârik ve ihzâr olunmak fermânım olmağın imdi mûmâ ileyh herkanınızın taht-ı kazâsına dâhil olur ise mazmûn-ı emr-i şerifmi sicill-i mahfûza kayd ve sebt ve virilen şurût-ı nizâm mücebince yiğirmiiki re's menzil bârgîri ahâli-yi vilâyet bi-lâ teredüt tedârik ve mûmâ ileyhe virildüğünü müş'ir yedinden memhûr sened ahz ve sened başında sûret-i sicillât-ı ma'mûl bih senedât âsitâne-i sa'âdetime irsâl idüb hilâfindan ve ücret talebinden be-ğâyet hazer ve mücânebet olunmak bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdir olmuşdur. Buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr iden fermân-ı vâcibu'l-ittibâ' ve lâzımu'l-ımtisâlin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla 'âmil olasız şöyle bilesiz 'alamet-i şerife i'timâd kılasız.. Tahrîren fi evâili rebî'i'l-âhir sene sitte ve hâmsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye

Kuyide fi 6 rebî'i'l-âhir sene (1)156.

Bir def'a Turnacıbaşı Halil Ağa'ya ahâli-yi vilâyet vermek üzere yiğirmisekiz 'aded re's bârgîr verile deyû emr-i 'âlî sâdir olmuşdur. Kad vasale fi 3 cemâziye'l-ülâ sene 1156.

Sahife No: 99

Belge No:183

Ramazanoğlu Evkâfi'na müte'allık fermândır.

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denu'l-fazli ve'l-keâm Mevlânâ Adana Kâdısı zîde fazluhu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsil olucak ma'lûm ola ki Adana'da vâki'

merhûm Ramazânoğlu Piri Mehmed Pâşâ Evkâfi'nin evlâd-ı vâkıfdan nâzırı olan Kaya Hânım divân-ı hümayûnuma 'arz-ı hâl idüb vakf-ı mûmâ ileyh vakfiye-i ma'mûl bihâsında ehl-i vakfin vakf-ı şerîfe hiyâneti olduğu şer'an sâbit olmadıkca cihetleri âhere virilmeye deyû tasrîh olunmuşken müteğallibeden ba'zı kimesneler müteveli-yi evkâfdan hilâf-ı inhâ ehl-i cehtin ref'lerinden 'arz etmeleriyle hüsn-ü rızâsıyla fâriğın kasrı yedinde berâtı mücebince hüccet-i şer'îye ile ma'an ferâğat ve mahlûl 'arzlarından mâ'adâ müteveli-yi vakfin hilâf-ı şart-ı vâkıf ref'inden olan 'arz derkenâr olunmamak üzere Anadolu muhâsesine kayd ve müteveli-yi mezbûr muhkem tenbîh olunub mütenebbih olmaz ise vukû'u üzere 'arz ve i'lâm olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eylediği ecilden hazine-i 'âmiremde mahfûz olan Anadolu muhâsesi defterlerine nazar olundukda evkâf-ı mezbûrun yevmî yigirmi akce vazîfe ile nâzırlığı evlâd-ı vâkıfdan Kaya Hânım üzerinde olduğu derkenâr olunub ve sâdır olan fermân-ı 'âlişânım mücebince sâhibe-i 'arz-ı hâlin yedinde olub ibrâz eylediği vakfiye-i ma'mûl bi-hâ nazar olundukda fi'l-hakîka vakf-ı mezbûrun erbâb-ı vezâyifden yerinin madâm ki vakfa hayra (?) ve noksanı mücib cürm ve hiyâneti şer'an sâbit ve sübûtuna hükm-ü şer'î lâhîk olmaya bir ferdin ciheti 'arz olunmıya deyû mestûr ve musarrâh bulunmuşdur binâen 'aleyh nâzire-i merkûmenin iltimâsı üzere vakf-ı mezbûrun erbâb-ı vezâyifi hakkında ferâğat ve mahlûlünden mâ'adâ için gelen 'arzlar şart-ı mezkûre binâen kable sübûtî'l-hiyânet derkenâr olunmamak üzere defter-i evkâfa kayd ve mahallinde vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak üzere emr-i şerîfim virilmek için i'lâmü'l-'ulemâi'l-mütebahhirîn bi'l-fi'l Rum İli Kâdı-'askeri olan Mevlânâ 'Abdu'r-rahîm edâma'llâhu Te'âlâ fezâilehu 'arz ve i'lâm etmeğın imdi i'lâmı mücebince mahalline kayd ve 'amel olunmak bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuşdur .

Buyurdum ki hükm-ü şerîfimle vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere 'amel idüb dahî mevlânâ-yı mûmâ ileyhın i'lâmı mücebince vakf-ı mezbûrun erbâb-ı vezâyifi hakkında ferâğat ve mahlûlünden mâ'adâ için gelen 'arzlar şart-ı mezkûra binâen kable sübûtî'l-hiyânet derkenâr olunmamak üzere üzere defter-i evkâfa kayd ve mahalline şerh virilmekle vech-i meşrûh üzere erbâb-ı vezâyifi hakkında ferâğat ve mahlûlünden mâ'adâ için vakf-ı mezbûr mütevellisine 'arz ittirmiyesiz (100) şöyle bilesiz 'alamet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fi yevmî's-sâbi' fi zi'l-hicce sene selâse ve 'işrîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye
el-Mahrûse

Kuyide fi cemâziye'l-ûlâ sene 1156.

Sahife No:100

Belge No:184

'Asâkirinin isti'câl emridir.

Mefahiru'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinu'l-fezâili ve'l-keîâm Konya Adana ve Haleb ve Rakka ve Mar'aş ve Diyârbekir eyâletlerinin yemîn ve yesârlarıyla vâki' olan kazâların kâdıları ve nâibleri zîde fazluhum ve mefahiru'l-emâsil ve'l-akrân yeniçeri serdârları ve ocak ihtiyârları ve a'yân-ı vilâyet ve iş erleri zîde kadruhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki memleket-i 'âliye-i ibda'l-istimrârım îsâl-ı mazarrat-ı fikr-i fâsıdıyla tecerrüb ve ictimâ' üzere olan tâife-i li'âmın güşmâlları mücerred kuvvet-i kâhire-i celîye ve mestûre-i bâhire-i sultanda seniyyem için hâlen Diyârbekir Vâlisi düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmul-'âlem vezîrim pâşâ edâma'llâhu Te'âlâ iclâlehunun ma'iyetine tavâif-i 'askeriyenin teksîr ve tevkîri emr-i mühimmenden olduğu ecilden eyâlet-i mezbûrun kazâlarında ve neferât i'mâline kâdir 'atîk serdengecdi ağalarının kânûn üzere esâmilerine tevakkî tahmîl olunmak şartıyla kırk 'aded emekdâr ve kârgüzâr ağaların bayrakları küşâde ve her bayrağa sefer görmüş yeniçerilerden ve cenk ve harbe kâdir güzide ve müftehar ve tâmu's-silâh kuloğullarından yüz yigirmibeşer nefer tahrîr ve bir sa'ât evvel tekmîl ve 'acaleten yerlerinden ihrâc ve serî'an ve 'âcilen bir gün akdem vezîr-i müşârun ileyhın ma'iyetine irsâl ve tesyîrlerine ihtimâm ve dikkat olunması fermânım olmağın kûdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Turnacıbaşı Halîl zîde mecduhu mübâşir ta'yîn ve irsâl olunmuşdur imdi vusûlünde vech-i meşrûh üzere kazâlarınızda sâkin 'atîk serdengecdi ağalarından neferât i'mâline sâhib-i iktidâr kırk 'aded kârgüzâr serdengecdi ağalarının kânûn üzere esâmilerine tevakkî tahmîl olunmak şartıyla mübâşir-i mûmâ ileyh ma'rifetiyle ve ma'rifetiniz ve ma'rifet-i şer'le bayrakların küşâd ve ber-minvâl-ı muharrer neferâtlarını tekmîl ve 'acaleten yerlerinden ihrâc vezîr-i müşârun ileyhın bulunduğu mahalle irsâl ve tesyîre ve her biriniz bezl-i iktidâr ve sarf-ı mekned-i peşimâr eylesesiz ve sen ki bayrakları küşâde me'mûr turnacı-yı mûmâ ileyhın sen ocağın emekdâr ve kârgüzâr zabıtândan olub hidâmet-i lâzıme 'uhdesinden gelmeğe kâdir olduğun ecilden husûs-ı mezbûra bâ- fermân-ı 'âlî mübâşir ta'yîn olunmağla

gerekdir ki bir gün evvel varub eyâlet-i mezbûrelerin kazâlarında sâkin ve neferât i'mâline kâdir 'atik ağalardan kırk 'aded kârgüzâr ağaların cümle ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le bayrakların küşâd ve herbir bayrağın altında sefer görmüş ve tâmu's-silâh güzîde ve müntehab yüz yiğirmibeşer neferleri mevcûd olmak üzere tahrîr ve bir sâ'at mukaddem tekmîl ve yerlerinden ihrâc ve me'mûr oldukları vezîr-i müşârun ileyhin ma'iyetine irsâle ve isâllerinde kemâl-ı ihtimâm ve takayyüd -yleyüb hizmet-i meşkûre idüb vücûda getürmeği mucid ve sâ'î olub sana her vechle husûs-ı mezbûr için mu'âvenet ve müzâharet olunub ve 'iğvân-ı mezburlardan bir ferde 'özl bahâne ile himâye olunmak şartıyla bu emr-i lâzımı'l-ihitimâmda ser-i mû kusûr ve bir dürlü dahî tam'-ı hâm ile hilâf-ı marzî işde bulunmamak üzere edâ-yı hizmet-i mezbûr eyleyesin bezl-i mechûd ve sarf-ı mekennedde nâ-ma'dûm eyleyesin ve sizler ki bayrakları küşâd olunan serdengecdi ağalarısız mübâşir-i mûmâ ileyh ma'rifetiyle bayrağınız küşâd olunduğu sâ'at bi-lâ te'hîr her birleriniz bayrağın altında yüz yiğirmibeşer nefer tahrîr ve bir gün evvel ve 'acaleten kalkub esnâ-yı tarîkde mekes ve arâm etmeyüb serî'an ve 'acaleten varub vezîr-i müşârun ileyhin ma'iyetinde mevcûd olub re'y-i savâb-ı bedîleri üzere hizmet ve harekete ihtimâm-ı tâm eyleyesiz ve lâkin bu vakti sâir evkâtlara kıyas ile bayrağın altında yüz yiğirmibeşer neferden noksan olunub yahud vilâyetinizde ve esnâ-yı tarîkde te'hîr ve mekes ve arâm misüllü ..... rehâvet üzere harekete tasaddi olunur ise 'özl ve cevâbınız kabûl olunmayub mes'ûl ve mu'âtab ve mu'âkab olub muhkem (101) muhkem haklarından gelineceğinden iştibâh olunub ana göre basîret ve intibâh üzere hareket ve neferâtınızın zabt ve rabtlarıyla mukayyed olub fukarâ ve zu'afâyâ bu bahâne ile hilâf-ı şer'-i şerîf ve muğâyir-i emr-i münîf rencide ve ta'addâ (ta'addî) olunmamak vechle gayret ve hamîyyet birle nâm ve şân tahsîli ile isticlâb ve hasıl ve sarf-ı kudret eyleyesiz deyû bi'l-fi'l dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ağası olan düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmu'l-'âlem vezîrim Hasan Pâşâ edâma'llâhu Te'âlâ iclâlehu tarafından mühürlü mektûb virilmekle vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdir olmuşdur. Buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda sâdir olan emrim vezîr-i müşârun ileyh tarafından virilen mühürlü mektûb mücebince 'amel idüb hilâfına rızâ ve cevâz göstermeyesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız.. Tahrîren fi evâhiri rebî'i'l-ülâ sene sitte ve hâmsîn ve miete ve elf.

Be-makâm-ı
Kostantiniyye
el-Mahrûse

Kad vasele ve kuyide fi 16 cemâziye'l-ûlâ sene (1) 156.

Mûcebince sadr-ı a'zam mektûbu dahî vârid olmuştur.

Sahife No:101

Belge No:185

Deve emridir.

Kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân dergâh-ı mu'allâm gedüklülerinden olub bundan akdem husûs-ı mezbûra mübâşir ta'yîn olunan Mustafâ zîde mecduhu tevki'-i refi'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki işbu sene-i mübâreke de Erzurum cânibi ser'askeri vezîrim Ahmed Pâşâ edâma'llâhu Te'âlâ iclâle hunun ma'iyetinde mevcûd bulunub zehâyir ve mühimmât nakli ve sâir hidmât-ı mühimmede i'mâl ve istihdâm olunmaları için sen ki mübâşir-i mûmâ ileyhsin Adana Sancağı'ndan ikiyüz mehârî deve ihrâc ve ba'de'l-ihrâc toğru Sivas'a seyr ve Sivas mübâya'asından zehâyir tahmîl ve Erzurum'a nakl ve tesyîr olmak için bundan akdem emr-i 'âlişânım ısdâr ve me'mûr kılınmışdı. El-hâletu hâzihi zikr olunan develerin hâlen Diyârbekir cânibi ser'askeri vezîrim 'Alî Pâşâ edâma'llâhu Te'âlâ iclâle hunun ma'iyetinde hidmât-ı mühimmede i'mâl ve istihdâm olunmaları muktazî olmağla zikr olunan develer Erzurum'a sevk ve tesyîr olunmayub toğru Rakka'ya ve Siverek ve Samsad'a sevk ve tesyîr ve Rakka ve Siverek ve Samsad'da mevcûd olan mîrî zehâyirden tahmîl ve Diyârbekir'e nakl ve tesyîr ve ser'asker-i müşârun ileyhin ma'iyetinde olub ordu-yu hümâyûnumda hidmât-ı mühimmede i'mâl ve istihdâm ittirmek fermânım olmağın imdi işbu emr-i 'âlişân vusûlunde fermânım olduğı üzere mârru'z-zikr develeri 'âcilen ve sâri'an ihrâc ve ba'de'l-ihrâc toğru Erzurum'a götürülmeyüb toğru Rakka'ya ve Siverek ve Samsad'a sevk ve tesyîr ve Rakka ve Siverek ve Samsad'da mevcûd olan mîrî zehâyirden tahmîl ve ber-vech-i musâra'at Diyârbekir'e nakl ve tesyîr ittürmekde mezîd-i ihtimâm ve dikkat etmek bâbında sâdir olan fermân-ı 'âlişânım sâdir olmuştur. Buyurdum ki hükm-ü şerîfimle vardukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere fermânı celilî's-şân vâcibu'l-ittibâ'ımın mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla 'âmil olub hilâfıyla vaz' ve hareketden beğâyet ihtirâz eylesesiz şöyle bilesin 'alamet-i şerîfe i'timâd kılasın.. Tahrîr(en) fi evâilî cemâziye'l-ûlâ sene sitte ve hâmsîn ve miete ve elf.

Bemakâmi
Kostantiniyye

Sahife No:102

Belge No:186

Serdâr ağa ma'rifetiyle İskenderun'a
cebehâne nakli için gelen çuhadârlara
ahâli-yi vilâyetden ücretleri virilmek üzere
üç 'aded re's bârgîr

3

fi

2

Balcalı Mehmed Ağa ma'rifetiyle
cebehâne devesi için ikiyüz akce getüren
çuhadârlara ahâli-yi vilâyetden ücretleri
virilmek üzere altı 'aded re's bârgîr

'aded

6

fi 2 recebi'l-şerîf

Ücret

fi

2

Serdâr ağa ma'rifetiyle bir def'a Turnacı Sürücü Mehmed
Ağa'nın çâvûşu Kızıлтаğ'da ve Tekfûra'da ve Tarsûs'a yeniçeri
getürmeğe giden çâvûşa ahâli-yi vilâyet(den) verilmek üzere
yalnız tokuz 'aded re's bârgîrlerdir ve sürücü-yü merkûmun
konakçısı için iki 'aded re's bârgîrdir. Ücretleri ahâli-yi
vilâyetden virilmek üzere

bârgîr

9

2

fi

3

Bir def'a Turnacı
Sürücü Mehmed
Ağa'ya isti'câlen
fermân getüren çâvûşa
ahâli tarafından
virilmek üzere

bârgîr

3

fi

2

Sahife No:102

Belge No:187

'Askeri ihrâcına fermân.

İftihâru'l-emâcid ve'l-ekârim câmi'u'l-mehâmid ve'l-mekârim el-muhtassu bi-
mezîdi 'inâyeti'l-mülki'd-dâ'im dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından olub Üsküdâr'dan
Anadolu'nun orta koluyla Diyârbekir'e varınca tavâif-i 'askeriyeyi ihrâcı ve irsâle
sürücü ta'yîn olunan sâbıkan sipâhiler ağası Mustafa dâme mecduhu tevkî-i refi'-i
hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki ma'lûm ola ki sen ki mûmâ ileyhsin me'mûr
olduğun hizmât-ı âliye mücebince .....istikâmet ile hizmetin mücerreb ve ma'lûm
olmak hasebiyle devlet-i 'âliyemin a'zam-ı mehâmından olan Diyârbekir kolunun
'asker sürücülüğü emr-i 'azmi bu def'a senin 'uhde-i ihtimâmına havâle ve tefvîz ve
keyfiyet-i me'mûriyetin diğer emr-i şerîfimle beyân ve tefhîm olunmuşdur lâkin 'askeri
sürücülüğü husûsu murâd-ı hümâyûnum ta'alluk etmiş hitâb-ı hatır olduğuna binâen ve

senin emr me'mûr lâkin hüsn-ü sülûk ve hareketine i'timâd ve bu bâbda sana istiklâl virilüb emrinde müstakil ve re'yinde müşeyyed olmağa göreyim seni bu bahâne ile ahâd-ı nâsından bir akce bir habbe iltimâs emrine nezâret ve fermân olduğu üzere hareket gerek mîr-i mîrân ve gerek sâir piyâde ve süvâra me'mûr esnâf-ı 'askeriye ve ahâd-ı leşkeriyeden evlerinden ve yerlerinden ihrâc ve savb-ı me'mûrlarına tesyîr ve ittisâflarına bezl-i kudret ve savb-ı me'mûrlarına gitmek(den) ebâ ve imtinâ' idenlerden olur ise mîr-i mîrândan ise hakkından gelinmesi bu cânibe 'arz ve işâret ve sâir tavâif-i 'askeriye makûlesinden iseler sana virilen istiklâlden lâzimesince zâbitları ma'rifetle ahz ve habs ve keyfiyetlerini i'lâma mübâderet ve kuzât ve nüvvâbdan ve mütesellimler ve sâyir zâbitân ve ağıyâdan dahî bu makûleleri himâyet ve yahud bu mühim hatırdâ tekâsül ve rehâvet idenler olur ise kuzâtın cerîde-i kazâdan isimleri hakk ve bi-lâ ta'yîn ve takrîb ve takarrür ve sâir mezkûrlardan ise bi-lâ emân haklarından gelineceği cümlesine ifhâma işâ'at ve bu siyâk üzere sürücülerin emrinin kemâ yenbağî icrâ ve temşiyete sa'y ve dikkat ve kezâlik yanına me'mur ocaklar mübâşirleri dahî emr ve tesyîre muhâlefet ve içlerini (?) bi-kusûr ve rehâvet iderler ise anları dahî bu tarafa bildürmeğe mübâderet eylesin hâsılı me'mûr olduğun sürücülük husûs-ı sultaniyesini umûr-ı 'azîmesinden olmakdan nâşî her husûsuki gönderdiğini tahrîr ile i'timâd olunurken şöyle ki sen dahî ma'aza'llâhu Te'âlâ bir ferdin akcesin aldığuna 'amelin lâhik olduktan sonra i'lâm etmeyüb ketm ve himâye etmek ve kusûr ve rehâveti olanları bildürmek iktizâ ider ise sonra bir dürlü cevâba kâdir olamayub müstahakk-ı eşedd-i 'ikâb olursun ana göre mezîd-i dikkat (?) ve basîret üzere hareket ve sürüb götürdüğün esnâf-ı 'askeriyeyi zâbitları ma'rifetiyle esnâ-yı râhda zabt rabt idüb fukarâdan meccânen zâd ve zahire aldırmayub aldıklarını rızâlarıyla esnaflarından akceleriyle tarh-ı cârîsi üzere aldurub ve yollarda ayak sürmeyüb kemâl-ı 'acele ve şitâb ile bir kadem akdem bir dakîka (103) mukaddem Diyârbekir'e irişdirüb ihtimâm ve ve hizmet-i me'mûruna fevka'l-had cidd ve cehd eyleyüb mikdâ(r-ı) zerre hilâfından gâyetü'l-gâye ihtirâz ve ictinâb olunmak bâbında sâdir olan fermân-ı 'âlişânım sâdir olmuşdur. Buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfta-i sudûr olan fermân vâcibu'l-ittibâ' ve lâzımı'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla 'âmil olub hilâfından gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet eylesin şöyle bilesin 'alamet-i şerîfe i'timâd kılasın.. Tahrîr(en) fi evâsıtı şehri rebî'i'l-âhir sene sitte ve hâmsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye'
el-Mahrûse

Vasale ve kuyide fi 3 cemâziye'l-âhir.

Mûcebince sadr-ı a'zam mektûb(u) dahî vârid olmuştur.

Sahife No:103

Belge No:188

'Askeri ihrâcına emir.

Kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân ocakdan orta çâvûş vekîli olan zîde mecduhu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki memleket-i devlet-i 'aliye ibdâ'l-istimrâra îsâl-ı mazarrat-ı fikr-i fâsîd ile kendü hâlinde olmayub tecerrüb ve ictima' üzere olan tâife-i li'âmın güşmallarıyla memâlik-i mahrûsem hudûd sınırunun sirâyet fitne ve âşub ihtimâlinden siyâneti için hâlen Diyârbekir ser'askeri düstûr-ı mûkerrem müşîr-i mufahham nizâmu'l-âlem vezîrim 'Alî Pâşâ edâma'llâhu Te'âlâ iclâlehunun ma'iyetine me'mûr tâife-i 'askeriyenin teksîr ve tevkîri emr-i mehmâmdan olduğu ecilden Anadolu'nun orta ve sağ kollarının yemîn ve yesâriyle nihâyetlerine varınca tavâif-i 'askeriyede bir ferdi giru kalmamak üzere 'umûmen ihrâc ile ser'asker-i müşârun ileyhın ma'iyetine tesyîr ile uğûr-u dîn-i müsliminde bezl-i makdûr eylemeleriçün taraf-ı devlet-i 'aliyemde dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından sâbıkan sipâhiler ağası olan iftihâru'l-emâcid ve'l-ekârim Mustafâ dâme mecduhu fermân-ı cihân-ı 'izâmım ile iki koldan bi'l-cümle tavâif-i 'askeriyenin sürücülüğü umûruyla müstakil olub ve mûmâ ileyhın husûs-ı mezbûr için re'yi üzere 'amel ve hareket ile hızmât-ı lâzıme 'uhdesinden gelmeğe sâhib-i iktidâr ve kârgüzâr ocakdan dahî ma'iyetine zâbitlik me'mûriyeti iktizâ itmekle sen ki orta çâvûş vekîl-i mûmâ ileyhın sende vech-i meşrûh üzere hizmet ve hareket me'mûl olub harekât me'mûl olub dergâh-ı pensindirek (?) melhûz olduğuna binâen bâ-fermân-ı 'âli mübâşir-i mûmâ ileyhın yanına ocak tarafından sen ta'yîn olunmağla gerekdir ki inşâa'llâhu Te'âlâ Anadolu'nun orta ve sağ kollarından ser'asker-i zafer-vehibe müşârun ileyhın ma'iyeti için ihrâc olunmaları fermânım olan tavâif-i 'askeriyeden bir ferd gerû kalmamak üzere kazâlarından ve buldukları mahallerden bi-lâ te'hîr kaldurub ve 'alâ cenâhi'l-isti'câl savb-ı me'mûrlarına vusulleriçün mübâşir-i mûmâ ileyhın re'y ve emr-i şerîfimin mantûku üzere 'amel ve inkâz ve icrâsında ittihâdın olub gerek serdengecdi bayraklarının ve gerek serdâr bayraklarıyla ihrâc olunmaları fermânım olan dergâh-ı

mu'allâm yeniçerileri mütekâ'idîn ağa ve 'alemdâr ve bi'l-cümle yeniçeri ve cebeci ve topcu ve top'arabacılarından ve kuloğullarından bir ferd girü kalmamak vech-i üzere dikkat ve tekayyüd ve ihtimâmın olarak mûmâ ileyh ma'rifetiyle cümle umûra temşiyet ve ihtimâm-ı hizmet olunca bir an ..... rızasında hâric hareketde olunmamak üzere gayret ve hamiyet her kimin gitmemek sevdâsıyla hilâf-ı emr-i şerîf hareketi zâhir ve 'avk te'hîr ile mekesi nümâyân ola ol makûle haklarında şer'an lâzım gelen te'dîb ve tehdîdleri ve ma'âza'llâhu Te'âlâ itâ'at-ı şer' ve inkâz-ı emr-i münife etmeyen yaramazların haklarında 'ukûbât-ı meşrû'alarının icrâsı ile tavâif-i 'askeriyenin 'alâ eyyi hâl 'acaleten ve müsâra'aten (104) mahal me'mûrlarında mevcûd olmak üzere 'ikdâm ve ihtimâm ile marzî ve meşkûr olacak cemî'-i mesâ'ide kusûr etmeyüb ve'l-hâsıl umûr ve husûslarını mübâşir-i mûmâ ileyh in re'y savâbları üzere re'yinden hâric kat'an bir işde olunmayub ma'iyet ve ittihâd ile itmâm-ı hizmet eylemeğe mecd ve takayyüd eyleyüb hilafından gâyetü'l-gâye hazer ve 'mücânebet eylesin deyû düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmu'l-'âlem bi'l-fi'l dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ağası olan vezîrim Hasan Pâşâ edâma'llâhu Te'âlâ iclâlehu tarafından mühürlü mektûb virilmekle vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlî'l-kadrim ve müşârun ileyh in tarafından mühürlü mektûb mûcebince 'amel idüb dahî hilafından be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylesesiz şöyle bilesiz alamet-i şerîfe i'timâd kulasız.. Tahrîr(en) fi evâhiri şehri rebî'i'l-âhir li-sene sitte ve hâmsîn ve miete ve elf.

Be-makâm-i
Kostantiniyye
el-Mahrûse

Kad vasale ve kuyide fi 4 cemâziye'l-âhir.

Sahife No:104

Belge No:189

'Askerinin isti'câl fermânıdır.

Mefahiru'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinu'l-fezâili ve'l-ke'lâm Karaman ve Adana ve Haleb eyâletlerinde vâki' olan kazâların kâdılarını zîde fazluhum ve kıdvetü'l-emâcid ve'l-akrân yeniçeri serdârları ve 'atîk serdengecdi ağaları 'alemdârları ve ocak ihtiyârları ve a'yân-ı vilâyet ve iş erleri ve kulâ' dizdârları zîde kadruhum tevkî'-i refî'-i

hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki hâlen Diyârbekir Ser'askeri olan düstûr-ı mükerrerem müşîr-i mufahham nizâmu'l-'âlem vezîrim 'Alî Pâşâ edâma'llâhu Te'âlâ iclâlehunun ma'iyetine me'mûr tâife-i 'askeriyenin teksîr ve tevkîri için eyâlet-i mezbûrede vâki' olan kazâların yeniçeri serdârları bayraklarıyla ma'rifetinizle ve ma'rifet-i şer'le cümlesinin bir gün akdem ve bir sâ'at mukaddem ser'asker-i müşârun ileyh ma'iyetine varub mevcûd bulunub iktizâ iden huzmât-ı hümâyûnumda bezli-makdûr ve uğur-ı dîn-i müslimin sarf-ı tâb ve takât eylemeleriçün bundan akdem sürücü-yü mûmâ ileyh ta'yîn olunub göndereli eyyâm-ı vâfire olub bir def'a dahî husûs-ı mezbûr için cümledenize hitâben müekked isti'câl emri ve memhûr mektûb ile te'kid ve muhkem tenbîh ve tefhîm olunmağın el-hâletu hâzihi henüz bir haber-i eser zuhûr etememekle kemâl-ı tekâsülünüzden neş'et herbiriniz ziyâde 'ikâb ve 'itâba müstahak olınuşken bu def'a cümledenin setr-i 'arzi ve hallerine dahî merhamet olduğunu 'afv güna mu'âmele ve ba'de'l-yevm sizleri ikâz ve bundan sonra üç gün tütulmayub kazâlarınız serdârları bayraklarıyla 'umûmen ihrâc olunmaları fermân olunân tavâif-i 'askeriyeden bir ferdi girüi kalmayub yerlerinden ve buldukları mahallerden ta'cîl 'ale't-ta'cîl bir gün evvel ve bir sâ'at mukddem ser'asker-i müşârun ileyh ma'iyetine tesyîr olunmaları için teksîr ve isti'câlleri fermânım olmağın kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân altıncı bölükden Mehmed Çâvûş zîde kadruhu mübâşeretiyile irsâl olunmuşdur. Emr-i şerîf vusûlunde sizler ki eyâlet-i mezbûrlarda vâki' kazâların kâdıları ve yeniçeri serdârları ve serdengecdi ağaları ve ocak ihtiyârları ve a'yân-ı vilâyet ve iş erleri siz gerekdir ki kazâlarınızın serdârları 'umûmen tavâif-i 'askerleriyle ve sürücü-yü mübâşir-i mûmâ ileyh ma'rifetiyile yerlerinden ve buldukları mahallerden 'alâ eyyi hâl serî'an ihrâc ve savb-ı me'mûrlarına irsâl ve vusûlleri haberi gelmek üzere dâmen-i gayreti dermeyân eyleyüb bundan sonra mikdâr-ı zerre tekâsül ve kusûr ve bir dürlü 'özü ve bahâne irâdiyla te'hîrden gâyetü'l-gâye hazer ve tehâşî eyleyesiz ve sizler ki serdârlarsız her birleriniz dahî

(105)

- 'askeri ihrâcına emr-i 'âlî-

kazâlarınızın 'atîk ve mütekâ'id serdengecdi ağalarını ve 'alemdârlarını ve bi'l-cümle yeniçeri ve tavâif-i 'askeriyenin bir ferdi girüye kalmamak şartıyla bayraklarınızın altına alub yerlerinden ve buldukları mahallerden bi-lâ te'hîr ihrâc ve bir yerde kat'an mekes ve arâm etmeyüb bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem savb-ı me'mûrenize vâsıl

ve kıyâm etmekte kemâl-ı ihtimâm ve tekayyüd eyliyesiz her kimde mikdâr-ı zerre tekâsül ve umûr ve husûsuçün emr-i 'âlinin hilâfı vaz' ve hareket iderse itâ'aat-ı emr-i 'âli eylemediğiniz için yalnız kal'abend olmanız ile iktifâ olunmayub 'ibreten li's-sâirîn cezânız tertîb olunacağından iştibâh eyleyesiz ve sen ki sürücü-yü mübâşir-i turnacıbaşı-yı mûmâ ilehysin bu ana gelinceye umûr ve husûsun için bir haber ve eser zuhûr imemekle senin dahî 'adem-i takayyüd ile beyhûde geşt ve güzâr eylediğinde iştibâh olmağla bu def'a dahî vech-i meşrûh üzere eyâlet-i mezbûrlarda olan kazâların serdârları bayraklarıyla me'mûr olan tavâif-i 'askeriyenin kazâlarıyla ve buldukları mahallerden ihrâc ve cümlesinin ardların alub ..... leri tecâvüz etmemek üzere sürüb varub ser'asker ma'ıyyetine iriştirüb mevcûd bulunmaları için mucid ve sâ'î olub bu vechle bir gün akdem itmâm-ı hizmet-i me'mûre eylemeğe bezl-i makdûr eyleyesin ve her kimin sana muhâlefeti ve fermân-ı 'âlişânıma 'adem-i itâ'atı zâhîr ola bi-lâ te'hîr ahz ve muhkem-i kal'abend eyleyesin ve lâkin 'asâkir-i merkûmenin 'acâleten orduya vusûlleri haberi ta'vîk eyleyecek olursa 'özü ve cevâbın i'tibâr olunmayub tehdîd ve teşeyyüd olunacağı emr-i muhakkak bilüb ona göre basîret üzere hareket eyleyesiz. Sizler ki dizdârlarınız mübâşir-i mûmâ ileyh tarafından kal'abend olmak üzere gönderilen kimseleri dizdârları olduğunuz kal'alardan habs ve kal'abend ve tekrâr 'itlâflarıçün emr-i şerîfim sâdır olmadıkca itlâf eylemiyesiz deyû düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmu'l-'alem bi'l-fi'l dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ağası olan vezîrim Hasan Pâşâ edâma'llâhu Te'âlâ iclâlehu tarafından mühürlü mektûb virilmekle vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki hükm-ü şerîfimle vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere sâdır olan fermân-ı celîl-i mukadderim ve ağa-yı müşârün ileyh tarafından virilen mühürlü mektûb mücebince 'amel eyleyüb hilâfindan hazer ve mücânebet eyleyesiz şöyle bilesiz 'alamet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fi evâsiti cemâziye'l-ülâ sene sitte ve hâmsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye
el-Mahrûse

Kuyide fi 6 cemâziye'l-âhir.

Mücebince sadr-ı 'âli ve ağa mektûbları sâdır olmuştur.

Sahife No:105

Belge No:190

İslâmbol'dan olub Adana Mahkeme'sinde muhızrân kalîl olmağla işbu Molla Hüseyîn muhızr kayd olunmağla nefsine habâseti ve hiyâneti zuhûr olmamak için es-Seyyid Hüseyîn kefil olduğu kayd şod. Fî gurre-i ramazân sene 1157.

Sahife No:106

Belge No:191

Hüseyîn Pâşâ tarafından mütesillim olan Muharrem Beg mütesellimlik fermânı.

Mefahiru'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinu'l-fezâili ve'l-keâm Adana Eyâleti'nde vâki' kâdılar zîde fazluhum ve mefâhiru'l-emâsil ve'l-akrân a'yân-ı vilâyet zîde kadruhum tevkî'-i refi'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki düstûr-ı mükkerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-âlem hâlen Adana Vâlisi vezîrim Hüseyîn Pâşâ edâma'llâhu Te'âlâ iclâlehu Diyârbekir cânibinde vâki' ordu-yu hümâyûnuma 'arz-ı hâl gönderüb mezbûre mütesellimliği vezîr-i müşârun ileyh tarafından âsitâne-i sa'âdetime kapu kethüdâları cânibinden Nefs-i Adana sâkinlerinden Battâl Mehmed dimekle ma'rûf kimesneye tefvîz ve ihâle olunub lâkin mezkûr mütesellimliği zabt ve vezîr-i müşârun ileyh tarafından 'âbid Hâcılar mahsûlu ve sâir tayyârât ve imdâd-ı seferiyesi tahsîlinde tekâsülü zuhûr eylediğinden gayri vezîr-i müşârun ileyhın umûr ve husûslarında kemâl-ı rehâvet ve batâet zâhir ve ber-y arâr olmamadan nâşî 'azli icâb ve iktizâ eylediğinden 'azl ve işbu bin yüz elliyedi senesi mâh-ı cemâziye'l-evvelinin yigirminci gününden Muharrem Beg zîde kadruhu mütesellim nasb ve ta'yîn ve mütesellim-i sâbik-ı mezkûrun ma'rifet-i şer'le muhâsebesi görölüb zimmetinde zuhûr iden gûzeşte mahsûlu tahsîl ve hâlen mütesellim-i mûmâ ileyh edâ ve teslîme vekil eyledüğün bildirüb mütesellimliği mezbûr mûmâ ileyh zabt ittirilüb ref' olunan mezkûru ve âheri dahl ve ta'arruz ettirilmemek bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istirhâm etmeğın vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak bâbında fermân-ı âlişânım sâdir olmuşdur. Buyurdum ki şerîfimle vusûl buldukda bu bâbda sâdir olan emr-i celîl-i mukadderim mücebince 'amel dahî siz ki mûmâ ileyhimsiz eyâlet-i mezbûre mütesellimliği mûmâ ileyhe zabt itdirüb min ba'd ref' olunan mezkûru ve âheri dahl ve ta'arruz itdirmiyesiz şöyle bilesiz 'alamet-i şerîfe i'timâd kılasız.. Tahrîren (fi) evâhiri cemâziye'l-ülâ li-sene seb'a ve hâmsîn ve miete ve elf.

Be-yurd-ı
Sahrâ-yı Amid

Sahife No:106

Belge No:192

Adana Mütesellimi Muhârrem Beg buyuruldusu.

Şeri'at-şi'âr Adana Kâdısı Mevlânâ Efendi zîde fazluhu mefâhiru'l-emâsil ve'l-akrân kethüdâ yeri yeniçeri serdârı ve a'yân-ı vilâyet iş erleri zîde kadruhum inhâ olunur ki bundan akdem mütesellim olan Battâl Mehmed'e mütesellimlik rü'yeti kapu kethüdâımız tarafından bâ-fermân-ı 'âlî tefvîz ve ihâle olunmağla mezbûr imdâd-ı seferiyemiz tahsîlinde ve husûs-ı sâir îrâdımızda kemâl-ı rehâvet ve batâeti zuhûr etmekden nâşî 'azli icâb ve işbu bin yüz elliyedi senesi mâh-ı cemâziye'l-evvelinin yiğirminci gününden olmak üzere eyâlet-i merkûmede mütesellimlik umûru rü'yeti gereği gibi edâya kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yan Milli-zâde (?) ağalarımızdan Muharrem Beg zîde mecduhu tarafımızdan mütesellim nasb ve ta'yîn olunmağla işbu buyuruldu tahrîr ve isdâr ve ile irsâl olunmuşdur. İnşâa'llâhu Te'âlâ vusûlunde gerekdir ki mütesellim-i mezbûr üzerinizde hâkim bi'l-istiklâl bilüb re'-yi savâbından hâric hareket eylemeyüb mütesellim-i sâbıkın muhâsebesin ma'rifet-i şer'le ve cümle ma'rifetiyle görüb zimmetinde zuhûr iden eyyâm-ı güzeşte îrâd ve mahsûlu bî-kusûr mütesellim-i mûmâ ileyhe teslim ve ahz ittirdüb sâdir olan ordu fermân-ı 'âlişân mücebince eyâlet-i merkûmede mu'tâd üzere cânibimize 'âyd ve râci' olacak mahsûlât ve rusûmât ve hiyârât cüz'î ve küllî mütesellim-i mûmâ ileyh zabt itdirilüb umûr ve husûslarında bir ferdi müdâhale ve mu'âraza ve îrâdâtımızda bir vechle mumâne'at etdirilmeyüb ve sen ki mütesellim-i mûmâ ileyh sin bir ferdi umûrunda dahl itdirmeyüb rehâvet üzere olmayub ve îrâet-i hareket ve müceb-i buyuruldu ile 'amel ve hilâfindan mücânebet olunmak deyû.

Fi 20 Câ.

Kad vasale ileynâ ve kuyide fi 16 cemâziye'l-âhir sene 1157.

Sahife No:107

Belge No:193

Hâcî Yusûf Ağa'nın vekâlet emridir.

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinu'l-fezâilî ve'l-keâm Mevlânâ Adana kâdısı zîde fazluhu ve kıdvetü'l-emâcid ocakdan sansoncubaşılık mertebesinin hâlen Anadolu sürücüsü düstûr-ı mükerrerem müşîr-i mufahham nizâmu'l-âlem vezîrim Mehmed Pâşâ edâma'llâhu Te'âlâ iclâlehunun ma'iyyetiyle üç koldan dahî 'askeri ihrâcına me'mûr zîde mecduhu kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Adana sâkinlerinden olup bu def'a Medine-i Adana mezbûrda serdâr vekîli nasb olunması fermânım olan onyedî bölüğün çorbacısı mütekâ'id el-Hâc Yûsuf zîde kadruhu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsil olucak ma'lûm ola ki bu sene-i mübâreke medine-i mezbûrun serdârı bayrağıyla sefer-i hümâyûn-ı nûsret-makrûnum için 'umûmen serdengecdi ağaları ve 'alemdârları ve yeniçeri ve kuloğulları ve sâir tavâif-i 'askeriden bir ferd kalmamak şartıyla me'mûrlar olmağla ber-minvâl-ı muharrer serdârları bayrağıyla ihrâc olunduklarından sonra zikr olunan ağavât ve 'alemdârlardan ba'zıları gidüb ve ba'zıları dahî mücerred gitmemek dâ'iyesiyle 'avdet ve mekes eyledikleri ve ocak tarafından sürücülük ve umûruyla geşt ve güzâr iden ağalardan ve çâvûşlardan medine-i mezbûrdan giru kalanları ihrâc için dikkat ve ihtimâm eylediklerinde işte gidiyoruz deyû bu tertîb mübâşirler kendünce 'avk ve te'hîr eyleyüb mübâşirler gittikten sonra yine kemâ fi'l-evvel kıyâm etmelerinden nâşî ol vechle 'adem-i intikâlleri zâhir olduğu inhâ ve ihbâr olunmağla sen ki çorbacı-yı sâbık mütekâ'id el-Hâc Yûsuf zîde kadruhusun sen serdâr vekîli nasb ve ta'yîn ve kusûr-ı serdengecdi ağası ve 'alemdâr ve neferâtdan bir ferdi giru kalmayub cümlesi me'mûr oldukları sefer-i hümâyûn nûsret-makrûnumu serî'an ve 'âcilen gitmek üzere yerlû yerinden (ihrâca ve savb-ı me'mûrlarına tesyîrlerine ihtimâm ve dikkat eyleyüb mikdâr-ı zerre himâye ve bir vechle bir neferinin giru kalmak ihtimâli olur ise kendüye tertîb-i cezâ olunacağını tenbîh ve ifhâm olunması fermânım olmağla irsâl olunmuşdur. Vusûlünde sen ki çorbacı-yı sâbık el-Hâc Yûsuf zîde kadruhusun bâ-fermân-ı 'âlî serdâr vekîli nasb olunduğun ecilden gerekdir ki medine-i mezbûreden sefer-i nûsret-makrûnuma me'mûr olan serdengecdi ağaları ve 'alemdârları mütekâ'idlerinden ve zümre-i yeniçeriyândan ve sâir tavâif-i 'askeriyeden ferd-i vâhidin bir dürlü giru kalmasına bir vechle cevâz göstermeyüb 'alâ eyyi hâl cümesinin serdâr bayrağı zîrinde ve mahal me'mûrlarından mevcûd bulunmaları için

gereği gibi te'kîd ve tenkîl olunmalarında ve bundan sonra bir neferin giru kalmak ihtimâli olur ise sizi tertîb cezâ olunacağını muhakkak bilub ana göre 'amel ve hareket ve 'inâyet-i takayyüd-ü tâm eylesesiz ve siz ki sürücü ve ocakdan murahhas 'asker îsâl için zâbıt ta'yîn olunan Sansoncubaşı Mehmed zîde mecduhusun senin dahî Medine-i Adana sâkinlerinden 'atîk ve mütekâ'id serdengecdi ağalarından ve 'alemdârlarından ve neferâtdan giru kalanlarının ihrâcları emrinde dikkat ve tekâyüdünüz ihtimâmıyla ve serdâr vekîli olan mûmâ ileyh el-Hâc Yûsuf zîde kadrûhu ber-mûceb-i emr-i 'âli 'amel ve inkâz ve icrâda ser-î mû kusûr ve tekâsülü olmamak vech-i müekked tenbîh ve medîne-i mezbûrenin serdengecdi ağa ve 'alemdârlarını ve bi'l-cümle tavâif-i 'askerisinde ba'de'l-yevm her kimin emr-i 'âliye 'adem-i itâ'atı ve serdâr vekîl-i mûmâ ileyhe inkâz itmeyüb gerek 'avdet ve gerek mücerred gitmemek üzere giru bulunan her kim olur ise cezâları tertîb olunacağı muhakkak idiği ma'lûmları olub hilâfundan beğayet ihtirâz ve ictinâb eylesesiz deydü ifthârul-emâcid ve'l-ekâbir bi'l-fi'l dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ağası el-Hâc İbrâhîm Ağa dâme 'uluvvuhu tarafından mühürlü mektûb virilmekle vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdir olmuşdur. Buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr olan fermân vâcibu'l-ittibâ' ve lâzimu'l-imitsâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla âmil olub hilafından be-gâyet ihtizâr ve ictinâb eylesesiz şöyle bilesiz alamet-i şerife i'timâd kılasız.. Tahrîren fî evâhiri saferi'l-hayr li-sene seb'a ve hâmsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye
el-Mahrûse

Vasale ileynâ ve kuyide fî 22 cemâziye'l-âhîr sene (1) 157.

Mûcebince ağa mektûbu dahî vârid olmuşdur.

Sahife No:108

Belge No:194

Mütesellim Muharrem Beg Hazretleri'nin mukarrer fermânıdır.

Mefahiru'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinu'l-fezâili ve'l-ke'lâm Adana Eyâleti'nde vâki' kâdılar zîde fazluhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki düstûr-ı mükkerrem müşîr-i mufahham nizâmu'l-'âlem hâlen Adana Vâlisi olub hâlen Van muhâfazasına me'mûr olan vezîrim Hüseyîn Pâşâ edâma'llâhu Te'âlâ iclâlehu eyâlet-i merkûmeden tarafına virilmesi fermân olunan ellialtı senesi seferiyesi bâkâyası ve

gerek elliyedî senesine mahsûben mâl-ı seferiyesi tamâmen tahsîl ve bu ana değin tarafına isâlı lâzım iken 'ukde-i te'hîre kaldığı muharrer ve eyâlet-i merkûmede mütesellim olan yerlüden olduğundan iş vucûd pezîr olmayub mütesellim-i merkûmun rehâvet ve batâteti zâhir ve 'azli muktâzî olmağın işbu sene-i mübâreke cemâziye'l-evvelinin yiğirminci gününden zabt itmek üzere vâli-yi müşârun ileyh kendi ağalarından kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Milli-zâde (?) Muharrem zîde mecduhuyu tarafından buyuruldu ile eyâlet-i merkûmeye mütesellim nasb ve ta'yîn eyledüğün mektûbuyla inhâ ve eyâlet-i merkûme mütesellimliği târîh-i mezkûrdan mûmâ ileyhe zabt ve rabt ittirmek bâbında emr-i şerîfim sudûrunu iltimâs etmeğın vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki hükm-ü şerîfimle vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emr-i celîl-i mukadderim mûcebince 'amel dahî siz ki mevlânâ-yı mûmâ ileyhimsiz eyâlet-i merkûme mütesellimliği vech-i meşrûh üzere vezîr-i müşârun ileyh tarafından nasb ve ta'yîn olunan mûmâ ileyh Muharrem zîde mecduhuyu târîh-i mezkûreden zabt ve rabt ve vezîr-i müşârun ileyh tarafına 'âyid olanı ahz ve kabz ittirüb mazmûn-ı emr-i şerîfimle 'âmil olasız şöyle bilesiz 'alamet-i şerîfe i'timâd kılasız.. Tahrîren fi evâili receb sene seb'a ve hâmsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye
el-Mahrûse

Fî 18 receb vasale ileynâ kayd şod.

Sahife No:108

Belge No:195

Fellahân Re'âyâsı Boybeğisi ref' ve terkîn emridir.

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinu'l-fezâili ve'l-keâm Mevlânâ Adana kâdısı zîde fazluhu tevkî'-i refi'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân el-Hâc Bayram zîde kadruhu südde-i hümâyûnuma memhûren 'arz-ı hâl idüb Adana ve Sis ve Tarsûs sancaklarında sâkin Fellâhân tâifesinin a'şâr-ı şer'îye ve rüsûmât-ı sâireleri mukâta'ası ber-vech-i iştirâk mâlikâne 'uhdesinde olub bu ana değin tâife-i mezbûreye boybeği nasb olunduğu yoğiken içlerinden Yûsuf nâm kimesne bir

takrîb ile kendüyü berât-ı 'âlişân ile boybeği nasb itirdiğinden re'âyâ-yı mukâta'âya ta'addi üzere olmağla mezbûrların boybeyliği ref' ve terkîn ve re'âyâ fukarâsından zülmen aldığı akceler red ve tahsîl olunmak için emr-i şerîfim virilmek bâbında istid'âyı 'inâyet etmeğin hazîne-i 'âmirende mahfûz olan baş muhâsebe defterlerine nazar olunudukda mukâta'a-ı mezbûre re'âyâsına boybeği nasb ve ta'yin olunmak lâzım olmağla erbâb-ı istihkâkdan Yûsuf ve Hasan nâm kimesneler cümlelerin muhtârı olduklarından 'ale'l-iştirâk boybeği nasb ve ta'yîn olunmaları için sadr-ı sâbık vezirim 'Alî Pâşâ edâma'llâhu Te'âlâ iclâlehu bundan akdem ellibeş senesinde Adana Vâlisî iken der-sa'âdetime 'arz ve Adana Kâdisî dahî i'lâm itmekle mücebince mezbûrân bi-lâ ta'yîn mukâta'a-ı mezbûreye boybeği nasb ve ta'yîn olunub berât-ı 'âlişânım virildiği ve bu ma'kûle boybegleri ve cema'at kethüdâlıkları mukâta'a-ı mezbûrun mâlikâne mutasarrıfları istid'â ile tevcîh olunageldiği der-kenâr olunmağla zikr olunan boy beybeyliği müşârun ileyhî 'arziyla tevcîh olunmuş olduğu iftihâru'z-zümerâ' ve'l-ekâbir bi'l-fi'l başdefterdârım Yûsuf dâme 'uluvvuhu telhîs itmekle imdi telhîsi mücebince bu ma'kûle boybeği ve cema'at kethüdâları mâlikâne mutasarrıflarının istid'âlarıyla olageldiği kadîmden mürâ'at olunagelen kâ'ideden olmağla zikr olunan boybeyliği kaydı ref' ve terkîn ve zülmen aldığı şer'an istirdâd olunmak bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki hükm-ü şerîfim vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere 'amel idüb dahî vech-i meşrûh üzere zikr olunan boybeyliği kaydı ref' ve terkîn olunmağla mezbûrların re'âyâ fukarâsından zülmen aldığı akceleri ba'de's-sübût şer'an ashâbına red itdirdüb hilâf-ı şer'-i şerîf ta'addi fi-mâ ba'd itdirmeyesin şöyle bilesiz alamet-i şerîfe i'timâd kılasız.

Kostantiniyye
el-Mahrûse

Fî 22 receb vasale ileynâ ve kayd şod sene (1)157.

Sahife No:109

Belge No:196

Dervîşpâşâ-zâde'nin ibkâ mektûbudur.

Kıdvetü's-sâdâti'l-kirâm Adana'da hâlen kâim-i makâmımız olan Dervîşpâşâ-zâde es-Seyyid Hasan Efendi-zâde es-Seyyid Hüseyîn Efendi dâme şerefen ba'de't-tahiyyeti'l-vâfiyye inhâ olunur ki kazâ-ı mezbûrede olan sâdât-ı kirâm zevî'l-ihtirâm

üzerlerine kâim-i makâmlık tarafımızdan kemâkân sana ibkâ olunmuşdur. Gerekdir ki sahîhatu'l-intisâblarına tevkîr ve ihtirâm idüb teseyyüdü zâhir olub kuzât hüccetleri ve kâim-i makâmlar temessükleri ile dahl olub izhâr-ı siyâdet ve irâet-i 'alâmet-i hazrâ idenleri men'de ihtimâm idüb kendün dahî kat'an bir kimesneye 'alâmet vaz'ma izn vermeyüb iddi'â-ı sıhhat-ı neseb idenleri tarafımıza havâle idesiz ve şer'an lâzım gelen te'dîb ve ta'zîrlerini ve hukûk-ı şer'îyye-i sâbite tahsîli iktizâ itdikde siz idüb sâdât-ı kirâmı sâir hükkâma rencide itdirmeyesiz. Hulâsa-ı kelâm bu vedi'a-ı 'azmi ve emânet-i kübrâda kemâl-ı 'iffet ve istikâmet idüb sâdât-ı kirâmdan tevcîh ve 'urûsiye ve sâir bahâne ile bir akcelerin almayub siyânet-i 'ırz ve mâllarını bezl-i makdûr ve sa'-yi mağfûr eylemeniz ile ziyâde makbûl-u hâs ve 'âm ve 'ukbâda mazhar-ı şefâ'at-ı Hazret-i Seyyidi'l-enâm 'aleyhi efdalu't-tahiyyeti ve ekmeli's-selâm olasız ve's-selâm. Fî gurre-i şa'bânî'l-mu'azzam li-sene seb'a ve hamsîn ve miete ve elf.

Mine'l-fakîr
es-Seyyid Mahmûd
en-Nakîb

Fî 23 receb vasale kuyide.

Sahife No:109

Belge No:197

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denu'l-fazli ve'l-keâm Mevlânâ Adana Kâdısı zîde fazluhu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsil olucak ma'lûm ola ki kazâ-ı mezbûrede serdâr vekîli olan Yûsuf nâm kimesne ref' olunub yerine uslûb-ı sâbık üzere onyedî bölüğün kıdvetü'l-emâsil ve'lakrân Haleb-zâde Mustafâ zîde kadruhu serdâr vekîli nasb ve ta'yîn olmağla gerekdir ki serdâr vekîli olmak üzere mezbûru kıyâm itdirdüb âheri müdâhale itdirmeyesin ve ol tarafda evlâd-ı yeniçeri ve cebeci topcu top'arabacı ve kuloğulları ve gılmân-ı 'acemî mezbûru üzerlerine serdâr ve zâbıt bilüb sözünden taşra ve re'yinden hâric vaz' ve hareketden bulunmayub tâ'at ve inkiyâd üzere olalar ve tavâif-i mezbûrûndan bi-lâ vâris-ı ma'rûf fevt olanların muhalefâtı ve metrûkâtlarını mezbûra ahz ve kabz itdirüb ma'rîfet-i şer'le ve sükda furûht ve hâsil olan semenin mumzî ve mahtûm müfredât defterleriyle taraf-ı beytü'l-mâla irsâl ve îsâl itdiresiz ve sen ki serdâr vekîl-i mezbûrsun mukîm ve müsâfir zuhûr iden erâzil ve eşkiyânın zabt ve rabtlarıyla sükkân-ı vilâyetin emn ve rahâtlarıyla mücid ve sâ'î olub hilâf-ı şer' ve kânûn vaz' ve hareketden be-gâyet tehâşî idüb müceb-i mektûb ile 'âmil olasın deyû

bi'l-fi'l iftihâru'l-umerâ ve'l-küberâ dergâh-ı mu'allâm yeniçeri ağası olan el-Hâc İbrâhîm Ağa dâme mecduhu tarafından mühürlü mektûb virilmekle vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki ..... vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim ve ağa-yı mûmâ ileyh tarafından virilen mühürlü mektûb mücebince 'âmil olub min ba'd hilâfıyla vaz' ve hareketden hazer ve mücânebet eylesiz şöyle bilesiz alamet-i şerife i'tinâd kılasız. Tahrîren fi evâsıtı şehri recebi'l-ferd sene seb'a ve hâmsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye
el-Mahrûse

Mücebince ağa mektûbu dahî vârid olmuştur.

Sahife No:110

Belge No:198

Surre-i hümâyûn muhâfazasına konakçı ile (?) emridir.

Düstûrûn-ı mükerremûn müşîrûn-ı mufahhamûn nizâmûl-'âlem müdebbiru'l-umûri'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâib mütemmimu mehâmi'l-enâmi bi'r-re'yi's-sâkıb mümehhidu bünyâni'd-devleti ve'l-ikbâl müşeyyidu'l-erkâni's-sa'âdeti ve'l-iclâl el-mahfûfi bi-sunûfi 'avâtifi'l-mülki'l-a'lâ Üsküdar'dan Şâm-ı Şerife varınca yol üzere vâki' olan vüzerâ-yı 'izâm edâma'llâhu Te'âlâ iclâlehum ve e'azimu'l-ümerâ'i'l-kirâm efâhimu'l-küberâ'i'l-fihâm ulu'l-kadri ve'l-ihtirâm ashâbu'l-'izzi ve'l-ihtişâm el-muhtassu bi-mezîdi 'inâyeti'l-meliki'l-a'lâ mîr-i mîrân-ı kirâm dâme ikbâlehum ve mefâhiru'l-umerâ'i'l-kirâm merâci'u'l-küberâ'i'l-fihâm ulu'l-kadri ve'l-ihtirâm el-muhtassu bi-mezîdi 'inâyeti'l-meliki'l-'allâm umerâ-yı zevi'l-ihtirâm dâme 'izzuhum ve mefâhiru'l-kuzât ve'l-hükkâm me'adinu'l-fezâili ve'l-kelâm kâdılar ve nâibler zîde fazluhum mefâhiru'l-emâsil ve'l-akrân eyâlet ve elviye mütesellimleri ve kethüdâ yerleri yeniçeri serdârları ve havâs ve evkâf zâbitları ve a'yân-ı vilâyet ve iş (erleri) zîde kadruhum tevkî'-i refi'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki Haremeyn-i Şerifeyn ahâlisine beher sene mu'tâd üzere irsâl olunan surre-i hümâyûn-ı mevhibet-makrûn işbu sene-i mübârekede dahî hazîne-i 'âmirenden 'an nakd ihrâc ve hâcegân-ı divân-ı hümâyûnumdan sâbikan sipâhiler kâtibi olub surre emîni nasb ve ta'yîn olunan kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân 'Abdu'llâh zîde mecdûhuya teslîm ve ol savb-ı meymenet-iştimâle tevcîh vechle 'azîmet üzere olub surre-i hümâyûn ile emîn-i mûmâ ileyh ve rüfekâsında olan hüccâc-ı zevi'l-ibtihâcın yollarda ve menâzil ve merâhilden

muhâfazalarına takayyüd olunmak devlet-i 'âliyemin ehemmi umûr-ı mehâmından olduğuna binâen emîn-i mûmâ ileyh sadr-ı a'zam ağalarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân 'Abdu'llâh zîde kadruhu konakçı ta'yîn olunmakla imdi inşâa'llâhu Teâlâ surre-i hümâyûn ile emîn-i mûmâ ileyh herkankınızın taht-ı hükümet ve kazâsına dâhil olur ise me'men ve mahfûz mahallere kondurub ve mütevfî bekçiler ta'yîn ve gereği gibi bekledüb ve gider oldukda dahî yanlarına adamlarınızdan ve gayriden ve kazâlarınızın harb ve darbe kâdir mu'temed 'aleyh adamlardan yarar ve tevânâ tüfenk-endâz ve müsellağ kadr-ı kifâyeden ziyâde adamlar koşub yollarda ve menâzil ve merâhilde muhâfazasına takayyüd-ı tâm ve ziyâde ihtimâm iderek emnen ve sâlimen birbirinize irsâl ve îsâl idüb kazâ be-kazâ îsâlinizi müş'ir hüccet-i şer'îye olunub der devlet-medârıma irsâl ve bu minvâl üzere kemâl-ı emn ve selâmet ve mezîd-i itmi'nân ve refâhiyet ile Şâm-ı Şerîfe îsâl idüb lâkin bu bahâne ile re'âyâ ve berâyâ ve sükkân-ı vilâyetden müft ve meccânen zâd ve zahîre mutâlebesiyle ve âher vechle zûlm ve ta'ddi olunmakdan ziyâde ihtirâz eylesesiz surre-i hümâyûnum gerek yollarda ve gerek menâzil ve merâhilde ve hatt ve bir hâlde (?) eşkiyâ ve harâmzadeden muhâfaza ve muhâzasasında takkayyüd ve ihtimâm lâzım olmağla şöyle ki 'iyâden bi'l-Allâhi Te'âlâ bu emr-i hatîrde ihmâl ve tekâsül ve bir gûne müsâmaha taksîrâtınız sebebiyle bir dürlü zarar ve ziyân isâbet itmek ihtimâli olur ise 'ukûbete giriftâr olacağınız bi'l-bedâhe zâhir ve aşikâr olmağla herbiriniz ziyâde basîret ve intibâh üzere hareket ve kavi tedârikle her hâlde muhâfaza ve muhâzasasına ziyâde ihtimâm iderek surre-i şerîfem ve emîn-i mûmâ ileyh ve yanında olan hüccâc-ı müslimîni kemâl-ı emn ve selâmet ve mezîd-i itmi'nân ve refâhiyet ile birbirinize irsâl ve Şâm-ı Şerîfe îsâle bezl-ı kudret ve sarf-ı miknet eyleyüb mikdâr-ı zerre ihmâl ve tekâsülden gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet itmeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr olan fermân-ı vâcibu'l-ittibâ' ve lâzımu'l-ımtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnile 'amil olub hilâfından be-gâyet hazer ve mücânebet eylesesiz şöyle bilesiz 'alamet-i şerîfe i'timâd kılasız Tahrîren fi evâsiti cemâziye'l-âhir sene seb'a ve hâmsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye
el-Mahrûse

Kad vasele fi 7 Şa'bân sene (1) 157.

Sahife No:111

Belge No:199

Adana Vâlisi devletlû Hüseyîn Pâşâ Hazretleri'nin imdâd-ı seferiyeleri muhâsebesi için mütesellim-i sâbık Battâl Ağa hakkında vârid olan fermân süretidir.

Mefahiru'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinu'l-fezâili ve'l-kefâm Adana Eyâleti'nde vâki' kâdılar zîde fazluhum kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân hâlen Adana Mütesellimi Millili -zâde (?) Muharrem zîde mecduhu ve mefâhiru'l-emâsil ve'l-akrân a'yân-ı vilâyet zîde kadruhûm tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsil olacak ma'lûm ola ki düstûr-ı mükkerrem müşîr-i mufahham nizâmu'l-'âlem hâlen Adana Vâlisi olan vezîrim Hüseyîn Pâşâ edâma'llâhu Te'âlâ iclâlehû südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl gönderüb Eyâlet-i Adana sancaklarında elli altı senesine mahsûben imdâd-ı seferiyesini bakâyası ve elli yedi senesinin tamâmen imdâd-ı seferiyesi birgün evvel tahsîl ve me'mûr olduğun sefer-i hümâyûnumda def'i zarûratı için tarafına tesyîr itdirilmek üzere bi'd- defaât ekîd ve şedîd evâmîr-i şerîfem sâdır olmuşdur ve tarafınıza dahî 'âdem irsâl olunmuşiken eyâlet-i merkûme mütesellimi olan Adana'da sâkin .....olmak takribiyle kemâl-ı rehâvetinden nâşî tarafına göndermeyüb kapusu halkının zarûratı 'azîmesine belli (?) olmağın mütesellimlikden 'azl ve yerine sen ki Millili -zâde (?) -i mûmâ ileyhsin bâ-fermân-ı 'âlî mütesellim nasb ve ta'yîn olunmağla Adana ve gerek Tarsûs ve İç İl ve 'Alâ'îye sancaklarında elli altı senesi imdâd-ı seferiye bekâyasından ve gerek elli yedi senesine mahsûben mâl-ı seferiye ve havâs akcesinden ve mukâta'ât-ı kalemiyesinden mütesellim-i sâbıkın makbûzu her ne ise a'yân muvâcehesinde muhâsebesine şer'le rü'yet ve tarafına irsâl eyledüğü akcenin yedinde olan tahvîlât dan mâ'adâ zimmetinde îcâb iden akce her ne mikdâr ise mütesellim-i merkûmdan bekâyâ kalmış var ise iktizâ idenlerden sen ki mütesellim-i mûmâ ileyhsin ma'rifetinle tahsîl ve tarafına îsâl itdirilmek bâbında emr-i şerîfim sudûrunu iltimâs eylemeğın ber-vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdır olmuşdur. Bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlî'l-mukadderim mûcebince 'amel dahî vezîr-i müşârun ileyhin Adana ve Tarsûs ve İç İl ve 'Alâ'îye sancaklarında elli altı senesi imdâd-ı seferiyesi bekâyâsından ve gerek elli yedi senesine mahsûben mâl-ı seferiye ve havâs akcesi ve mukâta'ât-ı kalemiyesinden ber-vech-i meşrûh üzere mütesellim-i sâbıkın makbûzu her ne ise a'yân muvâcehesinde ma'rifet-i şer'la hisâbı görölüb müşârun ileyhsin tarafına îsâl eyleyüb akcenin yerinde olan tahvîlât dan mâ'adâ zimmetinde îcâb iden akce her ne

mikdâr ise mütesellim-i merkûmeden bekâyâ kalmış var ise icâb idenlerden tahsîl ve tarafına isâl eyleyüb mazmûn-ı emr-i şerîfimle 'âmil olasız şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsın. Tahrîren fi-evâili receb sene seb'a ve hâmsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye
el-Mahrûse

Kad vasale ileynâ fi 22 şehri şa'bân sene (1)157.

Sahife No:112

Belge No:200

Fahru'n-nüvvâbi'l-müteserri'in İmâm Mehmed Efendi Mevlânâ ba'de't-tahiyeti'l-vâfiyye inhâ olunur ki işbu sene-i seb'a ve hâmsîn ve miete ve elf ramazânul-mübâreği guresinden zabt itmek üzere Adana Kazâsı'nın niyâbeti tarafımızdan size tefvîz ve sipâriş ve seni nâib nasb ve ta'yîn eyledim. Gerekdir ki mâh-ı merkûm guresinden Adana Kazâsı'na nâib olub beyne'l-ahâli icrâ-yı ahkâm-ı şer'îye eyleysin ve vâkı'a olan mevtânın dahî umûr-ı kismetin görüb bi'l-farîza beyne'l-verese tevzî' ve taksîm idüb cadde-i şerî'at-ı mutahharadan ser-i mû inhirâfa cevâz göstermiysin ve's-selâm. Hurre mine't-târîhi'l-merkûm a'lâhu .

Mine'l-fakîr el-Hâc İbrâhîm el-Kâdi
bi-Medine-i Adana.

Sahife No: 112

Belge No: 201

Berât-ı şerîf-i 'âlişân

Adana'da vâki' Çulhalar hirefi meşâyihine erbâb-i istihkâkdan işbu râfi'u tevkî'i refî'i-ş-şâmî hâkânî Hüseyîn bin Mahmûd zîde kadrûhuya tokuz akce hazîne mândesi mukâbili müceddeden Anadolu muhâsebesine kayd ile kırkbir târîhinde tevcîh ve berât ve esnâf-ı mezkûre kendüden şükrân üzere olub dahl icâb ider hâli yoğiken âherden Mehmed bin 'Abdu'llâh nâm kimesne yedi akce hazîne mânde mukâbelesinde mezbûr Hüseyîn'i ref' ve tokuz akcesin virmek şartıyla berât ba'dehu sâhib-i evvel merkûm Hüseyîn ibn-i Mahmûd mukaddem olan hazîne mândeden mâ'adâ tekrâr tokuz akce tedârik hazîne mânde merkûm Mehmed ibn-i 'Abdu'llâh'ın yedi akcesin virmek üzere berât ve mutasarrıf iken merkûm Mehmed (bin) 'Abdu'llâh mezkûr Hüseyîn bin Mahmûd'un onsekiz akce hazîne mândesin virmek şartıyla tekrâr kendi üzerine berât ve gadr eylediğinden gayri âherden ve müteğallibeden el-Hâc Hüseyîn Ağa bin Mustafâ'ya

kasr-ı yed' ve mezbûr el-Hâc Hüseyîn dahî 'Alî'ye kasr-ı yed idüb bunların ikisi dahî bi-lâ berât olduğu zâhir olmağla yine meşihat-ı merkûme sâhib-i evvel olub ve esnâf-ı merkûm kendüden râzı ve hoşend oldukların 'inde's-şer' mütebeyyin ve mukaddemâ iki def'ada onsekiz akce hazîne mândesi olub ma'zûr olan mezkûr Hüseyîn bin Mahmûd el-Hâc Hüseyîn'in ve bi-lâ berât olan 'Alî'nin ref'lerinden kemâ fi'l-evvel ibkâ ve tevcîh idüb yedine berât-ı şerif-i 'âlişânım virilmek bâbında 'inâyet ricâsına Adana Kâdî'sı Mevlânâ el-Hâc İbrâhîm zîde fazluhu 'arz etmekle mücebince ref'lerinden sâhib evveline ibkâ ve tevcîh olunmak fermânım olmağın hakkında mezîd-i 'inâyet-i pâdişâhânem zuhûrâ getürüb bin yüz elliyedi senesi cemâziye'l-evvelinin beşinci (günü) târihiyle müverreh virilen ru'ûs-ı hümâyûn mücebince bu berât-ı hümâyûn virdim ve buyurdum ki mezbûr Hüseyîn bin Mahmûd zîde kadruhu varub vech-i meşrûh üzere ref' olunan mezbûrân yerine kemâ fi'l-evvel esnâf-ı mezbûrun şeyhi olub edâ-yı hizmet eyledikten sonra bundan evvel meşihat-ı mezbûre ne minvâl üzere mutasarrıf ola gelmiş ise yine ol minvâl üzere mutasarrıf olub ref' olunan mezbûrân ve taraf-ı âherden hiç ferdü dahl ve ta'arruz kılmayalar şöyle (bileler) 'alâmet-i şerîfeye i'timâd kılalalar. Tahrîren fi'l-yevmi's-sânî 'aşer cemâziye'l-âhir sene seb'â ve hamsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye
el-Mahrûse

Kuyide fi 2 ramazân sene (1)157.

Sahife No:113

Belge No:202

Berât-ı 'âlişân hükmü

Adana'da vâki' merhûm Ramazânoğlu Pîrî Mehmed Pâşâ-zâde (?) Halîl Beg Evkâfi'ndan Câmî'-i Cedîd'e bundan akdem ser-mahfil olan terk-i hizmet ve nâ-ehil ve nâ-müstahak olmağla ref' olunub yerine erbâb-ı istihkâkdan işbu râfi'u tevkî'i refi'iş-şânı şehriyârî es-Seyyid Hâfız Ahmed Halîfe her vechle layık ve muhil ve müstahak olmağın merkûmun ref'inden tevcîh olunub yedine berât-ı şerîfim virilmek ricâsına evkaf mütevellisi olan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Hâc Mehmed zîde kadruhu 'arz etmeğin vech-i muharrer üzere sadaka idüb bu berât-ı hümâyûn-ı müş'îri'l-makrûn virdim ve buyurdum ki ba'de'l-yevm merkûm es-Seyyid Hâfız Ahmed Halîfe varub varub zikr olunan câmî'-i şerîfin ref' olunan merkûmun yerine ser-mahfil olub hizmet-i lâzimesin mer'î ve müeddî kıldıktan sonra vakf-ı mezbûreden olmak üzere vâzife-i

mu'ayyenesne uslûb-ı sâbık üzere mutasarrıf olub vâkıfın rûhu ve devâm-ı 'ömr ve devletimiçün du'âya müdâvemet göstere ol (bâbda) ref' olunan mezbûr Mahmûd ve taraf-ı âherden bir vechle dahl ve ta'arruz kılmayalar şöyle bilesiz 'alâmet-i şerife i'timâd kılasız. Tahrîren fi-evâhiri cemâziye'l-ûlâ li-sene seb'a ve hamsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye
el-Mahrûse

Kad vasale kayd şod ramazân 4.

Sahife No:113

Belge No:203

El-hamdu li'llâhi 'alâ külli hâl 'Alîmu'l-gaybi ve'ş-şehâdeti el-Kebîru'l-Müte'âl ve's-selât-u ve's-selâmu 'alâ rasûlihi Muhammed'ini'l-meb'ûsi li-beyâni'l-harâm ve'l-helâli ve 'alâ âlihi ve ashâbihi hayru'l-ashâbi ve hayru'l-âl ve ba'd işbu kitâb-ı sıhhat-nüsâbın tahrîr ve inşâsına bâ'is ve bâdi budur ki Medine-i Adana mahallâtından Hamâmkurbu Mahallesi'nde sâhibu'l-hayrât ve'l-hasenât ve tâlibu's-sadakât ve'l-hayrât Şeyh Mehmed Beşe ibn-i 'Abdu'llâh nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîf-i enverde vakf-ı âti'l-beyânâ li-ecli't-tescîl mütevellî nasb ve ta'yîn eylediği Bâb-ı Tarsûs Mahallesi'nden Şeyh Hüseyîn ibn-i Mahmûd nâm kimesne mahzarında bi't-tav'is-sâf ikrâr-ı sahîh-i şer'î ve i'tirâf-ı sahîh-i mer'î idüb vakf-ı âti sudûruna değin silk-i mülk-ü sahîhamda münselik olub Mahalle-i Hamâmkurbu'nda vâki' kıbleten Hüseyîn Efendi hevgiresi ve şarkan Kürt Mehmed menzili ve garben Ma'rebec (?) zimmî menzili ve şimâlen Habîb (?) menzili ile mahdûd bir bâb tahtânî beyt ve tahtında çardak ve eşcâr-ı müsmire ve gayrı müsmire ve bir mikdâr havluyu müstemil menzili bi-cümleti't-tevâbi' ve'l-levâhik ve kâffeti'l-menâfi' ve'l-merâfik hasbeten li'llâhi's-Samed ve talaben li-marzâti rabbihi'l-Ahad vakf-ı sahîh-i şer'î ile müeyyed ve habs-i sarîh mer'î ile muhalled vakf ve habs idüb şöyle şart ve ta'yîn ve tasrîh eyledim ki mâdâm ki kendüm libâs-ı hayâtı lâbis olam keyfe mâ yeşâ' sâkin olam ve ba'de vefâtî zevce-i menkûhelerim Hûri binti Yûsuf ile zevce-i âherim Fâtıma binti 'Abdu'llâh hâtûnlar 'alâ't-tesviye sâkin ve mutasarrıf ve mütevellî olub ve evlâd-ı evlâd-ı evlâdı batnen ba'de batnin ve karnen ba'de karnin ..... bâkî kalan bi-hatt-ı mezbûr üzere sâkin ve mutasarrıf olalar ve ba'de'l-inkirâz ne'ûzu bi'llâh 'an kahri'l-feyyâz mahalle-i merkûmede her kim imâm olur ise ba'de't-ta'mir hâsıl olan gallesinden mütevellî ve mutasarrıf ola deyû

fâriğen 'aniş-şevâğil menzili-mahdûd-ı mezkûru mütevellîye-i merkûma teslîm ol dahî sâyir evkâf mütevellîleri gibi kabz ve tesellüm eyledi didikde gıbbe't-tasdîk vâkıf-ı merkûm Şeyh Mehmed Beşe cânib-i vifâkdan semt-i şikâka 'âzim olub vakfiyet-i 'akâr Hazreti İmâm-ı A'zam katında lüzûmdan 'ârî olmağın vakf-ı mezbûrdan rücû' kemâ fi'l-evvel mülkûme istirdâd hükmü taleb iderim didikde gıbbe'l-istintâk mütevellî-yi merkûm dahî kendüye lâzım ve mahalle mülâyim cevâb-ı bâ-savâba 'âzim olub gerçi vakfiyyet-i 'akâr İmâm-ı A'zam katında lüzûmdan 'ârî ise İmameynü'l-Hümâmeyn katlarında sıhhat etmekle anların kavli-i şerîfleri üzere vakf-ı mezkûrun sıhhatine hükm taleb iderim deyû hâkim-i mevki'-i sadr-ı kitâb tûbâ leh ve hüsn-ü meâb hazretleri huzûrunda müterâfî'an ve fasl ve hasma tâlibân olduklarında hâkim-i mûmâ ileyh cânibeyenin delîline nazar ve mennâ'an li'l-hayr olmakdan hazer idüb İmâmeyn Hazretleri kavli-i şerîfleri üzere menzil-i mahdûd-ı mezkûrun evvelen vakfiyetine ve sâniyen şurût ve kuyûduna hükm-ü muhkem-i şer'î ve kazâ-ı mübrem-i mer'î idüb min ba'd vakf-ı mezkûrun nakz ve nakızına mecâl muhâl oldu. "Fe-men beddelehu min-ba'dî mâ semi'hu fe-inne-mâ ismuhu 'ale'l-lezîne yubeddilûnehu inne'llâhe Semî'un 'Alîm"⁶⁷ ve ecrü'l-vâkıfî 'ale'l-Hayyi'l-Kerîm ve hurrîre zâlik ve hurrîre fi'l-yevmi's-sâb'î min şehri ramazân li-sene seb'a ve hamsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-				hâl :
Kürt Mehmed Beşe	ve dâmâdı Mahmûd	Mahalle-i merkûme imâmı Mûsâ Efendi	Timurcioğlu Ahmed	Timurci Mustafâ
Hâcî 'Alî Vekîl-i fukarâ'	Ser-muhzrân Ahmed Beşe	es-Seyyid Hüseyîn Rafikeş	ve gayruhum.	

Sahife No:114

Belge No: 204

Medine-i Adana vâki' Sarrâcân Mahallesi sükkânından Çeribaşı-zâde dimekle 'arîf es-Seyyid Mehmed Efendi ibn-i Hüseyîn Efendi nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîf-i enverde hâlen küttâb-ı ser-mahkeme olub Halhal Mahallesi İmâmi olan işbu râfi'u'l-kitâb Mehmed Efendi ibn-i Ahmed nâm kimesne muvâcehesinde ikrâr-ı sahîh-i şer'î ve

⁶⁷ - Bakara, 2/181.

i'tirâf-ı sarîh-i mer'î idüb Halhal Mahallesi'nde vâki' Ebem Sâfiye binti Mehmed nâm hâtûndan silk-i mülk-ü mevhibem olan kıbleten Boz-zâde es-Seyyid Hâcî 'Alî Ağa mülkü ve şarkan Baytimur Mahallesi imâmına meşrû olan vakf-ı menzil şimâlen 'Osmân Kôle mülkü garben tarîk-ı hâs ile mahdûd ve üç divâr ile 'arsa-ı hâliye mülkü mevhibem bi-cemî'it-tevâbi' ve'l-levâhik ve kâffeti'l-menâfi' ve'l-merâfik tarafeynden îcâb ve kabûlu hâvî şurût-ı müfside-i mubtileden 'ârî bey'-ı bât-ı sahîh-i şer'î ile ancak semen-i misli olan toksanbeş gurûşa işbu müşteri-yi merkûm Mehmed Efendi'ye bey' ve teslim ve temlik eylediğimde ol dahî ber-minvâl-ı muharrer iştirâ ve kabûl ve tesellüm ve temellük itdikden sonra semeni olan meblağ-ı mezbûr toksanbeş gurûsu müşteri-yi merkûm Mehmed Efendi yedinden tamâmen âhz ve kabz eyledim. Fî-mâba'd 'arsa-ı mahdûd-ı mezkûrede vechen mine'l-vucûh ve sebeben mine'l-esbâb benim 'alâka ve medhalim yokdur müşteri-yi merkûmun mülk-ü müşterâsı ve hakk-ı sarfıdır. Keyfemâ yeşâ ve yuhtâr mülkiyet üzere mutasarrıf olsun didikde gibbe't-tasdîki's-şer'î hâzihi'l-vesîkâ bi't-taleb ketb olundu. Hurrîre fî gurre-i cemâziye'l-evvel li-sene seb'a ve hâmsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-

hâl :

Mahmûd Beşe ibn-i Mustafâ Efendi	el-Hâc Ahmed Ağa Özbek- zâde	Kassâb es- Seyyid Ahmed Çelebi	es-Seyyid 'Ali ibn-i Mahmûd	'Ömer Ağa Tönbaki-zâde
Hüseyîn Balı Dervîşpâşâ- zâde	Mehmed bin 'Osmân	Yazıcı el-Hâc Ahmed	Halife-zâde Mehmed Efendi	Ahmed Beşe Ser-muhzırân ve gayruhum

Sahife No:114

Belge No:205

Hâlen Van salyâneci Hüseyîn Çâvûş Ağa meclis-i şer'de pedestan kethüdâsı Vânis ve Sanhan (?) nâm zimnî muvâcehesinde Van mevâcib akcesinden bin beşyüz gurûş Boz-zâde Hâcî 'Alî Ağa ma'ifetiyle pedestana vaz' olunan.

Sahife No:114

Belge No:206

Medine-i Adana mahallâtından Neccârân Mahallesi sâkinlerinden es-Seyyid Şerîf bin Hasan nâm kimesne meclis-i şer'-i hatîr lâzımı't-tevkîrde yine mahalle-i mezbûre

sükkânından işbu râfî'ü'l-kitâb es-Seyyid İbrâhîm Çelebi ibn-i Ahmed nâm kimesne mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb mahalle-i merkûmede vâki' kıbleten tarîk-ı 'âm ve şarkan Deli Ya'kûb menzili ve şimâlen es-Seyyid Mûsâ menzili taraf-ı râbi'î işbu es-Seyyid İbrâhîm Çelebi menzili ile mahdûd bir bâb tahtânî ve fevkânî beyt ve bir mikdâr havluyu müştamil menzili benim ceddem Hadîce Hâtûn bana hîbe-i sahîha-ı şer'îye ile hîbe ve teslîm ve temlik etmeğin hîn-i sabâvetimde babam Hasan hayâtında fuzûlî merkûm es-Seyyid İbrâhîm Çelebi'nin Kayınvâlidesi Hadîce Hâtûn'a beşyüz otuzbeş gurûşa bey' ve Hadîce Hâtûn'dan dahî menzil-i mahdûd-ı mezkûru işbu es-Seyyid İbrâhîm Çelebi'ye müntekil olub hâlen derûnunda sâkin ve vâzî'ü'l-yed olmağla menzil-i mezkûru merkûmdan taleb eylediğimde mülk-ü mevhibemi bana teslîmden imtinâ' idüb su'al olunub takrîr-i tahrîr ve kasr-ı yedine tenbîh olunmak murâdımdır didikde gıbbe's-suâl merkûm es-Seyyid İbrâhîm Çelebi cevâbında menzil-i mahdûd-ı mezkûra vâzî'ü'l-yed olub derûnunda sâkin olduğunu ikrâr lâkin müdde'i-yi mezbûr Şerîf bin Hasan (?) bin yüz otuz senesi 'Abdu'l-bâkî Efendi Adana'da Kâdısı iken ber minvâl-ı muharrer menzil-i mahdûd-ı mezkûr için kayınvâlidem mezbûre Hadîce Hâtûn ile beynlerinde vâki' olan münâza'ât-ı kesîre vukû'ları beynlerine müslimûn tavassut idüb bir cild mushaf-ı şerîf ve bir kara kılıç üzerine inşâ'-ı 'akd-ı sulh eylediklerinde mezbûr dahî sulh-u mezbûru kabûl ve mezbûre Hadîce'nin yedinden bedel-i sulh olan ahz ve kabz idüb 'amme-i da'âviden mezbûrenin zimmetini ibrâ ve iskât eylediğini nâtik yedinde hüccet-i şer'îye dahî var iken iki sene mukaddem menzil-i mezkûr ve Tekfûr Yılâğ'ında bir mikdâr 'arsa-ı hâliye için kezâlik benimle dahî nizâ'-ı kesîr eyledinde beynimize müslimûn-ı muslihûn tavassut idüb onbeş gurûş üzerine inşâ'-ı 'akd-ı sulh eylediklerini ba'de'l-kabûl meblağ-ı mezbûr yedinden ahz ve benim 'amme-i da'âviden ve eymân-ı muhâsamâtdan min külli'l-vucûh zimmetimi ibrâ ve iskât eyledi deyû def'le mukâbele ve def'-i meşrûha mutâbık bir kıt'a hüccet-i şer'îye ibrâz olundukda isri'l-istintâk ve'l-inkâr dâfi'-i merkûmun def'-i meşrûha ve mazmûn-ı hüccete mutâbık beyyine taleb olundukda mahalle-i merkûme imâmı Ahmed Efendi ibn-i Mahmûd, es-Seyyid Mehmed Çelebi ibn-i Mustafâ nâm kimesneleri li-ecliş-şehâde meclis-i şer'a gelüb mazmûn-ı hüccet-i şer'îyeye ve târih-i merkûmede def'aten onbeş gurûş üzerine olan 'akd-ı sulhu ba'de'l-kâbûl meblağ-ı mezbûru ahz idüb 'amme-i da'âviden merkûm es-Seyyid İbrâhîm Çelebi'nin zimmetini menzil-i mahdûd-ı mezkûr ile yılâğ-ı mezbûre 'arsa-ı hâliye iddi'âsından ibrâve iskât eylediğine şahidân-ı

mezkûrânın şehâdetleri hayiz-i kabûlde vâfi' olub müdde'-i-yi mezbûrun bu husûsda tezvîrât şâibesi olub mu'ârazası men' birle mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Hurrîre fi'l-yevm's-sânî min şehri ramazân sene seb'a ve hâmsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-			hâl:
Mehmed Beşe	Deveci Hâcî Mehmed	Mehmed Beşe oğlu 'Alî	Mehmed Çelebi
Karındaşı Halîl Çelebi	Gebeşoğlu Mehmed	Kılıçoğlu Mehmed	ve gayruhum.

Sahife No:115

Belge No:207

Emîr Kâdî Efendî'nin vakfiyesidir.

El-hamdu li'llâhi 'alâ külli hâl 'Alîmu'l-gaybi ve's-şehâdeti el-Kebîru'l-Müte'âl ve's-selât-u ve's-selâmu 'alâ Muhammed'ini'l-meb'ûsi li-beyânî'l-harâm ve'l-helâli ve 'alâ âlihi ve ashâbihi hayru'l-âli ve hayru'l-ashâbi emmâ ba'd işbu kitâb-ı sıhat-nüsâbın tahrîr ve inşâsına bâ'is ve bâdi budur ki Medine-i Adana mahallâtından Ağa Mehmed Mahallesi sükkânından sâhibu'l-hayrât ve'l-hasenât ve tâlibu's-sadakât ve'l-müberrât Emîr Hâcî Efendi dimekle 'arîf es-Seyyid Mustafâ Efendi ibn-i Hüseyîn Efendi tarafından vakf-ı âti'z-zikri ikrâra vekili olub vekâleti Veli ibn-i Mustafâ ve Hüseyîn ibn-i İsmâ'îl nâm kimesnelerin şehâdetleriyle sâbit ve sübût vekâletine hükm-ü şer'î lâhik olan el-Hâc 'Alî Efendi ibn-i Mehmed meclis-i şer'-i şerîf-i Ahmedî ve mahfil-i dîn-i münîf-i Mustafâvide vakf-ı âti'z-zikre li-ecli't-tescîl ve'l-emri'l-itmâm mütevellî nasb ve ta'yîn eylediği Usta Mehmed ibn-i Kara Hüseyîn nâm kimesne mahzarında bi'l-vekâle ikrâr-ı sahîh-i şer'î idüb vakf-ı cârî sudûruna değin müvekkilem (müvekkilim) merkûm es-Seyyid Mustafa Efendi'nin silk-i mülk-ü sahîhinde münselik olub mahalle-i merkûmede vâki' kibleten yine kendi mülküm ve garben ba'zan Tabralı (?) ve ba'zan Erdebaşı (?) menzilleri ve şimâlen tarîk-ı hâs ve şarkan Hola (?) oğlu menzili ile mahdûd iki bâb fevkânî beyt ve bir mikdâr havluyu müstemil menzilini bi-cümleti't-tevâbi' ve'l-levâhik ve kâffeti'l-menâfi' ve'l-merâfik hasbeten li'llâhi's-Samed vakf-ı sahîh-i şer'î ile muhalled ve habs-i sarîh mer'î ile müeyyed vakf ve habs idüb şöyle şart ve ta'yîn eyledim ki mâ-dâd kendi hayâtda libâs-ı hayâtı lâbise ola keyfe mâ yeşâ' sâkin ve mutasarrıf ola ve ba'de vefâtî 'atıklarım Mehmed ibn-i 'Abdu'llâh ve Fâtıma binti 'Abdu'llâh nâm kimseler ve evlâd -ı evlâd-ı evlâdların batnen ba'de batnîn

zükûren ve inâsen 'alâ't-tesviye sâkin ve mutasarraf olalar ve ba'de'l-inkirâz karındaşım es-Seyyid Ebubekir Çelebi ve evlâd-ı evlâd-ı evlâdı zükûragân ev inâsen sâkin ve mutasarraf ola ve ba'de'l-inkirâz ne'ûzu (bi'llâh) 'an kahri'l-feyyâz mahalle-i merkûmede Şeyhzâde Câmi'i Şerîfi'nde her kim imâm olur ise galledine mutasarraf ola deyû fâriğen 'ani'-ş-şevâğil menzili-mahdûd-ı mezkûru mütevellîye-i merkûma teslim ol dahî sâyir evkâf mütevellîleri gibi kabz ve tesellüm eyledi didikde gıbbe't-tasdikiş-şer'î vâkıf-ı merkûm cânib-i vifâkdan semt-i şikâka 'âzim olub vakfiyet-i 'akâr (İmâm-ı A'zam Hazretleri) katında lüzûmdan 'ârî olmağın vakf-ı mezbûrdan kendi için rücû'a mesâğ olmağla vakf-ı mezbûrdan rücû' kemâ fi'l-evvel mülküne istirdâd-ı hükm taleb iderim didikde gıbbe'l-istintâk mütevellî-yi merkûm dahî kendüye lâzım ve mahalle mülâyim cevâb-ı bâ savâba 'âzim olub gerçi vakfiyet-i 'akâr İmâm-ı A'zam Hazretleri katında lüzûmdan 'ârî ise İmameynü'l-Hümâmeyn Hazretleri katlarında sıhhat lüzûmdan müfârakat etmemekle anların kavli-i şerîfleri üzerine vakf-ı mezkûrun sıhhatine hükm taleb iderim deyû hâkim-i mevki'-i sadr-ı kitâb tûbâ leh ve hüsn-ü meâb efendi hazretleri huzûrunda ve müterâfi'an ve fasl ve hasma tâlibân olduklarında hâkim-i mûmâ ileyh hazretleri dahî cânibeynin deliline nazar ve mennâ'an li'l-hayr olmakdan hazer idüb İmâmeyn kavli-i şerîfleri üzere menzil-i mahdûd-ı mezkûrun evvelen vakfiyetine ve sâniyen şurût ve kuyûdunun sıhhat ve lüzûmuna hükm-ü muhkem-i şer'îve kazâ-ı mübrem-i mer'î idüb fi-mâ ba'd vakf-ı mezkûr sahîh ve lâzım olub nakz ve nakızına mecâl muhâl oldu. " Fe men beddelehu min ba'di mâ semî'hu fe-inne-mâ ismuhu 'ale'l-lezîne yubeddilûnehu inne'llâhe Semî'un 'Alîm⁶⁸ ve ecri'l-vâkıfî 'ale'l-Hayyî'l-Kerîm. Hurrîre zâlik ve hurrîre fi'l-yevmi's-sâb'i 'aşer min şehri ramazân li-sene seb'a ve hamsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-

hâl :

Şeyh 'Osmân Efendi el- Müderris	Bulduk-zâde 'Osmân Efendi	Gök Süleymân Beşe	Kara Bolat Hüseyîn Beşe	Mahmûd Efendi
Kâtib 'Abdu'llâh Efendi	Hâcî 'Ali Vekîl-i fukarâ	Ser-muhzırân	ve gayruhum	

⁶⁸ - Bakara, 2/181.

Sahife No:115

Belge No: 208

Medine-i Adana vâki' Emirler Mahallesi sükkânından Muhzır Hâci'Alî ibn-i Mehmed nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîf-i hatır lâzımı't-tevkîrde Sofibahçe Mahallesi sükkânından Kuloğlu dimekle 'arîf el-Hâc Mustafâ Beşe ibn-i İbrâhîm nâm kimesne mahzarında bi't-tav'î's-sâf ikrâr-ı sahîh-i şer'î ve i'tirâf-ı sarîh-i mer'î idüb 'akd-ı âtisudûruna deġin silk-i mülk-ü sahîhamda münselik olub Emirler Mahallesi vâki' kıbleten Dişlek Mehmed Beşe menzili ve şimâlen Tekirtaġlıoġlu menzili ve şarkan Sadır Beg menzili ve taraf-ı râbi'i Kara Fâtîma yetimleri menzilleri ile mahdûd iki bâb tahtânî beyt ve bir mikdâr havluyu müştemil kapusu şimâl tarafına Tekirtaġlıoġlu menzili ile müşterek menzili bicümleti't-tevâbi' ve'l-levâhik ve kâffeti'l-menâfi' ve'l-merâfik tarafeynden îcâbve kabûlu hâvî şurût-ı müfside-i mubtileden 'ârî bey'-ı bāt-ı sahîh-i kat'î ile ancak semen-i misli olan seksenbeş gurûşa işbu müşteri-yi merkûm el-Hâc Mustafâ Beşe'ye bey' ve teslim ve temlik eylediġimde müşteri-yi merkûm dahî ber-minvâl-ı muharrer iştirâve kabûl ve tesellüm ve temellük eyledikten sonra semeni misli olan meblaġ-ı mezbûr seksenbeş gurûşu müşteri-yi merkûm yedinden tamâmenâhz ve kabz eyledim. Menzil-i mahdûd-ı mezkûr müşteri-yi merkûmun fi-mâ-ba'd mülk-ü müşterâsı ve hakk-ı sarfıdır. Keyfemâ yeşâ ve yuhtâr mülkiyet üzere mutasarrif olsun menzil-i mahdûd-ı mezkûrda vechen mine'l-vücûh ve sebeben mine'l-esbâb benim 'alâka ve medhalim kalmadı didikde ġibbe't-tasdîki's-şer'î sıhhat-ı bey'a hüküm birle mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Hurrîre fi'l-yevmi'r-râbi' 'aşer min şehri ramazân li-sene seb'a ve hâmsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-

hâl :

Ramazân ibn-i 'Abdullâh	'Azzâz 'Alî ibn-i 'Abdullâh	es-Seyyid Mustafâ bin Molla Yûsuf	Terzi 'Alî bin 'Abdullâh
Kömürcüoġlu Yûsuf	Mûsâ Aġa ibn-i Turmuş	Mehmed bin Ramazân	Mehmed bin Mûsâ Aġa
el-Hâc Mustafâ ibn- i 'Alî	es-Seyyid Hüseyîn Ser-muhzırân	Ahmed Rafikaş (?)	Mehmed Beşe Na'iband ve gayruhum

Sahife No:116

Belge No:209

Husûsu'l-âti'l-beyânın mahallinde ketb ve tahrîri iltimâs olunmağın savb-ı şerî'at-ı enverde Mevlânâ Kâtib İsmâ'il Efendi irsâl olunub ol dahî zikr-i cây-i menzil-i mevkûf ve menzil-i memlûk üzerine vârub zeyl-i sahîfede muharreru'l-esâmî-yi müslimîn muvâcehelerinde 'akd-ı meclis-i şer'-i kadîm eyledikte Medine-i Adana'da Sofibahce Mahallesi sükkânından Kuloğlu dimekle 'arîf el-Hâc Mustafâ Beşe ibn-i İbrâhîm Beşe nâm kimesne meclis-i ma'kûd-u mezkûrda yine medine-i merkûme mahallâtından Emirler Mahallesi sâkinelerinden 'Âişe binti 'İsâ (?) nâm sâhibetu'l-hayrât hâtûnun silk-i mülk-ü sahîhasında münselik olub mülkünden ifrâz ve hasbeten li'llâhi Te'âlâ vakf ve habs idüb tevliyet ve tasarrufunu evvelen kendi nefesine ve ba'de vefâtihâ öğey kız: Fâtıma binti Kahve (ci) Ramazân hayâtda oldukca sâkine ve mutasarrıfa ola ve ba'de vefâtihâ mezbûre Fâtıma'nın evlâd-ı evlâd-ı evlâdı batnen ba'de batnîn ve karnen ba'de karnin menzil-i merkûmede sâkin ve mutasarrıf olalar ve ba'de'l-inkirâz menzil-i merkûmu ba'de't-ta'mîr hâsıl olan ve galle-i icâresini Sofibağce'nin hurrâsına nâzile olan tekâlîfine harc ve sarf oluna deyû şart ve ta'yîn eylediği Sofi Bahce Mahallesi'de kibleten tarîk-ı hâs ve şarkan Dâvûd Ağa menzili ve şimâlen mahalle-i merkûmeye meşrût olan vakf-ı menzil garben mukirri merkûm Hâcî Mustafâ Beşe menzil-i ile mahdûd bir bâb tahtanî beyt ve bir mikdâr havluyu müştemil vakf-ı menzil-i mahdûd-ı mezkûrun el-yevm meşrût lehâsı olan işbu râfi'u'l-kitâb Fâtıma binti Kahveci Ramazân nâm hâtûn tarafından istibdâl-ı âtiyî'z-zikri tasdîka vekîli olub vekâleti İmâm Hâfız 'Abdu'l-celîl Efendi bin İbrâhîm Efendi ve Mûsâ Ağa ibn-i Turmuş Ağa nâm kimesnelerin şehâdetleriyle sâbit ve sübût vekâletine hükm-ü şer'î lâhik olan Sadroğlu 'Alî ibn-i Hasan nâm kimesne muvâcehesinde ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüb işbu vekîl-i merkûmun müvekkilesi mezbûre Fâtıma Hâtûn'un meşrût bihâsı olduğu menzil-i mevkûf-ı mahdûd-i mezkûrun şimâl tarafı cidârî mâil-i münhedim ve müceddeden ta'mîre galle-i vakfdan müsâ'ade olmamağla Emirler Mahallesi'nde vâki' silk-i mülk-ü sahîhimde olub mülk-ü müşterâm olan kibleten Dişlek (?) Mehmed Beşe menzili şarkan Sadık Beg menzili şimâlen Tekirtağlıoğlu menzili ve garben Kara Fatıma yetimleri ile mahdûd menzilleri iki bâb tahtanî beyt ve kenîf ve bir mikdâr havluyu müştemil mülk-ü menzile kıymeten ve rağbeten ve icâreten menzil-i mevkûf-ı mahdûd-ı mezkûrda evlâ ve enfa' iken nef'an li'l-vakf otuzbeş gurûş mülkünden virmek üzere

istibdâl olunmak murâdıdır didikde ebniye ve sukûf ahvâline muttali' bî-garaz müslimîn ile menzil-i mevkûf ve memlûke nazar eyledüklerinde vakf olan menzil-i mevkûfun şimâl tarafı divârı mâil-i münhedim olub müceddeden ta'mîri galle-i vakfda müsâ'ade olmadığını ve menzil-i memlûk-ı mezbûr ma'mûl olub kıymeten ve râğbeten ve icâreten menzil-i mevkûf-ı mahdûd-ı mezkûrda evlâ ve enfa' ve otuzbeş gurûş ile takvîm ve tahmîn ittiklerini ba'de'l-mu'ayene vaki'u'l-hâli bulunanı mûmâ üey mahallinde ketb ve tahrîr ve ba'dehû meclis-i şer'a gelüb ma'an ba's olunan çûhadâr (?) ile 'alâ vukû'a haber vermeğın hâkim-i hâsım-ı mevki'-i sadr-ı kitâb tûbâ leh ve hüsn-ü me'âb hazretleri dahî fukahâ-ı 'izâm istibdâl-ı vakf ı tecvîz iden eimme-i 'izâmın kavlı şerifleri üzere menzil-i mevkûf-ı mahdûd-ı mezkûrun evvelen mülkiyetine ve sâniyen menzil-i mahdûd-ı memlûkun otuzbeş gurûşa bey'ine hükm-ü muhkem-i şer'î ve kazâ'-ı mübrem-i mer'î etmeğın mâ vaka'a bi't-taleb ketb ve tahrîr olundu. Hurre fi'l-yevmi'l-hâmis 'aşer min şehri ramazân li-sene seb'a ve hamsîn ve miete ve elf .

Şuhûdu'l-

hâl :

Ramazân ibn-i Hâcî
'Abdu'llâh'Azzâz 'Alî ibn-i
'Abdu'llâhes-Seyyid Mustafâ bin
Molla YûsufDerzi 'Alî bin
'Abdu'llâh

Kömürcüoğlu Yûsuf

Mûsâ Ağa bin Turmuş

Sahife No:116

Belge No:210

Husûsu'l-âti'l-beyânın mahallinde ketb ve tahrîri iltimâs olunmağın savb-ı şerî'den Mevlânâ Kâtib İsmâ'îl Efendi irsâl olunub ol dahî zikr-i cây-i menzil-i mevkûf ve menzil-i memlûk üzerine vârub zeyl-i sahîfede muharreru'l-esâmî-yi müslimîn muvâcehelerinde 'akd-ı meclis-i şer'-i kadîm eyledikde Medine-i Adana'da vâki' Sofi Bahce Mahallesi'nde vâki' kibleten tarîk-i hâs ve şarkan Dâvûd Ağa menzili ve şimâlen mahalle-i merkûmeye meşrût olan vakf-ı menzil garben el-Hâc Mustafâ Beşe menzil-i ile mahdûd bir bâb tahtanî beyt ve bir mikdâr havluyu müştemil menzile vâzi' âtu'l-yed olub silk-i mülk-ü sahîhasında iken sâhibetu'l-hayrâtdan olub Emirler Mahallesi sâkinelerinden 'Âişe binti 'İsâ (?) nâm hâtûn menzil-i mahdûd-ı mezkûru kendi mülkiyetinden ifrâz ve hasbeten li'llâhi Te'âlâ vakf ve habs idüb tevliyet ve tasarrufunu evvelen kendi nefesine ve ba'de vefâtihâ öğey kızı Fâtıma binti Kahveci Ramazân hayâtda oldukça sâkine ve mutasarrıfa ola ve ba'de vefâtihâ mezbûre Fâtıma'nın evlâdı

ve evlâd-ı evlâdı batnen ba'de batnin ve karnen ba'de karnin menzil-i mahdûda sâkin ve mutasarrıf olalar ve ba'de'l-inkirâz menzil-i mahdûd-ı mezkûru ba'de't-ta'mîr fazla gallesini Sofibağce Mahallesi'nin hurrâsına nâzile olan tekâlifine harc ve sarf oluna deyû şart eyleyüb menzil-i mevkûf-ı mezkûrun meşurût bihâsı olan Fâtıma binti Kahveci Ramazân nâm hâtûnun tarafından istibdâl-ı 'âtî'z-zikri ikrâra vekil eylediği Emirler Mahallesi İmâmı Hâfız 'Abdu'l-celîl Efendi bin 'Alî Efendi ve Mûsâ Ağa bin Turmuş Ağa şehâdetleriyle sâbit ve sübût vekâletine hükm-ü şer'î lâhik olan Sadrioğlu 'Alî ibn-i Hasan nâm kimesne meclis-i ma'kûd-ı mezkûrda Sofibağce Mahallesi sükkânından işbu (117) râfi'u'l-kitâb el-Hâc Mustafâ Beşe ibn-i İbrâhîm nâm kimesne muvâcehesinde bi'l-vekâle ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüb müvekkilemin meşrût lehâsı olan menzil-i mahdûd-ı mevkûfu şimâli tarafı divârı mâil-i münhedim olub müceddeden ta'mûre galle-i vakfda müsâ'ade olmamağla işbu el-Hâc Mustafâ Beşe'nin Emirler Mahallesi'nde vâki' kıbleten Dişlek Mehmed Beşe menzili şarkan Sâdık Beg menzili şimâlen Tekfûrtağlıoğlu menzili garben Fâtıma yetimleri menzilleri ile mahdûd iki bâb tahtânî beyt ve kenîf ve bir mikdâr havluyu kıymeten ve rağbeten ve îcâreten menzil-i mevkûfdan min külli'l-vücûh evlâ ve enfa' olub nef'an li'l-vakf otuzbeş gurûş üzerine istibdâl olunmak bi'l-vekâle murâdıdır didikde ebniye ve sukûf ahvâline muttali' bî-garaz müslimîn ile menzil-i mevkûf ve menzil-i memlûk-ı mezkûrda min ciheti'l-'amme ve'l-îcâr enkazdır deyû takvîm ve tahmîn ve istibdâl cânib-i vakfa evlâ ve enfa' olduğunu haber vermeleriyle vâki'u'l-hâli mevlânâ-yı mezbûr mahallinde ketb ve tahrîr idüb ba'dehû meclis-i şer'a gelüb haber vermeğin hâkim-i mevki'-i sadr-ı kitâb tûbâ leh ve hüsn-ü me'âb efendi hazretleri dahî fukahâ-ı 'izâmdan istibdâl-ı vakfı tecvîz iden eimme-i 'izâmın kavlı-ı şerîfleri üzere menzil-i mevkûf-ı mezkûrun mülkiyetine ve menzil-i mahdûd-ı (memlûkun) otuzbeş gurûş ile vakfiyetine hükm-ü muhkem-i şer'î ve kazâ'-ı mübrem-i mer'î etmeğin mâ vaka'a bi't-taleb ketb ve tahrîr olundu. Hurreire fi'l-yevmi'l-hâmis 'aşer min şehri ramazân li-sene seb'a ve hamsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l- _____ hâl :

Ramazân bin 'Abdu'llâh	'Azzâz 'Alî bin 'Abdu'llâh	es-Seyyid Mustafâ bin Molla Yûsuf	Dürrî (?) 'Alî
Kör Dümerci (?)	Mûsâ Ağa	Mehmed Ağa	Mehmed bin Mûsâ Ağa

el-Hâc Mustafâ bin Hâfız 'Abdu'l-celil ..... 'Osmân Efendi ve gayruhum.
'Ali

Sahife No:117

Belge No:211

Medine-i Adana mahallâtından Kantarân Mahallesi sükkânından Molla Mehmed ibn-i Mustafâ nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîf-i enverde yine mahalle-i merkûme sükkânından Na'iband Hâcî 'Abdu'l-celil nâm kimesne muvâcehesinde ikrâr-ı sahîh-i şer'î ve i'tirâf-ı sarîh-i mer'î idüb vasi-yi mensûbesi olduğum bundan akdem müteveffiyeye olan Fâtıma binti el-Hâc Mûsâ nâm müteveffiyenin silk-i mülk-ü sahihasında münselik olub mahalle-i merkûmede vâki' kıbleten tarîk-i 'âm ve şarkan yine tarîk-i 'âm ve garben Çopur Ahmed Beşe ve Bakkâl Hasan menzilleri ve şimâlen Ağa Mehmed vakf menzili ile mahdûd iki bâb fevkânî beyt ve iki bâb tahtânî beyt ve merkûmânı örtme matbah bir mikdâr havluyu ve kenîfi müştemil mülk-ü menzilinini bi-cümleti't-tevâbi' ve'l-levâhik ve kâffeti'l-menâfi' ve'l-merâfik tarafeynden icâb ve kabûlu hâvî şurût-ı müfside-i muhtileden 'ârî bey'-ı bât-ı sahîh-i şer'î ile işbu müşteri-yi merkûm el-Hâc 'Abdu'l-celil üç yüz onbeş gurûşa müteveffiyeye Fâtıma Hâtûn'un bezl-i hacc-ı için bey' ve teslim ve temlik ol dahî ber-vech-i muharrer iştirâve kabûl ve tesellüm ve temellük eyledikten sonra el-yevm semeni misli olan meblağ-ı mezbûr üç yüz onbeş gurûşu müşteri-yi merkûm el-Hâc 'Abdu'l-celil yedinden tamâmen âhz ve kabz-ı semen eyledik. Fî-mâ ba'd menzil-i mahdûd-ı mezkûr müşteri-yi merkûmun fî-mâ-ba'd mülk-ü müşterâsı ve hakk-ı sarfidır. Keyfemâ yeşâ ve yuhtâr mülkiyet üzere mutasarrıf üzere (ziyade) mutasarrıf olsun didikde mukirru lehu'l-merkûm vicâhen tahkîk ve şifâhen tasdik etmeğin mâ vaka'a bi't-taleb ketb ve tahrîr olundu. Hurrîre fî 'l-yevmi'r-râbi' 'aşer min şehri ramazân li-sene seb'a ve hâmsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-

hâl

:

'Alemdâr Kara 'Ali es-Seyyid İbrâhîm es-Seyyid Ahmed 'Alemdâr 'Ali Ağa
Ağa

Karakollukcu
Mehmed Beşe

Hâcî İshâk Beşe

Usta 'Ali

Kör 'Ali ve
gayruhum

Sahife No:117

Belge No:212

Berâ-yı ta'alluku sebebiyle 'Atâu'llâh Efendi nâm re'sen (?) sultân-ı Hindistân'dan devlet-i 'âliye 'Amid (?) ve hâlen vilâyet-i 'Ard (?)

nân hokka 25	kuşt (?) kıyye 10	revğan sâde kıyye 5	ezer (?) kıyye 1	nohud kıyye 1
tuz kıyye 1	soğan kıyye 3	tavuk 'aded 4	burgur kıyye 2	revğan-ı şem' kıyye 1.5
kahve kıyye 1	sir (?) kıyye 1	sirke kıyye 1	dakîk kıyye 1	yumurta 'aded 20
surca (?) 4	şa'îr kıyye 1	saman kantâr 1 berâ-yı sâhib-i mûmâ ileyh 1 berâ-yı istimrâr ----- 2		çıra (?) kıyye 1

12 muharrem sene (1)157.

Sahife No:118

Belge No:213

Sisli es-Seyyid 'Alî Çelebi'nin

Medine-i Adana'da vâki' Sarrâcân Mahallesi sükkânından es-Seyyid Ahmed ibn-i Veli nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîf-i hatır lâzımı't-tevkîrde medine-i merkûme mahallâtından Hânkurbu Mahallesi sükkânından işbu râfi'u'l-kitâb es-Seyyid 'Alî Çelebi ibn-i Hüseyîn nâm kimesne muvâcehesinde üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb târîh-i kitâbdan beş sene mukaddem karındaşım fevt olduğu esnâda işbu mezbûr es-Seyyid 'Alî Çelebi yedine üç yüz gurûş def' ve teslîm eyledim ne mahalle harc ve sarf eylediği henüz ma'lûmum değildir suâl olunub takrîr-i tahrîr-i merkûmun ahz ve i'tâsı ma'lûmum olunmak bi'l-asâle matlûbumdur didikde gıbbe's-suâl mezkûr es-Seyyid 'Alî Çelebi târîh-i merkûmeden müdde'i-yi merkûmun karındaşı fevt olduğu esnâda 'an nakd kendi yedine üç yüz gurûş def' ve teslîm eylediğini bi'l-küllîye inkâr idicek müdde'i-yi merkûmun da'vâsına mutâbık beyyine talep olundukda beyyinem yokdur

deyû bâ'de'l-ikrâr tâlibi tahlif oldukda müdde'i-yi merkûmun müdde'asına mutâbık merkûm es-Seyyid 'Alî Çelebi'ye teklif-i tahlif olundukda ol dahî 'alâ vefk-i suâl hilfu bi'llâhi'l-'aliyyi'l-'alâ etmeğın mücebince müdde'i-yi merkûmun min vech-i mu'ârazadan men' birle mâ vaka' bi't-taleb ketb olundu. Hurre fi'l-yevmi's-sâbi' min şehri ramazân li-sene seb'a ve hamsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-					hâl :
el-Hâc 'Alî	Molla	'Abdu'llâh	es-Seyyid	Ahmed	ve
Vekîl-i	Yûsuf bin	Efendi	Hüseyîn	Beşe	gayruhum
fukarâ	Ahmed	Kâtib	Ser-	Refikaş (?)	
			muhzırân		

Sahife No:118

Belge No:214

Özbek-zâde Hâcî Ahmed Ağa hükm hüccetidir.

Medine-i Adana'da vâki' Halhal Mahallesi sükkânından işbu râfi'u'l-kitâb Özbek-zâde dimekle 'arîf es-Seyyid Hâcî Ahmed ibn-i Mahmûd nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîf-i enverde Harbut ahâlisinden olub Kuruköprü Mahallesi'nden Kerîm Ağa Hânı'nda bi'-müsâfere sâkin Süleymân ibn-i Cebrâ'il nâm kimesne mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb târîh-i kitâbdan onbeş gün mukaddem Palu'dan olub Sipâhî Sûkunda tellâl Kürt Ahmed nâm kimesneye bey' itmek için dörd 'aded tüfenk kıymeti kırk gurûş olmak üzere def' ve teslîm eylediğim hinde mezbûr Kürt Ahmed'den nefsine ve gerek def' ve teslîm eylediğim mâl-ı mezkûra kefil mutâlebesinde olduğumda işbu Harbutî Süleymân geldi târîh-i merkûmeden mezkûr Kürt Ahmed'in nefsine ve firâr iderse def' ve teslîm eylediğin mâl-ı mezkûra kefil bi'l-mâl ve kefil bi'n-nefs olub firâr iderse ben zâmin olurum deyû mahzar-ı müsliminde kefil ve zâmin olmuşdur mezkûr Kürt Ahmed dört 'aded tüfengimi bey' idüb firâr eyledi kıymetini işbu mezkûr Süleymân'dan kefâleti hasebiyle taleb eylediğimde edâdan imtinâ' idüb su'âl olunub takrîr-i tahrîr ve müceb-i şer'-i şerîfi icrâ olunmak bi'l-asâle matlûbumdur didikde gıbbe's-suâl ve 'akibe'l-inkâr müdde'i-yi merkûmun da'vâsına mutâbık beyyine taleb olundukda da'vâsına mutâbık beyyine taleb olundukda (tekrar) 'udûl-ı ahrâr-ı ricâl-ı müsliminden 'Alî Beşe bin İbrâhîm ve diğeri 'Alî ibn-i 'Abdu'llâh li-ecli's-şehâde meclis-i şer'a hâzırân olub istişhâd olundukda fi'l-hakîka târîh-i merkûmeden onbeş gün mukaddem müdde'i-yi merkûmun es-Seyyid Ahmed Ağa'dan firâr iden Kürt

Ahmed dört 'aded tüfenk kıymeti kırk gurûş olmak üzere def' ve teslim eylediği hinde mezbûrdan nefsine ve firâr iderse mâla kefil talep eyledikde işbu Süleymân gelüb bizim huzûrumuzda mezbûr Kürt Ahmed'in nefsine ve firâr ider ise mâla kefil bi'l-mâl ve kefil bi'n-nefs ve zâmin oldu. Bizler bu husûsa bu vech üzere şahidleriz ve şehâdet dahî ideriz deyû herbirleri edâ-yı şehâdet-i şer'îye ittiklerinde ba'de't-ta'dîl ve't-tezkiye şehâdetleri makbûle olmağın ber-mûceb-i şehâdetihimâ müdde'i-yi merkûm meblağ-ı mezbûru gâib-i merkûm Kürt Ahmed'den ahz ve kabz etmediğine ba'de'l-istihlâf meblağ-ı mezbûr kırk gurûş mezbûr Süleymân'dan tahsiline tenbîh birle mâ vaka' bi't-taleb ketb olundu. Hurrîre fi'l-yevmi'l-hâmis min şehri şevvâl li-sene seb'a ve hamsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-_____ hâl :

Fahru'l-'ulemâ Hüseyîn Mercân- zâde	es-Seyyid Hâcî Hamza Vekîl-i fukarâ	Mehmed Beşe Na'iband	'Osmân Ağa
Molla Yûsuf	'Osmân Ağa Mütevelli-yi Mahalle-i Mermerli	ve gayruhum.	

Sahife No:119

Belge No:215

Ma'rûz-ı muhallesleri budur ki:

Hâcî Hamîd Mahallesi sükkânından Tasdaroğlu Biğos veled-i Kırkor nâm zimmi sâvb-ı sa'âdetden ta'yîn buyurulan Çuhadâr Mustafâ Ağa mübeşertiyle ihzâr-ı şer' olan Kuruköprü Mahallesi'den Hüseyîn ibn-i 'Alî ve Hânkurbu Mahallesi'nde sâkin Hüseyîn ibn-i Mehmed ve Kassâb Ebubekir Mahallesi'nden 'Alî ibn-i Nasûh ve gâib 'ani'l-meclis 'Alî ibn-i Şa'bân ve Süleymân ibn-i Ahmed ve 'Abdu'l-kerîm bin 'Osmân ve sâir ma'lûmu'l-esâmî ve mahzûru'l-eşhâs kimesneler mahzarında üzerine da'vâ Berazme (?) ve Köşek (?) ma'a Sâric (?) Mukâta'ası'nın mâlikâne mutasarrıfı Mehmed Ağa'nın Çuhadârı Hasan çuhadârın mumzî ve mahtûm temessükü nâtik olduğu üzere bin yüz elliyedi senesine mahsûben ru'ûslarına madrûbe hâne 'avârızların sene-i sâbık üzere talep iderim didikde mezkûrlar bizler zikr olunan mukâta'anın cân-ı sözden (?) re'âyâsız ru'ûsa madrûbe hâne 'avârız deyn-i muhalledimiz yokdur müdde'i-yi mezbûr bundan akdem Adana Kâdısı Efendi huzûrunda dahî gelib da'vâ ittikte yedinde sûret-i

hâkânî ve ile vekâletine beyyinesi olmadığından men' idüb yedimize hüccet-i şer'îye i'tâ eyledi deyû bir kut'a hüccet-i şer'îye ibrâz idüb mazmûnı takrîrlerine muvâfık olmağla mesfûrun bi-gayri hakkın ta'addi ve tezvîrât zâhir ve nümâyân olub fi-vech-i mu'ârazası men' olunduğu sâvb-ı sa'âdete i'lâm olundu fi 4 şevvâl sene 1157.

Sahife No:119

Belge No:216

Anlamazoğlunun menzil hüccetidir.

Medine-i Adana vâki' Zimmiyân Mahallesi'ne mahallâtına mülhak Sislioğlu Mahallesi mütemekkinlerinden Tranbederselioğlu İzador veled-i Kirkor nâm zimmî meclis-i şer'-i şerîf-i şerî'at-ı enverde Anlamazoğlu dimekle 'arîf işbu hâfızu'l-kitâb Mekil veled-i Biğos nâm zimmî muvâcehesinde bi't-tav'î's-sâf ikrâr-ı sahîh-i şer'î ve i'tirâf-ı sarîh-i mer'î idüb 'akd-ı âtî sudûruna değîn silk-i mülk-ü sahîhamda münselik olub mahalle-i merkûmede vâki' kibleten Yûsuf Ağa-zâde Mehmed Ağa menzili şarkan şimâlen tarîk-ı 'âm ve taraf-ı râbi'î Hâdimioğlu menzilleri ile mahdûd iki bâb fevkânî ve tahtânî beyt ve bir sofa ve taht ve bi'r-i mâ ve kenîf ve eşcârı müsmire ve bir mikdâr havluyu müştamil menzili bi-cümleti't-tevâbi' ve'l-levâhik ve kâffeti'l-menâfi' ve'l-merâfik tarafeynden icâb ve kabûlu hâvî şurût-ı müfside-i mubtileden 'ârî bey'-ı bât-ı sahîh-i şer'î ile işbu mersûm Anlamazoğlu Mekil ancak semen-i misli olan beş yüz elli gurûşa bey' ve teslîm ve temlik eylediğimde müşteri-yi mersûm dahî ber-minvâl-ı muharrer iştirâ ve kabûl ve tesellüm ve temellük itdikden sonra semeni olan meblağ-ı mezbur beş yüz elli gurûşu müşteri-yi mersûm yedinden tamâmen âhz ve kabz eyledim. Menzil-i mahdûd-ı mezkûr müşteri-yi mersûmun mülk-ü müşterâsı ve hakk-ı sarfıdır vechen mine'l-vücûh ve sebeben mine'l-esbâb benim 'alâka ve medhalim yokdur. Keyfemâ yeşâ ve yuhtâr mülkiyet üzere mutasarrıf olsun didikde mukkir-ı mersûmun ikrâr-ı ikrâr-ı meşrûhunu el-mukirru lehu'l-merkûm Anlamazoğlu dahî vicâhen tasdik ve tahkik etmeğîn mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Hurrîre fi'l-yevmi't-tâsi' 'aşer min şehri şevvâli'l-mükerrem li-sene seb'a ve hâmsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-

hâl :

es-Seyyid Hüseyn Çelebi	el-Hâc 'Alî Kara 'Alî-zâde	es-Seyyid Hâcî 'Abdu'r- rahmân Çelebi	es-Seyyid Mehmed Çelebi	es-Seyyid Ramazân Çelebi
----------------------------	-------------------------------	---	-------------------------------	--------------------------------

el-Hâc 'Alî Vekîl-i fukarâ	Hâcî İbrâhîm Kâtib-zâde	Na'iband Seyyid 'Alî	Sarrâc Gâzi (?)	Makdisi Göçer (?)
Na'ibandoğlu Sekbân (?)	Nedrikoğlu (?)	Şerbetcioğlu (?) Makdesi Bağya (?)	Yuvanoğlu (?) Makdesi Ohân	ve gayruhum.

Sahife No:119

Belge No:217

Zahru'l-emâsil Tophâneci Hüseyîn Beşe gıbbe's-selâm inhâ olunur ki hâlen şehir vekilleri olan Hâcî Hamza ve Hâcî 'Alî nâm kimesneler meclis-i şer' de takrîr-i kelâm iderler bundan akdem Sucuzâde Mahallesi'ne isâbet iden salyânelerin tahsîlinde 'usret olmağla cümle ma'rifetle şer' ile mahalle-i merkûmeye isâbet iden salyâneden beher salyâneden onbeş gurûş virmek üzere merkûm Tophâneci Hüseyîn Beşe vekîl-i merkûm Hâcî Hamzâ ve Hâcî 'Alî muvâcehelerinde meblağ-ı mezbûr onbeş (gurûş) vermeğe ta'ahüd ve kabul etmekle işbu mürâsele tahrîr olunmuştur. Vusûlünde gerekdir ki mahalle-i merkûmeye isâbet iden salyâne meblağ-ı mezbûr onbeş (gurûş) beher salyâda vekîlân-ı merkûmân Hâcî Hamza ve Hâcî 'Alî'ye edâ ve teslim idüb müceb-i mürâsele ile 'amel idesiz ve's-selâm. Hurrîre fi 16 şevvâl sene (1) 157.

Mine'l-Fakîr Mehmed
el-Hüseyîn el-Mevlâ'l-hilâfe
be-Medîne-i Adana

Sahife No:120

Belge No:218

Oldur ki işbu bin yüz elli yedi senesine mahsûben Adana menziline mâl-ı taksît-i sâni olan beş bin gurûş ile menzîlcilere ve ba'z-ı umûr-ı mühimmeye Bağcelerden üç yüz gurûş ve Zimmîyân'dan iki yüz gurûş ve Yüreğir Kazâsı'ndan iki yüz elli gurûş ve Cânibu'-Şehr Nâhiyesi'nden iki yüz gurûş ve Karslı Hâcî 'Ömer Ağa'dan altmış gurûş Karaca-zâde Hâcî Hamza Ağa'dan altmış gurûş serdâr-ı sâbık Yûsuf Ağa'dan altmış gurûş istidâne olunub ma'a murâbaha bu salyâneden mahsûb olunmak üzere zikr olunan mahalle virilmekle bundan mâ'adâ dört 'aded ağalar sefere me'mûriyetlerine yine zimmetlerinde istidâne olunub mu'tâd üzere virilen iki yüz elli gurûş ve surre-i hümâyûnu Hama'ya nakli için Mütessellim Muharrem Beg'e Çekdem-zâde (?) 'Alî Beg'den ma'a murâbaha ahz olunub virilen iki yüz elli gurûş ve Yaylak yoluna vaz'

olunan sekbânlara postal bahâ ve kapuşon virilen altmışbeş gurûş sakabaşı ağaların yed
 ..... zâyi' olan bârgîrler için cümle ma'rifetiyle İnce Mehmed Ağa'dan ma'a
 murâbaha istidâne olunub virilen yüz yigirmi gurûş ve vilâyet fukarâsı vekîli el-Hâc
 'Alî Ağa'nın mütesellim ağalara sarayda ittiği mesârif-ı müteferrika umûr-ı
 mühimmeye harc ve sarf ittiği yedi yüz kırkbeş gurûş ve menzîlcilerin 'atık alacakları
 ..... olunub ber-vech-i musâlaha virilecek yüz sekiz gurûş ve Kara 'İsâlı Kazâsı
 menzîl imdâdiyeden ifrâz olunub mâl-ı menzîlin taksît-i evveli salyânesinden istirdâdı
 bâ-fermân-ı 'âlî lâzım gelen dört yüz kırkdokuz gurûş harc-ı defter iki yüz gurûş ve
 hâlen Eyâlet-i Adana Mütesellimi olan zahru'l-eşbâh sa'âdetlû Mustafâ Ağa'ya tahsîliye
 dört yüz gurûş ve iki kâtibe on gurûş ve nâziriye on gurûş ve muhızırâna on gurûş min
 haysü'l-mecmû' sekiz bin yüz beş gurûşa bâliğ olmağın meblağ-ı mezbûru bi'l-cümle
 'ulemâ ve a'yân ve ahâli ittifâklarıyla ber-vech-i ta'dil ve tesviye taksîm olunan 'âmiye
 salyânesidir ki ber-vech-i âti zikr olunur. Hurrîre fi'l-yevmi's-sâmin min şehri şevvâl li-
 sene seb'a ve hamsîn ve miete ve elf.

Nefs-i Adana gurûş 5355	Kazâ-ı Yüreğir gurûş 130	Nâhiye-i Cânibi's-şehr gurûş 800	Nâhiye-i Dindârlı gurûş 1100	Nâhiye-i Çömlek gurûş 250
-------------------------------	--------------------------------	---	---------------------------------------	------------------------------------

Yekûn
gurûş
(8805)

Yalnız sekizbinsekizyüzbeş gurûşdur.

Bâlâda zikrolunduğu vech üzere nefis-i Adana mahallâtına salyâne-i merkûmeden
 isâbet iden meblağ-ı mezbûru yine cümle ma'rifeti ve ittifâkları ile bi't-terâzi tevzi' ve
 taksîm olunan mahallât defterdir ki ber-vech-i âti zikr olunur. Hurrîre fi târihi'l-mezbûr.

Mahalle-i Neccarân gurûş 202.5	Mahalle-i Kuruköpri gurûş 188.5	Mahalle-i Sofibahce gurûş 176	Mahalle-i Bâb-ı Tarsûs gurûş 194	Mahalle-i Eskihamâ m gurûş 260	Mahalle-i 'Alî Dede gurûş 152
Mahalle-i Kayalıbağ gurûş 152	Mahalle-i Hânedân gurûş 61	Mahalle-i Sarı Ya'kûb gurûş 116	Mahalle-i Hamâmkurbu gurûş 181	Mahalle-i Mermerli gurûş 169	Mahalle-i Yurtan gurûş 138

Mahalle-i Karasofu gurûş 172	Mahalle-i Taşçıkan gurûş 111	Mahalle-i Kassâb Bekir gurûş 138	Mahalle-i Saclı Hamîd gurûş 99.5	Mahalle-i Ağcamesci d gurûş 75	Mahalle-i Câmi'-i Cedîd gurûş 75
Mahalle-i Emirler gurûş 160	Mahalle-i Hacı Hamid gurûş 80	Mahalle-i Hacı Fakih gurûş 70	Mahalle-i Durmuş Fakih gurûş 100	Mahalle-i Ağcamescid gurûş 100	Mahalle-i Emirler gurûş 100
Mahalle-i Câmi'-i Cedîd gurûş 75	Mahalle-i Hâcî Hamîd gurûş 75	Mahalle-i Turmuş Fakih gurûş 75	Mahalle-i Debbâğân gurûş 61	Mahalle-i Halhal gurûş 35	Mahalle-i Çınarlı gurûş 69
Mahalle-i Yarbaşı gurûş 91	Mahalle-i Hânkurbu gurûş 141.5	Mahalle-i Ağa Mehmed gurûş 97.5	Mahalle-i Hâcî Fakih gurûş 61	Mahalle-i Harâbbağce gurûş 61	Mahalle-i Sarrâcân gurûş 130
Mahalle-i Çukurmesci d gurûş 108	Mahalle-i Baytimur gurûş 35	Mahalle-i Sugediği gurûş 83	Mahalle-i Mestânzâde gurûş 77	Mahalle-i Pâşâ Nebi gurûş 61	Mahalle-i Şeyh Mustafâ Gurbetân gurûş 40.5
Mahalle-i Hocavezîr gurûş 40.5	Mahalle-i Kansafzâde gurûş 40.5	Mahalle-i Tekyekurbu gurûş 40.5	Mahalle-i Sucuzâde gurûş 26	Mahalle-i Dervîş pâşâzâde gurûş 26	Mahalle-i Kantârân gurûş 97.5
Mahalle-i Zimmîyân gurûş 390	Mahalle-i Bağceciyân gurûş 673				

Yekûn

gurûş

5355 Yalnız beşbinüçyüzellibeş gurûşdur.

Sahife No:121

Belge No:219

Medine-i Adan'da vâki' Kayalıbağ Mahallesi sükkânından iken bundan akdem vefât iden el-Hâc Hüseyîn bin Şa'bân nâm müteveffânın verâseti elbetde liebeveyn kız karındaşı Ümmühânı binti Şa'bân nâm hâtûna inhisâr olduğu ve terek-i müteveffâ-yı merkûmu mahallinde ahz ve kabz idüb mezbûre Ümmühân Hâtûn'a isâle mezbûre Ümmühân Hâtûn tarafından vekîl olub hasm-ı mâcid muvâcehesinde ve Hâcî Ahmed ibn-i Hasan ve Mehmed ibn-i Hasan nâm kimesnelerin şehâdetleriyle sâbit ve sübût vekâletine hükm-ü şer'î lâhik olan işbu râfi' u'l-kitâb Yûsuf bin Haydar nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîf-i enverde Harâbbağce Mahallesi sükkânından Dedeoğlu dimekle 'arîf 'Alî bin Mehmed nâm kimesne muvâcehesinde üzerine bi'l-vekâle da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb târih-i kitâbdan sekiz ay mukaddem müvekkilem Ümmühân Hâtûn'un liebeveyn er karındaşı olub mahalle-i merkûmede fevt olan Mütevellî el-Hâc Hüseyîn bin Şa'bân işbu Dedeoğlu 'Alî bin Mehmed nâm kimesneye cihet-i karzdan yiğirmibeş gurûş def' eyleyüb kable'l-ahz fevt olmağla bi'l-vekâle tahsîl olunmak matlûbumdur didikde gibbe's-suâl târih-i merkûmdan fevt olan el-Hâc Hüseyîn bin Şa'bân cihet-i karzdan yiğirmibeş gurûş kendüye def' eyleyüb kable'l-edâ fevt olduğunu ikrâr ancak yedibuçuk gurûş techîz-i tekfîne harc ve sarf eyledim didikde ba'de'l-ihracât müteveffâ-yı mezbûrun techîz-i tekfîne harc ve sarf eylediği zâhir ve nümâyân oldukdan sonra bâkî zimmetinde ve tahsîli lâzım gelen onyedibuçuk gurûşu ba'de't-tahsîl ve müdde'i-yi merkûm Yûsuf bin Haydar nâm kimesneye teslîm ve müvekkilesi Ümmühânı binti Şa'bân nâm hâtûna teslîme tenbîh birle mâ vaka'a bi't-taleb ketb ve tahrîr olundu. Hurre fi'l-yevmi'l-'âşir min şehri şevvâl li-sene seb'a ve hamsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-_____ hâl

:

İmâm Mehmed Efendi Mahalle-i Kayalıbağ	es-Seyyid Mehmed Efendi Mahalle-i Kayalıbağ	'Abdu'llâh Efendi	es-Seyyid Hüseyîn Ser-muhzırân
Mehmed Beşe Na'lband	İsmâ'il Halife	ve gayruhum.	

Sahife No:121

Belge No:220

Pelenk Mustafâ Ağa'nın hüccetidir.

Medine-i Adana'da vâki' Kassâb Ebubekir Mahallesi sükkânından 'Osmân bin 'Alemdâr Mehmed Ağa nâm şâbb-ı emred meclis-i şer'-i şerîf-i şerî'at-ı enverde yine mahalle-i merkûme sükkânından olup serdengeçdi ağalarından 'arîf işbu râfi' u'l-kitab Mustafâ Ağa bin 'Alî Ağa nâm kimesne muvâcehesinde bi't-tav'î's-sâf ikrâr-ı sahîh-i şer'î ve i'tirâf-ı sarîh-i mer'î idüb 'akd-ı âtî sudûruna deĝin silk-i mülk-ü sahîhamda münselik olup babam merkûm 'Alemdâr Mehmed Ağa'dan müntekil mahalle-i merkûmede vâki' kıbleten tarîk-i hâs ve şarkan Siyâvuş-zâde Ahmed Ağa ve ba'zan Mehmed Ağa menzileri ve şimâlen Hâcî Seydi-zâde Hâcî İbrâhîm Ağa mülkü ve taraf-ı râbi'î Hâcî İsmâ'îl Ağa'nın vakf menzili ile mahdûd iki bâb tahtânî ve fevkânî beyt ve bir örtme ve kenîf ve havluyu müstemil mülk-ü mevrûsum olan menzilin şark tarafı divârından bir zirâ' mikdârı mesâha olunub ba'de't-tahliye işbu müşteri-yi mezkûr Mustafâ Ağa'ya hüsn-ü rızâm ile mahzar-ı müsliminde hîbe-i sahîha ile hîbe ve teslim ve temlik itdikde ol dahî ber-minvâl-ı muharrer ittihâb ve kabûl ve tesellüm ve temellük itdikden sonra menzil-i mahdûd-ı mezkûrun bâkî mevâzi'ini dahî tarafeynden icâb ve kabûlu hâvî şurût-ı müfside-i mubtileden 'ârî bey'-ı bât-ı sahîh-i şer'î ile işbu ile ancak semen-i misli olan iki yüz gurûşa müşteri-yi merkûm Mustafâ Ağa'ya bey' ve teslim ve temlik eyledikde müşteri-yi merkûm minvâl-ı muharrer iki yüz gurûşa menzil-i mahdûd-ı mezkûru müşteri-yi merkûm Mustafâ Ağa yedinden tamâmen âhz ve kabz-ı semen eyledim menzil-i mahdûd-ı mezkûr işbu müşteri-yi merkûmun mülk-ü müşterâsı ve hakk-ı sarfıdır. Keyfemâ yeşâ ve yuhtâr mülkiyet üzere mutasarrıf üzere mutasarrıf olsun fi-mâ ba'd fi mâ ba'd menzil-i mahdûd-ı mezkûrda vechen mine'l-vücûh ve sebeben mine'l-esbâb benim 'alâka ve medhalim yokdur didikde mukirr-ı merkûm şâbb-ı emredin ikrâr-ı meşrûhunu mukirru lehu'l-merkûm Mustafâ Ağa dahî şifâhen tahkîk ve vicâhen tasdik etmeĝin ba'de't-tasdîki's-şer'î mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Hurre fi 'l-yevmi's-sâdis min şehri şevvâl li-sene seb'a ve hâmsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-_____ hâl :

Hayru'l-vâsilîn Hâcî 'Ömer Ağa	'Ömer Ağa Tiryâki- zâde	Mehmed Beşe ibn-i Süleymân	Molla Yûsuf ibn-i Ahmed Efendi
-----------------------------------	----------------------------	-------------------------------	-----------------------------------

'Ali Beşe ve Halil ve gayruhum.

Sahife No:122

Belge No:221

İşbu bin yüz elli yedi senesinin Adana menziline mâl-ı taksît-i sânisî olan ve gerek sâir mesârif-ı müteferrika cümle ma'rifetiyle ve ma'rifet-i şer'ile tevzî' ve taksîm ve tesvîye vechi üzere Cânibu'ş-Şehr Nâhiyesi'ne isâbet iden yalnız sekizyüz gurûş olub beyn-i ahâli taksîm olunan defterdir ki zikr olunur. Hurre fi 11 şevvâl sene 1157.

Karye-i Hatırlı gurûş 235	Karye-i Yalmanlı gurûş 51	Karye-i Koyuncu gurûş 61	Karye-i Kaşlı gurûş 100	Karye-i Mustafâ Ağa gurûş 12
Karye-i Köylüoğlu gurûş 30	Karye-i Pâşâlı gurûş 20	Karye-i Abahoğlu Terzici gurûş 8	Karye-i Kara Fazlı gurûş 41	Karye-i Mustafâlı gurûş 21
Karye-i 'Abdu'llâh Ağa gurûş 41	Karye-i Hüseyn Hâcılı gurûş 21	Karye-i Tuğlu gurûş 15	Karye-i Arslan gurûş 21	Karye-i Cengân gurûş 56
Karye-i Analı gurûş 23	Karye-i Alaca Alatlu gurûş 31	Karye-i Kirecocağı gurûş 31		
Yekûn gurûş _____				
800				

Sahife No:122

Belge No:222

Medine-i Adana mahallâtından Hocavezîr Mahallesi sâkinelerinden iken bundan akdem müteveffiye olan Döne binti Ahmed nâm kimesne hâtûnun sadr-ı sağîr oğlu Mehmed ibn-i Mustafâ'nın vâlidesi müteveffiye-i merkûm ve babası müteveffâ Mustafâ'dan kendiye irsen intikâl iden emvâl-ı mevrûse ve eşyâsın hıfz ve tesviye umurunu rü'yete bundan akdem vasi nasb olunan Mûsâ Beşe sağîr-i mezbûrun emvâl

ve eşyâsın itlâf ve izâ' ve istihlâk ile hiyâneti ma'rûf vasi-yi mezbûr 'azl ve müceddeden yerine bir vasi nasb ve ta'yîn olunmak lâzım ve mühim olmağla sağır-i merkûm Mehmed'in hâliyesi işbu râfi'âtu'l-vesîka Fâtıma binti Mehmed nâm hâtûn emîn ve müstekim ve her vechle vesâyet 'uhdesinden gelmeğe kâdire olduğu ve eniştesi Mehmed ibn-i ..... nâm kimesne dahî üzerine nâzır olub nezârete lâyıık ve müstahak olduğunu zeyl-i sahifede olan muharreru'l-esâmî-yi müslimîn ihbârıyla hâkim-i mevki'-i sadr-ı kitâb tûbâ leh ve hüsn-ü me'âb efendi hazretleri mevsûku'l-kelime kimesneler ihbârlarıyla mezkûru 'azl ve yerine sağır-i mezbûr Mehmed'in hâliyesi Fâtıma Hâtûn'u müceddeden yerine vasi üzerine eniştesi merkûm Mehmed nâm kimesneyi nâzır nasb ve ta'yîn eyledikde vasiye-i mezbûre nâzır-ı mezkûr herbirleri meclis-i şer' de vesâyet-i mezbûrenin merâsimini edâya ta'ahhüd ve iltizâm etmeğın mâ huve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Hurrîre fi'l-yevmi's-sânî 'aşer min şehri şevvâli'l-mu'azzam li-sene seb'a ve hâmsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-

hâl :

'Ali Beşe Ted--
zâdeKara Fakıh
dimekle 'arîf
'Ali Efendi'Osmân ibn-i
HüseyînHasan Beşe
Hüseyîn'Osmân Efendi
ibn-i
'Abdu'llâh**Sahife No:122****Belge No:223**

Medine-i Adana mahallâtından Eskiçarşu Mahallesi sâkinelerinden Gülşâh binti 'Anber (?) nâm hâtûn vâلیلere mahsûs olan sarayda 'akd olunan meclis-i şer'a hâzır olub bi'l-fi'l Eyâlet-i Adana Mütesellimi olan zahru'l-eşbâh sa'âdetli Mustafâ Ağa Hazretleri ma'rifetiyle meclis-i ma'kûd-ı mezkûreye ihzâr olunan Kara Hâcılı Bozdağ'ından es-Seyyid İsmâ'îl ibn-i Mehmed mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm (idüb) târîh-i kitâbdan dört sene mukaddem Yüreğir Nâibi olan İslâm Efendi yüz yigirmibeş gurûş mehr tesmiyesiyle beni işbu İsmâ'îl 'akd-ı nikâh ve ba'de'd-duhûl beni itlâk itdikde zimmetinde ma'kûd-ı 'aleyh olan mehrim yüz yigirmibeş gurûş ile bir başlı sîm kuşak ve bir inek ve bir kebîr leğen ve dör(t) aylık nafaka ve kisvem ile sağır oğlu halîb (?) akcesinden sekiz gurûş hâlen zimmetinde olub mübârek 'id-i şerîf gününde bana mezkûrdan bu eşyâları talep etdiğimde meses ile başıma darb itdikden

sonra bir yerin ile dahî başıma def'aten darb ve cerh eyledi su'âl olunub takrîr-i tahrîr ve aliverilmek bi'l-asâle matlûbumdur didikde gıbbe's-su'âl ve 'akibe'l-inkâr müdde'ie-i mezbûreden da'vâsına mutâbık beyyine taleb olundukda beyyinem vardır deyû istimhâl etmeğin ba'de'l-mehli's-şer'î müdde'ie-i mezbûre ikâmet-i beyyineden 'acz ile meclis-i şer'a gelmeyüb firâr ve merkûm es-Seyyid İsmâ'îl meclis-i şer'a iki sene mukaddem yine müdde'ie-i firâr-ı mezbûre Gülşâh binti 'Anber (?) hâtûna ber-minvâl-ı muharrer eşyâları benden iddi'a itdikde Bekir-zâdeoğlu evinde bir inek ile onbeş gurûş yedine def' ve teslîm ve teslîm ve beynimizde cereyân iden 'âmme-i da'vâdan benim zimmetimi mahzar-ı müsliminde ibr(â) ve iskât etmişdir hîn-i mürâfa'adan def' ve da'vâ itmediği yedime i'tâ olunan fetvâ-yı şerîf mücebince hâlen Adana'da me'zûnen bi'l-iftâ olan Fazlılı 'Alî Efendi Hazretleri'nden istiftâ eylediğimde yedime i'tâ eylediği fetvâ-yı şerîfe nâtik (123) olduğu üzere ba'de'l-istiftâ' yedime bir vesîka-ı şer'ie i'tâ olunmak benim (?) dahî matlûbumdur deyû ibrâz eylediği fetvâ-yı şerîfin mazmûnunda " Hind 'Amr'dan bir mikdâr mâl da'vâ ider oldukda hîn-i mürâfa'ada sulh ile def' ve da'vâ eyler ise Hind hîn-i mürâfa'adan def' söyledi deyû 'Amr'ın def'i sahîh olur mu ? El-cevâb : Allâhu a'lem olur " deyû kütüb-ü fikhiyeden nakl-ı sarîh buyurulmağın müceb-i fetvâ-yı şerîf husûs-ı mezbûru istiftâ olundukda Hâfiz 'Abdu'l-mecîd Efendi ve Molla Mehmed bin Süleymân ve Hasan Beşe ibn-i Hâcî Veli nâm kimesneler meclis-i şer'a gelüb müdde'ie-i firâr mezbûre Gülşâh binti 'Anber (?) nâm hâtûn iki sene mukaddem işbu Seyyid İsmâ'îl ile beynlerinde vâki' olan nizâ'ları mezkûr inek ile onbeş gurûş üzerine inşâ'-ı 'akd-ı sulh olundukda bizim huzûrumuzda müdde'ie bedel-i sulhu ahz ve işbu İsmâ'îl zimmetini ibrâ-yı 'âmme ile da'vâsından ibr(â) ve iskât eylediğine bizler şâhidleriz ve şehâdet dahî ideriz deyû herbirleri edâ'-yı 'alâ tarîki's-şehâde meclis-i şer'de haber vermeleriyle ber-müceb-i ahbârihim müdde'ie-i mezbûrenin müdde'ası mahzan tezvîr olunduğu zâhir olmağla hâzihi'l-vesîka bi't-taleb ketb ve tahrîr olundu. Hurre fi'l-yevmi'r-râbi' min şehri sevvâl sene seb'a ve hamsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-

hâl :

es-Seyyid Mehmed
Çelebi Emîr
Hamza-zâde

Menzilci Hüseyîn
Çelebi

es-Seyyid Hâcî
Hamzâ Vekîl-i
fukarâ

ve Hâcî 'Alî Vekîl-i
fukarâ

Sahife No:123

Belge No:224

Medine-i Adana mahallâtından Kassâb Ebubekir Mahallesi sâkinelerin 'Âişe binti Dânyâl nâm hâtûn tarafından sâbitu'l-vekâle olan zevci el-Hâc Mustafâ Ağa ibn-i 'Alî nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîf-i hatır lâzımı't-tevkîrde yine mahalle-i merkûme sükkânından el-Hâc 'Ömer Ağa ibn-i Mustafâ Ağa mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüb müvekkilem 'Âişe Hâtûn'un mahalle-i merkûmede vâki' kibleten 'Abdu'l-kerîm Koca menzili ve şarkan Kör 'Âişe menzili ve şimâlen Kara Süleymân menzili ve garben tarîk-i hâs ile mahdûd bir bâb fevkânî beyt ve bir bâb tahtânî beyt ve iki örtme ve kenîf ve bir mikdâr havluyu müştamil müvekkilemin mülk menzili tarafeyden icâb ve kabûlu hâvî şurût-ı müfside-i mubtileden 'ârî bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î ile işbu müşteri-yi merkûm Hâcî 'Ömer Ağa'nın 'abd-ı memlûku müteveffâ Yûsuf'a yüz yetmiş gurûşa bey' ve teslim ve temlik eyledikten sonra semen-i mebi' olan yüz yetmiş gurûşun yetmiş gurûşunu müteveffâ Yûsuf hayâtda ahz ve kabz eyledim ve bâkî kalan yüz gurûş müteveffâ-yı mezbûrun mevlâsı olan Hâcî 'Ömer Ağa yedinden tamâmen âhz ve kabz-ı semen eyledim. Fî-mâ ba'd menzil-i mahdûd-ı mezkûr müşteri-yi merkûm Yûsuf'un mülkü olup ve merkûm Hâcî 'Ömer Ağa'nın mülk-ü müşterâsı ve hakk-ı sarfidir ve mevrûsu olup menzil-i mahdûd-ı mezkûrda 'alâka ve medhalim yokdur didikde mukirru lehu'l-merkûm vicâhen tasdik ve şifâhen tahkîk etmeğin birle mâ vaka'a bi't-taleb ketb ve tahrîr olundu. Hurrîre fî'l-yevmi's-sâmin min şehri şevvâl sene (1) 157 li-sene seb'a ve hâmsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-

hâl :

Hâcî Hüseyîn Ağa Sal-zâde (?)	'Abdu'l-kerîm Koca	Köse Hanifi- zâde Molla Mehmed	es-Seyyid Hâcî Hamza	Na'iband Mehmed Beşe ve gayrum.
-------------------------------------	-----------------------	--------------------------------------	-------------------------	---------------------------------------

Sahife No:123

Belge No:225

Mefahiru'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinu'l-fezâili ve'l-keâm Üsküdâr'dan Şâm-ı Şerîfe varınca yol üzerinde vâki' olan kâdılar ve nâibler ve mefahiru'l-emâsil ve'l-akrân mütesellimler ve voyvodalar ve kethüdâ yerleri ve sâir zâbitân ve a'yân-ı vilâyet zide kadruhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki Hind Şâhı tarafından devlet-i 'âliye-i hüsravâneme ta'yîn olunan ilcisi ile bi'l-ma'yye taraf-ı hümâyûndan

dîn ve mezhebe dâir nâme-i hümâyûn-ı diyânet-i 'âliyyeme (?) ..... sevk ve tesyîr olunan ilcisinin bir an akdem ve bir sâ'at mukaddem savb-ı maksûda vusûlleri ehemmi-umûr-ı dîin ve akdem-i mehâm-ı saltanât-ı seniyeinden olduğuna binâen elçiyân-ı mumâ ileyhimânın kable hareketi'l-hâc Şâm-ı Şerîfe varub kâfile-i hac ile cânib-i Beytu'llâhi'l-harâm'a 'azîmetlerine muhtâc olub mumâ ileyhimânın ber-vech-i meşrûh kemâl-ı şer'îye ve şitâb ile Şâm-ı Şerîfe îsallerinin vâcib ve müttehim olmağla mumâ ileyhimâ varmazdan mukaddem rukûblarıçün iktizâ iden bârgîrleri tedârik ve ihzâr ve vardıkları anda süvâr ve 'âzim olub te'hîr ve terâhiden mübâ'adet olmak şartıyla Üsküdâr'dan Şâm-ı Şerîfe varınca müceddeden virilen nizâm şurûtu üzere ahâli-yi kazâ taraflarından Hind elçisi ve adamlarıçün yigirmibeş gurûş ve devlet-i 'âliyem elçisi ve adamlarıçün otuzbeş re's menzil bârgîri bi-lâ tereddüd virilmek fermânım olmağın imdi siz ki mûmâ ileyhimsiz ber vech-i muharrer mumâ ileyhimâ varmazdan mukaddem ol mikdâr re's menzil bârgîrini tedârik ve ihzâr mumâ ileyhimânın varmalarına terkîn ve istâr ve mumâ ileyhimâ herkangınızın taht-ı kazâsına varub dâhil olduğu anda mazmûn-ı emr-i şerîfi sicill-i mahfûza kayd ve sebt ve müceddeden virilen nizâm şurûtu üzere ahâli-yi kazâ taraflarından ilçiyân-ı mumâ ileyhimâ altmış re's menzil bârgîri bi-lâ tevakkuf (124) ve bir ..... virildiğini müş'îr ve mumâ ileyhimâdan memhûr ve sened ahz ve sene başında sûret-i sicillât ve ma'mûl bih sened ile âsitâne-i sâ'adetime irsâl idüb te'hîr ve terâhi ve tesâhûlden ve ücret talebinden mücânebet eylesiz elciyân-ı mumâ ileyhimânın ber-vech-i meşrûh 'alâ cenâhi'l-isti'câl bir an akdem ve ber-kadem-i mukaddem hîn-i harekete kâfile-i hac Şâm-ı Şerîfe varmaları akzâ-yi menâfi'l-beyân (?) mülûkânem iken mebâd-ı emraz ednâ-yı kusûr ve rehâvetinizden nâşî varmaksızın kâfile-i huccâc-ı zevi'l-inhâc hareket eylemek ihtimâli olur ise bir dürlü 'özr ve 'illetiniz mesmû'a olmayub böyle emr-i 'âzim vâcibu't-ta'cilde kusûr ve rehâvetiniz içün siz ki kâdılarsız cerîde-i kazâdan esâmınız hakk ve nefy ve ta'zîr ile mücâzât ve siz ki sâir mûmâ ileyhimsiz cezânız tertîb olunacağı .....olub ana göre encâmkârınızı gereği gibi tefekkür ve tedebbür ve selâmet hâliniz size lâzım ise infâz ve icrâ-yı mazmûn-ı emr-i şerîfil-ittibâ'ında..... imtisâl ile matlûb üzere ol mikdâr re's bârgîri varmazdan mukaddem hâzır ve âmâde ve vardıkları sâ'atde bi-lâ tevakkuf süvâr ve 'azîmet itdirmeğe herbiriniz fevka'l-had ihtimâm ve dikkat idüb bu bâbda mu'tâd üzere tesâhül ve tevâ(kkuf) (ile) ser-i mû tekâsül ve te'assürden gâyetü'l-gâye tehâşi ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdir olmuşdur. Buyurdum ki vusûl

buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr olan fermân vâcibu'l-ittibâ' ve lâzımu'l-ımtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnu ile 'âmil olub hilâfından be-gâyet ihzâr ve ictinâb eylesiz şöyle bilesiz 'alamet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fi evâhiri rebî'i'l-ülâ sene sitte ve hâmsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye el-Mahrûse
el-Mahrûse

Sahife No:124

Belge No:226

Fakih-zâde Mustafâ Ağa'nın menzil hücceti

Medine-i Adana'da vâki' Debbâğân Mahallesi sükkânından Fahu'l-'ulemâi'l-kirâm Câmî'i 'Atîk Hatîbi Mustafâ Efendi ile Yurtan Mahallesi sâkinlerinden Mestân-zâde dimekle 'arîf 'Ömer nâm kimesneler meclis-i şer'-i şerîf-i hatır lâzımı't-tevkîrde Mahalle-i Yurtan sükkânından Fakıhoğlu dimekle şehîr râfi'u'l-kitab Mustafâ Ağa ibn-i Şa'bân nâm kimesne muvâcehesinde ikrâr-ı sahîh-i şer'î ve i'tirâf-ı sarîh-i mer'î idüb 'akd-ı âtî sudûruna değîn silk-i mülk-ü müşterâsı olan Yurtan Mahallesi'nde vâki' kıbleten Çopurzade dimekle şehîr Hacı Mustafâ Ağa menzilleri ve şarkan Hazinedâroğlu es-Seyyid İsmâ'il menzili ve şimâlen tarîk-i 'âm ve taraf-ı râbi'î merkûm Salman-zâde 'Ömer Ağa menzili ile mahdûd iki bâb tahtânî ve fevkânî beyt ve bi'r-mâ ve kenîf ve bir mikdâr havluyu müştemil mülk-ü müşterâmızı bi-cümleti't-tevâbi' ve'l-levâhik ve kâffeti'l-menâfi' ve'l-merâfik tarafeynden îcâb ve kabûlu hâvî şurût-ı müfside-i mubtileden 'ârî bey'-ı bât-ı sahîh-i şer'î ile işbu müşteri-yi merkûm Fakıhoğlu Mustafâ Ağa'ya dört yüz elli gurûşa bey' ve teslîm ve temlik eylediğimizde müşteri-yi merkûm dahî ber-minvâl-ı muharrer iştirâ ve kabûl ve tesellüm ve temellük itdikten sonra meblağ-ı mebi' olan dörtyüz elli gurûşu müşteri-yi merkûm Mustafâ Ağa yedinden tamâmen herbirlerimiz hisselerimizi ahz ve kabz eyledik menzil-i mahdûd-ı mezkûr müşteri-yi merkûmun mülk-ü müşterâsı ve hakk-ı sarfidir. Keyfemâ yeşâ ve yuhtâr mülkiyet üzere mutasarrıf olsun vechen mine'l-vücûh ve sebeben mine'l-esbâb menzil-i mahdûd-ı mezkûrda 'alâka ve medhalimiz kalmadı didiklerinde ba'de't-tasdîki's-şer'î mâ vaka'a bi't-taleb ketb ve tahrîr olunub yed-i tâlibe i'tâ olundu. Hurrîre fi 'l-yevmi's-sâmin 'aşer min şehri şevvâl li-sene seb'a ve hâmsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-

hâl:

Fahru'l-râcilin 'Alî Beg Çekdim-zâde	Battâl Mehmed Ağa	Ferrâş Hâcî Mustafâ	el-Hâc Mustafâ Ağa Çopur-zâde
el-Hâc Mustafâ Ağa Kara Hüseyîn-zâde	Torun 'Osmân	Halîl Ağa ibn-i İbrâhîm Beg	el-Hâc Dânyâl Ağa
Murâd ibn-i İbrâhîm	Hâcî Hamza-zâde Hamza Ağa	Hızır Ağa-zâde Süleymân Ağa	ve gayruhum.

Sahife No:124

Belge No:227

Ta'yinât..... Sâlim Efendi nâm .....(Çâ)vûş (?).....hâliyen devlet-i

'âliye

nân hokka gurûş 30	guşt kıyye gurûş 10	Revğan sâde kıyye gurûş 5	ezer kıyye 1	nohud kıyye 1	tuz kıyye 1
soğan kıyye 3	tavuk 'aded gurûş 4	burğuru kıyye (?) gurûş 2	şem'-i revğan Kıyye 1.5	kahve kıyye 1	şîr(?) kıyye 1
sirke kıyye 1	dakîk kıyye 5	samuk (?) kıyye 2.5	şem' (?) kıyye 4		

Memhûr-ı mücerred (?) .....tahrîren sene (11)57.

Sahife No:125

Belge No:228

Berât-ı şerîf-i 'âlişân

İşbu râfi'ü tevkî'i refi'iş-şân-ı hâkânî Mehmed veled-i Şîn (?) divân-ı hümâyûnuma 'arz-ı hâl sunûb Adana'da 'Alî Dede Mahallesi'nde Hâcî Hüseyîn Mescid-i Şerîf Vakfi'nda vazîfe-i mu'ayyene ile mütevellî olan Turmuş 'Alî 'an evlâd-ı 'Alî Dede fevt olub yeri hâli ve hizmet-i lâzimesi mu'attal kalmağla umûr-ı tevliyet-i rü'yete kâdir her vechle layık ve muhil ve müstahak olmağın tevliyet-i mezbûre babası fevtinden kendüye tevcîh ve yedine berât-ı şerîf-i 'âlişânım virilmek bâbında 'inâyet ricâ etmeğın bi'n-nefs umûr-ı tevliyeti rü'yete ve mahallinde kıyâm eylemek şartıyla

oğlu olub tevliyet-i tasarruf bunun ise mucebince fevtinden tevcih olunmak fermânım olmağın hakkında mezid-i inâyet-i pâdişâhânem zuhûra getürüb bin yüz elliyedi senesi cemâziye'l-âhîrinin gurreci günü târihiyle müverreh virilen ru'ûs-ı hümâyûn mucebince bu berât-ı hümâyûnı virdim ve buyurdum ki mezbûr Mehmed veled-i Şîn (?) varub müteveffâ-yı merkûm pederi yerine vakf-ı mezbûrun mütevellisi olub edâ-yı hizmet eyledikden sonra bundan evvel vâzife-i mu'ayyene ile tevliyet-i mezkûreye ne vechle mutasarrıf ola gelmişler ise merkûm dahî ol minvâl üzere vazife-i mu'ayyenesin evkâf-ı mu'ayyene mahsûlundan alub mutasarrıf ola şöyle bileler 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fi'l-yevmi'r-râbi' ramazân li-sene seb'a ve hamsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye
el-Mahrûse

Kad vasale ileynâ fi 12 şevvâl sene (1) 157.

Sahife No: 125

Belge No: 229

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denu'l-fezâili ve'l-keâm Adana ve Yüreğir kâdıları zide fazluhumâ tevki'-i refi'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm oia ki kazâ-ı mezbûre tâbi' Yüreğir Nâhiyesi ahâlileri der-sâ'adetime 'arz-ı hâl idüb üzerlerine edâsı lâzım gelen 'avârız ve sâyir emr-i şerîfim ile vâride olan tekâlîfi ma'rifet-i şer'ile ve cümle ma'rifetile tevzi' ve taksîm ve kâdı defteri mucebince hisselerine düşeni edâya râzılar iken kasaba ve kurâda sâkin ve tavattin ve ba'zı kimesnelerin tasarruflarında emlâk ve arâzilerin olub zirâ'at ve hirâset iderler iken 'avârız ve sâyir emr-i şerîfim ile vâride olan tekâlîf şurûtu üzere edâya bir dürlü muhâlefet iktizâ itmez iken ba'zıları bizler bekâr ve ba'zıları dahî vakf-ı karyede sâkin oluruz deyû kâdının tevzi' defteri mucebince hisselerine isâbet iden tekâlîfi bizler ile ma'an edâ eylemeyüb Adana Mahkemesi'nde tobdan nâhiyemize isâbet iden tekâlîfden sülûsü sülûsân üzere viririz deyû muhâlefet ve bu takrib ile bunlara gadr-ı külli olub perâkende ve perişân olmalarıyla bâ'is olmalarıyla nâhiye-i mezbûreye 'avârız ve sâyir emr-i şerîfim ile vâride olan tekâlîfden herkesin hissesine isâbet iden tekâlîf Adana Kâdısı'nın tevzi' ve taksîm defteri mucebince ma'an edâ itdirilmeyüb sülûsü sülûsân üzere viririz deyû bu vech mu'arâza itdirilmemek bâbında istid'â-yı inâyet eyledikleri ecilden hazîne-i 'âmiremde mahfûz olan mevkûfât defterlerine nazar olundukda Adana Kazâsı'nın ikiyüz altmışdört 'avârız hânesi olub bin yüz onbir senesinde Adana Mukâta'ası'na

'ilhâk olduğu mukayyed ve bir karye toprağından bi'l-fi'l taht-ı tasarruflarında hâne-i 'avârıza bağılu tekâlîf almak icâb ider emlâk ve arâziyeye mutasarrıf re'âyâ fermân-ı 'âlişânım ile vâkı'a olan tekâlîfi her kim olur ise olsun cümle ma'rifetle olan tevzî' defteri mücebince hisselerine düşeni edâ eylemeleriyle şurûtlarından olduğu der kenâr olmağın imdi derkenârı mücebince 'amel olunmak fermânım olmuşdur. Buyurdum ki hükm-ü şerîfim ile vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere 'amel idüb 'avârız hânesine bağılu emlâk ve 'arâziyeye mutasarrıf olan her kim olursa olsun ma'rifet-i şer'le ve cümle ma'rifetle hisselerine düşeni edâ itdirdüb hilâf-ı kânûn ta'allül ve muhâlefet eylemeyesiz şöyle bilesin 'alamet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahriren fi yevmi's-sâlis recebi ferd sene seb'a ve hâmsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye
el-Mahrûse

Kad vasele ileynâ kuyide fi 11 şevvâl sene 1156.

Temme'r-rakam ceffe'l-kalem fi hâzihi'l-makâm
es-Seyyid el-Fakîrullâh 'azze şânehu
el-Hâc İbrâhîm el-Kâdi
be-Medine-i Adana.

Sahife No: 126

Belge No: 230

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denu'l-fezâili ve'l-keâm Mevlânâ Adana Kâdısı zîde fazluhu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki kazâ-ı mezbûr kâdısı Mevlânâ el-Hâc İbrâhîm zîde fazluhu divân-ı hümâyûnuma 'arz-ı hâl gönderüb Adana'da Çelebi Emir 'Alî Mahallesi'nde sâkin merhûm Şeyh Murâd Nakşibendî hülefâsından 'ulemâ'-ı 'âmilinden 'ulemâ'-ı sâlikinden kıdvetü's-sülâh-ı sâlikîn Şeyh 'Alî Nakşibendî zîde salahahunun mahalle-i mezbûrede 'avârız altını icâb ider hâne 'avârızına bağılu emlâk ve erâzisi yoğıken ahâli-yi mahalle bi-gayri hakkin tekâlîf-i 'örfiye ve şâkka talebiyle rencide ve ta'addiden hâli olmayub ve da'vâsına muvâfik yedinde fetvâ-yı şerîfe dahî virilmekle hilâf-ı kânûn kimesne rencide ve ta'addi itdirilmemek bâbında emr-i şerîfim virilmek ricâsına i'lâm eylediğı ecilden imdi kânûn üzere 'amel olunmak bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuşdur Buyurdum ki hükm-ü şerîfim vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere 'amel idüb dahî göresin merkûm Şeyh 'Alî zîde salahahunun bi'l-fi'l tasarrufunda 'avârız olunmak icâb ider emlâk ve erâzisi yoğsa hilâf-ı kânûn 'avârız ve sâir tekâlîf-i şâkka talebiyle rencide

itdirmiyesin şöyle bilesin 'alamet-i şerife i'timâd kılasız. Tahrîren fi yevmi's-sâni 'aşer zi'l-ka'de sene sitte ve hamsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye
el-Mahrûse

Sahife No: 126

Belge No: 231

Antakya ve tevâbi'i rûmiyân patriki olan Silesteros (?) nâm râhib divân-ı hümâyûnuma memhûr 'arz-ı hâl gönderüb patrikliğine dahil Vilâyet-i Adana ve Payas ve Tarsûs ve İskenderun ve tevâbi'i kazâlarında sâkin ehl-i zimmet-i rûmiyân keferesinin metropolidi mahlûl olmağla mahlûlundan keşişhânelerinin emekdârlarından işbu dârende-i fermân-ı hümâyûn Nikiforos (?) nâm râhibe tevcîh olunub yedine berât-ı 'âlişânım virilmek bâbında isti'â-yı 'inâyet itmeğın hazîne-i 'âmireme mahfûz bulunan Pisikopos Mukâta'ası Defterleri'ne nazar olundukda kefer-i vilâyet-i Adana ve Tarsûs ve Payas ve İskenderun ve tevâbi'i metropolidiği bin akce mîrî peşkeşin ile bin yüz dört târîhinden berû Tokitos râhib üzerinde kaldığı derkenâr olunmağın derkenârda mestûr bin akce mîrî peşkeşin teslim-i hazîne-i 'âmireme eylemek şartıyla mahlûlundan tevcîh olunmak bâbında iftihâru'l-umerâ' ve'l-ekâbir bi'l-fi'l Başdefterdârım Yûsuf dâme 'uluvvuhu telhîs eylemeğın mücebince tevcîh olunmak bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmağın gayri (?) peşkeşin içün lâzım gelen bin akce peşkeşin 'an nakd teslim-i hazîne-i 'âmireme eyledüğe bin yüz ellidört senesi şa'bân-ı şerîfin guresi gün târîhiyle müverreh sûret-i rûznâmce-i hümâyûnum virilmeğın mücebince tevcîh idüb sene-i mezûre şa'bân-ı şerîfin onsekezinci gününden bu berât-ı hümâyûn-ı 'izzet-makrûnu virdim ve buyurdum ki mesfûr Nikiforos (?) râhib varub zikr olunan Adana ve Tarsûs ve Payas ve İskenderun tevâbi'inde sâkin rûmiyân tâyifesi üzerlerine kadîmden ola gelen 'adet ve kanûn ve âyin 'âtılları muktezâsınca metropolid olub metropolidliğine tâbi' yerlerde tâife-i mezbûrenin evlûsü ve gücisi mesfûru üzerlerine metropolid bilüb işlerine müte'allık umûrlarında toğru sözüne tecâvüz eylemeyeler ve metropolidliğine tâbi' yerlerde 'azl ve nasba müstehak olan papasları mesfûr âyinleri üzere 'azl ve nasblarını âhere virdükde hilâf-ı mu'tâd-ı kadîm âherden müdâhale olunmayub râhib-i mesfûrun ma'rifet ve izni yoğiken ba'zı kurâ papasları âyinlerine muhâlif nikâh câiz olmayan kefereye nikâh eylemiyeler ve bir zimmîye 'avret erinde kaçsa veya bir zimmî 'avret boşamalu yahud almalu olursa aralarına râhib-i mesfûrdan

gayri ..... yerine ve karışmaya ve 'akd-ı nikâh ve fesh-i nikâh ve münâza'a fih olan iki zimmîyânların zâbitlarıyla islâh ve iktizâ idüb âyin-ı âtilaları üzere gelib yerinde yemîn verdikde hilâf-ı mu'tâd-ı kadîm kuzât ve nüvvâb tecrîm ve ta'zîm eyleyüb metropolidliğine tâbi' yerlerde mürd papaslar ve keşişler ..... zimmi tâifesi kendü âyin-ı 'âtilaları üzere kiliseleri fukarâsı (?) ve patrikliği ve metropolidliği her ne vasiyyet ider ise makbûl olub rûm şâhidleriyle şer'le istimâ' oluna ve mürd olan papasların ve keşişlerin ve kâlu'urbaların (?) mu'tâd-ı kadîm üzere patrike 'ayid metrukâtların râhib-i mesfûr patrik için ahz ve kabz eyledikde hilâf-ı mu'tâd-ı kadîm beytü'l-mâl ve kassâm adamları müdâhale eylemeyüb ve kadîmden kendü âyinlerin üzere kiliselerine müte'allık bağ ve bağçe ve çiftlik ve değirmen ve çayır ve tarlalarına ve ayazma mübâşeretlerine ve sâyir vakf olan ve eşyâ ve tavarlarına bundan evvel metropolid olanlar ne vechle zabt ve tasarruf edegelmîşler ise mesfûr Nikiforus (?) râhib dahî ol minvâl üzere mutasarrıf olub sırf âherden hiç ferd mâni' ve müzâhim olmayub dahl ve ta'arruz kılmayalar 'alamet-i şerife i'timâd kılalar. Tahrîr(en) f'l- yevmi's-sâlis ve'l 'işrîn şa'bân li-sene seb'a ve hamsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye
el-Mahrûse

Kuyide fi 6 şevvâl sene (1) 157.

Sahife No: 127

Belge No: 232

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinu'l-fezâili ve'l-keâm Adana ve Kara'isâlu kazâlarının kâdıları zîde fazluhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki iftîhârü'l-emâcid ve'l-a'yân hâlen tezkire-i sâni Mehmed Hâşîm zîde mecduhu divân-ı hümâyûnuma 'arz-ı hâl idüb Adana Sancağı'nda vâki' Kazâ-ı Kara'isâlu Mukâta'ası mûmâ ileyhî ber-vech-i mâlikâne 'uhdesinde olub kazâ-ı mezbûrun mâl-ı 'avârız ve bedel-i nüzûlu mâl-ı mukâta'adan ehak olmağla taraf-ı mukâta'adan zabt oluna gelüb ve kazâ-ı mezbûrdan Adana Menzili'ne sarâhaten imdâdiye kabzı olmadığından kat'-ı nazar Adana Kâzası'nın mukaddemâ vâki' olan tenzîlât hâneleri mîrîleri idâre eylemek mukâbili olmakdan nâşî kazâ-ı mezbûrdan Adana Menzili'çün imdâdiye mutâlebesi iktizâ itmez iken Adana a'yânları kendi cerre ve nef'leriçün zikr olunan Kara'isâlu Kazâsı ahâlileri üzerlerine her sene bi-lâ emr-i şerîf imdâdiye nâmıyla altışar ve yedişer

yüz gurûş tarh ve tevzî' ve mütesellim buyuruklarıyla ..... tahsîl eyelediklerinden re'âyâ-yı mukâta'anın perâkendeliklerine bâdî ve mâl-ı mîrînin kesr ve tertîbine bâhis olmalarıyla ol vechle bi-lâ emr-i şerîf imdâdiye mutâlebesiyle olan ta'addileri men' olunmak için emr-i şerîfim virilmek ricâsına istid'â-yı 'inâyet eylediği ecilden hazîne-i 'âmiremde mahfûz olan mevkûfât defterlerine nazar olundukda Adana Menzili'nin onbir re's bârgîri olub ve gayr ez ücret-i senevî lâzım gelen yedi yüz toksanyedibuçuk gurûş bârgîr bahâsı nizâm-ı kadîm üzere beher sene Adana Kazâsı ahâlileri taraflarından tenzilât hâneleri mukâbili virilmek üzere olduğu mukayyed bulunmağın ve sarâhaten Kara'isâlu Kazâsı'ndan imdâdiye ta'yîni kaydı bulunmadığı ve menzil-i mezbûrun rü'yet-i umûruçün nefsi Adana ve mahallât ve kazâsının hânelerinden bin yetmişüç ve bin yüz yedi târîhlerinde yigirmibeşbuçuk hâne tenzîl olunmuş olub ve kazâ-ı müstakil olan Kara'isâlu Kazâsı'nın otuzbeş hâne 'avârızı mukâta'asına mülhak idüğü mufassalen derkenâr olmağla bu takdîrce müstakil kazâ olan sâlifuz-zikr Kara'isâlu Kazâsı'ndan Adana Menziliçün imdâdiye taleb olunmak iktizâ itmemele fi-mâ ba'd bi-lâ fermân kazâ-ı mezbûrdan Adana Menziliçün imdâdiye taleb olunmak üzere emr-i şerîfim virilmek bâbında iftihâru'l-akrân ve'l-ekâbir bi'l-fi'l Başdefterdârım olan Yûsuf dâme 'uluvvuhu telhîs etmekle imdi telhîsi mücebince 'amel olunmak bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdir olunmuşdur. Buyurdum ki hükm-ü şerîfim ile vardıkda bu bâbda sâdir olan emrim üzere 'amel idüb vech-i meşrûh üzere müstakil kazâ olan sâlifuz-zikr Kara'isâlu Kazâsı'ndan Adana Menziliçün imdâdiye taleb olunmak iktizâ itmemele fi-mâ ba'd bi-lâ fermân kazâ-ı mezbûrdan Adana Menziliçün imdâdiye mutâlebesiyle kazâ-ı mezbûr ahâlilerini rencide ve reside itdirmiyesin şöyle bilesin 'alamet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fi yevmi's-sânî recebi ferd sene seb'a ve hâmsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye
el-Mahrûse

Kad vasele kayd şod 5 şevvâl sene 1157.

Sahife No: 128

Belge No: 233

Kara 'İsâlû'nun ..... için ..... için emr-i 'âlî

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denu'l-fezâili ve'l-keâm Adana ve Kara'isâlu kazâlarının kâdıları zide fazluhumâ ve kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Adana Sancağı

Mütesellimi zîde mecduhu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki hâlen divân-ı hümâyûnumda Tezkire-i sâni olan iftihârul-emâcid ve'l-a'yân Mehmed Hâşim zîde mecduhu divân-ı hümâyûnuma 'arz-ı hâl idüb mûmâ ileyhın ber-vech-i mâlikâne 'uhdesinde olan Adana Sancağı'nda vâki' Kazâ-ı Kara'isâlu mukâta'ası müstakil kazâ ve mâl-ı 'avâriz ve bedel-i nüzûl mukâta'aya mülhak olub kazâ-ı mezbûrdan Adana Menzili'ne sarâhaten imdâdiye ta'yîn olunmadığından kat'-ı nazar Adana Kazâsı'nın mukaddemâ vâki' olan tenzîlât hâneleri menzillerin idâre eylemek mukâbe olmakdan nâşi kazâ-ı mezbûrdan Adana Menzili'çün imdâdiye mutâlebesi iktizâ itmez iken Adana a'yânından kendi cerre nef'leriçün zikr olunan Kara'isâlu Kazâsı üzerine beher sene bi-lâ emr-i şerîf imdâdiye nâmiyla beşer altışar ve yedişer yüz gurûş tevzî' ve mütesellim buyuruldularıyla cebren tahsîl eylediklerinden re'âyâ-yı mukâta'anın perâkendeliklerine bâdi olmağla kazâ-ı mezbûrdan fi-mâ ba'd bi-lâ fermân sâlifuz-zikr Adana Menzili'çün imdâdiye mutâlebesi men' için fermân-ı 'âlişânım sâdır olub ancak bu sene-i mübâreke mezkûr Kara'isâlu Kazâsı ahâlilerinden Adana Menzili mesârifi için mütesellim buyuruldusu ile beş yüz gurûş cebren tahsîl olunmağla meblağ-ı mezbûr beş yüz her kimin yed-i zimmetinde geçmiş ise 'alâ eyyi hâl tahsîl ve ma'rifet-i şe'ile ashâbına red ve teslîm itdirilmek için emr-i şerîfim virilmek ricâsına istid'â-yı 'inâyet eyledikleri ecilden hazîne-i 'âmiremde mahfûz olan mevkûfât defterlerine nazar olundukda Adana Menzili'nin onbir re's bârgîri olub gayr ez ücret-i senevî lâzım gelen yedi yüz toksanyedibuçuk gurûş bârgîr bahâsı nizâm-ı kadîm üzere beher sene Adana Kazâsı ahâlileri taraflarından tenzîlât hâneleri mukâbili virilmek üzere olduğu mukayyed bulunmağın ve sarâheten Kara'isâlu Kazâsı'ndan imdâdiye ta'yîni kaydı bulunmayub ve menzil-i mezbûrun rü'yet-i umûru için nefis-i Adana ve mahallât ve kazâsının hânelerinden bin yetmişüç ve bin yüz yedi târîhinde yigirmibeşbuçuk hâne menzil olunmuş olub ve kazâ-ı müstakil olan Kara'isâlu Kazâsı'nın otuzbeş hâne 'avârizı mukâta'asına mülhak olub bu takdîrce müstakil kazâ olan sâlifuz-zikr Kara'isâlu Kazâsı'ndan Adana Menzili için kazâ-ı mezbûrdan imdâdiye talep olunmamak üzere bin yüz elliyedi senesi receb-i şerîfinin ikinci-günü emr-i şerîfim virildiği derkenâr olunmağla imdi derkenâr mücebince fuzûli aldıkları meblağ-ı mezbûr tahsîl ve ma'rifet-i şer'le giru ashâbına istirdâd olunmak bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olunmuşdur. Buyurdum ki hükm-ü şerîfim ile vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere 'amel idüb dahî vech-i meşrûh üzere müstakil kazâ olan sâlifuz-zikr Kara'isâlu

Kazâsı'ndan Adana Menzili'çün fi-mâ ba'd bi-lâ fermân imdâdiye taleb olunmamak üzere emr-i şerîfim virilmeğle hilâf-ı fermân-ı 'âlişân fuzûli aldıkları meblağ-ı mezbûr her kimin yed-i zimmetine geçmiş ise 'alâ eyyi hâl bi't-tamâm tahsîl ve ma'rifet-i şer'le giru ashâbına istirdâd itirdüb emr-i 'âlişânıma mugâyir kimesneye ta'allül ve muhâlefet itirmeyüb husûs-ı mezbûr içün tekrâr emr-i şerîfim irsâline muhtâc eylemeyesin şöyle bilesin 'alamet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fi yevmi'l-hâmis recebi'l-ferd sene seb'a ve hâmsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye
el-Mahrûse

Vasele fi 5 şevvâl sene 1157.

Mûcebince sadr-ıa'zam mektûbu vârid olmuştur.

Sahife No:129

Belge No:234

'Asker ihrâcına fermân

Akza'l-kuzâtî'l-müslimîn evla'l-vulâtî'l-muvahhidîn me'adinu'l-fezâili ve'l-yakîn râfi'u a'lâmi's-şerî'ati ve'd-dîn vârisu 'ulûmî'l-enbiyâ'i ve'l-mürselîn el-muhtassu bi-mezîdi 'inâyeti'l-meliki'd-dâim Üsküdar'dan Anadolu'nun orta ve sol kollarından yemîn ve yesârıyla nihâyetine varub gelince vâki' olan mevâli-yi 'izâm zîde fazluhum ve mefâhiru'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinu'l-fezâili ve'l-keâm kuzât ve nüvvâb zîde fazluhum ve mefâhiru'l-emâsil ve'l-akrân zikr olunan orta ve sol kollarında bulunan zâbitân ve sürücüler serdârları 'atîk ve mütekâ'id serdengecdi ağaları ve 'alemdârları ve ocak ihtiyârları a'yân-ı vilâyet ve iş erleri zîde kadruhum ve mefâhiru's-şitâb ve'l-müstahfazîn kulâ' dizdârları zîde hıfzıhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsil olucak ma'lûm ola ki bu sene-i mübârekede hâlen Kars cânibi ser'askeri ma'iyetine me'mûr olub zikr olunan orta ve sol kolların yemîn ve yesârıyla bi'l-cümle kazâ ve nevâhilerde sâkin ve mütemekkin olan dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri 'atîk ağa ve 'alemdârları ve bi'l-cümle yeniçeri ve cebeci ve topcu ve top'arabacısı ve kuloğulları tavâif-i 'askeriyenin bi'd-defe'ât sâdir olan evâmir-i 'âliye müceblerince 'amel ve hareket ve yerlerinden ve yurdlarından kazâ' ve kurâsında 'umûmen ihrâc olunub ve serdârları bayrakları ile 'asker-i müşârın ileyh ma'iyetinde mevcûd ve hâzir ve âmâde bulunmaları içün ibtidâ-yı me'mûriyetlerinden bu ana dek dahî kirâren te'kîd ve istî'câleriçün sâdir olan emr-i şerîfeme ve kapu mektûbları müceblerince ta'yîn olunan sürücülerin ikdâm ve

ihitimâmlarına göre itâ'at-ı evâmiri 'aliye olunduğu hasebiyle şimdiye değin ferd-i vâhidin evlerinden ve yerlerinden mekes ve arâm etmeyüb savb-ı me'mûrlarında bulunmaları vâcibe-i zimmetleri olmuşken el-hâleti hâzihi 'asâkir-i merkûmenin ..... dahî kazâlarında bulunub ..... dahî esnâ-yı tarîkde mekes ve arâm idüb ve ba'zıları dahî firâr 'avdet idüb kazâlarında ve karyelerinde 'alenen ikâmet .....olmalarıyla bu ma'küle rû-gerdân itâ'at ve mücerred ..... çün bertakrîb-i 'özl ve bahâne ve 'avk ve .... ahz ve muhkem ve habs ve kal'abend ve haklarında lâzım gelen 'ukûbât-ı meşrû'aları icrâsıyla tavâif-i 'askeriyeden bir ferd girü bulunmamak şartıyla ahâli ve bu bâbda a'yân-ı memleket ve 'askeri ihrâcına me'mûr olanlar her vechle takayyüd ve ihtimâm eylemek üzere üzerlerine elzem olmağla husûs-ı mezbûrda rehâvet ve tekâsül olunmaktan ve sefere me'mûr tavâif-i 'askeriyeden dahî 'adem-i inkâz ve itâ'at ile gitmekden nükûl ve fütür eylemeleriyle hâleten haklarında lâzım gelen icrâ olunmadığından nâşî el-yevm 'askerinin müteferrika bulub henüz evlerinden ve yerlerinden mekes üzere olanlar vefir olmağla hâlen Anadolu Müfettişliği ve 'asker sürücülüğü umûruna hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûn me'mûr olan düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmu'l-'âlem vezîrim Mehmed Pâşâ edâma'llâhu Te'âlâ iclâlehu ve dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ocağından hâlen kuloğlu kethüdâsı kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân 'Alî zîde mecduhu dahî hatt-ı hümayûnumla 'askeri ihrâcında murahhas ve müstakil olmalarıyla gerek anlara tarafından ve gerek bu def'a ocakdan ta'yîn olunan kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân hâlen orta Çâvûş 'Ömer zîde mecduhu mübâşeretiyile sâlifuz-zikr iki kolun bi'l-cümle kazâlarından ve hâlen girü bulunan serdârlar ve 'atîk ağa ve 'alemdâr ve yeniçeri ve sâir tavâif-i 'askeriyeden her kim olursa olsun 'alâ eyyi hâl ihrâc ve seyr-i serî' üzere mahall-ı me'mûrlarına 'acâleten ve müsâra'aten bir gün ve bir sâ'at mukaddem irsâl ve isâllerinde mecd ve ihtimâm ile ba'de'l-yevm her kimin 'özl ve bahâne ve 'illet ve muhâlefet ve bi-lâ te'hîr ve ihrâc ve irsâl olunmalarının haklarından lâzım gelen cezâları tertîb olunmak üzere mübâderet ve mübâşeret ve takrîb ve tertîb-i cezâ olunmaların dahî bir vechle nüfûsları tahlîs olunmayub encâmkârâne kendülerinin muhkem haklarından gelmesiyle olan 'iyâl ve emvâl ve eşyâ emlâklerinden mehcûr olub emn ve selamet bulmayacakları kendilere tefhîm ve bu ma'külelere mu'in ve yâver olanların dahî keyfiyyet-i ahvâlleri teftîş olunub haklarında iktizâ iden tertîbleri icrâsı emr-i muhakkak olmağla el-hâsil tavâif-i 'askeriyeden bir ferd komayub savb-ı me'mûre irsâl ve tesyîr ve haklarında gelmek

lâzım gelen şer'an kânûnen icrâsıyla bu def'a bi-eyyi hâl isti'câle hâcet olmamak üzere mübâşir-i mûmâ ileyh ma'rifetiyle cümleliz ittifâk dikkat ve ihtimâmınız inzimâmıyla ve ma'rifet-i şer'le iki kolun yemîn ve yesâriyle bi'l-cümle kazâlarından ve karyelerinden 'askeri tâifesini komayub ihrâc ve irsâl ve bir gün evvel mahall-ı me'mûrlarında bulunmak üzere sür'at eylemeleriyle tefhîm ve kimsenin mikdâr-ı zerre kusûr ve tekâsül olmamak şartıyla uğur-ı dîn-i mübîn ve rızâ-yı hümâyûn üzere 'amel ve hilâfından hazer ve mücânebet eylemeniz fermânım olmağın sen ki mübâşir-i mûmâ ileyhsin sizde sarf ve istikâmetve hizmet-i lâzıme 'uhdesinde gelmek me'mûl olmağla işbu emr-i şerîfimle Anadolu'nun orta ve sol kolları nihâyetine varub gelince tavâif-i 'askeriden giru kalanları bir an te'hîr itdirir kimesne ihrâc ve serî'an savb-ı me'mûresine irsâl ve uslanmıyanları 'avk ve te'hîr ve bâ'is olanları her kim olursa olsun muhkem ahz ve habs ve kal'abend ve haklarında lâzım gelen 'ukûbât-ı meşrûhalarının icrâsına mübâderet ve lâzımu'l-inhâ olanları ism ve resimleriyle der-sa'âdetime 'arz ve i'lâm idüb zinhâr bundan sonra aslan ve kat'an kimesnelerin 'avk ve te'hîr eylesine müsâ'ade virmeyüb hemân ve işinde senin dahî tekâsül ve tam'-ı hâm ile ednâ ve nâ marzî kimesne kimin mesmû'u olursa cezân tertîb olunur ana göre basîret ve hareket eylesin deyû iftihâru'l-ümerâ ve'l-ekârim bi'l-fi'l dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ağası olan el-Hâc İbrâhîm Ağa dâme 'uluvvuhu tarafından mühürlü mektûb virilmekle vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîli'l-kadrim ve ağa-yı mûmâ ileyh tarafından virilen mühürlü mektûb mücebince 'amel ve hareket eyleyüb hilâfından be-gâyet ittikâ ve mücânebet eylesiniz şöyle bilesiz 'alamet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahîren fi evâili cemziye'l-âhir sene sitte ve hâmsîn ve miete ve elf.

Bemakâm-ı
Kostantiniyye
el-Mahrûse

Mücebince sadr-ı a'zam mektûbu ve yeniçeri ağası mektûbu sâdır olmuştur.

Sahife No:130

Belge No: 235

'Asker ihrâcına emr-i 'âlî

İftihâru'l-emâcid ve'l-ekârim câmi'u'l-mehâmid ve'l-mekârim el-muhtassu bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'd-dâim dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından olub bundan

akdem Anadolu'nun orta ve sağ kollarına sürücü ta'yîn olunan sâbikan sipâhiler ağası Mustafa dâme mecduhu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki sen ki sürücü-yü mûmâ ileyhsin zikr olunan kollarda yemîn ve yesârıyla sefere me'mûr tavâif-i 'askeriyeyi yerlerinden ihrâc ve Diyârbekir cânibine me'mûr olanları sürüb müsâra'aten savb-ı me'mûrlarına tesyîr ve îsâl eylemek üzere hatt-ı hümâyûnumla mu'anven şeref-bahş sudûr olan emr-i şerîfimle sürücü ta'yîn olunub bu cânibden hareketiniz vakdinden bu ana gelince kırk güne bâliğ olmağla şimdiye dek savb-ı me'mûra vârid olan haberinin vurûduna intizâr olduğundan gayri peyderpey mahalle dahî vârid nakli ve .....(?) ve ne dereceye resîde olduğuna ve ne mikdâr 'asâkir ihrâc ve tesyîr ittiğini hâsılı her ahvâlini müte'âkiben tahrîr ve ifâde eylemeği vâcibe-i zimmet iken taraflardan henüz bir haber ve eser zuhûr eylememesi emr-i me'mûrunuzun rehâvet ve tekâsülüne haml olunmağla müstahakk-ı eşedd-i 'itâb ve 'ikâb olmuşsundur. İmdi emr-i şerîfim ile sana ne mahalde vâsıl olursa ne mahalde olduğunu ve şimdiye dek esnâf-ı 'askeriyeden ne mikdâr 'asker ihrâc ve tesyîr eylediğini ve 'askeriye ne derecelere resîde olduğunu hâsılı her ahvâlini her nice ise 'âlâ vechi'l-mufassal derhâl i'lâm ve ba'dehu keyfiyyet-i seyr ve hareketini ve tisyâr ve ihrâc eylediği esnâf-ı 'askeriyenin ne mikdâr ve kemiyetini beyân iderek peyderpey tahrîr ve iş'âr ikdâm ve mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfimin mazmûn-ı münîfi kemâl-ı keremiyet ve vufûr-ı sa'y ve dikkat ile inkâz ve icrâya ihtimâm idüb zinhâr ve zinhâr mikdâr-ı zerre hilâfından ve tekâsül ve halâtdan gâyetu'l-gâye hazer ve mücânebet eylemek bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr olan fermân vâcibu'l-ittibâ' ve lâzimu'l-ımtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla 'âmil olub hilâfından be-gayet ictinâb tevakkî ve mücânebet eylesin şöyle bilesin 'alamet-i şerîfe i'timâd (kılâsın). Tahrîren fi evâhiri cemziye'l-'ülâ sene sitte ve hâmsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye
el-Mahrûse

Kad vasale fi 8 cemâziye'l-âhir sene 1156.

Sahife No:130

Belge No:236

Oldur ki Ma'raş'dan olub Medine-i Adana'da 'Acem Hânı'nda ticâret üzere sâkin iken vefât iden Mehmed bin Ahmed nâm müteveffânın zâhirde vâris-i ma'rûfu

olmayüb terikesi taraf-ı beytü'l-mâla 'âid olmağın hâlen Eyâlet-i Adana Mütessellimi olup beytü'l-mâl kabzına me'mûr zahru'l-eşbâh Mustafâ Ağa tarafından mübâşir ta'yîn olunan Çuhadârı Mustafâ ma'rifetiyle sükda furûht olunub mevcûd olunan terikesi defteridir ki zikr olunur. Fî 7 şevvâl sene (1) 157 .

Enâm-ı Şerîf gurûş 1	cüzdan kıymet pârâ 10	nakd pârâ 24	köhne boz'aba kıymet gurûş 1	köhne(?) kaftan gurûş 0.5	mâl akcesi köhne 'antarî pârâ 30	
köhne zıibun pârâ 10	kavuk ma'a sarık pârâ 20	köhne kemer ve seccâde ve sîm pârâ 15	matara pârâ 20	gömlek don gurûş 1	siyâh cizme ve babuc gurûş 1	Kars Duhânı kantâr batmân 4.5 14 fi gurûş 35 yekûn 173.5

Yekûn gurûş _____
181 Yalnız yüzseksenbir gurûşdur.

(Minhe'l-)ihracât _____

resm-ı kısmet-i 'âdî gurûş 18	techîz tekfin gurûş 5	kâtibiye gurûş 3	çuhadâriye gurûş 1.5	nâzirîye gurûş 1.5
muhzirîye gurûş 1.5	mübâşiriye gurûş 10	dellâliye dükkâniye gurûş 4.5	deyn-i müsbite-i 'Ömer Ağa gurûş 12	

Yekûn-ı ihracât gurûş _____
56 Ellialtı gurûşdur.

Sahhu'l-bâkî gurûş _____
125 Yalnız yüzyiğirmibeş gurûş bâkî kalmışdır.

Sahife No: 131

Belge No: 237

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denu'l-fezâili ve'l-keâm Mevlânâ Tarsûs Kâdısı zîde fazluhu ve kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Tarsûs Voyvodası zîde mecduhu ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Tarsûs Serdârı zîde kadruhu tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsil

olucak ma'lûm ola ki Tarsûs Sancağı'nda Kusun Nâhiyesi'nde tâbî' Tekfûr Yaylağı kazâ-ı mezbûr toprağı ve Tarsûs Mukâta'ası arâzisinde bâc-ı 'ubur-ı Dölek ve Menzil-i Döleğ'e takrîb mahalde vâki' olub Adana ahâlilerinin bir dürlü 'alâka ve medhalleri yoğiken Adana'da sâkin yeniçeri tâifesi bâc-ı bâzârın fuzûli zabt ve çarşu ve bâzârında bey' ve şîrâ ve hilâf-ı kânûn Adana Serdârı kendü tarafından vekîl nasb ve menzillerimizi ve bâzârları fuzûli istihdâm idüb gerek bâc ve 'ubur mukâta'ası ve gerek menzil külli (?) menzillerin ..... tecâvüz ve ta'adilerin olduğundan ahâlinin perâkendeliklerine bâdî olmağın ol makûle ve yeniçeri tâifesinin ta'addilerinden kazâ-ı mezbûr ahâlileri ve bâc-ı 'ubur-ı mukâta'asın ve menzili siyânet için sen ki voyvoda-yı mûmâ ileyhsin bi'n-nefs kendün Tarsûs Serdârı ile ma'an yaylağ-ı merkûma çıkub hilâf-ı şer' ve muğâyir-i kânûn ta'addilerin men' ve def' olunmak için ahâlinin emr-i şerîfim sudûrunu ricâsında oldukların i'lâm eylemekle hazîne-i 'âmiremde mahfûz olan başmuhâsebe defterine nazar oldukda Tarsûs Hâsı ve bâc ve 'ubur ve tevâbî'i mukâta'ası senevî onüç bin sekiz yüz altmış gurûş mâl ile hâliyen bi'l-karae vezîrim el-Hâc Mustafâ Pâşâ edâma'llâhu Te'âlâ iclâlehu ile dergâh-ı mu'allâm çavûşbaşısı 'Abdi dâme mecduhunun iştirâken ber-vech-i mâlikâne 'uhdelerinde olduğu derkenâr oldukda mahallinde ma'rifet-i şer'le ve ma'rifetin ve serdâr ma'rifetiyle görölüb hilâf-ı kânûn ve defter-i yeniçeri tâifesinin ta'addilerini men' ve def' olunmak üzere emr-i şerîfim virilmek ricâsına iftihâru'l-akrân ve'l-ekâbir bi'l-fi'l defterdârım el-Hâc Sa'du'llâh dâme 'uluvvuhu telhîs etmekle imdi telhîsi mûcebince 'amel olunmak bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olunmuşdur. Buyurdum ki hükm-ü şerîfim ile vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim (üzere) 'amel idüb dahî sen ki voyvoda-yı merkûmsun husûs-ı mezbûru mahallinde ma'rifet-i şer've ma'rifetin ve serdâr ma'rifetiyle görüb hilâf-ı kânûn ve defter yeniçeri tâifesinin ta'addilerini men' ve def' eylesin şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahîren (fi yevmi)'s-sâlis ve'l- 'işrîn min cemâziye'l-ülâ sene sitte ve hâmsîn ve miye ve elf.

Be-makâm-ı
Kostantiniyye

Sahife No:131

Belge No:238

Haleb-zâde Mehmed Ağa'nın Ağa mektûb

Şerî'at şî'âr Adana Kâdısı Efendi zîde fazluhu ba'de's-selâm inhâ olunur ki zîr-i hükûmetinizde serdâr olan ref' olunub yerine uslûb-ı sâbık üzere kıdvetu'l-emâsil ve'l-akrân onyedî bölüğün Haleboğlu (?) Mehmed Ağa zîde kadruhu serdâr nasb ve ta'yîn olmağın işbu mektûb tahrîr ve irsâl olundu vusûlünde gerekdir ki merkûmu serdârlık umûruna istihdâm idüb âheri müdâhale itdirmiyesiz ol tarafda olan yeniçeri ve cebeci ve topcu ve top 'arabacı ve kuloğulları ve gilmân-ı 'acemi mezbûru üzerlerine zâbit bilüb sözünden taşra ve re'yinden hâric vaz' ve hareketde bulunmayub itâ'at ve inkiyâd üzere olalar ve tâife-i mezbûrünün bi-lâ vâris-i ma'rûf fevt olanların muhallefât ve metrûkâtların mezbûrca ahz ve kabz itdirdüb ma'rîfet-i şer'le sûk-ı sultânîde furûht ve hâsıl olan nukûdîn mumdâ ve mahtûm müfredât defterlerine taraf-ı beytü'l-mâla irsâl ve îsâl idesiz ve sen ki serdârsın mukîm ve müsâfir zuhûr iden erâzil ve eşkiyânın zâbt ve rabtlarına ve sükkân-ı vilâyetin emn ve rahâtlarına mecd ve sâ'î olub hilâf-ı şer' ve'l-kânûn vaz' ve hareketden be-gâyet mücânebet idüb müceb-i mektûbla 'âmil olasız tahrîren fî evâhiri saferî'l-hayr li-sene seb'a ve hamsîn ve miete ve elf.

Hâcî İbrâhîm
Ağa-yı yeniçeri-yi
Dergâh-ı 'Âlî

Vasale ve kuyide fî 19 saferî'l-hayr sene (1) 157.

Sahife No:132

Belge No:239

Mücebince 'amel oluna.

'Asker ihrâcî için sâdir olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûndur.

İftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim câmi'u'l-mehâmid ve'l-mekârim el-muhtassu bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'd-dâim dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından olub hâlen devlet-i 'âliyemin mu'temed ve kârgüzâr ve mücerreb-i istikâmet şî'ârlarından sâbıkan sipâhileri ağası Mustafâ dâme mecduhu ve mefâhiru'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinu'l-fezâilî ve'l-keâm Üsküdar'dan Anadolu'nun orta ve solu yemîn ve yesârıyla Diyârbekir'e varınca vâkî' olan kuzât ve nüvvâb zîde fazluhum ve mefahiru'l-emâsil ve'l-akrân mütesellimler kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve sâir zâbitân ve a'yân-ı vilâyet zîde kadruhum tevki'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki bir kaç seneden berü İrân İrân hudûdlarında olan serhadlerin muhâfazası lâzım geldiği ve Nâdir Şâh'ın dahî

mukaddemâ kasd-ı 'azîmet Erzurum taraflarına olmak şâyi'asına binâen bir müddetden ber(û) Erzurum cânibine ser'askeri tertîb ve ta'yîn ile kılub sükkân ve ahâliyi egerçi tavattîn ve te'mîn kılmuşlar idi ancak bu sene-i mübârekede şâh-ı müşârun ileyh tarafından isticlâb olunan haberlere göre gerek Erzurum kolunun ve gerek Bağdâd kolunun takviyeleri lâzım gelmekden nâşî .....den ziyâde her kolun metânet ve istihkâmlarına kemâl-ı keremiyet birle neş'et ve iştîmâlet olunmağla hâlen Diyârbekir Vâlisi düstûr-ı mükerrerrem müşîr-i müfahham nizâmu'l-'âlem vezîrim 'Alî edâma'llâhu Te'âlâ iclâlehu dahî çâvûşlarıyla Sahrâ-yı Diyârbekir'e çıkub nasb-ı a'lâm ikâmet ve ma'iyetine 'asâkir-i kesîre ve mühimmât-ı vefire tertîb ve tesyîri emrine takviyet verilmişken şimdi Bağdâd Vâlisi düstûr-ı mükerrerrem müşîr-i müfahham nizâmu'l-'âlem vezîrim Ahmed Pâşâ edâma'llâhu Te'âlâ iclâlehu tarafından der-sa'âdetime vârid olan kâğıdlardan şâh-ı müşârun ileyhın Bağdâd ve ol havâlilere toğru kaleme gelen üzere kasd ve 'azîmetine binâen Diyârbekir'de dahî bir 'askerin bulunması lâzım gelmeğle ve Diyârbekir Vâlisi müşârun ileyh ol havâliye me'mûr olan 'asâkir-i islâmın üzerlerine şeref-sudûr bulan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn müceddeden ser'asker nasb ve ta'yîn ve havâlinin 'âmme-i umûru bi'l-istiklâl re'yine havâle ve tefvîz kılınub ve yanına vüzerâ' ve mîr-i mîrân ve bölük sipâhileri ve eyâlet 'askeri ve mîr-levendât ve ocakları mektûblarıyla ..... 'asâkir-i kesîre dahî me'mûr ve ta'yîn kılınmışdır binâen 'aleyh gerek Diyârbekir Ser'askeri ve gerek Erzurum Ser'askeri'nin ma'iyyetlerine me'mûr olan esnâf-ı 'askeriye bir an akdem yerlerinden ihrâc ve müsâra'at ile savb-ı me'mûrlarına tesyîr ve irsâl olunmak devlet-i 'âliyemin akdem-i iş'âl ve akdem-i a'mâlinden olduğundan gayri müşârun ileyhın bir seneden beri tâife-i Gökcan üzerine hücum ve ificâ'dan mücerred tâife-i muktazâ-yı 'ibret ve müeddi zebânileri üzerine müdâfa'asına bi'l-ittifâk kıyâm ve gönül birliği ile şerr-i nitâk ihtimâlinden Nâdir Şâh müşârun ileyhın her 'azîmetinde re's-i mâl ve emânı haybet ve seyrân ve seyrân-ı sâmanı cümbâz (?) perişân olduğu ma'lûm-ı 'âliyelerine ma'a hüda tâife-i merkûme ise devlet-i 'âliye ebda'l-istimrârım misüllü ber-devlet-i 'azîmi's-şân ittihâd ve istizhâr ile mekes ve iktidâr sâhibi değiller iken anlardan bu misüllü revânenin zuhûru saltanat-ı seniyyeme tensîb (?) olan erbâb-ı şecâ'at ve husûsan mîr-i mîrân süvâri ve piyâde ve ocaklarını ricâli ve kapum kulları olan ashâb-ı 'izzet ve hamiyet tahrîk-i kuvâ-yı cânsipâri ve metânet ideceği zâhir ve 'aşikâr deyû bu keyfiyetleri mülâhazadan sonra emr-i diyâneti ve nâmûs-ı şeri'atı muhâfazaya me'mûr olanlar husûsan kapum kulları

'idâdından bulanlar uğur-ı dîn-i devlet-i 'âliyemde cân-ı dilden hizmet idecekleri 'izzet ve şecâ'atleri zuhûra gelecekleri vâzih ve bidâr olmağla zikrolunan orta kolda ve yemîn ve yesârında sefer-i hümâyûn lâzım mîr-i mîrân ve bölük sipâhileri ve eyâlet 'askeri levendât ve dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ve cebeci ve topcu ve tob 'arabacıları ve serdârlar bayrakları ve yeniçeri ağaları ve'l-hâsıl piyâde ve süvâri mecmû'-ı tâife-i 'askeriyeyi yerlerinden ve yurdlarından ihrâc ve savb-ı me'mûrlarına irsâl için müte'ayyân-ı ricâl-ı saltanat-ı seniyyemden sürücüler ta'yîn ve me'mûr kılmaları emr-i müteharrer olub sen ki kapucu-yu mûmâ ileyhsin senin vef'a ve sadâkat ve gayret ve me'mûr olduğun hizmât-ı hümâyûnumun rü'yete ve meşiyetinde mezîd-i ihtimâm-ı dikkatin mücerreb ma'lûm olmak hasebiyle Anadolu'nun orta kolunda yemîn ve yesârıyla bulunan sâlifü'z-zikr mîr-i mîrân ve sâir piyâde ve süvâri 'umûmen esnâf-ı 'askeriye merâhan-ı leşker yerli yerlerinden ihrâc ve savb-ı Erzurum Ser'askeri yanına me'mûr olanları ol tarafâ sevk ve irsâl ve Diyârbekir Ser'askeri ma'iyetine olanları sürüb önünü katarak bir sâ'at akdem 'acâleten ve müsâra'aten Diyârbekir'e tesyîr ve isâl etmek üzere cânib-i mezbûra müceddeden sürücü nasb ve ta'yîn olman ile emr ve re'yinle 'amel ve hareket eylemeleriçün ocaklar tarafından dahî yanına mübâşirler me'mûr olmuştur. İmdi kat'an 'avk ve te'hîr itmeksizin mu'accelen bu taraftan hareket ve umûr-ı me'mûr bihâna kıyâm ve mübâşeret zımında sen varıncaya dek tavâyife-i ser-'askeriyeyi yerlerinden ihrâc etmek üzere yanına me'mûr olan ocâk mübâşirlerini iktizâsına göre ilerüye ve sağ ve sola ve kendün dahî zikr olunan orta kolda yemîn ve yesârında sefere me'mûr bi'l-cümle tavâyif-i mîr-i mîrân ve esnâf-ı 'askeriyeyi yerlerinden çıkarub Erzurum'a me'mûr olanları savb-ı me'mûralarına sevk ve irsâl ve Diyârbekir'de dahî gidecek bir neferi girüye bırakmayub cümlesinin ardın alub ve önüne katub sürüb (133) sürüb götürerek inşa'llâhu Te'âlâ bir an akdem ve bir sâ'at mukaddem kemâl-ı 'acele ve şitâbla Diyârbekir'e irişdürüb cümlesi cânib-i me'mûr-ı ser'askeri vezîr-i müşârun ileyhe teslîm ve temlîk müş'îr olduğun sened eyleyesin der-'aliyeme 'avdet eyleyesin me'mûr olduğun hatb-ı cesîm-i devlet-i 'aliyemin a'zam üzerinde olmakdan nâşi mahsûsen sürücü nasb ve ta'yîn olmuşken şöyle ki kusûr ve rehâvetin sebebiyle ahâd-ı 'askeriyeden bir ferd yerinde kalmak veyahud esnâ-yı râhda zabt ve rabtlarında 'adem-i takayyüd ile fukarâdan menfa'at ve meccânen bir nesne alınmak lâzım gelir ise su'âl ve cevâbı tarafına tevcîh etmekle müstehakk-ı eşedd-i 'ikâb ve 'itâb olacağı muhakkak bilüb ana göre kemâl-ı ihtimâm üzere hareket ve

tavâ-yif-i 'askeriyeyi zâbitları ma'rifetleriyle zabt ve rabta dikkat ve esnâ-yı râhda re'âyâya hilâf-ı (şer'-i) şerif cevri ve ta'addî olunmaktan be-gâyet tevakkî ve mücânebet ve ber-vesk-i dil-hâh itmâm-ı hürmete dikkat ve bezl-i mukadderet eyleyesin ve siz ki kuzât ve nüvvâb ve mütesellimler ve sâyir zâbitân ve a'yânsız kazâlarınızda bulunan 'askeri tâifesinden bir neferi yerlerinden komayub dellâllar itdirerek cümlesine yerlerinden çıkarub sürcü-yü mûmâ ileyh ile savb-ı me'mûrlarına irsâl ve mütenebbih olmayub yerlerinde kalanları ve yahud yoldan firâr idüb girü gelenleri olursa bi-lâ emân haklarından gelineceği cümlesine ifhâm ve cümleniz muktazâ-yı şeyme-i diyânet ve lâzım ve hıfz-ı nâmûsı şerî'at üzere 'amel ve hareket ve emr-i şerîfimin icrâsına imdâd-ı tâm eyleyüb eger sizin dahî bu bâbda bir ferdi himâye ve ketm itegelür veyahud ednâ-yı kusûr ve tekâsülünüz olur ise bi-lâ tereddüd mazhar-ı kahr ve nekâl olacağınızı ve sürcü-yü mûmâ ileyhe diğeri ..... lub ahz ve habs iktizâ idenleri ahz ve habslerine ve te'dîb ve tenkîllerine ..... şekr-i şikâyeti müsmir ve müessir itdiğini cümleniz yakînen muhakkak bilüb ana göre kemâl ve tekayyüd ve ihtimâm üzere hareket ve zinhâr ve zinhâr zerre kadar hilâfından gâyetü'l-gâye ihtirâz ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuştur. Vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr olan fermân-ı vâcibu'l-ittibâ' ve lâzımu'l-intisâlimin mazmûn-ı itâ'at makrûnile 'âmil olub hilâfından be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eyleyesiz şöyle bilesiz 'alamet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahriren fi evâhiri şehri rebî'i'l-âhir li-sene sitte ve hâmsîn ve miete ve elf.

Be-makâm-ı
Kostantiniyye

Vasale fi selhi cemâziye'l-ûlâ.

Sahife No:133

Belge No:240

Mübaya'a fermânıdır

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denu'l-fezâili ve'l-keâm Mevlânâ Adana Kâdısı zîde fazlıhu ve kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân ve der-sa'âdetimden mübâşir olan Hüseyîn zîde mecduhu ve mefâhiru'l-emâsil ve'l-akrân kethüdâ yeri ve yeniçeri serdârı ve a'yân-ı vilâyet ve iş erleri zîde kadruhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki işbu sene-i mübârekde İrân tarafına sefer-i hümâyûn-ı nüsret-makrûnum vukû'u muhakkak olmakdan nâşî bi-tevfikihi sübhânehu ve Te'âlâ Üsküdâr'dan Haleb'e varınca

murûr ve nüzûl olunacak menâzilde sadr-ı a'zamım dâiresine ve dâirem ve divân ve ocaklarım halkına rûz-merre virilecek ta'yînât için iktizâ iden zehâyirin 'acâleten tedârik ve ihzâr ve menzillerde cem' ve edhârı mühim muktazî olmağla Adana Menzili'ne iktizâ iden zehâyirden iki gün meksile üç günlük olmak üzere onsekiz bin kîle şa'îr ve üç bin kîle dakîk-ı hâs dört bin sekiz yüz kantâr saman ve altı yüz toksan 'araba hatab ve üç yüz toksan 'araba giyâh tokuz yüz vekiyye kömür Adana Kazâsı'ndan mübâya'a ve bi-lâ kusûr menzil-i mezbûre nakl ve hâzır ve mevcûd itdirilmek fermânım olmağın imdi siz ki kâdı ve kethüdâ yeri ve yeniçeri serdârı ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerisiz işbu emr-i şerif-i 'âlişânımla mübâşir-i mûmâ ileyh vardıkda mevkûfâtдан ihrâc olunub yedine virilen memhûr ve mumdâ sûret-i defter mûcebince ol mikdâr kîle şa'îrın beher İstanbulî kîlesi ma'a nakliye otuz akce ve harc ve dakîkin beher İstanbulî kîlesi ma'a nakliye (134) ve çuvâl bi-hâ altışar akce dakîk-ı hâsın beher İstanbulî kîlesi ma'a nakliye ve çuvâl bi-hâ seksener akceye ve samanın kantârı ma'a nakliye otuzar akceye hatabın beher 'arabası altmışar akceye ve giyahın beher 'arabası yüz seksener akceye ve kömürün beher vekiyyesi birer akceye olmak üzere îcâb iden bahâları mübâşir-i mûmâ ileyh yedinden alacakları memhûr temessük mûcebince ahâli-yi kazânın tekâlîflerinden takas olunmak üzere ol mikdâr ecnâs-ı zehâyiri kazânızdan mu'accelan tedârik ve ordu-yu hümâyûnum varmazdan mukaddem ahâli-yi kazânın kendülerine menzil-i mezbûre nakl ve îsâl ve mübâşir-i mûmâ ileyhe teslim ve makbûzu alunduğunu müş'îr yedinden memhûr temessük ahz ve hıfz itdirmekde bezl ve sa'y-ı kudret ve bu husûsı akdem umûr-ı seferiyeden olub muzâf ve gayr-i muzâf bi'l-cümle dâhil olmalarıyla bir ferde 'inâd ve muhâlefet itdirmeksizin bir gün mukaddem hâzır ve âmâde itdirmekde cümleniz 'ala'l-ittifâk sarf-ı pâşâ ve takat eylesesiz lâkin ma'aza'llâhu Te'âlâ ba'zı i'zâr-ı dâhiye-i emrâd (?) ile ordu-yu hümâyûnum varmazdan mukaddem tedârik ve naklinde 'inâd ve muhâlefet ve yahud mikdâr-ı zerre tekâsül ve rehâvet sebebi ile zarûret ve müzâyakaya bâ'is olmak ihtimâliniz olur ise sonra bir dürlü gadr ve cevâbınıza havâle-i semi'a kabûl olunmayub eşedd-i 'ikâb ile mu'âkab olacaklarınız mukarrer olmağla ana göre basîret ve iştibâh üzere hareket eylesesiz ve sen ki mübâşir-i mûmâ ileyhsin mahalline vardığın sâ'at tedârikât (a) mübâşeret ve zehâyir-i mezbûreyi bir an akdem ve bir sâ'at mukaddem kazâ-ı mezbûra irsâlinin mübâya'a ve menzil-i mezbûra nakl itdirmekde sarf-ı pâşâ ve tâkat ve mûceb-i 'avk ve te'hîr olur vaz' ve hâlinden gâyetü'l-gâye tevakkî ve

mücânebet eylemek bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki hükm-ü şerîfimle vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr olan işbu emr-i celîli's-şân vâcibu'l-ittibâ' ve lâzımu'l-ımtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnile 'âmil olub hilâfıyla bir dürlü vaz'a ve hareketden herbiriniz gâyetü'l-gâye ihtirâz ve ictinâb eylesesiz şöyle bilesiz 'âlamet-i şerîfe i'timâd kılâsız Tahriren fi'l-yevmi't-tâsi' cemâziye'l-ülâ sene sitte ve hâmsîn ve miete ve elf.

Be-makâm-i
Kostantiniyye

Kad vasele ve kuyide fi 9 cemâziye'l-âhir.

Mûcebince sadr-ı a'zam mektûb dahî vâride olmuştur.

Sahife No:135

Belge No:241

Akza'l-kuzâtî'l-müslimîn ve evla'l-vulâtî'l-muvahhidîn ma'denu'l-fazli ve'l-yakîn râfi'u a'lâmi's-şerî'ati ve'd-dîn vârisu 'ulûmî'l-enbiyâ'i ve'l-mürselîn el-muhtassu bi-mezîdi 'inâyeti'l-meliki'l-a'lâ Mevlânâ Kâdısı zîdet fezâiluhu ve mefâhiru'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinu'l-fezâili ve'l-keâm Haleb ve Sivas ve Zile ve Karaman ve Konya ve Malatya câniblerinden Kars Kal'ası'na varınca yol üzerinde vâki' olan kâdılar zîde fazluhum ve mefâhiru'l-emâsil ve'l-akrân kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyet iş erleri zîde kadruhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsil olucak ma'lûm ola ki Kars Kal'ası muhâfazasına me'mûr dergâh-ı mu'allâm yeniçerilerin yüz ellibeş senesi mevâcibleri ba'zan emvâllerinden havâle olunmağla inşâ'llâhu Te'âlâ zikr olunan mahallerden kal'a-ı mezbûra varınca mâl-ı mevâcib yol üzerinde her kangınızın taht-ı kazâsına dâhil olur ise mü'men ve mahfûz yerlere kondurub ve gecelerde bekletdürüb ve yanına kifâyet mikdârı yarar ve mu'temed 'aleyh muslih adamlar koşub gereği gibi muhkem hıfz ve hirâset iderek emîn ve sâlim birbirinize ulaş(dırarak) hıfz ve hirâseti husûsunda bir dürlü tekâsül ve taksîrâtınız sebebi ile 'iyazen bi'llâhi Te'âlâ menâzil ve merâhile kadar varıb erişilmekten ve bu bahâne ile re'âyâ fukarâsına celb-i mâl sevdâsıyla zûlm ve ta'addi olunmaktan be-gâyet ihtizâr olunmak bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki hükm-ü şerîfimle vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh şerefyafte-i sudûr olan işbu emir-i şerîf 'âlişânın mazmûn-ı münîfi ile 'âmil olub hilâfindan beğâyet ihtirâz eylesesiz şöyle bilesiz 'âlâmet-i şerîfe i'timâd kılâsız. Tahri(en) fi'l-yevmi's-sâdis saferi'l-hayr sene sitte ve hâmsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye

Kuyide vasele fi 10 cemâziye'l-'ahir sene (1156.)

Sahife No:135

Belge No:242

Adana Kazâsı'nda üç günlük zahireden bölünüb bir günlük zahire Misis'e nakl.

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denu'l-fazlı ve'l-keâm Mevlânâ Adana ve Misis kâdılan zîde fazluhumâ ve kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Adana ve Cisir-i Misis menzilleri mübâşiri olan Kirli-zâde Kethüdâsı el-Hâc Hüseyîn zîde mecduhu ve mefâhiru'l-emâsil ve'l-akrân a'yân-ı vilâyet ve iş erleri zîde kadruhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki işbu sene-i mübâreke İrân cânibine sefer-i hümâyûn muhakkak olmakdan nâşî Üsküdâr'dan Haleb'e varınca esnâ-yı râhda 'asâkir mevcûdunun rûz-merre ta'yinâtlarına virilmek için tertîb olunan menâzilde nakl olunmak üzere sadr-ı a'zam ağalarından el-Hâc 'Osmân zîde mecduhu mübâşeretiyle Apas (?) ve Bürende (?) kazâlarında bin üç yüz kîle şa'îr ve dört yüz kîle dakîk ve kırk kîle dakîk-ı hâs ve üç yüz kantâr saman ve yetmiş 'araba hatab giyâh ve yüzelli vekiyeye kömür tertîb ve mübâya'asıçün evâmîr-i emr-i şerîfim virilmiştir lâkin kazâyeyn-i merkûmeyn şenliksiz olduğundan zehâyir tedârik bir vechle kâbil olmayub ve civârında bir münâsib kazâ dahî olmadığı haber virildiğine binâen beher hâl tedârîki görülmek lâzım ve lâbüd olmağla sen ki Adana ve Cisir-i Misis menzilleri mübâşir-i mûmâ ileyhsin ma'rifetinle mübâya'a ve menzileyne merkûmeyne nakli fermânım olan zehâyirden evvel emirde ol mikdâr ecnâs zehâyiri Cisir-i Misis Menzili'nde mevcûdun olan zehâyirden ifrâz tamamen ve kâmilen Kurd Kulağı Menzili'ne merkûm mübâşir ta'yîn olunan mûmâ ileyh el-Hâc 'Osmân zîde mecduhuya teslim ve Misis Menzili zehâyiresine dahî noksan tertîb eylememek için ma'rifetinle ma'a mekes Adana Menzili'nde (136) müctemi'a olan zehâyirden ol mikdâr ecnâs-ı zehâyiri Misis Menziline nakl ve tekmîl ve hâzır ve mevcûd itdirmek için işbu emr-i şerîf-i âlişânım ısdâr ve irsâl kılınmıştır. İmdi vusûlünde ma'rifetinle Misis Menziline nakl ve tesyîr ve menzil-i mezbûr mübâşiri mûmâ ileyhe teslim ve makbûzu olduğunun müş'îr ecnâs ve mikdârı tasrîhiyle yedinden memhûr temessük ahz ve hisâbınıza mahsûb olunmak için yedinde hıfz eyleyüb ve ba'dehu menzil-i merkûmun zahiresine Haleb tarafından ihtirâzen ma'rifetinle Adana Menzili meksi için tertîb ve mübâya'ası fermânım olan zehâyirden

olmak üzere menzil-i merkûmun zahiresi tekâmî için ol mikdâr ecnâs zehâyiri ifrâz ve irsâl ve tekâmîl eylesin şöyle ki zehâyir-i mezbûrenin nakli husûsunda bir dürlü 'özr ve yahud mikdâr-ı zerre tekâsül eylemek ihtimâli olur ise mu'âtab olunacağı muhakkak bilüb ana göre kemâl-ı basîret ve iştibâh üzere hareket ve zehâyir-i mezkûreyi bir gün evvel ve bir sâ'at akdem tamâmem ve kâmilen menzil-i merkûmeye nakl ve tesyîr ve mübâşir-i mûmâ ileyhe teslimde ve gerek Adana'dan Misis Menzili'ne nakl olunacak zehâyirin dahi naklinde mezîd-i ihtimâm ve dikkat eylesin ve siz ki mevlânâ-yı mûmâ ileyhmâ ve sâyirlerisiz Misis ve Adana menziline müçtemi'a olan zehâyirden ol mikdâr ecnâs-ı zehâyirin menzileyn-i merkûmeyne nakl ve tesyîri husûsunda 'ale'l-ittifâk sarf ve takat eyleyüb hilâfiyla vaz' ve hareketden be-ğâyet tehâşi ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı 'alişânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki hüküm-ü şerîfime vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh şerefyafte-i sudûr olan işbu emr-i şerîfi celîl's-şân vâcibu'l-ittibâ' ve lâzımu'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnile 'âmil olub hilâfiyla vaz' ve hareketden be-ğâyet ihtirâz ve ictinâb eylesiniz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîr(en) (fi 'l-yevmi)'s-sâmin 'aşer min cemaziye'l-ûlâ sene sitte ve hâmsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye
el-Mahrûse

Vasele ve kuyide fi 12 cemâziye'l-âhir.

Mucebince sadr-ı 'âlî mektûb dahî sâdır olmuştur.

Sahife No:136

Belge No:243

Mefahiru'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinu'l-fezâili ve'l-keâm Adana'dan Haleb'e varınca yol üzerinde vâki' kazâların kâdıları zîde fazluhum ve kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân der-sa'âdetimden mübâşir ta'yîn olunan Haydar zîde mecduhu mefahiru'l-emâsil ve'l-akrân mütesellimler ve voyvoda ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyet iş erleri zîde kadruhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki İrân tarafına nusret-eser vukû'u tahakkuk eylemek fikdânı zâhir ve ber-yarar olmakdan nâşi vakt-ı hareketde ordu-yu zafer-makrûnum ile gidecek şâhî topların ve sâir mühimmât 'arabalarının murûr-ı 'ubûr idecek mahalleri tevsî' ve tathîr olunub ve çukur ve bataklık olan yerleri gereği gibi doldurulub ve ormanlık derilüb ta'mîr iktizâ iden cisrler ber-vech-i istihkâm yapırlub hâzır ve âmâde itdirilmesi ziyâde mühim muktazî olmağla

imdi sen ki mumâ ileyhimsiz mübâşir-i mûmâ ileyih ile işbu emr-i şerîf-i 'âlişânım vusûlünde kat'an te'hîr ve tevakkuf eylemeksizin Adana'dan Haleb'e varınca taht-ı kazâlarınızda vâki' savbu'l-murûr olan mahalleri kazâlarınız ahâlilerinin bedenlen e'ânileri ile ber hoşca tetabuk ve fazla ve zayk olan yerleri gereği gibi ve tesyî' itdirilüb ormanları kırdırub ve çukur ve bataklık olan mahalleri doldurub ve esnâ-yı tarikde vâki' cisirleri dahî ber-vech-i istihkâm ta'mîr ve termîm itdirdüb bir gün akdem ve bir sâ'at mukaddem cümlesini bi-lâ kusûr itmâm ve tekmîl eylemekde gâyetül-gâye ihtimâm ve dikkat eyleyesiz lâkin ma'âza'llâhu Te'âlâ rehâvet ve tekâsül üzere hareket olunmakdan nâşî murûr olan mahallerde ve köprülerde top ve mühimmât 'arabalarının 'ubûrlarında meşakkat çekilmek ihtimâli olur ise sonra bir dürlü 'özü ve 'illetiniz âsifâ olunmayub mazhar-ı 'itâb-ı şedîd-i pîr-şâhım olacaklarınız emr-i mukarrerdir. Bu vakti evkât-ı sâireye kıyâs itmeyüb her ne (137) her ne tarikle ve ne vechle olursa olsun 'alâ eyyi hâl bir sâ'at mukaddem savbu'l-murûr mahalleri gereği gibi tevsî' ve tathîr ve cisirleri ta'mîr ve termîm ve çukur ve bataklık olan mahalleri ahâli-yi kazânın bedenlen ağalarıyla 'alâ eyyi hâl doldurub ormanlıkları kırdırub mu'accelan itmâm ve tekmîline bezl ve sa'y ve kudret eyeleyesin ve sen ki mübâşir-i mûmâ ileyhsin sen dahî müceb-i emr-i şerîfimle 'amel ve harekete ibtidâr eyleyüb emr-i 'âlişânım muğâyir bir dürlü vaz' ve hareketden her biriniz be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdir olmuşdur. Buyurdum ki vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr olan işbu emr-i şerîf-i celîli'ş-şân vâcibu'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnu ile 'âmil olub hilâfiyla vaz' ve hareketden be-gâyet ihtizâr eyleyesiz şöyle bilesiz 'alamet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîr(en) fi'l-yevmi's-sâmin 'aşer cemâziye'l-ülâ sene sitte ve hâmsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye
el-Mahrûse

Vasale ve kuyide fi 12 cemâziye'l-âhir.

Sahife No:137

Belge No:244

Zehâyir mübâya'ası fermânıdır.

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denu'l-fezâili ve'l-keâm Mevlânâ Adana Kâdısı zide fazluhum ve kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân der-sa'âdetimden mübâşir ta'yîn olunan İbrâhîm zide mecduhu ve mefâhiru'l-emâsil ve'l-akrân kethüdâ yeri ve yeniçeri serdârı

ve a'yân-ı vilâyet ve iş erleri zîde kadruhum tevki'-i refi'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki işbu sene-i mübârekeke İrân tarafına sefer-i hümâyûnum vukû'u muhakkak olmakdan nâşî bi-tevfiki sübhânehu ve Te'âlâ Üsküdâr'dan Haleb'e varınca murûr ve nüzûl olunacak menâzilde sadr-ı a'zam dâiresine ve ahâli-yi divân ve ocaklarını halkına rûz-merre virilecek ta'yinât için iktizâ iden zehâyirin 'aceleten tedârik ve ihzâr ve menzillerde cem' ve idhârî mühim ve muktazî olmağla Ayak Çakıcı Menzili'ne iktizâ iden zehâyirden altı bin kîle Şa'îr ve bin kîle dakîk ve yüz kîle dakîk-i hâs ve bin altı yüz kantâr saman ve iki yüz otuz 'araba hatab ve yüz otuz 'araba giyah ve üç yüz vekiyye kömür Adana Kazâsı'ndan mübâya'a ve bi-lâ kusûr menzil-i mezbûre nakl ve hâzır ve mevcûd itdirilmek fermânım olmağın imdi siz ki kâdı ve kethüdâ yeri ve yeniçeri serdârı ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerisiz işbu emr-i şerif-i 'âlişânım mübâşir-i merkûm ile vardıkda mevkûfâtıdan ihrâc olunub yedine virilen memhûr ve mumdâ sûret-i defter mücebince ol mikdâr şa'îrin beher İstanbulî kîlesi ma'a nakliye otuz akceye ve harcı dakîkin beher İstanbulî kîlesi ma'a nakliye ve çuvâl bi-hâ ellibeşer akceye ve dakîk-ı hâsın beher İstanbulî kîlesi ma'a nakliye ve çuvâl bi-hâ seksener akceye ve samanın beher kantârı ma'a nakliye otuzar akceye ve hatabın beher 'arabası altmışar akceye ve giyahın beher 'arabası yüz seksener akceye ve kömürün beher vekiyyesi birer akceye olmak üzere îcâb iden bahâları mübâşir-i mûmâ ileyh yedinden alacakları memhûr temessük mücebince ahâli-yi kazânın tekâlîflerinden takâs olmak üzere ol mikdâr ecnâs-ı zehâyiri kazânızdan mu'accelen tedârik ve ordu-yu hümâyûnum varmazdan mukaddem ahâli-yi kazânın kendülerine menzil-i mezbûra nakl ve îsâl ve mübâşir-i mûmâ ileyhe teslim ve makbûzu olduğunu müş'îr yedinden memhûr temessük ahz ve hıfz itdirmekde bezl ve sa'y ve kudret ve bu husûsu akdem-i umûr-ı seferiyeden olub mu'âf ve gayri mu'âf bi'l-cünle dâhil olmalarıyla bir ferde 'inâd ve muhâlefet itdirmeksizin bir gün mukaddem hâzır ve âmâde itdirmekde cümleünüz 'ale'l-ittifâk sarf-ı tâb ve takat eylesesiz lâkin ma'âza'llâh ba'zı i'zâz-ı râhiye irâdıyla ordu-yu hümâyûnum varmazdan mukaddem tedârik ve nakilde 'inâd ve muhâlefet ve yahud mikdâr-ı zerre tekâsül sebebiyle zarûret ve müzâyakaya bâ'is olmak ihtimâli olur ise sonra bir dürlü 'özü ve cevâblarımız havâle-i sem'-i kabûl olunmayub eşedd-i 'itâb ile mu'âtab olacağınız mukarrer olmağla ana göre kemâl-ı basîret ve iştibâh üzere hareket eylesesiz ve sen ki mübâşir-i mûmâ ileyh sin mahalline vardığımız sâ'at tedârik kâra mübâşeret ve zehâyir-i mezkûreyi bir an akdem ve bir sâ'at

mukaddem kazâ-ı mezbûre ahâlisinden mübâya'a ve menzil-i mezbûra nakl itdirmekde sarf-ı tâb ve takat ve mücib-i 'avk ve te'hîr olur vaz' ve hareketden gâyetü'l-gâye tevakkî ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı 'alışânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki hükm-ü şerîfimle vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh şerefyafte-i sudûr olan işbu emr-i şerîfi celîl's-şân vâcibu'l-ittibâ' ve lâzımı'l-ımtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnile 'âmil olub hilâfıyla vaz' ve hareketden gâyetü'l-gâye ihtirâz ve ictinâb eylesin şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîr(en) (fi 'l-yevmi)'s-sâmin 'aşer min cemaziye'l-ülâ sene sitte ve hâmsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye

Sahife No:138

Belge No:245

İmdâd-ı seferiye mâlından tenzîl emridir.

Mefâhiru'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinu'l-fezâili ve'l-keâm Adana Eyâleti'nde vâki' kâdılar zîde fazluhum ve mefâhiru'l-emâsil ve'l-akrân a'yân-ı vilâyet zîde kadruhum tevki'-i refi'-i hümâyûn vâsil olacak ma'lûm ola ki Medine-i Adana ahâlisi ile nevâhisinden olan re'âyâ ve berâyâsı ceste ceste meclis-i şer'a varub işbu sene-i mübâreke de Adana Eyâleti'nde müceddeden yedi 'aded serdengecdi bayrakları küşâd ve Adana ve nevâhisinde olan re'âyâ ekâll-ı kalîl olmağla vârid olan tekâlîf ancak 'ulemâ ve sâdâta münhasıra ve cevâmi' ve mesâcidin huddâm ve eimmesinin ba'zıları berâtların mahkemeye götürüb hidmât-ı imâmet mu'attal ve ekser sâdât dahî 'askeriliğ'e şürû' ile nefsi-i Adana ve nevâhisine bi'l-küllîye za'f-ı târî ve ol vechle ahvâlleri perişân olmağın merhameten vâlilere ta'yîn olunan imdâd-ı seferiyeye sonradan zam olan on bin gurûş tenzîl ve asıl vaz'ında olan otuz bin gurûş ibkâ ve imdâd-ı seferiyeden ma'adâ deve ve zehâyire bahâ ve sâir bu misüllü hilâf-ı şurût-ı seferiye bir kaç seneden berû zehâyire bahâ ihdâs olmağla anda dahî ref'ine emr-i şerîf-i hümâyûnum sudûrunu iltimâs eylediklerin Adana Kâdısı Mevlânâ es-Seyyid el-Hâc 'Osmân zîde fazluhu 'arz itmekle devlet-i hümâyûnumda mahfûz olan seferiye şurûtu defterleri tetebbü' olundukda ibtidâ' Eyâlet-i Adana'dan imdâd-ı seferiye ve hazeriye vaz' olunanlara seferiyesi seferler vukû'unda virile gelen oluna deyû tertîbi olunmağın kırktokuz târihine değın bu vechle ve emr-i şerîfim vireleğlüb ba'de sene-i mezbûrede Rum İli seferleri açıldıkda herbir eyâlet mutasarrıflarının techîz edecekleri kapuları halkı

seferiyelerine mukâyese ile ma'lûm ise lâzım ve her eyâletin seferiyesi mikdârı bilinmek emr-i mütehattım olduğuna binâen mikdârı ma'lûm olmayan eyâletlerin seferiyeleri vukûfu olanlardan başka su'âl (?) mikdârı tasrîhiyle emr-i şerîfim yazıldığına binâen eyâletine dahî seferiyesi kırk bin gurûş olmak emr-i şerîfim yazılıb ve târîh-i merkûmeden bu ana dek bu siyâk ile tahsîl olunmasıçün ve emr-i şerîfim virile geldiği mukayyed bulunmağın eyâlet-i mezbûreye sonradan vaz' olunan seksen kîse akce imdâd-ı seferiyesinin Sivas Eyâleti'ne kıyâse ondört kîsesi tenzîl olunub fi-mâ ba'd altmışaltı kîse akce imdâd-ı seferiye virilmeleri tertîb ve defterine kayd olunmağla re'âyânın hallerine dahî dâima havâle-i nazar-ı şefkat muktazâ-yı şeyme-i 'adâletim olmağın nefsi Adana ve tevâbi'i olan nevâhi ve kurâları topraklarında bi'l-fi'l hâne-i 'avârıza bağılı emlâk ve arâziye mutasarrıf olanların 'askeri ve gerek re'âyâ ve her kim olursa olsun imdâd-ı seferiye ve hazeriye ve sâir evâmir-i şerîfemle vâki' tekâlifden a'lâ ve evsat ve ednâ itibâriyle ta'dîl ve tesviye vechi üzere hisselerine düşeni sâirleriyle ma'an edâ etmek öteden berû mer'î ve mu'tâd tutulan kânûn-ı kadîmden olub ve bu ana dek bu vechle evâmir-i şerîfem dahî tahrîr olunageldiğın ifihâru'l-emâcid ve'l-ekârim bi'l-fi'l re'isu'l-küttâbım olan Mehmed Râğib dâme mecduhu i'lâm etmeğın i'lâmı mücebince 'amel olunmak emrim olmuştur. Buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda sâdir olan fermân-ı celîli'l-mukadderim mücebince 'amel dahî vech-i meşrûh üzere nefsi Adana ve tevâbi'i olan nevâhi ve kurâları topraklarında bi'l-fi'l hâne-i 'avârıza bağılı emlâk ve arâziye mutasarrıf olanların 'askeri ve gerek re'âyâdan her kim olursa olsun imdâd-ı seferiye ve hazeriye ve sâir evâmir-i şerîfemle vâki' tekâlifden a'lâ ve evsat ve ednâ itibâriyle ta'dîl ve tesviye vechi üzere hisselerine düşeni sâirleriyle ma'an edâ itdirilüb emr-i şerîfimin mazmûn-ı münîfine 'âmil olasız şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsız. Tahrîren fi evâhiri şa'bân sene hamse ve hâmsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye
el-Mahrûse

Vasale ve kuyide fi 19 cemâziye'l-âhir sene 1156.

Sahife No:139

Belge No:246

Adana Mütesellimlik fermânıdır.

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denu'l-fezâili ve'l-keîâm Mevlânâ Adana Kâdısı zîde fazluhu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki ve kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân ..... zîde mecduhu südde-i sa'âdeti.me 'arz-ı hâl idüb mûmâ ileyhın kapu kethüdâsı olduğu düstûr-ı mûkerrem müşîr-i müfahham nizâmu'l-'âlem Adana Vâlisi vezîm Hüseyîn Pâşâ edâma'llâhu Te'âlâ iclâlehu Diyârbekir'e me'mûr olub Eyâlet-i Adana'ya ellialtı senesi receb-i şerîfnde senden zabt eylemek üzere müşârun ileyhın mektûbu mücebince kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Seyyid Mustafâ zîde mecduhu mütesellim nasb ve ta'yîn olunduğın bildirüb Eyâlet-i Adana'nın mütesellimliğı târîh-i mezbûreden mûmâ ileyh Seyyid Mustafâ zîde mecduhu zabt ve müşârun ileyh tarafına 'âyid olanı müşârun ileyh tarafına gönderilmek üzere ahz ve kabz itdirilüb taraf-ı âherden dahl ve ta'arruz itdirilmemek bâbında hükm-ü hümâyûnum ricâ etmeğın vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak fermânım olmağla sen ki mevlânâ-yı mûmâ ileyhın eyâlet-i mezbûre mütesellimliğini mûmâ ileyh Seyyid Mustafâ'ya zabt ve rabt ve 'âyid olanı müşârun ileyhe gönderilmek üzere âhz ve kabz itdirüb âherden bir ferdi bir vechle dahl ve ta'addi itdirilmemek bâbında bâbında fermân-ı 'alışânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki hükm-ü şerîfimle vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh şerefyafte-i sudûr olan fermân-ı vâcibu'l-ittibâ' ve lâzımu'l-ımtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnile 'âmil olub hilâfından be-ğâyet ittikâ ve mücânebet eylesin şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fi evâsıtı cemaziye'l-âhir li-sene sitte ve hâmsîn ve miete ve elf.

Be-makâm-ı
Kostantiniyye

Sahife No:139

Belge No:247

Mücebince buyuruldu.

Şerî'at-şî'âr ve fezâil disâr seccâde-nişîn-i şerî'at-ı garrâ hâlen Adana Kâdısı fazîletlü samâhatlü efendi hazretleri zîdet fezâiluhu ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân a'yân-ı vilâyet iş erleri zîde kadruhum ba'de't-tahiyye inhâ olunur ki 'avâtıf-ı 'aliye hüsravânemden bâ-fermân-ı 'âlî Adana Mütesellimliğı tarafımıza ihsân buyurulmağla

sûret-i emr-i 'âli ihrâc ve biz ve varıncaya değin tarafımızdan Adana sâkinlerinden kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân el-Hâc Hamza Ağa zîde kadruhu vekil nasb ve ta'yîn olunub buyuruldu tahrîr ve çukadârımız Ahmed yediyle irsâl olundu vusûlunde gerekdir ki eyâlet-i mezbûre tarafımıza 'âyid ve râci' olanı ber-mûceb-i emr-i 'âlişân mâh-ı recebi şerif guresinden ağa-yı merkûma zabt ve rabt itdiresiz ve sen ki ağa-yı mûmâ ileyhsin eyâlet-i mezbûrede vâki' olan umûr-ı mühimme ve sâyir mesâlih-i fukarâda basîret üzere olub ve mu'tâd-ı kadim üzere tarafımıza 'âyid cüz'i ve küllî zabt ve rabt ve sarâyın dahî döşemesin sene-i sâbık mu'tâd-ı kadim üzere hâzır ve âmâde itdirirüb mûceb-i buyuruldu ile 'âmil olasız.

Seyyid Mustafâ
Mütesellim-i Adana
hâlen

Sahife No:140

Belge No:248

Zahirecibaşının konak fermânıdır.

Mefahiru'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denu'l-fezâili ve'l-keâm Üsküdâr'dan Diyârbekir'e varınca yol üzerinde vâki' kazâların kâdıları zîde fazluhum ve mefâhiru'l-emâsil ve'l-akrân kethüdâ yeri ve yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyet ve iş erleri zîde kadruhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsil olucak ma'lûm ola ki bu def'a Diyârbekir cânibi ser'askeri ma'iyetine ta'yîn olunan dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ocağı zahirecibaşıya Üsküdâr'dan Diyârbekir'e varınca esnâ-yı râhda nüzûl eylediği menâzilde yevmî toksanbeş çift nân ve otuzbeş vekiyeye guşt ve üç kîle ezer ve üç kîle şa'ir ve beş vekiyeye revğân-ı sâde ve üç kantâr saman ve beş vekiyeye revğân-ı şem' ve üç çeki hatab ta'yînâtı ahâli-yi kazâ tarafından virilmek fermânım olmağın imdi siz ki kâdılar ve kethüdâ yeri ve yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerisiz işbu emr-i şerif-i celîl-i 'âlişânım vusûlünde ser'asker-i müşârun ileyhin ma'iyetine me'mûr ve ta'yîn olunan zahirecibaşı zîde mecduhuya Üsküdâr'dan Diyârbekir'e varınca esnâ-yı râhda nüzûl eylediği menâzilde yevmî toksanbeş çift nân ve otuzbeş vekiyeye guşt ve üç kîle şa'ir ve üç kîle ezer ve beş vekiyeye ruğân-ı sâde ve üç kantâr saman ve beş vekiyeye revğân-ı şem' ve üç çeki hatab ta'yînâtı kazâlar ahâlileri tarafından virilüb icâb iden bahâları ism şöretleri takririyle ağa-yı mûmâ ileyhin yedinde .....temessük ahzolunmak bâbında fermân-ı 'âlişân sâdir olmuşdur. Buyurdum ki hükm-ü şerifimle

vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr olan işbu emr-i şerîf-i celilî-şân vâcibu'l-ittibâ'ımın mazmûn-ı itâ'at-makrûnu ile 'âmil olub hilâfından be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eyleyesiz şöyle bilesiz 'alamet-i şerîfe i'timâd kılasız.. Tahrîren fi'l-yevmi't-tâsi' cemâziye'l-âhir sene sitte ve hâmsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye

Sahife No:140

Belge No:249

Zahireci 'Alî Ağa 'askeri sürücü fermân

Mefahiru'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinu'l-fezâili ve'l-keâm Anadolu'nun kolu yemîn ve yesârlarıyla Diyârbekir cânibi ser'askeri bulunduğu mahalle varınca vâki' olan kazâların kâdıları zîde fazluhum ve mefâhiru'l-emâsil ve'l-akrân serdârlar yeniçeri ve ocak ihtiyârları ve a'yân-ı vilâyet ve iş erleri ve kal'a dizdârları zîde kadruhum tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsil olacak ma'lûm ola ki Anadolu'nun kolu kazâlarında bulunan serdârlar kazâları neferâtlarıyla 'atîk-i serdengecdi ağaları ve 'alemdârları ve sefer virmeğe iktidârı olanların cümlesi 'ale'l-'umûm Diyârbekir cânibi ser'askerin ma'iyetine me'mûr olmalarıyla evlerinden ve yerlerinden ihrâc ve savb-ı me'mûrlarına sevk ve tesyîr için şeref-sudûr iden ve emr-i 'âliye ile ocakdan mübâşir ta'yîn olunmuşlar idi ba'zan kazâların serdârları serdengecdi ağaları ve 'alemdârları ve neferâtdan ba'zıları kazâlarından çıkmayub esnâ-yı râhda geşt ve güzâr ile rehâvet üzere eyledikleri haber virilmekle ol makûle bulunduğu mahallerden ihrâc ve 'alâ cenâhi'l-isti'câl savb-ı me'mûrlarına irişdirilmesiçün bu def'a ocakdan ta'yîn olunan (141) kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân zahirecibaşı 'Alî zîde mecduhu mübâşir ta'yîn olunub ..... olan serdârlar ve ağa ve 'alemdârlardan ..... her kim olursa olsun itâ'at-ı emr-i 'âlî eylemedükleriçün buldukları mahalde ahz ve münâsib olan kal'alara vaz' ve kal'abend ve lâzım gelen cezâları icrâsıçün ism ve resimleri ve şöretleri ile i'lâm olunması fermânım olmağın ..... ve irsâl olunmuşdur sen ki mûmâ ileyh zahirecibaşı zîde mecduhusun gerekdir ki Diyârbekir cânibi ser'askerin ma'iyetine me'mûr olan Anadolu kolu kazâlarından serdârlardan ve serdengecdi ağa ve 'alemdâr ve neferâtdan ba'zıları kazâlarından çıkub lâkin esnâ-yı râhda geşt ve güzâr ile rehâvet üzere hareket idenleri buldukları mahallerden ihrâc ve 'alâ cenâhi'l-isti'câl savb-ı me'mûrlarına irişdirilmesi sa'y ve ihtimâm iderek bundan böyle girüye kalanları dahî her kim olur ise

olsun itâ'at-ı emr-i 'âli eylemedikleriçün ahz ve münâsib olan kal'alara vaz' ve kal'abend ve lâzım gelen cezâları icrâsıçün ism ve resimleriyle i'lâm olunmalarından .....lub bu vechle savb-ı me'mûrına varub dahl olunca esnâ-yı râhda bulunan 'asâkirin seyr-i serî' ve şitâb üzere mahall-ı me'mûrlarına bir gün akdem isâl ve tesyîr olunmalarıçün ve gerü kalub ayak sürtmek ve bir mahalde mekes ve arâm ve vakt geçürmek sevdâsıyla rehâvet ve tekâsül üzere olanların ahz ve kal'abend ve i'lâmalarına mübâderet ve ihtimâmında sen dahî müsâmaha ve iğmâz-ı 'ayn eylemek vechi bu emr-i lâzımede dahi sende melhûz olan vufûr-ı gayretten ana göre bezl-i tâb ve takat ve gayret ve hamıyyet eyleyesiz ve sizler ki dizdârlarsız zahirecibaşı-yı mûmâ ileyhe tarafından kal'abend olmalarıçün dizdârları olduğunuz her kangı kal'aya irsâl olunub dâhil olur ise muhkem kal'abend bi-lâ emr-i 'âli itlâflarından tevakkî ve mucânebet eyleyesiz deyû düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmu'l-'âlem hâlen dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ağası olan vezîrim Hüseyîn Pâşâ edâma'llâhu Te'âlâ iclâlehu tarafından mühürlü mektûb virilmekle vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuştur. Vusûl buludukda bu bâbda sâdır olan emrim vezîr-i müşârun ileyhin tarafından virilen mühürlü mektûb mücebince 'amel idüb hilâfından be-ğâyet ihtirâz ve ictinâb eyleyesiz şöyle bilesiz 'alamet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî evâili cemâziye'l-âhir sene sitte ve hâmsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye
el-Mahrûse

Sahife No:140

Belge No:250

Van Salyânegisi Hüseyîn Çâvûş Ağa meclis-i şer'de pedestanda ber-mu'tâd-ı kadîm mîrî akce ve bey' olunan dükkânın müste'ciri Vanis zimmî muvâcehesinde işbu sebt derûnunda kendi mührüm ile mevcûd 1500 yalnız bin beş yüz gurûşdur bundan sonra derûnuna ne mikdâr akce vaz' olunur ise mahfûz oluna.

'Osmân Çâvûş
ma'rifetiyle

Sahife No:142

Belge No:251

Medine-i Adan'da vâki' Yarbaşı Mahallesi sükkânından Molla Halil ibn-i 'Alî nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîf-i enverde yine medine-i merkûmede Ağa Mehmed Mahallesi sâkinlerinden işbu râfi' u'l-kitâb Edrî (?) 'Alî Beşe bin Mehmed nâm kimesne mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb târîh-i kitâbdan üç sene mukaddem benim 'ammizâdem olan 'Alî ibn-i Hüseyîn nâm kimesnenin cihet-i karz-ı şer'inden işbu 'Alî Beşe zimmetinde altı yüz gurûşu olub merkûm 'Alî Beşe meblağ-ı mezbûru kable'l-edâ ve'l-istifâ mezkûr 'ammizâdem o an fevt olub meblağ-ı mezbûr zimmetinde kalmağla müteveffâ-yı mezbûrun verâseti ancak bana münhasıra olub benden gayri vâris-i âherî olmadığından meblağ-ı mezbûr altı yüz gurûş mezbûr 'Alî Beşe'den taleb eylediğimde bana edâdan imtinâ' ider su'âl olunub takrîr-i tahrîr ve meblağ-ı mezbûr bana virilmek bi'l-verâse matlûbumdur didikde gibbe's-suâl merkûm 'Alî Beşe cevâbında işbu müdde'i-yi mezbûr Molla Halil meblağ-ı mezbûr altı yüz gurûşu bir sene mukaddem Adana Kâdısı İbrâhîm Efendi huzûrunda bi'l-verâse benden taleb ve iddî'a eyledikde meblağ-ı mezbûr da'vâsından beynimize tavassut eyleyen müslimûn ve muslihûn muvâcehelerinde benim zimmetimde kalmayub def' ve teslim idüb zimmetimi ibrâ ve iskât eylediğini Dede Beşe bin Kara Veli ve es-Seyyid İbrâhîm bin 'Abdu'llâh nâm kimesnelerin şehâdetleriyle sâbit ve sübûtuna hükm-ü şer'î lâhik olmuşdur. Müdde'i-yi mezbûr ta'arruz da'vâ ider deyû defi'le mukâbele idicek müdde'i-yi merkûm Molla Halil dahî husûs-ı merkûm minvâl-ı muharrer üzere sâbit olduğunu ikrâr ancak merkûmun şâhidleri ta'allül ve tezkiye olunmadı deyû şâhidân-ı mezkûrânın tezkiye olunmasını murâd etmeğîn şâhidân-ı mezbûrândan Dede Beşe ve es-Seyyid İbrâhîm nâm kimesnelerin keyfiyetlerine vukûf-ı tâm olan bî-garaz müslimînden es-Seyyid Hâcî Hamza ve es-Seyyid Ebubekir Ağa Tursun-zâde ve 'Alemdâr 'Abdu'r-rahmân Ağa bin Mehmed es-Seyyid Halil ibn-i 'Alî ve es-Seyyid 'Abdu'r-rahmân ibn-i Hasan Çelebi ve Feyzu'llâh Beşe ibn-i 'Attâr 'Alî Beşe bin Mehmed nâm kimesneler ile ma'lûmu'l-esâmî ve mahzaru'l-eshâs kimesneler meclis-i şer'de şâhidân-ı mezkûrânın şehâdetlerinde kizb yokdur sâdıklardır ve bu ana gelinceye kadar hilâf-ı şer' şehâdete gelmiş değillerdir deyû tevâtüren herbirleri şehâdet eylediklerinden gayri müdde'i-yi merkûmun tezvîrâsını herbirleri haber vermeleriyle ber-mûcebi ahbârihim müdde'i-yi merkûmun müdde'âsına tezvîrât şâyibesî olduğu

zâhir olmağla ber-vech-i mu'ârazadan men' birle mâ vaka'a bi't-taleb ketb ve tahrîr olundu. Hurre fi'l-yevmi'l-'işrîn min şehri şevvâl li-sene seb'a ve hamsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l- _____ hâl

:

Hasan Ağa-yı
Serdengecdiyân

Hasan Efendi
İmâm-ı Câmî'-i
'Atîk

es-Seyyid Hâcî
Ahmed Özbek-zâde

Mehmed Beşe
Na'lband bin
Süleymân

el-Hâc Hamza Ağa
Karaca-zâde

ve gayruhum.

Sahife No:142

Belge No:252

Medine-i Adan'da vâki' Zimmiyân mülhak Çorak (?) işbu hâmilu's-sefer Berber Makdîsi Markus veled-i Berber Arslan nâm zimmî meclis-i şer'-i şerîf-i hatır lâzımı't-tevkîrde ikrâr ve i'tirâf idüb bundan akdem mürd olan babamız Berber Arslan'dan müntekil mahalle-i merkûmede vâki' kıbleten Çolak Yûsuf oğulları ve 'Arab oğulları menzilleri ve garben tarîk-ı hâs ve şimâlen Serilci (?) zimmî münhasırası menzilleri ile mahdûd bir bâb fevkânî ve iki bâb tahtânî ve bir sofa ve bi'r-i mâ ve bir mikdâr havluyu müştemil mülk-ü mevrûsumuz olan menzilden hissesi liebeveyn kız karındaşım olan Şâmî nâm nasrâniye târîh-i kitâbdan altı sene mukaddem kendi hissesi tâlibe olduğundan menzil-i mahdûd-ı mezkûr mahzar-ı müslimîn ve ehl-i zimmetden bahâya kat' olunub hissesine yüz gurûş isâbetetmekle meblağ-ı mezbûru tamâmen karındaşım mevrûse Şâmî yedinden def' ve teslîm eylediğimde ol dahî ahz ve kabz idüb menzil-i mahdûd-ı mezkûrda kendi hissesine kezâlik mahzar-ı müsliminde bana teslîm ve temlîk idüb ben dahî tesellüm ve temellük eyledim. Menzil-i mahdûd-ı mezkûrda kat'an 'alâka ve medhalim kalmadığı müş'îr târîh-i merkûm târîhini müverreh yedime i'tâ eylediği bir kıt'a temessük mücebince benim zimmetimi ibrâ ve iskât eyledi ba'de'n-nazar yedime vesîka-ı şer'îye i'tâ olunmak bi'l-'asâle matlûbumdur didikte mukirr-ı merkûmun yedinde olan temessük sene-i merkûm târihiyle müverreh olub takrîrine muvâfık ve mutâbık olmağla menzil-i mahdûd-ı mezkûrda keyfe mâ yeşâ ve yuhtâr mutasarrıf olmak için yedinde olan temessük nâtik olduğu üzere ve li-eclî'l-istihkâm

kibel-i şer'den hâzihi'l-vesîka bi't-taleb ketb olundu. Hurrîre fî'l-yevmi's-selh min şehri sevvâl sene 1157.

Şuhûdu'l-_____ hâl

Mollâ Mehmed Tellâl-zâde	Çolak Yûsuf	es-Seyyid Hasan bin Süleymân Çâvûş	Sofacı 'Alî Beg
Şistân (?) Kesbir (?)	'Acem (?) Melîl (?) Makdesi	'Aham (?) Panos Zimmî	Deli Ağazer
Makdesi 'Ohan	Karabacak Karabit	Mûsâoğlu (?) Hafîr (?)	Ulunun Oğlu
Yoğil (?) oğlu	ve gayruhum		

Sahife No:143

Belge No:253

Medine-i Adana'da vâki' Emirler Mahallesi sâkinelerinden Hadîce binti Hasan Efendî nâm hâtûm tarafından 'akd-ı 'âti-yi'z-zikri da'vâ ve takrîre ve ahz ve kabza vekîl-i müsecceli olan zevci 'Osmân Beşe bin 'Alî nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîf-i şerî'at-ı garrâ ve mahfil-i dîn-i münîf-i tarîkat-ı zehrâda medine-i merkûmede vâki' Halhal Mahallesi mütemekkinlerinden işbu bâ'isu'l-kitâb Toros veled-i Biğos ve zevcesi Mariyim binti Asib nâm zimmîler muvâcehelerinde üzerlerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb müvekkilem mezbûre Hadîce Hâtûn'un ceddetesi vakfı olub galle-i evlâd-ı evlâdına meşrûten olan Halhal Mahallesi'nde vâki' kıbleten Karamanlı-zâde 'Abdu'r-rahmân Çelebi Hânı ve şarkan tarîk-ı 'âm şimâlen Şem' Hân ve taraf-ı râbî'î habbâz dükkânı ile mahdûd iki bâb tahtânî ve bir mikdâr havluyu müstemil vakf menzil târîh-i kitâbdan yigirmi sene mukaddem vâki' olan şiddet-i matardan harâb ve mâil-i türâb olub ancak bir mahzenin ayrı kalub müceddeden menzil-i mevkûf-ı mezkûru ta'mîre galle-i vakıfda müsâ'ade olmadığını vâkife-i mezkûrenin evlâdından olub meşrûten lehâsı olan benim müvekkilem 'istifâ eyledikde vakf-ı mezkûrun nakzını müvekkilem için bey'a cevâz buyurulduğuna (binâen mahalle-i) merkûmede ebniye ve sukûf ahvâline muttali' bî-garaz muhammin kimesnelerin tahmînleriyle menzil-i mahdûd-ı mezkûrun nakzını bi-cümleti't-tevâbi' ve'l-levâhik ve kâffeti'l-menâfi' ve'l-merâfik tarafeynden icâb ve kabûlu hâvî ve şurût-ı müfside-i muhtileden 'ârî bey'-ı bât-ı sahîh-i

kat'î ile işbu Toros zimmi ile zevcesi Mariyim nâm nasrâniyeye altmış gurûşa bey' ve teslim ve temlik olunub 'arsasına senevî bir gurûş müvekkilem için maktû' olundukda mersûmlar dahî ber-minvâl-ı muharrer iştirâve kabûl ve tesellüm ve temellük itdikden sonra semen-i mebi'-i mezkûr altmış gurûşu müvekkilem için ahz ve kabz olunub beher sene menzil-i mevkûfun 'arsasına maktû' olan birer gurûşu cânib-i vakfa virmek üzere mersûmlara ba'de'l-izin mersumlar dahî menzil-i mahdûd-ı mevkûfun üzerine kendi mallarıyla nefisleriçün menzil binâ idüb ma'mûr-ı mülkleri olan menzil-i mahdûd-ı mezkûrun târîh-i kitâba gelinceye kadar senevî maktû' olan birer gurûşunu müvekkilem tarafına edâ ve teslim olunmuşken bin yüz elliyedi senesine mahsûb mersûmlardan müvekkilem için iktizâ iden bir gurûşunu maktû'aten yine işbu mersûmlardan bi'l-vekâle taleb iderim su'âl olunub takrîrleri tahrîr ve alıniverilmesi bi'l-vekâle murâdımdır didikde gibbe's-suâl mersûm Toros zimmi ile zevcesi Mariyim nâm nasrâniye cevâblarında menzil-i mahdûd-ı mevkûf-ı mezkûr ber-minvâl-ı muharrer iştirâ ve 'arsasına senevî bir gurûş icâr-ı zemîn kat' olunduğunu ikrâr lâkin vakti hulûl itmedi deyû defi' murâd itmekle defi'leri meşrû' olmayub müdde'-i-yi merkûmun iddi'â eylediği bir gurûş icâr-ı zemîni vekîl-i merkûme edâya ba'de'l-hükm menzil-i mahdûd-ı mezkûri keyfemâ yeşâ yuhtâr mülkiyet üzere mutasarrıf olmalarıçün sıhhatına cezm ve hükm birle mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Hurrîre mine'l-yevmi's-sâmin ve'l-'işrîn min şehri şevvâli'l-mu'azzam li-sene seb'a ve hamsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-_____ hâl :

'Alemdâr 'Alî Ağa Berber Hasan-zâde	'Alemdâr 'Ömer Ağa Tiryâki-zâde	İmâm Mehmed Halife ibn-i Ahmed Efendi	el-Hâc 'Alî Ağa 'Allâm Boz-zâde	Terzi Hâcî Mustafâ
el-Hâc Seyyid Ahmed Ağa Özbek-zâde	Mehmed Beşe ibn-i Sinân	Molla Yûsuf ibn-i Ahmed Efendi	Kâtib İsmâ'il Halife	Mumcu-zâde Hasan Beg
Mumcu-zâde es-Seyyid Mustafâ Çelebi	es-Seyyid 'Abdu'r- rahmân Karaman-zâde	Hasan Efendi İmâm Câmi'i 'Atik	el-Hâc 'Alî Vekîl-i fukarâ	es-Seyyid Hâc Hamzâ Vekîl-i fukarâ

Molla Mehmed ve gayruhum.
Kürdili-zâde
(Çift mühür.)

Sahife No:144

Belge No:254

Medine-i Adan'da vâki' Şeyh-zâde Mahallesi sükkânından İbrâhîm bin Mûsâ nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîf-i hatır lâzımı't-tevkîrde Sarrâcân Mahallesi sâkinlerinden işbu râfi'u'l-vesîka es-Seyyid Hasan ibn-i İsmâ'il nâm kimesne muvâcehesinde üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb işbu es-Seyyid Hasan Çelebi târih-i kitâbdan onaltı sene mukaddem mukaddem Dölek Yaylağı'nda Tekfûr Kozuk (?) muzafında vâki' olan nizâ'-ı kesîrimiz esnâsında kazma sapı ile ağzıma darb ol darbdan müteessiren ağzımın üst tarafından bir dişimi ihrâc eylediğini târih-i merkûmede Kosun (?) Nâibi olan efendi huzûrunda ba'de'l-mürâfa'a ikâmet ile kimese-i şâhidân-ı 'âdilân şehâdetleriyle hayiz-i kabûlde vâki' oldukda nâib-i mûmâ ileyh efendi hazretleri bir sinimin diyetini nisf-ı 'aşer diyet olmak üzere hükm idüb yedime işbu hüccet-i şer'iyeyi i'tâ itmiş idi. El-hâleti hâzihi sâbit olan bu dişimin diyeti merkûmun zimmetinde kalmağla sû'âl olunub takrîri ve bana aliverilmek bi'l-asâle murâdımdır didikde müdde'i-yi merkûmun yedinde olan bir kıt'a hüccet-i şer'iyeye takrîrine muvâfık olub müdde'î 'aleyh olan es-Seyyid Hasan Çelebi'den su'âl olundukda müdde'i-yi merkûmun ber-minvâl muharrer müdde'asını ve ba'de'l-mürâfa'a yedine hüccet-i şer'iyeye i'tâ olunduğunu bi'l-külliyeye inkâr idicek müdde'i-yi merkûm İbrâhîm'in müdde'asına mutâbık ve muvâfık beyyine taleb olundukda ba'de'l-mehliş-şer'î beyyine ikâmet idemez isem da'vâm tezvîr ve fi-mâ ba'd makbûle ve mesmû'a olmasun için yedime hüccet-i şer'iyeye i'tâ olsun deyû meclis-i şer'de istihâl itmeğin beş gün murûrundan sonra müdde'i-yi merkûm İbrâhîm ityân-ı beyyineden 'aciz ile meclis-i şer'a gelmeyüb firâr ve gaybet idüb 'arz-ı da'vâ ve müdde'âsı mahzan tezvîr olduğu zeyl-i sahîfede olan muharreru'l-esâmi-yi müslimîn meclis-i şer'de tevâtüren haber virmeleriyle müceb-i ihbârihim müdde'i-yi merkûmun müdde'ası tezvîr ve yedinde olan hüccet hilâf-ı şer' olduğu zâhir ve nümâyân olmağla vech-i mu'ârazadan men' olunub ba'de'l-hükm hâzihi'l-vesîka bi't-taleb ketb olundu. Hurrîre fi'l-yevmi'l-'işrîn min şehri şevvâl li-sene seb'a ve hamsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-_____ hâ

:

El-Hâc Hamza Ağa
Karaca-zâde

Sâlih Ağa-yı
serdengecdi

Hâcî Mustafâ Ağa

el-Hâc Hasan Ağa-
yı serdengecdi

'Alemdâr 'Alî Ağa	Molla 'Osmân bin 'Alî	Molla Veli	ve Molla 'Osmân bin 'Osmân
es-Seyyid Hâcî Hamza Vekîl-i fukarâ	Seyyid 'Alî Vekîl-i fukarâ	'Abdu'llâh Efendi	ve gayruhum.

Sahife No:144

Belge No:255

Medine-i Adan'da vâki' Hamâm Mahallesi İmâm Hasan Efendi ibn-i Dâvûd Efendi ve mahalle-i merkûme ahâlilerinden Hâcî Murâd-zâde Mustafâ Çelebi ibn-i Mehmed ve Hüseyîn ibn-i 'Abdu'l-cabbâr ve 'Alî ibn-i Mahmûd ve Mehmed ibn-i Beşe ve 'İsâ ibn-i Hasan ve Mehmed ibn-i Yahyâ ve Mustafâ ibn-i 'Alî ve Paçacı 'Alî nâm kimesneler taraflarından vekâleten ve tâife-i zimmîlerden Kesbir (?) ve Serkiz ve sâir tâife-i mersûmeden ma'lûmu'l-esâmî zimmîler dahî asâleten ve vekâleten meclis-i şer'î-i şerîf-i hatır lâzımı't-tevkîrde bundan akdem bâ-hüccet-i şer'îye ile mahalle-i merkûmemin umûr-ı husûslarını rû'yete taraflarından vekîlleri olan işbu râfi'u'l-kitâb 'Azzâz el-Hâc Mehmed ibn-i Mehmed nâm kimesne mahzarında üzerine herbirleri asâleten ve vekâleten ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüb işbu bin yüz elli altı senesi receb-i şerîfin guresinden elli yedi senesi receb-i şerîfin gâyesine değin mahalle-i mezbûra vârid olan imdâd-ı seferiye ve deve ve zahîre ve sâir derûn-ı mahkemedan gelen bâkiye ile tekâlîfât ve menzil salyâneleri için vekîl-i merkûm el-Hâc (Mehmed) nâm kimesne mahalle-i mezbûra vâki' vakf menzilleriyle ve dekkâkîn ve bağçe ve herbirlerimizden ahz ve i'tâsinun seni vekîl bilüb sene-i merkûmede ahz ve i'tâ eylediği meblağ-ı mezkûrda merkûm Hâcî Mehmed zimmetinde bir akce bir habbe zuhûr etmeyüb me'mûriyetimiz üzere merkûmun istikâmet ve sadâkat ve himâyeti zâhir olmağla fi-mâ ba'd umûr-ı husûslarımıza merkûm Hâcî Mehmed'i vekîl eyledik didiklerinde ol dahî ber-vech-i ber-minvâl-ı muharrer kabûl ve hizmet-i lâzımelerin edâya ta'ahhüd etmeğın mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb tahrîr olundu. Hurreire fi'l-yevmi't-tâsi' 'aşer min şehri şevvâl seb'a ve hamsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-_____ hâl

Boz-zâde Hâcî 'Alî Ağa   Sa'â Beşe   Hâcî 'Alî Vekîl-i fukarâ   Hâcî Hamza Vekîl-i fukarâ   ve gayruhum.

Sahife No:145

Belge No:256

Medine-i Adana mahallâtından Şeyh-zâde Mahallesi sükkânından Hâcî Mehmed ibn-i 'Alî nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîf-i hatır lâzımı't-tevkîrde Medine-i Adana mahallâtından Kassâb Ebubekir Mahallesi ahâlisinden râfi'u'l-hâzihi'l-kitâb Pelenk Hâcî Mustafâ Ağa nâm kimesne mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüb bundan akdem zevcem müteveffîye Ümmühân Hâtûn binti Mehmed Mehmed Efendi nâm hâtûnun verâseti benim ile ve liebeveyn kız karındaşının kızı Zeliha binti nâm hâtûna intikâl ve lede's-şer' zâhir ve mütehakkık oldukdan sonra mezbûre Zeliha Hâtûn dahî kabli'l-kısmet müteveffîye olub verâseti zevci merkûm Hâcî Mustafâ Ağa'ya şer'an intikâl etmekle müteveffîye-i mezbûre Ümmühânı Hâtûn'un silk-i mülk-ü sahîhinde münselik olub Mahalle-i Şeyh-zâde'de vâki' kibleten Şeyh (Sa'dî) Mescid-i Şerîfe meşrût vakf menzil ve şarkan tarîk-ı 'âm ve garben yine Sa'dî Efendi'nin vakf menzil ve şimâlen yine tarîk-ı 'âm ile mahdûd iki bâb fevkânî ve tahtânî beyt ve bir mikdâr havluyu müştemil mülk menzili ve yine Tekfûr Yaylağı'nda vâki' Pâşâ Pınarı'nda iki bâb tahtânî menzil kibleten Hâcî 'Alî Efendi menzili ve garben tarîk-ı 'âm ve şarkan Torlu-zâde Hâcî Ahmed menzili ve şimâlen 'arsa-ı hâliye ile mahdûd menzilleri müteveffîye Ümmühânı Hâtûn'un terikesinden ve sâyir emvâl ve eşyâsından merkûm Hâcî Mustafâ Ağa'ya 'alâ sebili't-tehârüc menzil-i mahdûd-ı mezkûrları hisse-i irsesine mukâbil olmak üzere merkûm Hâcî Mustafâ Ağa'ya teslim ve temlik eylediğimizde ol dahî ber-vechl-i muharrer menzil-i mahdûd-ı mezkûrları kabûl ve tesellüm ve temellük itdikten sonra menzil-i mahdûd-ı mezkûrlar merkûm Hâcî Mustafâ Ağa'nın mülk-ü mevrûsu ve hakk-ı sarfıdır keyfemâ yeşâ ve yuhtâr mülkiyet üzere mutasarrıf (olsun) didikde mukirr-ı merkûm Hâcî Mehmed'in ikrâr-ı meşrûhu üzere mukirru lehül-merkûm vicâhen tasdik ve şifâhen (tahkîk) birle mâ vaka'a bi't-taleb ketb ve tahrîr olundu. Hurre fi'-yevmi't-tâsi' 'aşer min şehri şevvâl li-sene seb'a ve hamsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-				hâl
Ebu Sa'dî Efendi	Hâcî Hamza Ağa	Dâvûd Ağa	Sâlih Ağa	Hâcî 'Alî Efendi
Hâcî Hasan Ağa	Hâcî Ahmed Siyâvuş-zâde	Hâcî Seydi- zâde İbrâhîm	ve gayruhum	

Sahife No:145

Belge No:257

Zikri câ'i husûsun ketb ve tahrîr için küttâb-ı mahkemedan Mevlânâ Mîlî Mehmed Efendi ibn-i Kâtib Mustafâ Efendi tarafımızdan me'zûnen kendi hânesinde zeyl-i sahîfede muharreru'l-esâmî-yi müslimîn mahzarlarında 'akd-ı meclis-i şer'-ı kadîm etmeğin Medîne-i Adana mahallâtından Karasoku Mahallesi sâkinelerinden işbu râfi'u'l-vesîka Kâmile binti Ca'fer nâm hâtûn nâm hâtûn meclis-i ma'kûd-ı mezkûrda şöyle takrîr-i kelâm ider ki târih-i kitâbdan üç sene mukaddem gâib 'ani'l-beled Kayseriyeli 'Alî Ağa ibn-i nâm kimesneyi mehr-i mu'ayyene ve müeccele ile nefsine inkâh ve tezvîc idüb bir kaç ay mikdârı izdivâc mü'aşeremizden sonra mezbûr 'Alî Ağa diyâr-ı âhere gidüb bu güne gelinceye dek nafaka ve kiske ve müevvenet-i süknâ ve sâir mesârifât ve lüzûmâtımı kendi mâlımdan harc ve sarf idüb 'indimde hâlen zevcîm gâib-i mezbûr 'Alî'nin ismi mâl-ı itlâk olunur bir akce ve bir habbesi olmayub bana gadr-ı külli etmeğin gâib-i mezbûrun 'indimde bir akce ve bir habbesi olmadığına ve muktazâ-yı şer'-i kadîm bana semeni virildikten sonra hîn-i zuhûrunda vakt-ı tafrada kendüye rucû'a olunmak şartıyla bana bi-kadri'l-kifâye nafaka ve kiske ve müevvenet-i süknâ bi-hâ farz ve takdîr olunmak murâdımdır didikde zevci gâib-i mezbûr 'Alî'nin zimmetinde ismi mâl-ı itlâk otuz cürmü öglü (?) bir senesi olmadığına merkûme Kâmile Hâtûn'a yemîn teklîf olundukda ol dahî 'alâ vefki's-su'âl hilfu bi'llâhi'l-'aliyyi'l-a'lâ itmeğin merkûme Kâmile Hâtûn'un nafaka ve kiske ve müevvenet-i süknâ ve sâir mesârif-ı lâzimesiçün bî-garaz müslimîn takvîm ve tahmînleriyle merkûmeye yevmî yigirmi pârâ farz ve takdîr idüb merkûme Kâmile Hâtûn'a zikr olunan yevmî yigirmi pârâyı kendi mâlından ve yahud istidâne ile harc ve sarf idüb nafaka ve kiske ve müevvenet-i süknâ bi-hâ ve sâir mesârif-ı lâzimesiçün harc ve sarf eylediği meblağı zevci gâib-i mezbûr 'Alî'nin hîn-i zuhûrunda rucû' ve istirdâd ve ahza merkûme Kâmile Hâtûn'a izn virdiğini mevlânâ-yı mûmâ ileyh mahall-ı mezbûrda ketb ve tahrîr ve 'alâ vukû'a tarafımıza inhâ ve takrîr itmeğin mâ vaka'a bi't-

taleb ketb ve imlâ olunub yed-i tâlibeye def' ve i'tâ olundu. Hurrîre zâlik ve hurrîre fi evâsıtı şehri şevvâli'l-mükerrerem li-sene seb'a ve hamsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-_____ hâl

:

Hasan Efendi İmâm-ı 'Atik	'Osmân Efendi Kâtib	Ağa Mehmed Mu'temed-i evkâf	Sarrâc Mehmed Tâbi'-i Mehmed Efendi	Na'ibant Usta Mehmed
Veli bin Ahmed	Ahmed bin Mehmed	Hüseyîn ibn-i Süleymân	ve gayruhum	

Sahife No:146

Belge No:258

Medine-i Adana ahâlisi fukarâsının bi'l-cümle umûrunu sadâkat ve istikâmet üzere rü'yete bâ-hüccet-i şer'îye vekîlleri olan el-Hâc 'Alî bin Mehmed ve es-Seyyid el-Hâc Hamza bin es-Seyyid Hâcî Hamza nâm kimesneler meclis-i şer'-i şerîf-i hatır lâzımı't-tevkîrde medine-i merkûme mahallâtından işbu ashâbu'l-kitâb Sucuzâde Mahallesi ahâlileri İmâm Hâcî Efendi ve Kethüdâyeri Kara Ahmed Ağa ve Çopur 'Osmân ve Mustafâ bin Ahmed ve es-Seyyid Halîl ve karındaşı es-Seyyid Ahmed ve 'Alemdâr Mehmed Ağa ve Seyyid Fettâh Çelebi ile ma'lûmu'l-esâmî mestûru'l-eşhâs kimesnelerin muvâcehelerinde herbirleri bi'l-vekâle ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüb mahalle-i merkûme üzerine bundan akdem cümle ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le tevzî' ve taksîm olunan 'âmme salyânelerinden derûn-ı mahkemede ikrâr olunan bâkiye mahalle-i merkûmeye vardukda ahâli-yi mahallenin ekserisi fukarâdan olub salyâneleri bâkiye mücebince edâya iktidârları olmadığından tahsîli 'imkânında oluamağla beher salyâneleri bâkiyesin (?) maktû' olmak evlâ ve ecrâ ve âsib olduğu zeyl-i sahîfede olan a'yân ve ahâli ihbârlarıyla mahalle-i merkûm târîh-i kitâbdan sonra tevzî' ve taksîm olunan beher salyânede onbeş gurûş maktû' olub bi-lâ nizâ' vekîlleri olan Çulhâneci (?) Hüseyîn Beşe bin Hüseyîn nâm kimesne yedinden tamâmen edâ ve teslim olmak üzere bizler maktû' eyledik onlar dahî müte'ahhid ve maktû'-ı mezkûru herbirleri kabul eylediler didiklerinde mukirrân-ı merkûmânların minvâl-ı muharrer ikrâr-ı meşrûhaları bi'l-cümle ahâlileri tasdik ve tahkîk itmeğın ba'de't-tasdiki's-şer'î mâ hüve'l-vâki' ketb

ve tahrîr olundu. Hurrîre fi'l-yevmi't-tâsi' min şehri şevvâl li-sene seb'a ve hamsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-_____ hâl

Fahru'l-vasilîn   Sâlih Ağa   el-Hâc Hamza   Hasan Ağa   Mehmed Beşe
İbrâhîm Ağa   Ağa   Na'ibünd
Mercâ-zâde

Sahife No:146

Belge No:259

Berât-ı şerîf-i 'âlişân

Adana'da 'Alî Dede Mahallesi'nde vâkî' Hâcî Hüseyîn Mescid-i Şerîfi Evkâfi mahsûlünden olmak üzere vazîfe-i mu'ayyene ile imâm olan Hüseyîn Halîfe'ye diyâr-ı âherde sâkin târik-i hizmet olub yeri hâlî kalmağla mahlûlünden işbu râfi'u tevkî-i refi'i'ş-şanı hâkânî Mustafâ Halîfe zîde salahuhuya tevcîh olunub yedinde berât-ı şerîf-i 'âlişânım virilmek ricâsına vakf-ı mezbûr mütevellisi Mehmed zîde kadruhu 'arz itmeğîn hakkında mezîd-i 'inâyet-i pâdişâhânem zuhûra getürüb müteveli-yi merkûmun 'arz ve bin yüz yüz elliyedî senesi receb-i şerîfinin sekizinci günü târihiyle müverreh virilen ru'ûs-ı hümâyûn mücebince tevcîh idüb bu berât-ı hümâyûnum virdim ve buyurdum ki mezbûr Mustafâ zîde salâhuhu varub ref' olunan merkûm yerine mescid-i mezbûrda imâm olub edâ-yı hizmet eyledikden sonra bundan evvel vazîfe-i mu'ayyenesine mutasarrıf olanlar ne vechle mutasarrıf olagelmişler ise merkûm dahî ol vechle vazîfe-i mu'ayyenesin evkâf-ı mezbûre mahsûlünden mütevellisi olanlar olanlar ne vechle mutasarrıf ola gelmişler ise merkûm dahî ol vechle vazîfe-i mu'ayyenesin evkâf mahlûlünden mütevellisi olanlar yedinden alub mutasarrıf ref' olunan mezbûr ve taraf-ı hiç ferd dahî ve ta'arruz kılmayalar şöyle bileler 'alâmet-i şerîfeyi i'timâd kılalar. Tahrîren fi'l-yevmi'l-'işrîn receb li-sene seb'a ve hamsîn ve miete ve elf.

Kostantiyye
el-Mahrûse

Kad vasale ileynâ fi 19 şevvâl sene (1) 157.

Sahife No:147

Belge No:260

Berât-ı şerîf-i 'âlişân

Adana ahâlisinin kendi nefisleriçün besledikleri inekleri ve sâir hayvanâtların râ'ileri olanlar ra'y eyledikleri hayvanâtı muhkem zabt etmeyüb hevâ ve hevesine şehirden taşra salub rikâb-ı 'ibâdu'llâh'ın göğ tüg ve sâir mezru'âtlarını yedirüb külli ziyân idüb bir sığırcıbaşı nasb ve ta'yîn olunmak lâzım ve mühim olmağla işbu râfi'u tevkî-i refi'iş-şânı hümâyûn Mahmûd her vechle lâyük ve muhil ve müstahak olmağın merkûma tevcîh olunub yedine müceddeden berât-ı şerîfim virilmek bâbında 'inâyet taleb etmeğın mezbûr vech-i meşrûh üzere sadaka idüb bu berât-ı hümâyûnu sa'âdet-makrûnu virdim ve buyurdum ki ba'de'l-yevm mezbûr Mahmûd varub kazâ-ı mezburun sığırcıbaşı olub hizmet-i lâzımesini mer'î ve müeddî kıldıkdan sonra uslûb-ı sâbık üzere mutasarrıf olub devâm-ı 'ömr ve devletçün du'âya müdâvemet göstere ol bâbda taraf-ı âherden bir vechle dahl ve ta'arruz kılmayalar şöyle bileler 'alâmet-i şerîfeyi i'timâd kılalar. Tahrîren fi evâili cemâziye'l-âhir li-sene seb'a ve hamsîn ve miete ve elf.

Kostantiyye

Kad vasale ileynâ kuyide fi 20 şevvâl sene 1157.

Sahife No:147

Belge No:261

Nâhiye-i Kara'isâlu

der-Livâ-ı Adana

Mustafa

ve bi-hakki'llâhi veli-yi rağbet 2.5 kerd

Cemâ'at-ı Sarı Hâcılı tâbi' m(ezbûr) akçe _____

12000

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Adana Alaybeğisi Mehmed zîde kadruhu Kars cânibinde vâki' ordu-yu hümâyûn mektûb gönderüb Adana Sancağı'nda Kara'isâlu Nâhiyesi'nde Cemâ'at-ı Sarı Hâcılı ve gayriden oniki bin akce timâra mutasarrıf olan Veli Horun (?) deli (?) hâsıl olduğundan 'adem-i rağbetden nâşi bir seneden berü me'mûr olduğu Kars cânibinde ve metris ve handek hizmetlerinde bayrağı altında mevcûd olub timâr-ı mezbûr ol vechle mahlûl olmağla sancak mülâzımlarından orta boylu elâ gözlü açık kaşlı mezkûr Mustafâ virilmek bâbında 'inâyet ricâsın 'arz etmeğın ordu-yu hümâyûnumda mahfûz olan cebe ve mirân defterlerine mürâca'at olundukda

timâr-ı mezbûrun kaydı bulunmamağla gedüklü ta'yîn olan şer'hlü ve âherin kaydı ve berâtına dâhil değil ise şartla mücebince tevcîh olunmak emr olunub sâdır olan emr üzerine sancağında sâkin olub alaybeğisi bayrağı altında sefere ermek ve berât etmek şartıyla tevcîh olunmak için sene seb'a ve hamsîn ve miete ve elf recebinin sekizinci gününden düstûr-ı mükerrrem ve mu'azzam müşîr-i müfahham ve muhterem nizâmu'l-'âlem mevlânâ Anadolu Vâlisi olub bi'l-fi'l Kars cânibi ser'askeri olan sadr-ı sâbık vezîr-i mükerrrem sâ'adeti el-Hâc Ahmed Pâşâ edâma'llâhu Te'âlâ iclâlehu tarafına tevcîh olunub tahvîl hûkmü virilmeğle tezkiresi ihrâc olunmak fermân buyurulmağın ber-müceb-i fermân-ı 'âlî zikr olunan oniki bin akce timâr vech-i meşrûh üzere merkûm Mustafâ'ya tevcîh olunub berât-ı 'âlişân için tezkire virildi. Tahrîren fi 22 şehri receb sene seb'a ve hâmsîn ve miete ve elf.

Buyruldu-yu
Sahrâ-yı Kars

Kad vasale ve kuyide ileynâ fi 19 şevvâl sene (1) 157.

Tubbika aslu'l-hatîr nemakahu el-Fakîru ileyh 'azze şânuhu es-Seyyid el-Hâc Ebubekir el-Mevlâ'l-hilâfe be-ordu-yu Kars 'ufiye 'anhu.

Sahife No:148

Belge No:262

Medine-i Adana'da vâki' Sugediği Mahallesi sâkinelerinden iken (bundan) akdem müveffiyeye olan Fâtıma binti nâm hâtûnun verâseti zevci 'Abdu'llâh nâm kimesne er karındaşı kızı Emîne binti Mustafâ nâm hâtûna inhisârı olduğu lede's-şer'zâhir ve mütehakkık oldukdan sonra merkûm 'Abdu'llâh ile mezbûre Emîne Emîne Hâtûn meclis-i şer'-i şerîf-i enverde işbu râfi'u'l-kitâb Fahu'l-'ulemâ eş-Şeyh Fazlı Efendi nâm kimesne muvâcehesinde ikrâr-ı sahîh-i şer'î ve i'tirâfi sahîh-i mer'î idüb 'akd-ı âti sudûruna değin silk-i mülk-ü sahîhalarında münselik olub müteveffiyeye-i mezbûreden kendülere irsen intikâl iden mahalle-i merkûmede iki bâ (?) tarafından tarîk-ı 'âm ve bir tarafından tarîk-ı hâs ve taraf-ı râbi'î Uğurlu Mehmed Ağa mülkü ile mahdûd bir bâb tahtânî beyt ve bir mikdâr havluyu müştemil mülk-ü mevrûsları bi-cümleti't-tevâbi' ve'l-levâhik ve kâffeti'l-menâfi' ve'l-merâfik tarafeynden icâb ve kabûlu hâvî şurût-ı müfside-i muhtileden 'ârî bey'-ı bât-ı sahîh-i kat'î ile işbu müşteri-yi merkûm eş-Şeyh Fazlı Efendi'ye yetmişbeş gurûşa bey' ve teslim ve temlik

eylediğimizde müşteri-yi merkûm dahî mütevellîsi Sinân Pâşâ Tekyesi'nin nakd-ı mevkûfesiyle vakf için iştirâ ve tesellüm ve temellük itdikden sonra meblağ-ı mezbûr yetmişbeş gurûşu müşteri-yi merkûm yedinden herbirlerimiz hisselerimizi ahz ve kabz eyledik menzil-i mahdûd-ı mezkûrda fi-mâ ba'd bizim 'alâka ve medhalimiz yoktur didiklerinde mezbûrlarda ikrâr-ı meşrûhalarını el-mukirru leh dahî tasdik itmeğin ba'de't-tasdikî's-şe'î mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb (olundu). Hurre fi'-yevmi'y-âhir min şehri şevvâl li-sene seb'a ve hamsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-

hâl :

'Alî Beşe bin Mehmed	Hasan Ağa bin 'Abdu'l- mu'in	İmâm Hâfız Mûsâ Efendi	Ahmed Efendi Hâbo-zâde (?)	Ahmed Kütüklü- zâde	ve gayrum.
----------------------------	------------------------------------	------------------------------	-------------------------------------	---------------------------	---------------

Sahife No:148

Belge No:263

Emir Cum'a oğlunun diyet hüccetidir.

Medine-i Adan'da vâki' Sofî Bağçe Mahallesi sükkânından kitâlen vefât iden es-Seyyid Hüseyîn ibn-i es-Seyyid Cum'a nâm kimesnenin verâseti zevce-i menkûhesi Şerife binti Süleymân nâm hâtûn ile sülbî sağır oğlu es-Seyyid Hüseyîn'e inhisâr olduğu şer'an zâhir ve nümâyân olduktan sonra mezbûre Şerife binti Süleymân tarafından da'vâ-yı âtî'z-zikri ikrâra vekîli olub vekâleti İsmâ'il Efenid bin Yûsuf nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîf-i hatır lâzımı't-tevkîrde Kisoğlan dimekle 'arîf 'Alî bin 'Abdu'llâh nâm kimesne mahzarında üzerine bi'l-vekâle da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb târîh-i kitâb günü kable'l-'asr müvekkilemin zevci ve müteveffâ es-Seyyid Hüseyîn ibn-i es-Seyyid Cum'a nâm kimesne Adana sükunda vâki' Çarşı Hânı önünde işbu meclis-i şer'de hâzır olan mezkûr Kisoğlan 'Alî ile mükâleme eylediğinde beynlerinde nizâ' vâki' olub hîn-i münâza'a ve mu'ârazalarında mezkûr Kisoğlan müvekkilemin mûrisini 'amden bilinden ahz ve kaldurub yere darb itdiğinde ol darbden müteessir yerinden kakmayub ba'de't-telkîni's-şehâdeti'l-kelime ve'l-vasiyyet bir sâ'at murûrrundan fevt olmağla mezkûr Kisoğlandan sù'âl olunub takrîri tahrîr ve müceb-i şer'iyesi icrâ olunmak bi'l-vekâle matlûbumdur didikde gibbe's-su'âl ve 'akibe'l-inkâr müdde'i-yi merkûmun da'vâsına mutâbık ve muvâfık beyyine talep olundukda 'udûl-ı ahrâr-ı ricâl-ı müslimînden olub ehl-i sükdan bi- garaz İbil-zâde (?) dimekle 'arîf Mustafâ bin

Mustafâ ve Hâc Ahmed bin Mustafâ ve 'Abdu's-selâm bin Hâc Mehmed ve Hüseyîn Ağa bin Mûsâ nâm kimesneler li-ecli's-şehâde meclis-i şer'a hâzırân olub istişhâd olunduklarında fi'l-hakikâ târîh-i kitâb günü kable'l-'asr müdde'i-yi merkûmun iddi'â eylediği es-Seyyid Hüseyîn ibn-i es-Seyyid Cum'a nâm kimesne Adana sükunda vâki' Çarşı Hânı önünde işbu meclis-i şer'de mevcûd olan mezkûr Kisoğlan 'Alî ile mükâleme eylediğinde beyenlerinde nizâ' vâki' olub hîn-i münâza'a ve mu'ârazalarında işbu Kisoğlan mezkûr es-Seyyid Hüseyîn nâm kimesnenin 'amden bilinden ahz ve kaldurub yere darb itdikle ol darbden müteessir yerinden kakmayub ba'de't-telkîni's-şehâdeti'l-kelime ve'l-vasiyyet bir sâ'at murûrrundan sonra mezkûr es-Seyyid Hüseyîn fevt olmağla bizler bu husûsa bu vech üzere olduğuna herbirlerimiz şâhidleriz ve şehâdet dahî ideriz deyû herbirleri meclis-i şer'de edâ-yı şehâdet-i şer'îye itdiklerinde şehâdetleri ba'de't-ta'dîl ve't-tezkiye makbûle ve mesmû'a olmağın ber-mûceb-i şehâdetihim mezkûr Kisoğlan 'Alî bin 'Abdu'llâh müteveffâ-yı merkûm es-Seyyid Hüseyîn ibn-i es-Seyyid Cum'a nâm kimesnenin şer'an kâtili olduğu sâbit olub bermuktazâ-yı şer'-ı kavîm mezkûr Kisoğlan 'Alî nâm kimesneye diyet-i kâmile sin edâya hükm ve cezm birle mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Hurre mine'l-yevmi's-'sâlis 'aşer min şehri saferi'l-hayr li-sene seb'a ve hamsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l- _____ hâl :

Es-Seyyid 'Osmân Efendi İmâm-ı Câmî'i 'an Mahalle-i Sofibağce	İbrâhîm Beşe bin Hâc Ebubekir	Sarı 'Ömer Beşe	Dâvûd Ağa-yı serdengecdî	Mehmed Beşe Tekyebaşı
Hâfız Hâlîl Efendi İmâm-ı Mahalle-i Emirler	es-Seyyid Mehmed Ağa	Mehmed Beşe bin Süleymân	ve es-Seyyid İbrâhîm bin 'Abdu'llâh	ve Hasan Beşe Karakızıoğlu
Hüseyîn Çâvûş	es-Seyyid 'İsmâ'il bin Mehmed	ve gayruhum.		

Sahife No:149

Belge No:264

Sofibağcesi'nde Berber İbrâhîm'in zevcesi Râziye Hâtûn'un Vakfiyesidir.

El-hamdu li'llâhi 'l-vâkıfî 'alâ külli hâl 'Alîmu'l-gaybi ve's-şehâdeti Kebîr el-Müte'âl ve's-selât-u ve's-selâmu 'alâ seyyidinâ Muhammed'ini'l-meb'ûsi libeyânî'l-

harâmi ve'l-helâli ve 'alâ âlihi ve ashâbihi hayru'l-ashâbi ve hayru'l-âl emmâ ba'd işbu kitâb-ı sıhhat-nüsâbın tahrîr ve inşâsına bâ'is (ve) bâdi budur ki Medine-i Adana mahallâtından Sofibağce Mahallesi sâkinelerinden sâhibetu'l-hayrât ve'l-hasenât ve tâlibu's-sadakât ve'l-müberrât Râziye binti 'Ali nâm hâtûn meclis-i şer'-i şerîf-i şâmihi'l-erkân ve mahfil-i dîn-i münîf-i râsihi'l-beyânda vakf-ı âti'l-beyâna li-ecli't-tescîl ve'l-emri'l-itmâm ve't-tekmîl mütevellî nasb ve ta'yîn eylediği Veli ibn-i Süleymân nâm kimesne mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüb vakf-ı âti sudûruna değın silk-i mülk-ü sahîhamda münselik olub mahalle-i mezbûrda kıbleten Ahmed Beşe menzili ve garben tarîk-i 'âm ve şarkan Hanifi Beşe menzili ve şimâlen tarîk-ı 'âm ile mahdûd iki bâb tahtânî beyt ve bir mikdâr havluyu ve kenîf müştemil mülk menzilimi bi-cümleti't-tevâbi' ve'l-levâhik ve kâffeti'l-menâfi' ve'l-merâfik hasbeten li'llâhi's-Samed ve talabe li-marzâti rabbihi'l-Ahad vakf-ı sahîh-i şer'î ile muhalled ve habs-i sarîh mer'î ile müeyyed vakf ve habs idüb şöyle şart ve ta'yîn ve tasrîh eyledim ki mâdâm kendüm hayâtda oldukca keyfe mâ yeşâ' ve yuhtâr sâkine ve mutasarrıfa olam ve ba'de vefâtihâ zevcim İbrâhîm ibn-i Yûsuf sâkin ve mutasarrıf ve mutasarrıf ve mütevellî ve evlâd-ı evlâd-ı evlâdı batnen ba'de batnin ve karnen ba'de karnin zükûrâğân ve inâsen 'ale't-tesviye sâkin ve mutasarrıf ola ve ba'de'l-inkirâz ne'ûzu bi'llâh 'an kahri'l-feyyâz mahalle-i mezbûrda câmi'i şerîfin imâmına ba'de't-ta'mir ve't-termîm nısf-ı gallesine ve nısf-ı âheri mahalle-i merkûmeye vâride ve nâzile olan tekâlifine virile deyû fâriğen 'ani's-şevâğil menzili-mahdûd-ı mezkûru mütevellîye-i merkûma teslîm ol dahî sâyir evkâf mütevellîleri gibi kabz ve tesellüm eyledi didikde gıbbe't-tasdikî's-şer'î vâkıfe-i mezbûre Râziye Hâtûn cânib-i vifâkdan semt-i şikâka 'âzime olub gerçi vakfiyet-i 'akâr Hazreti İmâm-ı A'zam katında lüzûmdan 'ârî olub (vakf-ı mezbûrdan) rücû' mesâğ-ı şer'î olmağla vakf-ı mezbûrdan rücû'a ve kemâ fi'l-evvel (mülkûme istirdâda) hükm taleb iderim didi didikde gıbbe'l-istintâk mütevellî-yi merkûm dahî kendüye lâzım ve mahalle mülâyim cevâb-ı bâ-savâba 'âzim olub gerçi vakfiyet-i 'akâr Hazret-i İmâm Hazretleri katında lüzûmdan 'ârî ise İmameynü'l-Hümâmeyn Hazretleri katlarında sıhhat lüzûmdan müfâratat etmemekle anların kavli-i şerîfleri üzere vakf-ı mezkûrun sıhhatine hükm taleb iderim deyû hâkim-i hâsım-ı mevkî-i sadr-ı kitâb tûbâ leh ve hüsn-ü meâb hazretleri huzûrunda müterâfi'an ve fasl ve hasma tâlibân olmağla hâkim-i mûmâ ileyh hazretleri dahî cânibeynnin delîline nazar ve mennâ'an li'l-hayr olmakdan hazer idüb İmameynü'l-

Hümâmeyn Hazretleri kavli-i şerifleri üzere menzil-i mahdûd-ı mezkûrun evvelen vakfiyetine ve sâniyen şurût ve kuyûdunun sıhhat ve lüzûmuna hükm-ü muhkem-i şer'î ve kazâ-ı mübrem-i mer'î idüb fi-mâ ba'd vakf-ı mezbûr sahîh ve lâzım olub nakz ve nakızına mecâl muhâl oldu. " Fe men beddelehu min ba'di mâ semi'ahu fe-inne-mâ ismuhu 'ale'l-lezîne yubeddilûnehu inne'llâhe Semî'un 'Alîm "69 ve ecru'l-vâkıfî 'ale'l-Hayyi'l-Kerîm ve hurrîre zâlik ve hurrîre fi'l-yevmi's-sâdis ve'l-'işrîn min şehri şevvâl li-sene seb'a ve hamsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-

hâl :

Mektebbaşı Mehmed 'Ağa ibn-i 'Alî	'Ömer Ağa ibn-i Yûsuf	'Abdu'r- rahmân ibn-i Hasan	es-Seyyid 'Osmân ibn-i Ahmed	Mehmed Ağa bin Hâcî Veli
es-Seyyid Mehmed ibn-i Hızır	es-Seyyid Ahmed ibn-i Hasan	Usta Mehmed ibn-i Yûsuf	Usta Hamza ibn-i Hamza	Mehmed ibn-i Mustafâ
Kara Mehmed İbrâhîm	İmâm Hâcî 'Osmân Efendi	ve gayruhum.		

Sahife No:149

Belge No:265

Medine-i Adana mahallâtından Neccârân Mahallesi mütemekkinlerinden Makdisi Kirkor veled-i nâm zimmî meclis-i şer'-i şerîf-i enverde medine-i merkûme mahallâtından Neccârân Mahallesi mütemekkinlerinden hâmilu hâzihi'l-kitâb Şemtâcî Aslıyân veled-i Aslıyân zimmî mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelim idüb Mahalle-i Neccârân'da vâki' kıbleten Turmuş Ağa menzili ve şarkan Kısacık Hicor zimmî menzili ve garben Hâcî Velioglu es-Seyyid Süleymân Çelebi menzili ve şimâlen tarîk-ı 'âm ile mahdûd üç bâb fevkânî ve tahtânî beyt ve bir mikdâr havluyu müstemil silk-i mülk-ü sahîhimde münselik menzilimi bi-cümleti't-tevâbi' ve'l-levâhik ve kâffeti'l-menâfi' ve'l-merâfik tarafeynden icâb ve kabûlu hâvî şurût-ı müfside-i mubtileden 'ârî bey'-ı bât-ı sahîh-i şer'î ile işbu müşteri-yi merkûm Şemtâcî Aslıyân zimmîye üçyüz on gurûşa bey' ve teslim ve temlik eylediğimde ol dahî ber-vech-i muharrer iştirâve kabûl ve tesellüm ve temellük itdikten sonra semen-i mebi' olan meblağ-ı mezbûr üç yüz on gurûşu müşteri-yi merkûm Şemtâcî Aslıyân zimmî yedinden tamâmen ahz ve kabz-ı

⁶⁹ - Bakara, 2/181.

semen eyledim menzil-i mahdûd-ı mezkûr işbu müşteri-yi merkûm mülk-ü müşterâsı ve hakk-ı sarfıdır keyfemâ yeşâ ve yuhtâr mûkiyet üzere mutasarrıf olsun didikde mukirru lehu'l-merkûm vicâhen tasdik ve şifâhen tahkîk birle mâ vaka'a bi't-taleb ketb ve tahrîr olundu. Hurrîre fi'-yevmi's-sâdis ve'l-'işrîn min şehri şevvâl li-sene seb'a ve hamsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-

hâl :

el-Hâc Mûsâ-zâde Hasan Ağa	Ebubekir Çelebi ibn-i es-Seyyid Mustafâ	İbrâhîm Çelebi ibni'l-mezbûr	Mehmed Ağa
'Azzâzoğlu Ebubekir Çelebi	ve oğlu 'Osmân	Cümle-zâde Mehmed Efendi	Solak Mûsâ Ağa
Murâd-ı Zimmî Şehbâr	Horisin oğlu Vanis	Hicor Zimmî	Bulduk (?) oğlu Serkis

Sahife No:149

Belge No:266

Hamza 'Ömer'in hüccetidir.

El-hamdu li'llâhi'lezi ce'ale'l-hayrât zu'nevâli'n-nîli'd-deracât ve's-selât-u ve's-selâmu 'alâ seyyidînâ Muhammedin efdalu'l-mahlûkâtı ve 'alâ âlihi hayru'l-fâizîn bi-cemî'i's-sa'âdâtı ve ba'du zâlik işbu imlâ-ı menşûre ve inşâ-ı mestûrenin tahrîrine bâ'is ve bâdi budur ki Medine-i Adana'da vâki' Sofibağce Mahallesi sükkânından sâhibu'l-hayrât ve'l-hasenât ve tâlibu's-sadakât ve'l-müberrât 'Arık Hamzâ 'Ömer ibn-i İbrâhîm nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîf-i şerî'at-ı garrâ ve mahfil-i mahfil-i dîn-i tarîkatt-ı zehrâda vakf-ı âti'l-beyâna li-ecli't-tescîl ve'l-emri'l-itmâm ve't-tekmîl mütevellî nasb ve ta'yîn eylediği mahalle-i merkûme imâmı Hâfız es-Seyyid Hâc 'Osmân Efendi ibn-i Hâcı Süleymân muvâcehesinde tav'an ikrâr-ı sahîh-i şer'î ve i'tirâf-ı sarîh-i mer'î idüb vakf-ı câ'î sudûruna değin silk-i mülk-ü sahîhamda münselik olub mahalle-i merkûmede vâki' kibleten ve şimâlen tarîk-ı hâs ve şarkan Pâşâ Mustafâ menzili ve garben Zünci 'Âişe Hâtûn menzili ile mahdûd bir bâb tahtânî beyt ve bir örtme ve tuzih (?) ağacı ve kenif ve bir mikdâr havluyu müstemil mülk menzilimi bi-cümleti't-tevâbi' ve'l-levâhik ve kâffeti'l-menâfi' ve'l-merâfik hasbeten li'llâhi Te'âlâ ve talaben li-marzâti rabbihâ vakf-ı sahîh-i şer'î ile müeyyed ve habs-i sarîh mer'î ile vakf ve habs idüb şöyle şart ve ta'yîn ve tasrîh eyledim ki mâdem ki kendüm ve zevcem Mârim

binti 'Abdu'llâh hayâtda oldukca menzil-i mahdûd-ı mezkûrda sâkin ve mutasarrıf olub ba'de vefâtihâ evlâd-ı evlâd-ı evlâdımız derûnunda sâkin ve mütevellî olalar ve ba'de'l-inkirâzi'l-evlâd menzil-i mahdûd-ı mezkûrda Sofibağce Mahallesi'ne her kim imâm olursa icâreye virüb ba'de't-ta'mir ve't-termim icâresinden hâsıl olan gallesinden senevi bir gurûşluk Hâvtlı-zâde Câmi'î Şerifi'ne şem' ve revgan alub fûrûzân eyledikden sonra bâkî gallesinin nısfı mahalle imâmı tevliyeti vakf-ı mezkûrenin ta'mir ve termimine rü'yeti hasebiyle kendisi alub nısf-ı âherini mahalle-i merkûmeye vârid olan tekâlîflerine virüb zevcimi hayr du'â ile yâd eyleyeler deyû fâriğen 'ani's-şevâğil menzili-mahdûd-ı mezkûru vakfiyyet mütevellîye-i merkûma teslim eyledim ol dahî sâyir evkâf mütevellîleri gibi tesellüm eyledi didikde gıbbe't-tasdikî's-şer'î vâkıf-ı merkûm tekrâr i'âde-i kelâm idüb vakf-ı 'akâr Hazreti İmâm-ı A'zam-ı Hümâm-ı Efhâm katında lüzûmdan 'ârî olmağla vakf-ı mezkûrdan rücû' ve kemâ fi'l-evvel mülkiyet üzere mutasarrıf olurum didikde mütevellî-yi merkûm dahî kendüye lâzım ve mahalle mülâyim cevâb-ı bâ-savâba 'âzim olub gerçi vakf-ı 'akâr Hazret-i İmâm Hazretleri katında lüzûmdan 'ârî İmameynü'l-Hümâmeyn Hazretleri katlarında lâzım husûsan ba'de't-teslim ile'l-mütevellî sahîhdür anların kavli-i şerifleri üzere vakfiyete hükm taleb iderim deyû hâkim-i hâsım-ı mevki'-i sadr-ı kitâb tûbâ leh ve hüsn-ü meâb efendi hazretleri huzûrunda müterâfi'an ve fasl-ı husûmete tâlibân olduklarında hâkim-i müşârun ileyh dahî tarafeynin delîline nazar ve mennâ'an li'l-hayr olmakdan hazer idüb İmâmeynü'l-Hümâmeyn kavli-i şerifleri üzere menzil-i mahdûd-ı mezkûrun evvelen vakfiyetine ve sâniyen şurût ve kuyûdunun sıhhat ve lüzûmuna hükm-ü muhkem-i şer'î ve kazâ-ı mübrem-i mer'î idüb min ba'd nakz ve nakızına mecâl muhâl oldu. " Fe men beddelehu min ba'di mâ semi'ahu fe-inne-mâ ismuhu 'ale'l-lezîne yubeddilûnehu inne'llâhe Semî'un 'Alîm⁷⁰ ve ecru'l-vâkıfı 'ale'l-Hayyi'l-Kerîm ve hurrîre zâlik ve hurrîre fi'l-yevmi's-sâdis ve'l-işrîn min şehri şevvâl li-sene seb'a ve hamsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-

hâl :

Berber Usta İbrâhîm ibn-i Yûsuf	Hâcı Mustafâ Efendi Bircili- zâde	Mehmed Beşe Tekyebaşı	es-Seyyid Ahmed ibn-i Salatnî-zâde	Halîl Beşe
Seyyid Hâcı Mustafâ bin	Molla İsmâ'il	'Alemdâr Hâcı Mûsâ	Mehmet Beşe bin Süleymân	'Osmân bin Mehmed Beşe

⁷⁰ - Bakara, 2/181.

'Ali

ve gayruhum.

Sahife No:149**Belge No:267**

Medine-i Adana mahallâtından Halhal Mahallesi sükkânından Boz-zâde dimekle 'arîf es-Seyyid Hâcî 'Alî ibn-i Hüseyîn Ağa nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîf-i enverde hatır lâzımı't-tevkîrde medine-i merkûme mahallâtından Zimmîyân Mahallesi mütemekkinlerinden hâmilu hâzihi'l-kitâb Mefrodih (?) veled-i Adim nâm zimmî muvâcehesinde ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelam idüb mahalle-i merkûmede vâki' silk-i mülk-ü sahîmde münselik olub kıbleten Mîralay Hüseyîn Ağa menzili ve şarkan Koyuducusu (?) oğlu Manuk zimmî menzili ve garben Çopur Veli menzili ve şimâlen Serkizkis zimmî menzili ile mahdûd iki bâb fevkânî ve tahtânî beyt ve bir örtme ve bi'r-i mâ ve kenîf ve bir mikdâr havluyu müştamil mülk-ü menzilimi bi-cümleti't-tevâbi' ve'l-levâhik ve kâffeti'l-menâfi' ve'l-merâfik tarafeynden îcâb kabûlu hâvî şurût-ı müfside-i muhtileden ('ârî) bey'-ı bât-ı sahîh-i şer'î ile işbu (?) semen-i olan dört yüz seksenbeş gurûşa bey'-ı bât-ı sahîh-i şer'î ile bey' ve teslim ve temlik eyledikten sonra ol dahî ber-vech-i muharrer iştirâ ve kabûl ve tesellüm ve temellük eyledikten sonra semen-i mebi' olan dört yüz seksenbeş gurûşu müşteri-yi merkûm mesfûr yedinden tamâmen ve kâmilen ahz ve kabz-ı semen eyledim. Fî-mâ ba'd menzil-i mahdûd-ı mezkûr mersûm Mefrodih (?) yedinden mülk-ü müşterâsı ve hakk-ı sarfıdır keyfemâ yeşâ ve yuhtâr mülkiyet üzere mutasarrıf olsun didikde gıbbe't-tasdîki's-şer'î mâ vaka'a bi't-taleb ketb ve tahrîr olundu. Hurrîre fî-yevmi's-sâmin ve'l-'işrîn min şehri şevvâl li-sene seb'a ve hamsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-

hâl :

İmâm Ahmed Efendi	Haznedâr Hüseyîn Ağa	Kara 'Alîoğlu Hâcî 'Alî	el-Hâc 'Abdu'r- rahmân	İlyâs Efendi
Maksûd Beşe	İnebolu-zâde Ahmed Ağa	Güdük Hâcî 'Alî	Mehmed Çelebi	Şâhin-zâde Mustafâ ve gayruhum.

Sahife No:151

Belge No:268

Medine-i Adana mahallâtından Eskihamâm Mahallesi sâkinelerinden Ümmühânı binti 'Ömer nâm hâtûn meclis-i şer'-ı şerîf-i hatır lâzımı't-tevkirde Hocavezîr Mahallesi sâkinlerinden işbu râfî'u'l-kitâb Sisli 'Alî ibn-i Velî nâm kimesne mahzarında bi'l-'asâle üzerine da'vâ idüb takrîr-i kelâm ve kast 'ani'l-merâm ider ki târîh-i kitâbdan sekiz gün mukaddem liebeveyn kız karındaşım Ümmü Gülsüm nâm müteveffîye işbu 'Alî'nin zevcesi olub târîh-i merkûme gecesi zevci işbu merkûm 'Alî kız karındaşım müteveffîye ve merkûme bi-gayri hakkin vechi's-şer'î darb iderek eline alub diziyle karnını ..... sol kolunu dahî darbdan nâşî kara bere itmekle karnını ..... dan nâşî müteessiren helâk olmağla müteveffîye-i merkûme kız karındaşım Ümmü Gülsüm'ün kâtili ancak işbu 'Alî'dir. Şer'le su'âl ve takrîr tahrîr ve müceb-i şer'iyesi icrâ olunmak bi'l-muvâcehe matlûbumdur didikde gıbbe's-su'âl ve 'akîbe'l-inkâr müdde'îye-i mezbûre Ümmühâni'den da'vâsına mutâbık beyyine talep olundukda ba'de'l-istimhâli's-şer'î merkûme Ümmühâni ibyân-ı beyyineden izhârı 'aciz ile 'âcize olduğu hâlde tahlîf dahî tâliban olmağla merkûm 'Alî'ye ve 'alâ vefki's-su'âl yemîn teklîf olundukda hilfu bi'llâhi'l-'aliyî'l-'alâ etmeğın merkûme Ümmühâni'yi vech-i mu'ârazadan men' birle mâ hüve'l-vâkı' bi't-taleb ketb ve tahrîr olundu yedi tâlibe i'tâ olundu. Hurrîre fi'l-yevmi'r-râbi' 'işrîn min şehri şevvâl sene seb'a ve hamsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-_____ hâl :

İbrâhîm Ağa-yı serdengecdî	Pehlivânoğlu Hasan Beşe	'Arab 'Alî Beşe	'Abdu'l-fettâh Çelebi	Nasûh Beşe
Kâtib 'Abdu'llâh Efendi	'Arabacı İbrâhîm	Ser-muhzirân es-Seyyid Hüseyn	ve gayruhum.	

Sahife No:151

Belge No:269

El-hamdu li'llâhi'l-vâkıfî 'alâ külli hâl 'Alîmu'l-gaybi ve's-şehâdeti el-Kebîr el-Müte'âl ve's-selât-u ve's-selâmu 'alâ rasûlihi'l-meb'ûsi li-beyâni'l-harâmi ve'l-helâli ve 'alâ âlihi ve ashâbihi hayru'l-âl ve hayru'l-ashâbi ve emmâ ba'd işbu kitâb-ı sıhhat-nüsâbın tahrîrine bâ'is budur ki Medine-i Adana'da vâkı' Sofîbağce Mahallesi sâkinelerinden sâhibetu'l-hayrât ve'l-hasenât 'Âişe binti Nebî nâm hâtûn bi'l-'asâle

meclis-i şer'î-i şerîf-i şerî'at-ı enverde vakf-ı âtî'l-beyâna li-ecli't-tescîl ve'l-emri'l-itmâm ve't-tekmîl mütevellî nasb ve ta'yîn eylediği Mehmed Ağa bin el-Hâc Veli nâm kimesne mahzarında tav'an ikrâr-ı sahîh-i şer'î ve i'tirâf-ı sarîh-i mer'î idüb vakf-ı âtî sudûruna deĝin silk-i mülk-ü sahîhamda münselik olub mahalle-i mezbûrda kıbleten Tokoĝlu Hâcî Mustafâ Beşe menzili ile ve şarkan Hasan Beşe menzili ve şimâlen tarîk-ı hâs ve taraf-ı râbi'î mahalle-i merkûmeye meşrût vakf menzil ile mahdûd mahdûd iki bâb tahtânî beyt ve eşcâr-ı müsmire ve bi'r-i mâ ve kenîf ve bir mikdâr havluyu müştemil mülk menzilimi hasbeten li'llâh Te'âlâ vakf ve habs idüb şöyle şart ve ta'yîn eyledim ki mâdâm kendüm hayâtda oldukca sâkine ve mutasarrıfa olam ve ba'de vefâtihâ işbu mütevellî Hâcî Veliöĝlu yevmî bir akce tevliyet vazîfesiyle menzili-mahdûd-ı mezkûru icâreye virüb icâresinden hâsıl olan gallesinden ba'de't-ta'mir ve't-termîm gallesini üç sehim üzere ve sehmi mahsûs Havtlioĝlu binâ eylediği mahalle-i merkûmede vâki' câmi'î şerîfin hatîbine vire ve bir sehmi dahî câmi'î mezkûrede olan müezzin ve ferrâşa vire ve bir sehmi dahî mahalle-i merkûmeye vâride olan tekâlîfe virüb hayr du'â ile zevcimi yâd eyleyeler deyû fâriĝen 'ani's-şevâĝil menzili-mahdûd-ı mezkûr vakfiyet üzere mütevellîye-i merkûma teslîm ol dahî sâyir evkâf mütevellîleri gibi tasarruf ve kabûl eyledi didikde ĝibbe't-tasdîki's-şer'î vâkîfe-i merkûme 'Âişe Hâtûn cânib-i vifâkdan semt-i şikâka 'âzime olub vakf-ı 'akâr Hazreti İmâm-ı A'zam ve Hümâm-ı Efham katında lüzûmdan 'ârî olmaĝla vakf-ı mezkûrdan rücû benim için mesâĝ-ı şer'î olmaĝın vakfdan rücû ve kemâ fi'l-evvel mülkiyet üzere mutasarrıf olurum didikde mütevellî-yi merkûm dahî kendüye lâzım ve mahalle mülâyim cevâb ve bâ-savâba 'âzim olub vakf-ı 'akâr Hazret-i İmâm-ı A'zam ve Hümâm-ı Efham katında lüzûmdan 'ârî ise İmameynü'l-Hümâmeyn Hazretleri katlarında sıhhat lüzûmdan müfârakat etmemekle anların kavli-i şerîfleri üzere vakfiyete hükm taleb iderim deyû hâkim-i hâsım-ı mevki'-i sadr-ı kitâb tûbâ leh ve hüsn-ü (meâb) efendi hazretleri huzûrunda müterâfi'an ve fasl-ı husûmete tâlibân olduklarında müşârun ileyh dahî cânibeyennin deliline nazar ve mennâ'an li'l-hayr olmakdan hazer idüb İmameynü'l-Hümâmeyn kavli-i şerîfleri üzere menzil-i mahdûd-ı mezkûrun evvelen vakfiyetine ve sâniyen şurût ve kuyûdunun sıhhat ve lüzûmuna hükm-ü muhkem-i şer'î ve kazâ-ı mübrem-i mer'î idüb min ba'd nakz ve nakızına mecâl muhâl oldu. Hurrîre zâlik ve hurrîre fi'l-yevmi't-tâsi' ve'l-işrîn min şehri şevvâl li-sene seb'a ve hamsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-			hâl :
'Alî Efendi ibn-i Mustafâ Efendi	es-Seyyid Ahmed Çelebi	Molla 'Osmân ibn-i 'Abdu'llâh	Kocaoğlan ibn-i Ebubekir
Molla Mehmed ibni	Hamza 'Öemr	'Alemdâr İsmâ'il Ağa	Mehmed ibn-i Süleymân

Sahife No:152

Belge No:270

El-hamdu li'llâhi'l-vâkıfı 'alâ külli hâl 'Alîmu'l-gaybi ve's-şehâdeti el-Kebîr el-Müte'âl ve's-selât-u ve's-selâmu 'alâ rasûlihi Muhammed'ini'l-meb'ûsi li-beyânî'l-harâmî ve'l-helâli ve 'alâ âlihi ve ashâbihi hayru'l-ashâbi ve hayru'l-âl emmâ ba'd işbu kitâb-ı sıhhat-nüsâbın tahrîrine bâ'is budur ki Medine-i Adana mahallâtından Pâşâ Nebî Mahallesi sükkânından sâhibu'l-hayrât ve'l-hasenât ve tâlibu's-sadakât ve'l-müberrât Nebî ibni Himmet nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîf-i şerî'at-ı garrâ ve mahfil-i dîn-i münîf-i tarîkat-ı zehrâda vakf-ı âtî'l-beyâna li-ecli't-tescîl ve'l-emri'l-itmâm ve't-tekmîl mütevellî nasb ve ta'yîn eylediği 'Alemdâr Kara İsmâ'il Ağa ibn-i Mehmed nâm kimesne muvâcehisnde bi't-tav'is-sâf ikrâr-ı sahîh-i şer'î ve i'tirâf-ı sarîh-i mer'î idüb vakf-ı âtî sudûruna değin silk-i mülk-ü sahîhamda münselik olub mahalle-i merkûmede vâki' kıbleten tarîk-i 'âm ve şarkan mescid-i şerîfe meşrût vakf menzil ve şimâlen Tarsûsluoğlu menzili ve garben ba'zan Tarsûsluoğlu ve ba'zan tarîk-ı 'âm ile mahdûd bir bâb fevkânî ve bir bâb tahtânî beyt ve bir örtme ve kuyusu müstemil menzilimi hasbeten li'llâhi's-Samed vakf-ı sahîh-i şer'î ile müeyyed ve habs-i sarîh mer'î idüb muhalled vakf ve habs idüb şöyle şurût ve ta'yîn ve tasrîh eyledim ki kendüm libâs-ı zindegânide olam keyfe mâ yeşâ' menzili-mahdûd-ı mezkûrda sâkin ve mutasarrıf olam ve ba'de vefâtı öğey kızım Fâtıma binti Veli Beg nâm hâtûn ve sadriye oğlu Mehmed bin İsmâ'il Ağa menzili-mahdûd-ı mezkûru vakfiyyet üzere zabt ve derûnunda sâkin ve mutasarrıf ve mütevellî olalar mezbûre öğey kızım Fâtıma dahî müteveffıye oldukda yalnız oğlu mezbûr Mehmed müstakil mütevellî olub mutasarrıf ola ve ba'de vefâtı mezkûr Mehmed'in evlâdı evlâd-ı evlâdı batnen ba'de batnin ve karnen ba'de karnin menzili-mahdûd-ı mezkûru ba'de't-ta'mir derûnunda sâkin ve mütevellî ve mutasarrıf olalar ve ba'de'l-inkirâz ne'ûzu bi'llâh 'an kahri'l-feyyâz mahalle-i merkûmede vâki' Arpacıoğlu Mescid-i Şerîfi'nde her kim imâm olur ise mütevellî ve mutasarrıf olub ba'de't-ta'mir ve't-termîm gallesin ahz ve kabz ve zevcimi hayr du'â ile yâd eyleye

deyû fâriğen 'ani'-şevâğil menzili-mahdûd-ı mezkûru vakfiyyet üzere mütevellie-i merkûma teslim ol dahî sâyir evkâf mütevellileri gibi tesellüm ve kabûl eyledi didikde gıbbe't-tasdiki'-şer'î vâkıf-ı mezkûr Nebî semt-i vifâkdan semt-i şikâka 'âzim olub vakf-ı 'akâr Hazreti İmâm-ı A'zam ve Hümâm-ı Efham Hazretleri katlarında lüzûmdan 'ârî olmağla benim için rücû'a mesâğ-ı şer'î olmağın vakıfdan rücû' ve kemâ fi'l-evvel menzili-mahdûd-ı mezkûru mülkiyet üzere mutasarrıf olurum didikde mütevellî-yi merkûm dahî kendüye lâzım ve mahalle mülâyim cevâb-ı bâ-savâba 'âzim olub gerçi vakf-ı 'akâr Hazret-i İmâm-ı A'zam ve Hümâm-ı Efham katında lüzûmdan 'ârî İmameynü'l-Hümâmeyn Hazretleri katlarında sıhhat lüzûmdan müfâratat etmemekle anların kavlı-i şerîfleri üzere ben dahî hükm taleb iderim deyû i'lâ-yı ke-mâ fi-terşih ve tezyîn iden hâkim-i hâsım-ı mevki'-i sadr-ı kitâb tûbâ leh ve hüsn-ü meâb efendi huzûrunda müterâfi'an ve fasl-ı husûmete tâliban ve râğiban olduklarında hâkim-i mûmâ ileyh tarafeynnin deliline nazar ve mennâ'an li'l-hayr olmakdan hazer idüb İmameynü'l-Hümâmeyn kavlı-i şerîfleri üzere menzil-i mahdûd-ı mezkûrun evvelen vakfiyyetine ve sâniyen şurût ve kuyûdunun sıhhat ve lüzûmuna hükm-ü muhkem-i şer'î ve kazâ-ı mübrem-i mer'î idüb min ba'd nakz ve nakızına mecâl muhâl oldu.Hurrire fi'l-yevmi't-tâsi' ve'l-'işrin min şehri şevvâl li-sene seb'a ve hamsîn ve miete ve elf.

Şuhûdu'l-

hâl :

Hüseyn Efendi Mercân-zâde	Karabacak Halil Ağa	Câbir Ağa	el-Hâc Hamza Ağa Kara-zâde	es-Seyyid Hâcî Hamza Vekil-i fukarâ
es-Seyyid Hâcî 'Osmân Efendi	İbrâhîm Ağa Mercân-zâde	Mehmed Beşe Na'lband	el-Hâc 'Alî Vekil-i fukarâ	Kethüdâ yeri Kara Ahmed Ağa

Temme'l-keâm fi hâzihi'l-makâm nemakahu el-fakîru iley 'azze şânuhu Mehmed el-Hüseynî el-müvellâ'l-hilâfe bi-Medine-i Adana 'afâ 'anhu. (mühür.)

Sahife No:153 : Battâl ve boş.

Sahife No:154

Belge No:271

Ketebuhu el-Fakîru ileyh 'azze şânuhu Mehmed Yahyâ. (mühür.)

Berât-ı şerîf-i 'âlişân .....cihân hâkânî hükmü oldur ki Adana'da vâki' Sofî Mescid Şerîfi Vakfî'nin yevmî iki akce ile mütevellisi olan Mustafâ Halîfe ibn-i Hasan fevt olub yeri hâlî ve mahlûl olmağla yerine erbâb-ı istihkâktan işbu râfi'ü tevkî'-i refî'iş-şânî şehriyârî Mahmûd Halîfe her vechle lâyük ve muhil ve müstahak olmağın merkûma tevcîh olunub yedine berât-ı şerîfim virilmek bâbında yedinde olan müteveffâ berâtı mücebince istid'â-yı 'inâyet itmeğın vâki' ise mezbûra vechl-i meşrûh üzere sadaka idüb bu berât-ı hümâyûn-ı nüsret-makrûnu virdim ve buyurdum ki ba'de'l-yevm mezbûr Mahmûd Halîfe varub zikr olunan mescid-i şerîf vakfının mütevellisi olub olub hizmet-i lâzimesin mer'î ve müeddî kıldıkdan sonra yevmî iki akce vazîfesine mutasarrıf olub vâkıfın rûhu ve devâm-ı 'ömr-ü devletimiçün du'âya müdâvemet göstere ve ol bâbda taraf-ı ânerden bir vechle dahl ve ta'arruz kılmayalar söyle bileler 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahîren fi evâsıt-ı saferî'l-hayr li-sene sitte ve hamsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye

Kad vasale ileynâ ve kuyide fi 14 şevvâl sene (1) 157.

Sahife No:155

Belge No:272

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm me'adinu'l-fezâili ve'l-keâm Mevlânâ Adana Kâdısı zîde fazluhu ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Adana Mütesellimi zîde kadruhu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsil olucak ma'lûm ola ki Adana'da vâki' Ramazânoğlu Pîrî Mehmed Pâşâ veled-i Halîl'in evkâfının evlâdiyet ve meşrûtiyet üzere nâzırı olan 'Âişe Hânım zîde 'iffuhâ rikâb-ı hümâyûnuma 'arz-ı hâl idüb evkâf-ı mezbûrun evlâdiyet ve meşrûtiyet üzere mütevellisi olan karındaşı el-Hâc Mehmed tevliyet-i mezbûreye mutasarrıf iken Nuriöğlü Hüseyîn tevliyet-i mezbûru almak için Adana Kâdısı'na 'arz itdirüb gadr murâd itmekle tezvîrât ile Adana Kâdısı'ndan aldığı 'arız kaleminde ahz ve hıfz olunub ta'addisi karındaşı mezbûrun üzerinden men' ve def' olunmak bâbında istid'â-yı 'inâyet itdiğı ecilden hâzine-i 'âmiremde mahfûz olan evkâf muhâsebesi defterlerine nazar olundukda tevliyet-i mezbûr Pîrî Mehmed Pâşâ evlâdından

müşrûtiyet üzere hâlen el-Hâc Mehmed Beg'in üzerinde olduğu derkenâr olundukda tarafının 'urûzu ve mahzarlarına ve derkenârlarına 'alâ vechi't-tevfik nazar ve tevliyet-i mezkûru nefsi Ramazân şer'-i kadîm ehak ve elyak ile i'lâm olunmak bâbında sâdir olan fermân-ı 'âlişânıma imtisâl Medine-i Adana'da vâki' ashâb-ı hayrâtdan Ramazânoğlu Halil'in oğlu Pîri Mehmed Pâşâ vakfına bâ-hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn evlâdiyet ve meşrûtiyet üzere hâlen müteveli olan vâkıf-ı mezbûrur: kızı Bânû Hânımın evlâd-ı evlâd-ı evlâdından el-Hâc Mehmed'in hemşiresi olup nâzire-i vakf-ı mezkûre 'Âişe Hânım'ın yedinde olan vakfiyeye ve hüccet-i şer'iyeye ve senedât-ı sâireye nazar olundukda vâkıf-ı mûmâ iley Pîri Mehmed Pâşâ medine-i mezbûrede ve gayride olan ..... zevâyidini ba'de vefâtihi evlâdının evlâd-ı evlâdının zükûruna batnen ba'de batnin ve ba'de'l-inkirâz akrab-ı akrabâsının ..... eylediğini vakfiye-i mezkûre nâtikâ ve yüz yiğirmibir senesi zîl-ka'desinin beşinci günü mezbûr Hâc Mehmed ile derecede müsâvi evlâd ve akrân (?) olan Mehmed ve Dâvûd ol vakitte vakf-ı mezbûra müteveli olan vâkıf-ı mûmâ ileyhin babası mezbûr Halil'in âher oğlu Kurdun oğlunun oğlu Nuri ..... den biz vâkıf-ı mûmâ ileyhin akrab-ı akrabâsından olmamızla ber-mûceb-i şart-ı vâkıf tevliyet-i mezkûre ve zevâyid-i vakfin nevbet-i tasarrufu bize intikâl itmiş iken mezbûr Nuri oğlu Mehmed tevliyet-i mezkûreye ve zevâyid-i vakfin bi-gayri hakkın tasarruf ider deyû târîh-i mezkûreden Rum Kaz'askeri olan merhûm Ebu'n-nûr Mustafâ Efendi huzûrunda da'vâ ve merkûm Nuri oğlu Mehmed cevâbında müdde'iyân-ı mezbûrân fi'-hakîka vâkıf-ı mûmâ ileyhin ber-minvâl-ı muharrer evlâdından olduklarını ikrâr lâkin ben vâkıf-ı mûmâ iley Pîri Mehmed Pâşâ'nın babası mezbûr Halil'in diğeri oğlu Kurd'un oğlu Nuri Hüseyin'in oğlu olup vâkıf-ı mûmâ iley babası tarafından min ciheti'l-'asabe merkûmândan akrabım ana binâen tasarruf iderim deyû def' kasdı itmekle bu sûretde iftâ-ı gerde-i meşâyihâ-ı İslâm ve muhtâr-ı muhavvil-i nizâm olan ma'mûl 'aleyhâ mûcebince cihet-i irse i'tibâr olunmayub akrab-ı akraba derecede takaddür ba'id ise de vâkıfın kendü nesline şâmil olup nesl-i vâkıf munkarız olmadıkca min ciheti'l-irs vâkıfın babası neslinden vâkıfı karîb olan kimesneye şâmil olmamağla mezbûr Nuri oğlu Mehmed'in def'i sahîh olmayub şart-ı vâkıf üzere tevliyet-i merkûm ile zevâyid-i vakfa müstahak olmamağın tevliyet-i mezkûre ve zevâyid-i vakfdan mezbûr Nuri oğlu Mehmed'in kasr-ı yedine tenbîh ve mezbûrânın tevliyet-i mezkûre ile zevâyid-i vakfa istihkâklarına hükm-ü şer'î luhûku merhûm müşârun iley virdiği hüccet-i mestûr ve bin yüz kırkûç senesi

cemâziye'l-âhîrinin yigirmialtıncı günü mütevellî-yi merkûm el-Hâc Mehmed ve evlâd-ı vâkıfıdan Dâvûd'un oğlu olup kendüden bir derece mu'ahhar olan Seyyid Mehmed nâm kimesneler vâkıf -ı mûmâ ileyhın babası Hafîl Beg'inin diğêr oğlu Kurd'un oğlunun oğlunun oğlu Hüseyîn bin Mehmed Beg ile ol vakitte Rum İli Kaz'askeri olan merhûm Dürri-zâde Mehmed Efendi huzûrunda husûs-ı mezkûr için ba'de'l-mürâfa'a mezbûr Seyyid Mehmed vâkıf-ı mûmâ ileyh Pîrî Mehmed Pâşâ'nın kızı Bânû Hânım'ın ber-minvâl-ı muharrer evlâdından olup ve kendi vâkıfın minvâl-ı muharrer üzere karındaşı evlâdından olduğu mezbûr Hüseyîn ikrâr ve mezbûr Seyyid Mehmed dahî merkûm el-Hâc Mehmed evlâd-ı vâkıfıdan olup kendünden bir derece mukaddem olduğunu mu'terif olmağla tevliyet-i mezkûre merkûm el-Hâc Mehmed Pâşâ üzerinden ibkâ olunduğu merhûm müşârun ileyh Dürri Mehmed Efendi'nin imzâ ve hatmi hâviye bir kıt'a âher hüccet muharrer ve ibkâsı berâtına hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn keşide kılınub ve merkûm Hüseyîn'in ademisi yedinde olan 'arz ve mahzar ve evâmire dahî nazar olundukda merkûm Hâc Mehmed'in yedinde mevcûd hüccet-i mezkûre mantûkunca olan ikrârının hilâfı tevliyet-i mezkûreye istihkâkı ahâlinin ihbâr-ı mücerredlerine mebnî olduğu 'arz ve mahzardan ma'lûm olmağla zıkr olunan hüccetlerde takdî olunduğu üzere evlâd-ı mezbûr Hüseyîn'in babası merkûm Mehmed'in sâniyen kendünün ikrârlarından sonra mücerred ben vâkıf-ı mûmâ ileyh babası cânibinden merkûm el-Hâc Mehmed'den akrabım deyû tevliyet-i mezkûreye hilâf-ı şart-ı vâkıf ta'arruzu bî-vech olmağın (156) tevliyet-i mezkûre hâlen hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn ile mutasarrıfı karındaşım el-Hâc Mehmed'in kemâkân tasarrufu iktizâ eyledüğu efhamu'l-'ulemâi'l-müte'ahhîrîn bi'l-fi'l Rum İli Kaz'askeri olan Mevlânâ Es'ad edâma'llâhu Te'âlâ fezâilehu i'lâm itmekle imdi i'lâmı mücebince mahalline kayd ve zabt itdirilmek bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki hükm-ü şerîfim vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere 'amel idüb dahî tevliyet-i mezbûr merkûm el-Hâc Mehmed zîde mecduhunun hâlen üzerinde olduğu hâzine-i 'âmirem defterlerinde mukayyed olup ve mevlânâ-yı mûmâ ileyhın i'lâmı mücebince merkûm el-Hâc Mehmed'in kemâkân tasarrufu iktizâ itmekle hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnumu mu'anven yedinde olan berât-ı 'âlişânım mücebince zabt ve .... rabt itdirdüb hilâf-ı şart-ı vâkıf mezbûr Hüseyîn'i ..... dahl ve ta'arruz itdirmiyesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahriren fi'l-yevmi's-sâmin cemâziye'l-âhîr sene seb'a ve hamsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye
el-Mahrûse

Sahife No:156

Belge No:273

Şhirkethüdâsı-zâde Hüseyîn'in Karaçalılık Mezra'ası'na emirdir.

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denu'l-fezâili ve'l-keâm Mevlânâ Adana Kâdısı ve Yüreğir Kazâsı Nâibi zîde fazluhumâ ve kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Adana Mütesellimi zîde mecduhu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Hasan zîde kadruhu südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl idüb Adana Sancağı'nda Cânib-i Şehr Nâhiyesi'nde Karaçalılık ve Yüreğir Kazâsı'na tâbî' Kâfir Kıran ve tevâbî'i karyelerine ber-vech-i mâlikâne Halil nâm kimesne ile iştirâken berât-ı şerîfimle mutasarrıflar olub mukâta'-ı mezbûrede Hasan'ın çiftini ve şeriki olmak hasebiyle müşteriki olan mezbûr Halil mutasarrıf olduğu nısf-ı hissesini beher sene bana iltizâm idegeldiğinden bin yüz elliyedi senesi dahî sene-i sâbıkı üzere bana iltizâm ve merkûm Hasan dahî iltizâm ve bedel-i iltizâmını dahî altı ay mukaddem yedinden ahz ve kabz idüb bunun yedine ma'mûl bih zabt-ı temessük virüb bu dahî müceb-i temessük üzere iken mezbûr Halil mücerred ızrâr kasdıyla âherden el-Hâc 'Alî nâm kimesneye dahî tekrâr hissesini iltizâm ve ana dahî zabtiçün temessük virüb müşteriki merkûm Hasan'a her vechle gadr ve zülm-ü sarîh kasdında olduğun bildürüb mezbûr Halil'in mukaddemâ bana virdüğü temessük mücebince mukâta'-a-ı mezbûr bana zabt itdirilüb merkûm Hâcî 'Alî'ye ve âheri zabtına müdâhele ve ta'arruz itdirilüb men' ve def olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eylediği ecilden müşteriki mezbûra mukaddem temessük virüb bedel-i iltizâmı ahz ve kabz etmişken tekrâr âhere temessük virmesi 'indî müceb olmağla vech-i meşrûh üzere mukaddemâ virdiği temessük mantûkunca tarafından zabt ve itdirilmek bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki şerîfimle vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere 'amel dahî husûs-ı mezbûra tamâm mukayyed ve temessüküne nazar olunub kendüsün mukâta'-ı mezbûrda müşteriki olan mezkûr Halil sene-i mezbûrda husûsen bana iltizâm ve bu dahî iltizâm ve zabtiçün yedine memhûr ve ma'mûl bihi zabt temessükü virüb bedel-i iltizâmını dahî ahz ve kabz itmişken tekrâr âherden olan mezkûr 'Alî'ye dahî temessük virüb gadr eylediği vâki' ise tekrâr âhere virmesi gadri müceb olmağla vech-i meşrûh üzere mukaddemâ virdiği temessük mantûgunca mukâta'-ı merkûme karyeleri

müşteriki merkûm Hasan zîde kadruhu tarafından zabt itdiriltüb fi-mâ ba'd merkûm Hâcı 'Alî'yi ve âheri bir dîrlü dahl ve ta'arruz itdirmeyüb men' ve def' eylesin min ba'd temessüküne ve emr-i hümâyûnuma muhâlif kimesneye iş itdirmeyüb uslanmayub 'inâd ve muhâlefet üzere olanları ism ve resmleriyle vukû'u ve sıhhatı üzere yazub devlet-medârıma 'arz ve i'lâm eyleyüb husûs-ı mezbûr için siz dahî emr-i şerîfim varmasına muhtâc eylemiyesin şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fi evâhiri şehri cemâziye'l-âhir sene seb'a ve hamsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye
el-Mahrûse

Kuyide vasele ileynâ fi 26 şevvâl sene (1) 157.

Sahife No:157

Belge No:274

Şhirkethüdâsı-zâde Halil Ağa'nın ..... berât

Berât-ı şerîf-i 'âlişân

Binâen 'alâ zâlik Adana Mukâta'ası tevâbi'inden Şam Alay (?) Mezra'ası maktû'unun senevî otuz gurûş mâlî olup virilü gelen mâl ve kalemiyesin beher sene Adana vâlilerine virmek üzere mutasarrıf olan İbrâhîm bin İlyâs fevt olmağla mahlûlünden mezâd-ı fermânım olmağın beyne'n-nâs defa'âtle müzâyed ve rağbetden nâşî inkitâ'ından sonra yüz elli gurûş mu'accele ile nısfî işbu işbu râfî'u tevkî-i refî'iş-şanı hâkânî kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Halil zîde kadruhu refiki Hâcı Mehmed ve refiki âheri merkûm Hâcı Mehmed'in oğlu Seyyid Mustafâ üzerlerinde karâr ve tâlibi âheri kifâye etmekle beher sene mâl ve kalemiyesin Adana vâlilerine virmek üzere sâdır olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mücebince mâlikâne 'uhdelerine kayd ve şurûtla berât-ı celîlî'l-'unvânım virilmek bâbında telhîs mücebince fermân-ı 'âlişânım sâdır ve mu'accelesin üzere meblağ-ı mezbûr yüz elli gurûşu teslîm-i hâzîne-i 'âmirem eylediklerinde süret-i rûznâmce-i hümâyûn virilmek hakkında mezîd-i 'inâyet-i pâdişâhanem zuhûra getürüb bin yüz elli yedi cemâziye'l-âhirinin beşinci günü bu berât-ı hümâyûnu virdim ve buyurdum ki merkûmdan Halil zîde kadruhu maktû'-ı mezbûrun nısf-ı hissesin merkûmun mahlûlünden teslîm-i hazîne-i 'âmirem eylediği mu'acceleten mukâbiletten hayâtda oldukça te'bîden mâlikâne zabt vâki' olan mahsûlâtı ve rûsûmâtı kânûn-ı kadîm ve ola geldiği üzere ahz ve kabz ve beher sene mâl ve kalemiyesin müşterikleri (ile Ada)na vâlilerine edâ ve teslîm idüb yedine ma'mûl bih temessük

oldukca zabt ve rabtına ve mahsûlât ve rûsûmâtın cem' ve tahsil ve ahz ve kabzına taraf-ı âherden hiç ahad def' ve (ta'ddi) olmayub bâlâda mestûr şurût 'alâ'd-devâm düstûru'l-'amel tutula şöyle bileler 'alâmet-i şerife i'timâd kılalar.

Kostantiniyye
el-Mahrûse

Kad vasale ileynâ ve kuyide fi 26 şevvâl sene (1) 157.

Sahife No:157

Belge No:275

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denu'l-fezâili ve'l-keâm Mevlânâ Adana Kâdısı zîde fazluhu ve mefâhiru'l-emâsil ve'l-akrân kazâ-ı mezbûr serdâr ihtiyârları ve a'yân-ı vilâyet zîde kadruhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki Seyyid 'Alî nâm kimesne 'arz-ı hâl idüb Adana sâkinleri...

Not : Bu belgenin gerisi eksik.

Sahife No:158

Belge No:276

Kapucubaşı Halil Beg'in sürücü fermân-ı 'âlişandır.

Mefahiru'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinu'l-fezâili ve'l-keâm Üsküdâr'dan Anadolu'nun sağ kolu yemîn ve yesâriyle nihâyetine varınca vâki' olan kuzât ve nüvvâb zîde fazluhum ve iftihâru'l-emâcid ve'l-ekârim hassa silahşörlerinden olub dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından bu def'a dahî sürücü ta'yîn olunan Halil dâme mecduhu mefahiru'l-emâsil ve'l-akrân mütesellimler ve kethüdâ yerleri yeniçeri serdârları vekîlleri ve sâir zâbitân ve a'yân-ı vilâyet zîde kadruhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki Diyârbekir Ser'askeri ma'îyyetine tertîb olunan esnâf-ı 'askeriyenin yerlerinden ve yurtlarından mu'acelen ihrâc ve sürüb götürerek savb-ı me'mûrlarına isâlleriçün ricâl-ı devlet-i 'âliyeden sâbikan sipâhiler ağa (sı) olan iftihâru'l-emâcid ve'l-ekârim Mustafâ dâme mecduhu zikr olunan sağ kola mukaddemâ sürücü ta'yîn ve irsâl olunmuş idi. El-Hâletu hâzihi Bağdâd ve Kerkük ve Mûsul taraflarında bu def'a vârid olan tahrîrâtдан Şâh-ı Gümrâh sû'-i kasd-ı fikr-i fâsıdıyla memâlik-i mahrûseme duhûl eylediği ihbâr olunmaktan nâşi hâlen Diyârbekir cânibi Ser'askeri düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmu'l-'âlem vezîrim 'Alî Pâşâ; Diyârbekir cânibi Ser'askeri, edâma'llâhu Te'âlâ iclâlehu hey'et-i mecmû'asıyla

Diyârbekir'den mu'accelen hareket ve bi-'avnihi Te'âlâ 'adüvv-ı makhûrun üzerine varub def'-i şikâyetlerine mübâderet ve hudûdda bulunan 'ibâdu'llaha imdâd ve i'ânet eylemek üzere müceddeden hareket ve 'azîmete me'mûr olmağla 'asker-i me'mûrûn henüz yerlerinden ve yurdundan kalmamak üzere cümlesi ihrâc ve bu def'a ta'yîn olunan sürücü-ü mûmâ ileyh ma'rifetiyle mahall-ı me'mûra irsâl olunmak fermânım ve bu emr-i ehem ve a'zâmın itmâm ve temşiyeti sizden matlûb sizden matlûb-ı hümâyûnum olmağın ikdâmen ve itmâmen işbu emr-i şerîfim dahî ısdâr ve sürücü-ü mûmâ ileyh ile irsâl olunmuştur. Husûsan mezbûr mukaddemâ size ifhâm olunduğu üzere dîn ve mezheb da'vâsı olub bu bâbda mâlen ve bedenen imdâd ve i'ânet ve ana dâir iktizâ iden emrin itmâm-ı temşiyetinde takayyüd ve müzâharet cümlelizin üzerine farîza-ı zimmet olmağla bu emr-i ehemde ..... tekâsül ve tevakkî idenler dünyâ ve 'ukbâda mazhar-ı şâmil ve hasarât olacaklarından gayri her kimin kusûru haber olunur ise icrâ ve 'izâmım ervâh-ı tayyibeleriçün bi-lâ emân haklarından gelineceği cümlelizin ma'lûmunuz oldukda ber-vech-i muharrer cânib-i mezbûra me'mûr olan sunufa-ı 'askeriyeden henüz gitmeyüb yerlerinde ve yurdlarında kalmışları var ise kazâ be-kazâ sürüb Diyârbekir Ser'askeri ma'yyetine îsâl idüb ve sen ki bu def'a sürücü ta'yîn olunan mûmâ ileyh sin müstakil sürücü ta'yîn olmakla Üsküdâr'dan sağ kol üzerinde Diyârbekir'e varıca henüz gitmeyen sunûf-ı 'askeriyeyi kazâ be-kazâ tefîş ve tefehhus iderek yerlerinden ve yurdlarından ihrâc olunmakda ta'annüd ve ta'allül idenleri olduğu kazânın hükkâm ve zâbitânı ma'rifetiyle ahz ve habs ve kazâsı taraflarından yakınları ism ve resmleriyle i'lâm olunub bu siyâk üzere cümlesin önüne katub sürüb götürerek ve bir mahalde mekes ve arâm eyleyerek bir sâ'at akdem ve ber-kadem-i mukaddem itmâm-ı hizmet-i me'mûruna ikdâm-ı tâm eyleyesin (bu) husûsda ma'âza'llâhu Te'âlâ bir ferd mikdâr-ı zerre tekâsül ve rehâvet eylediği ve 'asker-i me'mûreden bir neferi (159) himâye ve yahud tahlis ve tevâkkî ile yerlerinden ihrâc ve irsâlde kusûr itdüğü zâhir olur ise her kim olursa olsun kendü için tahlîs gîribân himâyet mansûr olmadığı cümlelizin ma'lûmu oldukda ana göre cümleliz bu hizmetin rü'yet ve temşiyetinde hâb ve rahatını terk iderek mazmûn-ı emr-i şerîfimi inkâz ve icrâya ikdâm mikdâr-ı zerre hilâfından gâyetü'l-gâye hazer ve itkâ-ı tâm eylemek bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr olan fermân vâcibu'l-ittibâ' ve lâzımu'l-ımtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-

makrûnıyla 'âmil olub hilâfından hazer eyleyesiz şöyle bilesiz 'alamet-i şerîfe i'timâd kılâsız.. Tahrîr(en) fi evâsiti cemâziye'l-âhir sene sitte ve hâmsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye
el-Mahrûse

Sahife No:159

Belge No:277

İmdâd-ı seferiye emridir.

Mefahiru'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinu'l-fezâili ve'l-keâm İç İl ve 'Alâiye ve Tarsûs sancaklarında vâki' olan kadılar zîde fazluhum ve mefahiru'l-emâsil ve'l-akrân a'yân-ı vilâyet zîde kadruhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki düstûr-ı mükerrrem müşîr-i mufahham nizâmu'l-'âlem hâlen Adana Vâlisi vezîrim Hüseyîn Pâşâ edâma'llâhu Te'âlâ iclâlehu bu 'âm koz encâmında İrân tarafına me'mûr olmakdan nâşî mesârîf-ı seferiyesin medâr-ı kuvvet ve i'ânet olmak üzere eyâlet-i mezbûrenin imdâd-ı seferiyesi tahsîl ve şurût-ı seferiye üzere def'aten tarafına edâ ve teslîm olunmak için emr-i şerîfim sâdır olduğdan sonra bi-hasebi'l-iktizâ şerî'at-şîr ve hareket ile savb-ı me'mûra vüsûle müsâra'at ve mübâderet eylemek üzere tekrâr emr-i şerîfim ile kendüye tenbîh-i ekber olundukda müşârun ileyhin mu'accelen 'azîmetine pâbende-i ta'vîk ve te'hîr olmamak için sinîn-i sâbıkada olduğu misüllü seferiye-i merkûmeden İç İl Sancağı kazâlarının hisselerine düşen yedi bin ikiyüz elli ve 'Alâ'îye Sancağı kazâları hisselerine düşen beş bin yüz yigirimibeş gurûş ve Tarsûs Sancağı kazâları hisselerine düşen dört bin yüz yigirimibeş gurûşu her kazânın a'yânı ahâli-yi kazâyâ ve re'âyâyâ karz olunmak vechi ile ber-vech-i nişîn kendü mâlından virüb ba'dehu anlar yerlü yerinden tahsîl eyledikce yerlerine tefvîz itmek üzere bir sâ'at akdem tamâmen ve kâmilen a'yânlardan tahsîl olunmak üzere emr-i şerîfim isdâr ve irsâl olunmuşdur. Müşârun ileyhin der-'âliyeme bu def'a vürûd iden mektûbunda muktazâ-yı me'mûriyeti üzere mu'accelen Diyârbekir Ser'askeri'n ma'iyetine varub lâhik olduğu ve elviye-i mezbûrenin imdâd-ı seferiyelerinden tarafına henüz bir pârà resîde ve vâsıl olmadığı ve sefer-i hümâyûnumda def'-ı ızdırâb ve zarûreti meblağ-ı mezkûrun tahsîlne mevkûf idüğü tahrîr olunmuş fi nefsi'l-emri müşârun ileyhin mükemmel kapusu halkıyla el-yevm sefer-i hümâyûnumda mevcûd ve dâiresinin idâresi ve müevvenet-i seferiyesinin tertîb ve rû'yeti akceye menût olub ve böyle vakıtta mâlen ve bedenen imdâd ve i'ânet (160) cümle üzerine vâcibe-i zimmet

eylemek seferiye-i merkûme akceleri henüz müşârun ileyh tarafına edâ ve teslim olunmaması sizin emr-i şerîfime 'adem-i itâ'atınızı ve tekâsül ve rehâvetlerinin iş'âr itmekle müstahakk-ı eşedd-i 'ikâb ve 'itâb olmuş iken ba'de ezin seferiye-i merkûmeyi bir gün evvel kabzına me'mûra edâ ve teslim eylemek şartıyla bu def'a yalnız inzâr ve tehdîd ile iktifâ olunmuştur. İmdi işbu emr-i şerîfim ile vüsûlünde ..... te'hîr ve taksîre mikdâr-ı zerre cevâz ve ruhsat göstermeyüb seferiye-i merkûmeden her kazânın hissesine isâbet iden akce tamâmen eğer henüz tahsîl olunmamış ise mukaddemâ fermânım olduğu vechile sonra yerlü yerinden tahsîl ve tefvîz itmek şartıyla evvel kazânın a'yânı bi-lâ tevakkuf kendü mâllarından ber-vech-i nişîn kabzına me'mûra derhâl tamâmen edâ ve teslim idüb bâdehu yerlü yerinden tahsîl ve virdikleri akceyi tefvîz ile seferiye-i merkûmenin bi't-tamâm ve'l-kemâl edâsın cümleliz sa'y ve ikdâm ve bu vechle berât-ı zimmetine takayyüd ve iltimâs eylesiz ber-vech-i muharrer seferiye-i merkûmenin mu'accelen tahsîl ve müşârun ileyh tarafına bi't-tamâm ve isâli matlûb olmağla şöyle ki a'yân tefvîz etmeyüb 'inâd ve muhâlefet ve 'avk ve te'hîrine bâdi 'illet olduğunuz istihbâr olunmak lâzım gelür ise her kim olur ise muhkem haklarından gelmek üzere ism ve resmleriyle der-'âliyeme i'lâm ve siz ki kâdılırsız sizin dahî bir ferdi himâye ile temşiyet maslahatında mikdâr-ı zerre tesâhül ve taksîriniz zâhir olmak lâzım gelür ise cerîde-i kazâdan isimleriniz hakk ile iktfâ olunmayub diyâr-ı ba'îdeye nefyi ve takrîb olacaklarının muhakkak bilüb ana göre encâmkârı mülâhaza ve teemmül iderek mazmûn-ı emr-i şerîfimi inkâz ve icrâya bi'ittifâk ibtidâr idüb mikdâr-ı zerre kusûr ve rehâvetden gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet olunmak bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdir olmuşdur.. Buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr olan fermân vâcibu'l- imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-ı maskrûniyle 'âmil olub hilâfindan be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylesiz şöyle bilesiz 'alamet-i şerîfe i'timâd kılarsız. Tahrîr(en) fi evâhiri cemâziye'l-âhir sene sitte ve hâmsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye
el-Mahrûse

Sahife No:161

Belge No:278

Vezîr-i a'zam 'Ali Pâşâ mektûbudur.

Şerâyi'-şi'âr İç İl ve 'Alâ'îye ve Tarsûs sancaklarında vâki' kuzât efendiler zîde fazluhum ve mefâhiru'l-emâsil ve'l-akrân a'yân-ı vilâyet zîde kadruhum ba'de's-selâm inhâ olunur ki hâlen Adana Vâlisi vezîr-i mükerrerem 'izzetlû Hüseyîn Pâşâ Hazretleri ber-vech-i me'mûr 'acâleten sefer-i hümâyûn 'azîmetlerinden nâşî tahsîli fermân olunan imdâd-ı seferiyesin henüz kendüye vâsıl olmayub bir dürlü taksîrât ve te'hîre cevâz gösterilmeyüb seferiye-i merkûmeden her kazânın hissesine isâbet iden akceler henüz tamâmen tahsîl olunmamış ise mukaddemâ olunduğu vechle kazâlar a'yânı bi-lâ tevakkuf kendü mallarından kabzına me'mûra teslim ve ba'dehu yerlü yerinden tahsîl ve virdikleri akceleri tefvîz ile seferiye-i merkûmenin bi't-tamâm ve'l-kemâl edâsına cümleliz sa'y ve ikdâm eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmağla tarafımızdan dahî mektûb tahrîre ..... ile irsâl olunmuşdur. Mâşâ'llâhu Te'âlâ vüsûlünde mazmûn-ı emr-i 'âli ..... oldukda husûs-ı mezbûra cümleliz ihtimâm ve dikkat eyleyesiz ve's-selâm. Fî 16 recebi'l-ferd sene 1156.

Sahife No:161

Belge No:279

Dervîşpâşâ-zâde'nin nekâbet mektubudur.

Kıdvetu's-sâdâtı'l-kirâm Dervîşpâşâ-zâde Seyyid Hüseyîn Efendi oğlu es-Seyyid Hüseyîn Efendi dâme şerefen ba'de't-tahîyyeti'l-vâfiye inhâ olunur ki Adana Kazâs'ında olan sâdât-ı kirâm zevî'l-ihtirâm üzerlerine tarafımızdan seni kâim-i makâm nasb ve ta'yîn etmişizdir. Gerekdir ki sahîhatu'l-insâblarına tevkîr ve ihtirâm idüb teseyyüdü zâhîr olub kuzât hüccetleri ve kâim-i makâm temessükleriyle decl olub izhâr-ı siyâdet ve irâet-i 'alâmet-i hadrâ idenleri men'de ihtimâm idüb kendün dahî kat'an bir kimesneye 'alâmet vaz'ına izin vermeyüb iddi'â-ı sıhhat-i neseb idenleri tarafımıza havâle idesiz ve şer'an lâzım gelen te'dîb ve takrîrlerini ve hukûk-ı şer'îye-i sâbite tahsîli iktizâ ettikde siz idüb sâdât-ı kirâmı sâir hükkâma rencîde ettirmeyesiz . Hülâsa-ı kelâm bu vedî'a-ı 'azmı ve emânet-i kübrâda kemâl-ı 'ıffet ve istikâmet idüb sâdât-ı kirâmdan tevciye ve 'urûsiye ve sâir bahâneler ile bir akcelerin almayub siyânet-i 'ırz ve mâllarında bezl-i makdûr ve sa'y-ı mevfür eylemeniz ile dünyada makbûl-ı hâs ve

'âm ve 'ukbâda mazhâr-ı şefâ'at-ı Hazret-i Seyyidi'l-enâm 'aleyhi efdalu't-tahiyye ve ekmelu's-selâm olasız ve's-selâm fi gurre-i şa'bânî'l-mu'azzam sene sitte ve hamsîn ve miete ve elf

Mine'l-fakîr
es-Seyyid Mahmûd
en-Nakîb

Sahife No:161

Belge No:280

Şeyh Fazlı Efendi'nin berâtı

Berât-ı şerîf-i 'âlişân

Adana Kazâsı'nda vâki' Sinân Pâşâ Tekyesi'nin nukûd-ı mevkûfe ile mütevellisi olan es-Seyyid Mustafâ fevt olub yeri hâli ve mahlûl olmağla yerine erbâb-ı istihkakdan işbu râfi'ü tevkî'-i refi'iş-şânî hâkânî Fazlı Halîfe her vechle lâyük ve muhil ve müstahak olmağın tevcîh yedine berât-ı şerîfim virilmek bâbında müteveffâ-yı mezbûrun yerine 'inâyet taleb etmeğın vâki' ise sadaka idüb bu berât-ı hümâyûnu virdim ve buyurdum ki ba'de'l-yevm merkûm varub zikr olunan nukûd-ı mevkûfenin müteveffâ-yı mezbûrun yerine mütevellisi olub hizmet-i lâzimesin mer'î ve müeddi kıldıkdan sonra vazîfe-i mu'ayyenesine mutasarrıf olub vâkıfın rûhu devâm-ı 'ömr ve devletimçün du'âya müdâvemet gösterüb şöyle bilüb 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahîren fi evâhiri rebî'i'l-evvel li-sene seb'a ve hamsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye

Kuyide vasale fi 6 âhir.

Sahife No:162

Belge No:281

Berât-ı şerîf-i 'âlişân sultân-ı .....cihân-ı hâkânî hükmü oldur ki

Adana Mahkemesinde vâki' küttâbın başkâtibi olmayub nasb ve ta'yîn olunmak lâzım ve mühim olmağla erbâb-ı istihkakdan işbu râfi'ü tevkî'-i refi'iş-şânî şehriyârî Mehmed zîde 'ilmuhu her vechle lâyük ve muhil ve müstahak olmağın tevcîh olunub yedine müceddeden berât-ı şerîfim virilmek bâbında (Adana) kâdısı Mevlânâ es-Seyyid

Hâcî 'Osmân zîde fazluhu 'arz etmeğin vech-i muhârrer üzere sadaka idüb bu berât-ı hümayûn-ı nüsret-makrûnu virdim ve buyurdum ki ba'de'l-yevm mezbûr Mehmed zîde 'ilmuhu varub zikr olunan mahkemenin başkâtibi olub ol vechle hizmet-i lâzimesin mer'î ve müeddi kıldıkdan sonra bundan akdem mutasarrıf olanlar ne vechle mutasarrıf ola gelmişler ise merkûm dahî ol vechle mutasarrıf olub devâm-ı 'ömr ve devletimçün du'âya müdâvemet göstere ol bâbda taraf-ı 'âherden bir vechle dahl ve ta'arruz kılmayalar şöyle bileler 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalalar. Tahriren fi evâsıtı cemâziye'l-âhir sene sitte ve hamsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye

Kuyide vasale fi 6 âhir.

Sahife No:162

Belge No:282

Ehl-i zimmet tâifesin ta'addilerin men' fermânıdır.

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denu'l-fezâili ve'l-keâm Mevlânâ Adana Kâdısı tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki Adana Kazâsı ahâlisi sütte-de sa'âdetime 'arz-ı hâl idüb bunlar üzerlerine edâsı lâzım gelen imdâd-ı hazeriye ve seferiye ve sâir emr-i şerîfimle vâki' tekâlîflerin cem'ine me'mûr olanlara edâ idüb ve üzerlerine dahî şuhûd-ı 'udûl ile şer'an bir sene sâbit ve zâhir olmayub bir vechle rencide icâbider hâlleri yoğiken vâli ve mütesellim ve sâir ehl-i 'örf tâifesi taraflarından celb-i mâl sevdâsıyla bi-lâ sübût-ı şer'î-yi müsevedde ile ba'zıların ahz ve ..... hilâf-ı şer'-i şerîf cerîme nâmıyla külli akcelerin alub bunun emsâli zûlm ve ta'addilerinin nihâyeti olmayub perâkende ve perişân olmalarına bâ'is oldurların bildirüb hilâf-ı şer'-i şerîf ve bi-lâ emr-i münif bi-lâ sübût-ı şer'î ol vechle rencide ve reside itdirilmeyüb men' ve def olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledikleri ecilden şer'le görülmek emrim olmuşdur. Buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda sâdir olan emrim üzere 'amel dahî husûs-ı mezbûra tamâm mukayyed olub göresin i'lâm olunduğu üzere ise eyyâm-ı sa'âdet encâmında re'âyâ ve berâyâ ve bir ferde zûlm ve ta'addi olunduğuna kat'an rızâ-yı şerîfim yokdur. Bunlar üzerlerine edâsı lâzım gelen imdâd-ı hazeriye ve seferiye ve sâir emr-i şerîfimle vâki' tekâlîflerin cem'ine me'mûr olanlara edâ eylediklerinden sonra ehl-i 'örf tâifesi taraflarından hilâf-ı şer'-i şerîf ve bi-lâ emr-i münif bi-lâ sübût-ı şer'î ol vechle bir dürlü ta'ddi ve rencide itdirilmeyüb zâhir olan

ta'addilerin men' ve def' eylesin mezbûr şer'-i şerîf ve emr-i hümayûna muhâlif kimesneye iş itdirmiyessin uslanmıyanı yazub bildirüb husûs-ı mezbûr için bir dahî emrim irsâline kat'an muhtâc eylemiyesin şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîr(en) fi evâli şehri şevvâl sene hamse ve hamsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye

Kuyide vasele ileynâ fi 26 şevvâl sene (1) 157.

Sahife No:163

Belge No:283

Zehâyir isti'câl için emr-i 'âlî.

Mücebince sadr-ı a'zam mektûb(u) dahî vârid olmuştur.

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denu'l-fezâili ve'l-keâm Mevlânâ Adana Kâdısı zîde fazluhu ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Adana Mütesellimi ve sadr-ı a'zam ağalarından Adana Menzili'ne zehâyir cem'ine mübâşir ta'yîn olunan Hüseyîn zîde mecduhumâ ve mefâhiru'l-emâsil ve'l-akrân a'yân-ı vilâyet ve iş erleri zîde kadrum tevki'-i refi'-i hümayûn vâsil olucak ma'lûm ola ki ordu-yu hümayûn-ı nüsret-makrûnumun Adana Menzili'ne nüzûlünde dâire-i humâ-yı sadr-ı a'zam ve ahâli-yi divân ve ocaklarım halkının rûzmerrelerine virmek için Adana Kazâsı'ndan mübâya'a ve menzil-i mezbûra nakli fermân olan ecnâs-ı zehâyirin şimdîye dek tedârik ve nakl ve tekmiîli mühim ve muktazî iken sen ki kâdı-yı mûmâ ileyhsin mücerred senin tahrîrin ve muhâlefetin sebebi ile ahâli-yi kazâ menzil-i mezbûra zehâyire nakl eylediklerini ol (tarafardan) der-sa'âdetime tevârüd iden ba'zı mevsûku'l-kelim kimesneler haber virmeleriyle bu ma'kûle hilâf-ı rızâ-yı hümayûnum harekete cesâretin muhkem te'dîb ve güşmâl olunmağa müceb olmuşiken bu def'a 'avk ile mu'âmele olunmuştur. El-hâletü'l-hâzihi ordu-yu nüsret-makrûnumun bi 'inâyeti'llâhi Te'alâ hareketi karîb olmağla ordu-yu hümayûnuma zehâyiri mübâşir-i mûmâ ileyh ma'rifetiyle yerlü yerinde cem' ve varmazdan mukaddem zehâyir-i mezbûreyi menzil-i merkûma nakl ve tekmiîl itdirmek fermânım olmağın imdi emr-i şerîf-i 'âlişânım vusûlünde zinhâr ve zinhâr bir dürlü te'hîr ve tevâkkuf menzil-i mezbûra nakl ve cem' fermân olan ecnâs-ı zehâyiri mübâşir-i mûmâ ileyh ma'rifetiyle yerlü yerinde cem' tahmîl menzil-i mezbûra nakl ve tekmiîl eylemeğe itdirmeğe sarf-ı tâb ve tâkat eylesin ve siz ki mütesellim-i

mûmâ ileyh ve a'yân-ı vilâyet iş erlerisiz kazânızda mübâya'ası fermân olan zehâyiri bir an akdem ve bir sâ'ad mukaddem yerlüyerinden mübâşir-i mûmâ ileyh ma'rifetiyle cem' ve tahmîl ve tekmîl eylemeğe mezîd-i ihtimâm ve dikkat eylesin. Şöyle ki sen ki kâdı-yı mûmâ ileyhsin ordu-yu hümâyûn varmazdan mukaddem zehâyiri menzil-i mezbûra nakl ve tekmîlinden ma'âza'llahu Te'âla bu def'a batâet ve rehâvet ve yahud 'inâd ve muhâlefet eylememek ihtimâlin olur ise sonra bir dürlü 'özü ve cevâbın âsifâ ve te'âlid-i kazâdan 'azl ve ismin cerîde-i hükûmetden hakk ve kal'abend olmağla iktifâ olunmayub cezân tertîb olunacağı muhakkak sen ki mübâşir ve mütesellim-i mûmâ ileyhimâ ve a'yân-ı vilâyet iş erleri bu maddede sizlerden dahî kangınızın mikdâr-ı zerre tekâsülü zuhûr eylemek ihtimâli olur ise muhkem hakkından gelineceğini mukarrer olmağla keyfiyetden habîr ve agâh olub ana göre cümleliz kemal-ı basîret ve iştibâh üzere 'amel ve hareket eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki hüküm-ü şerîfimle vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr olan işbu emr-i şerîf-i celîlî's-şân vâcibu'l-ımtisâlimin ve lâzımu'l-ittibâ'ımın mazmûn-ı itâ'at-makrûnile herbiriniz 'amil olub hilâfiyla vaz' ve hareketden gâyetül-gâye ihtirâz ve ictinâb eylesiniz şöyle bilesiz 'alamet-i şerîfe i'timâd kılasız Tahrîr(en) fi evâili şa'bân sene sitte ve hâmsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye
el-Mahrûse

Vasele kuyide fi 23 Ş.

Sahife No:163

Belge No:285

Kazık	Tokmak	Çatal Kantâr	Samân Kantâr	Çıra Kantâr
'aded	'aded	'aded	-----	-----
5000	60	2	2	0.5

Beher menzilde beş bin 'aded kazık ve altmış 'aded tokmak ve elli 'aded çatal ve iki kantâr ve iki kantâr samân ve yarım kantâr çıra tedârik ve hâzır ve mevcûd itdirilmek için fermân sâdır olmuştur ve bir def'a dahî emr-i 'âlî sâdır olmuştur. Beher menzilde meşâ'il için yigirmibeş kantâr çıra tedârik ve hâzır ve mevcûd itdirilmek ve bahâları bi-hatt-ı revânibâşî zîde kadruhu vermek için emr-i 'âlî vârid olmuştur. Kad vasele ve kuyide fi 3 ramazân sene (1) 156.

Sahife No:164

Belge No:285

Mefahiru'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinu'l-fezâili ve'l-keâm İznikmi'den Haleb'e varınca yol üzerinde vâki' menzillerin zehâyiresi tertîb olunan kazâların kâdıları zîde fazluhum ve mefâhiru'l-emâcid ve'l-a'yân İznikmi'den Haleb'e varınca yol üzerinde vâki' menzillerde zehâyire cem'ine me'mûr zîde mecduhum ve mefahiru'l-emâsil ve'l-akrân kethüdâ yerleri ve yeniçerinin serdârları ve a'yân-ı vilâyet iş erleri zîde kadruhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki işbu sene-i mübâreke de ordu-yu hümâyûn-ı 'izzet-makrûnum esnâ-yı râhda murûr ve nüzûl edeceği menzillerde dâire-i sadr-ı a'zam ve ahâli-yi divân ve ocakların halkının ta'yînât ve rûzmerleri için İznikmi'den Haleb'e varınca esnâ-yı râhda vâki' menzillere siz ki mübâşir-i mûmâ ileyhimplersiz ma'rifetiniz ile ba'zı kazâlarda mübâya'a ve nakli fermânım olan ecnâs-ı zehâyirin tekmîl olduğu haberi henüz vürûd eylemeyüb el-hâletu'l-hâzihi iktizâ-yı vakt hâle göre ordu-yu zafer-makrûnumun bi-'inâyeti'llâhi Te'âlâ karîben celbi cânibine hareket ve 'azimeti mukarrer olduğuna binâen i'lâm-ı hâl ve te'kîd ve isti'câl için işbu emr-i şerîf-i 'âlişânım ısdâr Emîni Mustafâ zîde mecduhunun ademi ile irsâl olunmuşdur. İmdi vusûlünde ibtidâ-ı emirde cem'ine me'mûr olduğunuz ecnâs-ı zehâyirden şimdiye dek ne mikdârı mübâya'a nakl olunmuş ise mikdârlarınca tasrîhiyle der-devlet-medârıma i'lâm ve eyledikten sonra kat'an te'hîr ve tevakku'a ruhsat ve cevâz göstermeksizin kusûrların cem' ve tahsîl ve ordu-yu hümâyûnum varmazdan mukaddem tekmîl eylemekte mezîd-i ihtimâm ve dikkat eylesiz ve siz ki kuzât-ı mûmâ ileyhim kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyet iş erlersiz menâzil-i mezbûre için kazâlarınızda mübâya'a ve nakli tertîb ve fermânım olan zehâyirinden gayri ez teslîm ne mikdâr kusûrları kalmış ise mu'accelen yerlû yerinden cem' ve tahsîl ve menâzil-i mezbûreye nakl ve mübâşirlerine teslîm eylemekte bezl ve sa'y ve kudret eylesiz Şöyle ki ordu-yu hümâyûn-ı nüsret-makrûnum karîben hareketi muktazî ve hareket olunması dahî zikr olunan menzillerin zehâyiresi tekmiline mevkûf olduğu zâhir ve celi ve tedârik ve isti'câline dahî vakt ve ricanın müsâ'adesi yoğise yoğiken ma'âza'llahu Te'âlâ bu maddede her kim rehâvet ve betâet ve yahud 'inâd ve muhâlefet misüllü harekete kasdı ile ordu-yu hümâyûnum nüzûlünde zarûret ve müzâyakaya bâ'is ve bâdi olur ise sonra kendü için selâmet-i hâl-ı kusûr olmayacağı muhakkak itmâmkârı ber-hoşca mülâhaza iderek bu emr-i mühim-i lâzımı't-takdîmin

bâdiye ve karyesinde cümleliz 'ale'l-ittifâk mezîd-i sa'y ve dikkat ve hilâf-ı fermân vaz' ve hâlınden gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım olmuşdur. Buyurdum ki hükm-ü şerîfimle vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr olan fermân işbu emr-i şerîf-i 'âlişân vâcibu'l-ittibâ' ve lâzımu'l-ımtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnıyla 'âmil hilâfıyla vaz' ve hareketden gâyetü'l-gâye tevakkî ve mücânebet eylesesiz şöyle bilesiz 'alamet-i şerife i'timâd kılasız. Tahrîr(en) fi'l-yevmi'r-râbi' şa'bân sene sitte ve hâmsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye
el-Mahrûse

Vasale fi 2 ramazân.

Mücebince sadr-ı a'zam mektûbu ve nüzûl emîni mektûb(u) sâdır olmuşdur.

Sahife No:165

Belge No:286

Halîl Efendi'nin müderris berâtıdır.

Berât-ı şerîf-i 'âlişân

İşbu râfi'ü tevkî'-i refi'iş-şânı hâkânî kıdvetü'l-'ulemâi'l-muhakkikîn Mevlânâ Halîl zîde 'ilmuhu divân-ı hümâyûnuma 'arz-ı hâl idüb Adana Çukurmescid Mahallesi'nde vâki' Hâcî 'Abdu'r-rahmân Medresesi'nde vazîfe-i mu'ayyene ile müderris olan es-Seyyid İbrâhîm veled-i Ş. fevt olmağla mahlûlünden kendüyü tevcîh olunub yedine berât-ı şerîf-i 'âlişânım virilmek bâbında 'inâyet etmeğın tevcîh olunmak üzere a'lâmu'l-'ulemâ'i'l-mütebahhirîn efdalu'l-fuzalâi'n-nûri 'ayn bi'l-fi'l Şeyhu'l-islâm Mevlânâ es-Seyyid Mustafâ edânı'llâhu Te'âlâ fezâilehu işâret etmekle mücebince tevcîh olunmak fermânım olmağın hakkında mezîd-i 'inâyet pâdişâhânem zuhûra getirüb mevlânâ-yı müşârun ileyhın işâret ve bin yüz ellialtı senesi receb-i şerîfinin altıncı günü târîhiyle müverreh virilen ru'ûs-ı hümâyûn mücebince bu berât-ı hümâyûnı virdim ve buyurdum ki mûmâ ileyh Halîl zîde 'ilmuhu müteveffâ-ı mezbûr yerine müderris olub edâ-yı hizmet eyledikden sonra bundan evvel vazîfe-i mu'ayyene ile müderris olanlar ne minvâl üzere mutasarrıf ola gelmişler ise yine ol minvâl üzere vazîfe-i mu'ayyenesin evkâf-ı mezbûre mahlûlünden mahsûlünden mütevellisi

olanlarından alub mutasarrıf ola şöyle bileler 'alâmet-i şerife i'timâd kılalar. Tahrîr(en) fi'l-yevmi's-sânî 'aşer receb sene sitte ve hamsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye

Kad vasale ve kuyide fi 5 ramazân.

Sahife No:165

Belge No:287

Dervîşpâşâ-zâde'nin bayrak fermâmıdır.

Mefahiru'l-emâsil ve'l-akrân İç İl'de Sun'u'llâh-zâde 'Abdu'r-rahmân Beg ve Sis'de Divânoğlu 'Abid ve Adana'da Dervîşpâşâoğlu zîde kadruhum tevki'-i refi'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki budan akdem cümleye hitâben şark nazırları sudûr olan fermân-ı 'âlişânımda zikr ve beyân olunduğu vechle mezâhib-i erba'a-ı hakdan hâric bâtıl mezheb kabûlünü teklife dâ'iyeli ve bu takrîble 'iyâzu bi'llâhi Te'âlâ efdal ehem olan gayret-i memdûh-ı Muhammediye ve 'asabe-i mahmûde-i Ahmediyen'in pâk i'tikâdlarına halel virmek efkâr-ı kâsidesiyle hudûd-ı memâlik-i mahrûseme bi-lâ müceb tecâvüz ve ta'addî iden Nâdir Şâh'ın virilen fetvâ-yı şerife mücebince mukâtele ve muhârebesin kıyâm ihdâsında ve cemâ'at i'tikâdından olan ashâb-ı diyânet ve hamiyetin üzerlerine farz ve vâcib olmakdan nâşî bu bâbda zî-kudret olanlar dîn ve mezhebimizin ikâmet ve ibkâsın mâlen ve bedenen i'ânet ve bi'n-nefs bu sefer ve meymenet-i eserde bulunmağa sa'y ve dikkat eylemek mahz-ı hayr ve bereket olunduğu kazâyâ-yı mü'mineden olmağa memâlik-i Anadolu'da vâki' zî-kudret olan a'yân ma'kûleleri hallerine göre mikdâr-ı mu'ayyen etba'larıyla bu sefer-i bereket-i eserde bulunmaları için taraf taraf evâmir-i 'âliyemle sefer-i hümâyûnuma da'vet olunduklarında herkes bi-lâ tereddüd icâbet ve kesb-i ceng-niyâm (?) ile tahsîl-i ucûr-ı dâr-ı bekâ hisâr'at itmîşlerden niyâz-ı 'âliye siz ki mûmâ ileyhimsiz siz dahî herbiriniz bunca müddetdir dâire-i hudûd-ı devlet-i 'âliyemde iktisâb-ı refâhate ve karîn-i emn ve râhat olub bulunduğunuz kazâlarda fukarâ-yı ra'iyyeti siyânet ve vâki' olan umûr-ı mühimmenin temşiyetinde izhâr-ı gayret eylediğiniz sem'-ı hümâyûnum olmağa bundan böyle dahî sizlerden uğûr-i dîn ve devlet-i 'âliyemde hulûs-ı niyyet ve sâfâ-yı

'akîdet ile hizmet ve ibrâr-ı diyânet ve hamîyyet me'mûl ve muntazır olduğundan gayri bu misullü bâtil (166) mezhebi kabûlu tekliî ile ehl-i sünnet ve cemâ'atin pâk i'tikâdlarına halel-i mübremin za'm-ı bâtilında olan şahsın mürâfa'a ve muhârebesinde ibrâz-ı delil ve gayret idenlerin dârende-i câbir olacakları ucûr-ı bî-hisâb nusûs-ı bâhire ve delâil-i kâtı'a ile sâbit ve müberhen olmağla siz ki mûmâ ileyhim İç İl'de Sun'u'llâhpâşâ-zâde 'Abdu'r-rahmân Begsin sen iki yüz nefer ve Sis'de Divânoğlu 'Abidisin sen dahî yüz nefer ve Adana'da Dervîşpâşaoğlusun sen dahî elli nefer güzide ve tevânâ ademler tarafınızdan olmak üzere techîz ve tekmîl idüb mu'accelen varmak üzere müceddeden düstûr-ı mükerrerem müşîr-i mufahham nizâmu'l-'âlem Diyârbekir Ser'askeri vezîrim 'Alî Pâşâ edâma'llâhu Te'âlâ iclâlehunun yanına me'mûr ve ta'yîn kılınmışsızdır. İmdi ser'asker-i müşârun ileyhin yanına lâhik olduğunuz günden nefesâtınıza göre iktizâ iden ta'yînât-ı rûzmerreleriniz ordu defterdârı yedinden virilmek üzere mâliye tarafından ahkâm-ı şerîfem ısdâr ve irsâl olunmağla işbu emr-i şerîfim dergâh-ı mu'allâm gedüklülerinden kıdvetü'l-emâcîd ve'l-a'yân Mehmed zîde mecduhu ile vâsıl oldukda hemen herbiriniz bi-lâ tereddüd gayreti miyân ve yanınıza bende ve fermân-ı hümâyûnum olduğuy mikdâr ademleri ittibâ' olacağınızdan ve sâir erbâb-ı diyânet ve kıymetin ibtâl ve ricâl hakk ve har-bende olmak vechiyle techîz ve tekmîl ve esnâ-yı râhda ayak sürütmeyüb ve bir yerde kat'an tevakkuf ve arâm etmeyüb kemâl-ı 'acele ve sür'at ve mezîd-i şitâb ve hareket birle iki konağı bir iderek seyr-i serî'a ile giderek kimesneye .....bir sa'ât akdem ve ber-kadem-i mukaddem ta'cîl 'ale't-ta'cîl ser'asker-i müşârun ileyhin yanına vusûle müsâra'at ve ba'de'l-vusûl re'y ve emrine mütâba'at ve hizmât-ı mebrûre vücûde getürmeğe sarf-ı tâb ve takât eylesesiz saltanat-ı seniyyemin münâsib ve karar zâtı hizmeti sebkat iden erbâb-ı şecâ'at ve celâlet için âmâde olmağla gayret ve hizmetiniz zuhûrunda bir dürlü zâyî' olmayub hâl ve şânınıza göre ikrâm ve ihtirâma mazhar olacağınız mazmum ve mukarrer ve ma'âza'llâhu Te'âlâ fermân-ı cihân muta'-ı sülûkâneme 'adem-i itâ'at ve betâet ve rehâvet üzere hareket idenler dahî 'inda'llâh ve 'inde'n-nâs mebzûs (?) ve mahzûl olacaklarından başka bi-lâ emân girâr-ı şerâyid-i kahr ve gadab-ı şâhânem olacakların dahî zâhir ve muhakkak olmağla ana göre iki cânibi hoşca mulâhaza ve fikr ederek bi-lâ imhâl fermân-ı hümâyûnum mücebince 'amel ve hareket ve zinhâr mikdâr-ı zerre hilâfından gâyetü'l-gâye (hazer) ve mücânebet eylesesin. Sen ki mübâşîr-i mûmâ ileyhsin mûmâ ileyhe fermân-ı hümâyûnum olduğuy mikdâr güzide ve tevânâ ademler

ile üç dört gün içinde yerlerinden kaldurub kemâl-ı 'acele ve şitâb ile ser'asker-i müşârun ileyhın yanına îsâl ve itmâm hizmet-i me'mûre ki behemâl eyleyüb eğer sen dahî bir ferdi himâyet veyahud kusûr-ı rehâvetin zâhir olur ise bi-lâ emân cezân tertîb olunur encâmkârın teemmül birle fermân-ı hümâyûnum mücebince 'amel ve hareket olunmak bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr olan fermân vâcibu'l-ittibâ' ve lâzımu'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûmıyla 'âmil olub hilâfından be-gâyet ihtirâz eylesesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîr(en) fî evâhiri şehri recebi'l-ferd li-sene sitte ve hâmsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye
el-Mahrûse

Kad vasale ve kuyide fî 5 ramazân.

Sahife No167

Belge No:288

Eriş-zâde Halil Efendi'nin rüsûm-ı ra'yyetden men' emridir.

Düstûr-ı mükerrerem müşîr-i mufahham nizâmu'l-'âlem müdebbiru'l-umûri'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb mütemmimu mehâmî'l-enâmi bi'r-re'yi's-sâib mümehhidu bünyâni'd-devleti ve'l-ikbâl müşeyyedu erkânî's-sa'âdeti ve'l-iclâl el-mahfûfu bisunûfi'l-'avâtıfî'l-meliki'l-a'lâ Adana Vâlisi vezîrim Pâşâ edâma'llâhu Te'âlâ iclâlehu ve kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denu'l-fazl Adana ve Yüreğir kâdıları zîde fazluhumâ tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm (ola ki) müderrisîn-i kirâmdan Hâcî Eriş-zâde dimekle ma'rûf kıdvetü'l-'ulemâi'l-muhakkikîn Mevlânâ Halil zîde 'ilmuhu ile eimmeden 'ammisi Hâcî Erişoğlu Mehmed zîde salahahu südde-i sa'adetime 'arz-ı hâl idüb mûmâ ileyh Halil Adana'da Çukurmescid Mahallesi'nde vâki' Hâcî 'Abdu'r-rahmân Medresesi'nde berât-ı şerîfimle müderris ve merkûm Mehmed dahî Adana Sancağı'nda Yüreğir Kazâsı'nda sâkin buralar cemâ'atın berât-ı şerîfimle imâmı olub eda-yı hizmet idüb bu makûle müderris ve imâmdan rüsûm ve ra'yyet alınmak hilâf-ı kânûn iken Yüreğir Kazâsı'nda sâkin Tekvânîk Mukâta'ası'nda mukarrer buralar cemâ'atının voyvodası ve cemâ'at ihtiyârları sizler 'an asl bizim cemâ'atimizin ra'yyeti (olduğunuzdan) sizlerden rüsûm-ı ra'yyet aluruz deyû hilâf-ı kânûn ta'addi ve rencîdeden hâlî olmadıkları ve bu bâbda Şeyhu'l-islâm'dan fetvâ-yı şerîfe virüldüğün bildirüb mezbûrların hilâf-ı kânûn rüsûm-ı ra'yyet mutâlebesiyle olan ta'addileri men'

ve def olunmak bâbında hükm-ü hümâyûnum ricâ ve hazîne-i 'âmiremde mahfûz olan Anadolu muhâsebesi defterlerine nazar olundukda medrese-i mezkûrenin müderrisliği Seyyid 'İbrâhîm mahlûlünden bi's-şart Şeyhu'l-islâm vazîfe-i mu'ayyene ile mûmâ ileyh Halîl'e tevcîh ve hâlen berât-ı şerîfimle üzerinde ve divân-ı hümâyûnumda mahfûz olan nişân kuyûdâtına mürâca'at olundukda Yüreğir Kazâsı'nda sâkin cemâ'at-ı yöreler imâmeiliği dahî mezkûr Mehmed'e tevcîh ve hâlen berât-ı şerîfimle üzerlerinde olduğu mestûr ve mukayyed bulunmağın imdi müderris ve imâm olanlar rûsûm-ı ra'iyetden mu'âflardır. Hilâf-ı şer' ve kânûn ta'addi olunmamak emrim olmuştur. Buyurdum ki hükm-ü şerîfimle vusûl buldukda bu bâbda sâdir olan emrim üzerine 'amel ve dahî zikr olunan medresenin müderrisliği mûmâ ileyh Halîl'in ve mârru'z-zikr imâmetliği dahî mezkûr Mehmed başka başka berevât-ı şerîfe üzerlerinde olmağla mûmâ ileyh Halîl müderrislik hizmetini ve mezkûr Mehmed dahî hizmet-i imâmeti bî-kusûr edâ eyleyeler. Madam ki mezbûrlar müderrislik ve imâmet hizmetlerinde oldukça hilâf-ı kânûn rûsûm-ı ra'iyet talebiyle rencîde ve resîde itdirmeyüb men' ve def eylesin min ba'd fetvâ-yı şerîfeye ve kânûna ve emr-i hümâyûnuma muhâlefet kimesneye iş itdirmeyüb husûs-ı mezbûr için bir dahî emr-i şerîfim varmalu eylemeyesiz şöyle bilesiz 'alamet-i şerîfe i'timâd kulasız. Tahrîren fi evâhiri şehri recebi'l-mürecceb sene sitte ve hamsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye
el-Mahrûse

Kad vasale ve kuyide fi 6 ramazân.

Sahife No:168

Belge No:289

Serdengecdi bayraklarıçün emr-i 'âli

Mefahiru'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinu'l-fezâili ve'l-keâm Adana Antakya ve Mar'aş ve Konya ve Karaman ve ve kâdılarî zîde fazluhum mefahiru'l-emâsil ve'l-akrân serdâr vekîlleri ve ocak ihtiyârları ve a'yân-ı vilâyet zîde kadruhum tevkî'-i refi'-i hümâyûn vâsil olucak ma'lûm ola ki bi-'inâyeti'llâhi'l-meliki'l-mennân 'i'dâd-ı yed-i nihâdın kahr ve tedmîrleriyle şerr-i mazarratları 'ibâd ve bilâd üzerlerinde def ve ref olunmak üzere taraf taraf tertîb ve techîz ve ta'yîn olunan 'asâkir-i nusret-şi'ârdan ma'adâ bu def'a âsitâne-i devlet-i âşiyânemden mühr-ü hümâyûn-ı nusret-mevhûb ile vekîl-i saltanat-ı seniyyem olan düstûr-ı ekrem müşîr-efham nizâmu'l-'âlem

munazzamu'l-ümmem vezîrim Hasan Pâşâ edâma'llâhu Te'âlâ iclâlehu ve ta'at-ı bi't-te'bîd iktidâra ve asâleten 'ale'l-cumûr dergâh-ı mu'allâm ocakları ve sâyir tâyif-i nüsret-mev'ûd ile bâ-hatt-ı hümâyûn 'asâkir-i encam-şümâr-ı inkizam ve tertîb birle hareket ve 'azîmet üzere olunduğundan nâşî esnâ-yı râhda 'irs müşâhade olunmamak için ceste ceste ortalar ve sâyir bayraklar evvel be-evvel ilerüye sevk ve tesyîr olunması tertîb olunduğundan ve bundan akdem kazâ-ı mezbûrelerden ve sâyir ol havâlide olan kazâlarda yüz yigirmibeşer neferleri olmak üzere neferleri küşâdesi fermânım olan beybâd-ı yeniçeri serdengecdi bayraklardan mâ'adâ bu def'a sâlifuz-zikr kazâlardan ve ol havâlilerden cenk-âver ve musellah yüz yigirmibeşer neferleri olmak üzere on 'aded süvâri serdengecdi bayraklarının küşâd ve bir gün akdem ve bir sâ'at mukaddem ta'cîlen hâzır ve âmâde olub Diyârbekir'de mevcûd bulunmaları muktâzî olunduğundan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân zîde kadruhu mübâşeretiyle kazâlarınızdan cümle ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le on 'aded süvâri olmak üzere yeniçeri serdengecdi bayrakları küşâde ve her yerlerinin zîrinde tevâna ve tâmu's-silâh cenk-âver yüz yigirmibeşer nefer süvâri yeniçerileri olmak şartıyla tahrîr ve bir gün ve bir sâ'at mukaddem tekâmîl ve Diyârbekir'de mevcûd bulunmaları için kemâl-ı takayyüd ve ihtimâm eylemeniz fermânım olmağın sen ki mübâşir-i mûmâ ileyhimsin senden hizmât-ı lâzıme 'uhdesinde gelmek me'mûl ve melhûz olmağla bu husûsa ocakdan mübâşir ta'yîn olunmakla gerekdir ki bir sâ'at evvel kalkub varub kazâ-ı mezbûrlarda cümle ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri serdengecdi ağalarından olmak üzere on 'aded ağaların bayraklarını küşâd ve yüz yigirmibeşer süvâri neferleri olmak üzere 'aceleten tekâmîl ve âmâde ve mahall-ı mezbûrda bulunmalarına sen dahî fevka'l-gâye dikkat ve ihtimâm ile hizmât-ı meşkûre vücûda getürüb bir dürlü müsâmaha ve tekâsül ve 'avk ve te'hîr olmakdan ihtirâz ve ictinâb eyleyesiz deyû iftihârü'l-ümerâi ve'l-ekâbir bi'l-fi'l dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ağası olan el-Hâc İbrâhîm Ağa dâme 'uluvvuhu tarafından mühürlü mektûb virilmekle vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak fermân-ı 'âlişânım sâdir olmuştur. Buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr olan fermân vâcibu'l-ittibâ' ve lâzımu'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûniyla 'âmil olub hilâfından ihtirâz ve ictinâb eyleyesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîr(en) fi evâhiri şehri şa'bânî'l-mu'azzam li-sene sitte ve hâmsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye
el-Mahrûse

Kuyide vasale fi 12 ramazân.

Sahife No:169

Belge No:290

Bayrak fermânıdır. Küşâde olunmak emridir.

Mefahiru'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinu'l-fezâili ve'l-keâm Anadolu'nun orta kolunda dergâh-ı mu'allâm yeniçeri süvâri serdengecdileri bayrakları neferâtının tahrîrlerine mübâşeret olduğu mahallerden Diyârbekir'e varınca yol üzerinde vâki' kazâların kâdıları zîde fazluhum ve mefahiru'l-emâsil ve'l-akrân kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyet ve iş erleri zîde kadruhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsil olucak ma'lûm ola ki bu def'a Diyârbekir Ser'askeri ma'iyyeti için Anadolu'nun orta kolunda her biriliği yüz yigirmibeşer nefer olmak üzere ..... fermânım olan on bayrak dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri süvâri serdengecdi bayrakları neferâtının tahrîrlerine mübâşeret olduğu mahalde Diyârbekir'e varınca esnâ-yı râhda mürûr ve nüzûl edecekleri menâzilde mevcûdlarına beher neferine yevmî birer hokka nân ve yigirmibeş neferine bir vekiyeye guşt ve beher beş neferine yarım kîle şa'îr ta'yînâtı kazâ ahâlileri taraflarından virmek fermânım olmağın imdi siz ki kâdılar ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyet iş erlerisiz işbu emr-i şerîf-i celîli'l-mukadderim vusûlünde ser'asker-i müşârun ileyhin ma'iyyetinde mevcûd bulunmak üzere Anadolu'nun orta kolunda beher bayrağı yüz yigirmibeşer nefer olmak üzere tahrîri fermânım üzere bayrak-ı Adana bayrak-ı dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri süvâri serdengecdi bayrakları neferâtının tahrîrlerine mübâşeret olduğu mahalde savb-ı me'mûrlarına varınca esnâ-yı râhda nüzûl edecekleri menâzilde mevcûdlarına beher nefere yevmî bir hokka nân ve beher beş neferine yarım kîle şa'îr ve beher beş neferine birer vekiyeye guşt ta'yînâtı kazâlar ahâlileri taraflarından virilüb îcâre bahâları ahâliyi kazânın tekâliflerinden takas olunmak üzere eyyâm ve mikdârı tasrîh ile zâbitan yedinden memhûr temmessükât ahz olunmak bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdir olmuşdur. Buyurdum ki hükm-ü şerîfimle vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr olan işbu emr-i şerîf-i celîli's-şân vâcibu'l-ittibâ' ve lâzımu'l-ımtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnıyla 'âmil olub hilâfıyla vaz' ve hareketden be-

gâyet ihtirâz ve ictinâb eylesiz şöyle bilesiz 'alamet-i şerîfime i'timâd kılâsız.
Tahrîren fî'l-yevmi'l-hâmis şa'bân sene sitte ve hâmsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye

Vasale ileynâ fî ramazân sene (1) 156.

Sahife No:170

Belge No:291

Turnacıbaşı Hâcî Ahmed Ağa'nın fermânıdır.

Kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Turnacıbaşı el-Hâc Ahmed zîde mecduhu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki Anadolunun sağ ve orta kolunda sefere me'mûr olan serdengecdi ağalarından ve 'alemdârlarından ve yeniçeri serdârlarından ve bâ-fermân-ı 'âlî zî-kudret ta'yîn olunan ağaların te'kîd ve isti'câlleri için defâ'atle sâdir olan evâmîr-i 'âliye müceblerince bir ferdi girü bulunmayub cümleten savb-ı me'mûrlarında mevcûd bulunmak vâcibe-i zimmetleri olmağla mebâd-ı ebdânın hilâfi hâlen bu vakitte gerü kalmış bulunur ise onun dahî bir dürlü şer'an kânûnen cevâblarına mesâğ olmayub mücerred itâ'at-ı emr-i 'âlî eylemediklerinde iştibâh olmamağla her kim olursa olsun bu vakitte gerü bulunanların bi-lâ te'hîr ahzlarıyla bi-lâ emân cezâları tertîb ve i'dâm ve izâlelerine ve habs ve muhkem kal'abendi iktizâ iderleri habs ve kal'abend ile keyfiyetde ahvâllerini der-'aliyeye 'arz ve i'lâm için ocak tarafından ceri ve cesûr bir zâbitin me'mûriyeti muktazî olmağla sen ki Turnacıbaşı-yı mûmâ ileyhsin senden vech-i meşrûh üzere 'amel ve hareket icrâsına dikkat melhûz olmağla bâ-fermân-ı 'âlî me'mûr ve müstakil mübâşir ta'yîn olunmamakla gerekdir ki Anadolunun sağ ve orta kolunda sefere me'mûr olub hâlen bu vakitte dahî girü bulunduğun serdengecdi ağalarından ve 'alemdârlarından ve serdârlarından ve gerek bâ-fermân-ı 'âlî zî-kudret ta'yîn olunan ağalardan her kim olursa olsun itâ'at etmedikleri için bi-lâ te'hîr ahz ve cezâların tertîb i'dâm ve izâleleri için ve muhkem kal'abendi iktizâ iderleri muhkem habs ve kal'abende ve ahvâllerini 'arz ve i'lâm için husûs-ı mezbûresinin yazub ve ihtimâm sana ihâle olmağla bir gün evvel bir sâ'at

mukaddem vech-i meşrûh üzere me'mûr olduğun sağ ve orta kolda sefere me'mûr tavâif-i 'askeriden her kimi giru bulduğun halde bi-lâ te'hîr ahz ve itâ'at-ı emr-i 'âlî eylemedikleri için bi-lâ emân cezâların tertîb ve i'dâm ve kal'abendi iktizâ iderleri kal'abende eylesiz ve Mihâlic Kasabası'nda sâkin Hâcî Mucâroğlu Hâcî Mehmed nâm kimesne bâ-fermân-ı 'âlî sefere ta'yîn zî-kudret ağalardan olmağla dahî kasaba-ı mezbûrede bulunduğu ihbâr olduğuna binâen merkûm Hâcî Mucâr'ın ol vechle hilâf-ı emr-i 'âlî ve 'adem-i itâ'atı sebebi merkûmun dahî bi-lâ te'hîr ahzıyla cezâsın tertîb idüb i'dâm itdirüb ve'l-hâsıl bu emr-i lâzımede harekât-ı meşkûre zuhûra getirüb umûrunda zinhâr tekâsül ve bir dürlü kusûr eylememek ihtimâliyle encâm-ı tehâri-yi fikr mülâhaza ile sen dahî mütebasirâne hareket ve hilâfindan hazer ve mücânebet eylesin deyû düstûr-ı mükkerrem müşîr-i mufahham nizâmu'l-'âlem bi'l-fi'l dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ağası olan vezîrim Hüseyîn Pâşâ edâma'llâhu Te'âlâ iclâlehu tarafından mühürlü mektûb virilmekle vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîli'l-kadrim ve yeniçeri ağası vezîr-i müşârün ileyh tarafından virilen mühürlü mektûb mücebince 'amel idüb hilâfindan hazer ve mücânebet eylesiz şöyle bilesiz 'alamet-i şerîfe i'timâd kılasız Tahrîren fi evâili şehri receb sene sitte ve hâmsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye
el-Mahrûse

Kad vasale fi 22 ramazân

Mücebince sadr-ı a'azam mektûbu dahî vârid olmuştur.

Sahife No:171

Belge No:292

Teftîş fermânı

Akza'l-kuzâtî'l-müslimîn evla'l-vulâti'l-muvahhidîn me'adinu'l-fezâili ve'l-yakîn râfi'u a'lâmi's-şerî'ati ve'd-dîn vârisu a'lâmi'l-enbiyâ'i ve'l-mürselîn el-muhtassu bi-mezîdi 'inâyeti'l-mülki'l-ma'in Anadolu'nun sağ kolu nihâyetine varınca vâki' olan mevâli-yi 'izâm zîde fezâililuhum ve mefâhiru'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinu'l-fezâili ve'l-kefâm ve sâir kuzât ve nüvvâb zîde fazluhum ve mefahiru'l-emâsil ve'l-akrân mütesellimler voyvodalar ve kethüdâ yerleri yeniçeri serdârları vekilleri ve sâir zâbitân ve a'yân-ı vilâyet zîde kadruhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki

memâlik-i mahrûsemden eşkiyânın külliyyen mahv ve izâlesiyle bilâd ve 'ibâdın ve ebnâ-ı sebîlin rahat ve emniyetleri matlûb-ı şâhânem olmakdan nâşî bu husûs içün bi'd-defa'ât ve emr-i 'aliyemle cümleye tenbîh ve te'kîd olunmuşiken yine etrâf ve cevânibden ba'zı yaramaz ve harâm-zâdelerin zuhûru ve ebnâ-yı sebîlin îsâl-ı mazarratları peyder pey sâmi'â-ı hümâyûnuma vâsıl olub hatta bu havâlide Anadolu cânibinden gelen mevsûku'l-keâm kimesnelerin takrîrleri üzerine diyâr-ı Anadolu'da kuttâ'-ı tarîkin kesreti olub kesreti ebnâ-yı sebîle îsâl-ı mazarratdan hâli olmadıkları ve Sivas taraflarından umûr-ı mühimme ile giden ba'zı silâhdârlar ulaklar su (?) bulduğu mütehakkık olmağla ba'de mâ nizâm mücebince herkes havza-ı hükûmet ve taht-ı kazâsını eşkiyâ ..... muhâfaza etmek ve eğer yerinin dâhil-i hudûdunda eşkiyâ zuhûr ider ise kat'an emân fermân ve asla mîrân ve cevelân virmeýüb hemân 'ale'l-ittifâk sürüb üzerlerine varub hudûd-ı dâhilinde tüşerler ise fi-hâ ve illâ âherin hudûduna firâr iderler ise mücerred hudûdlarımızdan çıkmışdır deyû divârlarından ayrılmayub ta'kîb ve gittikleri hudûdun hükâm ve zâbitân ve a'yân ile bi'l-ittifâk tutmak ve ma'âza'llâhu Te'âlâ 'adem-i ihmâlinizden nâşî bir ferde zarar ve hasârat-ı vefir-i nefis vâki' olmak lâzım gelür ise anın hudûdu dâhilinde ise evvelen zarar ve maktûlün dem diyeti evvel mahallin hükâm ve zâbitân ve a'yân ve ahâlisinden zecren lehüm tazmîn itdirilmek bâbında müceddeden fermân-ı 'âlişânım sâdır olmağın i'lâm-ı hâl içün mahsûsen işbu emr-i şerîfim ile irsâl olunmuşdur. İmdi siz ki mûmâ ileyhimsiz herbiriniz havza-ı hükûmet ve taht-ı kazâlarınızda olan mahalleri hıfz ve hirâset ve eşkiyâ ve harâmzâde ma'kûlesini teccessüs ve tefahhusdan bir an hâli olmayub dâhil-i hudûdunuzda levendât ve türkman ve ekrâd makûlesinden ve gayriden kat'-ı tarîk ve nehb-i emvâl ile 'ibâdu'llâha îsâl-ı hisâret idenler haber olunduğu sâ'at kalîl ve kesîr her ne mahalde zuhûr ider ise mukaddemâ virilen nizâm üzere iktizâsına göre hareket ve sürüb üzerlerine varub hudûdunuz dâhilinde ahz iderseniz fi-hâ ve illâ âherin hudûduna girer ise mücerred hudûdumuzu tecâvüz etmişdir deyû aralarından ayrılmayub ta'kîb ve duhûl itdüğü sancak ve tayrân-ı munsarih ve zâbitları ile muhâbere ve ittifâk iderek 'âlâ eyyi hâl ahz ve ala getirüb ma'rifet-i şer' ile cezâları tertîb ve şerr ve mazarratların def' ve ref' ile zabt-ı hükûmetünüz hüsn-ü nizâm ircâ' ve tenzîl eyleyüb ser-i mü ihmâl ve müşâhededen ziyâde ihtirâz ve ictinâb eyleyesiz. Şöyle ki her kangınızın havza-ı hükûmetinizde eşkiyâdan bir ferde zarar ve hisâret irişecek vakit nefis vâki' olacak olur ise ittifâk-ı arâ ile mukaddemâ düstûru'l-'amel tüşülen

nizâm ve mustahsen üzere vâki' olan zarar ve maktûlün dem ve diyeti ol kazânın hükkâm ve zâbitân ve a'yân ve ahâlisine tazmîn itdirildiğinden ma'adâ hilâf-ı şer'î şerif ve mugâyir-i emr-i münif def' ve ref'-i eşkiyâda zâhir olan rehâvetin ve mücâzâtı tertîb ve icrâ olacağı muhakkak-ı marizamım olmağın ana göre basîret üzere hareket ve lâkin bu husûsu celb-i menfe'ata vesîle ittihâzıyla re'âyâ ve berâyânın bi-gayri hakkın bir akce ve bir habbelerini almayub ve şekâvetde 'alâkası olmayub kendü hâlinde olanları tevahhinden ve ba'z-ı mesâlih-i 'ibâd ve umûr-ı mühimme temşiyetine buyruldular ile ta'yîn olunan mübâsirler müdâhaleden ziyâde tevakkî eyleyüb ve'l-hâsıl maksûd-ı aslî kahr ve tedmîr-i eşkiyâ ile te'mîn-i bilâd ve tevakkiye-i 'ibâd olmağla 'umûm ve husûsda cebr-i ekîd ve sa'y-i hamîd eyleyüb mikdâr-ı zerre hilâfindan gâyetü'l-gâye tehâşî ve mücânebetde eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdir olmuştur. Buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr olan fermân vâcibu'l-ittibâ' ve lâzımu'l-ımtisâlimin mazmûn-ı itâ'ât-makrûnuyla 'amel idüb hilâfindan gâyetü'l-gâye tehâşî ve mücânebet eylesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerife i'timâd kılasız.. Tahrîr(en) fi evâsıtı şa'bâni'l-mu'azzam li-sene sitte ve hâmsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye
el-Mahrûse

Kad vasale ve kuyide fi 30 şevvâl sene (1) 156.

Mûcebince sadr-ı a'zam mektûbu vâriddir.

Sahife No:172

Belge No:293

Emîru'l-ümerâi'l-kirâm kebîru'l-küberâi'l-fehhâm zevi'l-kadri ve'l-ıhtirâm sâhibu'l-'izzi ve'l-ıhtişâm el-muhtassu bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-a'lâ Adana Beglerbeğisi Pâşâ dâmet me'âliyehu ve kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denu'l-fezâili ve'l-keâm mevlânâ Adana Kâdısı zîde fazluhu tevkî'-i refi'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki Adana Kazası sâkinlerinden Varitan ve Liyâdın zimmîler südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl idüb mesfûrlar kazâ-ı mezbûrda ebâ 'an ced altmış seneden mütecâviz sâkin olub Kars Zül-kadriye Kazâsı'na tâbi' Çokak nâm vakf karyenin defterde ra'iyet ve ra'iyeti oğullarından olmayub resm-i isbence talebiyle ta'addî ve rencide olmadı ve icâb itmez iken karye-i mezbûr zâbitı olan nâm kimesne zuhûr ve mücerred celb-i mâl sevdâsıyla dedeniz sinîn-i merkûmeden mukaddem Çokak (?) Karyesi'nde sâkin olmuş

imiş ol takdîrce ve defterlü re'âyâm olmuş olursuz ve sizi karye-i mezbûreye 'iskân ve sizden resm-i isbence alıyorum deyû hilâf-ı defter ve mugâyir-i kânûn ta'addî ve rencideden hâlî olmadığın bildirüb hilâf-ı kânûn ve defter-i mezbûra ol vechle zâhir olan ta'âddileri men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledikleri ecilden kânûn-ı kadîm üzere 'amel olunmak lâzım olmuşdur. Buyurdum ki (hüküm-ü şerîfimle) vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere 'amel dahî husûs-ı mezbûra tamâm mukayyed ve zâbıt-ı mezkûrdan sütte-i sa'âdetimden ihrâc olunmuş mühürlü sahîh sûret-i defter-i cedîd-i hâkânî taleb idüb göresiz mesfûrlar dahl iden zâbıt-ı mezkûrun zâbıtı olduğu Çokak Karyesi'nin defterde mukayyed ra'iyet ve ra'iyeti oğullarından değiller iken hilâf-ı inhâ kânûn ve defter ol vechle bizleri zâbıt-ı mezbûrdan resm-i isbence talebiyle ta'addî ve rencide itdirmeyüb men' ve def' eylesin fi-mâ ba'd kânûn ve deftere ve emr-i hümâyûnuma muhâlefet kimesneye iş itdirmeyüb ve kaziyede 'alâkası olmayanları dahl itdirmeyüb eslemayanı yazub vukû'u vehâmeti üzere devletmedârıma 'arz ve i'lâm idüb husûs-ı mezbûr için bir dahî emrim varmalu eylemeyesiz şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîr(en) fi evâhiri şehri cemâziye'l-âhîr li-sene sitte ve hâmsîn ve miete ve elf.

Nemakahu
Kostantiniyye
el-Mahrûse

Vasale kuyide fi 11 şevvâl sene (1) 156.

Sahife No:172

Belge No:294

Dergâh-ı 'âlî gedüklülerinden Mustafâ Ağa Dergâh-ı 'âlî gedüklüsü, yediyle bin yüzelliyedi senesi saferu'l-hayri evâili târîhiyle müverreh bir kıt'a eşkiyâ hakkında emr-i 'âlî sudûr eylediği bu mahalle şerh verildi. fi rebî'i'l-âhîr sene (1) 157.

Mûcebince mektûb-ı sadr-ı 'âlî dahî vârid olmuşdur.

Sahife No:173

Belge No:295

Zehâyir isti'câli için emr-i 'âlî.

Akza'l-kuzâtî'l-müslimîn evla'l-vulâti'l-muvahhidîn ma'denu'l-fezâili ve'l-yakîn râfi'u a'lâmi's-şerî'ati ve'd-dîn vârisu 'u'lûmi'l-enbiyâ'i ve'l-mürselîn el-muhtassu bi-

mezîdi 'inâyeti'l-meliki'l-mu'în mevlânâ kâdısı zîde fazluhu ve mefâhiru'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denu'l-fezâili ve'l-keâm İznikmi'den Haleb'e varınca yol üzerinde vâki' menziller için zehâyir mübâya'ası tertib olunan kazâların kâdıları zîde kadrum ve mefâhiru'l-emâcid ve'l-a'yân menzil mübâşirleri zîde mecduhum ve mefâhiru'l-emâsil ve'l-akrân kethüdâ yerleri ve a'yân-ı vilâyet iş erleri zîde kadrum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsil olacak ma'lûm ola ki İrân cânibine sefer-i hümâyûn-ı nusret-makrûnum mütahakkık olmakdan nâşi esnâ-yı râhda ordu-yu zafer -makrûnumun nüzûl ideceği menzillere cem' itdirilmek üzere bundan akdem ısdâr olunan evâmîr-i 'aliyeme ve memhur ve mumdi süret-i defter mücebince ta'yîn olunan mübâşirler ma'rifetle kazâlardan mübâya'ası fermânım olan ecnâs-ı zehâyirin yerlü yerinde cem' ve tahsîl ve menzillere nakl ve tekmîl itdirilmesi için peyderpey evâmîr-i 'aliyem ile te'kîd ..... ğna binâen şimdiye dek tekmîlen mübâya'a ve menzillere nakl ve idhâr olunması me'mûl iken ba'zı kazâlar ahâlileri ordu-yu hümâyûn-ı nusret-makrûn tarik-i âhere tahvîl olmuş deyû ağvar-ı vâhibe irâdıyla tedârik ve naklinde 'inâd ve muhâlefet eylemelerinden nâşi henüz tekmîl olunmadığı sem'-ı hümâyûnum ilkâ olunmağla mes'ûl ve mu'âtab olmuşlardır. El-hâletu'l-hâzihi siz ki kuzât-ı mûmâ ileyhim ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyet iş erlerisiz menâzil-i mezbûre için 'aceleten kazâlarınızdan mübâya'a nakli tertîb ve fermân olan ecnâs-ı zehâyirin 'aceleten mübâya'a ve tekmîli sizlerden matlûb olmağla 'aceleten kazâlarınızın ahâlilerinden tedârik ve tekmîl itdirmeniz için işbu emr-i şerîfimle 'âlişânım ısdâr olunmuştur. Vusûlünde zinhâr bir dürlü te'hîr ve tevekkî'a rızâ ve cevâz göstermeksizin mukaddemâ mübâşirlerin yedlerine virilen memhûr ve mumdâ süret-i defterler mücebince kazâlarınızdan mübâya'ası fermân olan gayri ez tahsîl ve ne mikdâr bekâyâ kalmış ise 'alâ eyyi hâl üç beş günün içinde tahsîl kazâlarınızın ahâlilerinden nakl ve menzil mübâşirlerine teslim ve tekmîl eylemeğe bezl ve kudret eylesiz ve siz ki mübâşir-i mûmâ ileyhimsiz sizler dahî muktâzâ-yı me'mûriniz üzere yerlerinizden virilen evâmîr-i 'aliyem ve memhûr ve mumdâ süret-i defterler mücebince kazâlardan mübâya'ası tertîb olunan ecnâs-ı zehâyiri üç beş günün içinde yerlü yerinden 'alâ eyyi hâl cem' ve tekmîl itdirmeğe mezîd-i dikkat ve ihtimâm eğer bundan sonra dahî tedarik ve naklinde 'inâd ve muhâlefet ideri olur ise eyne kân muhkem haklarında gelmek için isim ve resimleriyle der-devlet medârıma 'arz ve i'lâm eylesiz şöyle ki zehâyir-i mezbûrenin üç beş gün içinde tekmîl matlûb-ı

hümâyûnum olduğu cümlelere tefhîm olunmuşken ma'âza'llâhu Te'âlâ cem' ve tekmîlinde ihmâl ve müsâmaha üzere hareket ve yahud 'inâd ve muhâlefet ile te'hîr-i maslahat ve 'illet olmak ihtimâli olur ise siz ki kâdılarınız ta'lîd-i kazâdan 'azl ve isimleriniz cerîde-i hükûmetden hakk olunmağa iktifâ olunmayub diyâr-ı ba'ideye nefyi ve iclâ ve siz ki kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyet iş erleri sizlerin dahî gediniz âhere virilmekle ve kendüleriniz kal'abend olunmağa ..... olunmayub haklarınızdan lâzım gelen 'ukûbât-ı şedîde icrâ olunduğu mukarrer olmağa keyfiyetden habîr ve agâh olub sizlere selâmet-i hâl ve ber-vefki'l-hâh tekmîl-i hizmet-i 'âliyem ile rızâ-yı hümâyûnum istihsâli matlûb ise hâb ve rahâtı terk birle bu emr-i mühim lâzımı't-te'âyımın (?) terbeve (?) ve tekmîlinde sarf-ı pâşâ ve takat ve mesâ'-ı sukût vücûda getürmeğe bezl sa'y ve kudret eylemeniz bâbında fermân sâdir olmuştur. Buyurdum ki hüküm-ü şerîfimle kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân dergâh-ı mu'allâm gedüklülerinden silâhşör-ı sadr-ı 'âlî Dervîş Ahmed zîde kadruhu vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr olan emr-i şerîf-i (174) celîli's-şân (vâcibu'l-ittibâ' ve lâzımı'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnile 'amel olub hilâfıyla vaz' ve hareketden be-gâyet ihtirâz eylesiz şöyle bilesiz 'alamet-i şerîfe i'timâd kılasız Tahîren fi'l-yevmi'l-hâmis min şehri şevvâli'l-mükerrrem sene sitte ve hâmsîn ve miete ve elf.

Nemakahu
Kostantiniyye

Kuyide fi 7 zi'l-ka'de.

Sahife No:174

Belge No:296

Mefahiru'-kuzât ve'l-hükkâm ma'âdenu'l-fazli ve'l-keâm Şâm-ı Şerîfde âsitân-ı sa'âdetime gelince yol üzerinde vâki' olan kâdılar zîde fazluhum ve mefahiru'l-emâsil ve'l-akrân kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyet iş erleri zîde kadruhum tevkî'-i refi'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki Şâm-ı Şerîfde gelecek hazîne inşâa'llâhu Te'âlâ âsitâne-i sa'âdetime gelince yol üzerinde herkangınızın taht-ı kazâsına dâhil olur ise mü'men ve mahfûz mahalde kondurub gecelerde bekletdirüb muhâlif ve muhâtara olan yerlerde yanına güzîde (kifâyet) mikdârı yarar ve mü'temed 'aleyh tüfenk-endâz adamlar koşub gereği gibi muhkem hıfz ve hirâset iderek emîn ve sâlim birbirinize ulaştırub şöyle ki hıfz ve hirâset husûsunda bir dürlü

ile 'iyâzu bi'llâhu Te'âlâ menâzil ve merâhilde bir tarikle zarar ve ziyân irişdürmek ihtimâli olur ise zarar ve ziyânın tazmîn itdirileceğini mukarrer ve muhakkak bilüb ana göre emnen ve sâlimen ber-vech-i müsâra'at ulaştırub 'avk ve te'hîrden ve ihmâl ve müsâmahadan ve bahân(e) ile re'âyâ fukarâsından celb-i mâl sevdâsıyla zûlm ve ta'addî olunmakdan be-gâyet hazer ve mücânebet ihtirâz ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki hükm-ü şerîfimle vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr olan işbu emr-i şerîf-i 'âlişânımın mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla 'âmil olub hilâfiyla vaz' ve hareketden ihtirâz ve ictinâb eylesin şöyle bilesin 'alamet-i şerîfime i'timâd kılasız. El-yevmu's-sânî fi ramazân sene sitte ve hâmsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye

Kad vasale ileynâ fi zi'l-ka'de.

Sahife No:174

Belge No:297

Berât-ı şerîf-i 'âlişân

Adana Yurtan Mahallesi'de vâki' Neslihân Hâtûn ibnâ eylediği ta'lîmhânedede yevmî nîm akce vaz'ıyla mu'allim-i sübyân olan Mûsâ fevt olub yeri hâlî mahlûl olmağla yerine işbu râfi'u tevkî'-i refi'iş-şânî hâkânî 'Osmân Halife her vechle muhil ve müstahak olmağla tevcîh olunub yedine berât-ı şerîf-i 'âlişânım virilmek bâbında Kâdı Mevlânâ el-Hâc İbrâhîm zîde fazluhu 'arz etmeğîn vâki' ise sadaka idüb bu berât-ı hümâyûnu virdim ve buyurdum ki ba'de'l-yevm merkûm 'Osmân Halife varub zikr olunan ta'lîmhânedede müteveffâ-yı mezbûrun yerine mu'allim-i sübyân olub hizmet-i lâzimesin mer'î ve müeddî kıldıkdan sonra yevmî nîm akce vazîfesiyle mutasarrıf olub vâkıfın rûhu ve devâm-ı 'ömr-ü devletimçün du'âya müdâvemet göstere ol bâbda taraf-ı âherden hiç ferd mâni' ve dâfi' ve müzâhim olmayub bir vechle dahl ve ta'arruz kılmayalar şöyle bileler 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fi evâhiri rebî'i'l-evvel sene seba' ve hamsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye
el-Mahrûse

Vasale ve kuyide fi 6 cemâziye'l-âhir

Sahife No:175

Belge No:298

Battâl Ağa'nın mütesellimlik fermânıdır.

Mefahiru'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinu'l-fezâili ve'l-keîâm Adana Eyâleti'nde vâki' olan kâdılar zîde fazluhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki Adana Kazâsı'nın ahâlisi südde-i sa'adetime 'arz-ı hâl idüb Adana Mütesellimi olan nâm kimesne kimesneyi ahâli-yi kazâ beyninde hüsn-ü ..... olmadığından gayri fukarâ-yı râ'iyeti dahî himâyet ve siyânet ile rencîde ve ta'adîden hâli olmayub ol vechle ahvâl-ı fukarâ ve diğér gün ve mukaddemâ Adana Mütesellimi olub zamân-ı hükûmetinde ahâli-yi kazâ ile hüsn-ü zindegânesi ve ahâli ve fukarâ himâyet ve siyânet ve zabt ve rabt iktidârı olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Battâl zîde mecduhudan cümlesi rızâ ve şükân üzere oldukların bildirüb müsellim-i merkûm mütesellimlikden ref' ve ..... üzerlerinde def' ve mûmâ ileyh Battâl Mehmed zîde mecduhu kemâ fi'l-evvel mütesellimi nasb ve ta'yîn olunmak bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki şerîfimle vusûl (buldukda) sâdır olan fermân-ı celîli'l-mukadderim mücebince 'amel dahî siz ki mûmâ ileyhimsiz eyâlet-i merkûme mütesellimliğini vech-i meşrûh üzere müceddeden mütesellim nasb ve ta'yîn olunan mûmâ ileyh Battâl Mehmed zîde mecduhuya zabt ve rabt itdirüb ref' olunan mütesellim-i merkûm dahl ve ta'arruz itdirmeyüb mazmûn-ı emr-i şerîfimle 'âmil olub hilâfından be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylesiz şöyle bilesiz 'alamet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fi evâili zi'l-ka'de sene sitte ve hâmsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye
el-Mahrûse

Kad vasale ve kuyide fi 21 zi'l-ka'de

Sahife No:175

Belge No:299

Hâcî Yûsuf Ağa'nın serdârlık mektûbudur.

Şerî'at-şî'âr fazilet-disâr Adana Kâdısı Efendi zîde fazluhu ba'de's-selâm inhâ olunur ki zir-i hükûmetinizde serdâr olan ref' olunub yerine uslûb-ı sâbık üzere kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân onyedî bölüğün çorbalığında merkûm Hâcî Yûsuf Ağa zîde kadruhu serdâr nasb ve ta'yîn olunmağın işbu mektûb tahrîr ve irsâl olunmuşdu. Vusûlünde gerekdir ki mezbûru serdârlık umûrunda istidâm idüb âheri müdâhale

itdirmiyesiz ve ol tarafda olan yeniçeri ve cebeci ve topcu ve top 'arabacı ve kuloğulları ve gilmân-ı 'acemi mezbûru üzerlerine serdâr ve zâbit bilüb sözünden taşra ve re'yinden hâric vaz' ve hareketden bulunmayub itâ'at ve inkiyâd üzere olalar ve tavâif-i mezbûrundan bi-lâ vâris-i marûf fevt olanların muhâlefât-ı metrûkâtların mezbûra ahz ve kabz itdirdüb ve sükda şer'le sük-ı sultânide fûrûht ve hâsıl olan nukûdun mumdâ ve mahtûm müfredât defterleriyle taraf-ı beytül-mâla irsâl ve isâl itdiresiz ve sen ki serdârsız mukîm ve müsâfir zuhûr idün erâzil ve eşkiyânın zabt ve rabtlarıyla sükkân-ı vilâyetin emn ve rahâtlarına mucid ve sâ'î olub hilâf-ı şer' oluna gelen vaz' ve hareketden be-gâyet mücânebet idüb mektûbla 'âmil olasız. Tahrîren fi gurre-i şehri zi'l-hicce li-sene sitte ve hamsîn ve miete ve elf. (tuğralı imza).

Sahife No:176

Belge No:300

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denu'l-fezâili ve'l-keâm Mevlânâ Adana Kâdısı zîde fazluhu ve kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân ocakdan ..... mübâşir ta'yîn olunan Küçük Çavûş İbrâhîm zîde mecduhu ve mefâhiru'l-emâsil ve'l-akrân serdâr vekîli ve ocak ihtiyârları ve a'yân-ı vilâyet iş erleri ve kal'a dizdârları zîde kadruhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki bu sene-i mübâreke de tesyîr-i 'asker için Adana Kazâsı'na vârid olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn ve ..... ve müte'addid sâdır olan evâmîr-i 'aliye ve mübâya'a husûsuçün dahî vürûd iden emr-i 'âlinin mezâmmileri kendülere irâet ve tefhîm için kazâ-ı mezbûrun 'askeri ve re'âyâsı dört ay mukaddem yaylâka çıkub taraf-ı şer'den mürâsele ve mütesellimden buyuruldu irsâl olundukda itâ'at-ı emr-i 'âli eylemediklerinden mâ'adâ İluların yaylakdan Adana'ya nüzûl itdiklerinde emr-i 'âli mantûkunca ecnâs-ı zehâyir tevzî' ve mahallât ve kurâya taksîm için taraf-ı şer'den ve mütesellim tarafından ademler ta'yîn olundukda nice gün cevâblar ile nihâdın ve ta'tîl-i umûra bâdî ve bir cem'iyet olan zümre-i yeniçeriyândan Sarıustaoğlu Ahmed Dündâroğlu 'Alî ve refiki Hasanoğlu ve Balcalı Hâcı Veli oğlu 'Ömer ve Çolak Turmuş ve Tuzsuzoğlu Bekir ve Debbâğ 'Abdu'r-rahmân ve Solak Mûsâ ve Çakaloğlu Hüseyîn ve Tellioglu Mehmed ve Darub Beşe ve Çiftcibaşı başioğlu ve İmâmoğlu 'Abdu'r-rahîm ve Benderci Hamza ve Cemâloğlu dimekle ma'rûf şakîler 'askeri tâifesini seferden men' ve herbir tekâlîf zuhûrunda verdürmeyüz deyû bir mikdâr za'îfi'l-'ukûl kimesneler dahî mezbûrlara tâbi' olub ol vechle umûr-ı

mühim tamâmen görülmeyüb ve serdârları dahî bâdiyelerinde izhâr-ı 'aciz eylemeleriyle ocak tarafından bir zâbıt kıyâmı ile bir cem'iyet olan merkûmûnun ve mevâdârları olan eşkiyânın zabt ve rabtuna iktizâ iden te'dibleri icrâsıyla umûr-ı mühimmenin rü'yet ve husûlu ahkâm-ı şer'iyenin icrâsı ve sâdir olan evâmirin infâzı her vechle imkânda olduğun ve mezbûrların ber-vech-i muharrer sû-i hâllerin müş'ir i'lâm olunmağla imdi sâlifuz-zikr kimesneler kendü hâllerinde olmayub vech-i meşrûh üzere hareketleri sebebiyle kazâ-ı mezbûrların nizâmı muhtel ve sefere me'mûr olan 'askeri tâifesini gitmemek üzere iğfâl ve izlâl etmeleriyle bu def'a ocakdan ta'yîn olunan mûmâ ileyh Küçük Çâvûş mübâşeretiyile ve cümle ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le merkûmun buldukları mahalde 'alâ eyyi hâl ahz ve ala götürülüb zikr olunan kal'alara vaz' ve habs ve kal'abend olub ve der-sa'âdetime 'arz ve i'lâm olunmalarıçün ihtimâm ve dikkat olunmak fermânım olunmağın sen ki Küçük Çâvûş-ı mûmâ ileyhsin senden zabt ve rabt ve hızmât 'uhdesinden gelmen me'mûl olduğuna binâen husûs-ı mezbûra mübâşir ta'yîn olunmuşsundur. İmdi bir gün akdem varub bâlâda mestûru'l-esâmî olan eşkiyâ ve yaraları cümle ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le ahz ve zikr olunan kal'alara habs ve kal'abend ve i'lâm eylemekde ziyâde ihtimâm ve zinhâr hilâfından vaz' ve hareketden tevakkî ve siz ki dizdârlarsız mezbûrûn-ı (eş)kiyâları dizdârları olduğunuz kal'alarda habs ve kal'abend ve bir tarikle ıtlâklarından hazer eyleyesiz deyû iftiharu'l-emâcid ve'l-ekârim bi'l-fi'l dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ağası olan el-Hâc İbrâhîm dâme 'uluvvuhu tarafından mühürlü mektûb virilmekle vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdir olmuştur. Buyurdum ki vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr olan fermânu celili'l-kadrim ağa-yı mûmâ ileyh tarafından virilmiş mühürlü mektûb mûcebince 'amel idüb hilâfından be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eyleyesin şöyle bilesin 'alamet-i şerife i'timâd kılasın Tahrîren fi evâsıtı ramazânî'l-mübârek sene (1) 156 vasale ileynâ fi evâli şevvâli'l-mübârek sene (1) 156.

Sahife No:177

Belge No:301

Teffiş fermânıdır

Akza'l-kuzâti'l-müslimîn evla'l-vulâti'l-muvahhidîn râfi'u a'lâmiş-şer'ati ve'l-yakîn vârisu 'ulûmi'l-enbiyâ'i ve'l-mürselîn el-muhtassu bi-mezîdi 'inâyeti'l-meliki'l-mu'în Anadolu'nun yemîn ve yesârıyla orta kolu nihâyetine varınca yol üzerinde

vâki'mevâli-yi 'izâm zîde fezâlihuhum ve mefâhiru'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinu'l-fezâili ve'l-keâm ve kâdılar ve nâibler zîde fazluhum ve mefahiru'l-emâsil ve'l-akrân mütesellimler voyvodalar ve kethüdâ yerleri yeniçeri serdârları vekîlleri ve sâir zâbitân ve a'yân-ı vilâyet zîde kadruhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsil olucak ma'lûm ola ki memâlik-i mahrûsemden eşkiyâ tâifesinin külliyyen def ve ref ile bilâd ve 'ibâdın ve ebnâ-yı sebîlin rahat ve emniyetleri murâd-ı hümâyûnum olmakdan nâşi levendât ve türkman ve ekrâd ma'kûlesinden bir mahalde eşkiyâ zuhûr iderse ol mahallin hükkâm ve zâbitân ve a'yân 'ale'l-ittifâk sürüb üzerine varub hudûd-ı dâhilinde ahziderlerse ise fi-hâ ve illâ âherin hudûduna girerler ise mücerred hudûdımızı tecâvüz itmişdir deyû arkalarından ayrılmayub ta'kîb ve duhûl itdikleri sancak ve toprağa mutasarrıfları ve zâbitları haberleşerek bi'l-ittifâk 'alâ eyyi hâl ahz ve ala getirüb ma'rifet-i şer'le cezâları tertîb ve siz maktû'ları der-devlet medârıma irsâl ve tesyîr olunub bi'l-cümle turûk-ı mesâlikin vücûd-ı habâset-âlûde eşkiyâdan tathîr ve tedmîr olunmak üzere bu sene emrim bi'd-defe'ât evâmiri şerîfemle nizâm virilüb min ba'd nizâm-ı merkûme mugâyir bir .....hükûmetinde eşkiyâdan isâbet ider ise vâki' olan zarar sancak mutasarrıfa ve ol kazânın hükkâm ve zâbitân ve a'yânınna zecren lehüm tazmîn ve katli nüfûs vâki' olur ise diyeti dahî tahsîl olundukdan başka hükkâm ve zâbitân ve a'yân ma'kûlelerinin muhkem haklarından gelineceği herkese tefhîm olunub ve şurût-ı mezkûre ile mâşâ'llâhu Te'âlâ düstûru'l-'amel tutulmak üzere mahalline kayd ve kezâlik mehâkimde sicillâta kayd olunub ve ba'de'l-yevm ol ma'kûle zuhûr iden eşkiyânın ahz ve tenkîlatlarında ednâ tekâsül ve rehâvet zuhûr idenler zikr olunan mevâ'id-i şedîdeye mazhar olacaklarını mübeyyin evâmir-i şerîfemle 'inzâr ve tehdîd olunmuşiken taht-ı hükûmet ve kazâlarımızda eşkiyâ ve harâmzâde zuhûr ve 'ibâd ve bilâd ve ebnâ-yı sebîle îsâli hasârât ve katli nüfûsa hisârat eyledikleri sem'-i hümâyûn-ı mülûkânem lâhik olmağın bu mertebe-i tenbîhât ve tehdîdât-ı ekîdeden sonra yine dâhil-i hudûdunuzda kuttâ'-ı tarîk eşkiyânın bi-muhâbâsât ve güzâr ile ebnâ-yı sebîlin ve sâir fukarâya tasallut ve hisâratları siz ki mûmâ ileyhimsiz emr-i 'âliyeme mugâyir (?) siz kâideme (?) takayyüd ve kemâl-ı tekâsülünüzden neş'et etmekle bi-lâ emân hakkınızdan mezkûr olan mevâ'id-i şedîde icrâ olunmak iktizâ eylemişken zikr olunan şekâvet-pişeler ile sâir kalîl ve kesîr câyihân zuhûr iden harâmzâdeler her ne mahalde ve ne cânibde olur ise olsun 'ale'l-ittifâk üzerlerine varub bi-eyyi vech-i kân ahz lâzım gelen cezâların tertîb ve icrâ ile taraf-ı mesâlik-i vücûdiyât-ı nümûdelerinden tathîr ve

te'mîn ve ebnâ-yı sebîl ve sâir 'ibâdu'llâha mazarratlarından tevakkîye ve tazmîn eylemek şartıyla bu def'-i tertîb-i cezâ-yı sezâlarıyla turuk ve mesâlikin şer ve şuarlarından (?) tathîr ve te'mîn ebnâ-yı sebîle ve sâir 'ibâdu'llâhın mezâlim-i te'addiyatlarında tevakkîye ve tazmîn iktizâ-yı murâd-ı hümâyûn-ı mülûkânem olmağla eşkiyâ ve harâmzâdenin ardlarından ayrulmayub ta'kîb ve mukâbele ve mukâtele ile tasaddi iderler ise siz dahî muhârebe ve mukâtele ve elbetde elbetde 'alâ eyyi hâl ahz ve ala götürüb ma'rifet-i şer'le müstahak oldukları cezâların bi-lâ emân tertîb ve icrâ ve siz maktû'ların der-devlet-medâra tesyîr ve desrân (?) ile havza-ı hükûmetinizi ve turûk ve mesâliki şer ve şuarlarından tathîr ve te'mîn ve bilâd ve 'ibâd ve ebnâ-yı sebîle mezâlim ve ta'addiyatlarında terfiye ve tazmîne bezl-i mâ hasil-ı kudret ikdâm eylesiniz. Eşkiyâ-yı sâlifi'l-beyânın bi-eyyi vech-i kân tertîb-i cezâlarıyla dâhil-i hükûmetiniz olan mahallerin te'mîn ve tathîr ehem ve mehâm-ı devlet-i 'âliyemde iken şöyle ki bu husûsda mikdâr-ı zerre rehâvet ve tekâsülünüz zuhûr ider ise zikr olunan şekâvet-şirelere tertîb olunacak cezâ sizin hakkınızda icrâ olunacağı mukarrer ve muhakkak olmağla ana göre basîret ve intibâh üzere hareket ve eşkiyâ-yı merkûmun 'ale'l-ittifâk üzerelerine varub elbetde ve elbetde ahz ve eşkiyâlarına mübâderet ve ala götürdükleri kâmilen dâmân ma'rifet-i şer'le müstahak oldukları cezâların tertîb ve icrâ ve siz maktû'larını der-devlet-medâra irsâl ve işrâ ile havza-ı hükûmetiniz ve turûk ve mesâliki şer ve mazarratlarından tathîr ve te'mîn ve ebnâ-yı sebîl ve sâir bilâd ve 'ibâd mazâr ve şuarlarından (178) tevakkîye ve tathîr idüb hudûdunuz dâhilinde deyû üzerlerine varmakda zerre mikdârı tereddüd ve rehâvetde ve şekâvetde 'alâkası olmayanları bu bahâne ile ta'addî ve tecâvüzden ser-i mü hilâfdan ziyâde tevakkî ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdir olmuştur. Buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr olan fermân vâcibu'l-ittibâ' ve lâzimu'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'ât-makrûnuyla 'âmil olub hilâfindan begâyet ihtirâz ve ictinâb eylesiniz şöyle bilesiz 'alamet-i şerîfe i'timâd kulasız. Tahrîren fi evâsıtı şevvâli'l-mükerrem li-sene sitte ve hâmsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye
el-Mahrûse

Kad vasale fi 9 zi'l-hicce sene (1) 156.

Sahife No:178

Belge No:302

Deve fermânı

Mefahiru'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinu'l-fezâili ve'l-keâm Adana Sancağı'nda vâki' olan kâdılar zîde fazluhum kıdvetül-emâcid ve'l-a'yân Adana Mütessellimi ve dergâh-ı mu'allâm gedüklülerinden olub bu husûsa mübâşir ta'yîn olunan Mehmed zîde mecduhu ve mefâhiru'l-emâsil ve'l-akrân kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyet iş erleri zîde kadruhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsil olucak ma'lûm ola ki .....perverdkârı ile mühr-ü hümâyûn ve ordu-yu zafer -makrûn nevrûz-ı firûzda Üsküdâr Sahrâsı'ndan hareket ve cânib-i düşmâna 'azîmeti meczûm ve mahtûm olmağla ve de'b-i kadîm üzere sadr-ı a'zamım dâiresine ve ahâli-yi ..... halkına iktizâ idüb Rum İli cânibinden ihrâcî fermanım olan mekârî develeri ve bârgîrlerinden mâ'adâ beher hâne-i memâlik-i Anadolu ..... mesbûkî mekârî deve ihrâc ve ..... muhtâc olmağla olduğuna binâen nevrûz-ı firûzun duhûlünde bi-lâ tasaddî Üsküdâr Sahrâsı'nda mevcûd bulunmak ve yüke girdikleri gündün hizmetde olduklarında ber-vech-i ..... üzere îcâb iden ücretleri ..... sarbânbaşı yediyle ber-vech-i nakd verilmek ve cümlesi yüke ehil ve reşid ve tevânâ ve ikişer çift çuvâl ve ..... ve urğân ve yular ve havt ve sâir alât ve besât ve takımları mükemmel ve tâm olmak şartıyla yüz elliyedi senesine mahsûb olmak üzere Adana Sancağı'ndan iki yüz mehârî mekârî devesi ihrâc itdirilmesi fermânım olmağın imdi sen ki kuzât ve mütessellim ve sâirlerisiz der-sa'âdetimden mübâşir ta'yîn olunan zîde mecduhu ile işbu emr-i 'âlişânım vusûlünde kat'an te'hîr ve tevakkiye ruhsat ve cevâz göstermeksizin irsâl olunan memhûr ve mumdâ sûret-i defter mücebince livâ-ı mezbûreden matlûb olan iki yüz mehârî mekârî develerinin ihrâclarına mübâşeret idüb zinhâr ve zinhâr bir mehârî za'îf ve nâ-tevânâ olmayub cümlesi kâvî ve tevânâ ve bâlâda zikr olunduğu vech üzere herbirinin ikişer çift çuvâl ve urğân ve sâyir alât besâtları mükemmel ve tâm olmak leylen ve nehâren ..... olmayub hitâm-ı maslahata dek gereği gibi görüb gözedüb bi-lâ izin firâr ve gaybet ve 'avdet eylememeleri üzere ahâli-yi vilâyet taraflarından herbir katârına kefillû ve boyunlu birer nefer kârgüzâr sarbânlar ta'yîn ve üzerlerine ahâli-yi vilâyetin ma'rifet ve ittifâklarıyla a'yân-ı vilâyetden bir nefer-i mu'temed 'aleyh sarbânbaşı nasb ve ta'yîn olunmak şartıyla ol mikdâr develeri birgün akdem tedârik ve ihrâc ve mübâşir-i mûmâ ileyhe teslîme ve nevrûz-ı firûzda Üsküdâr

Sahrâsı'nda mevcûd bulunmasına cümleliz bezl ve sa'y-ı kudret eylesiniz. Şöyle bilesiz bu mikdâr mekâri develerini tamamen tedârik ve ihrâc ve nevrûz-ı firûzda Üsküdâr Sahrâsı'nda mevcûd idemeyüz ..... 'özü ve 'illet eylemekden ve sarbânbaşısını mu'temed 'aleyh kimesnelerden nasb eylemeyüb ecânibden müflis ma'kûlelerini ..... ta'yîn eylemekden nâşî esnâ-yı râhda tavarların ba'zısın fîrûht idüb deve helâk idüb öldü deyû Sahrâ-yı Üsküdâr'a noksan getürmeğe sebep olmak ihtimâliniz olur ise sonra bir dürlü cevâba kâdir olamayub herbirleriniz hakkında 'ukubât-ı şedîde-i hüsrâvânem zuhûr ideceği mukarar olmağla ana göre kemâl-ı basîret ve intibâh üzere 'amel ve hareket eylesiniz ve siz ki mübâşir-i mûmâ ileyhimsin sen dahî tam'-ı hâm..... ve yahud hâtıra ri'ayet ile zâ'if ve bâ-tevânâ deve ihrâc eylemek ve yahud nevrûz-ı firûz duhûlüne dek Sahrâ-yı Üsküdâr'a tamâmen irişdürmemek olursa muhkem hakkınızdan gelineceği muhakkaktır. Keyfiyet ma'lûmun olub eğer sana selâmet-i hâl matlûbun ise bâlâda testîr ve tenbîh olunan (179) livâ-ı mezbûrdan matlûb olan iki yüz mehâri develeri 'aceleten ihrâc ve tekmîl takımları ve sarbânları ve kefillû boyunlu sarbânbaşısı ile ma'iyetine istishasıyla idüb nevrûz-ı firûz duhûlüne dek Üsküdâr Sahrâsı'na îsâl ve hâzır ve mevcûd eylemekde bezl ve sa'y ve mecâl eylemek bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdir olmuştur. Buyurdum ki hükm-ü şerîfimle vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr olan fermân-ı celîli's-şân vâcibu'l-ımtisâl ve lâzımu'l-ittibâ'ımın mazmûn-ı itâ'at-makrûnile 'amil olub hilâfına vaz' ve hareketden be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylesiniz şöyle bilesiniz 'alamet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fî evâilî zi'l-hicce sene sitte ve hamsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye

Defter süretidir ki deve ağası fermânı ile gelmiştir.

Berâ-yı (?)

Adana (?) ..... deve dâire-i 'âmire ..... sâire der-Livâ-ı Adana'dan hîn-i duhûl-ı nevrûz-ı firûzda Sahrâ-yı Üsküdâr'a tesyîr ve îsâl ve mevcûd ..... ve cmz. 1157. Ber-mûceb-i defter ve telhîs ve fermân-ı 'âli

Der-Livâ-ı Adana

şirân-ı (?) mehâr

200

Fî fm. sene (1) 15..

Sahife No:179

Belge No:303

Mefahiru'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinu'l-fezâili ve'l-keîâm Sayda ve Trablusşâm'dan Üsküdâr'a gelince vâki' olan kâdılar ve nâibler zîde fazluhum ve Behiru'l-emâsil ve'l-akrân kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve sâyir zâbitân ve emr-i vilâyet zîde kadruhum tevki'-i refi'-i hümayûn vâsil olacak ma'lûm ola ki Trablusşâm ve Trablusşâm taraflarından âsitâne-i sa'âdetime gelincek kalemiye akcelerinin ve îsâline me'mûr olan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mustafâ zîde kadruhum emnen sâlimen bu tarafa îsâli matlûb olmağla mûmâ ileyh işbu emr-i şerîfimle emrinizin taht-ı kazâsına vâsil olur ise mü'men ve mahfûz mahallerde kondurub ve emrinde bekledüb gider oldukda yanına kadr-ı kifâye tüfenk-endâz adamlar koşub ve sâlim biribirinize irsâl ve mu'accelen bu tarafa îsâl idüb 'avk ve te'hîrden ve emr-i zerre rehâvet ve taksîrden hazer ve mücânebet olunmak bâbında fermân-ı emnim sâdir olmuşdur. Buyurdum ki emrin vusûl buldukda bu bâbda vech-i emnih üzere şerefyafte-i sudûr olan fermân vâcibu'l-ittibâ' ve lâzımu'l-imtisâlimin emrin-ı itâ'at-makrûnile 'amil olub hilâfından gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet emresiz şöyle bilesiz 'alamet-i şerîfe i'timâd kılasın.Tahrîren fi evâsıtı şehr-i şevvâl 1156 tarihinde ve hamsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye
el-Mahrûse

Vasale ve kuyide fi 4 muharrem sene (1) 156.

Sahife No:179

Belge No:304

Ve Hüseyîn Çâvûş ve 'Alî (?) Çâvûş Ağa

Hâlen Bağdâd Salyânegisi 'Osmân Çâvûş Ağa tarafından meblağ-ı mevâcibi ahz emrinde me'mûr Eyâlet-i Adana mukâta'âtı kaleminden iki kıt'a sebep-i tahrîr hükmü ile emrin bin Hüseyîn ve 'Ömer bin Yûsuf nâm kimesneler meclis-i şer'inde hâlen Eyâlet-i Adana Mütessellimi olan Battâl Mehmed Ağa muvâcehesinde ikrâr idüb yedimizde olan emrin tahrîrler nâtık olduğu üzere Eyâlet-i Adana'dan mâl-ı 'avâriz ve Kurd Kulağı emrinin 'at mâllarından min haysü'l-mecmû' yedi bin beş yüz gurûş Bağdâd mevâcibleri emrinin yedi senesine mahsûben ahz ve yedine memhûr temessük virüb sebep-i emrin bir akce zimmetinde kalmadığı ecilden işbu mahalle şerh virildi.

Hasan Ağa-yı
Serdengecdi

Ahmed Beşe

ve Hâcî 'Alî Vekîl-i
fukarâ

ve gayruhum.

Sahife No:180

Belge No:305

Cizye fermânıdır.

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denu'l-fezâilî ve'l-keîâm Mevlânâ Adana Kâdısı zîde fazluhu ve kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Adana Cizyedarı Mustafâ zîde mecduhu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki memâlik-i mahrûsetil-mesâlik-i pâdişâhânemde vâki' ehl-i zimmet re'âyânın bin yüz iki târîhinde .....ihtiyârı ve 'ale'r-ru'ûs evrâk tevzî'i ile cizyeleri cibâyetine mübâşeret olundukda şerîfi altun toksan râyic bâliğ olmağla a'lâdan kırksekiz dirhem sîm-i hâlis bedeli dokuz gurûş olmak üzere dört 'aded ve evsâtdan yigirmidört dirhem sîm-i hâlis bedeli dört buçuk gurûş olmak üzere iki 'aded ve ednâdan oniki dirhem sîm-i hâlis bedeli iki gurûş bir rubu' olmak üzere bir 'aded 'aynî şerîfi altun cibâyet ve tahmîl olunub ba'dehu yüz sekiz senesinde tuğrâ-yı hümâyûn meskûk cedîd eşrefi altun vaz' oldukda beher 'adedi üçer yüz akceye râyic olmağla yüz dokuz senesinde otuziki senesinde gelince a'lâ on gurûş olmak üzere dört 'aded evsâtdan beş gurûş olmak üzere iki 'aded ve ednâdan iki buçuk gurûş olmak üzere bir 'aded 'aynî eşrefi altun alunub ba'dehu otuziki târîhinde eşrefi altun beş pârâ baş ile geçüb asıl bahâsı tefâvüt bulunduğunda re'âyâdan 'aynî altun taleb olunmayub ecnâs-ı nukûdun her kangısından virürler ise a'lâdan on ve evsâtdan beş ednâdan iki buçuk gurûş alınmak fermânım olmağla yüz kırkyedi senesine gelince 'umûmen ehl-i zimmetden bu vechle alunu gelmiş iken sene-i mezbûrede Erzurum ve Diyârbekir ve Mardin ve Musûl ve Şâm ve Kudûs ve Trâblisşâm ve Sayda kalemleri re'âyâlarından beher 'aded ve yüz onar pârâ hisâbı üzere zer-i mahbûb taleb ve 'aynî zer-i mahbûb tedârîkinde 'usreti olanlardan beher altun yerine üçer yüz otuzar akce hisâbı ile sâir ecnâs-ı nukûd alınmak fermânım olmağın sene-i mezbûreden ilâ hâze'l-ân eklâm-ı merkûm re'âyâsının cizyeleri vech-i meşrûh üzere ve mâ'adâsında cizyeleri otuziki senesi nizâmı mücebince cibâyet tahsîl oluna geldiği hazîne-i 'âmirem defterlerinde mukayyed olub el-hâletî hâzihi zer-i mahbûb ile zincirli mısır altunu çömlek hurdasın yüzer akce pâraya râyic olmağla 'ale'l-'umûm ehl-i zimmet re'âyâsının cizyeleri dahî zer-i mahbûb hisâbı üzere taleb ve tahsîl olunmak iktizâ ider iken fakat zer-i mahbûb hisâbı bâlâda mestûr ber-vech-i aklâmın cizyelerine hasr ve

tahsîs ve mâ'adâsının bezl ve te'hîri olunmasını ihtilâf üzere cizye cibâyeti mahdûdesini müstelzim ve esnâf-ı selâse i'tibârından mâ'adâ mahpalık (?) cizye cibâyeti şurût-ı mer'îyeye gayri muvâfık olmağla ba'de ezin Rum İli ve Anadolu'da vâki' aklâm-ı cizyenin yerlisi istisnâ olunmayub cümlesinin cibâyet ve tahsîlinde ittîrâd ve müsâvvât bulunmak için sinîn-i sâbık zer-i şerîfi ve eşrefi altunun revâyici üzere ehl-i zimmetden 'aynî altun taleb olunduğu misullü bin yüz elliyedi senesi muharremi ibtidâsından dahî fi-mâ ba'd 'umûmen Anadolu ve Rum İli'nden ehl-i zimmet re'âyâdan râyici üzere beher 'adedi yüz otuzar pâraya 'aynî virilenlerden 'aynî zer-i mahbûb tedârîkinde 'usreti olanlardan zer-i mahbûb hisâbı üzere a'lâdan onbir gurûş evsatdan beş buçuk gurûş ve ednâdan iki buçuk gurûş bir rubu' tahsîl olunmak için fermân-ı hümâyûn-ı şeref-bahş-ı sudûr olmağın imdi sen ki cizyedâr-ı mûmâ ileyhsin işbu emr-i şerîf-i 'âlişân vusûlünde elliyedi senesine mahsûben 'uhdende olan Adana ve tevâbi'i sancaklarında sâkin ve mevcûd olan ehl-i zimmet re'âyâyâ 'alâ vechi's-seviy istihkâk ve tahammüllerine göre tevzî' eylediğın evrâk-ı cizyesinin a'lâsından dört zer-i mahbûb ve evsatından iki zer-i mahbûb ve ednâsından bir zer-i mahbûb taleb ve 'aynî-yi zer-i mahbûb tedârîkinde 'acz ve 'usreti olanlardan zer-i mahbûb hisâbı üzere a'lâsından onbîrer gurûş ve evsatından beş buçuk gurûş ve ednâdan iki buçuk gurûş on pâra cibâyet ve tahmîl idüb mutlak 'aynî-yi zer-i mahbûb talebiyle re'âyâ fukarâsına cebr etmeyüb zer-i mahbûb hisâbı ile sâir ecnâs-ı nukûdı ahz ve mâl-ı cizyeyi zer-i mahbûbe hisâbı üzere cibâyet-i mîrîye edâ ve teslîm eylesesin ancak zîr-i sâye-i re'fetmâye-i pâdişâhânemde müstatil olan re'âyâ fukarâsının min külli'l-vucûh cevr ve ta'addiden himâyet ve siyânet olunmaları ravzâ-yı murâd-ı hümâyûnum olunduğında başka mâl-ı cizyenin zer-i mahbûb hisâbı üzere cibâyet ve tahsîl olunması cizyelere tahmmülünden ziyâde kâğıd zamm olunmak misullü cizyedârların re'âyâyâ cevr ve ta'addi eylemelerine vesîle olmamağla zinhâr bu husûsu kendün ve....celb-i menfa'at ittihâz etmeyüb re'âyâ fukarâsına bu bahâne ile cevr ve ta'addi eylemekden mücânebet eylesesin ve sen ki mevlânâ-yı mûmâ ileyhsin fermân-ı hümâyûnum olduğı vechle cizyeyi zer-i mahbûb hisâbı üzere cibâyet ve tahsîl itdirüb re'âyâdan bir ferd bunun hilâfına 'inâd ve muhâlefet itdirmemen bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdir olmuştur. Buyurdum ki hükm-ü şerîfimle vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr olan işbu emr-i şerîf-i celîli's-şân vâcibu'l-ittibâ'ımın mazmûn-ı itâ'at-makrûnile 'amil olub hilâfıyla vaz' ve hareketden be-gâyet ihtirâz ve mücânebet

eyylesiz şöyle bilesiz 'alamet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîr(en) fi'l-yevmi's-sâdis zi'l-hicce sene sitte ve hamsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye
el-Mahrûse

Vasele kuyide fi 19 zi'l-hicce sene (1)156.

Sahife No:181

Belge No:306

Hüseyîn Pâşâ Hazretleri'nin ibkâ emridir.

Düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmu'l-'âlem müdebbiru'l-umûri'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb mütemmimu mehâmi'l-enâmi bi'r-re'yi's-sâib mümehhidu bünyâni'd-devleti ve'l-ikbâl müşeyyedu erkâni's-sa'âdeti ve'l-iclâl el-mahfûfu bisunûfi'l-'avâtıfı'l-meliki'l-a'lâ hâlen Adana Eyâleti mutasarıfı olan vezîrim Hüseyîn Pâşâ edâma'llâhu Te'âlâ iclâlehu ve kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denu'l-fazl Adana ve Yüreğir kâdıları zîde fazluhumâ tevkî'-i refi'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki sen vüzerâ-yı 'izâmımın yarar ve nâ-marar vükelâ-yı fehâmımın umûr dide ve kârgüzârı olub her vechle 'inâyet-i 'aliyeme sezâvâr olduğun ecilden bundan akdem eyâlet-i mezbûre sana tevcîh ve hâlen üzerinde olmağla hakkında mezîd-i 'inâyet-i 'aliye-i şâhâne ve ..... pâdişâhânem zuhûra getürülüb şerefyafte-i sudûr olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn mücebince 'avâtıf-ı 'aliye-i mülûkâne ve 'avârıf-ı seniye-i hüsravânemden zikr olunan Adana Eyâleti bin yüz elliye di senesi muharremi ibtidâsından sana ibkâ kılınmağla kemâkân mutasarıf olmak emrim olmuştur. Buyurdum ki hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnumla sâdır olan fermân-ı celili'l-mukadderim ve ibkâ ve mukarrer kılındığı üzere eyâlet-i mezbûreye kemâkân sen mutasarıf olub zabt ve rabt-ı memleket ve himâyet ve siyânet-i ra'iyet bâbında ve sâyir fermânım olan hizmet-i 'aliyemin edâ ve temşiyet temkîlinde bezl-i iktidâr ve sa'y-i bî-şomâr eyleyüb bin ba'd fukarâ-yı ra'iyet ve sükkân-ı vilâyet ve kuttân-ı memlekete bir vechle zülm ve ta'addi ve tecâvüzden be-gâyet ictinâb üzere olasın şöyle bilesin 'alamet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fi'l-yevmi's-sâmin 'aşer min şevvâli'l-mükerrem li-sene sitte ve hâmsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye
el-Mahrûse

Vasale ve kuyide fi 22 zi'l-hicce.

Sahife No:181

Belge No:307

Hüseyîn Pâşâ'nın imdâd-ı seferiye fermanıdır.

Mefahiru'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinu'l-fezâili ve'l-keâm Adana Eyâleti'nde vâki' kâdılar zîde fazluhum ve mefahiru'l-emâsil ve'l-akrân a'yân-ı vilâyet zide kadruhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsil olucak ma'lûm ola ki serhadât-ı İrân'ın sene-i âtîde dahî sinîn-i mâziye misullü 'asâkir ve sâir mâlezime ile metânet ve istihkâmlarına mübâderet olunmakdan nâşî memâlik-i mahrûsemde vâki' eyâlet ve elviyeden bin yüz elliye di senesine mahsûben imdâd-ı seferiye tahsîli muktâzi olub hâlen Adana Eyâleti'nde mutasarrıf olub Diyârbekir Ser'askeri ma'iyetinde olan düstûr-ı mükerrer müşîr-i mufahham nizâmu'l-'âlem vezîrim Hüseyîn Pâşâ edâma'llâhu Te'âlâ iclâlehu tevkîr-i 'asker ve techîz-i levâzımı için mesârıf-ı kesîreye mübtelâ olduğuna binâen müevvenete 'avn ve medar olmak üzere sene-i mezbûreye mahsûben eyâlet-i mezkûreden mu'ayyen olan otuzüç bin gurûş imdâd-ı seferiyesi şurût-ı seferiye üzere gurre-i muharremde def'aten tevzî' ve tahsîl vezîr-i müşârun ileyh tarafından kabzına me'mûra tamâmen teslim olunmak fermânım olmağın işbu emr-i şerîfim ısdâr ve sadr-ı a'zam kapucular bölükbaşısı kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Mehmed zîde mecduhu ile 'isâl olunmuşdur. İmdi vusûlünde siz ki mûmâ ileyhimsiz ber-vech-i muharrer sene-i mezbûreye mahsûben eyâlet-i mezkûreden mu'ayyen olan ol mikdâr gurûş imdâd-ı seferiyesin şurûtu üzere bir an akdem tevzî' ve tahsîl ve vezîr-i müşârun ileyh tarafından kabzına me'mûra teslim tamâmen edâ ve teslim eyleyüb ser-i mû te'hîr ve terâhiden ve mikdâr-ı mu'ayyenden ziyâde tahsîl olunmakdan gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet olunmak bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr olan fermân vâcibu'l-ittibâ' ve lâzımu'l-ımtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûniyla 'âmil olub hilâfından gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet eyleyesiz şöyle bilesiz 'alamet-i şerîfe i'timâd kılâsız. Tahrîren fi evâsıtı şevvâli'l-mükerrerem li-sene sitte ve hâmsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye
el-Mahrûse

Vasale ve kuyide fi 21 zi'l-hicce sene 1156.

Sahife No:182

Belge No:308

..... 'asâkir emridir.

Mefahiru'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinu'l-fezâili ve'l-keâm Anadolu'nun orta kolu yemin ve yesârıyla nihâyetine varub gelince vâki' olan kuzât ve nüvâb zîde fazluhum ve mefahiru'l-emâsil ve'l-akrân yeniçeri serdârları 'atîk serdengecdi ağaları ve 'alemdârları ve ocak ihtiyârları ve a'yân-ı vilâyet ve iş erleri zîde kadruhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsil olacak ma'lûm ola ki İrân Şâhı Nâdir Şâh mezâhib-i erba'a-ı muhtedûndan hâric Ca'feri nâmında izhâr ve bedâya eylediği mezâhib-i bâtila mezâhib-i erbâ'asına hâmis olmak üzere tasdik ve kabûl idin deyû hâşâ sümme hâşâ ehl-i sünnet ve cemâ'atın pâk i'tikâdlarına halel virmek dâ'iyesine birkaç seneden berû .....cây-ı 'inâd ve ısrâr ve bilâ müceb hudûd-ı memâlik-i mahrûseme tecâvüz ve ta'addiye ibtidâr ve za'm-ı fâsıd ve re'-yi kâsıdı üzere ser-hadât-ı mansûreden Musûl Kal'ası'nın muhâsarası kasdıyla ol havâlılere ityân ve ikdâm ityâr idüb ve virilen cevâb-ı şerîfe mücebince şer'an mukâtelesi emîr-i merkûm üzerine vâcib olmağın takrrüb-ü eyyâm-ı şitâ ve .....bağlamayub bi-tevfiki'llâhi meliki'l-'allâm tertîb-i esbâb-ı nehzat ve harekete kıyâm ve 'umûmen vüzerâ-yı 'izâm ve mîr-i mîrân-ı kirâm ve ümerâ-yı zevî'l-ihtirâm ve bi'l-cümle dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ve cebecileri ve topçuları ve top 'arabacıları ve sipâh ve silâhdâr ocakları ve gedüklü ve 'uluka (?) ve müteferrikagâh ve çâvûşân ve memâlik-i mahdûm Rum İli ve Anadolu'da vâki' eyâlet ve elviye ve zü'âmâ ve erbâb-ı nâdirpâre (?) ve süvâri (?) ve ihtiyâr (?) zafer i'tibâr ile şâh-ı merkûmun mukâtele ve müdâfa'ası için bir an akdem sefer-i nüsret-eser vukû'u bundan akdem evâil-i şa'bâni'l-mu'azzamda huzûr-ı kâbızı'n-nûrî şâhânemde 'akd olunan encümen-i merzâde-i (?) karârdâde ve ittifâk-ı erâ (?) ve ..... ileri (?) du'â olunmağla ..... saltanat ile karîn üzere mühr-ü hümâyûn ve ordu-yu zafer-makrûnum nehzat ve hareketle erkânını (?) tertîb ve teslim (?) muharrer sefer-i nüsret-eser vukû'unu cümleye tenbîh ve tefhîm olunmasıçün düstûr-ı ekrem müşîr-i efham nizâmu'l-ümem sâturesim (?) vezîr-i a'zamım Hasan Pâşâ edâma'llâhu Te'âlâ iclâlehu ve zâ'if (?)..... emr-i hümâyûn-ı şeref-sudûr olub el-hâletu'l-hâzihi ..... ile Mûsul Kal'ası derûnunda mevcûd ..... dek müdâfa'a ..... şâh-ı merkûm tâb-ı aver mukâvemet olamayub kemâl-ı hezîmet ve perişân ile 'avdet ve rücû' ..... ric'ât itmekle eğer çi ber-minvâl-ı muharrer .....

tarafından mücerred kal'a-ı merkûmenin tahlîsi irâdesiyle bî-vakt ve imkân tazmîm (?) olunan hareket sudûrunu müstecâb (?) hâlde kalmayub ancak şâh-ı merkûm ile her ne mahalde mukadder ise mukâbele ve muhârebe için 'avn ve 'inâyet-i hazret-i perverdekâr ile ol ..... tazmîm-ı sâbık-ı mezkûr üzere mühr-ü hümâyûn ve ordu-yu zafer-makrûnum evvel-i nevrûz-ı firûzda Sahrâ-yı Üsküdâr'dan hareket ve cânib-i düşmâna tevcîh re'ayâ-yı celâdet eylemesi emr-i mahdûm ve mî-karrer olmağla bu bâbda meczûm olan mersûm-ı hüsravânem olan irâde-i hümâyûnumu cezm ve tahkîk ve de'b-i kadîm ve 'adet-i senedim (?) üzere dahî selâmlık tertîb olunub mecmû'-ı ocaklar da'vet ve vakt-ı merkûm hilâlinde 'alâ eyyi hâl ordu-yu hümâyûnumun nehzat ve hareketi meczûm ve mütehakkık olduğun için ve ..... vech-i nehzat müterakiben hazır ve âmâde bulunmaları tenbîh ve işâret olunmağın imdi (?) Rum İli ve Anadolu'nun üçer câniblerinde vâki' kazâ ve nevâhi ve kurâda mevcûd olan sâhibu'l-esâmî ve bi-lâ esâmî yeniçeri ve kuloğulları ve müteka'id yeniçeri ağaları ve 'alemdârları ve cebeci ve topcu ve top 'arabacıları 'umûmen serdârları bayraklarıyla sefer-i hümâyûnuma ..... ve mülhak olmalarıçün ber-vech-i sünnet-i kadîm haberci çavûşları ile cümlesi agâh ve tenbîh olunması fermânım olmağın kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân beşinci bölüğün Ahmed Çavûş zîde kadruhu ile irsâl olundu inşâ'illâhu Te'âlâ herkangınızın kazâsına dâhil ve yedine i'tâ olunan fermân-ı 'âlişânımı huzûr-ı şer'de feth ve kırâet ve mazmûn cümleye i'lân ve işâ'at ve cümle 'asâkirin bundan sonra sürücü mübâşirler ve ..... serdârları bayrakları ile te'hîr bir ferdi girü kalmamak şartıyla ihrâc ve irsâllerinde .....takat ve ihtimâm olunub bu emr-i lâzımı'l-ihimâmda ferd-i vâhid tekâsül ve tesâmüha olmamak vechi ihzâr-ı hazer ve dikkat ve hilâfindan dahî hazer ve mücânebet eyleyesiz ve siz ki serdârlar ve 'atîk ağalar ve 'alemdârlar ve cümle yeniçeri ve sâir tavâif-i 'askerisiz gerekdir ki inşâ'illâh şimdiden hâzır ve âmâde olub vakt-ı mezbûra dek sürücübaşılar vardıkda bi-lâ 'özü ve 'illet yerlerinizden bi-lâ te'hîr hareket ve 'azîmet ve ordu-yu hümâyûnuma mülâkî ve mülhak olmanız ziyâde kıvâm ve ihtimâmda kusûr ve bir vechle tekâsül olunmamak üzere gayret ve uğûr-ı dîn-i mübîn için .....n-ı baş ile sâ'î..... olunub dünya ve ahiret sa'adeti olan du'â-yı hazret-i pâdişâhanemi i'timâm ve isti'mâle kudret hilâfindan .....hazer ve mücânebet eyleyesiz ve sen ki haberci çavûş zîde kadruhunun sen dahî me'mûr olduğun orta kolunun nihâyetine varınca bir kazâ-yı tecâvüz ..... sâdır olan emr-i 'âlîyi cümle muvâcehesinde huzûr-ı şer'de sem' ve mürâat mazmûnı

üzere 'amel ve hareket eylemeleri için müekked tenbîh ve bir vechle eyyâm-ı hizmet-i me'mûra eylediğin kazâlardan 'arz ve i'lâm ile .....eyleyüb hilâfından ihtizâr ve ictinâb eyleyesiz deyû bi'l-fi'l dergâh-ı mu'allâm yençerileri ağası olan iftihârul-ümerâ ve'l-ekâbir el-Hâc İbrâhîm dâme 'uluvvuhu tarafından mühürlü mektûb virilmekle vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuştur.

Evâilu zi'-ka'de sene (11) 56.

Kad vasele ve kuyide fi 3 muharrem. (Mûcebince) mektûblar dahî vârid olmuştur.

Sahife No:183

Belge No:309

Develer Kazâsı'na tâbi' Erik Ağacı

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denu'l-fazlı ve'l-kelâm Adana Kâdısı zîde fazluhum ve kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Adana Mütesellimi zîde mecduhu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsil olucak ma'lûm ola ki Adana mahallâtından Çukurmescid Mahallesi sükkânından 'Alî ve Yûsuf nâm kimesneler südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl idüb bunlar Develer Kazâsı'nda vâki' Hâcî İbrâhîm Zâviyesi'nin defterde mukayyed karyelerinde nâm karyenin defterlü re'âyâsından olub üzerlerine edâs lâzım gelen rusûm-ı ra'iyetlerin kânûn ve defter mûcebince vakf-ı mezbûrun evlâdiyet ve meşrûtiyet üzere mütevellisi olan nâm kimesne ..... hümâyûnunda hâs re'âyâsından degiller iken hâs-ı mezbûr voyvodası hilâf-ı kânûn ve defter siz hâs-ı mezkûr re'âyâsındansınız deyû müdâhale ve bundan akdem mürâfa'-ı şer' olunduklarında vakf-ı mezbûr defterde mukayyed ebâ 'an ced re'âyâsından oldukları şer'an sâbit ve mu'ârazadan men' birle kibel-i şer'den hüccet-i şer'ie ve buyuruldu virilmişken mündefi' olmayub hilâf-ı defter-i hâkânî ve mugâyir-i hüccet-i şer'ie-i kuyûdun hâlî olmadığın bildirüb hilâf-ı defter-i hâkânî ve berât ve mugâyir-i hüccet-i şer'ie müdâhale ve ta'addisi men' ve def' olunmak emr-i şerîfim ricâ eyledikleri ecilden kânûn ve defter ve berât mûcebince 'amel olunmak emrim olmuştur. Buyurdum ki şerîfimle vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere 'amel dahî husûs-ı mezbûra tamâm mukayyed ve dahl iden mezbûrdan dergâh-ı mu'allâmdan ihrâc olunmuş mühürlü sahîh sûret ve defter-i cedîd hâkânî taleb idüb göresin bunlar husûs-ı mezbûr

karyesinin defterde mukayyed ra'yyet ve ra'yyeti oğullarından olmayub fi'l-vâki' vakf-ı mezbûrun defterde mukayyed ebâ 'an ced re'âyâsından oldukları şer'an sâbit ve mu'ârazadan men' birle kibel-i şer'den hüccet-i şer'îye ve buyuruldu virilmişken voyvoda-yı mezkûr hilâf-ı defter-i hâkânî ve mugâyir-i hüccet-i şer'îye müdâhale ve ta'addî eylediği vâki' ise men' ve def' idüb min ba'd hilâf-ı kânûn ve defter ve mugâyir-i hüccet-i şer'îye ve emr-i hümâyûn kimesneye ta'allül ve tereddüd itdirilmeyüb eslemeyanı 'arz idüb husûs-ı mezbûr için bir dahî emr-i âher irsâline muhtâc eylemeyesin şöyle bilesin 'alamet-i şerîfe i'timâd kılâsın Tahîren fi evâsıtı rebî'l-âhir li-sene sitte ve hamsîn ve miete ve elf .

Kostantiniyye
el-Mahrûse

Vasale ve kuyide fi 8 muharrem sene (1)157.

Mûcebince sadr-ı a'zam mektûb(u) dâhî sâdir olmuşdur.

Sahife No:184

Belge No: 310

Sipâhilerin haber emridir.

Akza'l-kuzâtî'l-müslimîn evla'l-vulâti'l-muvahhidîn me'âdinu'-fezâili ve'l-yakîn râfi'u a'lâmi's-şerî'ati ve'd-dîn vârisu a'lâmi'l-enbiyâ'i ve'l-mürselîn el-muhtasûnu bi-mezîdî'l-meliki'l-mu'în Üsküdâr'dan Anadolu'nun sağ kolu yemîn ve yesâriyla nihâyetlerine varınca yol üzerlerinde vâki' olan mevâli-yi kirâm zîdet fazluhum ve mefâhiru'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinu'l-fezâili ve'l-keâm kâdılar ve nâibler zîde fazluhum ve mefahiru'l-emâsil ve'l-akrân kethüdâ yerleri ve a'yân-ı vilâyet ve iş erleri zîde kadruhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsil olucak ma'lûm ola ki İrân Şâhı Nâdir Şâh mezâhib-i erba'a-ı hakkdan hâric Ca'feri nâmında ibtidâ itdiği mezheb-i bâtul mezâhib-i erba'a-ı ehl-i sünnete hâmiş olmak üzere tasdîk ve kabûl idin deyû hâşâ sümme hâşâ ehl-i sünnet ve cema'atın i'tikâd-ı pâklarına hâlel virmek dâ'iyesiyle birkaç seneden berü pâ-bercâ-yı 'ibâd ve isdâr ve bi-lâ müceb memâlik-i mahrûseme tecâvüz ve hattâ Mûsul Kal'ası muhâsaraya ihbâr itdiğine binâen şer'an mukâtele vâcib olunduğunu müş'ir virilen fetvâ-yı şerîf mücebince eyyâm-ı şitâyâ kalmayub bi-tevfiki'llâhi'l-meliki'l-'allâm vüzerâ-yı 'izâm ve sâir bi'l-cümle ihbâr-ı zafer encâm ile şâh-ı

merkûmun mukâtele ve müdâfa'asıçün sefer-i nûsret-eser vukû'u bundan akdem huzûr-ı hümâyûn-ı hüsravânemde 'akd olunan encümen-i şurâda karârdâde-i ittifâk ..... hayır hânım ber-ref'i 'abâdî (?) du'â olunmuşdu. El-hâletu hâzihi 'inâyet-i rabbi'-'izzet birle Musûl Kal'ası derûnunda olan cünûd-ı zafer cûdla müsacere-i gayûrânelerine dâr-ı mukâvemet olamayub ric'at-ı kahri ile hâiben 'avdet etmemekle mukaddemâ Mûsul Kal'ası'nın tahsîli zımnında tazmîm olunan hareket bî-hengâm müceb hâlde kalmayub ancak şâh-ı merkûm ile her ne mahalde mukadder ise mukâtele ve ..... ve tevekkülen 'ala'llâhi Te'âlâ mühr-ü hümâyûn ve ordu-yu zafer-makrûnumun evvel-i nevrûz-ı firûzda Üsküdâr Sahrâsı'nda nihânındı ve cânibi düşmâna tevcih-i râyât-ı celâdet olunması husûsuna bu def'a dahî müceddeden emr-i şerîfim sâdir olmağın bu husûsu te'kîd ve te'yîdi mutazammın şeref-bahşâ-yı sudûr olan fermân-ı celîli'l-mukadderim ocağın mu'atâd ve kârgüzârı çâvûşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Beşelli (?) İbrâhîm Çâvûş zîde kadruhu mübâşeretiyle irsâl olunmuşdur. İmdi mübâşir-i merkûm taht-ı kazâlarınıza varub dâhil oldukda şeref-sudûr emr-i şerîfimin mazmûn-ı itâ'ât-makrûnuyla mecma'-ı nâs olan mahallerde münâdiler nidâ ve sipâh ocağı neferâtını ikâz ve bi-meşiyeti'llâhi Te'âlâ ber-müceb-i 'âlî sefer-i hümâyûnumâ hâzır ve âmâde bulunmalarını i'lân ve işâ'at idesiz ve siz ki kethüdâ yerleri mûmâ ileyhimsiz zikr olunan kazâlarda sâkin ve mütemekkin olan sipâh ocağı neferâtını habîr ve agâh ve bi'l-lütfi'llâhi Te'âlâ vakt-ı mezkûrede müterakiben âmâde eylemeğe dikkat-ı tâm ve sa'y ve ihtimâm eylesesiz ve sen ki mübâşir-i mûmâ ileyhsin kemer-i gayreti miyân-ı cân bend idüb ziyâde basîret ve intibâh ile hareket ve bir mahalde mekes ve arâm etmeyüb me'mûr olunduğın neferât-ı merkûmeyi ber-müceb-i emr-i 'âlî vakt-ı evvel-i nevrûz-ı firûzda mükemmel alât ve besât-ı seferiyeleri ile hâzır ve âmâde bulunmaları için cümleye tenbîh ve te'kîd idüb hilâf-ı emr-i 'âlî ser-i mü hareketden be-gâyeti'l-gâye mücânebet eylesesiz deyû iftihâru'l-emâcid ve'l-ekârim sipâhiler ağası olan Ebubekir dâme mecduhu tarafından mühürlü mektûb virilmekle vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak (bâbında) fermân-ı 'âlişânım sâdir olmuşdur. Buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda sâdir olan fermânı celîli'l-mukadderim ve mûmâ ileyh tarafından virilen mühürlü mektûb mücebince 'âmil olub hilâfindan gâyetü'l-gâye ihtirâz ve ictinâb eylesesiz şöyle bilesiz 'alamet-i şerîfe i'timâd kılasız.. Tahrîren fi evâsıtı şehri zi'l-ka'de sene sitte ve hâmsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye

el-Mahrûse

Vasale ve kuyide fi gurre-i sâfer sene (1) 156.

Bu mazmûn üzere silâhdâr ocağından emr-i 'âli sâdır olmuşdur.

Sahife No:185**Belge No:311**

Hüseyîn Pâşâ'nın imdâd-ı seferiyesi emridir.

Mefahiru'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinu'l-fezâili ve'l-keâm Adana Eyâleti'nde vâki' kâdılar zîde fazluhum ve mefahiru'l-emâsil ve'l-akrân a'yân-ı vilâyet zîde kadruhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsil olucak ma'lûm ola ki serhadât-ı İrân'ın sene-i âtîde dahî sinîn-i mâziye misullü 'asâkiri ve sâir mâlezime ile metânetde ve istihkâmlarına mübâderet olunmakdan nâşî memâlik-i mahrûsemde vâki' eyâlet ve elviyeden bin yüz elliyedi senesine mahsûben imdâd-ı seferiye tahsîli muktâzi olmağla olub ve hâlen eyâlet-i mezbûre mutasarrıfı düstûr-ı mûkerrem müşîr-i mufahham nizâm-u'l-'âlem vezîrim Hüseyîn Pâşâ edâma'llâhu Te'âlâ iclâlehu bundan akdem Diyârbekir Ser'askeri ma'yyetine me'mûr ve cânib-i merkûmda muhâfaza-ı memleket ve muhârasa-ı sedd-i ..... islâmiye ve hızmât-ı sâireye kıyâm ve ..... üzere olmağın tevkîr-i 'asker ve teksîr-i leşker ve techîz-i levâzimesiçün mesârif-ı kesîreye mübtelâ olmağla müevvenetine 'avn-ı medar olmak üzere eyâlet-i mezbûreden mu'ayyen olan altmışaltı kîse akce imdâd-ı seferiyesi şurût-ı seferiye üzere gurre-i muharremde def'aten tevzî' ve tahsîl müşârun ileyh tarafından kabzına me'mûra tamâmen ve kâmilen teslim olunmak fermânım olmağın işbu emr-i şerîfim ısdâr ve hassa silahşörlere kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Mehmed zîde mecduhu ile irsâl olunmuşdur. İmdi vusûlünde siz ki mûmâ ileyhimsiz ber-vech-i muharrer sene-i mezkûreye mahsûben eyâlet-i mezbûreden mu'ayyen olan ol mikdâr kîse akce imdâd-ı seferiyenin şurûtu üzere gurre-i muharremde tevzî' ve bir an akdem ve bir sâ'at mukaddem tahsîl ve müşârun ileyh tarafından kabzına me'mûra tamâmen ve kâmilen (teslim) itdirüb ser-i mû te'hîr ve terâhiden ve mikdâr-ı hisseden ziyâde tahsîl olunmakdan gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet olunmak bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr olan fermân vâcibu'l-ittibâ' ve lâzımu'l-ımtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnıyla 'âmil olub hilâfından gâyetü'l-gâye ihtirâz ve ictinâb eyleyesiz şöyle bilesiz

'alamet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fi evâili zi'l-hicce sene sitte ve hâmsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye
el-Mahrûse

Vasale ve kuyide fi 2 sâfer sene (1)157.

Sahife No:185

Belge No:312

Sisli Hasan Efendi'nin ıtlâk emridir.

Kıdvetü's-sikât ve'l-müstahfazîn Adana Kal'a dizdârı tevki'-i refi'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki Sis sâkinlerinden Hüseyîn Efendi dimekle ma'rûf kimesne südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl idüb bu kendü hâlinde pîr-i fânî ve evkât-ı hamsede cevâmi'i şerîflerde 'ibâdet ve evrâd ve ezkâra müdâvîm ve hilâf-ı şer'-i şerîf kimesneye vaz' ve ta'addisi yoğ iken ashâb-ı a'râzdan ba'zı kimesne bunun üzerine hücum ve hilâf-ı inhâ ifk ve iftirâları sebebiyle fermân-ı 'âlî bundan akdem kal'a-ı merkûmede olub bir seneden mütecâviz zindân-bend olduğundan vücûduna 'illet-i kesire ve sâhib-i firâş olub mağdûr olduğun bildirüb kal'a-ı merkûmede ıtlâk ve sebîlini tahliye olunmak emr-i şerîfim ricâ etmeğın vech-i meşrûh üzere ..... ve ıtlâk olunmak emrim olmuşdur. Buyurdum ki şerîfimle vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere 'amel dahî sen ki dizdâr-ı merkûmesin merkûm Hasan'ı kal'a-ı merkûmeden ıtlâk ve sebîlini tahliye eyleyüb emr-i şerîfimin mazmûn-ı münîfi ile 'âmil olasın şöyle bilesin 'alamet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren (fi) evâsıtı muharrem li-sene seb'a ve hâmsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye
el-Mahrûse

Vasale kuyide fi 2 safer sene (1) 157.

Sahife No:186

Belge No:313

Bâ'is-i tahrîr-i hurûf budur ki

İşbu bin yüz elliyedi senesi mâh-ı muharremi'l-harâmı gurrasinden Eyâlet-i Adana devletlü 'inâyetlü vezîr-i mükerrerem Hüseyîn Pâşâ Hazretleri'ne taraf-ı devlet-i 'âliyeden tevcîh ve ihsân buyurub şeref-bahş-ı sudûr olan fermân-ı 'âlişân ile

me'mûriyetimiz olmağla vezîr-i müşârun ileyh hazretleri hâlen hâlen Diyârbekir Ser'askeri ma'yyetinde olub huzûr-ı 'âlilerine me'mûr ve ordumuzda râhin mukâbelesinde olmak üzere eyâlet-i merkûmede bâ-fermân-ı 'âlî tahsîs kılınan imdâd-ı seferiyesi mâlından el-yevm taraf-ı müşîrânelerinden Adana mütesellimleri olan 'izzetlû Battâl Mehmed Ağa yedinden almak üzere bin beş yüz harc-ı râhî hizmet ve ikiyüz elli gurûş dahî uşaklarımıza virilmek üzere vezîr-i müşârun ileyhe i'tâ eylediği mektûbları bin yüz elli gurûş mâl-ı seferiyesinden merkûm Mütesellim Battâl Mehmed Ağa yedinden huzûr-ı şer'de tamâmen ahz ve kabz eylediği müş'îr ağa-yı mûmâ ileyh yedine işbu tahvîl virilmiştir gerekdir ki vakt-ı hâcetde ihticâc idine gurre-i saferi'l-hayr sene (1) 157.

Mehmed
Kapucular bölükbaşı-yı
Hazret-i sadr-ı 'âlî

Vasale ve kuyide fi gurre-i safer sene (1) 157.

Sahife No:186

Belge No:314

Hüseyîn Pâşâ'nın Battâl Ağa'ya irsâl eylediği mektûb

Hâlen Adana mütesellimimiz 'izzetlû ve rif'atlû

ağa huzûrlarına ba'de't-

tahiyye ve't-teslîm inhâ olunur ki ..... Eyâlet-i Adana bin yüz elliyedi senesi muharremu'l-harâmının guresinden olmak üzere ibkâ ve mukarrer kılınmış fermân-ı celîli's-şân sâhib-i devlet ve kesîru'l-câhimet veliyu'n-ni'am efendimiz hazretlerinin kapucular bölükbaşısı Mehmed Ağa vesatıyla vusûl bulub seferiye olduğumuzda tehîdest siklet-i 'azimemiz olmağla hizmet-i mübâşiriyesi tedârikine 'adem-i imkânımızdan nâşî ağa-yı mûmâ ileyhe imdâd-ı seferiyemiz mâlından bin beş yüz gurûş ve etbâ'ına iki yüz elli gurûş min haysü'l-mecmû' bin yedi yüz elli gurûş virilmek için mektûb tahrîr ve ağa-yı mûmâ ileyhe tarafınıza tesyîr itdirilmiştir. İnşâ'illâhu Te'âlâ lede'l-vusûl zikr olunan bin yedi yüz elli gurûş mâl-ı seferiyeden tez elden tedârik ve teslîm etmeğe dikkat ve sa'y ve gayret eyleyüb merkûmu 'avk ve te'hîr itdirmiyesiz ve eğer mâl-ı seferiyeden tez elden ol mikdâr meblağın husûlüne imkân olmaz ise âher yerden tedârik idüb mezbûra teslîm ve mu'attal itdirmeyüb savb-ı maksûduna revân itdiresiz

ve imdâd-ı seferiye akcelerinin bir an akdem ve ber-kadem-i mukaddem huzûrlarına kemâl-ı sa'y üzere olmanız der-havâtdır (?) . Bâkî ve's-selâm benim 'izzet mend ve seferiye olduğumuz hasebiyle bu taraftan ağa-ı mûmâ ileyhlersiz ikrâm idemeyüb tarafıma göndermekle inşâa'llâhu Te'âlâ gereği gibi ikrâm ve ihtirâm eyledikten sonra kendülerine pâk ve eyü olmak üzere bir asb-ı hoş-cevelân viresiz musâfaha eylesiniz.

Hüseyîn Pâşâ
Vâli-yi Adana.

Sahife No:187

Belge No:315

Hâcîn Mukâta'ası'nın isbence emridir.

Düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmu'l-âlem müdebbiru'l-umûri'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb mütemmimu mehâmi'l-enâmi bi'r-re'yi's-sâib mümehhidu bünyâni'd-devleti ve'l-ikbâl müşeyyedu erkâni's-sa'âdeti ve'l-iclâl el-mahfûfu bi-sunûfi'l-'avâtıfi'l-meliki'l-a'lâ Adana Vâlisi vezîrim (Hüseyîn) Pâşâ edâma'llâhu Te'âlâ iclâlehu ve kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denu'l-fezâili Adana ve kâdıları zîde fazluhumâ tevkî'-i refi'-i hümâyûn vâsil olacak ma'lûm ola ki Kars Zü'l-kâdiriye sancağında vâkî Hâcîn ve tevâbi'i mukâta'ası'na mâlikâne mutasarrıf olan iftihâru'l-emâcid ve'l-a'yân Süleymân dâme mecduhu ile kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Ebubekir zîde mecduhu divân-ı hümâyûnuma 'arz-ı hâl idüb mukâta'a-ı mezbûr mefrûzu'l-kalem ve maktû'u'l-kadem min külli'l-vucûh serbest olub re'âyâsına taraf-ı âherden dahl olunmak icâb itmez iken re'âyâsından ba'zıları ticâret tarîkiyle Adana ve nevâhisine vardıklarında Adana Eyâletinde resm-i isbence tahsildârları kânûn-ı kadîme muhâlefet ve şurût-ı serbestiyete muğâyir resm-i isbence mutâlebesiyle ta'addî ve rencîde etmeleriyle hilâf-ı şurût ve muğâyir-i kânûn ta'adileri men' itdirilmek için emr-i şerîfim ricâ eyledikleri ecilden hazîne-i 'âmiremde (mevcûd baş) muhâsebe defterlerine nazar olundukda Kars Zü'l-kâdiriye sancağında vâkî Hâcîn ve tevâbi'i mukâta'ası bin üç yüz gurûş mâl ile mûmâ ileyhimânın ve resm-i isbence Eyâlet-i Adana Mukâta'ası ma'a zam dört bin altı yüz altmışaltı buçuk gurûş mâl ile Sâlih nâm kimesnenin mâlikâne ('uhde)sinde olub Adana Eyâletinde sâkin ehl-i zimmet re'âyânın beher

neferinde yigirmi dörder akce resm-i isbenceleri mâlikâne mutasarrıfı tarafından cem' ve tahsîl olunmak üzere olduğu ve Hâcîn Mukâta'ası eyâlet-i âherden olmağla resm-i isbencesinde Adana'nın 'alakası olmadığı derkenâr olundukda mukâta'-ı mezbûrenin re'âyâsına hilâf-ı kânûn ve defter Adana resm-i isbencesi tahsildârları taraflarından dahî ta'arruz itdirilmemek üzere emrim şerîfim virilmek bâbında telhîs olundukda imdi telhîs mücebince 'amel olunmak bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki hükm-ü şerîfimle vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere 'amel idüb dahî vech-i meşrûh üzere Hâcîn Mukâta'ası eyâlet-i âherden olub resm-i isbencesinde Adana'nın 'alakası olmadığı hazîne-i 'âmirem defterlerine mukayyed olmağla mukâta'a-ı mezbûrenin re'âyâsına hilâfı kânûn ve defter Adana resm-i isbencesi tahsildârları taraflarından dahl ve ta'arruz itdirmiyesiz şöyle bilesiz 'alamet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîr(en) fi'l-yevmi's-sânî zi'l-ka'de sene seb'a ve hâmsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye

. Vasale ve kuyide fi 11 sâferi'l-hayr sene (1)157.

Sahife No:187

Belge No:316

İskenderun'dan Haleb'e zehâyir nakli emir.

Mefahiru'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinu'l-fezâili ve'l-keîâm Adana Eyâleti'nde vâki' kazâların kâdılarını zîde fazluhum ve kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Adana Mütesellimi zîde mecduhu mefahiru'l-emâsil ve'l-akrân kethüdâ yerleri ve serdârları ve a'yân-ı vilâyet iş erleri zîde kadruhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki bundan akdem donanma-yı hümâyûn kalyonlarından üç kıta kalyon ile İskenderun İskelesi'nden nakl olunan mühimmât ve cebehâne ve tophâne ve şâhî ve hâvan topları Haleb Eyâleti'nde ihrâc olunan mekâri tavarları ile Haleb'e nakl olunub ancak Haleb'de camus tedârîki kâbil olmadığından tokuz kıta balyemez topları İskenderun İskelesi'nde 'alâ hâlihi kalub bir gün akdem Haleb'e nakli muktâzî olmağla zikr olunan tokuz kıta balyemez topların Haleb'e nakline ne mikdâr camus iktizâ ider ise ber-vech-i mu'tâd icâb iden ücretleri dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından halen Haleb Muhassılı olan Hamza dâme mecduhunun yedinden virilmek şartıyla Eyâlet-i Adana'dan isticâr itdirilmek fermân olmağın imdi siz ki kuzât ve mütesellim-i mûmâ ileyhimsiz ve kethüdâ yeri ve yeniçeri serdârı ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerisiz işbu emr-

i şerif-i 'âlişân vusûlünde zikr olunan topların Haleb'e nakli için muhassıl-ı mûmâ ileyh tarafından ne mîkdâr câmûs taleb olunur ise der-'akeb Eyâlet-i Adana'dan tedârik ve ihrâc ve ber-vech-i mu'tâd lâzım gelen ücretleri muhassıl-ı mûmâ ileyh yedinden ber-vech-i nakd virilmek şartıyla sürücüler ile ma'an muhassıl-ı mûmâ ileyhin ardiyesine teslim ve sen ki mütesellim-i mûmâ ileyhimsin üzerlerine tarafınızdan mu'temed 'aleyh adamlar ta'yîn ve bir sâ'at mukaddem İskenderun İskelesi'ne îsâl etmekte bezl ve sa'y ve takât ve kudret idesin şöyle bilesin eyâlet-i mezbûreden taleb olan câmûsları meccânen taleb olunmayub lâzım gelen ücretleri muhassıl tarafından virilmek şartıyla olduğundan gayri zikr olunan topları mukaddem Haleb'e nakli matlûb-ı hümâyûnum iken ma'âza'llâhu Te'âlâ ta'allül ve muhâlefet ve yahud ihmâl ..... birle hareket birle topların ..... olmak ihtimâli olursa sonra bir dürlü cevâba kâdir olamayub mes'ûl ve mu'âtab olacaklarınız mukarrer olmağla keyfiyetden habîr ve agâh ana göre kemâl-ı basîret ve intibâh üzere hareket ve ..... vaz' ve hareketlerden be-gâyet mücânebet fi 21 S.sene (1) 157. vasale fi sene (1) 157.

Sahife No:188

Belge No:317

Kuruköprü Mahallesi'nde kal'abend olan ıtlâk fermânı

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denu'l-fazli ve'l-keâm Adana Kâdısı zîde fazluhum ve kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Adana Mütesellimi zîde mecduhu ve kıdvetü's-sikât ve'l-mustahfazîn Adana Kal'ası dizdarı zîde hıfzuhu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki Adana'da vâki' Kuruköprü Mahallesi sâkinlerinden Mehmed ve Ahmed ve Mustafâ ve ve ve nâm altı nefer nefer kimesneler südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl gönderüb bunlar her vecle kendü hâllerinde ve hilâf-ı şer'-i şerîf bunlar bir ferde vaz' ve ta'addileri olmayub 'arzlariyla mukayyed ve bundan akdem kendü hâllerinde gece ile zikrimanlarından gelürler iken Yılanlı nâm mahale geldüklerinde sârik eşkiyâsı önlerine inüb herbirlerin ahz ve emvâl ve eşyâsın gasb ve gâris ve kendülerine muhkem bend ve bunlar dahî bir tarikle kendülerin ve refiklerin halâs ve sârikleri teccessüs esnâsında Adana Cizyedârı Hazîneci-zâde Seyyid Mustafâ Pâşâ da küllâh üzerine siyâh puşu ile tebdil Kayseriye'ye gider iken esnâ-yı râhda bunların olduğu mahalle vardığında sârik kafilesiyle mezkûru ahz ve ol dahî

kendüyü bunlara âşikâr etmemekle bunlar dahî hükkâma götürmek üzere şehre duhüllerinde serdâr kuluna rast geldiklerinde cizyedâr-ı mezkûru ol vakitte kendüyü 'âşikâr ve serdâr otasına vardıklarında koynunda birkaç kîsede olan altun ve sâ'at ve eşyâsını bi'l-cümle mevcûd olduğun müslimîn muvâcehesinde kendüsü takdîr etmişken 'ale's-sibâh meclis-i şer'a vardıklarında bunlardan gayri şu kadar altunum dahî var idi deyû bunlardan iddi'a ve bunların üzerlerine şer'an bir nesne sâbil olmuş değil iken hilâf-ı şer'-i şerîf ve bi-lâ emr-i münîf 'örfen bunları Adana Kal'asına kal'abend itdirüb ahvâlleri dergûn olduğun ve husûs vech-i meşrûh üzere olmadığı sen ki mevlânâ-yı mûmâ ileyh Adana Kâdısı el-Hâc İbrâhîm zîde fazluhusun sen ki kıdvetü'n-nüvvâbi'l-münşî'in Tarsûs Kazâsı Nâibi Mevlânâ Şeyh Mustafâ zîde 'ilmuhu 'arz ve Adana Kazâsı'nda sâkin 'ilmen ve salahen ve eimme ve hütâbâ ve a'yân ve eşrâf ve re'âyâ ve berâyâ mahzar birle i'lâm eylediklerin bildirüb kal'a-ı mezbûrdan itlâk ve mezkûrun hilâf-ı şer'-i şerîf ve bi-lâ emr-i münîf kal'abend oldukları vâki' ise hîn-i iktizâda huzûr-ı hükkâm ihzârlarına mukayyed bihim ve mu'temed 'aleyhim kefilleri ahz ve ba'de't-tescîl itlâk olunmaları bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdir olmuşdur. Buyurdum ki buyurdum ki hükm-i şerîfimle vusûl buldukda bu bâbda sâdir olan fermân-ı celîli'l-mukadderim mücebince 'amel dahî sen ki Adana Kâdısı ve Mütessellimi ve Adana Kal'ası Dizdâr-ı mûmâ ileyhimsiz vech-i meşrûh üzerlerine şer'an bir nesne sâbit olmaksızın hilâf-ı şer'-i şerîf ve bi-lâ emr-i münîf kal'abend oldukları vâki' ise hîn-i iktizâda huzûr-ı hükkâma ihzârlarına mukayyed bihim ve mu'temed 'aleyhim kefilleri ahz ve tescîl eyledikten sonra mezbûrûnu kal'a-ı mezbûrdan itlâk ve sebîllerini tahliye eyleyüb sâdir olan emr-i şerîfim mazmûn-ı itâ'at-makrûniyla 'âmil olasız şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılarsınız.. Tahrîren (fi) evâili safer li-sene seb'a ve hâmsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye
el-Mahrûse

Vasale ve kuyide fi 6 şehri rebî'il-'ûlâ .

Sahife No:188

Belge No:318

Yeniçeriler için gelen emr-i 'âlî .

Mefahiru'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinu'l-fezâili ve'l-keîâm Anadolu'nun orta kolu yemîn ve yesarıyl nihâyetine varınca yol üzerinde vâki' kuzât ve nûvâb zîde fazluhum

mefahiru'l-emâsil ve'l-akrân yençeri serdârları ve ocak ihtiyârları ve a'yân-ı vilâyet iş erleri zîde kadruhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki bundan akdem memâlik-i mahrûse-i islâmiyeye ihâle-i dest-i tetâvül ve eşrâr ile ..... Nâdir Şâh .....icrâ-yı ..... iktidâr olamadığından nâşi el-hâletu hâzihi .....ve gerek dîn ve sâir ol havâlilerde ..... ve 'asâkiri mahall-ı merkûmeden kaludurub kendi memleketine irsâl ve tesyîr ile hudûd-ı memâlik-i mahrûsemden nakîr kân ve bâr-ı siklet ve diyâr-ı İrân'dan Azerbaycan taraflarına kufûl ric'at eylediği cihet hâlen Kars cânibi ser'askeri sâdr-ı esbak ve düstûr-ı mükerrerem ve mu'azzam müşîr-i mufahham ve muhterem nizâmu'l-'âlem vezîrim el-Hâc Ahmed Pâşâ edâma'llâh-u Te'âlâ iclâlehu ma'iyetinde 'asâkir-i mansûre-i İslâmiyenin tevkîr ve teksîrine ihtimâm ile .....ebed-i.emrine ..... olunmak muktazâsı ..... (189) ve akdem-i umûr-ı hâs-ı kararından olduğunâ binâen Diyârbekir cânibinde olan zâbitân ve neferât ve 'umûmen piyâde ve süvâriyi dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ve serdengecdiler ve sâyir elviye ve eyâlet 'asâkirimî def'aten mahall-ı merkûmeden Erzurum tarafına sarf ve tahvîl olunub ve Anadolu'nun üç kolun nihâyetlerine varınca bi'l-cümle kazâ ve kurâlarında mevcûd dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri serdengecdi ağaları ve 'alemdarları ve bi'l-cümle yeniçeri ve kul oğulları ve sâyir tavâif-i 'askeriyenin 'umûmen serdârları bayrakları ile Erzurum cânibine müceddeden me'mûr ve ser'asker-i müşârun ileyhî olduğı mahalde ma'iyetine varub ta'yîn eylediği huzmât-ı dîn ve devlet-i 'âliyye kıyâm eylemek üzere ta'yîn ve fermânım olduğu bu sene-i mübârekede evvel-i bahâr huçeste-i âsâr-ı vufûr ve zefîr ve zinde ve cümlesi serdârları bayraklarıyla kazâlarında mevcûd ve hâzır ve âmâde bulunub ocak tarafından ta'yîn olunan sürcüler varub dâhil olmadıkları kazâların serdârlarını cümle yeniçeri ve serdengecdi ağavât ve 'alemdarları ve sâyir tavâif-i 'askeri ile bir ferd girü kalmamak şartıyla bi-lâ te'hîr kazâlarından ihrâc ve bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem savb-ı me'mûrlarına tesyîr ve îsâl eylemeleri için ber-mu'tâd-ı kadîm ocak tarafından bu def'a haberci çâvûşlar ile cümleye vech-i meşrûh üzere me'mûrlarından agâh ve te'kîd dahî tenbîh olunmaları fermânım olmağın kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân beşinci bölükün Ahmed Çâvûş zîde kadruhu Anadolu'nun orta kolun nihâyetine varub gelince haberci mübâşir ta'yîn olunub irsâl ..... kazâsına dâhil olursa kazâ-ı mezbûrun serdârı bi'l-cümle serdengecdi ağaları ve 'alemdârları ve ocak ihtiyârları ve a'yân-ı vilâyeti der-'akd-ı meclis-i şer' da'vet ve fermân-ı 'âlişânımı ve ocak mektûbunu cümle

muvâcehesinde kıra'at ve mazmûnı cümlelerin ma'lûmları olub kazâ-ı mezbûrun mecmû'u'n-nâs olan mahallerinde münâdiler nidâyla cümlelerin ma'lûm ve mesmû'ları olduktan sonra der-an serdârları bayraklarını açub kazâlarında olan 'umûmen 'askerinin 'aceleten hâzır ve âmâde bulunub karînen sürücü ta'yîn olunan mûmâ ileyh varub dâhil oldukları kazâlardan bi-lâ te'hîr 'askerinin ihrâc ve savb-ı me'mûrlarına serî'an ve 'âcilen isâllerinde mikdâr-ı zerre su'ûbet çekmeyüb ve bir ferdi 'avk ve te'hîre bâ'is vaz' ve hareketde olunmamak şartıyla bu vakti sâir evkâta kıyâs ile serdârlardan ve me'mûr olan ağavât ve 'alemdârlardan ve neferâtdan bizim esâmiyunumuz âsitânede ve serhadlardedür deyû bahânesiyle ve kimileri dahî vücûdlarımız 'alîl olmağla rükûba ve güya nuzûle kudretimiz yokdur ve ihtiyânız deyû bunun emsâli a'zâr-ı vâhiyeye düşüb yerlerine vekîl göndermek sevdâsında ve gitmeyenleri gitmekden mücerred ebâ ve imtinâ' ile ve sâyir 'askeriyeye ihtilâl viricek hâline tasaddî ile sürücü-yü mübâşirin derdinde vur(û)dunda hâzır ve âmâde bulunmayan gerek serdârlardan ve gerek ağalardan ve 'alemdârlardan ve neferâtdan her kim olursa olsun ahvâllerine tahsîl-i itlâ' idüb ve bir vechle kimesnelerin itâ'at-ı şer' ve inkiyâd-ı emr-i 'âlî eylemedükleri için yalnız esâmilerinden devr olacaklarını mülâhaza etmeyüb ol ma'külelerin eşedd-i 'ukûbât ile cezâları tertîbine mübâderet eylemek üzere müstakîl mübâşir ta'yîn olunduğu ecilden 'adem-i itâ'at-ı emr-i 'âlî birle gitmekden rûgerdân olanların şer'an ve kânûnen cezâları tertîbinde ve muhkem hakkından olunmaları husûsunda ihtimâm-ı tâm eylemesi kendüye müekked tenbîh olunduğuna binâen bi'l-cümle kazâların serdârları bayraklarıyla 'umûmen 'askerinin 'alâ eyyi hâl ihrâca ve irsâl olunmaları matlûb-ı hümâyûn-ı pâdişâhâneme olmağın bir ferdin girü kalmasına ve bir vechle 'özü ve cevâbına 'itibâr olunmayub selâmet hâlleri kendülere lâzım ise itâ'at-ı emr-i 'âlî birle mahall-ı me'mûrlarına varub hidemât-ı dîn-i devlet-i 'âliyemde kıyâm eyleyeler ve illâ gerek esâmilerinden ve gerek hayâtlarında nâ-ümîd olmağla değil husûs-ı mezbûr için rûgerdân olanların emvâl ve emlâk-ı sâireleri dahî taraf-ı mirîden kendüye ve ehl-i 'iyâl ve evlâdlarına dahî terâhüm olunmayub hâsılı diğeri gün ola hakkında eşyâh eylememeleri için i'lân ve 'işâ'at eyleyesiz ve siz ki serdârlarsız ve serdengeçdi ağaları ve 'alemdârları ve bi'l-cümle yeniçeri 'askeri ve sâir tavâif-i 'askerilerisiz mazmûn-ı emr-i 'âlînin zinhâr ve zinhâr hilâfında bulunmayub her vechle itâ'at ve inkiyâd eyleyüb mahall-ı me'mûrunuzdan bir ferdiniz girü kalmayub izhâr-ı 'özü ve bahâne ve rızâ-yı hümâyûnum tahsîline bezl-i kudret ve zerre mikdârı

tehâvün ve tekâstülden hazer ve tehâşî eyleyesiz ve siz ki haberci çâvûş zîde kadruhusun sen dahî zikr olunan orta kolun nihâyetine varub gelince bir kazâyı girtü komayub cümlesine varub sâdır olan emr-i 'âlî ve mektûbu huzûr-ı şer' de kırâ'atda ve cümleye i'lân ve 'işâ'at ve muhkem ve sen dahî tenbîh idüb itmâm-ı hizmetde me'mûr eyledüğün kazâlarından i'lâmlar ile 'avdet ve edâ-yı hizmet etmeğın bezl-i makderet ve hilâfından be-gâyet hazer eyleyesin deyû iftihâru'l-emâcid ve'l-ekâbir bi'l-fi'l dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ağası olan el-Hâc İbrâhîm Ağa dâme 'uluvvuhu tarafından mühürlü mektûb virilmekle vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîli'l-mukadderim ve ağa-yı mûmâ ileyh tarafından virilen mühürlü mektûb mücebince 'amel ve hareket idüb hilâfından ziyâde hazer ve mücânebet eyleyesiz şöyle bilesiz 'alamet-i şerife i'timâd kılasız. Tahrîren fi evâsıtı şehri muharremi'l-harâm li-sene seb'a ve hâmsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye
el-Mahrûse

Vasale ve kuyide fi 7 rebî'î'l ûlâ.

Mücebince yeniçeri ağasından mektûb vârid olmuşdur.

Sahife No:190

Belge No:319

Eşkiyâ teftîşi için emr-i 'âlî

Kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Adana Mütesellimi zîdehu ve mefahiru'l-emâsil ve'l-akrân eyâlet-i mezkûrede zât-ı havâs ve evkâf ve ze'âmet voyvoda yeri ve kethüdâ yerleri yeniçeri serdârları ve sâir zâbitân ve a'yân-ı vilâyet ve harbe kâdir il erleri zîde kadruhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki memâlik-i mahrûsemden eşkiyâ tâifesinin külliyyen izâlesi aksâ-yı murâd-ı hümâyûnum olmakdan nâşî bu husûs bi'd-defa'ât evâmir-i 'âliye-i pâdişâ pâdişâhânemle cümleye tenbîh ve te'kîd olunub lâkin bu sene-i mübârekeke memleket-i Anatoluda vâki' eyâlet ve elviye mutasarıfları sefer-i hümâyûnuma me'mûr olmağla eşkiyâ tâifesi fırsat bulub bilâd-ı 'ibâda müstevli olacakları emr-i bedihî olduğundan gayri el-hâleti hâzihi kabâil-i ekrâddan 'Osmân Beg ve Yağlı Hasan ve oğlu ve karındaşları ve Hâcî İbrâhîm Nevsan (?) ve Mustafâ ve Sahun (?) İbrâhîm nâm şakîler rüfekâlarıya Sarmaşık (?) ve Kaba (?) ve Derküllibil (?) ve sâyir süknâ tağlara tahassun ile kat'-ı tarîk ve ebnâ-yı sebîlin yollarına inüb îsâl ve

hasâret ve gâh ve bî-gâh ber-vech-i yüz atlu ile ba'z-ı kasabât ve kurâya hücum ve ahâli-yi vilâyet ve fukarâ-yı râ'iyetin evlerin basub katl-i nüfûs ve nehb-i emvâl misullü hasâret idüb eşkiyâ-yı merkûmenin şerr ve mazarratlarından turuk ve mesâlik-i hudûdı bunlardan mâ'adâ başı boş levendât tâifesiinden Berber Halil dimekle ma'rûf şekâvetkâr dahî yüz yigirmi hod-âra-yı hevâdârları ile Sivas tarafından Çorum semtine güzâr eyledikleri i'lâm ve ihbâr olunmağın zıkr olunan ekrâd eşkiyâsı ve başı boş levendât tâifesi ve Çorum hudûdundan Malatya Sancağı sınırına değin ol havâlilerde seyr-i cumhûr ve cem'iyet ile bilâd-ı 'ibâd ve ebnâ-yı sebîle îsâl-ı hasâret ve gezend sevdâsında olan eşkiyâ tâifesiinin ve her ne mahalde cem'leri haber alunur ise bi-lâ tevakkuf 'ittifâk üzerlerine varulub bi'l-muhârebe cem'iyetlerini ta'rîk ve perişân ve 'alâ eyyi hâl cümlesi ahz ve elegetürülüb i'dâm ve izâleleriyle kat'-ı 'urûk mefsetlerin iktizâ-yı merâm-ı hayır-encâm-ı hüsravâneme olduğuna binâen hâlen ber-vech-i arpalık Çorum Sancağı Mutasarrıfı emîru'l-ümerâ'l-kirâm İbrâhîm dâme ikbâluhu makr-ı hümâyûnuma me'mûriyetinden 'avf ve bu husûsa me'mûr tavâif-i 'askeriye üzerlerine başbuğ nasb olunub ber-vech-i muharrer ol ma'küle şekâvet-pîşeler her ne mahalde cumhûr ve cem'iyet ile zuhûr iderler ise ..... Sivas ve Kütahya Kal'ası'na ve Kastamonu ve Amasya ve levendân-ı Engürü ve Kankırı mütesellimleri voyvoda ve voyvodası ve elviye-i merkûmede vâki' sâyir voyvodalar ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve sâir zâbitân ve a'yân-ı vilâyet ve harb ve darbe kâdir il erlerine da'vet ve isticâb ve merâsîm-i ittifâk ve ittihatîye (?) mürâ'at iderek üzerlerine varub muhârebe ve mukâtele ve 'alâ eyyi hâl tedmîr ve istisâllerîyle mâ ..beyne .bilâd ve nâhiye ve istirahat ve ebnâ-ı sebîl ve sâyir 'ibâda bezl ve hâzır ve sa'y-ı bâ cehtlerin üzere muktazâ ve şurûh-ı emr-i şerîfimle me'mûr ve ta'yîn ve zıkr olunan elviye mütesellimleri ve sâyirlerinden herbiri dahî makarr-ı hükûmetlerinde dâimen etrâf ve havâliye haşîm ve gûş-ı intibâh ve basîret ve birden aniden zuhûr iden eşkiyâ tâifesiini bi-lâ emân ahz ve ma'rîfet-i şer'ile müstahak oldukları cezâları tertîbi ve icrâya mübâderet ve kangısının kurb ve civârında cumhûr ve cem'iyet ile zuhûr iderler ise derhâl keyfiyeti mîr-i mîrân-ı mûmâ ileyha ihbâr ve da'vet ve eğer mahall-ı âherde zuhûr idüb mîr-i mîrân-ı mûmâ ileyh ma'iyetine da'vet iderler ise bi-lâ tevakkuf 'umûmen ..... olarak yanına varub 'ale'l-ittifâk kahr ve ..... ve kudret eylemeleriçün her biriniz başka başka emr-i şerîfimle tenbîh ve te'kîd olunmağın imdi işbu şerîfime mübâşir ta'yîn olunan sadr-ı 'azam çukadârlarından Mustafâ ile

vusûlünde siz ki mûmâ ileyhimsiz siz dahî ber-vech-i muharrer me'mûr ve havza-ı hükûmet ve kurb ve civârınızda ebnâ-ı sebîl ve sâyir 'ibâdâta ol ma'kûle eşkiyâ ve harâmzâde îsâl ve ..... mazarrat ve gezend kasdıyla birden beşden (?) zuhûr ider ise ve kat'an emân ve remân virmeyüb birbirinize haberleşerek 'alâ eyyi hâl ve bi-lâ tevakkuf ahz ve ma'rifet-i şer'le cezâ-yı mâ yelikınların tertîb ve icrâ ile bilâd ve 'ibâda ve sâyir mesâliki şer' ve mazarratlarından tevkîr ve tathîre mübâderet ve ebnâ-yı sebîlin kemâl-ı ..... veistirâhatına ile iyâb ve zihâbına fevka'l-had ihtimâm ve dikkat ve dâimen etrâf ve ..... çeşm-i guşây-ı takat ve basîret ..... olub bu husûsa ednâ-yı tekâsül ve taksîrden hazer ve eşkiyâyı bâlâda muharrer mezkûr mûmâ ileyhîn (havza-ı) hükûmetlerinde zuhûr iderse taraflarından size haber vardıkda 'alâ cenâhi'l-isti'câl varub kahr ve tedbîr eşkiyâda î'ânet ve ittihâd kılub mübâderet ve eğer meclis-i ..... tasaddî iderler ise siz dahî muhârebe ve mukâtele ve bi-eyyi vechin kân ahz ve elegetürüb i'dâm ve izâleleri ve kat'-ı 'urûk ve mefsedetlerin te'mîn ve ebnâ-ı sebîl ve sâyir 'ibâdu'llâhî şer ve mazarratlarından tevakkîye ve tatmîn idüb bu bâbda bir dürlü tekâsül ve rehâvetden hazer ve mübâ'adet ile kezâlik mahrûsemde zuhûr iden eşkiyâ tâifesinin izâle-i vücûd-ı hayât-ı alûd ile taraf ve tathîr tatahhur .....ve ebnâ-ı sebîli .....zihâbları kemâl-ı emn ve selâmet ile .....akzâ-yı hümâyûnum iken şöyle ki bu bâbda zerre mikdârı rehâvet ve bir mahalde ol ma'kûle ..... haberi size vârid oldukda üzerlerine varub def'-i şer ve mazarratlarında kusûrunuz sebebi ile bir ferd..... ihtimâli olur ise vâki' olan zarar tazmîn olunmağla iktifâ olunmayub ..... mukarrer ..... bilüb ana göre encâm-ı kârgüzâr husûs-ı merkûmede ..... rehâvet izhâr (191) ..... 'alâkası ve medhali olmadıği kendü hâlinde olanlara ta'aruz ve celb-i mâldan ziyâde tehâşî olunub ..... hilâfından gâyetü'l-gâye ittikâ ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdir olmuşdur. Buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere sudûr olan fermân vâcibu'l-ittibâ' ve lâzımu'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'ât-makrûnuyla 'âmil olub hilâfından gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet eyleyesiz şöyle bilesiz 'alamet-i şerîfe i'timâd kılâsız. Tahrîren fi evâili şehri rebî'i'l-evvel sene seb'a ve hâmsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye
el-Mahrûse

Kad vasale kayd şod fi 12 rebî'i'l-âhir (?) sene (1) 157.

Mücebince sadr-ı 'âli mektûbu dahî vârid olmuştur.

Sahife No:191

Belge No:320

Dindârlı için mukâta'a-ı 'âli emridir

Mefahiru'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinu'l-fezâili ve'l-keâm Adana ve Dindârlu ve Koyuncular ve kâdılarını zîde fazluhum kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Adana Mütesellimi Battâl zîde mecduhu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki serhadd-ı mansûrede Bağdâd Kal'ası muhâfazasına me'mûr (olan dergâh-ı) mu'allâm yeniçerilerinin müstahak oldukları bin yüz elliyedi senesi mevâcibleri ve sûr-ı (?) lahm (?) ve duhtere (?) ve rustâki çuka bahâların bin yüz elliyedi senesine mahsûben Adana Eyâleti Mukâta'atı ile eyâlet-i mezkûrede vâki' 'adct-i 'ağnam Nâhiye-i Dündârlu ve Koyunculu mukâta'ası mâllarından başka başka sebep-i tahrîr ve hükmü ile havâle olunan akcelerin iktizâ-yı vakt ve hâle göre bir gün akdem ve bir sâ'at mukaddem 'alâ eyyi hâl mu'accelen tahsîl ve kabzına me'mûra bi-tamâm edâ ve teslîm ve 'acaleten ve müsâra'aten kal'a-ı mezbûra irsâl ve isâl itdirilmesi ehem ve mühim .....hümâmdan olmağın imdi siz ki kâdılar ve mütesellim-i mûmâ ileyhimsiz ocakları çâvûşlarından mübâşir ta'yîn olunan 'Osmân Çâvûş zîde kadruhu ile işbu emri şerîf-i 'âlişânım vusûlünde zinhâr ve zinhâr bir dakîka te'hîr ve te'cile ruhsat göstermeyüb kal'a-ı mezbûra muhâfazasına me'mûr mârru'z-zikr kapûm kullarımın sene-i mezbûre mevâcibleri için emvâl-ı mezkûreden sebep-i tahrîr ahkâmı mücebince havâle olunan akceler mahall-ı maktû'ât-ı mezkûre mutasarrıflarından mahallinde ise kendilerinden mevcûd olmadıkları hâlde taraflarında zabt ve rabt iden voyvodalarından ve mültezimlerinden elbette elbette bir gün akdem ve bir sâ'at mukaddem 'alâ eyyi hâl mu'accelen tahsîl ve kabzına me'mûr ve mübâşir-i merkûma bitamâm edâ ve teslîm ve ber-vech-i müsâra'at kal'a-ı merkûmeye irsâl ve isâl itdirilmekte ziyâde ihtimâm ve dikkat ve sarf-ı tâb ve tâkat idüb 'avk ve te'hîrden ihmâl ve müsâmahadan ve hilâf-ı fermân ve bir dürlü vaz' ve hareketden gâyetü'l-gâye tevakkî ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdir olmuştur. Buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr olan işbu emri şerîf-i celîli'sânım

vâcibu'l-ittibâ' ve lâzımu'l-ımtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnile 'amil olub hilâfindan be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eyleyesiz şöyle bilesiz 'alamet-i şerife i'timâd kılasız.Tahrîren fi'l-yevmi's-sânî muharrem sene seb'a ve hamsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye
el-Mahrûse.

Mûcebince sadr-ı 'âlî mektûbu dahî vârid olmuştur.

Sahife No:191

Belge No:321

Canbâz tâifesine bârgîr ve at ve katır furûht itmek isti'câl bir def'a dahî İskenderun İskelesi'nden bârgîr ve katır mekâri tavarları cemâziye'l-ülâ guresinden isti'câl emri sâdir olmuştur. Mûcebince sadr-ı a'zam mektûb dahî vârid olmuştur.

Mûcebince sadr-ı a'zam mektûbu.

Sahife No:192

Belge No:322

İskenderun'dan bârgîr bey' için emirdir.

Mefahiru'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinu'(l-fezâili) ve'l-keâm Adana Eyâletinde vâki' olan kâdılar zîde fazluhum ve mefâhiru'l-emâsil ve'l-akrân mütesellimler ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları voyvodalar ve a'yân-ı vilâyet zîde kadrum tevki'-i refi'-i hümâyûn vâsil olucak ma'lûm ola ki hâlen sefer-i nüsret-esere me'mûr olan Mısır 'askerî sefineler ile İskenderun İskelesi'ne çıkub andan savb-ı me'mûrlara 'azîmet üzere olmalarıyla taht-ı kazâlarınızda bulunan canbâz tâifesi ve sâir at ve bârgîr furûht idenler mâlik oldukları at ve bârgîrlerin iskele-i merkûmeye götürüb mübâşir ta'yîn olunan ile vusûlünde taht-ı hümâyûnumda olan canbaz tâifesi ve sâir at ve bârgîr bey' ve şirâ idenlere ma'rifet-i şer'ile mübâşir-i mûmâ ileyh ma'rifetiyle tenbîh ve te'kid ile at ve bârgîrleri 'aceleten İskenderun İskelesi'ne götürüb 'asâkir-i mezkûreye akceleriyle furûht eylemeleriçün irsâl ve isâlde herbiriniz ziyâde mukayyed ve ihtimâm eyleyüb bu emr-i mühimmede ihmâl ve tekâsül ile 'asâkir-i kasriyenin iskele-i merkûmeden mekes ve tevakkîlerine bâ'is olmakdan be-gâyet ihtiraz eyleyesiz ve sen ki mübâşir-i mûmâ ileyhsiz bu husûsda ziyâde basîret ve ihtimâm ve dikkat üzere hareket ile her kimin satlık at ve bârgîri var ise iskele-i merkûmeye 'aceleten sürüb furûht itdirüb mikdâr-ı zerre tekâsül ve tesâmuha cevâz göstermiyesiz şöyle ki bu

husûsda ihmâl ve tekâsül sebebiyle taht-ı kazâlarınızda at ve bârgîr alub satanları 'aceleten ve bârgîrleriyle iskele-i merkûmeye göndermeyüb 'iyâzen bi'llâhi Te'âlâ 'asâkir-i mezkûrenin te'hîr ve tevakkî ile mu'attâl-ı maslahata bâ'is olacak olursanız bu vechle 'özt ve cevâbınız âsifâ olunmayub herbiriniz eşedd-i 'ukûbet ile mu'aheze ve mu'âkab olacağınızı yakînen muhakkak ve mukarrer bilüb ana göre her biriniz bu emr-i hazırda basîret üzere hareket ve taht-ı kazânınızda at ve bârgîri oldukları ta'cîl 'alâ't-ta'cîl at ve bârgîrleriyle iskele-i merkûmeye gönderüb akceleriyle Mısır 'askerine bey' itdirüb bir gün akdem 'asâkir-i mezbûrun savb-ı me'mûrlarına 'azîmet etmelerine ihtimâm-ı tâm ve ziyâde tekayyüd ve ihtirâm eyleyüb ser-i mü hilâfından gâyetü'l-gâye ihtirâz ve ictinâb eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr olan fermân-ı vâcibu'l-ittibâ' ve lâzımu'l-intisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnile 'amil olub hilâfından gâyetü'l-gâye ihtirâz ve ictinâb eyleyesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılarsız. Tahîren fi evâili şehri rebî'i'l-ülâ sene seb'a ve hamsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye
el-Mahrûse

Vasale ve kuyide fi 22 rebî'i'l-ülâ sene (1) 157.

Mûcebince sadr-ı 'âlî mektûbu dahî vârid olmuştur.

Sahife No:192

Belge No:323

İftihârü'l-havâs ve'l-mukarrebîn mu'temedü'l-mülûki ve's-selâtin dâru'l-karri ve'l-mekîn bi'l-fi'l dâru's-sa'âdetim ağası olub hâlen Harâmeyn-i Şerîfeyn Evkâfi Nâzırı olan el-Hâc Beşîr Ağa dâme 'uluvvuhu divân-ı hümâyûnuna 'arz gönderüb taht-ı nezâretinde olmağla Adana'da vâki' Harâmeyn-i Şerîfeyn ve tevâbi'i ve Eskihamâm Mahallesi'nde vâki' Hadîce Hâtûn ve Eskiçarşu'da vâki' Sarı Pîrîn (?) ve Emirler Mahallesi'nde vâki' İsfendiyâroğlu Evkâflarının tevliyetlerine vazîfe-i mu'ayyene ile beher sene Medine-i Münevvere ahalisine irsâl olunan senede altı gurûşdan mâ'adâ Harâmeyn-i Şerîfeyn hazînesine onbeş gurûş virmek üzere ber-vech-i te'bîd mutasarraf olan Süleymân Halife fevt olmağla şurût-ı kadîm üzere Çelebioğlu işbu râfi'u tevkî-i refi'iş-şânı hâkânî Mehmed bin Süleymân Halife zîde kadruhuya tevcîh olunub yedine berât-ı şerîf-i 'âlişânım virilmek ricâsına i'lâm etmeğın mûcebince tevcîh olunmak fermânım olmağın hakkında mezîd-i 'inâyet-i pâdişâhânem zuhûra getürüb ağa-yı

müşârun ileyhin 'arzı mücebince bin yüz elliyedi senesi zi'l-hiccesinin yigirmiyedinci gününden bu berât-ı şerîfi verdim ve buyurdum ki mezbûr Mehmed bin Süleymân zîde kadruhu varub beher sene Medine-i Münevvere ahâlisine irsâl olunan senede altı gurûşdan mâ'adâ Haremeyn-i Şerîfeyn hazînesine onbeş gurûş virmek üzere zikr olunan vakıfların mütevellisi olub edâ-yı hizmet eyledikten sonra bundan evvel vazîfe-i mu'ayyene ile müteveli olanların ne vechle mutasarrıf ola gelmişler ise mezbûr dahî ol minvâl üzere vazîfe-i mu'ayyenesin ve vakıfları mahsûlünden alub mutasarrıf ola şöyle bileler 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar.Tahrîren fi'l-yevmi's-sâmin muharremi'l-harâm sene seb'a ve hamsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye
el-Mahrûse

Sahife No:193

Belge No:324

Îmâm-zâde es-Seyyid 'Abdu'r-rahîm terkîn emridir.

Kıdvetül-kuzât ve'l-hükkâm ma'denu'l-fazli ve'l-keâm Adana Kâdısı zîde fazluhu ve kıdvetül-emâcid ve'l-a'yân Adana Mütesellimi zîde mecduhu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki ve kıdvetüs-sikât ve'l-mustahfazîn hâlen Adana Kal'ası dizdarı Mehmed zîde hıfzuhu südde-i sa'âdetime mektûb gönderüb Adana Kal'ası derûnunda vâki' câmi'i şerîfi imâmı olan es-Seyyid 'Abdu'r-rahîm Efendi dimekle ma'rûf kimesne öteden berû kendü hâlinde ehl-i 'ilm olub kimesneye hilâf-ı şer'-i şerîf dahl ve ta'arruz yoğiken ashâb-ı agrâzdan Adana sâkinlerinden sâbikan Yüreğir Naibi Seyyid Hafîl dizdâr-ı merkûmun babası fevt oldukda âsitânedede bulunub kendü hevâsına tâbi' Ahmed nâm kimesneye babasının fevtinden dizdârlığı tevcih ve tatbîk-i mühr vaz' ve yigirmi otuz gün murûrundan sonra mezbûr 'Abdu'r-rahîm (hîle ile) olan 'arz-ı fâsıdı icrâ için yanında hıfz eylediği mühürle dizdâr-ı mezkûr Ahmed'in lisânından olmak üzere âsitânedede tahrîr eylediği sahte 'arz ile mezbûr 'Abdu'r-rahîm'in hakkında hilâf-ı inhâ ve iktizâ-yı emr-i şerîf ısdâr ve Adana Mahkemesi'nde sicile kayd ve emr-i şerîfi ketm ve ihtifâ ve bir kaç gün murûrundan sonra sâdır olan emr-i şerîfe itâ'at etmedi deyû dizdâr-ı merkûm tarafından olmak üzere tekrâr 'arz-ı peydâ ve mücerred derûnunda muzmer olan 'arzı icrâyâ tasaddî ve ızrâr kasdında olmağla nâibi merkûm sâlifi dizdâr-ı mezkûr Ahmed'in haberi yoğiken hîle tezvîr ile peydâ eylediği 'arzlar ile itdirdiği emr-i şerîfimin kaydı mahallinden terkîn

olunmak ricâsına vâki' hâli 'arz ve mücebince mahalle terkîn olunmak içün a'lamu'l-'ulemâi'l-mütebahhirîn efdalu'l-fudalâi ve'l-müteverri'in bi'l-fi'l Şeyhu'l-islâm ve müftiyi'l-enâm olan ..... es-Seyyid Mustafâ edâma'llâhu Te'âlâ fezâilehu işâret etmeleriyle işâretleri mücebince 'amel olunmak emrim olmuştur. Buyurdum ki şerîfimle vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere 'amel dahî imâm-ı mezbûr içün ber-minvâl-ı muharrer mezkûrun ısdâr itirdiği emrin kaydı terkîn olunmağla fi-mâ ba'd imâm-ı merkûm ol vechle rencîde ve resîde itdirmeyüb zâhir olan ta'addisin men' ve def' eylesiz min ba'd emr-i şerîfimin mazmûn-ı münîfi ile 'âmil olası söyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kulasız. Tahrîren fi evâsıtı saferi'l-hayr sene seb'a ve hâmsîn ve miete ve elf.

Nemakahu
Kostantiniyye
el-Mahrûse

Vasale ve kuyide fi 22 rebî'il-ûlâ sene (1) 1157.

Sahife No:193

Belge No:325

İşbu bin yüz elliyedi senesine mahsûben mâl-ı mukâta'ât hâlen Eyâlet-i Adana Mütesellimi Battâl Mehmed Ağa tarafından cem' ve tahsîl olunmağla işbu mahalde zikr olundu sene 1157.

'An mâl-ı mukâta'a kâzâdân ve
Basmacıyân ve mahsûl-ı Yüreğir ve
tevâbi'ihâ

Kalemiye 1157 evvel-i mart

mâl

gurûş

150

30

180

Vech-i meşrûh üzere yüz seksen gurûş
mâl ve kalemiye edâ olunmağla işbu
mahalle kayd şod fi 24 rebî'il-ûlâ 1157

'An mâl-ı Mezra'a-ı Çamalağı der'uhde-i
İbrâhîm vâhid sene 1157 evvel-i mart

mâl-ı mîri

gurûş

30

6 Kalemiye

36

Yalnız otuzaltı gurûş mâl ve kalemiyesidir
Vech-i meşrûh üzere otuzaltı gurûş mâl ve
kalemiye edâ olmağla bu mahalle kayd şod
fi 22 rebî'il-ûlâ 1157

'An mâl-ı Mukâta'a-ı Mezra'a-ı
Çobanbükü vâhid sene 1157 evvel-i mart
mâl
gurûş
23
4 kalemîye
-----
27 yalnız
yiğirmiyedi gurûş mâl ve kalemîyesidir

'An mâl-ı Mukâta'a-ı Aynavîrânı (?) der-
Nâhiye-i Hâcılı vâhid sene 1157 evvel-i
mart
Mâl
gurûş
19
4 kalemîye
-----
23 yalnız yiğirmitüç
gurûşdur. Mâl ve kalemîyesidir

Mukâta'a-ı Şem'hâne-i Adana
Mâl-i mîrî
gurûş
60
12 Kalemîye
-----
72 Yalnız yetmişiki
gurûş mâl ve kalemîyesidir

Mâl-ı rusûm-ı kahve
gurûş
1800
200 Kalemîye

2000

Mâl-ı Sipâhî-zâde
gurûş
150

'An .....
mâl
kalemîye
gurûş
846.5

Yalnız sekiz yüz kırkaltı buçuk gurûş mâl-ı
kalemîye tahsîl olunub mal-ı Sipâhî-zâde
dahî üzerlerine zam cem'an tokuzyüz
yetmişyedi buçuk gurûş kalemîye-i sûret ve
kalemîye-i defterdâr irsâl (?) olunub (?)

'An mâl-ı Mukâta'a-ı Mezra'a-ı Nâzilice
der-Nâhiye-i Cânibi'ş-Şehr hisse-i nısf
der'uhde-i es-Seyyid Yûsuf
mâl
gurûş
55
11 Kalemîye

66

Mâl-ı hisse-i başbeğimiz
gurûş sülûs
4 1
Yalnız dörd gurûş bir sülûsdür.

es-Seyyid Yûsuf yedinden yalnız
altmışaltı gurûş mâl kayd şod.

'An mâl-ı Mukâta'a-ı Mezra'a-ı Holâzi
nâm-ı diğêr Silahdâr der-Kazâ-ı Yüreğir
der-'uhde-i es-Seyyid Mustafâ Ağa nısf-ı
hisse ber-vech-i mâlikâne
Mâl-ı mirî
gurûş
290
58 Kalemîye

-----
348 yalnız üçyüz
kırksekiz gurûş mâl ve kalemîyesidir.

'An mâl-ı Mukâta'a-ı Eski Bazar der-
'uhde-i Mehmed Ağa
Mâl
gurûş
12.5
2 Kalemîye
-----
15 yalnız onbeş gurûş
mâl ber-müceb-i tezkire kayd şod.

'An mâl-ı Mukâta'a-ı Hashâbı (?)
Karabük ve tevâbi'i der-Nâhiye-i Yüreğir
Mezra'a-ı .....Virân ve der Nâhiye-i
Sarıçam ve ..... Virânı ve Aktaş ve
Kıbrıs ve Birecik ve tevâbi'ihâ der-Kazâ-
ı Tarsûs der-'uhde-i Mûsâ Bâlı-zâde el-Hâc
Mustafâ Ağa fi sene (11)57.

mâl
gurûş
1000
200 Kalemîye ihrâc

-----
800 yalnız sekiz bin
gurûş mâldır.

'An mâl-ı Mukâta'a-ı Karaçalılık ma'a
Hazırlı rub'-ı hisse der-'uhde-i Halîl Ağa
fi sene 1157
mâl-ı mirî
gurûş
81.5
sülüs 14 kalemîye

-----
1 85.5 yalnız seksenbeş
buçuk gurûş bir sülüs mâl ve kalemîye

'An mâl-ı Mukâta'a-ı Kuşâtı (?) der-'uhde-
i Ebubekir Ağa Eski Bazar der-Adana
mâl
gurûş
20 yalnız yigirmi mâl
sicl (?) gurûş mâl kayd şod M. sene
(1) 157.

'An mâl-ı Mukâta'a-ı Kâfırkıran ve
tevâbi'ihâ nısf-ı Mezra'a-ı Hatırlı ve nısf-ı
hissesi Karaçalılık der-'uhde-i Karşlı 'Alî
Ağa
mâl-ı mirî
gurûş
257
sülüs 51
-----
1 308 yalnız
üçyüz sekiz gurûş mâl-ı kalemîyesi ve bir
sülüsdür.

'An mâl-ı Mukâta'a-ı Mezra'a-ı Çoğun
der-'uhde-i Mustafâ Ağa fi sene 1157

mâl-ı mîrî
gurûş
250
50 kalemîye

-----
300 yalnız üçyüz gurûş
mâl ve kalemîyesidir.

'An mâl-ı Mukâta'a-ı İnekli ma'a Taşsan
(?) der-'uhde-i şehir kethüdâsı

mâl
gurûş
50
10 kalemîye

-----
60 yalnız altmış
gurûşdur.

'An mâl-ı Mukâta'a-ı Mezra'a-ı 'Avrat
Kilisesi der..... Tonat der-Nâhiye-i
Yüreğir 'uhde-i es-Seyyid Mehmed ve
Seyyid 'Alî ber-vech-i mâlikâne fi sene

1157
mâl-ı mîrî
gurûş
40
8 kalemîye

-----
48 yalnız kırksekiz gurûş
mâl ve kalemîyesidir.

Mukâta'a-ı Mezra'a-ı İkgelin Sancağı der-
nezd-i Nâhiye-i Yüreğir Mezra'a-ı Sarıca
Ata ma'a Mezra'a-ı Sarıca Nâhiyesi'ni der-
'uhde-i İbrâhîm Ağa

mâl
gurûş
120
24 kalemîye

-----
144 yalnız yüz kırkdört
gurûşdur.

'An mâl-ı Mukâta'a-ı Üç Kilise ve
Mukâta'a-ı Çobanlı nâm-ı diğer Hacı
Hasanlı ve Mezra'a-ı Yeni Beglik ve
Mezra'a-ı Hüzmecik ve tevâbi'ihâ vâhid fi
sene 1157 fi sene evvel-i mart der-

'uhde-i Karşlı 'Ömer Ağa-ı serdengecdi
mâl-ı mîrî
nısf-ı senevî
247.5
49.5 kalemîye

-----
297 yalnız ikiyüz
toksanyedi gurûş mâl ve kalemîyesidir.

'An mâl-ı Mukâta'a-ı Mezra'a-ı Devletlü
nâm-ı diğer Devletlü ve Boz Halîl ve
Mezra'a-ı Hakanlık (?) ve Sinânvirânı
..... der-'uhde-i Pelenk Mustafâ
Ağa ve Mehmed Ağa Karşlı (?) 'Ömer Ağa

mâl
gurûş
275
55 kalemîye

-----
330 yalnız üç yüz
otuz gurûş mâl ve kalemîyesidir.

'An mâl-ı Mukâta'a-ı Mülâzım ve kurâ-ı
sâir der-Kazâ-ı Yüreğir nısf-ı hisse der-
'uhde-i es-Seyyid 'Alî Efendi fi sene 1157

mâl-ı mîrî

gurûş

290

57 kalemiye

-----
348 yalnız üç yüz
kırksekiz gurûşdur.

'An mâl-ı Mukâta'a-ı Mezra'a-ı İbrâhimlik
ve tevâbi'ihâ der-Nâhiye-i Cânibi'ş-Şehr
der-'uhde-i 'Alî Efendi

mâl-ı mîrî

gurûş

102

20 kalemiye

-----
122 yalnız yüz
yiğirmiiki gurûşdur.

Sahife No:195

Belge No:326

Serdâr bayrağı küşâdına emridir.

Mefahiru'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinu'l-fezâili ve'l-keâm Anadolu'nun sağ ve sol ve orta kollarının nihâyetine varınca vâki' olan kâdılar zîde fazluhum ve mefahiru'l-emâsil yeniçeri serdârları ve ocak ihtiyârları ve a'yân-ı vilâyet tevkî'-i refi'-i hümâyûn vâsil olacak ma'lûm ola ki Anadolu'nun üç kolunda dahî 'asker-i nüsret-şi'ârın cümlesini ihrâc ve Kars cânibi ser'askeri ma'iyetine sevk ve tesyîre me'mûr düstûr-ı mükerrerem müşîr-i mufahham nizâmu'l-'alem vezîrim Mehmed Pâşâ edâma'llâhu Te'âlâ âllehu ile ma'an ocakdan sürücü ta'yîn olunan Sansoncubaşı sâbikan kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Mehmed zîde mecduhunun yanında vezîr-i müşârûn ileyhin re'yi ve mûmâ ileyhin ma'rifetiyle 'amel ve hareket iderek Anadolu'nun herkanı kolu kazâları taraflarından olursa olsun ecnâd-ı zafer-mu'tâdın ihrâcı için birkaç zâbit dahî ta'yîn olunması lâzım ve lâ bûd olduğundan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân zîde kadruhu dahî ta'yîn olunmağın gerekdir ki bir gün evvel varub vezîr-i müşârûn ileyhin re'yi ve Sansoncubaşı sâbık-ı mûmâ ileyhin ma'rifetiyle 'amel ve hareket iderek herkanı tarafa me'mûr iderse virilen evâmîr-i şerîfem mücebince ağavât-ı muvahhidîn buldukları mahalde ihrâc ve 'alâ cenâhi'l-isti'câl savb-ı me'mûrlarına îsâl ve irsâle bezl-i iktidâr iderek umûr-ı me'mûretimin itmâmına mecd ve sâ'i olub lâzımu'l-inhâ olan ahvâli vezîr-i müşârûn ileyh ma'iyetinde Sansoncubaşı mûmâ ileyh i'lâm taraflarından her ne güne haber vurûd bulûr ise ana göre 'amel ve hareket iderek ..... vücûda getürmeğe ziyâde sa'y ve dikkat eyleyüb gerek vezîr-i müşârûn ileyh re'yi ve gerek Sansoncubaşı ..... hâric vaz' ve hareketde be-gâyet tehâşî eylesesiz ve sen ki mevlânâ ve yeniçeri serdârları ve ocak ihtiyârları ve a'yân-ı mûmâ ileyhimsiz

kazâlarınızda ‘umûmen ‘asâkir-i nûsret-şî‘ârın ihrâc ve ‘alâ cenâhi'l-isti‘câl savb-ı me‘mûrlarına irsâl ve isâlleri emrinde herbirleriniz dahî kemâl-ı mertebe takayyüd ve ihtimâm ve ta‘yîn olunan mübâşirleri ber-mûceb-i emr-i ‘âli me‘mûriyetlerinin itmâmında mikdâr-ı zerre su‘ûbet te‘hîrlerine bâ‘is ve bâdî olacak harekât-ı nâ marzî vukû‘unda gâyet teharrî ve tehâşî eyleyüb gerek serdengeçdi ağalarından ve ‘alemdârlarından ve gerek serdârlarından ve bi‘l-cümle kazâlarda mevcûd yeniçeri ve kuloğulları ve sâyir ecnâddan bizim esâmilerimiz âsîtânede ve serhadlerde olmağla deyû kendülere ‘özl ve ‘illet ve rükûb ve nüzûle kudretlerimiz yokdur deyû ve her ne gün olursa i‘zâr ve ..... ve ser-i mü tekâsül ve imtinâ‘ ve ba‘zıları pîr ve ihtiyârlarınız deyû yerlerine vekîl göndermek sadedinde olanların irâd edecekleri cevâblarına bir dürlü i‘tibâr ve âsifâ olmayub lâzımu'l-inhâ olan ahvâlleri vezîr-i müşârun ileyhin ma‘iyyetinde Sansoncubaşı-yı sâbık-ı mûmâ ileyhe i‘lâm eyleyüb taraflarından her ne gün hareket ve haber vürüd ider ise ana göre ‘amel ve hareket ideceği bâlâda zikr olunduğu üzere mübâşir-i mûmâ ileyhe tenbîh olunmağla zinhâr ve zinhâr hilâf-ı emr-i ‘âli ..... hareketden bir ferdin gerüye kalmasına müeddi taraflarından ve mücerred ‘askeriden her kim olursa olsun bir dürlü cevâba kâdir olamayub ‘adem-i itâ‘at-ı emr-i şerîf idenleri şer‘an ve kânûnen cezâ-yı sezâları icrâsına müstahak olduğun fikr ve mülâhaza eyleyüb müceb-i mektûb ile ‘amil olasız deyû iftihârul-emâcid ve'l-ekâbir bi‘l-fi‘l dergâh-ı mu‘allâm yençerileri ağası olan el-Hâc İbrâhîm Ağa dâme ‘uluvvuhu tarafından mühürlü mektûb virilmekle vech-i meşrûh üzere olunmak bâbında fermân-ı ‘âlişânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim ve ağa-yı mûmâ ileyh tarafından virilen mühürlü mektûb mücebince ‘amel idüb dahî min ba‘d hilâfına rızâ ve cevâz göstermeyesiz şöyle bilesiz ‘alamet-i şerîfime i‘timâd kılâsız. Tahrîren fi evâsıtı muharremi'l-harâm li-sene seb‘a ve hâmsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye
el-Mahrûse .

Vasale ileynâ ve kuyide fi 10 rebî‘i'l-âhir sene (1) 157.

Mücebince sadr-ı a‘zam ve yeniçeri ağası mektûbları dahî vârid olmuşdur.

Sahife No:196

Belge No:327

Şerâyi-şî‘âr Anadolu'nun orta kolunda vâki' kazâların kâdıları efendiler zîde fazluhum ve mefâhiru'l-emâsil ve'l-akrân mütesellimler zîde mecduhum ve mefâhiru'l-

emâsil ve'l-akrân 'atîk serdengecdi ağaları ve 'alemdârları ve yeniçeri serdârları ve yeniçeri ve kuloğulları ve a'yân-ı vilâyet ve iş erleri zîde kadruhum bi-'avni'llâhi Te'âlâ evvel ve huçeste-i ..... âmâde ve mevcûd bulunmak üzere cânib-i mezbûr ser'askeri vezîr-i rûşen-zamîr devletlû 'inâyetlû Mehmed Pâşâ Hazretleri'nin ma'iiyyetine me'mûr ve ta'yîn kılınan tavâif-i 'askeriyenin savb-ı me'mûrlarına sevk ve tesyîre mübâderet ve tertîb ve techîz olunan mekârî tavârları ve mühimmât-ı sâire ve edevâtın ecrânlarına i'ânet ve başı boş levendât ve ecnâs-ı 'askeriyenin ta'addî ve hasâretlerinden re'âyâ fukarâsını himâyet siyânet eylemek üzere Anadolu'nun sağ ve orta ve sol kolları yemîn ve yesâriyle bi'l-cümle kazâlarda ser'askeri müşârun ileyh ma'iiyyetine me'mûr dergâh-ı 'âlî yeniçerileri savb-ı me'mûrlarına sevk ve tesyîre vesîle-i suhûlde olmak için ocak tarafından mektûblar ve şeref-sudûr bulan evâmîr-i 'âliye ile sürücü ta'yîn olunan kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Sansoncubaşı el-Hâc Mehmed Ağa ve turnacıbaşı ağalar zîde mecduhum dahî me'mûr-ı ma'iiyyetimiz kılınub zikr olunan üç kolda sâlifü'z-zikr fermân-ı 'âlî buyurulan 'asâkir-i mansûre bir an akdem ve bir sâ'at mukaddem evlerinden ve yerlerinden serdârları bayrakları ile ihrâc ve mahal me'mûrlarına irsâl ve tesyîrleri için sürücülük ile me'mûriyetleri müş'îr 'avâtîf-ı 'âliye-i cihândârîde tarafımıza hitâben emr-i celîli-ş-şân şeref-vurûd etmekle siz ki elviye-i merkûmûn mütesellimleri ve a'yân-ı vilâyet me'mûretimiz vechle vechle mütevekkilen 'alâ'llâhi Te'âlâ makarr-ı hükûmetimizden karîben nehzatında ve hareket ve ol havâililere doğru müteveccih ve 'azîmet musammem olmağla ol taraflarda varılmazdan akdem mârru'z-zikr orta kolunda vâki' kazâlardan techîz olunan mekârî tavârları ve mühimmât-ı sâire ve edevâtı ve 'atîk serdengecdi ağaları ve 'alemdârları ve serdârları bayrakları ile yeniçeri ve kuloğulları ve sâyir tavâif-i 'askeriyeyi bir an evvel yerlerinden ihrâc vakt ve zemânıyla me'mûrlarına tesyîr ve irsâllerine ziyâde akdam-ı tâm eylemeniz bâbında hasbe'l-me'mûr ber-mûceb-i emr-i 'âlî tarafımızdan işbu buyuruldu tahrîr ve ısdâr ve kıdvetü'l-fezâil ve'l-akrân Turnacıbaşı Mehmed Ağa zîde kadruhu mübâşir ta'yîn ve irsâl olunmuşdur. İnşâa'llâhu Te'âlâ vusûlünde evâmîr-i 'âliye üzere 'amel ve zikr olunan mekârî tavârları ve mühimmât-ı sâire ve edevâtı ve 'atîk ve serdengecdi ağaları ve 'alemdârları ve serdârları bayrakları ile kuloğulları ve sâyir tavâif-i 'asâkiriyyenin bir ferdi girü kalmamak üzere bi-lâ te'hîr yerlerinden ihrâc ve ber kadem-i akdem Kars cânibi Ser'askeri vezîr-i müşârun ileyhın ma'iiyyetinde mevcûd bulunmaları ehem-i umûr-ı

devlet-i dîniyyeden olmağın Anadolu'nun orta kolunda vâki' kazâlarda bulunan 'asâkir-i mansûrenin (?) ber-mûceb-i evâmîr-i 'âliye bir sâ'at evvel yerlerinden ihrâc ve ol havâililere nüzûlünü bir an akdem savb-ı me'mûrlarına tesyîr ve irsâllerinde terk-i cevâz ve râhat ile bezl-i 'itâb ve takat eylesiz şöyle ki .....vakt-ı sâire kıyâsen 'asâkir-i mansûrenin ihrâclarında 'ihtimâl ve ihmâl ve tekâsül ile muğâyir-i evâmîr-i 'âlişâna hareket ve 'asâkir-i merkûmenin bir ferdi girü kalmak ihtimâli olur ise nefyi ve kal'abendi iktizâ idenleri nefy ve kal'abend ve niceleri eşeddi 'ukûbatı cezâyâ girâr olacaklarından gayri sizler dahî mes'ûl ve mu'âtab olacaklarınızı ..... bilüb hilâfiyla hareketden gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet ve mazmûn-ı evâmîr-i 'âliye ve mûcebi buyuruldu ile 'âmil olasız .Fî 14 S. sene (1) 157. Kad vasale ve kuyide fi 10 rebî'l-'âhîr sene (1) 157.

Sahife No:197

Belge No:328

İskenderun İskelesi'nden Haleb'e nakl-i câmûs.

Mefahiru'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinu'l-fezâili ve'l-keâm Adana Kâdısı ve Eyâlet-i Adana'da vâki' kazâların kâdıları zîde kadruhum ve kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Adana Mütessellimi zîde mecduhu mefahiru'l-emâsil ve'l-akrân kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyet iş erleri zîde kadruhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki Üsküdâr'da (İskenderun) İskelesi'nden Haleb'e nakl olunacak tokuz kıt'a balyemez topyaların naklinde ne mikdâr iktizâ iderse ber-vech-i mu'tâd lâzım gelen ücretleri dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından halen Haleb Muhassılı olan Hamza dâme mecduhunun yedinden ber-vech-i nakliye virilmek şartıyla Eyâlet-i Adana'dan tedârik ve ihrâc itdirilmek için bundan akdem emr-i şerîf-i 'âlişânım ısdâr ve irsâl kılındığına binâen bu vakite dek tedârik ve ihrâcı me'mûl ve muntazır iken sen ki Adana Kâdısı mûmâ ileyhsin Adana'da 'araba çeker câmûs yokdur deyû bu def'a der-sâ'adetime i'lâm eylemişsin. El-hâletü'l-hâzîhi zikr olunan tavârların bir an akdem Haleb'e nakli mühim ve muktazî olub ve nakli dahî câmûs tedârikine mevkûf olduğundan gayri muhâresen (?) ve top olmayub ber-vech-i mu'tâd ücretleri muhassıl-ı mûmâ ileyh tarafından virilmek üzere binâen tedârik ve ihrâcında bir dürlü 'özer ve 'illet îrâd idecek keyfiyetde olmamağla bu topları nakline ne mikdâr

câmûs iktizâ ider ise 'alâ eyyi hâl Adana Eyâleti'nden tedârik itdirilmük içün işbu emr-i şerif-i 'âlişânım ısdâr ve irsâl olunmuşdur imdi vusûlünde siz ki kuzât ve mütesellim-i mûmâ ileyh ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyet iş erlerisiz zinhâr ve zinhâr bir dürlü tevakkuf ve te'hire ruhsat ve cevâz göstermeksiz mârû'z-zikr tavârları Haleb'e nakli içün muhassıl-ı mûmâ ileyh tarafından ne mikdâr câmûs talep olur ise Eyâlet-i Adana'dan tedârik ve ihrâc ve ber-vec'h-i mu'tâd lâzım gelen ücretleri muhassıl-ı mûmâ ileyh tarafından ber-vec'h-i mu'tâd nakd virilmek şartıyla sürücüler ile ma'an ademisine teslim eylemeğe cümleliz 'ale'l-ittifâk bezl ve sa'y ve kudret eyleyüb bundan sonra dahî ba'zı i'zâr-ı vâhiye irâdıyla tedârik ve ihrâcında her kimin 'inâd ve muhâlefet ve yahud betânet ve rehâvet üzere hareket zâhir olmak ihtimâli olur ise mes'ûl ve mu'âtab olacağı mukarrer olmağla keyfiyetden habîr ve agâh olub ana göre kemâl-ı basîret ve intibâh üzere 'amel ve hareket eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki hükm-ü şerîfimle vardıkda bu bâbda vec'h-i meşrûh üzere şeref-yafte-i sudûr olan işbu emr-i şerif-i celîli's-şân vâcibu'l-ittibâ' ve lâzımu'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla 'amel idüb hilâfiyla vaz' ve hareketden be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylesiz şöyle bilesiz 'alamet-i şerîfime i'timâd kılasız. Tahrîren fi'yevmi'l-'âşir rebî'i'l-âhir li-sene seb'a ve hâmsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye

Vasale ve kuyide fi 22 rebî'i'l-'ahir sene (1) 157.

Sahife No:198

Belge No:329

Sayda'da merkûm Hasan Çâvûş'un refiki Ahmed Çâvûş'a havâle olan akce fermânıdır.

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denu'l-fazli ve'l-keâm Mevlânâ Adana Kâdısı zîde fazluhu ve kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Adana Mütesellimi zîde mecduhu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsil olucak ma'lûm ola ki serhadd-ı mansûramızda Kars Kal'ası muhâfazasında olan dergâh-ı mu'allâm yeniçerilerinin bin yüz ellidört senesi mevâciblerinin cem' ve tahsiline ocak tarafından salyâneci ta'yîn olunan Hasan Çâvûş Sayda'da mâl-ı mevâcibin tahsili esnâsında bi-emri'llâhi Te'âlâ fevt olmağla mukaddemâ havlân-ı merkûmede tahsîl ve Adana'da mührü ile emânet vaz' eylediği

akce vaz' olunan halden ihrâc ve müteveffâ-yı merkûmun refiki olan Ahmed Çâvûş zîde kadruhuya tamâmen teslim olunmak içün emr-i şerîfim virilmek bâbında ocağ-ı mezbûr tarafından istid'â-yı 'inâyet etmeleriyle imdi siz ki mevlânâ ve mütesellim-i mûmâ ileyhimâsınız müteveffâ-yı merkûma bundan akdem zikr olunan havlandan tahsîl ve Adana'da mührü ile emâneten vaz' eylediği mâl-ı mevâcib ma'rifet-i şer'le edâ ve teslim itdirilmek bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki hükm-ü şerîfimle vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yafte-i sudûr olan işbu emr-i şerîf-i celîli's-şân vâcibu'l-ittibâ' ve lâzımu'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla 'amil olub hilâfından hazer eyleyesiz şöyle bilesiz 'alamet-i şerîfe i'timâd kılasız.

Vasale ve kuyide fi 27 rebî'i'l-âhir sene (1) 157.

Sahife No:198

Belge No:330

Ve tarîk-ı mezbûr ve tathîr ve ebnâ-yı sebîlin ve müslimîn ve kavâfil-i revâhanın umûr ve husûsunda bezl-i makdûr olunub ağa-yı müşârun (ileyhe) 'arz ile sâdır olan emr-i cihân-ı mutâ' mezâmîni münîfi icrâ ve hilâf-ı şer'-i şerîf bir ferd vaz' ve hareket itdirilmemek bâbında .....virilmek ricâsında i'lâm etmeğin imdi vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki hükm-ü şerîfim vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yafte-i sudûr olan işbu emr-i şerîf-i 'âlişânımın mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla 'amil olub hilâf-ı şer'-i şerîf bir ferde ta'addi tecâvüz ve vaz' ve hareket itdirmiyesin şöyle bilesin 'alamet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren mine'l-yevmi'r-râbi'i rebî'i'l-âhir sene seb'a ve hamsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye
el-Mahrûse

Vasale ileynâ kayd şod fi 14 cemâziye'l-ûlâ .

Mûcebince dâru's-sa'adeti's-şerîfe ağası mektûbudur.

(NOT: Bu belgenin baş tarafı 199 ncu sayfadadır. Belge no:332.)

Sahife No:198

Belge No:331

Şerâyi' şî'âr hâlen Adana ve ve ve kâdıları olan efendiler zîde fazluhum da'vât-ı lâhika inhâ olunur ki taht-ı nezâretimizde olub merhûm Sultân Mehmed Hân tâb-ı serâh Hazretlerinin Cisr-i Misis'de vâki' Derbend Evkâfı re'âyâsı serbest olub cem' tekâlifden mu'âf ve musellem ve taraf-ı vakıfıdan serbestiyet üzere zabt olunub ehl-i 'örf tâifesi ve sâirleri taraflarından bir dürlü müdâhale olunmamak bâbında hatt-ı hümâyûn ile maznûn-ı emr-i 'âlişân sâdır olmuştur derûn-ı emr-i 'âlîde tahrîr ve tasrîh olunduğu üzere müdâhale ve ta'addi etmeleriyle hilâf-ı serbestiyetnâme-i hümâyûn bir dürlü müdâhale olunmayub derbend-i mezbûr re'âyâları müteveli-yi vakf yediyle zabt ve rû'yet ve hıfz hirâset itdirilüb ve hudûdu dâhilinde zuhûr iden kuttâ'-ı tarîk eşkiyâları dahî şer'an lâzım gelen te'dibât-ı meşrû'aları müteveli ma'rifetiyle icrâ olunub hilâf-ı serbestiyetnâme-i hümâyûn bir ferde vaz' ve hareket itdirilmemek bâbında ..... ve meşrûh emr-i 'âlî ısdâr itdirilmekle mektûb tahrîr ve ısdâr olunmuştur. Vusûlünde gerekdir ki sudûr olan emr-i celîli'ş-şân mazmûn-ı münîfi icrâ olunmakda ve ziyâde ihtimâm eylesesiz.

Ağa-yı serdengecdi min şa'bâni'ş-şerîf (?) (imza)

Sahife No:199

Belge No:332

Düstûr-ı mükerrerem müşîr-i mufahham nizâmu'l-'âlem müdebbiru'l-umûri'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb mütemmimu mehâmi'l-enâmi bi'r-re'yi's-sâib mümehhidu bünyâni'd-devleti ve'l-ikbâl müşeyyedu erkâni's-sa'âdeti ve'l-iclâl el-mahfûfu bisunûfi'l-'avâtıfı'l-meliki'l-a'lâ Adana Vâlisi vezîrim pâşâ edâma'llâhu Te'âlâ lâlâlehu ve kıdvatü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denu'l-fezâili ve'l-kelâm Adana ve ve ve kâdıları zîde fazluhum tevki'-i refi'-i hümâyûn vâsil olucak ma'lûm ola ki iftihâru ..... ve'l-mukarrebîn mu'temedu'l-mulûki ve's-selâtin muhtârul-'izzi ve'l-mülki bi'l-fi'l dâru's-sa'âdetim ağası olan Haremeyn-i Şerîfeyn Evkâfı Nâzırı olan el-Hâc Beşîr Ağa dâme 'uluvvuhu divân-ı hümâyûnuma 'arz-ı gönderüp taht-ı nezâretinde bulunan Hüdâvendigâr-ı sâbık merhûm Sultân Mehmed Hân 'ârı tâbe-serâhın mukaddemâ Adana Sancağı'nda Cisr-i Misis nâm mahalle müceddeden binâ ve ihyâ eylediği vakitte Hâc 'Alî veled-i Hüseyîn nâm kimesne ile ma'an yüz toksanbir nefer kimesne cemî'-i

'avâriz hidâniye tekâlif-i 'örfiye ve resm-i câmûs ve resm-i hânedan ve resm-i ulakdan mu'âf ve müsellemler olmak üzere derbendci ta'yîn olunduğu defterhâne-i 'âmirenden derkenâr ve mestûr ve mukayyed olup lâkin murûr-ı ezmine ile tâife-i mezbûrenin ba'zıları ..... et ve ba'zıları dahî perâkende ve perişân olup derbend-i mezbûr ve tehî ve şâh-ı râh-ı mesdûd ve ahvâl müte'assır oldukda sâbıkan Vâli-yi Adana Fazlı Pâşâ ve kuzât 'arz ve ..... muhızrlarla i'lâm-ı hâl eylediklerinde Dânişmendlu tâife ve Saraclu ve Hurmalu ve sâyir Kapu Afşarı ve Köse Afşarı ve Hufdan cemâ'atlerinden hâric ez-defter yetmişbeş nefer resm-i yaylak ve halk ve dervişândan yiğirmitokuz nefer derbencileri ta'yîn ve bir dürlü derbencilere zam ve tekrâr serbestnâme virilüb lâkin şurûtların mûra'ât eyledik yüz yigirmi senesi muharremi ibtidâsında mu'âfiyetleri ref' ve Seyyid-zâde Mehmed'e mâlikâne ve berât virilüb ve Payas ile Misis yedinde olan ..... yollar ve derbendler bi'l-külliye mesdûd ve tevkki ..... munkatı' ve ahvâlleri mükedder ve yine derbendci ta'yîn ..... ve kadîmesi üzere iskân ve tavattun ve ebnâ-yı sebîle tatmîn ve tarîk-i Hacc-ı Şerîf tathîr olmak üzere sâbıkan Adana Vâlisi olan vezîrim 'Alî Pâşâ ve ..... ve Adana Kâdısı 'arz ve ahâlisi mahzaru'l-has oldukda mücebince mâlikânelikten ref' ve derbencilikleri ibkâ ve serbestiyet üzere taraf-ı vakfdan zabt olunmak üzere iken ba'zı havâs ve voyvodaları mezbûr el-Hâc 'Alî'nin oğlu Koca dimekle ma'rûf Süleymân'ı ve derbendci tâifelerin bedel-i 'aşar ve resm-i câmûs talebiyle rencide etmeleriyle kazâlarında olan ocak re'âyâları ve 'ale'l-husûs derbendci tâifelerini serbest olup âherden mîr-i mîrân ve havâs ve voyvodaları ve sâyir ehl-i 'örf tâifeleri tarafından dahl ve ta'arruz olunagelmekle derbendci tâifeleri üzerlerine edâsı lâzım gelen derbenciler hizmetini edâ eyledikten sonra voyvodaları tarafından bedel-i 'aynî ve resm-i câmûs ve sâir tekâlif talebiyle ve bundan akdem viregeldikleri menzil imdâdiyesiçün ta'yîn olunan üç yüz gurûş bâ-fermân-ı 'âlişân terkîn ve ref' olunmağla meblağ-ı mezbûr için ve halen derbendci fukarâsı hilâf-ı emr-i 'âlişân ba'zı tekâlif mutâlebesiyle rencide olduklarından perâkende ve perişân oldukları şâh-ı râh-ı mesdûd ve ahvâl perâkende müte'assır olmağla sâdır olan fermân-i 'âlişânım mücebince 'amel ve muğâyir-i emr-i 'âlişân bir ferde ta'addî ve tecâvüz itdirilmemek bâbında hüdâvendigâr-ı sâbık zamânında hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn ile mu'anven ..... etmeğin bin yüz kırk üç senesi rebî'i'l-ülânın ontokuzuncu gününde vâki' olan cülûs-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnumda dahî tecdîd olunub 'ünvânına hatt-ı hümâyûn-ı

şevket-makrûn keşîde kılınub hilâfına vaz' ve hareketden mücânebet ve ihtirâz lâzım iken Derbend-i Misis hudûd-ı dâhilinde vâki' kuttâ'-ı tarîk ve harâmî eşkiyâsı zuhûr eyledikte Misis Derbendi mütevellisi olanlar derbend-i mezbûr nasr ile ardlarından ta'kîbi ve mukâbele ve muhârebe ile ahz ve ma'rifet-i şer'ile iktizâ iden te'dibât-ı meşrû'ala:ı icrâ olunmak lâzım iken derbend-i mezbûr hudûdunun bir tarafı Adana ve bir tarafı havâs-ı hümâyûn olmağla hilâf-ı serbestiyetnâme Adana vâlileri ve mütesellimleri ve havâs voyvodası olanlar eyâletimizden eşkiyâ ve harâmî zuhûr ve ahz olunmuş cezm-i hamiyeye ve savb-ı sipâsı bizimdir deyû müteveli-yi mezbûrun yedinden alub eşkiyânın mâlik olduğu mâlların ve atların ahz ve tam'-ı hamlarından nâşî kesîr virüb eşkiyâ-yı merkûmân (?) dahî derbend-i mezbûre re'âyâlarına hasm ve musallat ve beynlerinde 'adâvet ve nizâ'-ı mütemâdi ve tetâmîrinin (?) ihlâllerinden bâ'is ve bâdi olduklarından mâ'adâ resm-i serbestiyete müdâhale ve ta'arruz idüb şer ve mazarratlarından ahvâl-ı fukarâ diger-gûn ve bi'l-küllîye perâkende ve perîşân olub derbend-i mezbûr tehî ve tarîk-ı Hacc-ı Şerîf hâli ve harâb olacağı vâzih ve âşikâr olduğu müteveli-yi vakf inhâ etmekle vakt-ı kadîmden ilâ hâzihi'l-an mefrûzu'l-kalem ve maktu'u'l-kadem min külli'l-vucûh serbest olub bi'l-cümle re'âyâsının umûrların voyvodalarına menût ve müte'allık olmağla serbestiyetnâmeleri şurûtuna mürâ'ât olub serbest üzere müteveli-yi vakf yediyle zabt ve rû'yet ve derbend-i merkûm hıfz ve himâyet itdirilüb sâlifuz-zikr kuttâ'-ı tarîk ve harâmî eşkiyâsının şer'an lâzım gelen te'dibât-ı meşrûhaları icrâ

[Sahife No:198

Belge No:330

Ve tarîk-ı mezbûr ve tathîr ve ebnâ-yı sebîlin ve müslimîn ve kavâfil-i revâhanın umûr ve husûsunda bezl-i maktûr olunub ağa-yı müşârun (ileyhe) 'arz ile sâdir olan emr-i fermân-ı mutâ' mezâmîni münîfi icrâ ve hilâf-ı şer'-i şerîf bir ferd vaz' ve hareket itdirilmemek bâbında ..... virilmek ricâsında i'lâm etmeğin imdi vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdir olmuştur. Buyurdum ki hükm-ü şerîfim vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yafte-i sudûr olan işbu emr-i şerîf-i 'âlişânımın mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla 'amil olub hilâf-ı şer'-i şerîf bir ferde ta'addi tecâvüz ve vaz' ve hareket itdirmiyesin şöyle bilesin 'alamet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren mine'l-yevmi'r-râbi'i rebî'i'l-âhir sene seb'a ve hamsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye el-Mahrûse. Vasale ileynâ kayd şod fi 14 cemâziye'l-'ûlâ .
Mûcebince dâru's-sa'âdeti's-şerîf e ağası mektûbudur.]

(NOT: Bu kısım 198 nci sayfadan buraya devamı olduğu kanaatıyla alınmıştır.)

Sahife No:200

Belge No:333

Mûcebince 'amel oluna

(Berât-ı) _____şerîf-i 'âlişân-ı sultân ibn-i sultân
..... hâkânî oldur ki

İftihârul-havâs ve'l-mukarrebîn mu'temedu'l-mülûki ve's-selâtin muhtârul-garri
(?) ve't-temekkîn bi'l-fi'l dâru's-sa'âdem ağası olub Harâmeyn-i Şerîfeyn Evkâf Nâzırı
olan el-Hâc Beşîr Ağa dâme 'uluvvuhu divân-ı hümâyûnuma 'arz gönderüb taht-ı
nezâretinde olan evkâfdan Misis Cisri'nde vâki' Hüdâvedigâr-ı sâbık merhûm ve
mağfûr leh Sultân Mehmed Hân tâbe-serâh evkâf-ı şerîfide yevm otuz akce vazîfe ile
ber-vech-i te'bîd mütevellisi olan Yahyâ fevt olub tevliyet-i mezbûre mahlûl olmağla
mahlûlünden işbu râfi'ü tevkî'-i refi'i's-şânı hâkânî ve ..... 'unvânı nâ-
bidârî kıdvetu'l-emâsil ve'l-akrân Mustafâ zîde kadruhuya ber-vech-i te'bîd tevcîh
olunub yedine berât-ı şerîf-i 'âlişânım virilmek ricâsına i'lâm etmeğın mûcebince
tevcîh olunmak bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmağın hakkında mezîd-i 'inâyet-i
pâdişâhânem zuhûra getürüb ağa-yı müşârûn ileyhın 'arız mûcebince bin yüz elliyedi
senesi şevvâl-ı mûkerreminin yiğirmialtuncı gününde bu berât-ı hümâyûn-ı 'izzet-
makrûnu virdim ve buyurdum ki mûmâ ileyh Mustafâ zîde kadruhu varub müteveffâ-yı
mezbûr yerine evkâf-ı mezbûrun ber-vech-i te'bîd mütevellisi olub hizmet-i lâzimesin
bî-kusûr n-rî ve müeddî kıldıkdan sonra vech-i meşrûh üzere ta'yîn olunan yevm otuz
akce vazîfesin evkâf-ı mezbûre mahsûlünden alub ber-vech-i te'bîd mutasarrıf olub
taraf-ı âherden hiç ferd mâni' ve râfi' ve müzâhim olmayub vechen mine'l-vucûh ve
sebeben mine'l-esbâb dahl ve ta'arruz kılmayalar şöyle bileler 'alâmet-i şerîfe i'timâd
kılalar. Tahrîren fi'l-yevmi's-sâni zi'l-ka'de sene sitte ve hamsîn ve miete ve elf.

Nemakahu
Kostantiniyye
el-Mahrûse

Kad vasale ileynâ kayd şod fi 14 cemâziye'l-'ûlâ

Sahife No:201

Belge No:334

Mukâta'a-ı Eyâlet-i Adana ve tevâbi'uhâ ..... evvel evvel-i mart sene (1)
157 der-'uhde-i vezîr-i mükerrerem Hüseyîn Pâşâ

.....
Hisse-i sadr-ı 'âlî
gurûş pârâ
977 2

Ma'an cem'an (?) ..... fi 17 CY. 1157 kayd şod ..... fi
3 tamâmen .

Vech-i meşrûh üzere mukâta'a-ı mezbûrun bin yüz elliyedi senesine aid sadr-ı 'âlî hisselerinin .....kısmen ..... için yalnız tokuz yüz yetmişyedi gurûş iki sülûs tamâmen teslim olundu. Mahalline kayd olunub ..... virildi fi 17 C. sene 1157. (imza iki aded).

Sahife No:201: Kısmen iptal.

Sahife No:202: Tamamen iptal

Sahife No:203

Belge No:335

'Ömer Ağa'nın ve Pelenk Mustafâ Ağa'nın

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân 'Ömer Ağa ve Mustafâ inhâmızdır ki işbu bin yüz elliyedi senesine mahsûb olmak Adana vâlileri tarafından zabt olunan mukâta'alardan Yüreğir Kazâsı'nda vâki' mezâri'lerden Mezra'a-ı Devletlû ve (nâm-ı) diğêr Devletgelû nâm mezra'â ve tevâbi'i mezra'aların hâli bâ-fermân-ı 'âlî yeniçeri ocağı tarafına havâle buyurulmağla mezra'a-ı mezbûrların lâzım mâlını sene-i mezbûre mahsûben kabzına me'mûra teslim idüb mukâta'a-ı mezbûrun 'ale'l-iştirâk zabt ve ta'sîr eylemeniz bâbında işbu buyuruldu tahrîr olunub yedinize verilmişdir. İmdi gerekdir ki ber-vech-i meşrûh sene-i mezbûre mahsûben mukâta'a-ı mezbûrun ber- mu'tâd-ı kalem ve sene-i sâbık üzere mâl-ı mukâta'a bâ-fermân-ı 'âlî kabzına me'mûra bi-tamâm edâ ve teslim idüb mukâta'a-ı mezbûru sizler 'ale'l-iştirâk zabt ve ta'sîr idüb âherden

vechen mine'l-vucûh dahl ve ta'arruz olunmayub ve sizler ki mukâta'a-ı mezbûr zirâ'atcılarısız mûmâ ileyhimâyı ağa bilüb sene-i mezbûrede hâsıl olan a'şâr-ı şer'ıye ve sâir lâzım gelen rûsûmâtınızı mûmâ ileyhimâyâ edâ ve teslîm idüb müceb-i buyuruldu ile 'âmil olasız.

Battâl Mehmed
Mütesellim-i
Eyâlet-i Adana

Vasale ve kuyide fi 23 receb sene 1157.

Sahife No:203

Belge No:336

Boz-zâde Hâcî 'Alî Ağa mâlikâne berâtı

Şurûtu mücebince berât

Binâen zâlik Adana Sancağı'nda Yüreğir Nâhiyesi'nde vâki' Büyük Külhâr (?) nezdinde Mezra'a-ı Buğiri (?) Mukâta'ası'nın yüz yigirmi gurûş ve İki Kilise nezdinde Mezra'â-ı Devletgelû ma'a Mezra'a-ı Çakıncak Mukâta'ası'nın dahî senevî iki yüz yetmişbeş gurûş mâlî ve zemân-ı mart ibtidâsından olub Yüreğir Mezra'ası'nın nısf-ı hissesine mâlikâne mutasarrıf olan Seyyid İbrâhîm fevt olub hisse-i mezbûre çorak ve bî-hâsıl olduğundan hayli müddetden berû hâlî kalub ve yine livâ-ı mezbûrede Devletgelû ve Mezra'âsı'nda mukaddemâ mâlikâne olub olub ol dahî çorak ve bî-hâsıl olduğundan cânib-i mîriye senevî yüz otuzsekiz senesinden berû Adana vâlileri taraflarından zabt olunmağla hisse-i mezbûr Seyyid İbrâhîm mahlûlünden ve mezra'a-ı mezbûr dahî müceddeden bir mikdar mu'accele ile mâlikâne verilmek için 'arz-ı hâl olundukda mücebince murâdı fermânım olmağın beyne'n-nâs def'âtle müzâyede ve rağbeti inkıtâ'ında sonra elli gurûş mu'accele ile İbrâhîm zîde mecduhu ile işbu râfi'-i tevkî'-i refî'iş-şânı hâkânî kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Seyyid 'Alî zîde kadruhunun üzerlerine karâr ve tâlib-i âheri kifâyet itmekle beher sene mâlın hâzîne-i 'âmireme edâ ve kalemiye virüb hisâbın görmek üzere sâdır olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnumla mücebince mâlikâne 'uhdelerine kayd ve şurûtuyla berât-ı celîlî-'unvânım virilmek bâbında virilen (?) telhîs mücebince fermân-ı 'âlişânım sâdır ve mu'accesesi olan meblağ-ı mezbûr teslîm-i hazîne-i 'âmireme eylediklerinde sûret-i rûznâmçe-i hümâyûnum virilmek haklarında mezîd-i 'inâyet-i pâdişâhânem zuhûra gelüb bin yüz ellibeş senesi zi'l-ka'desinin beşinci günü bu berâtı virdim ve buyurdum

ki merkûm Seyyid 'Alî zîde kadruhu Buğiri (?) Mukâta'asının rub' ve Devletgelû Mukâta'asının nısf hissesin teslîm-i hazîne-i 'âmirem eylediği mu'accele mukâbili bin yüz ellialtı senesi martı ibtidâsından hayâtta oldukca te'biden mâlikâne zabt ve vâki' olan mahsûlât ve rûsûmâtın kânûn-ı kadîm ve ola geldiği üzere ahz ve kabz ve senevî mâlim olan meblağ-ı mezbûru senesi içinde dört taksît ile müşterikiyle ma'an hazîne-i 'âmireme edâ ve kalemiyesin virüb ve senesi âhîrinde hisâbın görüb yedine sûret-i muhâsebesin aldıkca zabt ve rabta ve mahsûlât ve rûsûmâtının ahz ve kabzına taraf-ı âherden ferd (dahl) ve ta'arruz eylemeye ve hilâf-ı inhâ kâdı 'arziyla mâlikânesi üzerinde ref' olmayub fermânım olan kasr-ı yed şurûtu düstûr'l-'amel kılma şöyle bileler 'alâmet-i şerife i'timâd kılalar.

Vasale ve kuyide fi 3 rebî'l-âhir sene 1157.

Sahife No:204

Belge No:337

..... el-Hâc ..... nın buyuruldu

Şeri'at-şi'âr faziletlü Adana Kâdısı efendi zîde fazluhu ve mefâhiru'l-emâsil ve'l-akrân mütesellimi ve kethüdâ yeri ve serdârı ve a'yân-ı vilâyet ve iş erleri zîde kadrum inhâ olunur ki bâ-emr-i celîli's-şân Rakka cânibine me'mûriyetimiz hasebiyle ol tarafa 'azîmet olunub zehâyire muktazî olmağın akcemiz ile gönderilen defter mücebince Yayla ve Çakar menzillerinin zahiresi Tarsûs'dan mı Adana'dan mı olur kangı mahalden olursa 'alâ eyyi hâl zehire tedarik ve kabzına me'mûra teslîm Yayla ve Çakar menzillerine irsâl ve îsâl eylemeniz bâbında işbu buyuruldu ısdâr ve irsâl olunmuşdur. İnşâ'llâhu Te'âlâ vusûlünde bir dürlü 'özü ve 'illet etmeyüb vech-i meşrûh üzere akcemiz ile gönderilen defter mücebince zikr olunan Yayla ve Çakar menzilleri zahiresi tedarik ve kabzına me'mûra teslîm için bir sâ'at akdem zikr olunan menzillere irsâl ve îsâl eylemeğe herbiriniz dikkat-ı tâm ve sa'y-ı ihtimâm eyleyüb bir dürlü ihmâl ve müsâmaha etmeyüb hilâfından be-ğâyet ihtirâz idüb müceb-i buyuruldu ile 'âmil olası deyû. Fi 9 Z.(i'l-ka'de) sene (1) 156.

Sahife No:204

Belge No:338

Bâ'is-i hurûf budur ki

Adana sâkinlerinden Mûsâbâli-zâde el-Hâc Mustafâ Ağa'nın ber-vech-i mâlikâne 'uhdemizde olan Şehr-kâr Mukâta'âsı'nın bâ-fermân-ı 'âlî lâzım gelen devletlû şakk-ı evvel veliyu'n-ni'am efendimiz hazretlerinin mâlî kalemiyesi bin yüz ellialtı ve elliyedi senelerine mahsûb olmak üzere ağa-yı mûmâ ileyh yedinde ellibir gurûşu me'mûriyetimiz hasebiyle tamâmen ahz ve kabz olunmuşdur. Yedine işbu tahvîl-i tezkire virildi. Fî 6 S. sene 1157.

Mustafâ
bâyi'i (?) şakk-ı evvel
evvel.
(imza)

Sahife No:204

Belge No:339

Bâ'is-i hurûf budur ki

Adana sâkinlerinden Mûsâbâli-zâde el-Hâc Mustafâ Ağa'nın ber-vech-i mâlikâne mutasarrıf olub nısf-ı hissesi Yoğak (?) Halîl Mukâta'âsı'nın bâ-fermân-ı 'âlî lâzım gelen devletlû şakk-ı evvel veliyu'n-ni'am efendimiz hazretlerinin kalemiye hissesi bin yüz ellüç ve ellibeş ve ellialtı ve elliyedi senelerine mahsûb olmak üzere mûmâ ileyh yedinden kendi hissesi yalnız elli gurûş me'mûriyetimiz hasebiyle tamâmen ahz ve kabz olunmağla işbu tahvîl-i tezkire virildi vakt-ı hacetde ibrâz oluna. Fî 6 saferi'l-hayr sene 1157.

Mustafâ
(imza)

Sahife No:205

Belge No:340

Es'ad Pâşâ'nın Humus perâkende buyurulduşudur.

Hâlen ber-vech-i mâlikâne 'uhdemizde olan Humus sükkânından olub Antakya ve Adana ve Konya ve sâyir Anadolu'nun kazâlarında sâkin olan Kaçar Emiri ve

Dündârlu ve 'Afatlu Sincarlu ve Gencelu ve Karagözlü ve Çarıklı ve Kara Afşarlu ve İbnallu ve sâiri cema'atleri perâkendeleri kethüdâ ve ihtiyârları ve ahâlilerisiz inhâ olunur ki işbu bin yüz elliyedi senesine mahsûb olmak üzere üzerlerinde edası lâzım gelen mâl-ı mîrîleri cem' ve tahsîl ahz ve kabz için bu sene-i mübâreke ..... 'aşiretiniz Hâc Sultânoğlu Hâc Hüseyîn Beg zîde 'aşiretuhu tarafından ta'yîn ve irsâl olunmağla buyuruldu tahrîr ve isdâr kılınmıştır. Vusûlünde gerekdir ki vech-i meşrûh üzere bin yüz elliyedi senesine mahsûb olmak üzere üzerlerinde edası lâzım gelen mâl-ı mîrîlerinizi sinîn-i sâbık üzere bi't-tamâm ve'l-kemâl kabzına me'mûr olan edâ ve teslîm idüb yedinden vusûl kağıdı alub bir gün evvel tarafımıza 'avdet itdiresiz 'iyâzen bi'llâhi Te'âlâ bir günâ 'özü ve 'illet ve yahud mâl-ı mîrîlerinizi edâda ta'allül ve muhâfet eylemek ihtimâli olur ise bir günâ cevâba kâdir olmayub mâl-ı mîrîlerinizi tahsîl ve ..... envâ'ı günâ zarar ve hasârete dahî uğrayacağınızı ve âbında nedâmet çekeceğinizi mukarrer ve muhakkak bilüb ana göre ..... mâl-ı mîrîlerinizi edâ ve teslîm idüb müceb-i buyuruldu ile 'âmil ve hilâfindan be-gâyetü'l-gâye ihtirâz ve ictinâb eylesiz deyû.Fî 24 receb sene (1) 157.

Vasale ileynâ fi 10 şa'bân sene (1) 157.

Sahife No:205

Belge No:341

Hâlen ber-vech-i mâlikâne 'uhdemizde olan Humus iskânı 'aşâir-i türkmanından olub diyâr-ı rumda ve sâir mahallerde ve ..... olan Cemâ'at-ı Sincârlu ve Cemâ'at-ı Genceli Cemâ'at-ı Karakoyunlu ve İbrallu ve Şarklu ve Karagözlü ve Çarıklı ve Dündârlu ve 'Afatlu ve İbnallu ve Harmandalu ve Elci ve 'Abalu ve Kaçar Emiri perâkendelerisiz ba'de's-selâm inhâ olunur ki bulunduğunuz mahallerde üzerinize icâb iden mâl-ı bedel-i mahsûlünüz tamâmen tahsîl ve mahall-ı kadîminize iskân ve îvâr (?) olunmanız bâbında müceddeden fermân-ı 'âlişânım şeref-zîr-i sudûr etmekle işbu bin yüz elliyedi senesi muharreminin onaltıncı gününde vâki' sene-i martına mahsûb olmak üzere zimmetinizde icâb iden mâl-ı bedel-i mahsûl-ü şer'iyeniz hâlen boybeğiniz kıdvetü'l-kabâil ve'l-'aşâyir Mûsâ Beg zîde 'aşiretuhu tarafından ta'yîn olunan def' ve teslîm ve yedinde ma'mûl bih temessük olduktan sonra ber-müceb-i emr-i 'âlî ma'iyetinde merkûmla zâmile-i benderci etmeniz için buyuruldu tahrîr ve yedi merkûmla tesyîr etdirilmiştir. 'İnşâ'llâhu Te'âlâ vusûlünde gerekdir ki ber-vech-i

meşrûh sene-i merkûme mahsûben icâb iden emvâl-ı bedel-i mahsûlû edâ ile tahlis-i zimmet ve ma'mûl bihi yedinize temessük olduktan sonra ta'yîn ta'yîn-i mecmûuzla kalkub mahall-ı iskân-ı kadîminize 'avdet ve ric'at idüb müceb-i buyuruldu ile 'amel ve hareket eyleyesiz. Fî gurre-i mart el-vâki' fi 16 M.(uharrem) sene 1157.

Kad vasale ve kuyide fi cemâziye'l-ûlâ sene (1) 156.

Sahife No:205

Belge No:342

Bâ'is-i hurûf budur ki

Bin yüz elliyedi senesinde hâlen Adana Vâlisi vezîr-i rûşen-i zamîr devletlû Hüseyîn Pâşâ Efendimiz Hazretleri'nin Adana Sancağı'ndan lâzım gelen imdâd-ı seferiyenin tahsiline bâ-fermân-ı 'âlî me'mûriyetimiz hasebiyle hizmet-i mübâşiriyemizden cümle ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le yalnız dört yüz gurûş teslim olunmağla tarafımızdan ..... hayiz tezkirelerdir. Fî 13 rebî'î'l âhir sene 1157.

Mehmed
Silahşör-ı Şehriyâri

Sahife No:206

Belge No:343

İskenderun'dan Haleb'e cebehâne nakli fermânıdır.

Şeri'at-şi'âr Adana Kâdısı mevlânâ efendi zîde fazluhu kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân mütesellimim Battâl Mehmed Ağa zîde kadruhu mefahiru'l-emâsil ve'l-akrân kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyet iş erleri zîde kadrum inhâ olur ki Diyârbekir'de mevcûd bulunmak üzere ser'asker takımı için tertîb olunan mühimmât-ı cebehânenin tekmîline iktizâ iden ecnâs-ı mühimmât bu def'a âsitâne-i sa'âdetden sefine ile İskenderun İskeleyi'ne nakl olunub andan dahî icâb iden ücretleri Haleb Muhassılları mâlından virilmek şartıyla Diyârbekir'e nakli için iktiza iden mekârî tavârları Haleb Eyaleti'den kifâyet etmediği sûrette kusûru dahî Eyâlet-i Adana'dan tedârik ve ihrâc itdirilmek üzere fermân-ı celili's-şân ısdâr buyurulmağın mühimmât-ı merkûmanın nakli-i ..... için Eyâlet-i Haleb'den mümkün olan mekârî tavârları tedârik olunub nakli-i mühimmât vefâ etmemekle Adana Eyâleti'nden dahî sâdır olan fermân-ı 'âlî mücebince mekârî tavârları tedârik ve ihrâc ve icâb iden ücretleri dersa'âdetden mübâşir ta'yîn olunan Mustafâ Ağa zîde mecduhu ma'rifetiyle muhassıl-ı

mûmâ ileyh tarafından virilmek şartıyla Haleb Vâlisi vezîr-i mûkerrem Sa'adetli el-Hâc Hüseyîn Pâşâ Hazretlerine ve tarafımıza hitâben ve te'kid olunmağla havza-ı hükûmetimiz olan Eyâlet-i Adana'dan bi-haysu'l-iktizâ iki yüz mekârî deve ve iki yüz re's mekârî tavârı tedârik ve ihrâc ve bir an akdem ve bir sâ'at mukaddem İskenderun İskelesi'ne mühimmat ve cebehâne nakli için tesyîri umûr-ı mühimmeden olmağla işbu buyuruldu tahrîr ve irsâl ve ile irsâl kılınmıştır vusûlünde gerekdir ki zikr olunan iki yüz re's mekârî tavârların ve bir sâ'at akdem ve ber-kadem-i mukaddem tedârik ve ihrâc eyleyüb İskenderun İskelesi'ne tesyîr ve husûs-ı merkûmede müsâmaha ve te'hîr eylemeyüb fermân-ı 'âlîde tasrîh buyurulduğu vech üzere icâb iden ücretleri devlet-i 'âliyede mübâşir ta'yîn buyurulan ağa-yı merkûm ma'rifetiyle muhassıl-ı mûmâ ileyhden talep ve ahz ve husûs-ı merkûmun takdîmine dikkat ve te'hîrinden be-gâyet ihtirâz ve ictinâb idüb sâdır olan fermân-ı 'âlî ve müceb-i buyuruldu ile 'amel olunub hilâfından tehâşî ve tevakkî eyleyesiz deyû .Fî gurre-i CA. (cemâziye'l-evvel) sene 1156.

Sahife No:205

Belge No:344

İşbu bin yüz elli altı senesinin Karakışla mâlî yalnız bin gurûş Adana menzîlcileri 'Alî Ağa ve Hüseyîn Ağa mâl-ı mezkûr bin gurûş imdâd ve i'âne cümle 'ulemâ ve a'yân bi-ecma'ihim meclis-i şer'de herbirleri imdâd ve i'âne eyledikleri bu mahalle kayd şod . Fî 22 şa'bân sene (1) 156.

Şuhûdu'l- _____ hâl:

Fazlu'llâh Efendi	Karaca Hamza Ağa	Çopur-zâde Mustafâ Ağa	Hatîb Efendi
Sa'dî Efendi	Kâtib 'Abdu'llâh Efendi	Ser-muhzırân Ahmed Beşe	Serdâr Mustafâ Ağa Taleb-zâde

Sahife No:207

Belge No:345

Battâl Ağa'nın mütesellimlik buyuruldusu.

Şeri'at-şî'âr fazilet-disâr Adana Kâdisı zîde fazluhu mefahiru'l-emâcid ve'l-a'yân kethüdâ yeri ve yençeri serdârı ve 'ulemâ ve sulehâ ve a'yân-ı vilâyet ve eşrâf ve iş erleri ve bi'l-cümle ahâlileri zîde mecduhum inhâ olunan oldur ki işbu sâl fer'inde-i

sâlda vâki' bâ-fermân-ı celil-i 'unvân me'mûr olduğumuz sefer-nûsret-şomâra mu'accelen nehz ve hareket ve 'azîmetimiz muhakkak olub Eyâlet-i Adana'ya tarafımızdan mütesellim nasb ve ta'yîn olunmak elzem ve umûr-ı lâzime-i hâldan olmağla kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Battâl Mehmed Ağa zîde kadruhu bin yüz elli altı senesi mâh-ı rebî'i'l-âhîrinin onsekizinci günü Medine-i Adana'ya tarafımızdan hasseten mütesellim nasb ve ta'yîn cümlelerinin ittifâkıyla mansıbımızda seyyid-i nişîn olub ol bâbda zabtiçün işbu buyuruldu ısdâr olunmuşdur. İnşâa'llâhu Te'âlâ vusûlünde gerekdir ki vech-i meşrûh üzere târîh-i mezkûreden zabt ve rabt ve hıfz ve himâyet rât (?) ve yâk (?) ve mahnûn (?) ve beytü'l-mâl ve mağfûr min külli'l-vucûh cüz'i ve külli her ne ise ahz ve kabz itdirülüb ber-mu'tâd-ı kadîm ve olageldüğü mütesellimin umûruna bir ferdi dahl ve ta'arruz itdirmeyesin ve sen ki mütesellim-i mûmâ ileyhsin fi-mâ ba'd umûruna bir ferdi karışdırmayub hilâf-ı şer'-i şerîf ve mu'tâd-ı kadîme mugâyir re'âyâ fukarâsına ve bir ferdden zûlm ve ta'addi itdirilmeyüb mûceb-i buyuruldu ile 'âmil ve hilâfından tahazzur ve tehâşî (?) eyleyesiz deyû. Fî R. (rebî'i'l-âhîr) 18 sene 1156.

Sahife No:207

Belge No:346

..... hâcıları ..... ve 'attârân ve kassâbân esnâfi ve ihtiyârları muvâcehelerinde takrîr-i kelâm idüb merkûmûnun Hüseyîn Pâşâ Hazretleri'nden olan alacaklarıçün Nefs-i Adana'da imdâd-ı seferiye mâlından havâle olunub lâkin yüz kırk gurûşları tahsil olunmayub velâyet-i zimmetlerinde kalmağla meblağ-ı mezkûr an-ı salyâne ahâlisi cem' olunub edâya müte'ahhid olduk deyû takrîrleri kayd şod. Fî 7 cemâziye'l-ülâ sene (1) 156.

Fazlu'llâh Efendi

Mehmed Ağa
Serdâr

Dâvûd Ağa

Hakkı Mustafâ Ağa
Süver-zâde

Sahife No:207

Belge No:347

Adana'da vâki' Ramazanoğlu Pîri Mehmed Pâşâ Evkâfi'nün müsâ'adesi olmağla işbu râfi'u tevkî'-i refî'i-şâmî hâkânî Şeyh Mehmed zîde salâhuhu muhil ve müstahak ve ..... olmağla ücretleri vakıfdan olmak üzere yevmî on akce du'âgû vazîfesi merkûma tevcîh ve yedine berât-ı şerîf-i 'âlişânım virilmek bâbında 'inâyet ricâsına vakf-ı mezbûrun ber-vech-i meşrût mütevellisi el-Hâc Mehmed zîde kadruya 'arz ve

vakf-ı mezbûrun mahalle kaydı Anadolu muhâsesinde mestûr olmağın mücebince tevcih olunmak fermânım olmağın hakkında mezîd-i 'inâyet pâdişâhânem zuhûra götürüb mûmâ ileyhî ..... ve bin yüz ellialtı senesi rebî'î'l-e (vvelin) üçüncü günü târihiyle müverreh virilen rûşen-i hüsravânem mücebince bu berât-ı hümâyûnumu virdim ve buyurdum ki mezbûr Şeyh Mehmed zîde salâhuhu varub ber-vech-i meşrûta üzere ta'yîn olunan yevmî on akce du'âgû vazîfesi evkâf-ı mezbûre mahlûlünden mütevellisi yedinden alub mutasarrıf ola şöyle bileler 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fi evâhiri rebî'î'l-evvel sene seba' ve hamsîn ve miete ve elf. Tahrîren (fi'l-yevmî's-sâbi' ve'l-'işrîn) rebî'î'l-ûlâ sene sitte ve hamsîn ve miete ve elf.

Sahife No:208

Belge No:348

'An mâl-ı rûsûm-ı Adana ve Kara'isâlu Dindârlu ve Sarıçam ve Karakışla ve Cânib-i Şehr ve beyne'n-nehrîn vâhid (?) fi sene 1156 der-'uhde-i Battâl Mehmed Ağa ve Karaca Hamzaoğlu es- Seyyid Mehmed Ağa 'ale'l- iştirâk et-teslîmât gurûş 2250 Yalnız ikibinikiyüzelli gurûşdur. Sah.	Mürâbaha-ı harc-ı rusûmât- ı sipâhi-zâde re'âyâyı Sofidedelu vâhid (?) sene 1156 der-'uhde-i Battâl Mehmed Ağa et-teslîmât gurûş 250 Yalnız ikiyüzelli gurûşdur. Sah.	Mahsûb-ı ta'şîrhâ-yı mezâri'at-ı beglik nevâhi-i Adana mülhakât-ı mukâta'a-ı delâid-i (?) mezbûr ber-vech-i iltizâm der-'uhde-i Çopur-zâde el- Hâc Mustafâ ve Hüseyîn Ağa ve Battâl Mehmed Ağa vâhid (?) fi sene 1156 et- teslîmât gurûş 1000 Yalnız bin gurûşdur. Sah.
--	---	---

Kıdvetü'n-nüvvâb Karakışla ve Dündârlu nâibleri zîde 'ilmuhum inhâ olunur ki işbu bin yüz ellialtı senesine mahsûb olmak üzere vâlilere hâs kayd olunan Adana mukâta'âtı aklâmından Sipâhizâde ma'a Sofidedelu re'âyâsının üzerlerine edâsı lazım gelen harc-ı rusûmları cem' ve tahsil idüb ahz ve kabz eylemek için sene-i sâbık ve mu'tâd-ı kadîm ola geldiği vech üzere kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Battâl Mehmed Ağa zîde kadruhuya iki yüz elli gurûş der-'uhde-i iltizâm olmağla mûmâ ileyh dahî ber-minvâl-ı muharrer iltizâm-ı merkûmu kabûl etmeğın zabtiçün işbu buyuruldu tahrîr ve irsâl ve i'tâ olunmuşdur. Vusûlünde gerekdir ki sizlerin re'âyâ-yı merkûm sene-i merkûma mahsûben üzerlerine edâsı lâzım gelen harc-ı rusûmât Sipâhi-zâdenizi mûmâ ileyh tarafından tahsiline ta'yîn olunan adamına tamâmen edâ ve teslîm idüb bir dürlü

ta'allül ve muhâlefet üzere hareket etmeyüb buyuruldu ile 'amel idesiz. Fi 9 Zâ.(?) sene 1156.

(Mürâbaha-ı harc-ı rusûmât-ı Sipâhizâde re'âyâyı Sofidedelu vâhid (?) sene 1156 der-
'uhde-i Battâl Mehmed Ağa et-teslîmât

gurûş

250

Yalnız ikiyüzelli guruşdur. Sah.)

Sahife No:208

Belge No:349

Şerâyi'-şî'âr Adana ve Kara'isâlu kâdıları zîde fazluhumâ ve kıdvetü'n-nüvvâbYüreğir ve Dündârlu ve Sarıçam ve Karakışla nâibleri zîde 'ilmuhum inhâ olunur ki işbu bin yüz elli altı senesine mahsûb olmak üzere Adana mukâta'ât ve mülhakâtından vâlilere hâs ta'yîn olunub sinîn-i sâbıklardan sarf menzilleri zabt ve ta'sîr ola gelen beglik mezâri'lerinin hâsıl olan a'sârını ta'sîr idüb ber-vech-i mu'tâd-ı kadîm zabt ve mahsûlât ve rûsûmâtını ahz ve kabz etmek için dârengân-ı hurûf kıdvetü'l-akrân Çopur-zâde el-Hâc Mustafâ Ağa ve Battâl Mehmed Ağa zîde kadruhulara 'ale'l-iştirâk bin gurûşa tarafımızdan der'uhde ve iltizâm olunub mezkûrûn iltizâm-ı merkûmu kabûl eylemeleriyle zabtlarıçün işbu buyuruldu terkîm ve ısdâr olunmuşdur ve i'tâ kılınmışdır. Vusûlünde gerekdir ki bâlâda zikr olunan nevâhilerde vâki' sinîn-i sâbıkalarda vâliler tarafından zabt ve ta'sîr ola gelen mezâri'ât vâki' olan mahlûlât sene-i merkûme mahsûb mezâri'âtların zirâ'atçilerisiz mezkûrûn tarafından vâki' olan a'sâr-ı şer'iyenizi ta'sîr ve mahsûlât-ı mîrî tarafından a'sârını ta'sîr ve mahsûlât ve rûsûmâtını ber-vech-i mu'tâd-ı kadîm ahz ve kabz itdiresiz ve sizler ki mu'tâd-ı kadîme muğâyir hareketden ziyâde hazer ve tehâşî ve müceb-i buyuruldu ile 'amel olunub deyû. Fî 8 Z. sene 1156.

(Mahsûb-ı ta'sîrhâ-yı mezâri'ât-ı beglik nevâhi-i Adana mülhakât-ı mukâta'a-ı delâid-i
(?) mezbûr ber-vech-i iltizâm der'uhde-i Çopur-zâde el-Hâc Mustafâ ve Hüseyîn Ağa
ve Battâl Mehmed Ağa vâhid (?)fi sene 1156 et-teslîmât

gurûş

1000

Yalnız bin guruşdur. Sah.)

Sahife No:208

Belge No:350

Şerâyi'-şi'âr Adana ve Kara'isâlu kâdıları zîde fazluhumâ ve mefâhiru'n-nüvvâb Yüreğir ve Dündârlu ve Karakışla ve Sarıçam ve Cânib-i Şehr nâibleri efendiler zîde 'ilmuhum inhâ olunan oldur ki işbu bin yüz elli altı senesine mahsûb olmak üzere Adana vâlileri üzerine (?) hâs kayd olunan eyâlet-i merkûme mukâta'ât ve mûhallakâtından livâ-ı merkûme nevâhilerinde ..... topraklarında sâkin ve mutevattın olan yerluyan ve konub göçen türkmani ve yörükân boztoğan ve ekrâdân iki su arasında kışlayub otundan ve suyundan intifâ' hâsil edegelenen adât-ı sâbık ve mu'tâd-ı kadîm ve resm-i kışlak virüb aldıklarında (?) olduk üzerlerine edâsı lâzım gelen mâl-ı resm-i kışlaklarını cem' ve tahsîl idüb ahz ve kabz eylemek için dârengân-ı hurûf kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân mütesellimimiz Battâl Mehmed Ağa ile Kısa (?) Hamza-zâde es-Seyyid Mehmed Ağa zîde kadruhulara 'ale'l-iştirâk iki bin ikiyüz elli gurûşa der'uhde ve iltizâm ve anlar dahî iltizâm-ı merkûmeyi kabûl ve meblağ-ı mezbûr yedlerinden sened tahrîr hükmü ile havâlât için ahz olunmağla zabtlarıçün ısdâr kılınmıştır. Vusûlünde gerekdir ki vech-i meşrûh seyr-i sa'îr mu'tâd-ı kadîm olageldiği vech üzere sene-i mezkûre mahsûben kışlak veregelenlerin üzerlerine edâsı lâzım gelen mâl-ı rusûmu kışlaklarını cem' ve tahsîl idüb ahz ve kabz eyleyesiz ve siz ki rusûmu kışlak ber-vech-i mu'tâd viregelen ahâlilerisiz üzerlerinize edâsı lâzım gelen resm-i kışlaklarımızı ağa-yı mûmâ ileyhimâ taraflarından tahsîl için ta'yîn itdirdikleri adamları ..... mu'tâd-ı kadîm muğâyir ta'allül ve muhâlefet ve mumâne'at etmeyüb fi-mâ ba'd ferd-i vâhidi dahl ve ta'arruz itdirilmeyüb müceb-i buyuruldu ile 'âmil (olub hilâfından) mücânebet eyleyesiz deyû. (Fî ..... C) Z. sene 1156.

('An mâl-ı rüsûm-ı Adana ve Kara'isâlu Dindârlu ve Sarıçam ve Karakışla ve Cânib-i Şehr ve beyne'n-nehrîn vâhid (?) fi sene 1156 der-'uhde-i Battâl Mehmed Ağa ve Karaca Hamzaoğlu es-Seyyid Mehmed Ağa 'ale'l-iştirâk et-teslîmât

gurûş

2250

Yalnız ikibinikiyüzelli gurûşdur. Sah.)

Sahife No:209

Belge No:351

'An mâl-ı Mukâta'a-ı Tahmes (?) Mehve (?) ve tevâbi'uhâ vâhid (?) sene 1157

evvel-i mart

Mâl

gurûş

150

30 Kalemiye

-----
180 Yalnız yüzseksen gurûş mâl ve
kalemiyesidir.

Sahife No:209: Kısmen iptal.

Sahife No:210: Tamamen iptal

Sahife No:211

Belge No:352

'An mâl-ı 'avârız der-..... Adana vâhid sene 1156
el-'ulemâ (?) ..... Adana Hâc Ağa es-Seyyid Mehmed .....
et-teslîmât (?)

gurûş

825.5 Yalnız sekizyüzyiğirmibeşbuçuk gurûş.

Vech-i tahrîr tezkire budur ki

İşbu bin yüz elli altı senesine mahsûb olmak üzere Adana Mukâta'âtı aklâmından Nefs-i Adana hissesine isâbet iden yalnız sekiz yüz yigirmibeşbuçuk gurûş mâl-ı 'avârızı fukarâ vekîli es-Seyyid Mehmed şehirhâcısı yediyle teslim olunub sened tahrîr ile havâleye ve kalemiyesi mahalle virilmesi için işbu edâ tezkiresi verilmiştir. Fî 12 Z. sene 1156.

Hüseyîn Pâşâ

Vâli-yi Adana

Sahife No:211

Belge No:353

Bâ'is-i terkîm-i hurûf budur ki

Bin yüz elli altı senesi mâh-ı rebî'î'l-âhirin onsekizinci gününden bâ-fermân-ı 'âlî sefere me'mûriyetimiz hasebi münâsibimiz olan Eyâlet-i Adana'ya bâ-buyuruldu tarafımızdan nasb ve ta'yîn eylediğimiz mütesellimimiz Battâl Mehmed Ağa'dan Adana'nın şehriyesi olan üç aylık olmak üzere yalnız iki bin beş yüz gurûş mütesellim-i mûmâ ileyh yediyle tarafımızdan edâ ve teslim olmağın işbu tahvîl virilmiştir. Fî 18 Z sene (1) 156.

Hüseyîn Pâşâ
Vâli-yi Eyâlet-i Adana

Sahife No:211

Belge No:354

Şehirhâcılarını Hâcî 'Alî ve Hâcî Hamza yediyle deve mübâşirine ücret verilmiştir. Merkûma menzil bârgîri ..... verilmiştir.

gurûş
pârâ (?)
9

Sahife No:211

Belge No:355

Teftiş fermânı getüren silahşör-ı şehriyârî Mehmed Beg için hizmet verilen :

Kâdî efendiden	Battâl Mütesellim	Îmâm-zâde	Kethüdâyeri Kara
gurûş	Ağa'dan	Efendiden kâdî	Ata Ağa'dan
25	gurûş	kethüdâsından	gurûş
	25	istidâne olan	25
		gurûş	
		25	

Cem'an yekûn _____ yüz gurûşdur.

Sahife No:211

Belge No:356

Sugediği Mahallesi'nde sâkine hasebi'l-asl Hâc Fâtıma binti 'Abdu'llâh nâm hâtûn yedinde olan hüccet-i şer'îye mücebince Haleb Serhacı bi'l-müsâfire Adana'da sâkin el-

Hâc Süleymân bin İbrâhîm nâm kimesne mahzarında ikrâr idüb bundan akdem zevcim Hüseyîn bin Süleymân nâm kimesneden mehrim mukâbelesinde iştirâ eylediğim Haleb Şehâde-i Şâm kapusunda Hivâriye (?) Mahallesi'nde vâki' kıbleten tarîk-ı 'âm ve tarafeyni Bakkâl Hâc Ahmed mülkleri garben dehliz ile mahdûd bir bâb tahtânî ve bir bâb fevkânî beyt menzilin nısf-ı hissesini işbu müşteri-yi merkûm Hâc Süleymân nâm kimesne 20 gurûşa bey' ve teslîm ve temlik idüb ol dahî iştirâ ve tesellüm ve temellük eyledi meblağ-ı mezbûru yedinden bi't-tamâm ahz ve kabz eyledim didiği kayd şod. Es-sâbi' ve'l-'işrîn saferü'l-hayr sene 1157.

Şuhûdu'l-

hâl:

'Abdu'l-kâdir bin
el-Hâc RecebHâc Mehmed bin
'Abdu'llâhHâc Mehmed Hâc
CemâlHâc Hasan bin Hâc
Yûsuf

Hâc Mehmed

es-Seyyid 'Abdu'r-
rahmân bin Şeyh
Hâşimel-Hâc Mustafâ bin
Hasan AğaTâhâ el-Hâc
Mustafâ

Sahife No:212

Belge No:357

Şerî'at-şî'âr fazilet-disâr Adana Kâdısı Efendi zîde fazluhu mefahiru'l-emâsil ve'l-akrân kethüdâ yeri ve yenceri serdân ve a'yân-ı vilâyet ve bi'l-cümle iş erleri ve zîde mecduhum inhâ olunan oldur ki işbu sene-i ..... vâki' Eyâlet-i Adana Mukâta'ası'nın hâsılı olan mâlî bâ-sened tahrîr hükmü ile Bağdâd Kal'ası muhâfazasında olan dergâh-ı 'âlî yeniçerilerinin mevâciblerine havâle ve 'aceleten tahsîl olunub mahalline tesyîr olunması lâzime-i hâlden olmağla Adana Sancağı'nda tahsîli muktazî olan mâl-ı 'avârızî bir gün tevzî' ve tahsîl müş'îr i'lâm olunma için işbu buyuruldu tahrîr ve ısdâr ile irsâl olunmuşdur. İnşâa'llâhu Te'âlâ vusûlünde gerekir ki vech-i meşrûh üzere mâl-ı 'avârızî cümle a'yân ve eşrâf ve ahâlî-yi vilâyetin ittifâklarıyla bâ-ma'rifet-i şer'îye tevzî' ve salyâne ve 'aceleten cem' ve tahsîl itdirilüb husûlünü müş'îr i'lâm idüb müsâmaha ve 'avk ile bu husûsun te'hîrine bâ'is olur hareketden ihtirâz ve müceb-i buyuruldu ile 'amel oluna fi 2 R sene (1)156.

Sahife No:212 : 'Avârıza idhâl çizilerek iptal edilmiş metin.

Sahife No:212**Belge No:358**

Bin yüz elli altı senesi mâl-ı 'avârızı ile meblâğ-ı mezbûr ..... ve ashâblarına virilmek üzere Adana Mütesellimi Battâl Mehmed Ağa ..... yedine defter virilüb edâyasına ta'ahhüd eylediği kayd

Sahife No:213**Belge No:359**

Bin yüz elli altı senesine mahsûb Adana Sancağı'nın mâl-ı mukâta'a ve kalemiyesi hâlen Adana Vâlisi Hüseyîn Pâşâ Hazretleri ..... ma'rifetiyle teslim idüb yedlerine berât edâ eyledikleri mücebince .....

Mâl-ı Mukâta'a-ı Basmacıyân ve resm-i kazâlar (?) ve mahsûl gurûş kalemiye gurûş 180 32	Mâl-ı Mukâta'a-ı İki Kilise'nin Adana der'uhde-i ..... gurûş kalemiye gurûş 120 23	Mâl-ı Mukâta'a-ı Tokmak gurûş Kalemiye 55 11
Mâl-ı Mukâta'a-ı Narlıca gurûş kalemiye 55 11	'An Mâl-ı Mukâta'a-ı Basmahâne ber-müceb-i tezkire der'uhde-i muhrızan (?) gurûş kalemiye gurûş 60 12	Mâl-ı Timâr-ı Hâs-ı Şâhî Eskiyazı (?) Mâl gurûş 12.5 2.5 Kalemiye ----- 15 ber-müceb-i tezkire 'an evkâf-ı sipâhi
'An Mâl-ı Karacâçam İlağı der'uhde-i İbrâhîm Ağa mâl gurûş 30 6 kalemiye ----- 36 Ber-müceb-i tezkire Yalnız otuz altı gurûşdur.	Mâl-ı Hisse-i mirî Hâs-ı sipâhi timâr-hâ-yı pâşâmız ..... sene fi 1156 der'uhde-i 'Arab Mehmed mâl gurûş tûmen 4.5 5 0.5 3 Kalemiye ----- 5 Ber-müceb-i tezkire kayd şod.	'An mâl-ı mukâta'a-ı Tahmes (?) Kahve ve tevâbi'uhâ vâhid ..... 156-7 (?) mâl gurûş 150 30 kalemiyesi ----- 180 Yalnız yüzseksen gurûş mâl ve kalemiyesidir.

'An mâl-ı Mukâta'a-ı Kâfırkıran ve tevâbi'uhâ ve nisf-ı hisse-i Mezra'a-ı Hâsırlı ve nisf-ı hissesin Karaçalılık der'uhde-i Karşlı 'Ömer
mâl
gurûş
256.5
51 kalemîye

307.5
Yalnız üçyüzyedibuçuk gurûşdur. Ber-müceb-i tezkire kayd şod. Fi 25 sene (1) 156.

Mâl-ı Mukâta'a-ı 'Aşiye Kovan ... Boz-zâde el-Hâc teslimât
gurûş
500
100 kalemîye

600
Ber-müceb-i tezkire kayd şod.

Mâl-ı mukâta'a-ı Medâri (?) nisf-ı hisse-i vâhid (?) (1)156 der'uhde-i Derici-zade (?) Mustafâ
mâl
gurûş
290
87 kalemîye

347
Ber-müceb-i tezkire 'an tahmîs-i (?) hascı (?) Yekûn-gurûş
396
Yalnız üçyüztoksanaltı gurûş ber-müceb-i tezkire kayd şod.

Mâl-ı Mukâta'a-ı Avrat Kilise kalemîye der'uhde-i Derici-zâde Mustafâ Ağa
mâl
gurûş
40
8 kalemîye

48

Mâl-ı Mukâta'a-ı Ötüklü (?) ma'a Taş Kayan der'uhde-i Şehir kethüdâsıoğlu Halil
mâl
gurûş
50
10 kalemîye

60
Yalnız altmış gurûşdur. Ber-müceb-i tezkire.

Mâl-ı mukâta'a-ı rub'-ı hisse-i Hâculu ma'a Karaçalılık der'uhde-i Şehir kethüdâsıoğlu Halil
mâl
gurûş
77.5
9.5 kalemîye

87.
Ber-müceb-i tezkire kayd şod.

'An mâl-ı Mukâta'a-ı Kızılca 'Alî ve Kuyruğu Ora (?) tâbi'-i Yüreğir vâhid (?) sene 1156 der'uhde-i Dervîşpâşâ-zâde Hâseyîn Beg ve Derzi Kirkor mültezim-i mukâta'a-ı mezbûr.Evvel-i mart.(?)
mâl-ı mirî
gurûş
85
17 kalemîye

102
Yalnız mâl-ı mirî ve kalemîye yüziki gurûşdur. Sah.

Mâl-ı mukâta'a-ı rub'-ı hisse-i Karaçalılık ma'a Hatırlı der'uhde-i Mültezim es-Seyyid Mehmed
mâl
gurûş
77.5
9.5 kalemîye

87.
Ber-müceb-i tezkire kayd şod.

Mâl-ı Mukâta'a-ı Çobanbükü tâbi'-i Dindârlı der'uhde-i 'Alemdâr el-Hâc Süleymân
mâl
gurûş
23
4.5

27.5
Ber-müceb-i tezkire kayd şod.

'An mâl-ı mukâta'a-ı nısf-ı
hisse-i Melâzi der'uhde-i
es-Seyyid 'Ali Efendi
Müfti-yi sâbık-ı Adana
vâhid (?) sene fi 1156
evvel-i cemâziye'l-âhir
mâl-ı mîrî
gurûş
290
58 Kalemiye

348
Yalnız üçyüzkırksekiz
gurûş mâl ve
kalemiyesidir.Sah.

Mahsûl-ı .....
Adana tâbi'-i Yüreğir
der'uhde-i Şehirdâr-ı
Adana Mehmed Ağa ve
Tosun-zâde nısf Ebubekir
Ağa ber-vech-i iştirâk
vâhid sene fi 1156 evvel-i
cemâziye'l-âhir (?)
mâl mîrî
gurûş
25
Ber-müceb-i tezkire kayd
şod.

'An mâl-ı Mukâta'a-ı
İbrâhîmlık der-Nâhiye-i
Cânib-i Şehr der'uhde-i
Müfti-yi sâbık es-Seyyid
'Ali Efendi'ye vâhid (?)
sene fi 1155 evvel-i mart
mâl-ı mîrî
gurûş
102
20 kalemiye

122
Ber-müceb-i tezkire kayd
şod.

Sahife No:214

Belge No:360

Düstûr-ı mükerrerem müşîr-i mufahham nizâmu'l-'âlem müdebbiru'l-umûri'l-
cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb mütemmimu mehâmi'l-enâmi bi'r-re'yi's-sâib mümehhidu
bünyâni'd-devleti ve'l-ikbâl müşeyyedu erkâni's-sa'âdeti ve'l-ikbâl erkâni's-sa'âdeti ve'l-
iclâl el-mahfûfu bi-sunûfi'l-'avâtıfı'l-mülki'l-a'lâ Adana Vâlisi vezîrim Hüseyîn Pâşâ
edâma'llâhu Te'âlâ iclâlehu tevkî'-i refi'-i hümâyûn vâsil olucak ma'lûm ola ki sen ki
mukâta'anın sene-i mezbûre kalemiyesinden tokuz yüz yetmişyedibuçuk gurûş yigirmi
akce kalemiye akcesi düstûr-ı ekrem-i munazzam müşîr-i efham-ı muhterem nizâm-ı
mazûzım (?) nâzım-ı munazzam olan Vezîr-i a'zam 'Alî Pâşâ edâma'llâhu Te'âlâ
iclâlehu ve sâ'i bi's-sa'ıyyubi'sa'y ve't-temkîn efendâtın hissesine isâbetidüb meblağ-ı
mezbûr irsâl ve kalemi mühmim ve muktazî olmağla imdi işbu emr-i şerîfimle ta'yîn
olunan Mustafâ zîde kadruhu ile irsâl olunan imzâlu defter mücebince meblağ-ı
mezbûru bir gün evvel tedârik ve mübâşir-i mezbûra teslim ve mahalline kayd olunmak
içün ma'mûl bih olunmak üzere teslimini müş'îr mübâşir-i merkûmdan memhûr
temessük ahz ve kat'an 'avk te'hîr etdirilmeksizin ol mikdâr gurûş kalemiye akcesini
mübâşir-i mûmâ ileyhi mezbûr ile bir gün ve bir sâ'at mukaddem tamâmen ve kâmilen
irsâl ve vezîr-i a'zam müşârun ileyhin tarafına edâ ve teslim itdirüb ihmâl ve
müsâmahadan ihtirâz itmek bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki
hükm-ü şerîfimle silahşör-ı sadr-ı 'âlî Mustafâ Ağa vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh

üzere şeref-yafte-i sudûr olan işbu emr-i şerifi celili's-şân vâcibu'l-ittibâ' ve lâzımu'l-
 imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnu ile 'âmil olub hilâfıyla vaz' ve hareketden ihtirâz
 eyleyesiz şöyle bilesiz 'alamet-i şerife i'timâd kılasız. Tahrîren (fi) 'l-yevmi's-sâmin
 min şehri zi'l-ka'de sene hamse ve hamsîn ve miete ve elf.

Kostantiniyye
 el-Mahrûse

Sahife No:214

Belge No:361

'An mâl-ı mülhâk-ı Mukâta'a-ı Adana ve
 mâl-ı 'avârız hisse-i Nâhiye-i Yüreğir
 vâcib (?) sene fi 1156 'an ..... nâhiye-i
 mezbûr ve Dervîşpâşâ-zâde Hüseyîn Beg
 mâl-ı 'avârız

gurûş
 272.5

Yalnız ikiyüzyetmişikibuçuk gurûşdur.

Sah

Mâl-ı Mukâta'a-ı Köylü Külahlı der-
 Nâhiye-i Yüreğir der'uhde-i Boz-zâde el-

Hâc 'Alî

mâl

gurûş

350

70 kalemiye

 420

Yalnız dörtyüzyigirmi gurûş mâl ve
 kalemiye vech-i meşrûh üzere ber-mûceb-i
 tezkire kayd şod.

Mâl-ı Mukâta'a-ı Suarkı (?) der-Nâhiye-i
 Yüreğir der'uhde-i el-Hâc Mustafâ
 Kolluğu-zâde (?)

mâl

gurûş

250

50 kalemiye

 300

Ber-mûceb-i tezkire kayd şod.

'An mâl-ı Mukâta'a-ı Üç Kilise ve
 Mukâta'a-ı Çobanlı nâm-ı diğêr Hâcî
 Hasanlı, Mezra'a-ı İkbeglik ve Adana-ı

Karmancık (?) ve tevâbi'uhâ

vâcib (?) sene fi 1156 evvel-i mart

der'uhde-i Karşlı 'Ömer Ağa-ı

serdengecdiyân

mâl-ı mîrî

gurûş

247.5

49 kalemiye

 297.5

Yalnız ikiyüztoksanyedibuçuk mâl ve
 kalemiyesidir. Ber-mûceb-i tezkire kayd
 şod.

Sahife No:215

Belge No:362

Deve ..... sene 1156.

gurüş

50	Bâ-fermân-ı 'âli Adana'dan deve ihrâcına mübâşir ta'yîn olunan ..... mesârîfiçün (?) içün teslim olunan.
80	Deve isti'câline gelen çukadâr-ı sadrı 'âliye hizmet olmak üzere sarrâf yediyle teslim.
130	
50	Bir def'a Za'im Mustafâ Ağa'ya teslim olundu. Fî 29 rebî'i'l-ûlâ.
500	Bir def'a Za'im Mustafâ Ağa'ya hizmet içün teslim olundu. Fî 8 rebî'i'l-âhir sene 1156.
500	Def'aten Za'im Mustafâ Ağa'ya hizmet içün teslim olunan fi 19 rebî'i'l-âhir sene 1156.
1180	Mezbûr Za'im Mustafâ Ağa'ya bin gurüşu hizmet ve yüz gurüşu me'kûlât ve seksen gurüşu isti'câl emr-i getüren çukadâra virildiği kayd şod fi 19 rebî'i'l-âhir sene 1156.
50	Mezbûr Za'im Mustafâ Ağa'ya teslim olan ta'âmiye elli gurüş fi 30 rebî'i'l-âhir sene 1156.

1230

Sahife No:215

Belge No:363

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki

Bin yüz elli altı senesinin mâh-ı rebî'i'l-evvelinde habbâzân esnâfindan nân-ı 'azîz bahâsından yalnız yüz toksaniki gurüş tamamen makbûlemiz olmak üzere deynimizden inşâa'llahu Te'âlâ edâ ve teslim olundukda işbu temessükçük şakk oluna fi gur-re-i R sene 1156.

Mehmed
Mütesellim-i
Vâli-yi Adana

Sahife No:215

Belge No:364

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki

İşbu bin yüz elli altı senesinin mâh-ı rebî'îl-evvelinde devletlû Hüseyîn Pâşâ Efendi'mizin havâlesinden bâzîrgâna biz bahâsı olmak üzere yalnız iki yüz gurûşluk biz (?) alunub işbu temessük virildi. Fî gurre-i sene 1156.

Mehmed
Mütesellim-i
Vâli-yi Adana

Sahife No:215

Belge No:365

Medine-i Adana Sancağı'ndan ihrâcî fermân buyurulan iki yüz mehârî mekârî develerin tahassülçün ta'yîn buyurulan dergâh-ı 'âlî gedüklülerinden Za'im Mustafâ Ağa'nın rûzmerresi ber-vech-i âtîzîkr olunur. Fî rebî'îl-ülâ sene 1156.

Lahm kıyye 3	Ezer kıyye 3	Revğân kıyye 1	Nân-ı 'azîz kıyye 5.5	ma'a sebzevât ve hatab ve şem'-i revğân yekûn gurûş 3 (?)
--------------------	--------------------	----------------------	-----------------------------	--

Sahife No:215

Belge No:366

İşbu bin yüz elli altı senesinde mâh-ı rebî'îl-evvelinin guresinden otuz gün tamâmına değin müctemî' olan lahm bahâsı iki yüz gurûş Adana Vâlisi Hüseyîn Pâşâ'nın matbağ-ı 'âmmesine virilen lahm bahâsı mütesellimi Mehmed Ağa yedinden iki yüz gurûş kassâb esnâfına verildiği kayd şod.ahz ve kabz eyledik dedikde kayd şod. Fî gurre-i rebî'îl-âhir sene (1)156.

Silâhtaroglu
Mehmed Çelebi

Şeyh-i kassâbân
Ahmed Beşe

Sahife No:216

Belge No:367

Bâ-fermân-ı 'âlî (Câni'ş-) Şehre isâbet iden deve akcesinden Subaşı Hâcî Hüseyîn yediyle Şehirhâcibi es-Seyyid Mehmed Çelebi'ye teslim fi 14 rebî'i'l-âhir sene 1157.

gurûş

1215

15 'ale'l-hisâbdan teslim olundu.

Sahife No:216

Belge No:368

Kayseriye'den Mikâ'il veled-i Artin nâm zimmî ..... takrîr-i kelâm ider ki hasta ve 'alîl ve eğer bu 'illetden mürd olursam karındaşım liebeveyn Vanis veled-i Artin nâm zimmî vârisden gayri kimesneden vârisim yokdur dediği kayd şod fi 13 zi'l-ka'de (1) 157.

Şuhûdu'l-_____ hâl:

Dahim veled-i Tanbur

Danyâl veled-i Sinân

Sahife No:216

Belge No:369

Dündârlı Kethüdâsı Köse Süleymân meclis-i şer'de Dündârlı için üç yüz yetmiş gurûş benim dahî verilmişdir didiği bu mahalle kayd şod fi 15 rebî'i'l-âhir sene 1156. gurûş :373.

Sahife No:216

Belge No:370

Adana sükunda vâki' Un Kapanı'nda bundan akdem ..... firâr etmekle 'uhdesinde olan ..... taraf-ı şer'den irsâl olunan 'Abdu'llâh Efendi mahall-ı mezbûra varulub mağaranın derûnunda ism-i mâl ıtlâkı sahîh olur nesnesi olmamağla bu mahalle kayd şod fi 9 şa'bân sene (1)156.

Şuhûdu'l-

hâl

Şeyh-i Bakkâlân Hâcî Şemûle Beşe	Şeyh-i kalaycıyân Hâcî 'Alî	Hammâl-zâde 'Ömer Beşe ve karındaşı Vahâb (?) Hâcî Hasan	ve Hâcî 'Ömer	ve Pirci (?) Hâcî 'Alî
--	-----------------------------------	--	---------------	---------------------------

Sahife No:216

Belge No:371

Turmuş Fakih Mahallesi'nden Biğos veled-i Gerekus nâm Tasdaroğlu dimekle 'arîf nâm zimmî meclis-i şer' de karındaşı Üşteri Kirkor veled-i A'zer Gerekus veled-i Panos ve Gerekus veled-i Bidiros nâm zimmîler mahzarlarında ikrâr fi-mâ ba'd sizlerden irse müte'allık gerek tarafımızdan ve gerek 'avreti Mârim binti Dâribet tarafından da'vâ ve nizâ' için vâli kapusuna gidüb bi-gayri hakkın ta'addi itdirmemesine ve hilâf-ı şer' da'vâ ve nizâ' etmemesine hüsn-ü rızâm vâli matbahına 500 gurûş nezrim olsun dediği kayd şod fi 7 rebî'i'l-âhir sene (1) 156.

Şuhûdu'l-

hâl:

Sarrâcân Mehmed Ağa	Dâvûd Ağa	Pelenk Mustafâ Ağa	Menzilci 'Alî Ağa	Ev'ikızıoğlu Mustafâ Ağa
es-Seyyid Sa'dî Efendi Şeyh-zâde	Numân bin Hâc Ramazân	Ohan veled-i Sifr	Dekşiroğlu Süleymân	Biğos veled-i Serkiz
Manuk veled-i Vânîs	Bidiros veled-i Artin	Kethüdâ-yı Kafra (?)	Uçar veled-i Bağya	Gerekus veled- i Artin Ağzar veled-i Bağya

Sahife No:216

Belge No:372

Ahmed Pâşâ Hazretleri İrân tarafına giderken Yayla Menzili'ne bir günlük virilen nân-ı 'azîz kiyye bin ve Cağd Hânı'nda bir günlük virilen nân-ı 'azîz kiyye bin işbu ..... Habbâzân Şeyhi İsmâ'il yedine tezkire virildiği işbu mahalle kayd olundu. Fî 15 zi'l-hicce sene 1156.

Sahife No:216

Belge No:373

Harpurut'dan Yağva Karyesi'den Tebva veled-i Ohan nâm zimmî Adana'da müsâfîren hasta ve 'alîl olmağla (eğer bu 'illetden (?)) mürd olursam oğlum Beruk vârisimdir deyû meclis-i şer'de ikrâr etmekle bu mahalle kayd şod fi 10 receb sene (1) 156.

Şuhûdu'l-

hâl:

Haco Keşîş Artin Biğos Keşîş Kesir İsmâ'il 'Osmân

Sahife No:216

Belge No:374

..... tarafından mahkemeye .....olunan saka (?) akcesinden Hamza Ağa yediyle kâdı efendinin kethüdâsı Mehmed Ağa'ya teslim olunan fi 12 cemâziye'l-'ûlâ .

gurûş	Saka (?) bahâ Mehmed Ağa yediyle
2	teslîm
1 def'aten teslîm	gurûş
2 def'aten teslîm	6
2 def'aten teslîm olmuşdur.	3.5

Sahife No:217 : Boş.

Sahife No:218 : Kısmen boş.

Sahife No:219

2	17	4	es-Sehm			
sümün (?)	mesele	sülûs)				
Zevce	İbn	İbn	İbn	Bint	Üm	24
21	34	34	34	17	28	7
						168

Sahife No:219 : Boş.

Sahife No:220

Rub'
Zevce
Zeyneb
1

'Abdu'l-Ganî
2
12

Sülüs bâkî
Üm
Zeyneb
1

6

Mustafâ 332
senesinde vefât el-
mesele
4
6

24

2
Nısf
Zevc
Mustafâ
3

Eb
Hâcî Mehmed
2

sülüs bâkî
Üm
Hadîce
1

1.5-'Abdu'l-Ganî
6- Zeyneb
2- Mustafâ
2- Hâcî Mehmed
1- Hadîce

Zeyneb zevce
2
4

6

Rub'
Zevce
'Aişe
1

nısf
Eb-i mezbûr
'Abdu'l-Ganî
2

Ümm-ü mezbûre
Zeyneb
1

sülüs.....
İbrâhîm sene 334
senesinde vefât
el-mesele.
4

Sahife No:222

nısf
2
(?)

17

4
südüs

el-mesele

Zevce
21

İbn
34

İbn
34

İbn
34

Bint
17

Üm
28

24
7

168

Not: Bu kısım sayfa 216 'nın tekrârı.

Sahife No:222

'Abid Beg bin 'Osmân

Üm
Emine

Not: 218 sayfadan sonraki yazılar defterin aslı ile ilgisi olmayan daha sonraki dönemlerde kadının yaptığı hesaplardır.

SONUÇ

Üzerinde çalıştığım şer'îye sicili muhteva bakımından çok geniştir. Çünkü içerisinde gerek mahkemece düzenlenen belgeler olsun gerekse dışarıdan gelen belgeler olsun çeşitlilik arz etmektedir. Bu ise deftere zenginlik katmaktadır.

Defter bakıldığında çok miktarda vakfın kurulduğu görülecektir. Mahkemeye intikal eden bu vakıflar vakf-ı akar denilen vakıflardır. Bunların geçerliliği konusunda mezhep imamları arasında farklılık olduğundan bu konuda tereddüde yer vermemek için mahkeme hükmü ile vakfın geçerliliği sağlanlaştırılmak istenmiştir. Genelde durum böyle olmakla beraber toplumun vakfa çok meyilli olduğunu da göstermektedir.

Defterde çok miktarda gayrimenkul satışları göze çarpmaktadır. Bu o zamanda gayrimenkul satışlarının varlığı ve canlılığı hakkında önemli fikirler vermektedir.

Mahkemeye dışarıdan gelen belgelerin muhtevası ise bize o dönemde Osmanlı Devleti'nin içinde bulunduğu iktisadî, idari ve askeri durumu hakkında çok önemli ip uçları vermektedir. Özellikle İran seferinin varlığı, asker ve zehâyir temininde yapılan tekidler, eşkiyanın yakalanıp gerekli cezanın verilmesi konusunda yazılan belgeler o dönemi aydınlatması bakımından büyük öneme haizdirler.

Vergi sistemi hakkında da belgeler çok kıymetli ip uçları görebiliriz. Özellikle verginin taksim ve tevzi'ine dair kayıtlar, vergiye yapılan itirazla ilgili belgeler bize vergi mükellefi, vergi konusu ve verginin toplanması hakkında sistemli olmasa bile çok önemli bilgileri elde etmemize yardımcı olacaktır.

Defterde mevcut belge çeşitleri bunlardan ibaret değildir. Çok değişik sahalara ait belgeler de vardır. Bunları liste halinde çalışmamın başında vermiştim. Burada örnek olmak amacıyla ele aldım.

Bu şer'îye siciline dayanarak tüm şer'îye sicilleri hakkında genel bir hükme varmanın zorluğu aşıkardır. Çünkü bu defter gibi binlerce defter vardır. Bunların hiç olmazsa ekserisi açığa çıkmadan bir genellemeye gitmek eksik bir değerlendirme olur. Fakat üzerinde çalıştığım bu defterin muhtevasından hareketle İslam Hukuku ve Osmanlı hukuk tatbikatı açısından çok önemli bir kaynak olduğu kanaatındayım. Çalışma saham İslam Hukuku olduğu için bu yöne ağırlık veriyorum. Yoksa istifadeye

sunulan bu defter yalnızca İslam Hukuku tatbikatına tarihi kaynak olma dışında; Osmanlı Tarihi'ne ilgi duyan birçok araştırmacıya da ışık tutacaktır.

Osmanlı Devleti ve hukuk tatbikatı hakkında sağlıklı bir değerlendirme yapmak için şer'îye sicilleri üzerinde önemle durulması gerektiğini çalıştığım defterin muhtevası açıkça göstermektedir. Çünkü şer'îye sicillerinin tutulma usulü sağlam ve dinamik bir yapı arz etmektedir. Diğer kaynaklarla beraber ele alındığında bu konuda çok sağlıklı neticelere gidileceği kanaatındayım.

INDEKS

- 'Abalu, 478
 'Abdu'l-gaffâr Efendi İmâm, 133
 'Abdu'llâh Efendi Kâtib-i Mahkeme, 137, 168, 213, 243, 331
 'Acem Hânı, 355
 'Alâ'ıye, 81, 82, 291, 404, 406
 'Alemdâr 'Abdu'r-rahmân Ağa, 201, 374
 'Alemdâr 'Ali Ağa, 133, 167, 201, 254, 329, 377, 379
 'Alemdâr 'Ömer Ağa Tiryâki-zâde, 377
 'Alemdâr Ahmed Ağa, 205
 'Alemdâr Ahmed Beşe Çavuş-ı Serdâr, 208
 'Alemdâr Balyân Ağa, 202
 'Alemdâr Emîr, 259
 'Alemdâr Hâcı Mûsâ, 391, 392
 'Alemdâr Hâcı Mûsâ bin Hâcı Süleymân, 136
 'Alemdâr Hasan Ağa, 205
 'Alemdâr Hüseyîn bin Mehmed, 136
 'Alemdâr Kara 'Ali Ağa, 329
 'Alemdâr Kara İsmâ'il Ağa, 395
 'Alemdâr Mehmed Ağa, 106, 202, 338, 382
 'Alemdâr Mehmed bin Hüseyîn, 106
 'Alemdâr Yûsuf Ağa, 203
 'Alemdâr İsmâ'il Ağa, 395
 'Ali 'Alemdâr, 121
 'Ali Ağa-yı serdengecdi, 202
 'Ali Ağa-yı Serdengecdi, 191
 'Ali Dede Mahallesi (Adana), 24, 52, 71, 77, 242, 104, 119, 141, 156, 166, 169, 185, 190, 198, 236, 241, 242, 335, 345, 383
 'Ali Efendi el-Müftî, 191, 227
 'Ali el-Müftî Adana, 238
 'Ali Koca Karyesi, 257
 'Ali Kocalı Mezra'ası, 257
 'Ali Pâşâ, 300, 303, 312, 402, 414, 490
 'Arabacı İbrâhîm, 393
 'Arabgir, 287
 'arz-ı hâl, 71, 146, 208, 247, 267, 271, 273, 275, 283, 297, 307, 311, 316, 345, 346, 347, 348, 349, 351, 370, 397, 400, 402, 408, 412, 415, 422, 427, 441, 445, 447, 449, 475
 'asker ihrâcı, 265
 'atik serdengecdi ağaları, 287, 304, 439, 466
 'Attârân Şeyhi 'Alî Beşe, 104
 'Ayntab, 259, 287
 'Aziz, 171, 230, 259
 'Azzâz 'Ali ibn-i 'Abdullâh, 325, 327, 328
 'Azzâz el-Hâc Mehmed, 76, 130, 173, 379
 'Osmân Çavuş, 456
 'Osmân Efendi Kâtib, 243, 382
 'ubur, 357
 'udûl-ı ahrâr-ı ricâl-ı müslimîn, 146
 'urûsiye, 165, 196, 211, 313, 406
 'Ömer Efendi Karyesi, 223
 (E)mîrler Mahallesi İmâmı Hâfız 'Abdu'l-Celil Efendi, 201
 Abtâhir, 259
 Ağa Karyesi, 34, 142, 181
 Ağa Mehmed Mahallesi (Adana), 36, 38, 44, 53, 66, 75, 119, 141, 152, 154, 159, 166, 169, 185, 194, 199, 235, 244, 323, 329, 336, 374, 382
 Ağa Mescid, 215
 Adana, 12, 13, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 51, 52, 53, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 69, 71, 72, 73, 74, 75, 77, 78, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 105, 106, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 124, 127, 128, 129, 130, 131, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 149, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 165, 166, 168, 169, 170, 174, 182, 184, 188, 195, 198, 200, 208, 215, 222, 230, 234, 235, 247, 248, 259, 264, 267, 271, 272, 273, 274, 275, 277, 279, 281, 283, 284, 285, 287, 288, 290, 291, 292, 294, 296, 298, 300, 304, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 316, 317, 318, 323, 326, 327, 332, 334, 335, 339, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 357, 358, 361, 364, 365, 366, 368, 370, 371, 374, 383, 384, 386, 396, 397, 400, 402, 404, 406, 407, 408, 409, 412, 413, 415, 416, 418, 422, 426, 427, 428, 433, 434, 435, 437, 438, 441, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 453, 456, 457, 458, 459, 462, 467, 468, 470, 474, 476, 477, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 490, 491, 492, 493, 494, 496
 Adana Alaybeğisi Mehmed, 384
 Adana Cisri, 139
 Adana Cizyedârî Hazîneci-zâde Seyyid Mustafâ Pâşâ, 449
 Adana Cizyedârî Mustafâ, 87, 435, 449
 Adana Eyâleti, 35, 53, 135, 143, 247, 291, 368, 437, 438, 456, 468, 479
 Adana Kâdî'sı Mevlânâ el-Hâc İbrâhîm, 318
 Adana Kâdî'sı 'Osmân-zâde es-Seyyid 'Osmân, 112
 Adana Kadısı el-Hâc İbrahim, 26, 46, 65, 273
 Adana Kadısı es-Seyyid Hacı Osman, 82, 295, 368
 Mevlânâ es-Seyyid Hâcı 'Osmân, 408
 es-Seyyid Hüseyîn Efendi, 406
 Adana Kal'ası Dizdarı Mehmed, 92
 Adana Kazâsı, 211, 246, 317, 346, 350, 351, 362, 367, 408, 409, 422, 427, 428, 450
 Adana menzîlcileri Ali Ağa, 43, 46, 205
 Adana Menzili, 170, 409
 Adana Müftisi Rasûl-zâde es-Seyyid 'Alî, 108
 Adana Mukâta'ası, 401
 Adana Mutasarrıfı Hüseyîn Paşa, 88, 437
 Adana Mütessilimi Battâl Mehmed Ağa, 63, 87, 89, 99, 456, 479
 Adana Mütessilimi Muhârrem Beg, 53, 308
 Adana Mütessilimi Mustafa Ağa, 53
 Adana Sancağı, 30, 58, 81, 87, 95, 99, 100, 127, 146, 163, 188, 190, 214, 235, 279, 300, 349, 350, 384, 400, 415, 432, 470, 475, 479, 487, 488, 493
 Adana Ser-çuhâdârı, 38
 Adana Vâlisi Hüseyîn Paşa, 24, 49, 65, 96, 105, 135, 316, 471, 488
 Adana Vâlisi Rişvân-zâde Seyyid Süleymân Pâşâ, 24, 104
 Adana İhtisâbi Mukâta'ası, 188
 Ağamescid Mahallesi (Adana), 31, 49, 54, 119, 128, 141, 154, 169, 185, 199, 226, 235, 252, 336
 Ağılıcılar (?) Şeyhi Yusuf Çelebi, 104
 Afatlu, 95, 478

- Ahmed Beşe Muhzırân, 256
 Ahmed Beşe Ser-muhzırân, 130, 158, 255, 258, 321
 Ahmed Çâvûş, 468
 Ahmed Pâşâ, 40, 42, 78, 102, 117, 170, 184, 186, 263, 273, 287, 300, 359, 385, 451, 495
 Ahmed Ser-muhzırân, 131
 Akcazekir Memlehası, 43, 189
 Akkapu Zokağı, 135
 Akkoyun, 228
 Aksaray, 259
 Aktaş, 462
 Amasya, 287, 454
 Anadolu Müfettişliği, 353
 Andurun, 25, 105, 163
 Antakya, 71, 84, 95, 259, 287, 348, 416, 477
 Antalya, 291
 Apas, 74, 364
 Arnudlu Muhârebesi, 48, 216
 Arpacıoğlu Mescid-i Şerifi, 395
 Atalar Zokağı, 228
 Ayak Çakıdı Menzili, 367
 Ayasofya-ı Kebir Câmî'i, 277
 Azerbaycan, 451
 Âzir Zimmî Otası, 172
 Bâb-ı Tarsus, 119
 Bâb-ı Tarsûs Mahallesi (Adana), 30, 35, 55, 65, 119, 122, 140, 145, 170, 172, 185, 198, 215, 236, 255, 319, 335
 bâc, 73, 357
 Bağçeciyan, 120, 134, 135, 142, 155, 170, 186, 199, 236, 336
 Bağdâd, 127, 214, 292, 359, 402, 456, 487
 Bağdâd Salyânegisi 'Osmân Çâvûş Ağa, 434
 Bağdat Kal'ası, 91
 Bahru'r-râ'ik, 115
 Bakkâl Hasan, 329
 Bakkâlân Şeyhi Hâcî Molla, 104
 balyemez top, 448
 Baraklı, 118, 154
 Basmacıyan, 460
 Battâl Ağa-yı serdengeçdi, 127
 Battâl Mehmed Ağa, 38, 43, 52, 53, 160, 162, 163, 184, 189, 198, 232, 235, 238, 241, 245, 246, 345, 434, 446, 460, 481, 482, 483, 484, 486, 488
 bayrak, 260, 413, 418
 Baytimur Mahallesi (Adana), 37, 119, 141, 154, 157, 169, 185, 199, 216, 236, 321, 336
 Başçâvûş Ebubekir Beşe, 224
 Başdefterdâr Yûsuf, 348
 başmuhasabe defteri, 64
 bedesten, 66
 Begşehri, 259
 Be-Makâm-ı Kostantiniyye el-Mahrûse, 262
 Berât, 8, 19, 35, 42, 46, 57, 58, 59, 60, 61, 65, 71, 77, 78, 80, 81, 82, 83, 86, 92, 95, 97, 144, 146, 147, 188, 193, 201, 205, 208, 268, 273, 274, 275, 281, 286, 287, 293, 294, 312, 317, 318, 345, 348, 383, 384, 385, 397, 399, 400, 401, 405, 407, 412, 415, 426, 441, 458, 471, 473, 475, 481, 488
 Berazme, 332
 Berber Usta İbrâhîm ibn-i Yûsuf, 391
 bey', 5, 28, 30, 41, 42, 46, 53, 54, 55, 66, 67, 68, 69, 70, 76, 78, 79, 99, 113, 120, 121, 132, 156, 175, 176, 187, 207, 216, 224, 226, 233, 244, 251, 254, 256, 272, 321, 322, 325, 329, 331, 333, 338, 342, 344, 357, 373, 376, 385, 389, 392, 457, 487
 beyyine, 31, 52, 76, 129, 131, 146, 150, 152, 158, 159, 163, 192, 194, 201, 204, 222, 226, 239, 240, 259, 322, 330, 331, 341, 378, 386, 393
 Birecik, 287, 462
 Bor, 277
 Boya Hân, 56, 264
 Boyabâd-ı Mu'allâ Evkâfi, 277
 boybeği, 64, 96, 311
 Bozoğlu Hânı, 172
 Bucak Mahallesi, 49
 Bürende, 364
 Büyük Külhâr, 475
 buyuruldu, 2, 8, 19, 35, 53, 63, 75, 93, 95, 96, 97, 98, 99, 308, 311, 371, 428, 441, 466, 474, 476, 478, 480, 481, 482, 483, 484, 486, 487
 buyuruldu, 94, 351, 476, 480
 Ca'feri Mezhebi, 88, 439, 442
 Çağrıd Hâm, 102, 495
 Çakar Menzili, 139
 Çâm Kertin Karyesi, 181
 Câmî'i Cedid Mahallesi (Adana), 36, 37, 65, 119, 125, 130, 149, 154, 155, 169, 185, 199, 215, 250, 269, 318, 336
 Câmî'i 'Atîk, 131, 204, 206, 207, 215, 344, 377
 Câmî'i Cedid, 235
 câmûscubaşı, 27
 Canbâz tâifesi, 457
 Cânib-i Şehr Nâhiyesi (Adana), 30, 38, 81, 127, 134, 135, 139, 214, 236, 400, 484
 Cânibu's-Şehr Nâhiyesi (Adana), 41, 51, 69, 190, 234, 242, 334, 339
 Çarıklı, 95, 478
 Çarşı Mahallesi, 51, 237
 Çarşı Hânı, 386
 Çavuş, 11, 86, 87, 93
 cebeci, 109, 289, 304, 313, 352, 358, 360, 428, 440
 Cebeli 'Ali Nâhiyesi, 277
 Çekeremli 'Aşireti, 190
 Çelebi Emir 'Ali Mahallesi, 347
 Cemâ'at-ı Genceli, 478
 Cemâ'at-ı Karakoyunlu, 478
 Cemâ'at-ı Sarı Hâcîlu, 78, 384
 cerîde-i kazâ, 405
 Çermik, 259, 287
 cibâyet, 435
 Cîsr-i Mîsis, 93, 470
 Cîsr-i Mîsis Menzili, 364
 cizye, 87, 277, 283, 435, 436
 Çokak, 85, 422
 Çorak (?) Mahallesi (Adana), 28, 375
 çorbacı, 309
 Çorum, 454
 Çorum Sancağı Mutasarrıfı İbrâhîm, 454
 Çuhadâr Hâcî Mustafâ, 136
 Çuhadâriye, 148, 156, 197, 218, 219, 221, 282, 356
 Çuhadâriye, 156, 197, 221
 Çuhâdâr-ı Beytül-mâl, 218
 Çuhadâr 'Ali Ağa, 38, 164
 Çuhadâr Hüseyîn, 164
 Çuhadâr Kara Mehmed, 164
 Çuhadâr Mehmed, 151
 Çuhadâr Mehmed Beg, 164

- Çukurmescid Mahallesi (Adana), 47, 49, 88, 119, 140, 154, 169, 185, 199, 209, 215, 221, 235, 336, 412, 415, 441
 çulhalar hirefi, 317
 çulhalar şeyhliği, 65
 cümle ma'rifeti, 32, 134, 154, 198, 261, 299, 335, 382, 417, 429, 479
 Çüngüş, 259, 287
 Çınarlı Mahallesi (Adana), 44, 52, 119, 154, 169, 185, 196, 199, 235, 238, 336
 Dânişmendü, 471
 Dâvûd Ağa-yı serdengecdi, 168, 187, 191, 195, 202, 387
 Debbâğân Mahallesi (Adana), 47, 48, 70, 119, 154, 169, 185, 199, 201, 209, 213, 215, 235, 336, 344
 Debbâğân Mahallesi İmâmı Hasan Efendi, 201
 Dede es-Seyyid Yûsuf, 37, 155
 el-Hâc Sa'du'llâh; defterdâr,, 357
 Defterhâne-i 'âmire, 121
 dellâliye, 218, 356
 dükkâniye, 218, 356
 Demirci İbrâhîm, 127
 Derbend Evkâfi, 93, 470
 derbendci, 471
 Derbend-i Mîsis, 472
 Mustafâ Ağa, 423
 Dergâh-ı Âli, 27
 el-Hâc İbrâhîm Ağa, 310, 429
 Derküllibil, 453
 Dervîş Pâşâ, 149, 199
 Dervîşler Karyesi, 239
 Dervîşler Köyü, 52
 Dervîşpâşâ, 127, 129, 142, 151, 155, 168, 170, 186, 227, 236, 259, 273, 312, 321, 489, 491
 Dervîşpaşazâde, 119, 336
 Derzi el-Hâc Mustafâ bin 'Abdu'l-kâdir, 254
 Derzi Usta 'Alî, 251, 252
 Deveci Hâcî Mehmed, 323
 Develer Kazâsı, 88, 441
 Dikili Karyesi, 196
 Dindârlı, 484
 Dindârlı Voyvodası el-Hâc Emîn Mehmed Efendi, 201
 Divriği, 287
 Diyârbekir, 34, 56, 57, 60, 61, 62, 63, 73, 75, 82, 84, 84, 89, 96, 112, 143, 144, 184, 259, 261, 273, 277, 287, 290, 296, 298, 300, 301, 303, 305, 307, 355, 358, 370, 371, 372, 402, 404, 414, 417, 418, 435, 438, 444, 446, 451, 479
 Diyarbekir Ser'askeri Ali Paşa, 62, 84
 diyet, 52, 194, 239, 378, 386, 387
 dizdâr, 266, 445, 459
 Dölek, 357
 Dölük Karyesi, 181
 Dört Ağac, 181
 Döşeme Zokağı, 108, 135
 dükkân, 30, 122, 132, 159, 210, 225
 Dündârlı, 95, 97, 478
 Dündârlı Kethüddâsı Köse Süleymân, 101, 494
 Eğin, 287
 Efe Hânı, 172
 ehl-i 'orf, 283, 408, 470, 471
 Ekmekcibaşî İsmâ'il bin Süleymân, 112
 Ekmeler Mahallesi, 33, 137
 Elci, 478
 el-Hâc 'Alî Muhzır, 251
 el-Hâc 'Alî Vekîl-i fukarâ, 222, 224, 227, 232, 256, 331, 334, 377, 396
 el-Hâc Hamza Vekîl-i fukarâ, 232
 el-Hâc Hasan Ağa-yı serdengecdi, 378
 el-Hâc İbrâhîm Ağa, 262, 314, 354, 453, 465
 Emir, 19, 114, 386
 Emir Ya'kub Vakfi, 125
 Emirler Mahallesi (Adana), 43, 54, 67, 76, 119, 141, 154, 169, 185, 193, 199, 235, 251, 325, 326, 327, 336, 376, 458
 Emîrzâ Çelebi Zokağı, 181
 enâm-ı şerîf, 282
 Engürü, 454
 Erğani, 259, 287
 Erik Köyü, 88
 Erzincan, 239, 287
 Erzurum, 34, 58, 60, 62, 73, 91, 117, 142, 273, 278, 279, 285, 287, 288, 292, 300, 359, 435, 451
 Erzurum Sancağı, 201
 Eskiçarşı Mahallesi (Adana), 29, 31, 70, 120, 128, 142, 170, 340, 458
 Eskihamâm Mahallesi (Adana), 31, 36, 37, 40, 42, 46, 55, 79, 119, 129, 141, 151, 154, 158, 170, 185, 198, 205, 225, 236, 257, 258, 335
 Eskihamâm Mahallesi, 31, 36, 37, 40, 42, 46, 79, 129, 151, 158, 172, 187, 393, 458
 Eskihamâm Mahallesi İmâmı Hasan Efendi, 151
 es-Seyyid, 24, 28, 29, 35, 37, 42, 44, 46, 47, 49, 50, 51, 52, 54, 55, 56, 57, 60, 63, 64, 66, 68, 70, 76, 77, 78, 79, 82, 83, 92, 98, 101, 104, 106, 108, 109, 111, 112, 113, 115, 117, 120, 121, 129, 130, 131, 133, 138, 145, 146, 147, 151, 152, 153, 155, 157, 158, 159, 160, 165, 166, 168, 174, 175, 176, 183, 186, 187, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 200, 201, 203, 204, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 214, 221, 222, 224, 225, 226, 227, 229, 230, 232, 233, 234, 238, 240, 243, 244, 245, 246, 249, 250, 252, 253, 254, 256, 257, 258, 259, 269, 274, 286, 293, 295, 307, 312, 313, 318, 320, 321, 323, 325, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 337, 340, 341, 342, 344, 347, 368, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 382, 385, 386, 387, 389, 390, 391, 392, 393, 395, 396, 406, 407, 412, 459, 461, 462, 463, 464, 482, 484, 485, 487, 489
 es-Seyyid 'Alî el-Müftî sâbıkan, 189
 Es-Seyyid 'Osmân Efendi İmâm-ı Câmî'i Mahalle-i Sofibağce, 227, 251, 387
 es-Seyyid Ahmed ibn-i Hasan, 389
 Es-Seyyid Ebubekir Çelebi Trabuzoni-zâde Serçavûş-ı Nâkib, 208
 es-Seyyid el-Hâc Ebubekir, 385
 es-Seyyid Hâc Hamzâ Vekîl-i fukarâ, 377
 es-Seyyid Hâcî Ahmed Özbek-zâde, 375
 es-Seyyid Hâcî Hamza, 342
 es-Seyyid Hâcî Hamza Ser-çavûş, 259
 es-Seyyid Hâcî Hamza Vekîl-i fukarâ, 222, 341, 396
 Es-Seyyid Hâcî Özbek-zâde, 234
 Es-Seyyid Hasan Efendi, 39, 47
 es-Seyyid Hüseyîn Beşe Muhzrân, 146
 es-Seyyid Hüseyîn Çelebi Ser-muhzrân, 106
 es-Seyyid Hüseyîn Menzilci, 159, 256
 es-Seyyid Hüseyîn Ser-muhzrân, 158, 160, 208, 224, 226, 256, 325, 331, 337
 es-Seyyid Mahmûd, 44, 64, 159, 165, 196, 206, 211

- es-Seyyid Mahmûd en-Nakîb, 313, 407
es-Seyyid Mehmed Çelebi Reis-i fukarâ', 115
es-Seyyid Mehmed Çelebi Vekîl-i fukarâ, 129, 130
es-Seyyid Mehmed Vekîl-i fukarâ'-ı Adana, 131
es-Seyyid Mustafâ Efendi el-Hatîb, 191, 245
es-Seyyid Mustafâ el-Hatîb, 187, 189, 227
es-Seyyid Mustafâ el-Hatîbi Câmî'i 'Atîk, 131
es-Seyyid Sa'dî Efendi Şeyh-zâde, 495
Evkâf Müfettişi Mevlânâ İbrâhîm, 275
Eyâlet-i Adana, 124, 160, 184, 189, 198, 239, 245,
246, 248, 291, 316, 335, 340, 356, 368, 370, 434,
445, 446, 447, 448, 460, 467, 474, 475, 479, 481,
486, 487
eşkiyâ, 86, 315, 421, 423, 429, 430, 453, 472
eş-Şeyh 'Alî Efendi, 269
Fazlı 'Alî Efendi Hazretleri, 341
Fellâhân Re'âyâsı, 311
ferâğ, 55, 59, 286
fermân, 3, 8, 18, 27, 33, 43, 45, 51, 53, 56, 57, 58,
59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 70, 71, 72, 73, 74, 75,
80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92,
93, 94, 95, 96, 100, 105, 106, 110, 117, 134, 135,
137, 139, 142, 143, 153, 159, 160, 161, 163, 168,
170, 174, 184, 189, 193, 198, 200, 224, 234, 245,
246, 247, 260, 264, 267, 271, 278, 281, 283, 285,
288, 289, 291, 292, 296, 297, 298, 300, 301, 302,
303, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 312, 314, 315,
316, 335, 343, 347, 348, 350, 351, 352, 354, 355,
357, 361, 363, 365, 366, 368, 369, 370, 371, 372,
373, 385, 398, 400, 401, 402, 403, 405, 406, 409,
410, 412, 413, 417, 418, 419, 421, 424, 426, 427,
429, 431, 433, 434, 436, 437, 438, 440, 443, 444,
445, 446, 448, 450, 451, 455, 456, 458, 465, 466,
468, 469, 471, 472, 473, 474, 475, 477, 478, 479,
481, 486, 490, 492, 493, 494
Ferrâş Hâcî Mustafâ, 345
Gencelü, 95, 478
gümürüğ-ü duhân, 281
Gurbetân (Adana mahallesi), 170, 186, 199, 336
gılmân-ı 'acemi, 109, 313, 358, 428
Habbâzân Şeyhi İsmâ'il, 495
habs, 116, 122, 125, 145, 173, 183, 206, 209, 212,
229, 231, 242, 249, 252, 266, 274, 302, 306, 319,
323, 326, 327, 353, 361, 388, 390, 394, 395, 403,
419, 429
Hâc Mehmed Mütevellî-yi Mahalle-i Eskihamâm,
207
Hâcîn Mukâta'ası, 447
Hâcî 'Abdu'r-rahmân Medresesi, 412, 415
Hâcî 'Alî Vekîl-i fukarâ, 40, 42, 50, 55, 67, 69, 79,
138, 153, 158, 176, 188, 204, 238, 239, 243, 320,
324, 341, 379, 435
Hâcî 'Ömer, 174, 252, 334, 342
Hacı Abdurrahman Medresesi, 83
Hacı Fakîh Mahallesi (Adana), 54, 119, 142, 185,
199, 216, 235, 336
Hacı Hamîd (Adana mahallesi), 119, 141, 154, 168,
169, 185, 190, 199, 235, 332, 336
Hacı Hamza, 40, 42, 50, 69, 111, 134, 135, 138, 158,
166, 167, 168, 186, 228, 230, 235, 259, 332, 334,
345, 374, 379, 381, 382
Hacı Hamza Vekîl-i fukarâ, 238, 239, 379
Hacı Hasanlı, 491
Hacı Hüseyin Mescid-i Şerif Vakfı, 77, 345, 383
Hacı Mustafâ Ağa-yı Serdengeçdi, 168
Hacı İbrâhîm Ağa-yı yeniçeri-yi Dergâh-ı 'Âlî, 358
Hacı İbrâhîm Zâviyesi, 441
Hâcılı, 118, 154, 169, 184, 237
Hâfız 'Abdu'l-celîl, 252, 326, 328, 329
Hâfız 'Abdu'l-mecîd Efendi, 341
Hâfız Ahmed bin Mehmed, 106
Hâfız es-Seyyid Hâc 'Osmân Efendi, 390
Hâfız Halîl, 195
Hâfız Halîl Efendi Çekdemli, 243
Hâfız Halîl Efendi İmâm-ı Mahalle-i Emirler, 387
Hâfız Mûsâ Efendi, 174, 386
hal', 33, 45, 137, 138, 203
Haleb, 27, 34, 35, 51, 62, 63, 64, 74, 83, 85, 90, 93,
96, 99, 109, 110, 135, 136, 139, 143, 144, 151,
234, 236, 259, 290, 296, 298, 304, 313, 361, 363,
364, 365, 367, 411, 424, 448, 467, 479, 486
Haleb Eyâleti, 143
Haleb Muhassılı, 143
Haleb Muhassılı Hamza, 448, 467
Hüseyîn Pâşâ, 480
Halhal Mahallesi (Adana), 55, 66, 68, 79, 119, 141,
154, 166, 169, 185, 199, 216, 236, 254, 257, 320,
331, 336, 376, 392
Hama, 334
Hamam Mahallesi, 76
Hamâm Mahallesi İmâm Hasan Efendi, 379
Hamâmkurbu Mahallesi (Adana), 65, 119, 140, 154,
170, 186, 199, 236, 319, 335
Hamza Ağa, 43, 53, 75, 102, 106, 151, 166, 167,
184, 191, 248, 345, 371, 375, 383, 396, 480, 496
hâne 'avârızı, 48, 49, 225, 350, 351
Hânedân, 119, 154, 170, 185, 192, 199, 236, 335
Hâne-i, 171, 172
Hâne-i 'Acem, 171
Hâne-i 'Alî Hâcıoğlu, 171
Hâne-i 'Azîz Ağa, 171
Hâne-i 'Osmân Çavûş, 172
Hâne-i Balcıoğlu, 172
Hâne-i Battâl Ağa, 171
Hâne-i Boduroğlu, 171
Hâne-i Bukalı, 171
Hâne-i Bıyıklıoğlu, 171
Hâne-i Çakaloğlu, 171
Hâne-i Cânsu, 171
Hâne-i Dervîş 'Alî, 172
Hâne-i Deveci, 171
Hâne-i Eğilmez, 171
Hâne-i Emîr Kâdı, 171
Hâne-i Eski Menzil, 171
Hâne-i Fellâhoğlu, 171, 172
Hâne-i Gaffâr, 172
Hâne-i Gönyine, 171
Hâne-i Güntalıoğlu, 171
Hâne-i Hâcî Pîrli, 171
Hâne-i Hâcî Tosun, 171
Hâne-i Haturoğlu, 171
Hâne-i Hurmalı, 171
Hâne-i Kansaf-zâde, 171
Hâne-i Kara 'Alî Efendi, 171
Hâne-i Karamanlı, 171
Hâne-i Karbiti, 171
Hâne-i Kelhalîm, 172
Hâne-i Ken'ân, 172
Hâne-i Kerim Ağa, 171
Hâne-i Kôr Mehmed, 172

- Hâne-i Kot Ağa, 171
Hâne-i Küçük, 171
Hâne-i Mahmûd Pâşa, 172
Hâne-i Mestân-zâde, 171
Hâne-i Mûsâ ma'a Can, 171
Hâne-i Mûsâbâli, 171
Hâne-i Nu'mân, 171
Hâne-i Sakacıoğlu, 172
Hâne-i Saracalı ma'a Sarıcı odaları, 172
Hâne-i Seferoğlu, 171, 172
Hâne-i Serdâr Yûsuf, 172
Hâne-i Siyavuş, 171
Hâne-i Süleymân Çâvûş, 171
Hâne-i Tâvut-ı Zimmî, 172
Hâne-i Torosoğlu, 171
Hâne-i Tutlu, 172
Hâne-i Yamanlı Efendi, 171
Hâne-i Yanık, 171
Hâne-i Yazıcıoğlu, 172
Hâne-i Yûsuf Ağa, 171
Hâne-i Şenva, 172
Hâne-i Şeyh Oğlan, 172
Hâne-i Şeyh-zâde, 171
Hanifi Efendi Medresesi, 194
Hankarlı Mahallesi, 32
Hankurba Mahallesi (Adana), 41, 55, 119, 131, 132, 140, 154, 164, 182, 185, 199, 235, 255, 330, 332
Hânî Hâcî Hamidoğlu, 172
Harâbbağce Mahallesi (Adana), 55, 56, 119, 141, 154, 169, 185, 199, 235, 257, 258, 336, 337
Harâmeyn-i Şerifeyn Evkâf Nâzırı el-Hâc Beşir Ağa, 92, 94, 277, 458, 470, 473
Harburut, 259, 287, 496
Harmandalu, 478
Yağva Karyesi, 496
Hasan Ağa-yı Serdengecdi, 187, 435
Hasan Ağa-yı Serdengecdiyân, 375
Hasan bin 'Abdu'r-rahmân, 104
Hasan Çâvûş, 468
Hasan Efendi İmâm-ı 'Atîk, 382
Hasan Efendi İmâm-ı Câmî-i 'Atîk, 375
Hasan Efendi İmâm-ı Câmî-i 'Atîk, 204, 207
Hasan Pâşâ, 290, 299, 306
Hatırlı, 489
Hazînedâr es-Seyyid Hüseyin Çelebi, 138
Haznedâr Hüseyin Ağa, 392
hibe, 24, 39, 69, 104, 166, 322
Hoca Hayru'd-dîn Mahallesi, 121
Hocavezir Mahallesi (Adana), 39, 43, 70, 79, 119, 141, 155, 170, 186, 192, 199, 236, 336, 339, 393
hüccet, 4, 5, 7, 16, 30, 33, 37, 38, 40, 41, 42, 43, 44, 46, 47, 49, 53, 54, 55, 58, 70, 76, 77, 99, 101, 102, 127, 128, 133, 151, 181, 186, 189, 190, 193, 201, 241, 280, 297, 315, 322, 333, 378, 379, 382, 398, 441, 486
Hufdan, 471
Humus, 477, 478
Hurmali, 471
Hüseyin Ağa-yı Serdengecdi, 187, 191
Hüseyin Pâşâ, 24, 42, 43, 49, 53, 65, 81, 88, 89, 90, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 105, 118, 135, 143, 153, 163, 184, 189, 214, 222, 245, 246, 260, 285, 307, 310, 316, 370, 373, 404, 406, 437, 438, 444, 445, 446, 447, 474, 479, 481, 485, 490, 493
Hızır İlyâs Mahallesi, 49, 221
İlgin, 60, 288
i'lâm, 31, 32, 35, 36, 37, 38, 39, 43, 44, 45, 46, 48, 49, 50, 51, 52, 56, 66, 67, 68, 69, 70, 75, 76, 78, 79, 193, 200, 246, 265, 269, 273, 275, 278, 283, 290, 295, 297, 302, 312, 333, 347, 354, 355, 357, 369, 372, 398, 401, 403, 405, 408, 411, 419, 421, 423, 424, 429, 441, 450, 453, 454, 458, 464, 467, 469, 471, 472, 473, 487
ibrâ, 41, 110, 121, 127, 136, 137, 138, 160, 181, 203, 204, 251, 294, 322, 341, 374, 375
ibtidâ-ı hâric, 47, 208
iftâ mektubu, 27
ihzâriye, 197, 273
imdad-ı hazeriye, 283, 408
imdad-ı seferiye, 26, 36, 39, 43, 53, 74, 89, 97, 106, 151, 159, 163, 164, 222, 316, 368, 379, 438, 444, 447, 481
isbence, 58, 85, 90, 277, 422, 447
i'lâm, 4
İbnâllu, 478
İbrâhîm Ağa-yı serdengecdi, 393
İbrâhîm Ağa-yı serdengecdi Mercân-zâde, 243
İbrallu, 478
İç İl, 81, 82, 84, 143, 291, 316, 404, 406, 413
İfrâz-ı Zül-kadriye, 143
İhzâriye, 219, 221
İki Kilise, 475
İnanlı Mezra'ası, 30, 127
İlyâs Ağa Zokağı, 108, 135, 152
İmâm Ahmed Efendi, 392
İmâm Berihli-zâde Mustafâ Efendi, 127
İmâm Hâcî 'Osmân Efendi, 389
İmâm Hâcî Efendi, 382
İmâm Hâfız 'Abdu'l-celil, 252, 326
İmâm Mehmed Efendi, 65, 317
İmâm Mehmed Efendi Mahalle-i Kayalıbağ, 337
İmâm Mehmed Halife ibn-i Ahmed Efendi, 377
İmâm Muhammed, 52, 243
İmâm Nâfi Rabbânî, 52
Hüseyin Halife, 383, 459
İmâmeyn, 30, 40, 229, 231, 320, 324
İmâmeynin, 29, 30, 46, 47, 50, 52, 54, 65, 66, 78
İmameynu'l-hümâmeyn, 123, 173
İmameynu'l-Hümâmeyn, 116, 117, 123, 126, 174, 183, 210, 212, 229, 231, 243, 253, 389, 391, 394, 396
İmâm Nâfi, 243
İmâm-ı A'zam, 54, 65, 116, 123, 173, 183, 206, 210, 212, 229, 231, 243, 249, 253, 320, 324, 388, 391, 394, 396
İmâm-ı A'zam Nu'mân bin Sâbit, 116
İmâm-ı Câmî-i Sultân 'Abdu'llâh Efendi, 269
İmâm-ı Yûsuf, 243
İnallu, 95, 478
İrân, 147, 168, 186, 234, 358, 361, 364, 365, 367, 404, 424, 438, 439, 442, 444, 451, 495
İran seferi, 40, 73, 74, 81
İskenderun, 25, 32, 34, 51, 60, 71, 90, 91, 93, 96, 105, 143, 144, 290, 301, 348, 457, 467, 479
İskenderun İskelesi, 25, 32, 34, 51, 60, 90, 91, 93, 96, 105, 143, 234, 236, 290, 448, 457, 467, 479
İstanbul, 2, 3, 8, 10, 58, 85, 96, 275, 277
İznik, 83
İznikmi, 85, 411, 424
Kaba, 453

- Kaçar Emiri, 95, 477, 478
 Kâdi, 4, 9, 108, 113, 130, 144, 486
 Kâdi Mevlânâ el-Hâc İbrâhîm, 426
 Kafirkıran, 81
 Kahveci Ahmed, 226, 282
 kâim-i makâm, 35, 39, 47, 64, 144, 165, 193, 196, 211, 406
 kal'abend, 89, 90, 261, 266, 289, 306, 353, 372, 410, 419, 425, 429, 449, 450, 467
 Kalaycı Ahmed Beşe, 224
 kalemiye, 19, 87, 95, 100, 434, 460, 461, 462, 463, 464, 475, 477, 488, 489, 490, 491
 kalyon, 448
 Kamuşlu, 146
 Kankırı, 454
 Kansafzâde (Adana mahallesi), 119, 141, 155, 161, 170, 186, 199, 236, 237, 336
 Kantarân Mahallesi (Adana), 67, 119, 141, 154, 166, 169, 185, 199, 215, 236, 329, 336
 Kapu Afşârı, 471
 Kapuru, 228
 Kara'isâli Voyvodası vekili Kasım, 46
 Kara'isâlu, 29, 40, 484
 Kara'isâlu Kazâsı, 190, 349, 351
 Kara'isâli Kasabası Mukâta'ası Voyvodası Hâdioğlu Emin Ağa, 205
 Kara Afşarlı, 95, 478
 Kara Hâcılı Bozdağı, 340
 Karacaçam İlağı, 488
 Karaçalılık Mezra'ası, 81, 237, 400, 462, 489
 Karagözlü, 95, 478
 Karaisalı, 72, 78
 Karakışla, 24, 38, 96, 97, 98, 104, 160, 164, 169, 184, 214, 480, 482, 483, 484
 Karakışla Kazası, 237
 Karaman, 60, 63, 84, 259, 288, 296, 304, 363, 377, 416
 Karamanlı Cemâ'atı, 30, 127
 Karamanlı-zâde 'Abdu'r-rahmân Çelebi Hânı, 376
 Karasofu (Adana mahallesi), 154, 166, 170, 185, 199, 216, 221, 236, 336
 Karasoku Mahallesi (Adana), 77, 119, 381
 Karmancık, 491
 Karnitioğlu, 171
 Kars, 56, 72, 73, 78, 85, 90, 92, 93, 248, 260, 263, 264, 265, 352, 356, 363, 384, 385, 447, 451, 464, 466, 468
 Kars Kal'ası, 73, 363
 Kars Zü'l-kadiriye, 85
 Kars Zü'l-kadiriye Sancağı, 90
 Kars Zü'l-kadiriye Kazâsı, 422
 Karşlı 'Ömer Ağa-yı serdengeçdi, 168
 Karye-i 'Abdu'llâh Ağa, 237, 339
 Karye-i 'Ali Ağa Handeği, 178
 Karye-i 'Ali Kocalu, 179, 180
 Karye-i 'Arab Mansûr, 177
 Karye-i 'Arab Mustafâ, 178
 Karye-i Abahoğlu, 339
 Karye-i Adalu, 178
 Karye-i Ağbeklu, 178
 Karye-i Ağzıbüyük, 180
 Karye-i Akarca, 179, 180
 Karye-i Alaca Alatlı, 339
 Karye-i Alaca Atlı, 237
 Karye-i Analı, 339
 Karye-i Arslan, 339
 Karye-i Aslan, 237
 Karye-i Bağcalar, 178
 Karye-i Balcalu, 178
 Karye-i Balkız Tâim, 179
 Karye-i Berelu ve Sekubde olan Kara Gönderliu Mazyası, 178
 Karye-i Boğalı, 237
 Karye-i Bıyık Malatya, 178
 Karye-i Câğrafatlı, 178
 Karye-i Çâlçapur, 181
 Karye-i Camlû Kara Mustafa, 178
 Karye-i Cengân, 339
 Karye-i Cennet, 177, 179
 Karye-i Cerlu, 178
 Karye-i Çolfaoğlu, 177
 Karye-i Çorak, 178
 Karye-i Denizkıyısı, 179, 180
 Karye-i Deve Ağa Handeği, 177
 Karye-i Ekmeler, 178
 Karye-i Eyü Gelür, 180
 Karye-i Hâcî 'Osmân, 177
 Karye-i Hâcî Halil ma'a Tekyeci, 177
 Karye-i Hâcî Haliloğlu, 177
 Karye-i Hâcî Halim, 179
 Karye-i Hâcî Hasanlı, 180
 Karye-i Hâcî Hastalu, 179
 Karye-i Hâcî Kâsım, 177, 178
 Karye-i Hâcî Süleymân, 177
 Karye-i Hâcî İbrâhîm, 179
 Karye-i Hatırlı, 181, 236, 339
 Karye-i Haykân, 237
 Karye-i Hitâblu, 179
 Karye-i Hocakend ma'a Matak, 179, 180
 Karye-i Hüseyîn, 177, 237, 339
 Karye-i Kâdi'asker, 178
 Karye-i Kâfirköy, 178
 Karye-i Kâfirkıran, 180
 Karye-i Kal'a İmâmzâde Bağceleri, 177
 Karye-i Kal'a-ı İmâmzâde, 179, 180
 Karye-i Kara Ahmetlû, 177
 Karye-i Kara Anyalı, 237
 Karye-i Kara Fazlı, 237, 339
 Karye-i Kara Mustafâ, 237
 Karye-i Karabük, 178
 Karye-i Karalar Bucağı, 237
 Karye-i Karaoğlanlı, 179
 Karye-i Karbuz, 178
 Karye-i Kartuş, 178
 Karye-i Kayad Ağa Handeği, 177
 Karye-i Kayalu, 180
 Karye-i Kayulu, 179
 Karye-i Kayışlı, 181
 Karye-i Kaşlı, 339
 Karye-i Kimisora, 179
 Karye-i Kireç Ocağı, 237
 Karye-i Kirecocağı, 339
 Karye-i Kovancı, 236
 Karye-i Köylüoğlu, 236, 339
 Karye-i Koyuncu, 339
 Karye-i Külâhlar getüren (?) Küçük Malatya, 178
 Karye-i Külhâdar, 179, 180
 Karye-i Kuyulu, 178
 Karye-i Kızızoğlu, 178, 179
 Karye-i Mezreme, 180

- Karye-i Mihmandâr, 180
 Karye-i Mihmandârî, 179
 Karye-i Mustafâ Ağa, 236, 339
 Karye-i Mustafâî, 339
 Karye-i Pâşâköy, 178
 Karye-i Pâşâî, 237, 339
 Karye-i Pirce, 179, 180
 Karye-i Pirdalan, 177
 Karye-i Pirunvirân, 179
 Karye-i Sârbânlar, 177, 178
 Karye-i Sarı Hamzalı, 181
 Karye-i Sezâk, 178
 Karye-i Solak Ya'kûb, 178
 Karye-i Sukûtlü, 177
 Karye-i Taşçı, 179, 180
 Karye-i Toğuc, 178
 Karye-i Tokuç, 177
 Karye-i Tuğlu, 339
 Karye-i Türkşân, 178
 Karye-i Tursunlu, 177, 178
 Karye-i Tuz Kilisa, 177
 Karye-i Tuzsuz Kilisa, 177
 Karye-i Yalmanlı, 236, 339
 Karye-i Yassı Virân, 177
 Karye-i Yayluoğlu, 177
 Karye-i İçeribüyük, 179
 Karye-i Zarzor, 179, 180
 Karye-i Zeytinci, 179, 180
 Karye-i Ziyâret, 177, 178
 Karye-i Şâhin Ağa Kalyası, 177
 Karye-i Şâhin Yüzbaşı, 177
 Karye-i Şeyh Murâd, 178
 kasr-ı yed, 150, 257, 286, 318, 476
 Kassâb Bekir Mahallesi (Adana), 45, 140, 170, 199, 200, 215, 236, 336
 Kassâb Bekir Mahallesi İmâmı es-Seyyid 'Abu'l-gani Efendi, 201
 Kassâb Ebubekir Mahallesi, 69, 70, 120, 155, 332, 338, 342, 380
 Kassâb es-Seyyid Ahmed Beşe, 234
 Kassâb Mahallesi, 36, 147, 239
 Kassâm, 11
 Kastamonu, 454
 Kâtib 'Abdu'llâh Efendî, 130, 131, 166, 210, 324, 393, 480
 Kâtib 'Alî Efendi, 136
 Kâtib Hâcı Mahmûd Efendi, 132
 Kâtib Hasan Efendi, 30, 122, 123
 Kâtib Molla Halil, 114
 Kâtib İsmâ'il Efendi, 210
 Kâtib İsmâ'il Halife, 377
 kâtibiye, 118, 135, 139, 148, 153, 156, 168, 197, 198, 218, 219, 221, 235, 276, 282, 356
 Katip, 10
 Katip Gördülü-zâde Mehmed, 59
 Kavukcu Artin, 258
 Kayalıbağ Mahallesi (Adana), 29, 50, 116, 119, 140, 154, 166, 169, 185, 199, 215, 228, 230, 235, 335, 337
 kaydiye, 219
 Kayseri, 48, 60, 101, 218, 277
 Kayseriye, 259, 277, 288, 449, 494
 kayyum, 58, 128, 276
 Kaz'asker-i Anadolu, 113
 Kaza-yı Cânibi's-Şehr, 135
 Kaza-yı Dindârî, 135
 Kaza-yı Kara'isâlu, 135
 Kaza-yı Yüreğir, 134, 135
 Kazâ-ı Kara'isâlu Mukâta'ası, 349
 Kazâ-ı Kara'isâli, 118, 154, 198, 235
 Kazâ-ı Yüreğir, 118, 139, 154, 169, 184, 198, 214, 228, 234, 235, 335, 462, 464
 Kebâbcı Mehmed, 173
 kefil bi'l-mâl, 38
 kefil bi'n-nefs, 38, 63
 Keş-ger Bayrâm, 125
 keş-gerân şeyhliği, 60
 Kemah, 287
 Kerîm Ağa Hânı, 331
 Kerkük, 402
 Kethüdâyeri Kara Ahmed Ağa, 201, 382, 396
 Kethüdâyeri Kara Ata Ağa, 486
 Kilis, 157, 259
 Kiri Derbezelü, 146
 kol, 403
 Konya, 60, 62, 84, 95, 288, 298, 363, 416, 477
 Köprülü-zâde Kethüdâsı Hüseyîn Ağa, 138
 Köse Afşarı, 471
 Kostantiniyye, 121, 145, 165, 247, 262, 267, 271, 272, 273, 274, 276, 278, 281, 284, 285, 286, 287, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 298, 300, 301, 303, 304, 306, 310, 311, 312, 346, 347, 348, 349, 350, 352, 354, 355, 357, 361, 363, 364, 365, 366, 368, 369, 370, 372, 373, 397, 400, 401, 402, 404, 405, 407, 408, 409, 410, 412, 413, 415, 416, 418, 419, 420, 422, 423, 425, 426, 427, 431, 433, 434, 437, 438, 442, 443, 445, 448, 450, 453, 456, 457, 458, 459, 460, 465, 468, 469, 473, 491
 Kostantiniyye el-Mahrûse, 314, 315, 317, 318, 319, 344
 Kosun (?) Nâibi, 378
 Köylüoğlu Karyesi, 181
 Koyuncu Karyesi, 181
 koza, 33, 135, 158, 213, 276
 koza hasadı, 33
 Kozuk, 378
 Köşek, 68, 332
 Küçük Çavuş, 86
 Küçük Çavuş Hânı, 172
 Küçük Hân, 48
 Kudüs'ü Şerif, 204, 219
 kuloğulları, 109, 287, 289, 309, 313, 352, 358, 428, 440, 465, 466
 Kur'an-ı 'Azîmu's-Şân, 116
 Kur'an-ı Kerîm, 125
 Kurd Bayramoğlu Medresesi, 47
 Kurd Bayramoğlu Medresesi Vakfı, 208
 Kurd Kulağı, 44, 46, 170, 364, 434
 Kurd Kulağı Menzilcisi Hasan, 44
 Kurd Kulağı Menzilcisi Hasan Ağa, 46, 205
 Kurd Kulağı Menzili, 205
 Kurtlar Karyesi, 181
 Kuruköprü Mahallesi (Adana), 33, 48, 90, 119, 132, 136, 140, 154, 169, 185, 198, 219, 235, 331, 332, 335, 449
 Kusun Nâhiyesi, 357
 Kütahya Kal'ası, 454
 Kıbrıs, 462
 Kırşehir, 259
 kısâs, 152, 192, 195, 239

- Kızıldağ, 301
 Livâ-ı Adana, 278, 384, 433
 Ma'raş, 62, 355
 ma'rifet-i şer', 71, 110, 143, 248, 421
 Ma'rûz, 6, 20, 43, 68, 193, 332
 Mahalle-i 'Ali Dede, 104, 141
 Mahalle-i 'İzpinarı, 142
 Mahalle-i Ağa Mehmed, 141
 Mahalle-i Ağcamescid, 141
 Mahalle-i Bâb-ı Tarsûs, 140
 Mahalle-i Bağcecîyân, 234
 Mahalle-i Baytimur, 141
 Mahalle-i Câmî'i Cedid, 141
 Mahalle-i Çukurmescid, 140
 Mahalle-i Çınarlı, 141
 Mahalle-i Debbeğân, 141
 Mahalle-i Dervîşpâşazâde, 142
 Mahalle-i Emirler, 141
 Mahalle-i Eskiçarşu, 142, 186
 Mahalle-i Eskihamâm, 141
 Mahalle-i Hâcî Fakih, 142
 Mahalle-i Hâcî Hamid, 141
 Mahalle-i Halhal, 141
 Mahalle-i Hamâmkurbu, 140, 319
 Mahalle-i Hândan, 142
 Mahalle-i Hânkurbu, 140, 336
 Mahalle-i Harâbbağce, 141
 Mahalle-i Hocavezir, 141
 Mahalle-i Kansafzâde, 141
 Mahalle-i Kantarân, 141
 Mahalle-i Karasoku, 140
 Mahalle-i Kassâb Bekir, 140, 186
 Mahalle-i Kayalıbağ, 140
 Mahalle-i Kuruköprü, 140
 Mahalle-i Mermerli, 140, 185, 332
 Mahalle-i Mestânzâde, 141
 Mahalle-i Neccerân, 140
 Mahalle-i Pâşâ Nebi, 141
 Mahalle-i Saclı Hamid, 141
 Mahalle-i Sarrâcân, 140
 Mahalle-i Sarı Ya'kûb, 141
 Mahalle-i Sofıbağce, 140
 Mahalle-i Sucuzâde, 142
 Mahalle-i Sugediği, 141
 Mahalle-i Taşçıkan, 141
 Mahalle-i Tekyekurbu, 142
 Mahalle-i Turmuş Fakih, 141
 Mahalle-i Yârbaşı, 141
 Mahalle-i Zimmiyân, 142
 Mahalle-i Şeyh Mustafâ, 142
 Mahalle-i Şeyhzâde, 142
 Mahmiye-i İslâmbol, 121
 Mahmûd Pâşâ Hânî, 183
 Mahzar, 3
 mâl, 20, 21, 29, 38, 49, 69, 72, 92, 95, 96, 98, 99,
 100, 117, 118, 153, 161, 162, 168, 190, 198, 205,
 213, 223, 234, 245, 246, 251, 272, 273, 279, 282,
 287, 300, 311, 316, 331, 334, 339, 341, 349, 351,
 356, 357, 359, 363, 381, 401, 408, 422, 426, 434,
 436, 446, 447, 460, 461, 462, 463, 464, 468, 474,
 478, 480, 481, 482, 484, 485, 487, 488, 489, 490,
 491, 494
 Malatya, 1, 178, 259, 287, 363, 454
 mâl-i hâne-i 'avârız, 214
 Mar'aş, 296, 298, 416
 Maraş, 84
 Mabsût, 115
 Medine-i Adana, 36, 108, 111, 113, 114, 116, 120,
 121, 122, 124, 125, 127, 128, 129, 130, 131, 136,
 137, 138, 145, 147, 149, 151, 152, 155, 156, 157,
 158, 159, 160, 162, 165, 166, 172, 174, 175, 181,
 182, 186, 187, 190, 192, 193, 194, 196, 200, 202,
 203, 205, 207, 209, 211, 213, 216, 218, 219, 223,
 225, 226, 228, 232, 237, 238, 239, 241, 244, 246,
 247, 248, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 257, 271,
 273, 282, 286, 293, 309, 317, 319, 320, 321, 323,
 325, 326, 327, 329, 330, 331, 333, 334, 338, 339,
 340, 342, 344, 347, 355, 368, 376, 380, 381, 382,
 385, 388, 389, 390, 392, 393, 395, 396, 398, 481,
 493
 Medine-i Münevvere, 225
 Mehmed Ağa Menzilci-yi Adana, 243
 Mehmed Ağa Miralây-ı der-livâ-yı Adana, 114
 Mehmed Ağa Serdâr, 481
 Mehmed Ağa Serdâr-ı sâbık, 191
 Mehmed Ağa'yı 'Alemdâr, 191
 Mehmed Ağa-yı 'Alemdâr, 208
 Mehmed Beşe Habbâz, 251
 Mehmed Beşe Na'iband, 234, 256, 325, 332, 337,
 375, 383, 396
 Mehmed Beşe Tekyebaşı, 387, 391
 Mehmed Efendi, 31, 32, 50, 61, 65, 66, 117, 121,
 123, 125, 127, 131, 132, 133, 151, 167, 187, 188,
 194, 200, 201, 202, 207, 226, 227, 229, 230, 232,
 234, 243, 269, 275, 293, 317, 320, 321, 380, 381
 Mehmed Efendi İmâm-ı Mahalle-i Halhal, 234
 Mehmed Efendi İmâm-ı Sucu-zâde, 123
 Mehmed Emîn el-Kâdı, 113
 Mehmed Pâşâ, 30, 35, 43, 45, 56, 61, 65, 80, 92, 97,
 124, 144, 200, 267, 309, 353, 464, 466
 mekteb, 30, 114, 122
 Mektebbaşı Mehmed 'Ağa ibn-i 'Ali, 389
 Mektûp, 20
 Melâzi, 490
 Yayla, 476
 Menzilci 'Ali Ağa, 104, 117, 134, 138, 495
 Menzilci Ali Ağa, 24, 29
 Menzilci Hüseyin Ağa, 108
 Menzilci Hüseyin Çelebi, 341
 Menzilci-yi Kurd Kulağı Hasan, 197
 Menzil-i Dölek, 357
 Mermerli Mahallesi (Adana), 119, 140, 154, 157,
 166, 170, 185, 199, 236, 332, 335
 Meryem Hâtûn Vakfı, 130
 Mestânzâde, 26, 29, 106, 114, 119, 141, 154, 169,
 185, 199, 236, 336
 metropolid, 71, 348
 mevâcib, 66, 87, 321, 363, 469
 Boz Halil, 463
 Mezra'a-ı Yeni Beglik, 463
 Mezra'a-ı Anyalı, 237
 Mezra'a-ı Balanlı, 237
 Mezra'a-ı Besmkâd, 179
 Mezra'a-ı Buğiri Mukâta'ası, 475
 Mezra'a-ı Çakıncak Mukâta'ası, 475
 Mezra'a-ı Çamalağı, 460
 Mezra'a-ı Devletgelü, 475
 Mezra'a-ı Devletlû, 474
 Mezra'a-ı El-Harğa, 237
 Mezra'a-ı Hakanlık, 463

- Mezra'a-ı Hâsırh, 489
 Mezra'a-ı Hatırlı, 462
 Mezra'a-ı Hurmalı, 237
 Mezra'a-ı Hüzmeçik, 463
 Mezra'a-ı Narlıca, 237
 Mezra'a-ı Pınar, 180
 Mezra'a-ı Sabca, 179
 Mezra'a-ı Sarıca Ata, 463
 Mezra'a-ı İkibeglik, 491
 Mezra'a-ı Zincirli, 237
 Mezra'a-ı Şamatlı, 237
 Mihâlic Kasabası, 420
 Mihmândâr Karyesi, 49, 223
 Mîrzâ Çelebi Zokağı, 108, 228
 Mîrzâ Zokağı, 135
 Misis, 74, 93, 94, 136, 157, 269, 364
 Misis Cisri, 473
 Misis Kasabası, 157
 Misis Menzili, 74
 Molla 'Alî, 173, 174, 194, 213, 231, 244
 Molla 'Alî ibn-i Dâvûd, 174
 Molla 'Alî İmâm-ı Mahalle-i Hânedân, 192
 Molla 'Osmân, 150, 176, 244, 251, 379, 395
 Molla 'Osmân bin Hasan, 150
 Molla İbrâhîm bin Hasan, 138
 Molla Halîl, 114, 223, 252, 374
 Molla Hasan Ağa, 195
 Molla Hasan bin Hasan, 195, 207
 Molla Hüseyin Ağa, 174
 Molla Hüseyin'i, 63
 Molla Hızır, 195
 Molla Mehmed, 31, 38, 41, 44, 51, 67, 129, 159, 176, 182, 194, 224, 237, 256, 329, 341, 342, 395
 Molla Mehmed Kôr Veli-zâde, 256
 Molla Mehmed Kürdili-zâde, 377
 Mollâ Mehmed Tellâl-zâde, 376
 Molla Süleymân, 176, 202
 Molla Veli, 379
 Molla Yûsuf, 325, 327, 328, 331, 332, 338, 377
 Molla Yûsuf bin Ahmed, 331
 Molla İbrâhîm, 33, 138, 201
 Molla İsmâ'il, 391, 392
 Mübaşir, 11, 18
 mübaşiriye, 356
 müderris, 4, 10, 47, 83, 412, 415
 Halîl Efendi, 412
 Müfettiş İbrâhîm Efendi, 270
 müfredât defterleri, 109
 müfti, 27, 269
 Müfti 'Abdu'l-mü'min Efendi, 127
 Müfti 'Alî Efendi, 184
 es-Seyyid Mustafâ, 460
 Muharrem Beg, 53, 63, 64, 239, 245, 246, 307, 308, 310
 Muhassıl, 34, 35, 143
 muhtesib, 59, 283
 muhızır, 4, 11, 21, 32, 63, 67, 117, 133, 166, 307
 Muhızır 'Alî, 232
 Muhızır Hâcî 'Alî, 67, 325
 Muhızırbaşı Ahmed Beşe, 273
 muhıziriye, 118, 148, 153, 156, 198, 218, 282, 356
 Mukâta'a, 461, 462, 463, 464, 474
 Sipâhizâde, 482
 Mukâta'a-ı 'Aşîye Kovan, 489
 Mukâta'a-ı Adana, 491
 Mukâta'a-ı Avrat Kilise, 489
 Mukâta'a-ı Aynavîrânı, 461
 Mukâta'a-ı Basmacıyân, 488
 Mukâta'a-ı Basmahâne, 488
 Mukâta'a-ı Çobanbükü, 489
 Mukâta'a-ı Çobanlı, 463, 491
 Mukâta'a-ı Eski Bazar, 462
 Mukâta'a-ı Kâfirkıran, 462, 489
 Mukâta'a-ı Köylü Külahlı, 491
 Mukâta'a-ı Kuşâtı, 462
 Mukâta'a-ı Kızılca 'Alî, 489
 Mukâta'a-ı Mezra'a-ı 'Avrat Kilisesi, 463
 Mukâta'a-ı Mezra'a-ı Çobanbükü, 461
 Mukâta'a-ı Mezra'a-ı Çoğun, 463
 Mukâta'a-ı Mezra'a-ı Devletlü, 463
 Mukâta'a-ı Mezra'a-ı Holâzi, 462
 Mukâta'a-ı Mezra'a-ı Nâzilice, 461
 Mukâta'a-ı Mezra'a-ı İbrâhimlik, 464
 Mukâta'a-ı Mezra'a-ı İkgelin, 463
 Mukâta'a-ı Mülâzım, 464
 Mukâta'a-ı Narlıca, 488
 Mukâta'a-ı Ötüklü, 489
 Mukâta'a-ı Suarkı, 491
 Mukâta'a-ı Tokmak, 488
 Mukâta'a-ı Üç Kilise, 463, 491
 Mukâta'a-ı İbrâhimlik, 490
 Mukâta'a-ı İki Kilise, 488
 Mukâta'a-ı İneklı, 463
 Mukâta'a-ı Şem'hâne-i Adana, 461
 Mürâsele, 6, 20, 69, 167, 334, 428
 Murtazâ Pâşâ, 247, 248
 Mustafâ Ağa Ser-dâr-ı Adana, 189, 245
 Mustafâ Ağa-yı serdengeçdi, 127, 168, 202
 Mustafâ Efendi İmâm-ı Câmî'i Cedid, 127
 Mustafâ el-Hatîbu'l-Câmî, 115
 Mustafâ Mutasarrıfı Adana Memleha, 189
 Mustafâ Mutasarrıf-ı İhtisâb-ı Adana, 188
 Müsul, 402, 439, 442
 Musûl Kal'ası, 88, 89, 439, 443
 Mütesellim Battâl Ağa, 135
 Mütesellim Battâl Mehmed Ağa, 38, 162, 201, 238, 446
 Mütesellim Mustafâ Ağa, 153
 Muharrem Beg, 334, 370
 Battâl Mehmed, 475
 Müzekki, 11
 Mısır, 12, 91, 111, 457
 Na'lıband Hâcî 'Abdu'l-celîl, 329
 Na'lıband Mehmed Beşe, 58, 149, 250, 276, 342
 Na'lıband Seyyid 'Alî, 334
 Na'lıbant Usta Mehmed, 382
 Nâdir Şâh, 73, 84, 88, 89, 358, 413, 439, 442, 451
 nafaka, 50, 77, 137, 138, 203, 232, 340, 381
 Nâhiye, 118, 139, 154, 169, 184, 214, 384, 456, 491
 Nahiye-i Cânibi's-Şehr, 134, 228, 234, 490
 Nahiye-i Cânibi's-şehr, 118, 154, 169, 184, 198, 235, 335, 461, 464
 Nâhiye-i Çömlek, 335
 Nâhiye-i Dindârlı, 198, 235, 335
 Nâhiye-i Hâcılı, 461
 Nâhiye-i Re'âyâ-ı Dindârlı, 118
 Nâhiye-i Sarıçam, 462
 Nâhiye-i Yüreğir, 463, 491
 Nâib, 10
 Nakîb Çavûş Deli Hâcî, 239

- Nâkib es-Seyyid Mahmûd, 44, 64, 82
nâziriye, 148, 156, 197, 219, 221, 276, 282, 335, 356
Neccârân Mahallesi, 66, 79, 119, 154, 169, 185, 198,
215, 235, 321, 335, 389
Nefs-i Adana, 48, 51, 98, 118, 139, 140, 143, 154,
162, 169, 184, 190, 198, 214, 235, 307, 335, 481,
485
nekâbet, 39, 44, 47, 82, 165, 195, 211, 406
nekâbet mektubu, 39, 44, 82
Niğde, 259
Nu'mân Efendi Müderrisin, 115
Nüzul Emîni Mustafa, 83
Ocak, 13, 104, 105
ocak ihtiyârları, 260, 263, 287, 289, 298, 304, 352,
372, 416, 428, 439, 451, 464
Ordu, 279
ordu-yu hümâyûn, 117, 168, 190, 261, 384, 409, 411,
424
Palancı Nasûh Beşe, 244
Payas, 71, 348, 471
Pâşâ Nebî, 80, 119, 141, 154, 169, 185, 199, 236,
336, 395
Pâşâ Zokağı, 108, 135, 242
Pelenk Mustafâ Ağa, 495
Pelenk Mustafâ Ağa-yı serdengecdi, 240
Penbe Hânî, 26, 106, 276
Pîri Mehmed Pâşâ, 144, 193, 200, 267
piyâde, 302, 359, 451
Rakka, 40, 62, 95, 170, 287, 296, 298, 300, 476
Ramazânoğlu Evkâfi, 27, 61, 111, 198, 293, 296
Ramazânoğlu Halil Beg, 45, 200
Ramazânoğlu Halil Beg ve Pîri Mehmed Paşa Evkâfi,
45
Ramazânoğlu Pîri Mehmed Pâşâ, 35, 43, 61, 144,
193, 267, 294, 297, 318, 397, 481
Ramazânoğlu Pîri Mehmed Paşa ve Halil Beg Evkâfi,
56, 65
Ramazânoğlu Pîri Mehmed Paşa veled-i Halil Evkâfi,
80
Ramazânoğlu Vakfi, 29, 144, 156, 187
re'âyâ, 159, 200, 277, 281, 283, 292, 312, 315, 347,
350, 351, 363, 368, 408, 422, 426, 436, 450, 466,
481, 482
Mehmed Râğib, 369
resm-i Beytü'l-mâl, 218
resm-i dönüm-ü duhân, 58, 281
resm-i kismet, 148, 156, 197, 218, 219, 221, 282
resm-i kismet 'adi, 156
resm-i kismet-i 'adi, 197
resm-i kismet-i 'adi, 356
ru'ûs tezkiresi, 47, 208
Ruha, 259
Rum Kaz'askeri Ebu'n-nûr Mustafâ Efendi, 398
Rum İli Kâdi-'askeri Mevlânâ 'Abdu'r-rahîm, 297
Rum İli Kaz'askeri Mehmed, 270
Rum İli Kaz'askeri Mevlânâ Es'ad, 399
Dürri-zâde Mehmed Efendi, 399
ruûs-ı humâyûn, 144
Fazlı Pâşâ, 471
Saclı Hamîd, 35, 39, 48, 119, 141, 145, 154, 165,
169, 185, 199, 213, 215, 235, 336
Sadrazam Ahmed Paşa, 40
Sahrâ-yı Üsküdâr, 433, 440
Sakk-ı Şer'i, 4
Sansoncü Süleymân Ağa, 33, 137
Sakızlı Mescid-i Şerif, 231
Sâlih Ağa-yı Serdengecdi, 166, 187, 191, 195, 378
Samsâd, 62, 300
Sancağ-ı 'Alâiye, 143
Sancağ-ı Sis, 143
Sancağ-ı Tarsûs, 143
Sancağ-ı İç İl, 143
Sansoncubaşı, 260, 310, 464, 466
Saracalı el-Hâc Hüseyin Evkâfi, 149
Saraclu, 471
sarbân, 280
Sarmaşık, 453
Sarrâc el-Hâc Emin, Mehmed, 222
Sarrâc Hâcî İbrâhîm, 222
Sarrâc Mehmed Tâbi'-i Mehmed Efendi, 382
Sarrâc Mustafâ bin İlyâs, 146
Sarrâcân Mahallesi (Adana), 33, 51, 68, 76, 119, 138,
140, 154, 166, 169, 185, 199, 215, 232, 235, 320,
330, 336, 378
Sarrâcân Mehmed Ağa, 495
Sarı Ya'kûb (Adana mahallesi), 119, 130, 154, 169,
185, 199, 216, 236, 335
Sarı Yûsuf Efendi'nin Hânî, 172
Sarıç, 68
Sarıç, 68, 332
Sarıçam, 38, 97, 98, 160, 164, 169, 184, 214, 482,
483, 484
Sayda, 87, 434, 435, 468
Ser-çuhâdâr Hâfız İbrâhîm Ağa, 161
serdâr, 24, 27, 63, 73, 104, 109, 186, 260, 289, 296,
303, 309, 313, 334, 357, 358, 402, 416, 427, 428,
450
Hâcî Yûsuf Ağa, 427
Serdâr Mehmed Ağa Haleb-zâde, 136, 201
Serdâr-ı Adana Mustafâ Ağa Haleb-zâde, 205, 480
serdengecdi, 104, 127, 168, 195, 202, 240, 241, 243,
260, 263, 265, 287, 289, 298, 303, 304, 305, 309,
338, 352, 368, 372, 378, 417, 418, 419, 439, 451,
452, 463, 465, 466, 470
ser-mahfil, 65, 318
Ser-muhzırân Ahmed Beşe, 204, 214, 238, 320, 480
Ser-muhzırân es-Seyyid Hüseyin, 393
Seyyid 'Abdu'r-rahîm Efendi, 208, 209
Seyyid 'Alî Vekîl-i fukarâ, 379
Seyyid Hâcî Hamza Vekîl-i fukarâ, 243
Seyyid Hasan Ser-muhzırân, 182
Seyyid Hüseyin Muhzırân, 137
Seyyid Hüseyin Ser-muhzırân, 158, 160, 208, 224,
226, 244, 251, 256
Sicil, 3
Silâhşör Hüseyin Ağa, 153
Dervîş Ahmed, 425
Silifke, 223
Sinân Pâşâ Tekyesi, 78, 82, 386, 407
Sinan Paşa Tekyesi Vakfi, 78
Sinânvirânî, 463
Sincarlu, 95, 478
sipâh ocağı, 443
Sis, 59, 84, 277, 284, 285, 311, 413, 445
Sivas, 58, 62, 117, 279, 285, 300, 363, 369, 421, 454
Siverek, 62, 300
Sofî Mescid-i Şerifi Vakfi, 80
Sofibağce (Adana mahallesi), 29, 37, 41, 54, 67, 78,
79, 80, 119, 140, 154, 156, 166, 169, 175, 185,

- 198, 227, 236, 251, 325, 326, 328, 335, 388, 390, 393
 Sofidedelu, 482
 Sofidedelu Mukâta'ası, 482
 Sofizâde, 236
 Subaşı, 12, 101
 Subaşı Hâcî Hüseyîn, 101, 494
 Sucuzâde (Adana mahallesi), 48, 69, 77, 119, 122, 142, 155, 186, 199, 216, 334, 336, 382,
 Sucuzâde Câmi'i Şerîfi, 122
 Sugediği, 32, 41, 55, 78, 99, 119, 133, 141, 154, 169, 174, 185, 199, 216, 236, 254, 336, 385
 sûk-ı sultânî, 48, 59, 109
 sulh, 5, 7, 27, 38, 45, 46, 66, 121, 127, 161, 200, 204, 322, 341
 Sultân Mehmed Hân, 93, 94, 470, 473
 surre-i hümâyûn, 64, 153, 314
 Sürücü, 25, 61, 72, 75, 81, 92, 105, 265, 289, 296, 301, 305, 306, 310, 355, 360, 372, 402, 440, 452, 464, 466
 sıgırcıbaşı, 78, 384
 şâhî top, 74
 şakî, 428
 Şam Alay (?) Mezra'ası, 401
 Şâm-ı Şerîf, 64, 314, 342, 425
 Şarklu, 478
 Şehir Hâcibi es-Seyyid Mehmed Çelebi, 494
 Şehir Hâcibi Hâcî 'Alî, 186
 Şehir Kethüdâsı es-Seyyid Mehmed Çelebi, 24, 104
 Şehir Kethüdâsı Hâcî 'Alî, 174
 Şehir Kethüdâsı Hâcî Ali, 40
 Şehirhacibi es-Seyyid Mehmed Çelebi, 101
 Hâcî 'Alî, 486
 Şehrîkâr Mukâta'ası, 477
 Şekerhân, 208
 Şem' Hân, 376
 Şer'îye sicilî, 3
 Şeyh 'Osman Efendi el-Müderriş, 324
 Şeyh Balcıdede Evkâfi, 146
 Şeyh Mehmed Mahallesi, 65
 Şeyh Murâd Nakşibendî, 347
 Şeyh Mustafâ (Adana mahallesi), 32, 77, 119, 131, 142, 154, 169, 185, 199, 236, 287, 336
 Şeyhbâlî-zâde Evkâfi, 35
 Şeyh-i 'Attârân 'Alî Beşe, 201
 Şeyh-i Bakkâlân Hâcî Şemûle Beşe, 495
 Şeyh-i Berberân Usta 'Alî, 201
 Şeyh-i Debbâgân Âhî Baba Usta Ahmed, 201
 Şeyh-i Habbâzân Halîl Beşe, 201
 Şeyh-i Kalaycıyân Hâcî 'Alî, 201, 495
 Şeyh-i Kassâbân, 493
 Şeyh-i Keşşerân es-Seyyid İbrâhîm Çelebi, 201
 Şeyh-i Kuyumcuyân 'Ömer Ağa, 201
 Şeyh-i Mücevhherciyân es-Seyyid Hüseyîn, 201
 Şeyh-i Sarrâcan Molla 'Osman, 201
 Şeyhu'l-islâm, 47, 272, 415, 460
 Şeyhu'l-islâm Mevlânâ es-Seyyid Mustafâ, 208, 412
 Şeyhzâde, 76, 77, 120, 142, 169, 185, 324
 Şeyhzâde Mahallesi, 29, 76, 77, 120, 378, 380
 şuf'a, 49, 226
 ta'limhâne, 426
 Tahvil, 21
 Tâife-i Zimmiyân, 135
 Talas, 277
 Tarsûs, 30, 35, 53, 55, 59, 65, 73, 81, 82, 119, 122, 140, 143, 145, 154, 170, 172, 185, 215, 245, 277, 284, 285, 301, 311, 316, 348, 356, 404, 406, 462, 476
 Tarsûs Hâsı, 357
 Tarsûs Kazâsı, 189
 Tarsûs Kazâsı Nâibi Mevlânâ Şeyh Mustafâ, 450
 Tarsûs Sancağı, 53, 245, 246, 357, 404
 Taşkayan, 489
 Taşçıkan, 52, 119, 141, 154, 170, 185, 199, 236, 336
 Taşsan, 463
 techîz tekfin, 148, 156, 282, 356
 Tekfûr, 183, 357, 378, 380
 Tekfûr Yaylağı, 77
 Tekfûr Yılâğı, 183, 322
 Tekvânîk Mukâta'ası, 415
 Tekye Kal'ası, 211
 Tekye Mahallesi, 28, 45, 46, 47, 55, 113, 202, 203, 211, 253
 Tekyebaşı Mehmed Beşe, 201
 Tekyekurbu, 120, 142, 155, 170, 186, 199, 236, 336
 Tellak Hasan Beşe, 176
 temessük, 4, 9, 20, 24, 27, 38, 39, 42, 43, 56, 57, 61, 81, 100, 104, 111, 162, 163, 188, 264, 274, 280, 281, 293, 362, 364, 367, 371, 375, 400, 401, 434, 478, 490, 493
 Tercan Kazâsı, 276
 terike, 33, 37, 44, 48, 155, 158, 196, 203, 218, 220, 250, 257, 276
 terkîn, 64, 311, 312, 343, 459, 471
 Terzi 'Alî bin 'Abdullâh, 325
 Terzi Kirkor, 254
 Terzi Hâcî Mustafâ, 377
 tevciye, 165, 196, 211, 406
 Tezkire, 9, 20, 78, 98, 99, 102, 160, 277, 349, 351, 385, 462, 477, 485, 488, 489, 490, 491, 495
 Mehmed Hâşîm, 351
 Timâr-ı Hâs-ı Şâhî Eskiyazı, 488
 Timurci Mustafâ, 320
 Timurcu Usta Hasan, 184
 Tokat, 287
 Tökez Virânı, 146
 top 'arabacı, 109, 313
 topcu, 109, 289, 304, 313, 352, 358, 360, 428, 440
 Tophâneci Hüseyîn Beşe, 69, 334
 Trablusşâm, 87, 434
 Trabzon İskelesi, 58, 279
 Tuğtimurlu, 160
 tüfenk, 68, 127, 219, 276, 315, 331, 425, 434
 Turmuş Fakih (Adana mahallesi), 30, 102, 125, 141, 154, 169, 185, 199, 216, 235, 336, 495
 Turnacı Halîl Ağa, 25, 105
 Turnacı Sürücü Mehmed Ağa, 301
 Turnacıbaşı el-Hac Ahmed, 84
 Turnacıbaşı Hâcî Ahmed Ağa, 419
 Turnacıbaşı Halîl, 296, 298
 Turnacıbaşı Halîl Ağa, 296
 Turnacıbaşı Mehmed Ağa, 267, 466
 ulak, 421
 Unkaparı, 101, 494
 Urfa, 287
 Üsküdâr, 43, 61, 64, 72, 73, 81, 87, 190, 268, 296, 301, 314, 342, 352, 358, 361, 364, 367, 371, 402, 432, 434, 442, 467
 Usta Hamza ibn-i Hamza, 389

- Usta Mehmed ibn-i Yûsuf, 389
 Usta İbrâhîm bin Keşger, 163
 vakf, 5, 26, 29, 30, 31, 32, 35, 40, 46, 47, 50, 51, 52, 54, 55, 65, 66, 67, 76, 78, 79, 80, 85, 106, 111, 116, 122, 125, 131, 132, 144, 145, 149, 151, 173, 182, 205, 209, 211, 225, 228, 230, 233, 241, 249, 252, 255, 268, 271, 275, 277, 294, 297, 318, 319, 321, 323, 326, 327, 329, 338, 346, 349, 376, 379, 380, 383, 386, 388, 390, 394, 395, 398, 422, 441, 470, 472, 481, 498
 vakfiyet-i 'akâr, 183, 212, 229, 231, 320, 324, 388
 Vakf-ı Kâdî Ahmed Efendi, 131
 Vakıf Hân Kerim Ağa, 171
 Van Salyâncisi Hüseyin Çâvûş Ağa, 66, 373
 vasi, 70, 329, 339
 vekil-i fukarâ' es-Seyyid Mehmed Çelebi, 104
 Vekil-i fukara el-Hâc Ali, 77
 Vekil-i fukarâ es-Seyyid Hâcî Hamza, 201
 vekil-i fukara es-Seyyid Mehmed Çelebi, 24
 Vezîr-i a'zam 'Ali Pâşâ, 406
 voyvoda, 6, 73, 224, 285, 357, 365, 442, 453, 454
 Yalmânlı Karyesi, 181
 Yarbaşı (Adana mahallesi), 36, 44, 75, 119, 152, 154, 169, 185, 195, 199, 235, 336, 239, 374
 Yayla Menzili, 102, 495
 yeniçeri, 59, 84, 94, 109, 214, 260, 263, 279, 284, 287, 289, 298, 301, 304, 305, 308, 309, 313, 314, 352, 354, 357, 358, 361, 363, 365, 366, 371, 372, 402, 411, 417, 418, 419, 420, 424, 425, 428, 430, 432, 434, 439, 448, 451, 453, 457, 464, 465, 466, 467, 474, 479
 Yeniçeri Ağa'sı Hâcî İbrahim, 73
 el-Hâc İbrâhîm Ağa, 417
 Yoğak Halil Mukâta'ası, 477
 Yüreğir Kazası, 41, 47, 49, 81, 94, 176, 179, 209, 223, 234, 257, 292, 334, 400, 415, 474
 Yüreğir Nâhiyesi, 146
 Yüreğir Naibi Seyyid Halil, 459
 Yüreğir Nâibi İslâm Efendi, 340
 Yurtan (Adana mahallesi), 58, 70, 86, 119, 154, 169, 185, 190, 199, 216, 236, 275, 335, 344, 426
 Yûsuf Ağa Serdâr-ı Adana, 191, 240
 Za'im Mehmed Ağa, 30, 34, 142
 Za'im Mustafâ Ağa, 121, 492, 493
 Zahirerci 'Ali Ağa, 372
 Zahircebâşı, 371
 zehâyir, 58, 62, 117, 279, 300, 362, 364, 367, 409, 424, 428, 448, 498
 zevce-i menkûhe-i metrüke, 152
 Zile, 287, 363
 Zimmîyân, 28, 45, 46, 47, 49, 53, 68, 76, 113, 120, 135, 142, 155, 170, 186, 199, 202, 203, 211, 216, 221, 225, 236, 244, 253, 333, 334, 336, 375, 392
 Zokak-ı Döşeme, 228
 Zokak-ı Pâşâ 'Ali, 228
 Zokak-ı Sultân, 228
 Zokak-ı İlyâs Ağa, 228

FAYDANILAN KAYNAKLAR

- Kur'an-ı Kerim,
AKGÜNDÜZ, Ahmet, Şer'îye Sicilleri, T.D.A.V. yay. İstanbul-1988.
AKSU, Zahit, Osmanlı Rejimi ve Kanun Tatbikatı Üzerine Birkaç Söz, Atatürk
_____ Üniversitesi İslamî İlimler Fakültesi Dergisi, sayı 3, Aynı bası Sevinç
Matbaası Ankara-1979.
BABİNGER, Franz, Osmanlı Tarih Yazarları ve Eserleri, Çev. Prof. Dr. Coşkun Üçok,
_____ Kültür ve Turizm Bakanlığı, Ankara-1982.
BARKAN, Ömer Lütfi, Türkiyede Toprak Meselesi, İstanbul-1980.
BARTHOLD, W. İslam Medeniyeti Tarihi, Çev. Prof. Dr. M. Fuad Köprülü, Ankara-
_____ 1973.
BAYINDIR, Abdulaziz, İslam Muhakeme Hukuku (Osmanlı Devri Uygulaması),
_____ İstanbul-1986.
CİN, Halil, AKGÜNDÜZ, Ahmet, Türk İslam Hukuk Tarihi, İstanbul-1990.
Corcondance
Dürri's-Sukûk, Matbaa-ı Amire, H.1277.
EMİNOĞLU, Mehmet, Osmanlı Vesikalarını Okumaya Giriş, Ankara-1992.
GÖKBİLGİN, Tayyib, Osmanlı Paleografya ve Diplomatik İlimi, İstanbul-1992.
HALEBİ, İbrahim, Mültekâ el-Ebhur, Tercüme, Mustafa UYSAL, Konya-1982.
İNALCIK, Halil, Osmanlı İmparatorluğu Toplum ve Ekonomi, İstanbul-1993.
İslam Ansiklopedisi, M.E.B.
ONGAN, Halit, Ankara'nın 1 Numaralı Şer'îye Sicili, T.T.K. Ankara-1958.
PAKALIN, Mehmet Zeki, Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü
SCHACHT, Joseph, (An Introduction to Islamic Law) İslam Hukukuna Giriş,
_____ Çevirenler; Doç. Dr. Mehmet DAĞ, Dr. Abdulkadir ŞENER, Ankara-1977.
TANERİ, Aydın, Osmanlı Kara ve Deniz Kuvvetleri, Ankara-1981.
TİMURTAŞ, Faruk K. Osmanlı Türkçesine Giriş, İstanbul-1993.
Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, İstanbul-1988 .
UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, Osmanlı Devleti'nin Saray Teşkilatı, Ankara-1945.
_____ ; Osmanlı Devleti'nin İlmiye Teşkilatı, Ankara-1965.

ASIL METİN FOTOKOPILERİ

515

MİKROFİLM BAŞLIĞI

ŞER'İ MAHKEME SİCİLLERİ

ARŞİV NO : 17

İLİ : ADANA

İLÇESİ : MERKEZ

BAŞLADIĞI TARİH (Gün, ay, yıl) : 29 Rebiülevvel 1156

BİTTİĞİ TARİH (Gün, ay, yıl) : 24 Rebiülevvel 1157

BELGE SAYISI : 360

SAYFA SAYISI : 1-220

BOYUTU : 15 x 39 cm.

CİLDİ : Sırtı meşin, mukavva siyah bez kaplı

GELDİĞİ YER : ADANA KÜESİ

ESKİ NO : 17

MİLLİ KÜTÜPHANE YER NO : 17

ÇEKİLDİĞİ TARİH : 26/3/1991

Handwritten text in Arabic script, densely packed and written diagonally across the page. The text appears to be a list or a series of entries, possibly related to a historical or administrative record. The script is cursive and fills most of the page area.

Handwritten text in Arabic script, written diagonally across the page. The text is less dense than the left page and includes some larger, more prominent entries. The script is consistent with the left page.

Handwritten text in Arabic script, located at the bottom left of the page, possibly a signature or a note.

11

12

Handwritten text in Arabic script, densely packed and written diagonally across the page.

35

6

Handwritten text in Arabic script, densely packed and written diagonally across the page.

36

Handwritten text in Arabic script, located in the bottom right corner of the page.

10

9

10

Handwritten text in a cursive script, likely Arabic or Persian, covering the left page of the manuscript. The text is densely packed and follows the lines of the page.

Handwritten text in a cursive script, likely Arabic or Persian, covering the right page of the manuscript. The text is densely packed and follows the lines of the page.

Handwritten text in Arabic script, likely a list or account, located in the upper left section of the page.

27

Handwritten text in Arabic script, continuing the list or account, located in the middle left section of the page.

27

Handwritten text in Arabic script, located in the lower left section of the page.

Handwritten signature or name at the bottom left.

5

Extensive handwritten text in Arabic script, filling the right side of the page, possibly a detailed account or list.

30

6

5

9

Handwritten text in Arabic script, including a circular diagram at the top center.

18

Handwritten text in Arabic script, including a small diagram.

3

Handwritten text in Arabic script, including a circular diagram at the top center.

23

Handwritten text in Arabic script, including a table of numbers.

1000	1000
100	100
10	10
1	1
20	20
30	30
40	40
50	50
60	60
70	70
80	80
90	90
100	100

4

Handwritten text in Arabic script, appearing to be a list or ledger with columns of numbers and descriptive entries. The text is dense and covers most of the page.

156
SENERI

1051

1051
1050
1049
1048
1047
1046
1045
1044
1043
1042
1041
1040
1039
1038
1037
1036
1035
1034
1033
1032
1031
1030
1029
1028
1027
1026
1025
1024
1023
1022
1021
1020
1019
1018
1017
1016
1015
1014
1013
1012
1011
1010
1009
1008
1007
1006
1005
1004
1003
1002
1001

T

6

Handwritten text at the top left of the page, possibly a title or header.

Handwritten text at the top right of the page, possibly a title or header.

Main body of handwritten text on the left side of the page, written in a cursive script.

Main body of handwritten text on the right side of the page, written in a cursive script.

Handwritten text in a cursive script, likely Persian or Arabic, covering the upper portion of the page. The text is dense and appears to be a continuous passage.

Handwritten text in a cursive script, likely Persian or Arabic, covering the lower portion of the page. The text is dense and appears to be a continuous passage.

Handwritten text in a cursive script, likely Persian or Arabic, located in the top right quadrant of the page.

Handwritten text in a cursive script, likely Persian or Arabic, located in the middle right quadrant of the page.

Handwritten text in a cursive script, likely Persian or Arabic, located in the lower middle right quadrant of the page.

Handwritten text in a cursive script, likely Persian or Arabic, located in the bottom middle right quadrant of the page.

Handwritten text in a cursive script, likely Persian or Arabic, located in the bottom right quadrant of the page.

20

19

20

Handwritten text in Arabic script, likely a continuation of a treatise or a list of items. The text is dense and covers the upper right portion of the page.

Handwritten text in Arabic script, continuing from the previous section. It includes several lines of text with some numerical or fractional notations.

Handwritten text in Arabic script, including a table of numbers and fractions. The numbers are arranged in columns and rows, possibly representing a calculation or a list of values.

10	10	10	10	10
10	10	10	10	10
10	10	10	10	10
10	10	10	10	10
10	10	10	10	10

Handwritten text in Arabic script, located at the top left of the page. It appears to be a title or a heading for the section below.

Handwritten text in Arabic script, including a large, stylized signature or name. The text is written in a cursive style and is positioned above a large red watermark.

A series of handwritten mathematical or scientific diagrams and calculations. Each diagram consists of a horizontal line with various symbols, numbers, and fractions written above and below it. The diagrams are arranged in two columns and are separated by a large red watermark.

23

23

24

Handwritten text in Arabic script, densely packed and written diagonally across the page. The text appears to be a list or a series of entries, possibly related to a ledger or account book. The handwriting is cursive and somewhat difficult to decipher due to the angle and density.

Handwritten text in Arabic script, densely packed and written diagonally across the page. The text appears to be a list or a series of entries, possibly related to a ledger or account book. The handwriting is cursive and somewhat difficult to decipher due to the angle and density.

Handwritten text at the top of the left page, including the number 59.

Main body of handwritten text on the left page, written in a cursive script.

Handwritten text in the middle section of the left page, including the number 60.

Main body of handwritten text at the bottom of the left page.

Handwritten text at the bottom of the left page, including the number 85.

Handwritten text at the top of the right page, including the number 61.

Main body of handwritten text on the right page, written in a cursive script.

Handwritten text at the bottom of the right page, including the number 86.

Handwritten text at the top of page 39, including the number 55.

Handwritten text below the top section on page 39.

Main body of handwritten text on page 39, covering most of the page.

Main body of handwritten text on page 40, covering most of the page.

Handwritten text at the bottom of page 40, including the number 40.

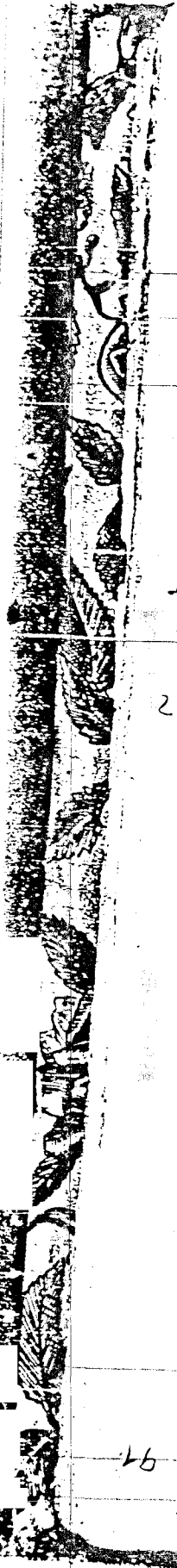
۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰

۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰

Handwritten text in Arabic script, top section of the left page.

26
Handwritten text in Arabic script, middle section of the left page.

Handwritten text in Arabic script, bottom section of the left page.

91

47
Handwritten text at the bottom of the left page.

Handwritten text in Arabic script, top section of the right page.

Handwritten text in Arabic script, middle section of the right page.

Handwritten text in Arabic script, bottom section of the right page.

92

49
Handwritten text at the bottom of the right page.

45

48

Handwritten text in Arabic script, top left section.

Main body of handwritten text in Arabic script on the left page.

96

51

Handwritten text in Arabic script, top right section.

Main body of handwritten text in Arabic script on the right page.

101

52

Handwritten text at the top of the left page, possibly a title or header.

Main body of handwritten text on the left page, consisting of several lines of dense script.

108

Handwritten text at the bottom of the left page, possibly a signature or date.

Continuation of handwritten text on the left page, appearing as a separate section or entry.

102

55

55

Handwritten text at the top of the right page, possibly a title or header.

Main body of handwritten text on the right page, consisting of several lines of dense script.

110

Continuation of handwritten text on the right page, appearing as a separate section or entry.

56

56

116
 59
 [Dense handwritten text in Arabic script, likely a manuscript or ledger entry, covering the left page.]

60
 118
 [Dense handwritten text in Arabic script, including numerical calculations and ledger entries, covering the right page.]

Handwritten text in a cursive script, likely Persian or Arabic, covering the left page of the manuscript. The text is densely packed and follows the lines of the page.

Handwritten text at the bottom of the left page, including some numbers and possibly a signature or date.

Handwritten text in a cursive script, likely Persian or Arabic, covering the top half of the right page. The text is densely packed and follows the lines of the page.

Handwritten text in a cursive script, likely Persian or Arabic, covering the bottom half of the right page. The text is densely packed and follows the lines of the page.

Handwritten text in a cursive script, possibly a list or index, with some numbers and symbols. Includes a large number '132' on the left margin.

Main body of handwritten text in a cursive script, organized into several columns. Includes a large number '132' on the left margin.

132

Handwritten text at the bottom of the left page.

Handwritten text in a cursive script, organized into several columns. Includes a large number '132' on the left margin.

Main body of handwritten text in a cursive script, organized into several columns. Includes a large number '132' on the left margin.

132

Handwritten text in Arabic script, densely packed and filling most of the page. The text is written in a cursive style and appears to be a continuous narrative or a collection of related entries. The left margin contains some faint, less legible markings.

137

Handwritten text at the bottom of the page, possibly a title or a concluding statement.

71

Handwritten text at the top of the page, possibly a title or a header, including a circular emblem or seal on the left.

Handwritten text in Arabic script, densely packed and filling most of the page. The text is written in a cursive style and appears to be a continuous narrative or a collection of related entries.

654

Handwritten text in Arabic script, densely packed and filling most of the page. The text is written in a cursive style and appears to be a continuous narrative or a collection of related entries.

Handwritten text in Arabic script, densely packed and filling most of the page. The text is written in a cursive style and appears to be a continuous narrative or a collection of related entries.

72

Handwritten text in Arabic script, densely packed and filling most of the page. The text is written in a cursive style and appears to be a continuous narrative or a collection of related entries. The page is numbered 75 in the bottom left corner.

Handwritten text in Arabic script, densely packed and filling most of the page. The text is written in a cursive style and appears to be a continuous narrative or a collection of related entries. The page is numbered 76 in the bottom left corner.

Handwritten header text in Persian script, including the number 11.

Main body of handwritten text in Persian script on the left page.

25

Handwritten text in Persian script, possibly a sub-header or section marker.

Main body of handwritten text in Persian script on the left page, continuing from the top section.

26

Main body of handwritten text in Persian script on the right page.

28

Handwritten text in Arabic script, densely packed and filling most of the page. The text is written in a cursive style and appears to be a continuous narrative or a list of entries. There are some larger, possibly decorative or significant, words interspersed throughout the main body of text.

Handwritten text in Arabic script, densely packed and filling most of the page. The text is written in a cursive style and appears to be a continuous narrative or a list of entries. There are some larger, possibly decorative or significant, words interspersed throughout the main body of text.

Handwritten text at the top of the left page, including a circular stamp in the upper right corner.

164

Main body of handwritten text on the left page, written in a cursive script.

163

Text at the bottom of the left page, enclosed in a rectangular box.

82

Main body of handwritten text on the right page, continuing the script from the left page.

165

82

87

88

Handwritten text in Arabic script, top section of the left page.

Main body of handwritten text in Arabic script on the left page.

Handwritten signature or name in Arabic script at the bottom of the left page.

Handwritten text in Arabic script, top section of the right page.

Main body of handwritten text in Arabic script on the right page.

Handwritten text in Arabic script, densely packed across the page. The text is written in a cursive style and covers most of the page area. There are some faint markings and a small number '96' visible in the middle section.

96

96

Handwritten text in Arabic script, densely packed across the page. The text is written in a cursive style and covers most of the page area. There are some faint markings and a small number '96' visible in the middle section.

Handwritten text in Arabic script, top left page.

183

Handwritten text in Arabic script, bottom left page.

99

Handwritten text in Arabic script, top right page.

Handwritten text in Arabic script, bottom right page.

100

99

100

Handwritten text in Arabic script, likely a manuscript or historical record, covering the upper portion of the right page.

189

Handwritten text in Arabic script, continuing the manuscript or historical record, covering the lower portion of the right page.

104

Handwritten text in Arabic script, likely a manuscript or historical record, covering the upper portion of the left page.

28

Handwritten text in Arabic script, including a circular stamp or seal impression, covering the lower portion of the left page.

103

103

104

Handwritten text in the top left corner of the left page.

Main body of handwritten text on the left page, organized into several horizontal sections.

107
Handwritten text at the bottom of the left page.

Main body of handwritten text on the right page, covering most of the page area.

108
Handwritten text at the bottom of the right page.

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله

Handwritten text in Arabic script, densely packed and filling most of the page. The text appears to be a religious or scholarly treatise, possibly a commentary or a collection of prayers. It is written in a cursive style characteristic of classical Arabic manuscripts.

111

109

111

Handwritten text in Arabic script, continuing from the previous page. It includes several lines of text, some of which are enclosed in a decorative border or frame. The script is consistent with the rest of the manuscript.

109

Handwritten text in Arabic script, located at the bottom of the page. It appears to be a continuation of the main text or a separate section.

112

100

112

Handwritten text in Arabic script, top left section.

807

Handwritten text in Arabic script, middle left section.

Main body of handwritten text in Arabic script on the left page.

202

115

Handwritten text in Arabic script, top right section.

412

Handwritten text in Arabic script, middle right section.

Main body of handwritten text in Arabic script on the right page.

209

116

115

116

Handwritten text in Arabic script, densely packed and written diagonally across the page. The text appears to be a list or a series of entries, possibly related to a manuscript or a collection of items.

Handwritten text in Arabic script, continuing from the previous section. It includes some numbers and possibly names or titles.

Handwritten text in Arabic script, organized into several columns. The text is dense and appears to be a list or a series of entries, possibly related to a manuscript or a collection of items.

Handwritten text in Arabic script, continuing from the previous section. It includes some numbers and possibly names or titles.

Handwritten text in Arabic script, densely packed and covering most of the page. The text is written in a cursive style and appears to be a continuous narrative or a list of entries. There are some faint markings and what might be a small diagram or signature at the top right of the page.

Handwritten text in Arabic script, continuing from the left page. It includes several lines of text, some of which are underlined. There are also some faint markings and what might be a small diagram or signature at the top right of the page.

Handwritten text in Arabic script, densely packed and covering most of the page. The text is written in a cursive style and appears to be a continuous narrative or a list of entries. There are some larger, more prominent words or phrases interspersed within the main body of text.

Handwritten text in Arabic script, densely packed and covering most of the page. The text is written in a cursive style and appears to be a continuous narrative or a list of entries. There are some larger, more prominent words or phrases interspersed within the main body of text.

Handwritten text in Arabic script, densely packed across the right page. The script is cursive and fills most of the page area.

Handwritten text in Arabic script, densely packed across the left page. The script is cursive and fills most of the page area.

132
131

131

132

Handwritten text in Arabic script, densely packed and written in a cursive style. The text is arranged in approximately 25 horizontal lines. There are several large, stylized initials or decorative elements interspersed throughout the text, particularly in the middle and lower sections. The ink is dark and the paper shows signs of age and wear.

Handwritten text in Arabic script, densely packed and written in a cursive style. The text is arranged in approximately 25 horizontal lines. There are several large, stylized initials or decorative elements interspersed throughout the text, particularly in the middle and lower sections. The ink is dark and the paper shows signs of age and wear.

Handwritten text in Arabic script, top right section of the page.

Handwritten text in Arabic script, bottom right section of the page.

Handwritten text in Arabic script, left side of the page.

Handwritten header or title at the top of the left page.

Main body of handwritten text on the left page, starting below the header.

Handwritten text block, possibly a signature or date, located in the lower middle of the left page.

Handwritten text block at the bottom of the left page.

Main body of handwritten text on the bottom half of the left page.

Small handwritten mark or number at the bottom left of the page.

Main body of handwritten text on the right page, covering most of the page area.

Main body of handwritten text on the bottom half of the right page.

Handwritten text at the top of the left page, possibly a title or header.

Main body of handwritten text on the left page, arranged in several columns.

Handwritten text at the bottom of the left page, including a date '151'.

248

151

152

Handwritten text below the stamp on the right page.

Handwritten text at the top of the right page, possibly a title or header.

Main body of handwritten text on the right page, arranged in several columns.

152

Handwritten text in Arabic script, densely packed and filling most of the page. The text is written in a cursive style and appears to be a continuous passage or a list of entries. There are some larger, possibly decorative or significant, words interspersed within the main body of text.

300

Handwritten text in Arabic script, continuing from the left page. It includes several lines of text, some of which are more widely spaced or appear to be separate entries. There are some faint markings and possibly a small diagram or sketch at the top right of this page.

Handwritten text in Arabic script, likely a religious or philosophical treatise. The text is arranged in approximately 15 horizontal lines. A small circular mark is visible at the top center of the page.

Handwritten text in Arabic script, continuing from the previous page. It begins with a circular mark containing the word "بسم الله" (In the name of God). The text is arranged in approximately 10 horizontal lines.

Handwritten text in Arabic script, continuing from the previous page. It begins with a circular mark containing the word "بسم الله" (In the name of God). The text is arranged in approximately 15 horizontal lines.

Handwritten text at the top of the left page, including a date "1082" and a signature.

Main body of handwritten text on the left page, written in a dense cursive script.

Handwritten text at the bottom of the left page, including a signature and a date "1083".

Handwritten text at the top of the right page, including a date "1082" and a signature.

Main body of handwritten text on the right page, written in a dense cursive script.

Handwritten text at the bottom of the right page, including a signature and a date "1082".

Handwritten text in Arabic script, likely a manuscript or letter. The text is dense and covers most of the page. At the bottom left, there is a date: 1710.

Handwritten text in Arabic script, likely a manuscript or letter. The text is dense and covers most of the page. At the bottom left, there is a date: 1720.

Handwritten text in Arabic script, densely packed and written in a cursive style. The text is arranged in approximately 25 horizontal lines. At the top right, there is a circled word or phrase. At the bottom left, there is a date written as "1752" and the name "عبدالله" (Abdullah). The page number "171" is written at the bottom center.

Handwritten text in Arabic script, densely packed and written in a cursive style. The text is arranged in approximately 25 horizontal lines. At the top left, there is a circled word or phrase. At the bottom left, there is a date written as "1736" and the name "عبدالله" (Abdullah). The page number "172" is written at the bottom center.

Handwritten text in Arabic script, densely packed across the right page. The text appears to be a continuous narrative or a list of entries, with some lines starting with large letters or symbols. The script is cursive and fills most of the page area.

300

135

Handwritten text in Arabic script, densely packed across the left page. The text is arranged in several columns, with some lines starting with large letters. There are some faint markings and a small diagram or sketch in the upper right quadrant of the page.

668

862

135

Handwritten text in Arabic script, top section of the left page.

110

Handwritten text in Arabic script, middle section of the left page.

105

Handwritten text in Arabic script, lower middle section of the left page.

Handwritten text in Arabic script, bottom section of the left page.

Handwritten text in Arabic script, right page.

180

Handwritten text in Arabic script, top left section.

Main body of handwritten text in Arabic script on the left page.

Main body of handwritten text in Arabic script on the right page.

Handwritten text in Arabic script, densely packed and written diagonally across the page. The text appears to be a list or a series of entries, possibly related to a historical or administrative record. There are some faint markings and a small circular stamp or mark near the top right of the page.

Handwritten marginal note or signature in Arabic script, located in the upper left corner of the page.

22

Handwritten text in Arabic script, densely packed and written diagonally across the page. The text appears to be a list or a series of entries, possibly related to a historical or administrative record. There are some faint markings and a small circular stamp or mark near the top right of the page.

23

161

192

194

193

در این دفتر ثبت شده است
 در تاریخ ۱۳۰۲
 مالکین
 ۱۰۰۰
 ۲۰۰
 ۳۰۰
 ۴۰۰
 ۵۰۰
 ۶۰۰
 ۷۰۰
 ۸۰۰
 ۹۰۰
 ۱۰۰۰
 ۱۱۰۰
 ۱۲۰۰
 ۱۳۰۰
 ۱۴۰۰
 ۱۵۰۰
 ۱۶۰۰
 ۱۷۰۰
 ۱۸۰۰
 ۱۹۰۰
 ۲۰۰۰
 ۲۱۰۰
 ۲۲۰۰
 ۲۳۰۰
 ۲۴۰۰
 ۲۵۰۰
 ۲۶۰۰
 ۲۷۰۰
 ۲۸۰۰
 ۲۹۰۰
 ۳۰۰۰
 ۳۱۰۰
 ۳۲۰۰
 ۳۳۰۰
 ۳۴۰۰
 ۳۵۰۰
 ۳۶۰۰
 ۳۷۰۰
 ۳۸۰۰
 ۳۹۰۰
 ۴۰۰۰
 ۴۱۰۰
 ۴۲۰۰
 ۴۳۰۰
 ۴۴۰۰
 ۴۵۰۰
 ۴۶۰۰
 ۴۷۰۰
 ۴۸۰۰
 ۴۹۰۰
 ۵۰۰۰
 ۵۱۰۰
 ۵۲۰۰
 ۵۳۰۰
 ۵۴۰۰
 ۵۵۰۰
 ۵۶۰۰
 ۵۷۰۰
 ۵۸۰۰
 ۵۹۰۰
 ۶۰۰۰
 ۶۱۰۰
 ۶۲۰۰
 ۶۳۰۰
 ۶۴۰۰
 ۶۵۰۰
 ۶۶۰۰
 ۶۷۰۰
 ۶۸۰۰
 ۶۹۰۰
 ۷۰۰۰
 ۷۱۰۰
 ۷۲۰۰
 ۷۳۰۰
 ۷۴۰۰
 ۷۵۰۰
 ۷۶۰۰
 ۷۷۰۰
 ۷۸۰۰
 ۷۹۰۰
 ۸۰۰۰
 ۸۱۰۰
 ۸۲۰۰
 ۸۳۰۰
 ۸۴۰۰
 ۸۵۰۰
 ۸۶۰۰
 ۸۷۰۰
 ۸۸۰۰
 ۸۹۰۰
 ۹۰۰۰
 ۹۱۰۰
 ۹۲۰۰
 ۹۳۰۰
 ۹۴۰۰
 ۹۵۰۰
 ۹۶۰۰
 ۹۷۰۰
 ۹۸۰۰
 ۹۹۰۰
 ۱۰۰۰۰

این دفتر ثبت شده است
 در تاریخ ۱۳۰۳
 مالکین
 ۱۰۰
 ۲۰۰
 ۳۰۰
 ۴۰۰
 ۵۰۰
 ۶۰۰
 ۷۰۰
 ۸۰۰
 ۹۰۰
 ۱۰۰۰
 ۱۱۰۰
 ۱۲۰۰
 ۱۳۰۰
 ۱۴۰۰
 ۱۵۰۰
 ۱۶۰۰
 ۱۷۰۰
 ۱۸۰۰
 ۱۹۰۰
 ۲۰۰۰
 ۲۱۰۰
 ۲۲۰۰
 ۲۳۰۰
 ۲۴۰۰
 ۲۵۰۰
 ۲۶۰۰
 ۲۷۰۰
 ۲۸۰۰
 ۲۹۰۰
 ۳۰۰۰
 ۳۱۰۰
 ۳۲۰۰
 ۳۳۰۰
 ۳۴۰۰
 ۳۵۰۰
 ۳۶۰۰
 ۳۷۰۰
 ۳۸۰۰
 ۳۹۰۰
 ۴۰۰۰
 ۴۱۰۰
 ۴۲۰۰
 ۴۳۰۰
 ۴۴۰۰
 ۴۵۰۰
 ۴۶۰۰
 ۴۷۰۰
 ۴۸۰۰
 ۴۹۰۰
 ۵۰۰۰
 ۵۱۰۰
 ۵۲۰۰
 ۵۳۰۰
 ۵۴۰۰
 ۵۵۰۰
 ۵۶۰۰
 ۵۷۰۰
 ۵۸۰۰
 ۵۹۰۰
 ۶۰۰۰
 ۶۱۰۰
 ۶۲۰۰
 ۶۳۰۰
 ۶۴۰۰
 ۶۵۰۰
 ۶۶۰۰
 ۶۷۰۰
 ۶۸۰۰
 ۶۹۰۰
 ۷۰۰۰
 ۷۱۰۰
 ۷۲۰۰
 ۷۳۰۰
 ۷۴۰۰
 ۷۵۰۰
 ۷۶۰۰
 ۷۷۰۰
 ۷۸۰۰
 ۷۹۰۰
 ۸۰۰۰
 ۸۱۰۰
 ۸۲۰۰
 ۸۳۰۰
 ۸۴۰۰
 ۸۵۰۰
 ۸۶۰۰
 ۸۷۰۰
 ۸۸۰۰
 ۸۹۰۰
 ۹۰۰۰
 ۹۱۰۰
 ۹۲۰۰
 ۹۳۰۰
 ۹۴۰۰
 ۹۵۰۰
 ۹۶۰۰
 ۹۷۰۰
 ۹۸۰۰
 ۹۹۰۰
 ۱۰۰۰۰

Handwritten text at the top of the left page, possibly a title or header.

Main body of handwritten text on the left page, written in a cursive script.

925

Main body of handwritten text on the right page, written in a cursive script.

Handwritten text in Urdu script, densely packed in approximately 15 lines. The text appears to be a collection of notes or a short treatise.

336

Handwritten text in Urdu script, continuing from the previous page or as a separate section. It is written in a cursive style and occupies the lower half of the page.

Handwritten text in Urdu script, starting with a large initial letter. The text is arranged in about 10 lines.

337

Handwritten text in Urdu script, continuing the notes or treatise. It is written in a clear, legible hand.

338

Handwritten text in Urdu script, occupying the lower half of the page. It includes several lines of text with some decorative elements.

Handwritten text in Arabic script, top left section.

278

Handwritten text in Arabic script, middle left section.

279

Handwritten text in Arabic script, bottom left section.

280

Handwritten text in Arabic script, top right section.

281

Handwritten text in Arabic script, bottom right section.

282

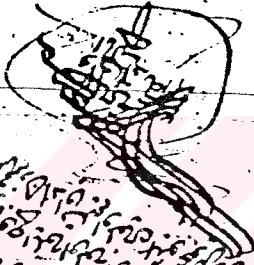

Handwritten notes in Arabic script, top left section.

Handwritten notes in Arabic script, middle left section.

Handwritten notes in Arabic script, middle left section, below the first block.

Handwritten notes in Arabic script, middle left section, below the second block.

Handwritten notes in Arabic script, bottom left section.

Handwritten notes in Arabic script, top right section.

Handwritten notes in Arabic script, bottom right section.

Handwritten scribble or signature at the top center.

Left page of handwritten text in Persian/Arabic script, including various notes and calculations.

Right page of handwritten text in Persian/Arabic script, including various notes and calculations.

296

297

298

299

300

301

302

303

304

Handwritten text at the top of the right page, including the number 305.

Handwritten text on the right page, including the number 306.

Handwritten text on the right page, including the number 307.

Handwritten text on the right page, including the number 308.

Handwritten text on the right page, including the number 309.

Handwritten text on the right page, including the number 310.

Handwritten text on the right page, including the number 311.

Handwritten text on the right page, including the number 312.

Handwritten text on the right page, including the number 313.

Handwritten text on the right page, including the number 314.

Handwritten text on the right page, including the number 315.

Handwritten text on the right page, including the number 316.

Handwritten text on the right page, including the number 317.

Handwritten text on the right page, including the number 318.

Handwritten text at the bottom of the right page, including the number 319.

IV					V
12	32	34	35	36	37
13	38	39	40	41	42
14	43	44	45	46	47
15	48	49	50	51	52
16	53	54	55	56	57
17	58	59	60	61	62
18	63	64	65	66	67
19	68	69	70	71	72
20	73	74	75	76	77
21	78	79	80	81	82
22	83	84	85	86	87
23	88	89	90	91	92
24	93	94	95	96	97
25	98	99	100	101	102
26	103	104	105	106	107
27	108	109	110	111	112
28	113	114	115	116	117
29	118	119	120	121	122
30	123	124	125	126	127
31	128	129	130	131	132
32	133	134	135	136	137
33	138	139	140	141	142
34	143	144	145	146	147
35	148	149	150	151	152
36	153	154	155	156	157
37	158	159	160	161	162
38	163	164	165	166	167
39	168	169	170	171	172
40	173	174	175	176	177
41	178	179	180	181	182
42	183	184	185	186	187
43	188	189	190	191	192
44	193	194	195	196	197
45	198	199	200	201	202
46	203	204	205	206	207
47	208	209	210	211	212
48	213	214	215	216	217
49	218	219	220	221	222
50	223	224	225	226	227
51	228	229	230	231	232
52	233	234	235	236	237
53	238	239	240	241	242
54	243	244	245	246	247
55	248	249	250	251	252
56	253	254	255	256	257
57	258	259	260	261	262
58	263	264	265	266	267
59	268	269	270	271	272
60	273	274	275	276	277
61	278	279	280	281	282
62	283	284	285	286	287
63	288	289	290	291	292
64	293	294	295	296	297
65	298	299	300	301	302
66	303	304	305	306	307
67	308	309	310	311	312
68	313	314	315	316	317
69	318	319	320	321	322
70	323	324	325	326	327
71	328	329	330	331	332
72	333	334	335	336	337
73	338	339	340	341	342
74	343	344	345	346	347
75	348	349	350	351	352
76	353	354	355	356	357
77	358	359	360	361	362
78	363	364	365	366	367
79	368	369	370	371	372
80	373	374	375	376	377
81	378	379	380	381	382
82	383	384	385	386	387
83	388	389	390	391	392
84	393	394	395	396	397
85	398	399	400	401	402
86	403	404	405	406	407
87	408	409	410	411	412
88	413	414	415	416	417
89	418	419	420	421	422
90	423	424	425	426	427
91	428	429	430	431	432
92	433	434	435	436	437
93	438	439	440	441	442
94	443	444	445	446	447
95	448	449	450	451	452
96	453	454	455	456	457
97	458	459	460	461	462
98	463	464	465	466	467
99	468	469	470	471	472
100	473	474	475	476	477

NOT USE
A. B. C.

